Incip̄ plogꝰ in danielē pph̄i

Danielem ꝓphetam iuxta
septuagīta īterptes dn̄i
saluatoris ecclesie non le-
gunt utētes theodotionis
editione: ⁊ hoc cur acciderit nescio. Si-
ue enim quia sermo chaldaicus est · et
quibusdā proprietatibꝫ a nostro elo-
quio discrepat · noluerūt septuaginta
interpretes easdē lingue lineas ī trans-
latione seruare: siue sub nomine eorū
ab alio nescio quo nō satis chaldeā
linguā sciente editꝰ est liber: siue aliud
quid cause exstiterit ignorās · hoc unū
affirmare possum: qḋ multū a verita-
te discordet: et recto iudicio repudiatꝰ
sit. Sciendū quippe danielē maxime ⁊
hesdrā hebraicis quidē litteris sed chal-
deo sermone cōscriptos et unā iheremie
pericopen: iob q̄ꝫ cū arabica līgua plu-
rimā habere societatē. Deniq̄ꝫ et ego
adolescentulꝰ post quintilliani et tul-
lij lectionē ac flores rethoricos cū me
in lingue huiꝰ pistrinū reclusissem: ⁊
multo sudore multoq̄ꝫ tpe vix cepissem
anhelantia stridentiaq̄ꝫ verba resona-
re: et quasi per criptā ambulās rarū
desup lumen aspicere · impegi nouissi-
me in danielē: et tāto tedio affectus sū:
ut desperatione subita oēm laborē
veterem voluerim cōtemnere. Verū ad-
hortante me quodā hebreo et illud
michi crebrius sua lingua ingerēte · la-
bor: improbꝫ oīa vincit: qui michi
videbar sciolus · inter eos cepi rursus
discipulus esse chaldaycus. Et ut verū
fatear: usq̄ꝫ ad presentē diem magis
possum sermonē chaldaicū legere et in-
telligere q̄ꝫ sonare. Hec idcirco refero
ut difficultatem vobis danielis osten-
derē: qui apud hebreos nec susanne ha-
bet historiā nec ymnū triū puerorū
nec belis draconisq̄ꝫ fabulas: quas
nos quia in toto orbe disperse sūt ve-
ru ante posito easq̄ꝫ iugulante subici-
mus · ne videremur apud imperitos
magnā partē voluminis detruncasse.
Audiui ego quēdam de preceptoribꝫ
iudeorū cū susanne derideret historiā ·
⁊ a greco nescio quo diceret esse cōfictā ·
illud opponere · quod origeni q̄ꝫ affri-
canus opposuit: ⁊ hymologias has
apo thoy chynoy chise · et apo thy pry-
noy pryse · de greco sermone descende-
re. Cuiꝰ rei nos intelligentiā nr̄is hāc
possumꝰ dare: ut verbi gratia dicamꝰ
ab arbore ilice dixisse eū ilico pereas:
et a lentisco in lentē te cōminuat āgelꝰ:
vel non lente pereas · aut lentus id est
flexibilis ducaris ad mortem: siue ali-
ud quid ad arboris nomen conueni-
ens. Deinde tātū fuisse ocij tribꝫ pueris
cauillabatur · ut in camino estuantis
incendij metro luderent · ⁊ per ordinem
ad laudē dei omnia elimēta prouoca-
rent: aut qḋ miraculū diuineq̄ꝫ aspira-
tionis indiciū vel draconē interfectum
offa picis vel sacerdotū belis machinas
deprehēsas: que magis prudentia sol-
lertis viri quā ꝓphetali essent spiritu
perpetrata. Cū vero abacuc veniret · et
de iudea in chaldeā raptū discofoꝝ lecti-
taret: querebat exemplū ubi legissemꝰ
in toto veteri testamēto quēq̄ꝫ sanctoꝝ
graui volasse corpore: ⁊ in pūcto hore
tanta terraꝝ spacia trāsisse. Cui cum
quidā e nostris satis ad loquendum
promptulꝰ ezechielē adduxisset in me-
diū · et diceret eū de chaldea in iudeam
fuisse translatum · derisit hominē: et ex
ipso volumine demōstrauit ezechielē
in spiritu se vidisse trāspositū. Deniq̄ꝫ
et apostolū nostrū videlicet ut eruditū
virū et qui legem ab hebreis didicisset

non fuisse ausum affirmare se raptū
in corpore sed dixisse·siue in corpore si-
ue extra corpꝰ nescio deus scit. His et
talibꝫ argumentis apocriphas in li-
bro ecclesie fabulas arguebat. Super
qua re lectoris arbitrio iudiciū derelin-
quens illud ammoneo non haberi da-
nielem apud hebreos inter ꝓphetas:
sed inter eos qui agyographa conscri-
pserūt. In tres siquidē partes omnis
ab eis scriptura diuiditur: in legē in
prophetas et in agyographa id est
in quinqꝫ et octo et undecim libros: de
quo nō est huiꝰ tēporis disserere. Que
aūt ex hoc ꝓpheta·immo contra hūc
librū porphirius obiciat testes sunt
methodiꝰ eusebius appollinaris: qui
multis versuū milibꝫ eius vesanie re-
spōdētes nescio an curioso lectori satis-
fecerint. Unde obsecro vos o paula et
eustochiū fundatis ꝓ me ad dūm pre-
ces: ut quādiu ī hoc corpusculo sū scri-
bā aliq̄d gratū vobis utile ecclesie: di-
gnū posteris. Presentiū quippe iudicijs
oblatrātiū nō satis moueor: q̄ in utrā-
qꝫ partē aut amore labunt̄ aut odio.

Explicit ꝓlogꝰ. Incipit daniel ꝓpheta. I.

Anno tercio regni io-
achim regis iuda ve-
nit nabuchodono-
sor rex babilonis ihe-
rusalē et obsedit eā:
et tradidit dominꝰ
in manu eiꝰ ioachim regē iude et partē
vasorū domus dei ⁊ asportauit ea in
terrā sennaar in domū dei sui: ⁊ vasa
intulit in domū thesauri dei sui. Et ait
rex asfanez ꝓposito eunuchoꝝ ut intro-
duceret de filijs isrl' et de semine regio
et tyrānorū pueros ī quibꝫ nulla esset
macula decoros forma et eruditos o-
mni sapiētia cautos sciencia ⁊ doctos
disciplina: ⁊ qui possent stare in pala-
cio regis: ut doceret eos litteras et lin-
guam chaldeoꝝ. Et cōstituit eis rex an-
nonā per singulos dies de cibis suis
et vino unde bibebat ipse: ut enutriti
tribꝫ annis postea starent in cōspectu
regis. Fuerūt ergo inter eos de filijs iu-
de daniel ananias misahel et azarias.
Et imposuit eis ꝓpositus eunuchorū
nomina danieli balthazar: ananie
sidrac misaheli misac et azarie abde-
nago. Proposuit aūt daniel in corde
suo ne pollueretur de mēsa regis neqꝫ
de vino potus eiꝰ: ⁊ rogauit eunuchoꝝ
ꝓpositū ne cōtaminaret̄. Dedit aūt de-
us danieli graciam et misericordiam
in cōspectu principis eunuchoꝝ. Et ait
prīceps eunuchoꝝ ad danielē. Timeo
ego dūm meū regē qui cōstituit vobis
cibū et potū: qui si viderit vultꝰ vr̄os
macilētiores pre ceteris adolescentibꝫ
coeuis vestris: condemnabitis caput
meū regi. Et dixit daniel ad malasser
quē cōstituerat princeps eunuchoꝝ su-
per danielem ananiā misahelē ⁊ aza-
riam. Tempta nos obsecro seruos tuos
diebus decē et dētur nobis legumina
ad vescendū et aqua ad bibendum: ⁊
cōtemplare vultus nostros et vultus
pueroꝝ qui vescuntur cibo regio: et si-
cut videris facias cū seruis tuis. Qui
audito sermone huiuscemodi tempta-
uit eos diebꝫ decem. Post dies aūt de-
cem apparuerūt vultus eoꝝ meliores
et corpulentiores: pre oībus pueris
qui vescebātur cibo regio. Porro ma-
lasser tollebat cibaria et vinū potus e-
orum: dabatqꝫ eis legumina. Pueris
aūt hijs dedit deus sciētiā et discipli-
nam in omī libro et sapiencia: danie-
li aūt intelligentiā omniū visionum
et somnioꝝ. Completis itaqꝫ diebus
post quos dixerat rex ut introduceren-
tur: introduxit eos ꝓpositꝰ eunuchorū
in cōspectu nabuchodonosor. Cumqꝫ
eis locutꝰ fuisset rex: nō sunt inuēti ta-
les de vniūsis ut daniel ananias mi-
sahel ⁊ azarias. Et steterūt in conspe-
ctu regis: et omne verbum sapiencie ⁊
intellectus quod sciscitatus est ab eis
inuenit in eis decuplum super cunctos
ariolos et magos qui erant in vni-
uerso regno eius. Fuit autem daniel
usqꝫ ad annū primū cyri regis. II

In anno sc̄do regni nabuchodonosor
vidit nabuchodonosor somniū: et cō-
territus est spiritꝰ eius: et somniū eius
fugit ab eo. Precepit aūt rex ut conuo-
carentur arioli et magi et malefici et
chaldei: ut indicarēt regi somnia sua.
Qui cū venissent steterūt corā rege: et
dixit ad eos rex. Vidi somniū: ⁊ men-
te confusus ignoro quid viderim. Re-
sponderūtqꝫ chaldei regi siriace. Rex
in sempiternū viue. Dic somniū seruis
tuis: et interpretatōnē eius indicabimꝰ.
Et respōdens rex ait chaldeis. Sermo
recessit a me. Nisi indicaueritis michi
somniū et cōiecturā eiꝰ peribitis vos:
et domus vestre publicabunt̄. Si aūt
somniū et coniecturā eiꝰ narraueritis
premia ⁊ dona et honorē multū acci-
pietis a me. Somniū igitur et interpre-
tatōnē eius indicate michi. Respōde-
runt secūdo atqꝫ dixerūt. Rex somniū
dicat seruis suis: ⁊ interpretacionē eiꝰ
indicabimꝰ. Respōdit rex ⁊ ait. Certe
noui q̄ tempꝰ redimitis: scientes q̄ re-
cesserit a me sermo. Si ergo somnium
nō indicaueritis michi una est de vo-
bis sententia: q̄d interpretacionē q̄ fal-
lacem et deceptione plenā cōposueritis
ut loquamini michi donec tempꝰ per-
transeat. Somniū itaqꝫ dicite michi:
ut sciam q̄ interpretacionē quoqꝫ eius
veram loquamini. Respōdentes ergo
chaldei corā rege dixerūt. Nō est homo
sup terrā·qui sermonem tuū rex possit
implere: sed neqꝫ regum quisquā ma-
gnus et potēs verbū huiuscemodi sci-
scitatur ab omī ariolo ⁊ mago ⁊ chal-
deo. Sermo enī quē tu queris rex gra-
uis est: nec reperietur quisquā qui in-
dicet illū in cōspectu regis exceptis dijs
quorū nō est cōuersacio cū hominibus.
Quo audito: rex ī furore et in ira ma-
gna precepit ut perirēt omnes sapien-
tes babilonis. Et egressa sentencia·sa-
pientes interficiebātur: querebanturqꝫ
daniel et socij eius ut perirent. Tunc da-
niel requisiuit de lege atqꝫ sentētia ab
arioch prīcipe milicie regis: qui egres-
sus fuerat ad interficiendos sapientes
babilonis. Et interrogauit eum qui a
rege potestatem acceperat: quā ob cau-
sam tā crudelis sententia a facie regis
esset egressa. Cū ergo rem indicasset a-
rioch danieli: daniel ingressus rogauit
regē ut tēpus daret sibi ad solutionē
indicandā regi. Et ingressus ē domū
suā: ananieqꝫ et misaheli et azarie so-
cijs suis indicauit negociū ut quererēt
misericordiā a facie dei celi super sacra-
mēto isto: et non perirēt daniel et socij
eius cū ceteris sapientibus babilonis.
Tunc danieli misteriū ꝑ visionē nocte
reuelatū est. Et daniel benedixit deo celi
⁊ locutus ait. Sit nomen dūi benedi-
ctum a seculo et usqꝫ in seculū: quia sa-
piencia et fortitudo eius sunt: et ipse
mutat tempora et etates. Trāsfert re-
gna atqꝫ constituit: dat sapientiam
sapientibꝫ: et sciētiā intelligentibꝫ di-
sciplinā. Ipse reuelat ꝓfunda et abscō-
dita: ⁊ nouit in tenebris constituta: et
lux cū eo est. Tibi deus patrū nostrorū

confiteor: teq; laudo quia sapientiam
et fortitudinem dedisti michi: et nunc
ostendisti michi que rogauim⁹ te: q̃a
sermonẽ regis aperuisti nobis. Post
hec daniel ingressus ad arioch quem
cõstituerat rex ut perderet sapientes ba-
bilonis sic ei locut⁹ est. Sapientes ba-
bilonis ne perdas. Introduc me in cõ-
spectu regis: ⁊ solutionẽ regi narrabo.
Tũc arioch festinus introduxit danie-
lem ad regẽ: et dixit ei. Inueni hominẽ
de filijs trãsmigrationis iude qui so-
lutionẽ regi annũciet. Respondit rex:
et dixit danieli cui⁹ nomen erat balta-
zar. Putasne uere potes michi indica-
re sompniũ qđ uidi: ⁊ interpretationẽ e-
ius? Et respõdens daniel coram rege
ait. Misteriũ qđ rex interrogat sapien-
tes magi et arioli et aruspices neque-
unt indicare regi: sed est deus in celo
reuelans misteria: q̃ indicauit tibi rex
nabuchodonosor que uentura sũt no-
uissimis temporib;. Sompniũ tuũ et
uisiones capitis tui ĩ cubili tuo huius-
cemodi sunt. Tu rex cogitare cepisti in
strato tuo quid esset futurũ post hec: et
qui reuelat misteria ostendit tibi que
uentura sunt. Michi q̃ȝ nõ in sapien-
tia que est in me plus q̃ȝ in cunctis ui-
uentib; sacramentũ hoc reuelatũ est:
sed ut interpretatio regi manifesta fie-
ret et cogitationes mentis tue scires.
Tu rex uidebas: et ecce quasi statua u-
na grãdis. Statua illa magna et sta-
tura sublimis stabat cõtra te: et intui-
tus eius erat terribilis. Huius statue
caput ex auro optimo erat: pectus aũt
et brachia de argẽto: porro uẽter et fe-
mora ex ere: tibie aũt ferree: pedũ que-
dã pars erat ferrea quedã aũt fictilis.
Videbas ita: donec abscisus ẽ lapis de
mõte sine manib; et percussit statuam

in pedib; eius ferreis et fictilib;: ⁊ com-
minuit eos. Tũc cõtrita sunt pariter
ferrũ testa es argentũ ⁊ aurũ: ⁊ redacta
quasi in fauillã estiue aree que rapta
sunt uento: nullusq; locus inuent⁹ est
eis. Lapis aũt qui percusserat statuam
factus est mons magnus: ⁊ impleuit
uniuersam terrã. Hoc est sompniũ: inter-
pretationẽ q̃ȝ ei⁹ dicem⁹ corã te rex. Tu
rex regũ es: et deus celi regnũ et fortitu-
dinẽ ⁊ imperiũ et gloriã dedit tibi: ⁊ o-
mnia in quib; habitãt filij hominum
et bestie agri uolucres quoq; celi dedit
in manu tua: et sub dicione tua uniuer-
sa cõstituit. Tu es ergo caput aureum.
Et post te cõsurget regnũ aliud min⁹
te argẽteum: et regnũ tertiũ aliud ereũ
qđ imperabit uniuerse terre: ⁊ regnum
quartũ erit uelut ferrũ. Quomõ ferrũ
cõminuit ⁊ domat omĩa: sic cõminuet
⁊ conteret omĩa hec. Porro q̃a uidisti pe-
dũ ⁊ digitoꝝ partẽ testeã figuli ⁊ partẽ
ferreã: regnũ diuisũ erit quod tamẽ de
plantario ferri orietᷣ. Secũdũ qꝫ uidi-
sti ferrũ mixtũ teste ex luto ⁊ digitos pe-
dũ ex parte ferreos et ex parte fictiles:
ex parte regnum erit solidum: ⁊ ex par-
te contritũ. Quod autem uidisti ferrũ
mixtũ teste ex luto: cõmiscebuntur quidẽ
humano semine sed non adherebũt si-
bi: sicuti ferrum misceri non potest teste.
In dieb; aũt regnorũ illoꝝ suscitabit
deus celi regnũ qđ in eternũ non dissi-
pabitur: ⁊ regnũ eius alteri pplo non
tradetur. Cõminuet aũt et consumet
uniuersa regna hec: ⁊ ipsum stabit in
eternũ. Secũdũ qꝫ uidisti qꝫ de mõte
abscisus est lapis sine manibus et cõ-
minuit testam et ferrũ et es et argentũ
et aurum: deus magnus ostendit regi
que uentura sunt postea: et uerum est so-
mniũ ⁊ fidelis interpretatio eius. Tũc

rex nabuchodonosor cecidit in faciẽ
suã et danielẽ adorauit: et hostias ⁊
incensum p̃cepit ut sacrificarent ei. Lo-
quens ergo rex ait danieli. Vere deus
uester de⁹ deoꝝ est ⁊ dñs regũ: reuelãs
misteria: qm̃ tu potuisti aperire hoc
sacramentũ. Tũc rex danielem in sub-
lime extulit: ⁊ munera multa ⁊ magna
dedit ei: et cõstituit eũ principẽ super o-
mnes prouincias babilonis et prefe-
ctum magistratuũ sup cũctos sapien-
tes babilonis. Daniel aũt postulauit
a rege: ⁊ cõstituit sup opera p̃uincie ba-
bilonis sidrac misac ⁊ abdenago. Ip-
se aũt daniel erat ĩ forib; regis. iij

Nabuchodonosor rex fecit statuã
auream altitudine cubitorum
sexaginta latitudine cubitoꝝ sex: ⁊ sta-
tuit eã in campo durã prouincie babi-
lonis. Itaq; nabuchodonosor rex mi-
sit ad congregandos satrapas magi-
stratus et iudices duces et tyrannos
⁊ prefectos omnesq; pricipes regionũ:
ut conuenirent ad dedicationẽ statue
quam erexerat nabuchodonosor rex.
Tũc cõgregati sũt satrape magistrat⁹
et iudices duces ⁊ tyrãni ⁊ optimates
qui erant in potestatib; cõstituti ⁊ uni-
uersi principes regionũ: ut cõuenirẽt
ad dedicationẽ statue quã erexerat na-
buchodonosor rex. Stabãt aũt in cõ-
spectu statue quã posuerat nabuchodo-
nosor rex: et preco clamabat ualenter.
Vobis dicitᷣ ppłis tribub; et linguis:
in hora qua audieritis sonitũ tube ⁊
fistule et cythare sambuce et psalterij
et symphonie et uniũsi generis musi-
corũ: cadẽtes adorate statuã auream
quã cõstituit nabuchodonosor rex. Si
qs aũt nõ prostrat⁹ adorauerit: eadẽ
hora mittetur in fornacẽ ignis arden-
tis. Post hec igitᷣ statim ut audierũt

omnes ppłi sonitũ tube fistule et cytha-
re sambuce ⁊ psalterij symphonie et o-
mnis generis musicorũ: cadẽtes omnes
ppłi trib; ⁊ lingue adorauerãt statuã
aureã quã cõstituerat nabuchodono-
sor rex. Statimq; in ipo tpe accedẽtes
uiri chaldei accusauerũt iudeos: dixe-
runtq; nabuchodonosor regi. Rex in
eternũ uiue. Tu rex posuisti decretũ ut o-
mnis homo qui audierit sonitũ tube
fistule ⁊ cythare sambuce ⁊ psalterij ⁊
symphonie ⁊ uniũsi generis musicoꝝ
prosternat se ⁊ adoret statuã auream:
si quis aũt nõ p̃cidẽs adorauerit mit-
tatur in fornacẽ ignis ardentis. Sũt
ergo uiri iudei quos cõstituisti sup o-
pera regionis babilonie sidrac misac
et abdenago: uiri isti cõtempserũt rex
decretũ tuũ. Deos tuos nõ colunt: et
statuã aureã quã erexisti nõ adorant.
Tũc nabuchodonosor in furore et ira
p̃cepit ut adducerentᷣ sidrac misac et
abdenago. Qui cõfestim adducti sunt
in conspectu regis: pronuncians q; na-
buchodonosor rex ait eis. Vere ne si-
drac misac et abdenago deos meos
non colitis: ⁊ statuã aureã quã consti-
tui nõ adoratis? Nũc ergo si estis pa-
rati quacũq; hora audieritis sonitũ
tube fistule cythare sãbuce et psalterij
et symphonie omnisq; generis musico-
rum p̃sternite uos et adorate statuã
quã feci: qđ si nõ adoraueritis: eadem
hora mittemini in fornacem ignis ar-
dentis. Et quis est de⁹ qui eripiet uos
de manu mea? Respondentes sidrac
misac et abdenago: dixerunt regi na-
buchodonosor. Non oportet nos de
hac re respõdere tibi. Ecce enim deus
noster quẽ colimus potest eripere nos
de camino ignis ardentis: et de manib;
tuis o rex liberare. Qđ si noluerit: notũ

sit tibi rex·quia deos tuos nō colimꝰ·
et statuā aureā quā erexisti nō adora-
mus. Tūc nabuchodonosor repletus
est furore·et aspectus faciei illiꝰ immu-
tatus est sup sidrac misac et abdena-
go:et precepit ut succenderetur fornax
septuplū q̄ȝ succendi cōsueuerat:⁊ viris
fortissimis de exercitu suo iussit ut liga-
tis pedibȝ sidrac misac et abdenago
mitterent eos in fornacē ignis arden-
tis. Et cōfestim viri illi vincti cū braccis
suis et thyaris ⁊ calciamentis et vesti-
bus missi sunt ī mediū fornacis ignis
ardentis. Nam iussio regis urgebat.
fornax aūt succensa erat nimis. Por-
ro viros illos qui miserant sidrac mi-
sac et abdenago interfecit flāma ignis.
Viri aūt hij tres id est sidrac misac et
abdenago ceciderūt in medio camino
ignis ardentis colligati. Que sequūt
in hebreis voluminibus non repperi.
Et ambulabant in medio flāme:lau-
dantes deū et benedicentes domino.
Stans aūt azarias orauit sic. Ape-
riensq; os suū ī medio ignis ait. Bene-
dictus es dn̄e deus patrū nostrorū et
laudabile et gloriosum nomē tuū in
secula:quia iustꝰ es in oībȝ que feci-
sti nobis·et uniūsa opera tua vera et
vie tue recte:⁊ omnia iudicia tua vera.
Judicia enī vera fecisti iuxta omnia q̄
induxisti sup nos et sup ciuitatē san-
ctam patrū nrōȝ ierusalē:quia in ve-
ritate ⁊ in iudicio induxisti oīa hec
propter pctā nostra. Peccauimꝰ enī
et inique egimꝰ recedentes a te et deli-
quimus in oībȝ:et p̄cepta tua non
audiuimꝰ:nec obseruauimꝰ nec fecimꝰ
sicut p̄ceperas nobis ut bene nobis es-
set. Omnia ergo que induxisti super
nos ⁊ uniuersa q̄ fecisti nobis vero iu-
dicio fecisti:⁊ tradidisti nos ī manibȝ
inimicorȝ iniquorȝ et pessimorȝ preua-
ricatorūq;:et regi iniusto et pessimo
ultra omnē terrā. Et nūc nō possumꝰ
aperire os. Cōfusio et obprobriū fa-
cti sumus seruis tuis:et hijs qui cole-
bāt te. Ne quesumꝰ tradas nos in ppe-
tuum ꝓpter nomē tuū:⁊ ne dissipes te-
stamētū tuū neq; auferas misericordi-
am tuā a nobis ꝓpter abrahā dilectū
tuū et ysaac seruū tuū et israhel sanctū
tuū:quibȝ locutus es pollicēs q̄ mul-
tiplicares semen eorȝ sicut stellas celi ⁊
sicut harenā que est ī litore maris:q̄a
dn̄e imminuti sumꝰ plus quā oēs
gentes:sumusq; humiles in uniuersa
terra hodie ꝓpter pctā nostra. Et non
est in tp̄e hoc princeps ⁊ dux et ꝓpheta
neq; olocaustū neq; sacrificiū neq; ob-
latio neq; incensum neq; locus primi-
tiarū coram te·ut possimus inuenire
misericordiā tuā:sed in animo contri-
to et spiritu humilitatis suscipiamur.
Sicut in olocausto arietū ⁊ thaurorȝ
et sicut in milibȝ agnorū pinguiū·sic
fiat sacrificiū nrm in cōspectu tuo ho-
die ut placeat tibi:quoniā nō est con-
fusio cōfidentibȝ in te. Et nunc sequi-
mur te in toto corde et timemꝰ te:⁊ que-
rimus faciē tuā. Ne confundas nos:
sed fac nobiscū iuxta mansuetudinem
tuā et scd̄m multitudinē misericordie
tue:et erue nos ī mirabilibȝ tuis et da
gloriā nomini tuo dn̄e:et cōfundant
omnes qui ostendūt seruis tuis mala.
Confundant in omni potentia et ro-
bur eorȝ cōteratur:et sciant quia tu es
dn̄s deus solus et gloriosus sup orbē
terrarū. Et nō cessabant qui miserant
eos ministri regis succendere fornacē
napta et stuppa et pice et malleolis:⁊
effundebatur flāma super fornacē cu-
bitis quadraginta nouem:⁊ erupit et
incendit quos repperit iuxta fornacē
de chaldeis. Angelus aūt dn̄i descen-
dit cū azaria ⁊ socijs eius in fornacē:
et excussit flāmam ignis de fornace ⁊
fecit mediū fornacis quasi ventū roris
flantē:et nō tetigit eos omnino ignis
neq; contristauit nec quicq̄ȝ molestie in-
tulit. Tūc hij tres q̄si ex uno ore lauda-
bant et glorificabāt et benedicebant
deū in fornace dicētes. Benedictus es
dn̄e deus patrū nostrorȝ:et laudabilis
et gloriosus et superexaltatus in secula.
Et benedictū nomē glorie tue sanctū:
et laudabile ⁊ superexaltatū in omnibȝ
seculis. Benedictus es in tēplo sancto
glorie tue:⁊ suplaudabilis ⁊ supglo-
riosus in scl'a. Benedictꝰ es in throno
regni tui:et suplaudabilis ⁊ superexal-
tatus in secula. Benedictꝰ es qui intu-
eris abissos ⁊ sedes super cherubin:et
laudabilis ⁊ superexaltatꝰ in scl'a. Bene-
dictus es in firmamento celi:⁊ lauda-
bilis ⁊ gloriosus ī secula. Benedicite
oīa opera dn̄i dn̄o:laudate et sup-
erexaltate eū in scl'a. Benedicite āgeli do-
mini dn̄o:laudate ⁊ superexaltate eum
in secula. Benedicite celi dn̄o:laudate
et superexaltate eū in secula. Benedicite
aque omnes que super celo sūt dn̄o:
laudate ⁊ superexaltate eū in secula. Be-
nedicite omnes virtutes dn̄i dn̄o:lau-
date ⁊ superexaltate eū in secula. Bene-
dicite sol ⁊ luna dn̄o:laudate ⁊ supere-
xaltate eū in scl'a. Benedicite stelle celi
dn̄o:laudate et superexaltate eū in scl'a
Benedicite ymber ⁊ ros dn̄o:laudate
et superexaltate eū in secula. Benedicite
omnis spiritꝰ dei dn̄o:laudate ⁊ super-
exaltate eū in scl'a. Benedicite ignis et
estus domino:laudate ⁊ superexalta-
te eum in secula. Benedicite frigus ⁊ e-
stas dn̄o:laudate et superexaltate eū in
scl'a. Benedicite rores ⁊ pruina dn̄o:
laudate ⁊ superexaltate eū in scl'a. Bene-
dicite gelu ⁊ frigꝰ dn̄o:laudate ⁊ super-
exaltate eū in scl'a. Benedicite glacies
et niues dn̄o:laudate et superexaltate eū
in scl'a. Benedicite noctes ⁊ dies dn̄o:
laudate et superexaltate eū in scl'a. Bene-
dicite lux ⁊ tenebre dn̄o:laudate et su-
perexaltate eū in scl'a. Benedicite fulgu-
ra ⁊ nubes dn̄o:laudate ⁊ superexalta-
te eū in scl'a. Benedicat terra dn̄m:lau-
det et superexaltet eū in secula. Benedici-
te montes ⁊ colles dn̄o:laudate et su-
perexaltate eū in secula. Benedicite uni-
uersa germinācia in terra dn̄o:lauda-
te ⁊ superexaltate eū in secula. Benedici-
te fontes dn̄o:laudate ⁊ superexaltate
eū in secula. Benedicite maria ⁊ flumi-
na domino:laudate ⁊ superexaltate eū
in scl'a. Benedicite cete ⁊ oīa que mo-
uentur in aquis domino:laudate et
superexaltate eū in scl'a. Benedicite oēs
volucres celi domino:laudate ⁊ sup-
erexaltate eū in secula. Benedicite oēs
bestie ⁊ pecora domino:laudate ⁊ su-
perexaltate eū in secula. Benedicite filij
hominū domino:laudate ⁊ superexal-
tate eum in scl'a. Benedicat isrl' dn̄m:
laudet ⁊ superexaltet eū in secula. Benedi-
cite sacerdotes domini domino:lau-
date et superexaltate eū in scl'a. Benedi-
cite serui domini dn̄o:laudate ⁊ super-
exaltate eū in secula. Benedicite spiritꝰ
et anime iustorū domino:laudate et
superexaltate eū in secula. Benedicite
sancti et humiles corde dn̄o:laudate
et superexaltate eū in secula. Benedici-
te anania azaria misahel dn̄o:lauda-
te et superexaltate eū in secula:quia e-
ruit nos de inferno et saluos fecit de
manu mortis:⁊ liberauit de medio ar-
dentis flāme:et de medio ignis eruit

nos. Cōfitemini dn̄o quoniā bonus:
quoniā in seculū misericordia eiꝰ. Be-
nedicite omnes religiosi dn̄o deo de-
orum: laudate et cōfitemini ei: quia ī
omnia scl̄a misericordia eiꝰ. Huc usq; ī
hebreo nō habetur et que posuimꝰ de
theodotionis ediciōne translata sunt.
Tunc nabuchodonosor rex obstupu-
it et surrexit propere: et ait optimati-
bus suis. Nōne tres viros misimus
in ignis medio cōpeditos? Qui respō-
dentes regi dixerūt. Vere rex. Respōdit
et ait. Ecce ego video viros quatuor
solutos ⁊ ābulantes in medio ignis:
et nichil corruptionis in eis est: et spe-
cies quarti silis filio dei. Tunc accessit
nabuchodonosor ad ostiū fornacis
ignis ardentis ⁊ ait. Sidrac misac ⁊
abdenago servi dei excelsi: egredimini
et venite. Statimq; egressi sunt sidrac
misac et abdenago de medio ignis.
Et cōgregati satrape magistratus et
iudices et potentes regis cōtemplabā-
tur viros illos quoniā nichil potesta-
tis habuisset ignis in corporibꝫ eoꝝ:
et capillꝰ capitis eorū nō esset adustꝰ
et saraballa eoꝝ nō fuissent immuta-
ta: et odor ignis non trāsisset per eos.
Et erumpēs nabuchodonosor ait. Be-
nedictꝰ deꝰ eoꝝ sidrac videlicet misac
et abdenago: qui misit angelū suum
et eruit servos suos qui crediderūt in
eū: et verbū regis immutaverūt: et tra-
diderūt corpora sua ne servirent et ne
adorarent omnē deū excepto deo suo.
A me ergo positum est hoc decretū: ut
omnis ppl̄s tribꝫ ⁊ lingua quecūq; lo-
cuta fuerit blasphemiā contra deum
sidrac misac et abdenago disperreat:
et domus eius vastetur. Neq; enī est
alius deus: qui possit ita saluare. Tūc
rex ꝓmovit sidrac misac ⁊ abdenago
in provincia babilonis. Nabuchodo-
nosor rex omnibꝫ ppl̄is gētibꝫ et linguiꝭ
qui habitāt ī univ̄sa terra: pax vobis
multiplicetur. Signa et mirabilia fe-
cit apud me deus excelsus. Placuit er-
go michi predicare eiꝰ signa quia ma-
gna sūt: ⁊ mirabilia eiꝰ q̄a fortia: et re-
gnū eiꝰ regnū sempiternū: ⁊ potestas eiꝰ
in generationē ⁊ generationē. IIII

Ego nabuchodonosor quietus e-
ram in domo mea et florens in
palacio meo. Somniū vidi qd̄ perterruit
me: ⁊ cogitatōnes mee ī strato meo: et
visiones capitis mei conturbaverunt
me. Et per me ꝓpositū est decretū ut in-
troducerentur in conspectu meo cuncti
sapiētes babilonis: et ut solutionē so-
mnij indicarēt michi. Tūc ingrediebā-
tur arioli magi chaldei et aruspices: ⁊
somniū narravi in conspectu eorū: et
solutionē eiꝰ nō indicaverūt michi: do-
nec collega ingressus est in conspectu
meo daniel: cuiꝰ nomē balthazar secū-
dum nomē dei mei: qui habet spiritū
deorū sanctoꝝ in semetipso: et somni-
um corā ipso locutus sū. Balthazar
princeps ariolorū quē ego scio q̄ spi-
ritū deorū sanctorū habeas in te: et o-
mne sacramentū nō est impossibile ti-
bi: visiones somnioꝝ meoꝝ quas vi-
di: et solutionē eoꝝ narra. Visio capi-
tis mei in cubili meo. Videbam: et ecce
arbor in medio terre: et altitudo eius
nimia. Magna arbor et fortis: et pro-
ceritas eius contingens celū. Aspectꝰ
illiꝰ erat usq; ad terminos universe ter-
re. Folia eius pulcerrima: ⁊ fructus eiꝰ
nimius: et esca universoꝝ in ea. Sub-
ter eam habitabāt animalia ⁊ bestie:
et in ramis eius cōversabantur volu-
cres celi: et ex ea vescebatur omnis caro.
Videbā in visione capitis mei super
stratū meū: et ecce vigil et sanctus de ce-
lo descendit: clamavit fortiter: et sic ait.
Succidite arborem et p̄cidite ramos
eius: excutite folia eius et dispergite fru-
ctus eius: fugiant bestie que subter eā
sunt: et volucres de ramis eiꝰ. Verum-
tamen germē radicū eius in terra sini-
te: et alligetur vinculo ferreo et ereo: in
herbis q̄ foris sunt et rore celi tingua-
tur: ⁊ cū feris pars eius in herba terre.
Cor eius ab humano cōmutet̄: et cor
fere detur ei: et septem tēpora mutent̄
sup eū. In sententia vigilū decretū est:
et sermo sanctorū et petitio: donec co-
gnoscant viventes quoniā domina-
tur excelsus in regno hominū: et cui-
cūq; voluerit dabit illud: ⁊ humilimū
hominē cōstituet sup eū. Hoc somniū
vidi ego nabuchodonosor rex. Tu er-
go balthazar interp̄tationē narra fe-
stinus: quia omnes sapiētes regni mei
nō queunt solutiōnē edicere michi. Tu
aūt potes: q̄a spiritꝰ deorū sāctorū in
te ē. Tūc daniel cuiꝰ nomē balthazar
cepit intra semetipsum tacitus cogitare
quasi una hora: et cogitationes eius
cōturbabāt eū. Respōdens aūt rex ait.
Balthazar somniū et interpretatio eiꝰ
non conturbent te. Respondit baltha-
zar ⁊ dixit. Domine mi: somniū hijs
qui te oderūt: ⁊ interpretatio eiꝰ hosti-
bus tuis sit. Arborē quā vidisti subli-
mem atq; robustā cuiꝰ altitudo pertin-
git ad celū: ⁊ aspectus illiꝰ in omnem
terrā: et rami eiꝰ pulcerrimi: ⁊ fructꝰ eiꝰ
nimius: et esca omniū in ea: subter eā
habitātes bestie agri: ⁊ in ramis eiꝰ cō-
morantes aves celi: tu es rex qui ma-
gnificatus es et invaluisti: et magni-
tudo tua crevit et pervenit usq; ad celū:
et potestas tua in terminos universe
terre. Quod autē vidit rex vigilem et
sanctū descendere de celo ⁊ dicere: succi-
dite arborē et dissipate illā: attamen
germen radicū eiꝰ in terra dimittite: et
vinciatur ferro et ere: in herbis foris ⁊
rore celi cōspergat̄: et cū feris sit pabu-
lum eius donec septem tēpora commu-
tentur sup eū: hec est interpretatio sen-
tentie altissimi: que pervenit sup domi-
num meū regem. Eicient te ab homini-
bus et cū bestijs ferisq; erit habitatio
tua: et fenū ut bos comedes: ⁊ rore celi
infunderis. Septem quoq; tempora
mutabūtur sup te: donec scias q̄ do-
minetur excelsus sup regnū hominū:
et cuicūq; voluerit det illud. Qd̄ autē
p̄cepit ut relinqueretur germen radicū
eius id est arboris: regnū tuū tibi ma-
nebit postq̄ cognoveris potestatē esse
celestem. Quāobrem rex consiliū meū
placeat tibi: et peccata tua elemosinis
redime: et iniquitates tuas misericor-
dijs pauperū: forsitan ignoscet deꝰ de-
lictis tuis. Omnia hec venerūt sup na-
buchodonosor regē. Post finē mensi-
um duodecim in aula babilonis de-
ambulabat. Responditq; rex et ait.
Nōne hec est babilon civitas magna
quam ego edificavi in domum regni
in robore fortitudinis mee: et ī gloria
decoris mei? Cūq; sermo adhuc esset ī
ore regis: vox de celo ruit. Tibi dicitur
nabuchodonosor rex. Regnū tuū trās-
ibit a te et ab hominibꝫ eicient te: et cū
bestijs et feris erit habitatio tua: fenū
quasi bos comedes: et septem tempora
mutabūtur sup te: donec scias q̄ do-
minetur excelsus in regno hominum:
et cuicūq; voluerit det illud. Eadē ho-
ra sermo completꝰ est sup nabuchodo-
nosor: et ex hominibꝫ abiectus est et
fenū ut bos comedit: et rore celi corpꝰ
eius infectum est: donec capilli eius in

similitudinē aquilaꝝ crescerent · et un-
gues eius quasi auiū. Igiť post finē
dierū ego nabuchodonosor oculos me-
os ad celū leuaui · et sensus meus red-
ditus est michi : et altissimo benedixi ·
et uiuentē in sempiternum laudaui ⁊
glorificaui : quia potestas eiꝰ potestas
sempiterna · et regnū eius in generatio-
nem et generationē : et omēs habitato-
res terre apud eum ī nichilū reputati
sunt . Iuxta voluntatē eni suā · facit tā
in virtutibꝫ celi qꝫ in habitatoribꝫ ter-
re : et nō est qui resistat manui eius et
dicat ei quare fecisti. In ipso tpe sensusˢ
meus reuersus est ad me · et ad honorē
regni mei decoremqꝫ perueni : et figu-
ra mea reuersa ē ad me · et optimates
mei et magistratus mei requisierunt
me : et in regno meo restitutus sum :
et magnificentia mea amplior addi-
ta est michi . Nūc igitur ego nabuch-
odonosor · laudo et magnifico et glo-
rifico regem celi : quia omnia opera e-
ius vera · ⁊ vie eius iudicia : et gradien-
tes in supbia potest humiliare. V

Balthazar rex fecit grande conui-
uium optimatibus suis mille :
et unusquisqꝫ scdm suā bibebat etatē.
Precepit ergo iā temulentꝰ ut afferren-
tur vasa aurea ⁊ argētea · q̄ asportaue-
rat nabuchodonosor pater eius de tem-
plo qd̄ fuit in ihrusalē : ut biberēt in
eis rex et optimates eius · uxoresqꝫ eiusˢ
et concubine. Tūc allata sūt vasa aurea
que asportauerat de tēplo qd̄ fuerat ī
ihrusalē : et biberunt in eis rex et opti-
mates eius uxores ⁊ concubine illiusˢ.
Bibebāt vinū : et laudabant deos su-
os aureos et argenteos et ereos ferre-
os ligneosqꝫ ⁊ lapideos . In eadem
hora apparuerunt digiti q̄si manus
hominis scribentis contra cādelabrū :

in supficie parietis aule regie . Et rex
aspiciebat articulos manꝰ scribentis.
Tūc facies regis cōmutata est · ⁊ cogita-
tiones eiꝰ cōturbabāt eū : ⁊ cōpages renū
eiꝰ soluebāť : et genua eiꝰ ad se inuicē
collidebāť. Exclamauit itaqꝫ rex forti-
ter : ut introducerēt magos chaldeos ⁊
aruspices. Et proloquēs rex ait sapiē-
tibus babilonis. Quicumqꝫ legerit scri-
pturā hāc et interpretationē eiꝰ mani-
festā michi fecerit · purpura vestietur :
et torquē aureā habebit in collo : et ter-
cius in regno meo erit . Tūc ingressi o-
mnes sapientes regis non potuerunt
nec scripturā legere : nec interpretationē
eiꝰ indicare regi. Unde rex balthazar
satis conturbatus est : et vultꝰ illiꝰ im-
mutatus est. Sed ⁊ optimates eiꝰ tur-
babātur . Regina aūt pro re que acci-
derat regi et optimatibus eius domū
cōuiuij ingressa est : et proloquēs ait.
Rex in eternū viue . Non te cōturbent
cogitationes tue : neqꝫ facies tua im-
mutetur. Est vir in regno tuo qui spi-
ritum deoꝝ sanctorū habet in se : et in
diebus patris tui sciencia ⁊ sapientia
inuēte sunt in eo. Nam et rex nabuch-
odonosor pater tuus principē mago-
rum incantatoꝝ chaldeoꝝ et aruspicū
cōstituit eū. Pater inquam tuus o rex :
quia spiritꝰ amplior et prudentia in-
telligentiaqꝫ : interpretatio somniorū ·
et ostensio secretoꝝ · ac solutio ligato-
rū inuēte sūt in eo · hoc est in daniele :
cui rex posuit nomen balthazar. Nūc
itaqꝫ daniel vocetur : et interpretationē
narrabit . Igitur introductus est da-
niel corā rege. Ad quē p̄fatus rex ait.
Tu es daniel de filijs captiuitatis iude ·
quā adduxerat pater meus rex de iu-
dea ? Audiui de te quoniā spiritum
deorū habeas : et sciētia intelligētiaqꝫ

ac sapiētia ampliores inuente sunt in
te . Et nūc introgressi sunt in cōspectu
meo sapiētes magi · ut scripturā hanc
legerēt ⁊ interp̄tationē eius indicarēt
michi : et nequiuerūt sensum huiꝰ ser-
monis edicere. Porro ego audiui de
te · q̄ possis obscura interpretari : et li-
gata dissoluere. Si ergo vales scriptu-
ram legere et interpretationē eiꝰ indica-
re michi · purpura vestieris : et torquē
aureā circa collū tuū habebis : et terciꝰ
in regno meo princeps eris . Ad que
respōdēs daniel ait corā rege. Mune-
ra tua sint tibi : et dona domꝰ tue alte-
ri da : scripturā aūt legam tibi rex · ⁊ in-
terpretationē eiꝰ ostendā tibi. O rex de-
us altissimus regnū et magnificētiā
gloriā et honorē dedit nabuchodo-
nosor patri tuo : et ꝓpter magnificētiā
quā dederat ei · uniūsi p̄pli tribꝫ et lin-
gue tremebant et metuebāt eū. Quos
volebat interficiebat · quos volebat per-
cuciebat : quos volebat exaltabat : et
quos volebat humiliabat. Quando
aūt eleuatū est cor eius et spiritꝰ illius
obfirmatꝰ est ad supbiā · depositꝰ est
de solio regni sui : et gloria eiꝰ ablata
est : ⁊ a filijs hominū eiectus est . Sed
et cor eius cū bestijs positū est : et cū o-
nagris erat habitatio eiꝰ. Fenū q̄qꝫ ut
bos comedebat · et rore celi corpus eiꝰ
infectū est : donec cognosceret q̄ potesta-
tem haberet altissimꝰ in regno homi-
nū : et quēcūqꝫ voluerit suscitabit sup
illud . Tu q̄qꝫ filiꝰ eiꝰ balthazar nō hu-
miliasti cor tuū cū scires hec omīa : sed
aduersum dn̄atorem celi eleuatus es.
Et vasa domus eiꝰ allata sunt corā
te : et tu et optimates tui et uxores tue
et cōcubine tue vinū bibistis ī eis . De-
os quoqꝫ argenteos et aureos et ere-
os ferreos ligneosqꝫ et lapideos · qui

nō vidēt neqꝫ audiūt neqꝫ sentiūt lau-
dasti : porro deū qui habet flatū tuū
in manu sua · ⁊ omnes vias tuas nō
glorificasti · idcirco ab eo missus ē ar-
ticulus manus que scripsit hec quod
exaratū est. Hec ē aūt scriptura q̄ dige-
sta est. Mane thechel phares. Et hec in-
terpretatio sermonis. Mane : numera-
uit deus regnū tuū · et compleuit illud.
Thechel : appensū est in statera · et inuen-
tum est minus habēs. Phares : diui-
sum est regnū tuū · et datū est medis ⁊
persis. Tūc iubente rege indutꝰ est da-
niel purpura : et circūdata est torques
aurea collo eius : et predicatū est de eo
q̄ haberet potestatē terciꝰ in regno . E-
adē nocte interfectꝰ est balthazar rex chal-
deus : et dariꝰ medꝰ successit in regnū ·
ānos natus sexaginta duos. VI

Placuit dario : et cōstituit supra
regnū satrapas centūuiginti ut
essent ī toto regno suo et sup eos prin-
cipes tres ex quibꝫ daniel unꝰ erat ut
satrape illis redderēt rationē : ⁊ rex nō
sustineret molestiā . Igiť daniel supe-
rabat omnes principes et satrapas :
quia spiritus dei amplior erat in illo.
Porro rex cogitabat cōstituere eū sup
omne regnū. Unde principes ⁊ satra-
pe querebāt occasionē ut inuenirēt da-
nieli ex latere regis : nullāqꝫ causam ⁊
suspicationē reperire potuerūt eo q̄ fi-
delis esset : et omnis culpa et suspicio
nō inueniretur in eo. Dixerūt ergo vi-
ri illi . Nō inueniemꝰ danieli huic ali-
quā occasionē : nisi forte in lege dei sui.
Tunc pricipes et satrape surripuerūt
regi : ⁊ sic locuti sūt ei . Dari rex in eter-
nū viue. Cōsiliū inierūt cuncti pricipes
regni tui · magistratus et satrape sena-
tores ⁊ iudices ut decretū imperatori-
um exeat ⁊ edictū : ut omīs qui petierit

aliquā peticionē a quocūq; deo ⁊ ho-
mine usq; ad triginta dies nisi a te rex:
mittatur in lacū leonū. Nūc itaq; rex
confirma sentenciā et scribe decretū ut
nō immutetur quod statutū est a me-
dis et persis: nec p̄uaricari cuiq; liceat.
Porro rex darius proposuit edictū et sta-
tuit. Quod cū daniel cōperisset id est
cōstitutam legē: ingressus est domū
suam et fenestris apertis in cenaculo
suo contra ihrusalē trib; temporibus
in die flectebat genua sua ⁊ adorabat:
cōfitebaturq; corā deo suo sicut et āte
facere cōsueuerat. Viri ergo illi curiosi-
us inquirentes inuenerūt danielē orā-
tem et obsecrantem deū suū: ⁊ accedē-
tes locuti sunt regi sup edicto. Rex nū-
quid nō constituisti ut omnis homo qui
rogaret quēq; de diis et hominibus
usq; ad dies triginta nisi te rex mitte-
retur in lacū leonū? Ad quos respō-
dens rex ait. Verus sermo iuxta decre-
tum medorū atq; persarū: qd preuari-
cari nō licet. Tūc respōdentes dixerūt
coram rege. Daniel de filiis captiuita-
tis iude non curauit de lege tua ⁊ edi-
cto qd constituisti: sed tribus tēporib;
per diē orat obsecratione sua. Quod
verbū cū audisset rex satis cōtristatus
est: et pro daniele posuit cor ut libera-
ret eū: et usq; ad occasū solis labora-
bat ut erueret illū. Viri aūt illi intelligē-
tes regē dixerūt ei. Scito rex qa lex me-
dorū est atq; persarū: ut omne decretū
qd cōstituerit rex nō liceat immutari.
Tunc rex p̄cepit et adduxerūt danielē:
et miserūt eū in lacū leonū. Dixitq; rex
danieli. Deus tuus quē colis semper:
ipse liberabit te. Allatusq; est lapis
unus et positus est sup os laci: quē
obsignauit rex anulo suo et anulo o-
ptimatū suorū: ne quid fieret contra
danielē. Et abiit rex in domū suam ⁊
dormiuit incenatus: cibiq; non sunt
allati corā eo: insup et somn⁹ recessit
ab eo. Tūc rex primo diluculo consur-
gens festinus ad lacū leonū pergexit:
appropinquānsq; lacui danielē voce la-
crimabili inclamauit: et affatus ē eū.
Daniel serue dei viuentis: deus tuus
cui tu seruis semp putasne valuit te li-
berare a leonib;? Et daniel regi respō-
dens ait. Rex ī eternū viue. Deus misit
angelū suum ⁊ conclusit ora leonū et
non nocuerūt michi: quia corā eo iu-
sticia inuenta est in me. Sed ⁊ coram
te rex delictū non feci. Tūc vehementer
rex gauisus est sup eo: ⁊ danielē p̄cepit
educi de lacu. Eductusq; est daniel de
lacu: et nulla lesio inuenta est in eo: qa
credidit deo suo. Iubente aūt rege ad-
ducti sunt viri illi qui accusauerūt da-
nielem: et in lacū leonū missi sunt ipsi
et filii et uxores eorū: et non puenerūt
usq; ad pauimētum laci: donec arripe-
rent eos leones et omnia ossa eoȝ cō-
minuerūt. Tūc darius rex scripsit uni-
uersis ppl'is tribubus et linguis habi-
tantibus in vniūsa terra. Pax vobis
multiplicetur. A me constitutū est de-
cretum: ut in vniūso imperio ⁊ regno
meo tremiscant et paueant deū dani-
elis. Ipse est enim deus viuens et eter-
nus in secula: et regnum eius non dis-
sipabitur: et potestas eius usq; in eter-
num. Ipse liberator atq; saluator faci-
ens signa et mirabilia in celo et in ter-
ra: q liberauit danielē de lacu leonū.
Porro daniel perseuerauit usq; ad re-
gnum darii regnūq; cyri perse. VII

Anno primo balthazar regis ba-
bilonis daniel somnium vidit.
Visionē aūt capitis ei⁹ in cubili suo:
et somnium scribens breui sermone
cōprehendit: summatimq; pstringēs
ait. Videbā in visione mea nocte: et
ecce quatuor venti celi pugnabant in
mari magno: et quatuor bestie gran-
des ascendebāt de mari diuerse inter
se. Prima q̄si leena: et alas habebat
aquile. Aspiciebā donec euulse sunt
ale eius et sublata est de terra: et super
pedes quasi homo stetit: ⁊ cor eius da-
tum est ei. Et ecce bestia alia similis urso
in parte stetit: et tres ordines erant in
ore ei⁹ et in dētibus eius: ⁊ sic dicebāt
ei. Surge: comede carnes plurimas.
Post hec aspiciebā: et ecce alia quasi
pardus: ⁊ alas habebat auis quatu-
or sup se. Et quatuor capita erant in
bestia: et potestas data est ei. Post hec
aspiciebam in visione noctis: et ecce
bestia quarta terribilis atq; mirabi-
lis ⁊ fortis nimis. Dentes ferreos ha-
bebat magnos: comedens atq; cōmi-
nuens ⁊ reliqua pedibus suis concul-
cans. Dissimilis autem erat ceteris be-
stiis quas viderā āte eam: et habebat
cornua decem. Cōsiderabā cornua: et
ecce cornu aliud paruulū ortum est de
medio eoȝ: ⁊ tria de cornib; primis e-
uulsa sunt a facie eius. Et ecce oculi e-
ius quasi oculi hominis in cornu isto:
et os loquēs ingēcia. Aspiciebā donec
throni positi sunt: ⁊ āntiquus dierū se-
dit. Vestimentū ei⁹ cādidū quasi nix:
capilli capitis eius quasi lana mūda.
Thronus eius flāme ignis: rote eius
ignis accensus: fluui⁹ igne⁹ rapidus
qz egrediebat a facie eius. Milia mili-
um ministrabāt ei: et decies milies cen-
tena milia assistebāt ei. Iudiciū sedit:
et libri aperti sunt. Aspiciebā propter
vocem sermonū grādiū quos cornu
illud loquebat. Et vidi quoniā inter-
fecta esset bestia ⁊ perisset corpus eius
et traditū esset ad cōburendū igni: ali-
arum q̄q; bestiaȝ ablata esset potestas:
et tēpora vite cōstituta essent eis usq;
ad tempus et tempus. Aspiciebā ergo
in visione noctis: ⁊ ecce cū nubib; celi
quasi fili⁹ hominis veniebat. et usq;
ad antiquū dieȝ puenit: ⁊ in cōspectu ei⁹
obtulerūt eū. Et dedit ei potestatē ⁊ ho-
norem et regnū: et omēs ppl'i tribus et
lingue ipsi seruient. Potestas eius po-
testas eterna que nō auferet: et regnū
ei⁹ qd non corrūpetur. Horruit spirit⁹
meus. Ego daniel territ⁹ sum in hiis:
et visiones capitis mei cōturbauerūt
me. Accessi ad vnū de assistentibus:
et veritatem querebā ab eo de omnibus
hiis. Qui dixit michi interptationem
sermonū: ⁊ docuit me. Hee quatuor be-
stie magne: quatuor regna cōsurgēt
de terra. Suscipiēt aūt regnum sancti
dei altissimi: ⁊ obtinebūt regnū usq; in
seculū ⁊ seculū seculoȝ. Post hoc volui
diligēter discere de bestia quarta: que
erat dissimilis valde ab omnib; ⁊ terri-
bilis nimis. Dentes et ungues eius
ferrei: comedebat et cōminuebat: ⁊ reli-
qua pedibus suis conculcabat. Et de
cornibus decē que habebat in capite ⁊
de alio qd ortū fuerat āte qd ceciderāt
tria cornua: ⁊ de cornu illo qd habebat
oculos ⁊ os loquēs grādia: ⁊ maius e-
rat ceteris. Aspiciebam: ⁊ ecce cornu il-
lud faciebat bellū aduersus sanctos ⁊
p̄ualebat eis: donec venit antiqu⁹ di-
erum ⁊ iudiciū dedit sanctis excelsi: et
tempus aduenit ⁊ regnū obtinuerunt
sancti. Et sic ait. Bestia quarta regnū
quartū erit in terra qd maius erit omni-
bus regnis: et deuorabit uniuersam
terrā: ⁊ cōculcabit ⁊ cōminuet eā. Por-
ro decē cornua ipsi⁹ regni decem reges
erūt: ⁊ alius consurget post eos ⁊ ipse

potentior erit prioribus: ⁊ tres reges humiliabit. Et sermones cōtra excelsū loquetur: et sanctos altissimi conteret. Et putabit ꝙ possit mutare tēpora ⁊ leges: ⁊ tradentur ī manu eius usqꝫ ad temp⁹ et tēpora ⁊ dimidiū temporis. Et iudiciū sedebit ut auferatur potentia ⁊ cōteratᷣ ⁊ dispereat usqꝫ in finem: regnū aūt et potestas et magnitudo regni q̄ est subter oīne celū detur ꝑplo sāctorum altissimi: cuius regnū regnū sempiternū est: et oīnes reges servient ei ⁊ obedient. Huc usqꝫ finis verbi. Ego daniel multū cogitatōnibꝫ meis conturbabar: ⁊ facies mea mutata ē in me: verbū aūt ī corde meo cōservavi. VIII

Anno tercio regni balthazar regis visio apparuit michi. Ego daniel post id qđ viderā in principio vidi in visione mea cū essem ī susis castro qđ est in helam civitate: vidi aūt ī visione esse me sup portā ulai: et levavi oculos meos et vidi. Et ecce aries unus stabat ante paludē habēs cornua excelsa: et unū excelsi⁹ altero atqꝫ succrescēs. Postea vidi arietē cornibꝫ ventilātem cōtra occidētem et cōtra aquilonē ⁊ cōtra meridiē: et oīnes bestie non poterāt resistere ei neqꝫ liberari de manu ei⁹: fecitqꝫ scđm volūtatē suā ⁊ magnificatus est. Et ego intelligebā. Ecce aūt hircus caprarꝫ veniebat ab occidente sup faciē toci⁹ terre: ⁊ nō tangebat terrā. Porro hirc⁹ habebat cornu insigne inter oculos suos et venit usqꝫ ad arietē illū cornutū quē viderā stantē ante portā: et cucurrit ad eū in impetu fortitudinis sue. Cūqꝫ appropinquasset prope arietē efferat⁹ est in eū: et ꝑcussit arietē ⁊ comminuit duo cornua ei⁹ et non poterat aries resistere ei. Cūqꝫ eū misisset in terrā cōculcavit: et nemo quibat liberare arietem de manu eius. Hircus aūt caprarꝫ magnus factus est nimis. Cūqꝫ crevisset fractū est cornu magnū: ⁊ orta sunt quatuor cornua subter illud ꝑ quatuor ventos celi. De uno aūt ex eis egressum est cornu unū modicū: et factū est grāde contra meridiē et cōtra orientem et cōtra fortitudinē. Et magnificatū est usqꝫ ad fortitudinē celi: et deiecit de fortitudine et de stellis ⁊ cōculcavit eas: ⁊ usqꝫ ad principē fortitudinis magnificat⁹ est. Et ab eo tulit iuge sacrificiū: et deiecit locū sanctificatōnis eius. Robur aūt datū est cōtra iuge sacrificiū ꝓpter peccata: et prosternetur veritas in terra: ⁊ prosperabitᷣ ⁊ faciet. Et audivi unū de sanctis loquētem: ⁊ dixit un⁹ sanctus alteri nescio cui loquēti. Usquequo visio et iuge sacrificiū et peccatū desolationis que facta est ⁊ sanctuariū et fortitudo cōculcabitᷣ? Et dixit ei. Usqꝫ ad vesperā et mane duo milia trecenti: et mūdabitᷣ sanctuariū. Factū est aūt cū viderem ego daniel visionē et quererē intelligenciā: ecce stetit in cōspectu meo quasi species viri. Et audivi vocem viri inter ulai: et clamavit et ait. Gabriel fac intelligere istū visionē. Et venit: et stetit iuxta ubi ego stabā. Cūqꝫ venisset: pavens corrui in faciē meā. Et ait ad me. Intellige fili hominis: quoniā in tp̄e finis complebitᷣ visio. Cūqꝫ loqueretᷣ ad me: collapsus sum pron⁹ in terram. Et tetigit me ⁊ statuit me in gradu meo: dixitqꝫ michi. Ego ostendam tibi que futura sint ī novissimo maledictionis: quoniā habet tempus finē suū. Aries quē vidisti habere cornua: rex medorū est atqꝫ persarū. Porro hircus caprarū rex grecorꝫ est: ⁊ cornu grande qđ erat inter oculos ei⁹ ipse

est rex primus. Quod aūt fracto illo surrexerūt q̄tuor pro eo: quatuor reges de gente ei⁹ cōsurgēt: sed nō in fortitudine ei⁹. Et post regnū eorꝫ cū creverint iniquitates: cōsurget rex impudēs facie ⁊ intelligēs propositiones: et roborabitᷣ fortitudo eius sed nō in viribus suis: ⁊ supra q̄ꝫ credi potest univ̄sa vastabit: et prosperabitᷣ ⁊ faciet. Et interficiet robustos et ꝑplm sanctorū scđm volūtatem suā: et dirigetur dolus in manu ei⁹ et cor suū magnificabit: et ī copia rerū omniū occidet plurimos. Et cōtra principē principū cōsurget: et sine manu cōteretᷣ. Et visio vespere et mane que dicta est vera est. Tu ergo visionē signa: quia post multos dies erit. Et ego daniel langui et egrotavi per dies. Cūqꝫ surrexissem faciebā opera regis: et stupebam ad visionem: et non erat qui interpretaretur. IX

In āno primo darij filij assueri de semine medorū qui imperavit super regnū chaldeorꝫ anno uno regni ei⁹ ego daniel intellexi in libris numerū ānorꝫ de quo factus est sermo dn̄i ad ieremiā prophetā: ut cōplerentur desolatōnis iherusalē septuaginta āni. Et posui faciem meā ad dn̄m deum meū rogare et dep̄cari in ieiunijs sacco et cinere: ⁊ oravi dn̄m deū: ⁊ cōfessus sum et dixi. Obsecro dn̄e deus magne et terribilis custodiēs pactū et misericordiā diligētibꝫ te ⁊ custodiētibꝫ mādata tua: peccavim⁹ iniq̄tatē fecim⁹ impie egim⁹: ⁊ recessim⁹ ⁊ declinavim⁹ a mādatis tuis ac iudicijs. Nō obedivim⁹ servis tuis prophetis: qui locuti sunt in nomine tuo regibꝫ nr̄is principibꝫ nostris patribus nr̄is omniqꝫ ꝑplo terre. Tibi dn̄e iusticia: nobis aūt cōfusio faciei sicut est hodie viro iuda et habitatoribus iherusalē et omni isrl̄: hijs qui ꝓpe sunt et hijs qui ꝓcul in universis terris ad quas eiecisti eos ꝓpter iniq̄tates eorū in quibus peccaverūt in te dn̄e. Nobis cōfusio faciei: regibꝫ nr̄is principibus nr̄is et patribus nr̄is qui peccaverūt. Tibi aūt dn̄o deo nr̄o misericordia et propiciatio quia recessim⁹ a te: et nō audivim⁹ vocem dn̄i dei nostri ut ambularemus in lege ei⁹ quā posuit nobis ꝑ servos suos ꝓphetas: et omnis isrl̄ prevaricati sunt legem tuam et declinaverūt ne audirēt vocē tuā: et stillavit sup nos maledictio ⁊ detestacio que scripta est in libro moysi servi dei quia peccavim⁹ ei. Et statuit sermones suos quos locut⁹ est sup nos et super principes nostros qui iudicaverunt nos: ut supinduceret in nos malum magnū quale nūq̄ꝫ fuit sub omni celo: secūdū ꝙ factū est in iherusalē sicut scriptum est ī lege moysi. Omne malum hoc venit sup nos. Et nō rogavim⁹ faciē tuā dn̄e deus noster: ut reverteremur ab iniquitatibꝫ nr̄is: et cogitaremus veritatē tuā. Et vigilavit dn̄s super maliciā: et adduxit eā sup nos. Iustus dn̄s deus noster: in omnibus operibus suis q̄ fecit. Nō eni audivimus vocē ei⁹. Et nūc dn̄e deus noster q̄ eduxisti ꝑplm tuū de terra egipti in manu forti et fecisti tibi nomē scđm diē hāc: peccavim⁹ iniquitatē fecim⁹ dn̄e in omnē iusticiā tuā. Avertatᷣ obsecro ira tua ⁊ furor tu⁹ a civitate tua iherusalē: et a mōte sancto tuo. Propter peccata eni nr̄a et iniquitates patrū nr̄orꝫ iherusalē et ꝑpls tuus in opprobriū sunt omnibus ꝑ circuitū nostrū. Nūc ergo exaudi deus noster orationē servi tui et p̄ces eius: et ostende faciē tuā super sanctuariū tuū qđ desertū est. Propter

temetipm̄ inclina deus meus aurē tu-
am et audi: aperi oculos tuos et vide
desolationē nr̄am: et civitatē sup quā
invocatū est nomē tuū. Neqȝ enī in iu-
stificatōnibȝ nr̄is prosternim⁹ preces
āte faciē tuā: sed in miseratōnibȝ tuis
multis. Exaudi dn̄e: placare dn̄e: attē-
de ⁊ fac. Ne moreris ꝓpter temetipsum
deus meus: quia nomē tuū invocatū
est sup civitatē et sup ꝓplm tuū. Cūqȝ
adhuc loquerer et orarem et cōfiterer
peccata mea et peccata ꝓpli mei isrl' ut
prosternerē ꝓces meas in cōspectu dei
mei ꝓ mōte sācto dei mei: adhuc loquē-
te me ī oratione mea. ecce vir gabrihel
quē videram in visione principio cito
volās tetigit me in tp̄e sacrificij vesper-
tini: et docuit me ⁊ locutus est michi.
Dixitqȝ. Daniel: nūc egressus sum ut
docerem te et intelligeres. Ab exordio
precū tuaꝝ egressus est s̄mo. Ego aūt
veni ut indicarē tibi: quia vir desideri-
orū es. Tu aūt animadverte s̄monē:
et intellige visionē. Septuaginta ebdo-
mades abbreviate sunt sup ꝓplm tuū
et sup urbē sanctā tuā ut cōsummetur
prevaricatio. et finē accipiat peccatū.
et deleat̄ iniquitas: et adducat̄ iusti-
cia sempiterna et impleat̄ visio ⁊ pro-
phetia: et ungatur sanctus sanctorū.
Scito ergo ⁊ animadūte: ab exitu ser-
monis ut iterū edificet̄ iherusalē usqȝ
ad xp̄m ducē ebdomades septē et eb-
domades sexaginta due erūt: et rursū e-
dificabit̄ platea et muri in angustia
temporū. Et post ebdomades sexagin-
ta duas occidetur xp̄s: et nō erit eius
ꝓpls qui eū negatur⁹ est. Et civitatem
et sāctuariū dissipabit ꝓpls cū duce ve-
turo: et finis eius vastitas: et post finē
belli statuta desolatio. Confirmabit
aūt pactū multis ebdomada una: et
in dimidio ebdomadis deficiet hostia
et sacrificiū. Et erit in tēplo abomina-
tio desolationis: et usqȝ ad cōsumma-
tionē ⁊ finē ꝑseverabit desolatō. X

Anno tercio regni cyri regis persa-
rum verbū revelatū est danieli co-
gnomēto balthazar: et verbū verum
et fortitudo magna: intellexitqȝ sermo-
nem. Intelligentia enī est opus in visi-
one. In diebus illis ego daniel lugebā
triū ebdomadarū diebȝ: panē deside-
rabilē nō comedi: et caro et vinū non
introierūt in os meū. Sed neqȝ ungen-
to unctus sum: donec cōplerent̄ trium
ebdomadarū dies. Die aūt vicesima
et quarta mēsis primi erā iuxta fluvi-
um magnū qui est tygris: et levavi o-
culos meos et vidi. Et ecce vir un⁹ ve-
stitus lineis et renes eius accincti au-
ro obrizo: et corpus ei⁹ quasi crisolit⁹
et facies eius velut species fulguris: ⁊
oculi eius ut lāpas ardēs: et brachia
eius et que deorsum usqȝ ad pedes q̄si
species eris candentis: et vox sermonū
eius ut vox multitudinis. Vidi autē e-
go daniel solus visionē: porro viri q̄
erant mecū nō viderūt: sed terror nimi-
us irruit sup eos et fugerūt in abscon-
ditū. Ego aūt relictus solus vidi visio-
nem grandē hanc: et nō remāsit in me
fortitudo: sed et species mea immuta-
ta est ī me: et emarcui nec habui quicq̄
viriū. Et audivi vocē sermonū eius:
et audiens iacebā cōsternat⁹ sup faciē
meam: et vultus me⁹ herebat terre. Et
ecce manus tetigit me: et erexit me sup
genua mea et super articulos manuū
meaꝝ. Et dixit ad me. Daniel vir desi-
deriorū intellige verba q̄ ego loquor
ad te: et stā ī gradu tuo. Nūc enī sum
missus ad te. Cumqȝ dixisset michi ser-
monē istū steti tremens: et ait ad me.
Noli metuere daniel: q̄a ex die primo
quo posuisti cor tuū ad intelligendū
ut te affligeres in cōspectu dei tui. exau-
dita sunt verba tua: et ego veni ꝓpter
sermones tuos. Princeps autē regni
persaꝝ restitit michi viginti ⁊ uno die-
bus: et ecce michahel unus de princi-
bus primis venit ī adiutorium meū:
et ego remāsi ibi iuxta regem persarū.
Veni aūt ut docerē te que ventura sūt
ꝓplo tuo in novissimis diebȝ: quoniā
adhuc visio in dies. Cumqȝ loquerer̄
michi huiuscemodi verbis: deieci vul-
tum meū ad terrā. et tacui. Et ecce qua-
si similitudo filij hominis tetigit labia
mea: et aperiens os meū locut⁹ sum:
et dixi ad eū qui stabat cōtra me. Do-
mine mi in visione tua dissolute sunt
cōpages mee: et nichil in me remāsit
viriū. Et quomō poterit serv⁹ dn̄i mei
loqui cū dn̄o meo? Nichil enī ī me re-
māsit viriū: sed et halit⁹ me⁹ interclu-
ditur. Rursum ergo tetigit me quasi
visio hominis: et cōfortavit me et dixit.
Noli timere vir desideriorꝝ: pax tibi: cō-
fortare ⁊ esto robustus. Cūqȝ loquere-
tur mecū: convalui ⁊ dixi. loquere do-
mine mi: quia confortasti me. Et ait.
Numquid scis quare venerim ad te?
Et nunc revertar ut prelier adversum
principē persaꝝ. Cū enī egrederer appa-
ruit princeps grecorum veniens. Ve-
rumtamen annunciabo tibi quod ex-
pressum est in scriptura veritatis: et
nemo est adiutor meus in omnibus
hijs: nisi michahel prīceps vester. XI

Ego aūt a primo anno darij me-
di stabā: ut cōfortaretur ⁊ robo-
raretur. Et nūc veritatē annūciabo ti-
bi. Ecce adhuc tres reges stabūt in per-
side: ⁊ quartus ditabit̄ opibȝ nimijs
sup omēs: ⁊ cū invaluerit divitijs suis
cōcitabit omnes adversum regnum
grecie. Surget vero rex fortis ⁊ dn̄abi-
tur potestate multa: et faciet qđ placu-
erit ei. Et cū steterit conteret̄ regnū ei⁹:
et dividetur in quattuor ventos celi:
sed nō in posteros ei⁹ neqȝ scdm̄ potētiā
illi⁹ qua dominat⁹ est. lacerabit̄ enī
regnū eius etiam in exteros: exceptis
hijs. Et confortabitur rex austri: ⁊ de
principibȝ eius ꝑvalebit sup eū. Et do-
minabit̄ ditione: multa enī dn̄atio e-
ius. Et post finē annoꝝ federabuntur.
Filiaqȝ regis austri veniet ad regē a-
quilonis facere amiciciā: ⁊ nō obtine-
bit fortitudinē brachij nec stabit semē
eius: et tradetur ipsa et qui adduxerūt
eam adolescentes ei⁹. et qui cōfortabāt
eam in temporibȝ. Et stabit de germi-
ne radicū eius plātatio. Et veniet cū
exercitu et ingredietur ꝓvinciā regis
aquilonis. et abutet̄ eis: et obtinebit
insup ⁊ deos eoꝝ et sculptilia: vasa q̄
preciosa auri ⁊ argenti captiva ducet
in egiptū. Ipse ꝑvalebit adūsus regē
aquilonis. Et intrabit in regnum rex
austri: ⁊ revertetur ad terrā suam. Filij
aūt eius provocabūtur: et congrega-
bunt multitudinē exercituū plurimoꝝ.
Et veniat ꝓperans et inundās: ⁊ rever-
tetur ⁊ concitabit̄: et congredietur cū
robore eius. Et ꝓvocatus rex austri
egredietur ⁊ pugnabit adversus regē
aquilonis: ⁊ ꝑparabit multitudinem
nimiā ⁊ dabit̄ multitudo in manus
eius: et capiet multitudinē et exaltabi-
tur cor eius: et deiciet multa milia: sed
nō ꝑvalebit. Cōvertetur enī rex aqui-
lonis: et preparabit multitudinē mul-
to maiorem q̄ prius. Et in fine tempo-
rum annorūqȝ veniet properans cum
exercitu magno et opibus nimijs. In
tēporibȝ illis multi cōsurgēt adūsus

regẽ austri. Filij ꝗꝫ ꝑvaricatoꝝ ꝓpli tui
extollent̃ ut impleãt visionẽ ⁊ corruẽt.
Et veniet rex aquilonis et cõportabit
aggerẽ: et rapiet urbes munitissimas:
et brachia austri nõ sustinebũt. Et cõ-
surgent electi eiꝰ ad resistendũ: ⁊ non e-
rit fortitudo. Et faciet veniẽs super eũ
iuxta placitũ suũ: ⁊ nõ erit ꝗ stet cõtra
faciẽ eiꝰ. Et stabit in terra inclita et cõ-
sumetur in manu eius: et ponet faciẽ
suã ut veniat ad tenendũ univ̄sum re-
gnũ eius: et recta faciet cũ eo. Et filiã
feminarũ dabit ei ut evertat illud: et
nõ stabit nec illiꝰ erit. Et cõvertet faciẽ
suã ad insulas et capiet multas: ⁊ ces-
sare faciet principẽ opprobrij sui. Et
opprobriũ eius cõvertetur in eũ. Et cõ-
vertet faciẽ suã ad imperiũ terre sue: et
impinget ⁊ corruet: ⁊ nõ invenietur. Et
stabit in loco eiꝰ vilissimꝰ et indignus
decore regio: ⁊ in paucis diebꝫ cõteret̃
nõ in furore nec in ꝓlio. Et stabit ĩ lo-
co eius despectus: ⁊ nõ tribuetur ei ho-
nor regius. Et veniet clam et obtine-
bit regnũ in fraudulentia: et brachia
pugnãtis expugnabunt̃ a facie eius:
et cõterentur. Insup et dux federis. Et
post amicicias cũ eo faciet dolũ: et a-
scendet ⁊ supabit in modico ꝓplo: ab-
undãtes et uberes urbes ingredietur.
Et faciet que nõ fecerũt pr̃es eius: ⁊ pa-
tres patrũ eius. Rapinas et ꝑdam et
divitias eoꝝ dissipabit: et cõtra firmissi-
mas cogitationes inibit: ⁊ hoc usqꝫ ad
tempus. Et concitabit̃ fortitudo eius
et cor eius adṽsus regem austri: in ex-
ercitu magno. Et rex austri ꝓvocabit̃
ad bellũ multis auxilijs et fortibꝫ ni-
mis: ⁊ nõ stabũt: quia inibunt adver-
sus eũ consilia. Et comedentes panẽ
cũ eo conterẽt illũ: exercitusqꝫ eiꝰ oppri-
metur: ⁊ cadẽt interfecti plurimi. Duoꝝ
quoqꝫ regũ cor erit ut male faciant: ⁊
ad mẽsam unã loquẽtur mendaciũ et
nõ ꝓficient: quia adhuc finis ĩ aliud
tempus. Et revertetur in terram suam
cũ opibꝫ multis: et cor eius adversus
testamẽtum sanctũ: et faciet et revertet̃
in terrã suã. Statuto tp̃e revertetur: et
veniet ad austrũ: ⁊ nõ erit priori simi-
le novissimũ. Et venient sup eũ trieres
et romani et ꝑcutietur: ⁊ revertetur. Et in-
dignabit̃ contra testamentũ sanctua-
rij ⁊ faciet: revertetur qꝫ ⁊ cogitabit ad-
versum eos qui dereliquerũt testamen-
tum sanctuarij. Et brachia ex eo sta-
bũt: ⁊ polluẽt sanctuariũ fortitudinis
et auferẽt iuge sacrificiũ: ⁊ dabũt abo-
minationẽ in desolatione. Et impij ĩ
testamẽtum simulabũt fraudulenter:
ꝓplus aũt sciens deũ suũ obtinebit et
faciet. Et docti in ꝓplo docebũt pluri-
mos: ⁊ ruent in gladio et in flãma et
in captivitate ⁊ in rapina dieꝝ. Cũqꝫ
corruerint sublevabũt̃ auxilio parvu-
lo: et applicabũt̃ eis plurimi fraudulẽ-
ter. Et de eruditis ruent ut cõflent̃ et eli-
gantur et dealbentur usqꝫ ad tempus
ꝑfinitũ: quia adhuc aliud tempꝰ erit.
Et faciet iuxta volũtatem suã rex: ⁊ ele-
vabitur et magnificabit̃ adversus o-
mnem deũ. Et adṽsus deũ deoꝝ loque-
tur magnifica et diriget̃: donec com-
pleatur iracũdia. Perpetrata quippe
est diffinitio. Et deũ patrũ suoꝝ nõ re-
putabit: ⁊ erit in concupiscentijs femi-
narũ: nec quẽcꝫ deoꝝ curabit: quia ad-
versum univ̄sa cõsurget. Deũ aũt ma-
ozim in loco suo venerabitur: ⁊ deum
quẽ ignoraverũt pr̃es eiꝰ colet. auro
et argento. ⁊ lapide ꝑcioso. rebusqꝫ pre-
ciosis. Et faciet ut muniat maozim
cũ deo alieno quẽ nõ cognovit: ⁊ mul-
tiplicabit gloriã: et dabit eis potestatẽ

in multis: et terrã dividet gratuito. Et
in tp̃e ꝑfinito preliabit̃ adṽsus eũ rex
austri: et quasi tempestas veniet cõtra
illũ rex aquilonis in curribꝫ ⁊ in equi-
tibus ⁊ in classe magna: ⁊ ingredietur
terras et cõteret et ptransiet. Et introi-
bit in terrã gloriosã: ⁊ multi corruent.
Hec aũt sole salvabunt̃ de manu eiꝰ:
edom et moab ⁊ principes filioꝝ am-
mon. Et mittet manũ suã in terras: et
terra egipti non effugiet. Et dñabitur
thesauroꝝ auri ⁊ argenti: et in omnibꝫ
preciosis egipti. Per libias ꝗꝫ et ethi-
opias trãsibit: et fama turbabit eum
ab oriente et ab aquilone: ⁊ veniet in
multitudine magna ut cõterat et inter-
ficiat plurimos. Et figet tabernaculũ
suũ apedno inter duo maria sup mõtẽ
inclitũ et sãctũ: et veniet usqꝫ ad sũmi-
tatẽ eiꝰ: et nemo auxiliabit̃ ei. XII

In tempore aũt illo cõsurget michahel
princeps magnus qui stat ꝓ filijs po-
puli tui: et veniet tempꝰ quale nõ fuit
ab eo ex quo gẽtes esse ceperũt usqꝫ ad
tẽpꝰ illud. Et ĩ tp̃e illo salvabit̃ ꝓplus
tuus: omis qui inventꝰ fuerit scriptus
in libro. Et multi de hijs qui dormiũt
in terre pulvere evigilabũt: alij in vitã
eternã: et alij in obprobriũ ut videant
semp. Qui aũt docti fuerint fulgebunt
quasi splendor firmamenti: et qui ad
iusticiã erudiunt multos. quasi stelle
in ꝑpetuas eternitates. Tu aũt daniel
claude ſmones: ⁊ signa librũ usqꝫ ad
tempꝰ statutũ. Plurimi ptransibũt: et
multiplex erit sciencia. Et vidi ego da-
niel: ⁊ ecce quasi duo alij stabãt. unus
hinc sup ripã fluminis: ⁊ alius inde
ex altera ripa fluminis. Et dixi viro ꝗ
erat indutꝰ lineis: qui stabat super a-
quas fluminis. Usqꝫ quo finis horũ
mirabiliũ? Et audivi virũ ꝗ indutus
erat lineis qui stabat super aquas flu-
minis: cũ elevasset dexterã et sinistram
suã in celũ et iurasset per viventem in e-
ternũ: quia in tẽpus ⁊ tempora ⁊ dimi-
diũ tẽporis. Et cũ cõpleta fuerit disper-
sio manꝰ ꝓpli sancti: cõplebunt̃ univ̄-
sa hec. Et ego audivi: ⁊ nõ intellexi. Et
dixi. Domine mi quid erit post hec?
Et ait. Vade daniel: quia clausi sunt
signatiqꝫ ſmones usqꝫ ad ꝑfinitũ tem-
pus. Eligent̃ ⁊ dealbabũtur: ⁊ quasi
ignis ꝓbabũtur multi. Et impie agẽt
impij: neqꝫ intelligent omnes impij.
Porro docti intelligẽt: ⁊ a tempore cũ
ablatũ fuerit iuge sacrificiũ ⁊ posita fu-
erit abominatio in desolationẽ: dies
milleducentinonaginta. Beatus qui
expectat: et pvenit ad dies milletrecen-
tostrigintaquinqꝫ. Tu aũt daniel vade
ad ꝑfinitũ: ⁊ requiesces ⁊ stabis in sor-
te tua in fine dierũ. Hucusqꝫ danielem
in hebraico volumine legimꝰ: cetera ꝗ
sequuntur usqꝫ ad finem libri de theo-
dotionis editione trãslata sũt. XIII

Et erat vir habitãs in babilone: ⁊
nomẽ eiꝰ ioachim: ⁊ accepit uxo-
rem nomine susannã filiã helchie pul-
cram nimis ⁊ timentẽ deũ. Parentes
enĩ illiꝰ cũ essent iusti erudierũt filiã suã
ſcdm legem moysi. Erat aũt ioachim
dives valde: ⁊ erat ei pomeriũ vicinũ
domui sue: et ad ipm cõfluebãt iudei
eo ꝙ esset honorabilior omniũ. Et cõ-
stituti sunt duo iudices senes in illo
anno: de quibus locutꝰ est dñs quia
egressa est iniquitas de babilone a se-
nioribus iudicibus qui videbãtur re-
gere ꝓplm. Isti frequẽtabant domũ io-
achim: ⁊ veniebãt ad eos omẽs qui ha-
bebant iudicia. Cũ aũt ꝓpls revertisset
per meridiem: ingrediebatur susanna
et deambulabat in pomerio viri sui.

Et videbāt eā senes quotidie ingredi-
entem ⁊ deambulātem: ⁊ exarserunt in
cōcupiscentiā eius. Et euerterūt sensum
suū: et declinauerūt oculos suos ut nō
viderent celū: neq; recordarent̄ iudicio-
rum iustorū. Erant ergo ambo vulne-
rati amore eius: nec indicauerūt sibi
vicissim dolorē suū. Erubescebant enī
indicare sibi ↄcupiscentiā suā: volētes
concūbere cū ea. Et obseruabāt quoti-
die sollicitius videre eā. Dixitq; alter
ad alterū: eamus domū quia hora
prādij est. Et egressi recesserūt a se. Cū-
q; reuertissent venerūt in unū: ⁊ sciscitā-
tes ab inuicē causam cōfessi sunt con-
cupiscentiā suā. Et tūc in commune sta-
tuerūt tempus: quando eā possent in-
uenire solā. Factū est autē cū obserua-
rent diē aptum: ingressa est aliquādo
sicut heri et nudiustercius cū duabus
solis puellis: voluitq; lauari in pome-
rio. Estus quippe erat. Et non erat ibi
quisq̄ p̄ter duos senes absconditos:
et cōtemplantes eam. Dixit ergo puel-
lis. Afferte michi oleū ⁊ smigmata: et
ostia pomerij claudite ut lauer. Et fece-
runt sicut p̄ceperat: clauserūtq; ostia
pomerij: et egresse sunt per posticā ut
afferrent que iusserat. Nesciebantq; se-
nes intus esse absconditos. Cum aūt
essent egresse puelle surrexerunt duo se-
nes: ⁊ accurrerūt ad eā et dixerūt. Ecce
ostia pomerij clausa sunt ⁊ nemo nos
videt: ⁊ in cōcupiscentiā tui sumus. Quā-
obrem assentire nobis: et cōmiscere no-
biscū. Quod si nolueris: dicemus cōtra
te testimoniū qd fuerit tecū iuuenis: et
ob hāc causam emiseris puellas a te.
Ingemuit susanna et ait. Angustie
michi sunt undiq;. Si enī hoc egero
mors michi est: si aūt nō egero nō effu-
giam manus vestras. Sed melius est
michi absq; opere incidere in manus
hominū: quā peccare in cōspectu dn̄i.
Et exclamauit voce magna susanna:
exclamauerūt aūt et senes aduersus eā.
Et cucurrit unus ad ostia pomerij et
aperuit. Cū ergo audissent clamorem
famuli domus in pomerio: irruerunt
per posticam ut viderent quidnā esset.
Postq̄ aūt senes locuti sūt erubuerūt
serui vehementer: quia nūq̄ dictus fue-
rat sermo huiuscemodi de susāna. Et
facta est dies crastina. Cumq; venisset
ppłus ad virū eius ioachim: venerunt
⁊ duo presbiteri pleni iniqua cogitati-
one aduersus susannā ut interficerent
eam. Et dixerunt coram ppło. Mittite
ad susannā filiam helchie uxorem io-
achim. Et statim miserūt. Et venit cū
parentibꝫ ⁊ filijs ⁊ uniuersis cognatis
suis. Porro susanna erat delicata ni-
mis et pulcra specie. At iniqui illi ius-
serunt ut discooperiretur: erat enī coo-
perta: ut vel sic saciarent̄ decore eius.
Flebant igit̄ sui: ⁊ omnes qui nouerāt
eam. Consurgentes aūt duo presbiteri
in medio ppłi: posuerūt manus suas
sup caput eius. Que flens suspexit ad
celū. Erat enī cor eius fiduciam habēs
in dn̄o. Et dixerūt presbiteri. Cū deam-
bularemus in pomerio soli · ingressa
est hec cū duabus puellis: et clausit o-
stia pomerij ⁊ dimisit a se puellas. Ve-
nitq; ad eā adolescens qui erat abscō-
ditus: ⁊ concubuit cū ea. Porro nos
cū essemus in angulo pomerij vidētes
iniquitatem cucurrimus ad eos: et vi-
dimus eos pariter cōmisceri. Et illum
quidē nō quiuimus cōp̄hendere quia
fortior nobis erat: et aperto ostio exili-
uit. Hanc aūt cū apprehendissemus in-
terrogauimus quisnā esset adolescēs:
et noluit indicare nobis. Huius rei
testes sumus. Credidit eis multitudo
quasi senibus ⁊ iudicibus ppłi: et con-
demnauerunt eam ad mortem. Excla-
mauit autē voce magna susanna et
dixit. Deus eterne qui absconditorū es
cognitor q̄ nosti omnia antequā fiant:
tu scis quoniā falsum testimoniū tu-
lerunt ↄtra me: ⁊ ecce morior cū nichil
horū fecerim que isti maliciose cōpo-
suerunt aduersum me. Exaudiuit autē
dn̄s vocē eius. Cumq; duceret̄ ad mor-
tem: suscitauit dn̄s spiritū sanctū pue-
ri iunioris cuius nomē daniel: et excla-
mauit voce magna. Mundus ego sū
a sanguine huius. Et cōuersus omnis
ppłus ad eum dixit. Quis est iste sermo
quē tu locutus es? Qui cū staret in me-
dio eorū ait. Sic fatui filij isrl̄ nō iudi-
cantes neq; qd verū est cognoscentes
condemnastis filiā isrl̄. Reuertimini
ad iudiciū: quia falsum testimoniū
locuti sunt aduersus eā. Reuersus est
ergo ppłus cū festinatione. Et dixerūt
ei senes. Veni et sede in medio nostrū
et indica nobis: quia tibi deus dedit
honorē senectutis. Et dixit ad eos da-
niel. Separate illos ab inuicem procul:
et diiudicabo eos. Cū ergo diuisi essent
alter ab altero · vocauit unū de eis: et
dixit ad eū. Inueterate dierū malorū·
nūc venerūt peccata tua que operaba-
ris prius: iudicās iudicia iniusta · in-
nocentes opprimēs et dimittens noxi-
os dicente dn̄o: innocentē et iustum
nō interficies. Nunc ergo si vidisti eā:
dic sub qua arbore videris eos collo-
quētes sibi. Qui ait. Sub scino. Dixit
aūt daniel. Recte mentitus es in caput
tuū. Ecce enī angelus dei accepta sen-
tētia ab eo scindet te mediū. Et amoto
eo iussit venire aliū: et dixit ei. Semen
chanaan ⁊ nō iuda species decepit te: et
cōcupiscentia subuertit cor tuū. Sic fa-
ciebatis filiabꝫ isrl̄: et ille timentes lo-
quebātur vobis: sed nō filia iuda su-
stinuit iniquitatē vestrā. Nūc ergo dic
michi sub qua arbore cōprehenderis
eos loquentes sibi. Qui ait. Sub pri-
no. Dixit aūt ei daniel. Recte mentitus
es ⁊ tu ī caput tuū. Manet enī angelus
dei gladiū habens ut secet te mediū: et
interficiat vos. Exclamauit itaq; omnis
cetus voce magna: et benedixerūt deū
qui saluat sperātes in se. Et cōsurrexe-
runt aduersus duos presbiteros. Cō-
uicerat enī eos daniel ex ore suo · falsū
dixisse testimoniū. Feceruntq; eis sicut
male egerāt aduersus proximū · ut fa-
cerent scd'm legem moysi: ⁊ interfecerūt
eos. Et saluatus est sanguis innoxius
in die illa. Helchias aūt ⁊ uxor eius lau-
dauerūt deū pro filia sua susanna cū
ioachim marito eius ⁊ cognatis omni-
bus: q̄a nō est inuenta ī ea res turpis.
Daniel aūt factus est magnus ī cōspectu
ppłi a die illa et deinceps. Et rex astia-
ges appositus est ad patres suos: et susce-
pit cyrus perses regnum eius. XIIII

Erat aūt daniel cōuiua regis: et
honoratus sup omnes amicos
eius. Erat quoq; ydolū apud babilo-
nios nomine bel: ⁊ impendebātur in
eo per dies singlos simile arrabe duo-
decim: ⁊ oues quadraginta: viniq; am-
phore sex. Rex quoq; colebat eū: et ibat per
singulos dies adorare eū. porro dani-
el adorabat deum suū. Dixitq; ei rex.
Quare nō adoras bel? Qui respōdēs
ait ei. Quia nō colo ydola manufacta
sed viuentem deū: qui creauit celū et terrā
et habet potestatē omnis carnis. Et di-
xit rex ad eū. Non videtur tibi esse bel
viuens deus? An nō vides quanta come-
dat et bibat quotidie? Et ait daniel

arridens. Ne erres rex. Iste est enī intrinsecus lute⁹: forinsecus ereus: neq; comedit aliquādo. Et irat⁹ rex vocauit sacerdotes eius: et ait eis. Nisi dixeritis michi quis est qui comedat impensas has moriemini. Si aūt ostenderitis ꝙ bel comedat hec moriet̄ daniel: quia blasphemauit in bel. Et dixit daniel regi. Fiat iuxta verbū tuum. Erant aūt sacerdotes bel septuaginta: exceptis vxoribꝫ ⁊ paruulis ⁊ filijs. Et venit rex cū daniele in templum belis. Et dixerūt sacerdotes belis. Ecce nos egredimur foras: et tu rex pone escas et vinū misce: et claude ostiū ⁊ signa anulo tuo. Et cū ingressus fueris mane nisi inueneris oīa comesta a bel morte moriemur: vel daniel qui mentitus est aduersum nos. Cōfidebant aūt quia fecerāt sub mensa absconditum introitū: ⁊ per illū ingrediebātur semp et deuorabāt ea. Factū est igitur postq̄ egressi sunt illi et rex posuit cibos ante bel: p̄cepit daniel pueris suis et attulerūt cinerē: et cribrauit per totū templū coram rege: ⁊ egressi clauserūt ostiū: et signantes anulo regis abierunt. Sacerdotes aūt ingressi sunt nocte iuxta cōsuetudinē suā et vxores et filij eoꝝ: et comederūt oīa ⁊ biberūt. Surrexit autē rex primo diluculo: et daniel cū eo. Et ait rex. Salua ne sūt signacula daniel? Qui respōdit. Salua rex. Statimq; cū aperuisset ostiū: intuitus rex mēsam exclamauit voce magna. Magn⁹ es bel: et nō ē apud te dol⁹ quisq̄. Et risit daniel: et tenuit regem ne ingrederet̄ intro et dixit. Ecce pauimētum: animaduerte cuius vestigia sunt hec. Et dixit rex. Video vestigia virorum et mulierū et infantiū. Et iratus est rex. Tunc apprehendit rex sacerdotes et vxores et filios eoꝝ: et ostenderunt ei abscondita ostiola per q̄ ingrediebātur ⁊ cōsumebāt que erant sup mensam. Occidit ergo illos rex: ⁊ bel tradidit in potestatē danielis: qui subuertit eū et templū eius. Et erat draco magnus in loco illo: et colebāt eū babilonij. Et dixit rex danieli. Ecce nūc non potes dicere quia iste nō sit deus viuēs. Adora ergo eū. Dixitq; daniel regi. Dominū deū meū adoro: quia ipse est de⁹ viuēs. Iste aūt nō est de⁹ viuens. Tu aūt rex da michi potestatem: ⁊ interficiā draconē absq; gladio et fuste. Et ait rex. Do tibi. Tulit ergo daniel picem ⁊ adipē et pilos et coxit pariter: fecitq; massas et dedit in os draconis: et diruptus est draco. Et dixit daniel. Ecce quē colebatis. Quod cū audissent babilonij indignati sunt vehementer: et cōgregati aduersum regem dixerunt. Iudeus factus est rex. Bel destruxit: draconē interfecit: et sacerdotes occidit. Et dixerūt cū venissent ad regē. Trade nobis danielē: alioquin interficiemus te ⁊ domū tuā. Vidit ergo rex ꝙ irruerūt in eū vehemēter: et necessitate cōpulsus tradidit eis danielē. Qui miserūt eū in lacū leonū: et erat ibi diebus sex. Porro in lacu erant leones septem: et dabātur eis duo corpora quotidie et due oues: et tūc nō data sunt eis ut deuorarēt danielē. Erat aūt abbacuc ꝓpheta in iudea: et ipse coxerat pulmentū et intriuerat panes in alueolo: ⁊ ibat in campū ut ferret messoribus. Dixitq; angelus dūi ad abbacuc. Fer prandiū ꝙ habes in babilonem danieli: qui est in lacu leonū. Et dixit abbacuc. Domine babilonē nō vidi: et lacū nescio. Et apprehendit eū angelus dūi in vertice eius: et portauit eū

capillo capitis sui: posuitq; eum in babilonem super lacum in impetu spiritus sui. Et clamauit abbacuc dicens. Daniel serue dei: tolle prandium quod misit tibi deus. Et ait daniel. Recordatus es mei deus: et non dereliquisti diligentes te. Surgensq; daniel comedit. Porro angelus domini restituit abbacuc confestim in loco suo. Venit ergo rex die septimo ut lugeret danielem: et venit ad lacum et introspexit: et ecce daniel sedēs in medio leonum. Et exclamauit voce magna rex dicens. Magnus es domine deus danielis. Et extraxit eū. Porro illos qui perditionis eius causa fuerant intromisit in lacum: ⁊ deuorati sunt in momento coram eo. Explicit daniel ꝓpheta. Incipit prologus in librum duodecim prophetarum:·

NOn idem ordo est duodecim prophetarum apud hebreos qui ē apud nos. Unde secūdum id quod ibi legitur: hic quoq; dispositi sunt. Osee commaticus est: et quasi per sententias loquēs. Iohel planus in principijs in fine obscurior: et usq; ad malachiam habent singuli proprietates suas: quem esdram scribam legisq; doctorem hebrei autumant. Et quia longum est nunc de omnibus dicere: hoc tantum nos o paula et eustochium ammonitas scire volo unum librum esse duodecim prophetarum: et osee synchronon ysaie: malachiam vero aggei et zacharie fuisse temporibus. In quibus autem tempus nō p̄fertur in titulo: sub illis eos regibꝫ ꝓphetasse sub quibꝫ et hij q̄ ante eos habēt titulos ꝓphetauerūt. Explicit prolog⁹. Incipit Osee ꝓpheta. I.

VErbū dūi quod factum est ad osee filium beeri in diebus ozie ioathan achaz ezechie regū iuda: ⁊ in diebus ieroboā filij ioas regis isrl. Principiū loquendi dūm in osee. Et dixit dūs ad osee. Vade sume tibi vxorem fornicariā: ⁊ fac tibi filios fornicatōnū: quia fornicans fornicabit̄ terra a dūo. Et abijt et accepit gomer filiam de belaim: et cōcepit et peperit ei filiū. Et dixit dūs ad eū. Voca nomē ei⁹ ihezrahel. Quoniam adhuc modicū ⁊ visitabo sanguinē ihezrahel sup domū iehu: ⁊ quiescere faciā regnū domus israhel. Et in illa die cōteram arcū isrl: in valle ihezrahel. Et concepit adhuc: ⁊ peperit filiā. Et dixit ei. Voca nomē eius absq; misericordia. Quia nō addam ultra misereri domui israhel: sed obliuione obliuiscar eoꝝ. Et domui iuda miserebor: et saluabo eos in dūo deo suo: et nō saluabo eos in arcu et gladio ⁊ in bello ⁊ in equis et in equitibꝫ. Et ablactauit eā que erat absq; misericordia. Et cōcepit: et peperit filiū. Et dixit ei. Voca nomē ei⁹ nō ꝑplus me⁹. Quia vos nō ꝑplus meus: et ego nō ero vester de⁹. Et erit numer⁹ filioꝝ isrl quasi arena maris que sine mensura est: et nō numerabitur. Et erit in loco ubi dicetur eis non ꝑplus meus vos: dicetur eis filij dei viuentis. Et congregabuntur filij iuda et filij isrl pariter: ⁊ ponēt sibimet caput unū: et ascendēt de terra: qa magn⁹ dies ihezrahel. II

DIcite fratribꝫ vestris ꝑplus me⁹: et sorori vestre misericordiā consecuta. Iudicate matrem vestrā iudicate: quoniā ipsa nō vxor mea: et ego

non vir eius. Auferat fornicationes
suas a facie sua · et adulteria sua de
medio uberū suorū: ne forte expoliem
eam nudā ⁊ statuā eā secundū diē na-
tiuitatis sue: ⁊ ponā eam quasi solitu-
dinem · ⁊ statuā eā velut terrā inuiā et
interficiā eā siti: et filiorū illi⁹ nō mise-
rebor · quoniā filij fornicationū sunt:
quia fornicata est mater eoꝝ. Confu-
sa est que cōcepit eos: quia dixit. Va-
dam post amatores meos qui dant
panes michi: et aquas meas lanam
meā ⁊ linū meū oleū meū ⁊ potū meū.
Propter hoc ecce ego sepiam viam tu-
am spinis: et sepiam eā maceria. Et
semitas suas non inueniet: et seque-
tur amatores suos ⁊ nō apprehendet
eos: et queret eos et nō inueniet. Et di-
cet. Vadā ⁊ reuertar ad virū meū pri-
orem: quia bene michi erat tūc magis
quā nunc. Et hec nesciuit: quia ego de-
di ei frumentū et vinū et oleū et argen-
tum multiplicaui ei et aurū: que fecerūt
baal. Idcirco cōuertar ⁊ sumā frumē-
tum meū in tēpe suo et vinū meū in tēpe
suo: et liberabo lanā meā ⁊ linū meū
que operiebāt ignominiā ei⁹. Et nūc
reuelabo stulticiā eius in oculis ama-
torū eius: et vir nō eruet eā de manu
mea. Et cessare faciā omne gaudiū ei⁹:
solemnitatem eius neomeniam eius
sabbatū eius ⁊ omnia festa tempora e-
ius. Et corrumpam vineā eius et ficū
eius: de quibus dixit. Mercedes hee mee
sunt: quas dederunt michi amatores
mei. Et ponā eā in saltū: ⁊ comedet eā
bestia agri. Et visitabo sup eam dies
baalim quibus accendebat incensū et or-
nabatur in aure sua et monili suo: et
ibat post amatores suos: et mei obli-
uiscebatur dicit dñs. Propter hoc ec-
ce ego lactabo eam: et ducam eam in
solitudinē. Et loquar ad cor eius: et
dabo ei vinitores eius ex eodē loco: ⁊
vallē achor ad aperiendā spem. Et ca-
net ibi iuxta dies iuuentutis sue: et iu-
xta dies ascensionis sue de terra egipti.
Et erit in die illo ait dñs vocabit me
vir meus: et non vocabit me ultra ba-
alim. Et auferā nomina baalim de
ore eius: et nō recordabit̄ ultra nomi-
nis eoꝝ. Et percutiā eis fedus ī die illa:
cū bestia agri et cū volucre celi et cū re-
ptili terre. Et arcū et gladiū et bellū cō-
teram de terra: et dormire eos faciā fi-
ducialiter. Et spōsabo te michi in sem-
piternū: et spōsabo te michi in iusticia
et iudicio et in misericordia et miserationi-
bus. Et spōsabo te michi in fide: et sci-
es quia ego dñs. Et erit: in die illa ex-
audiā dicit dñs. Exaudiam celos et
illi exaudient terrā: et terra exaudiet triti-
cum ⁊ vinū ⁊ oleum: et hec exaudient
ihezrahel. Et seminabo eā michi in ter-
rā: ⁊ miserebor ei⁹ que fuit absq; misericordia.
Et dicā nō populo meo populus meus
es tu: ⁊ ipse dicet de⁹ meus es tu. iij

Et dixit dñs ad me. Adhuc va-
de: dilige mulierē dilectā amico
⁊ adulteram sicut diligit dñs filios is-
rahel: ⁊ ipsi respectāt ad deos alienos
et diligunt vinacia uuarū. Et fodi eā
michi quindecim argenteis et choro
ordei et dimidio choro ordei: et dixi
ad eam. Dies multos expectabis me.
Non fornicaberis et nō eris viro: sed
et ego expectabo te. Quia dies multos
sedebunt filij israhel sine rege et sine
principe et sine sacrificio et sine alta-
ri: et sine ephot et sine theraphin. Et
post hec reuertentur filij isrl: et querent
dominum deum suum et dauid regē
suum: et pauebunt ad dominū et ad
bonū eius in nouissimo dieꝝ. iiij

Audite verbū dñi filij israhel: quia
iudiciū dño cum habitatoribus
terre. Non est enī veritas: et nō est mi-
sericordia: et nō est scientia dei in terra.
Maledictū et mendaciū et homicidiū
et furtū et adulteriū inundauerunt: et
sanguis sanguinem tetigit. Propter
hoc lugebit terra: ⁊ infirmabit̄ omnis
qui habitat in ea. In bestia agri et in
volucre celi: sed et pisces maris cōgre-
gabūtur. Verumtamē unusquisq; nō
iudicet: ⁊ nō arguatur vir. Populus
enī tuus sicut hij: qui cōtradicūt sacer-
doti. Et corrues hodie: et corruet etiā
propheta tecū. Nocte tacere feci mtrem
tuā. Conticuit populus meus: eo q nō ha-
buerit scientiā. Quia tu scientiā repuli-
sti: repellam te ne sacerdotio fungaris
michi. Et oblita es legis dei tui: obliui-
scar filioꝝ tuoꝝ ⁊ ego. Secundū mul-
titudinē eoꝝ sic peccauerūt michi: glo-
riam eoꝝ in ignominiam cōmutabo.
Peccata populi mei comedent: et ad in-
iquitatem eoꝝ subleuabūt animas e-
orum. Et erit: sicut populus sic sacerdos.
Et visitabo sup eū vias eius: et cogita-
tiones eius reddā ei. Et comedēt ⁊ nō
saturabūtur. Fornicati sunt et nō ces-
sauerūt: quoniā dñm reliquerūt ī nō
custodiēdo. Fornicatio et vinū et ebri-
etas auferunt cor. Populus meus in
ligno suo interrogauit: ⁊ bacul⁹ eius
annūciauit ei. Spiritus enī fornicati-
onū decepit eos: ⁊ fornicati sunt a deo
suo. Sup capita montiū sacrificabant:
et sup colles accendebant thimiama
subtus quercū et populū ⁊ therebintum:
quia bona erat umbra eius. Ideo for-
nicabūtur filie vestre: et sponse vestre
adultere erūt. Nō visitabo sup filias
vestras cū fuerint fornicate ⁊ sup spon-
sas vestras cū adulterauerit: quoniā
ipsi cū meretricibus versabāt̄: ⁊ cū effe-
minatis sacrificabāt. Et populus nō intel-
ligēs vapulabit. Si fornicaris tu isrl:
non delinquat saltē iuda. Et nolite
ingredi in galgala: et ne ascenderitis
ī bethauen: neq; iurauerītis viuit dñs.
Quoniā sicut vacca lasciuiēs declina-
uit isrl. Nunc pascet eos dñs: quasi a-
gnum in latitudine. Particeps ydo-
lorū effraim: dimitte eū. Separatū est
cōuiuiū eoꝝ: fornicatione fornicati sūt:
dilexerūt afferre ignominiā protectores
eius. Ligauit eū spiritus in alis suis:
et cōfundentur a sacrificijs suis. V

Audite hoc sacerdotes et attendi-
te domus isrl: et domus regis
auscultate: quia vobis iudicium est.
Quoniā laqueus facti estis speculati-
oni: et sicut rethe expāsum subter tha-
bor: et victimas declinastis in profun-
dū. Et ego eruditor omniū eoꝝ. Ego
scio effraim: et israhel nō est abscōdit⁹
a me. Quia nūc fornicatus ē effraim:
cōtaminatus est israhel. Non dabūt
cogitationes suas ut conuertātur ad
deū suū: quia spiritus fornicationum
in medio eoꝝ: et dñm nō cognouerūt.
Et respōdebit arrogantia isrl in facie
eius: et israhel et effraim ruent ī iniqui-
tate sua. Ruet etiā iudas cū eis. In gre-
gibus suis ⁊ in armentis suis vadent
ad querendum dñm: et nō inuenient.
Ablatus est ab eis. In dño preuarica-
ti sunt: quia filios alienos genuerūt.
Nūc deuorabit eos mensis cū partibus
suis. Clangite bucina in gabaa: tuba
in rama. Vlulate in bethauen: post
tergum tuū beniamin. Effraim in de-
solatione erit. In die correptionis in
tribubus israhel ostendi fidem. Facti
sunt principes iuda quasi assumētes
terminū: sup eos effundā quasi aquā

iram meam. Calumniā patiens est
ephraim fractꝰ iudicio: quoniā cepit
abire post sordem. Et ego quasi tinea
ephraim: ⁊ quasi putredo domui iuda.
Et vidit ephraim languorē suū: et iu-
das vinculū suū. Et abijt ephraim ad
assur: et misit ad regē vltorem. Et ipse
non poterit sanare vos: nec soluere po-
terit a vobis vinclm. Quoniā ego quasi
leena ephraim: et quasi catulꝰ leonis
domui iuda. Ego ego capiam et va-
dam: tollam et nō est q̇ eruat. Vadēs
reuertar ad locum meū: donec defici-
atis et queratis faciem meam.

VI

In tribulatione sua mane consurgent
ad me. Venite ⁊ reuertamur ad dñm:
quia ipse cepit et sanabit nos: percutiet
et curabit nos. Viuificabit nos post
duos dies: ī die tercia suscitabit nos:
et viuemꝰ in cōspectu eius: sciemꝰ seque-
murq;: ut cognoscamus dñm. Quasi
diluculū ꝑparatus est egressus eius: ⁊
veniet quasi ymber nobis temporane-
us ⁊ serotinus terre. Quid faciam tibi
ephraim? qd faciā tibi iuda? Miseri-
cordia vestra quasi nubes matutina:
et quasi ros mane pertransiens. Pro-
pter hoc dolaui in ꝓphetis: et occidi e-
os in verbis oris mei: et iudicia tua
quasi lux egredietur. Quia misericor-
diam volui et nō sacrificiū: ⁊ scientiā
dei plus quā olocaustū. Ipsi autem
sicut adam transgressi sunt pactum:
ibi ꝑuaricati sūt in me. Galaad ciui-
tas operātiū ydolū supplantata san-
guine: et quasi fauces viroꝝ latronū.
Particeps sacerdotū in via interficien-
tium: ꝑgentes de sichem quia scelus
operati sūt. In domo isrl' vidi horrendū.
Ibi fornicatōnes ephraim: contamina-
tus ē isrl'. Sed ⁊ iuda pone messē tibi:
cū cōuertero captiuitatē ꝑpli mei.

VII

Cum sanare vellē isrl' reuelata est
iniquitas ephraim et malicia
samarie: qa operati sunt mēdaciū. Et
fur ingressus est spoliās: latrunculus
foris. Et ne forte dicāt in cordibus su-
is: omnē maliciā eoꝝ me recordatum.
Nunc circumdederunt eos adinuenti-
ones sue: corā facie mea facte sūt. In
malicia sua letificauerunt regem: ⁊ in
mendacijs suis principes. Omēs ad-
ulterantes: quasi clibanus succensus
a coquēte. Quieuit paululū ciuitas a
cōmixtione fermenti: donec fermētare-
tur totū. Dies regis nr̄i: ceperūt prin-
cipes furore a vino. Extendit manū
suā cum illusoribꝫ: quia applicuerunt
quasi clibanū cor suū cū insidiaretur
eis. Tota nocte dormiuit coquēs eos:
mane ipse succensus quasi ignis flam-
me. Omnes calefacti sunt quasi cliba-
nus: et deuorauerūt iudices suos. O-
mnes reges eoꝝ ceciderūt: non est qui
clamet in eis ad me. Ephraim ī ꝑplis
ipse cōmiscebatur. Ephraim factꝰ est
subcinericius panis: qui nō reuersat.
Comederūt alieni robur eius: et ipse
nesciuit. Sed et cani effusi sunt in eo:
et ipse ignorauit. Et humiliabit sup-
bia isrl' in facie eius. Nec reuersi sunt
ad dñm deū suū: et nō quesierūt eū in
omībꝫ hijs. Et factus ē ephraim qua-
si columba seducta: nō habēs cor. Egi-
ptum inuocabāt: ad assirios abierūt.
Et cū profecti fuerint expādam super
eos rethe meū: et quasi volucrem celi
detrahā eos. Cedā eos scdm auditio-
nem cetus eoꝝ. Ve eis: quoniā recesse-
rūt a me. Vastabūtur quia ꝑuarica-
ti sunt in me. Ego redemi eos: ⁊ ipsi lo-
cuti sunt cōtra me mēdacia. Et nō cla-
mauerūt ad me in corde suo: sed ulu-
labāt in cubilibꝫ suis. Sup triticum
et vinū ruminabāt: et recesserūt a me.
Et ego erudiui eos: ⁊ cōfortaui brachia
eorū: ⁊ in me cogitauerūt maliciā. Re-
uersi sūt ut essent absq; iugo: facti sūt
quasi arcus dolosus. Cadent in gladio
principes eoꝝ: a furore lingue sue. Ista
subsannatio eoꝝ ī terra egipti.

VIII

In gutture tuo sit tuba quasi aquila su-
per domum dñi: pro eo ꝙ transgressi
sunt fedus meū: et legē meā preuari-
cati sunt. Me inuocabūt deus meus:
cognouimus te isrl'. Proiecit israhel
bonū inimicus ꝑsequetur eū. Ipsi re-
gnauerūt et non ex me: principes ex-
titerūt et nō cognoui. Aurū suū et ar-
gentū suū fecerunt sibi ydola: ut interi-
rent. Proiectus ē vitulus tuus sama-
ria. Iratus ē furor meꝰ in eis. Usque-
quo nō poterūt emūdari? Quia ex isrl'
et ipse est. Artifex fecit illū: et nō est de-
us. Quoniā ī aranearꝫ telas erit vitu-
lus samarie: quia ventū seminabāt: ⁊
turbinē metēt. Culmus stans: nō est
in eo germen: non faciet farinā. Qd si et
fecerit: alieni comedēt eā. Deuoratꝰ
est isrl'. Nūc factus est in nationibus
quasi vas immūdū: quia ipsi ascende-
rūt ad assur. Onager solitarius sibi
ephraim. Munera dederūt amatoribꝫ
suis: sed et cū mercede cōduxerūt nati-
ones. Nūc cōgregabo eos: et quiescēt
paulisper ab onere regis et principū.
Quia multiplicauit ephraim altaria
ad peccandū: facte sunt ei are ī delictū.
Scribā ei multiplices leges meas: q̄
velut aliene computate sunt. Hostias
offerent: immolabūt carnes et come-
dent: ⁊ dñs nō suscipiet eas. Nunc re-
cordabitur iniquitatis eorū: et visitabit
peccata eoꝝ. Ipsi ī egiptū cōuertentur. Et
oblitꝰ est isrl' factoris sui: et edificauit
delubra: ⁊ iudas multiplicauit urbes
munitas. Et mittam ignem in ciuita-
tes eius: et deuorabit edes illiꝰ.

IX

Noli letari isrl': noli exultare sicut
ꝑpli: quia fornicatꝰ es a deo tuo.
Dilexisti mercedē sup omēs areas tri-
tici. Area ⁊ torcular nō pascet eos: ⁊ vi-
num mentietur eis. Non habitabūt
in terra dñi. Reuersus est ephraim in
egiptū: et in assirijs pollutum come-
dit. Non libabūt dño vinū: ⁊ nō pla-
cebūt ei. Sacrificia eorū quasi panis
lugentiū. Omnes qui comedūt eū cō-
taminabūtur: quia panis eoꝝ anime
ipsoꝝ: non intrabit in domū domini.
Quid facietis in die solemni: in die fe-
stiuitatis dñi? Ecce enī profecti sunt a
vastitate. Egiptus congregabit eos:
memphis sepeliet eos. Desiderabile ar-
gentū eoꝝ vrtica hereditabit: lappa in
tabernaculis eoꝝ. Venerūt dies visita-
tionis: venerūt dies retributōnis. Sci-
tote isrl' stultū prophetā: insanū virū
spiritualē. Propter multitudinē iniqui-
tatis tue: et multitudo amentie. Spe-
culator ephraim cū deo meo: prophe-
ta laqueus ruine factus est sup omēs
vias eius. Insania in domo dei eius.
Profunde peccauerūt: sicut in diebus
gabaa. Recordabitur iniquitatis eorū:
et visitabit peccata eoꝝ. Quasi uuam
in deserto inueni isrl': quasi prima po-
ma ficulnee in cacumine eius vidi pa-
tres eoꝝ. Ipsi aūt intrauerunt ad beel-
phegor: ⁊ abalienati sunt in confusio-
nem et facti sunt abominabiles sicut
ea q̄ dilexerunt. Ephraim quasi auis
auolauit. Gloria eoꝝ a partu: et ab v-
tero ⁊ a cōceptu. Qd si et enutrierint
filios suos: absq; liberis eos faciā in
hominibꝫ. Sed et ve eis: cū recessero ab
eis. Ephraim ut vidi: tyrꝰ erat fūdata
ī pulcritudine. Et ephraim educet ad

interfectorem filios suos. Da eis dñe.
Quid dabis eis? Da eis vuluam sine
liberis: et ubera arentia. Omnes nequi-
cie eorũ in galgal: quia ibi exosos ha-
bui eos. Propter maliciã adinuentio-
nũ eorũ: de domo mea eiciã eos. Non
addã ut diligã eos. Omnes principes
eorũ recedẽtes. Percussus est ephraim:
radix eorũ exsiccata ẽ. Fructũ nequaꝗ̃
facient. Quod et si genuerint: interficiam
amantissima uteri eorũ. Abiciet eos
dominus deus meus quia nõ audie-
rũt eũ: et erũt vagi in nationibꝫ. x

Vitis frondosa isrl': fructꝰ adequa-
tus est ei. Secundũ multitudinẽ
fructus sui multiplicauit altaria: iuxta
ubertatẽ terre sue exuberauit simulacris.
Diuisum ẽ cor eorũ: nũc interibũt. Ipse
cõfringet simulacra eorũ: depopulabi-
tur aras eorũ. Quia nũc dicent: nõ est
rex nobis. Non enĩ timemus deũ. Et
rex quid faciet nobis? Loquimini ver-
ba visionis inutilis: et ferietis fedus:
⁊ germinabit q̃si amaritudo iudiciũ
sup sulcos agri. Vaccas bethauen co-
luerũt habitatores samarie. Quia lu-
xit sup eũ ꝓplus eius: et editui eius su-
per eũ exultauerũt in gloria eius: quia
migrauit ab eo. Siquidẽ et ipse in as-
sur delatꝰ est munus regi ultori. Con-
fusio ephraim capiet: et confundetur
isrl' in voluntate sua. Trãsire fecit sama-
ria regẽ suũ: quasi spumã sup faciem
aque. Et disperdentẽ excelsa ydoli: pec-
catum israhel. Lappa ⁊ tribulus ascen-
det sup aras eorũ. Et dicent montibus
operite nos: et collibꝫ cadite sup nos.
Ex diebus gabaa peccauit isrl'. Ibi ste-
terunt. Nõ cõprehendet eos ĩ gabaa:
preliũ sup filios iniquitatis. Iuxta de-
siderium meum corripiã eos. Congrega-
buntur sup eos ꝓpl'i: cum corripientur
propter duas iniq̃tates suas. Ephra-
im vitula docta diligere trituram: et
ego transiui sup pulcritudinẽ colli eiꝰ.
Ascendã sup ephraim. Arabit iudas:
cõfringet sibi sulcos iacob. Seminate
vobis in iusticia: et metite ĩ ore miseri-
cordie: innouate vobis nouale. Tem-
pus autẽ requirendi dñm: cũ venerit
qui docebit vos iusticiã. Arastis im-
pietatẽ: iniquitatẽ messuistis: comedi-
stis frugem mendacij. Quia confisus
es in vijs tuis: ⁊ in multitudine fortiũ
tuorũ. Cõsurget tumultꝰ in ꝓplo tuo:
et omnes munitiones tue vastabũtur
sicut vastatus est salmana a domo
eius q̃ iudicauit baal: ĩ die prelij matre
sup filios allisa. Sic fecit vobis bethel:
a facie malitie nequiciarũ vestrarũ. xi

Sicut mane transit-pertransit rex
israhel: q̃a puer isrl' et dilexi eũ:
⁊ ex egipto vocaui filiũ meũ. Vocaue-
runt eos: sic abierũt a facie eorũ. Baa-
lim immolabãt: ⁊ simulacris sacrifica-
bant. Et ego quasi nutriciꝰ ephraim.
Portabã eos in brachijs meis: et ne-
scierunt q̃ curarem eos. In funiculis
adam trahã eos: in vinculis caritatis.
Et ero eis quasi exaltãs iugũ sup ma-
xillas eorũ: ⁊ declinaui ad eũ ut vesce-
retur. Nõ reuertetur in terrã egipti: et as-
sur ipse rex eius: quoniã noluerũt con-
uerti. Cepit gladius in ciuitatibꝫ eiꝰ:
et cõsumet electos eius: et comedet ca-
pita eorũ. Et ꝓplus meus pendebit ad
reditũ meũ. Iugũ aũt imponetur eis
simul: quod nõ auferetur. Quomodo
dabo te ephraim-protegã te israhel?
Quomodo dabo te? Sicut adama
ponã te: ut seboim. Conuersum est in
me cor meũ pariter: cõturbata est peni-
tudo mea. Non faciã furorẽ ire mee.
Non conuertar ut disperdã ephraim:
quoniam deus ego et non homo. In
medio tui sanctus: et nõ ingrediar ci-
uitatẽ. Post dñm ambulabũt. Qua-
si leo rugiet: quia ipse rugiet et formi-
dabunt filij maris. Et auolabũt q̃si
auis ex egipto: ⁊ quasi colũba de terra
assiriorum: et collocabo eos in domi-
bus suis dicit dñs. Circumdedit me e-
phraim in negociatione: et ĩ dolo do-
mus israhel. Iudas aũt testis descen-
dit cũ deo: et cũ sanctis fidelibꝫ. xii

Ephraim pascit ventum: et sequi-
tur estũ. Tota die mendaciũ et
vastitatem multiplicat. Et fedus cum
assirijs iniit: et oleũ in egiptũ ferebat.
Iudiciũ ergo dñi cum iuda: et visita-
tio sup iacob. Iuxta vias eiꝰ et iuxta
adinuentiones eius reddet ei. In ute-
ro subplantauit fratrẽ suũ: et in forti-
tudine sua directꝰ est cũ angelo. Et in-
ualuit ad angelũ: et cõfortatus est. Fle-
uit: et rogauit eũ. In bethel inuenit eũ:
et ibi locutus ẽ nobiscũ. Et dñs deus
exercituũ: dñs memoriale eius. Et tu
ad dñm deũ tuũ cõuerteris. Misericor-
diã et iudicium custodi: et spera ĩ deo
tuo semper. Chanaan-in manu eius
statera dolosa: calumniã dilexit. Et
dixit ephraim. Verũtamen diues effe-
ctus sum: inueni ydolũ michi. Omnes
labores mei nõ inueniẽt michi iniqui-
tatem quã peccaui. Et ego dñs deus
tuus ex terra egipti. Adhuc sedere te
faciã in tabernaculis: sicut in diebus
festiuitatis. Et locutus sum sup ꝓphe-
tas: et ego visionẽ multiplicaui: et in
manu ꝓphetarũ assimulatꝰ sum. Si
galgal ydolũ: tamẽ frustra erant in
galgal bobus immolãtes. Nam et
altaria eorũ quasi aceruĩ sup sulcos a-
gri. Fugit iacob in regionẽ syrie: ⁊ ser-
uiuit isrl' in uxore: et in uxore seruiuit.
In propheta aũt eduxit dominus isrl'
de egipto: et in propheta seruatꝰ est.
Ad iracundiã me prouocauit ephra-
im in amaritudinibꝫ suis: et sanguis
eius super eum veniet: et opprobrium
eius restituet ei dominꝰ suus. xiii

Loquẽte ephraim horror inuasit
israhel: et deliquit ĩ baal et mor-
tuus est. Et nũc addiderũt ad peccan-
dum: feceruntq; sibi cõflatile de argẽto
suo quasi similitudinẽ ydolorũ. Factu-
ra artificũ totũ est. Hijs ipsi dicũt. Im-
molate homines: vitulos adorantes.
Idcirco erũt quasi nubes matutina:
et sicut ros matutinꝰ pteriens. Sicut
puluis turbine raptus ex area: et sicut
fumus de fumario. Ego aũt dñs deꝰ
tuus ex terra egipti: et deũ absq; me ne-
scies: et saluator nõ est preter me. Ego
cognoui te in deserto: in terra solitudi-
nis. Iuxta pascua sua adimpleti sũt:
et saturati sunt. Et eleuauerũt cor suũ:
⁊ obliti sunt mei. Et ego ero eis quasi
leena: sicut pardus in via assiriorũ. Oc-
currã eis quasi ursa raptis catulis:
et dirũpam interiora iecoris eorũ. Et
consumã eos ibi quasi leo: bestia agri
scindet eos. Perditio tua israhel: tan-
tummodo in me auxiliũ tuũ. Ubi est
rex tuus? Maxime nũc saluet te in o-
mnibꝫ urbibus tuis. Et iudices tui de
quibꝫ dixisti: da michi regem et princi-
pes. Dabo tibi regẽ in furore meo: et
auferam in indignatione mea. Colli-
gata est iniquitas ephraim: abscõdi-
tum peccatũ eius. Dolores parturien-
tis venient ei. Ipse filius non sapiens.
Nũc enĩ nõ stabit in contritione filio-
rũ. De manu mortis liberabo eos: de
morte redimam eos. Ero mors tua o
mors: morsus tuus ero inferne. Con-
solatio abscondita est ab oculis meis:

quia ipe inter fratres dividet. Addu-
cet urentem ventū dñs de deserto ascē-
dentem: et siccabit venas eiꝰ: ⁊ desola-
bit fontem eius: et ipe diripiet thesau-
rū omīs vasis desiderabilis. xiiii

Pereat samaria: qm̄ ad amaritu-
dinē ꝯcitauit deū suū. In gladio
pereat. Paruuli eoꝝ elidant̄: et fete eiꝰ
scindant̄. Cōuertere isrl̄ ad dñm deū tuū:
qm̄ corruisti ī iniqtate tua. Tollite vo-
biscū verba: et ꝯuertimini ad dñm: ⁊ di-
cite ei. Omnē aufer iniqtatē ⁊ accipe bo-
nū: et reddemꝰ vitulos labiorū nroꝝ.
Assur nō saluabit nos. Sup equum
nō ascendemꝰ: nec dicemꝰ ultra dij nri
opera manuū nraꝝ: qa eiꝰ q̄ in te ē mi-
sereberis ꝑpli. Sanabo ꝯtritiones eoꝝ:
diligā eos spōtanee: quia auersus est
furor meꝰ ab eis. Ero q̄si ros. Israhel
germinabit sicut liliū: et erūpet radix
eiꝰ ut libani. Ibūt rami eiꝰ: et erit qua-
si oliua gloria eiꝰ: et odor eius ut liba-
ni. Cōuertent̄ sedentes ī umbra eiꝰ: vi-
uēt tritico. Et germinabūt q̄si vinea:
memoriale eiꝰ sicut vinum libani. E-
phraim qd̄ michi ultra ydola? Ego
exaudiam ⁊ dirigam eum: ego ut ab-
ietem virentem: ex me fructꝰ tuꝰ inuen-
tus est. Quis sapiens ⁊ intelliget ista:
intelligens et sciet hec? Quia recte vie
domini et iusti ambulabunt in eis:
preuaricatores vero corruent in eis.

Explicit osee. Incipit iohel ꝓpheta. i.

Verbū dñi quod fa-
ctum est ad iohel fi-
lium fatuel. Audite
hec senes: et auribꝫ
percipite omnes ha-
bitatores terre. Si
factū est istud in diebus vestris: aut in
diebus patrū vestroꝝ. Sup hoc filijs
vestris narrate: et filij vri filijs suis: et
filij eorū generationi altere. Residuū
eruce comedit locusta: et residuū locu-
ste comedit brucus: ⁊ residuū bruci co-
medit rubigo. Expergiscimini ebrij:
flete et vlulate oēs qui bibitis vinū
in dulcedine: quoniā perijt ab ore ve-
stro. Gens eni ascendet sup terrā meā:
fortis et innumerabilis. Dentes eius
ut dētes leonis: et molares eius ut ca-
tuli leonis. Posuit vineā meā in deser-
tum: ⁊ ficū meā decorticauit. Nudans
spoliauit eā et proiecit: albi facti sunt
rami eius. Plange quasi virgo accin-
cta sacco: sup virū pubertatis tue. Pe-
rijt sacrificiū et libatio de domo dñi:
luxerūt sacerdotes ministri dñi. Depo-
pulata est regio: luxit humus: quoni-
am deuastatū est triticū. Cōfusum est
vinū: elanguit oleū. Cōfusi sunt agri-
cole: vlulauerūt vinitores sup frumen-
to vino et ordeo: quia perijt messis a-
gri. Vinea cōfusa est: et ficus elanguit.
Malogranatū et palma et malū ⁊ o-
mnia ligna agri aruerūt: quia confu-
sum est gaudiū a filijs hominū. Ac-
cingite vos ⁊ plangite sacerdotes: vlu-
late ministri altaris. Ingredimini: cu-
bate in sacco ministri dei mei: quoniā
interijt de domo dei vestri sacrificium
et libatio. Sanctificate ieiuniū: voca-
te cetum: cōgregate senes omnes habi-
tatores terre in domū dei vestri: et cla-
mate ad dñm. A a a diei: quia prope
est dies dñi: et quasi vastitas a poten-
te veniet. Nunquid nō corā oculis ve-
stris alimenta perierūt: de domo dei
vestri leticia ⁊ exultatio? Cōputruerūt
iumenta ī stercore suo. Demolita sūt
horrea: dissipate sunt apothece: quoni-
am cōfusum ē triticū. Quid ingemuit
animal: mugierūt greges armenti?
Quia nō est pascua eis. Sed ⁊ greges
pecorū disperierūt. Ad te clamabo do-
mine: quia ignis comedit speciosa de-
serti: et flāma succendit omnia ligna
regionis. Sed ⁊ bestie agri quasi area
sitiens ymbrem: suspexerāt ad te. Quo-
niam exsiccati sunt fontes aquarū: et
ignis deuorauit speciosa deserti. ij.

Canite tuba in syon: vlulate ī mō-
te sancto meo. Cōturbent̄ oēs
habitatores terre quia venit dies dñi:
quia prope est dies tenebrarū et cali-
ginis: dies nubis et turbinis. Quasi
mane expansum sup montes: ꝑpls
multus et fortis. Similis nō fuit ei a
principio: et post eū nō erit usqꝫ in an-
nos generatōnis ⁊ generatōnis. An-
te faciē eius ignis vorās: et post eū ex-
urens flāma. Quasi ortus voluptatis
terra corā eo: ⁊ post eū solitudo deser-
ti: neqꝫ est qui effugiat eū. Quasi aspe-
ctus equorū aspectus eoꝝ: ⁊ quasi equi-
tes sic current. Sicut sonitus quadri-
garū sup capita mōtiū exilient: sicut so-
nitus flāme ignis deuorātis stipulā:
velut ꝑpls fortis ꝑparatꝰ ad ꝑliū. A
facie eius cruciabūtur ꝑpli: omēs vul-
tus redigent̄ in ollā. Sicut fortes cur-
rent: quasi viri bellatores ascendent
murū. Viri in vijs suis gradientur et
non declinabūt a semitis suis. Vnus-
quisqꝫ fratrē suū nō coartabit: singli
in calle suo ābulabūt. Sed ⁊ per fene-
stras cadēt: et nō demoliētur. Vrbem
ingrediētur: in muro currēt. Domos
cōscendent: per fenestras intrabūt q̄si
fur. A facie eius cōtremuit terra: moti
sunt celi. Sol et luna obtenebrati sūt:
⁊ stelle retraxerūt splendorē suū. Et do-
minus dedit vocē suā ante faciē exerci-
tus sui: quia multa sūt nimis castra
eius: quia fortia et facientia verbū eiꝰ.
Magnus enim dies dñi: et terribilis
valde. Et quis sustinebit eū? Nunc
ergo dicit dñs. Cōuertimini ad me in
toto corde vestro in ieiunio et fletu et
in planctu: ⁊ scindite corda vestra ⁊ nō
vestimēta vestra. Et ꝯuertimini ad do-
minū deū vestrū: quia benignus ⁊ mi-
sericors est: patiens ⁊ multe misēdie et
prestabilis super malicia. Quis scit si
cōuertat̄ et ignoscat deus: ⁊ relinquat
post se benedictionē? Sacrificiū et liba-
men dño deo nro. Canite tuba in syon:
sanctificate ieiuniū vocate cetū: cōgre-
gate ꝑplm sanctificate ecclesiā: coadu-
nate senes congregate paruulos ⁊ su-
gentes vbera. Egrediatur sponsus de
cubili suo: et sponsa de thalamo suo.
Inter vestibulū et altare plorabūt sa-
cerdotes ministri dñi ⁊ dicēt. Parce do-
mine parce ꝑplo tuo: et ne des heredi-
tatem tuā in opprobriū: ut dominētur
eis nationes. Quare dicūt ī ꝑplis vbi
est deus eoꝝ? Zelatus est dñs terrā su-
am: et pepercit ꝑplo suo. Et respondit
dñs: et dixit ꝑplo suo. Ecce ego mittā
vobis frumētū et vinū et oleū: et reple-
bimini in eis: et non dabo vos ultra
opprobriū in gentibꝫ. Et eū qui ab a-
quilone est procul faciā a vobis: et ex-
pellā eū in terrā inuiā et desertā. Faciē
eius contra mare orientale: et extremū
eius usqꝫ ad mare nouissimū: ⁊ ascen-
det fetor eius. Et ascendet putredo eiꝰ:
quia supbe egit. Noli timere terra: exul-
ta ⁊ letare: quoniā magnificauit dñs
ut faceret. Nolite timere animalia re-
gionis: quia germinauerūt speciosa
deserti. Quia lignū attulit fructū suū:
ficus et vinea dederūt virtutem suam.
Et filie syon exultate et letamini in do-
mino deo vestro: quia dedit vobis do-
ctorem iusticie: ⁊ descendere faciet dñs
ad vos ymbrem matutinū ⁊ serotinū

sicut in principio. Et implebūtᷣ aree fru-
mento: ⁊ redundabūt torcularia vino
⁊ oleo. Et reddā vobis ānos quos co-
medit locusta bruc⁹ ⁊ rubigo ⁊ eruca:
fortitudo mea magna q̄ȝ misi in vos.
Et comedetis vescentes et saturabimi-
ni: ⁊ laudabitis nomē dn̄i dei vr̄i qui
fecit mirabilia vobiscū. Et nō ꝯfundetᷣ
ꝑplus me⁹ ī sempitnū: ⁊ scietis q̄a ī me-
dio isrl̄ ego sū. Et ego dn̄s de⁹ vester:
et nō est āpl⁹: et nō ꝯfundetᷣ ꝑplus me⁹
in eternū. Et erit: post hec effundā de
spiritu meo sup omnē carnē: et ꝓphera-
būt filij vr̄i ⁊ filie vr̄e. Senes vr̄i sōnia
somniabunt: ⁊ iuuenes vr̄i visiones
videbūt. Sed ⁊ sup suos meos ⁊ ācil-
las in diebꝫ illis effundā spiritū meū:
et dabo ꝓdigia in celo ⁊ ī terra sāgui-
nem ⁊ ignē et vaporē fumi. Sol ꝯuer-
tetur in tenebras ⁊ luna in sanguinē:
āteq̄ȝ veniat dies dn̄i magn⁹ et horri-
bilis. Et erit: omnis q̄ inuocauerit no-
mē dn̄i salu⁹ erit: q̄a ī mōte syon et in
ihrusalē erit saluatio sicut dixit dn̄s:
et ī residuis q̄s dn̄s vocauerit. iij

Quia ecce ī diebꝫ illis ⁊ ī tp̄e illo cū
ꝯuertero captiuitatē iuda ⁊ ihrl̄m:
ꝯgregabo omēs gētes: ⁊ deducā eas
in vallē iosaphat et disceptabo cū eis
ibi sup ꝑplo meo ⁊ hereditate mea isrl̄
quos dispserūt ī nationibꝫ: et terrā
meā diuiserūt ⁊ sup ꝑplm meū miserūt
sortē. Et posuerūt puerū ī prostibulū:
et puellā vendiderūt pro vino ut bibe-
rent. Verū q̄d michi et vobis tyrus et
sydon ⁊ omīs ānin⁹ palestinoꝝ? Nū-
quid ultionē vos redditis michi? Et
si ulciscemini vos ꝯtra me: cito veloci-
ter reddā vicissitudinē vobis super ca-
put vr̄m. Argentū enī meū ⁊ auꝝ tuli-
stis: ⁊ desiderabilia mea ⁊ pulcerrima
intulistis ī delubra vr̄a. Et filios iuda
et filios ihrusalē vēdidistis filijs gre-
coꝝ: ut lōge faceretis eos de finibꝫ suis.
Ecce ego suscitabo eos de loco ī quo vē-
didistis eos: ⁊ ꝯuertā retributionē vr̄am
in caput vr̄m. Et vēdā filios vr̄os ⁊ fi-
lias vr̄as ī manibꝫ filioꝝ iuda: ⁊ venū-
dabūt eos sabeis genti lōgique: q̄a dn̄s
locut⁹ ē. Clamate hec ī gētibꝫ: sactifica-
te bellū: suscitate robustos. Ascēdāt ac-
cedāt: omēs viri bellatores. Cōcidite
aratra vr̄a ī gladios: ⁊ ligones vr̄os
in lāceas. Infirm⁹ dicat: q̄a ego fortis
sū. Erūpite et venite omēs gētes de cir-
cuitu: ⁊ ꝯgregamini. Ibi occūbere faci-
et dn̄s robustos tuos. Cōsurgāt et a-
scendāt gētes ī vallē iosaphat: q̄a ibi
sedebo ut iudicē omēs gētes ī circuitu.
Mittite falces: qm̄ maturauit messis.
Venite ⁊ descendite: q̄a plenū est torcu-
lar. Exuberāt torcularia: q̄a multiplica-
ta ē malicia eoꝝ. Populi ꝑpli ī valle
ꝯcisionis: q̄a iuxta ē dies dn̄i in valle
ꝯcisionis. Sol ⁊ luna obtenebrati sūt:
⁊ stelle retraxerūt splēdorē suū. Et dn̄s
de syon rugiet: ⁊ de ihrusalē dabit vocē
suā. Et mouebūtᷣ celi ⁊ terra: ⁊ dn̄s spes
ꝑpli sui: ⁊ fortitudo filioꝝ isrl̄. Et scietis
q̄a ego dn̄s de⁹ vester: habitās ī syon ī
mōte sācto meo. Et erit ihrl̄m sancta:
⁊ alieni nō trāsibūt ꝑ eā āpl⁹. Et erit:
ī die illa stillabūt mōtes dulcedinē et
colles fluēt lacte. Et ꝑ omēs riuos iu-
da ibūt aque: ⁊ fōs de domo dn̄i egre-
dietᷣ: ⁊ irrigabit torrētē spinaꝝ. Egipt⁹
ī desolatiōnē erit: et ydumea ī desertū ꝑdi-
tionis: pro eo ꝙ inique egerit ī filios
iuda ⁊ effuderit sāguinē innocentē ī ter-
ra sua. Et iudea ī eternū habitabitᷣ: et
ihrl̄m ī generatiōnē et generatiōnē. Et
mūdabo sāguinē eoꝝ quē nō mūdaue-
rā: ⁊ dn̄s cōmorabitᷣ in syon. Explicit
Iohel. Incipit Amos ꝓpha. i.

Verba amos qui fuit
in pastoralibus the-
cue: que vidit super
israhel in diebꝫ ozie
regis iuda et in die-
bus ierobeam filij
ioas regis isrl̄ ante duos annos ter-
remotus. Et dixit. Dominus de syon
rugiet: et de ihrusalē dabit vocē suā.
Et luxerūt speciosa pastorū: et exsicca-
tus est vertex carmeli. Hec dicit domi-
nus. Sup tribꝫ sceleribus damasci et
sup quattuor nō ꝯuertā eū: eo ꝙ tritu-
rauerunt in plaustris ferreis galaad.
Et mittā ignē in domū azahel: et de-
uorauit domos benadab. Et ꝯterā
vectem damasci: ⁊ disperdā habitato-
rem de cāpo ydoli: ⁊ tenētem sceptrum
de domo voluptatis: ⁊ trāsferetᷣ ꝑplus
syrie cirenem dicit dn̄s. Hec dicit dn̄s.
Sup tribꝫ sceleribꝫ gaze ⁊ super q̄tuor
non ꝯuertā eū: eo ꝙ trāstulerit capti-
uitatē perfectā ut ꝯcluderet eā in ydu-
mea. Et mittā ignē in murū gaze: et
deuorabit edes eius: ⁊ disperdā habi-
tatorē de azoto et tenentē sceptrū de as-
calone: et ꝯuertā manū meā sup acca-
ron et peribūt reliqui philistinoꝝ dicit
dn̄s. Hec dicit dn̄s. Sup tribꝫ sceleribꝫ
tyri ⁊ sup quattuor nō ꝯuertam eū: eo
ꝙ ꝯcluserunt captiuitatē ꝑfectam in
ydumea: et non sunt recordati federis
fratrū. Et mittam ignē in murū tyri:
et deuorabit edes eius. Hec dicit dn̄s.
Sup tribꝫ sceleribus edom ⁊ sup qua-
tuor nō ꝯuertā eū: eo ꝙ ꝑsecut⁹ sit in
gladio fratrē suū et violauerit miseri-
cordiā eius: et tenuerit ultra furorem
suū: ⁊ indignatiōnē suā seruauerit usq̄ȝ
in finē. Mittam ignē in theman: ⁊ de-
uorabit edes bosre. Hec dicit domin⁹.
Sup tribꝫ sceleribus filiorū āmon et
super quattuor non ꝯuertam eum: eo
ꝙ dissecuerit pregnantes galaad: ad
dilatādum terminū suū. Et succendā
ignem in muro rabbath ⁊ deuorabit
edes eius: in ululatu in die belli et in
turbine in die commotionis. Et ibit
melchon in captiuitatem: ipse et prin-
cipes eius simul dicit dominus. ij

Hec dicit dn̄s. Sup tribus sceleri-
bus moab et sup quattuor non
ꝯuertam eū: eo ꝙ incenderit ossa regis
ydumee usq̄ȝ ad cinerem. Et mittam
ignem in moab ⁊ deuorabit edes cari-
oth: ⁊ morietᷣ in sonitu moab in clan-
gore tube: ⁊ disperdā iudicē de medio
eius: et omnes principes eius interfi-
ciam cum eo dicit dn̄s. Hec dicit dn̄s.
Sup tribus sceleribus iuda ⁊ sup qua-
tuor non conuertam eū: eo ꝙ abiecerit
legē dn̄i: et mādata eius nō custodie-
rit. Deceperūt enī eos ydola sua: post
que abierāt patres eoꝝ. Et mittā ignē
in iudā: et deuorabit edes ihrusa-
lem. Hec dicit dn̄s. Sup tribus sceleri-
bus isrl̄ ⁊ sup quattuor nō conuertam
eū: pro eo ꝙ vendiderit pro argento iu-
stum: et pauperem pro calciamentis.
Qui conterūt sup puluerē terre capita
pauperū et viā humiliū declināt: et fi-
lius ac pater ei⁹ ierūt ad puellā ut vio-
larent nomē sanctū meū: et super vesti-
mentis pigneratis accubuerunt iuxta
omne altare: ⁊ vinū damnatorū bibe-
bāt in domo dei sui. Ego aūt extermi-
naui amorreū a facie eorū: cui⁹ altitu-
do cedroꝝ altitudo eius: et fortis ipse
quasi quercus. Et ꝯtriui fructū ei⁹ de-
super: ⁊ radices eius subter. Ego sum
qui ascendere vos feci de terra egipti:
et eduxi vos in desertū quadraginta
annis: ut possideretis terrā amorrei:
et suscitaui de filijs vestris in ꝓphetas

et de iuuenibꝫ vestris nazareos. Nunquid nō ita est filij isrl' dicit dn̄s? Et propinabitis nazareis vinū: et ꝓphetis mandabitis dicentes: ne ꝓphetetis. Ecce ego stridebo subter vos: sicut stridet plaustrū onustum feno. Et peribit fuga a veloce: ⁊ fortis nō obtinebit virtutē suā: et robustus nō saluabit animā suā. Et tenēs arcū non stabit ⁊ velox pedibꝫ suis nō saluabitur: et ascensor equi non saluabit animā suā: ⁊ robust⁹ corde inter fortes nudus fugiet in die illa dicit dominus. III

Audite verbū qđ locutus est dn̄s sup vos filij israhel: sup omnē cognationē quā eduxi de terra egipti dicens. Tantūmodo vos cognoui ex omnibꝫ cognationibꝫ terre: idcirco visitabo sup vos omēs iniquitates vestras. Nunquid ambulabūt duo pariter: nisi cōuenerit eis? Nunqđ rugiet leo in saltu: nisi habuerit predam? Nūquid dabit catulus leonis vocem de cubili suo: nisi aliqđ apprehēderit? Nunquid cadet auis in laqueū terre absqꝫ aucupe? Nūqđ auferetur laqueus de terra: anteqꝫ qđ ceperit? Si clanget tuba in ciuitate: ⁊ ꝑplus non expauescet? Si erit malū in ciuitate: quod dn̄s non fecit? Quia nō faciet dn̄s deus verbū: nisi reuelauerit secretū suum ad seruos suos ꝓphetas. Leo rugiet: quis non timebit? Dominus deus locut⁹ est: quis nō ꝓphetabit? Auditū facite in edibꝫ azoti: et in edibus terre egipti: ⁊ dicite. Congregamini super montes samarie: et videte insanias ī medio eius multas: ⁊ calumniā patientes in penetralibus ei⁹. Et nescierūt facere rectū dicit dn̄s: thesaurizantes iniquitatē et rapinas in edibus suis. Propterea hec dicit dominus deus. Tribulabit̄ ⁊ circuietur terra: et detrahetur ex te fortitudo tua: ⁊ diripient̄ edes tue. Hec dicit dn̄s. Quomodo si eruat pastor de ore leonis duo crura aut extremū auricule: sic eruentur filij isrl' q̄ habitant in samaria in plaga lectuli et in damasci grabato. Audite ⁊ contestamini in domo iacob dicit dominus deus exercituū: quia in die cū visitare cepero ꝑuaricationes isrl' sup eū visitabo ⁊ sup altaria bethel: ⁊ amputabuntur cornua altaris ⁊ cadēt in terram. Et ꝑcutiā domū hyemalē cū domo estiua: ⁊ peribūt dom⁹ eburnee: et dissipabūt̄ edes multe dicit dn̄s. IIII

Audite verbū hoc vacce pingues que estis in mōte samarie: que calumniā facitis egenis: et cōfringitis pauperes. Que dicitis dn̄is vestris: affere et bibemus. Iurauit dn̄s deus in sancto suo: quia ecce dies venient sup vos ⁊ leuabūt vos in cōtis: et reliquias vestras in ollis feruentibꝫ. Et per apperturas exibitis altera contra alterā: et proiciemini in armon dicit dominus. Venite ad bethel et impie agite: ad galgalā: et multiplicate ꝑuaricationē. Et offerte mane victimas vr̄as: tribꝫ diebus decimas vestras. Et sacrificate de fermento laudē: et vocate voluntarias oblatōnes ⁊ annūciate. Sic enī voluistis filij israhel dicit dn̄s de⁹. Unde ⁊ ego dedi vobis stuporem dentiū in cunctis urbibus vestris: et indigentiā panū in omnibus locis vr̄is: et non estis reuersi ad me dicit dominus. Ego quoqꝫ ꝓhibui a vobis ymbrem cū adhuc tres menses superessent vsqꝫ ad messem: ⁊ plui sup unā ciuitatem: et super alterā ciuitatem non plui. Pars una cōpluta est: et pars super quā nō plui aruit. Et venerunt due ⁊ tres ciuitates ad unā ciuitatē ut biberent aquā: ⁊ nō sunt saciate: ⁊ non redistis ad me dicit dn̄s. Percussi vos in vento urente et in aurugine: multitudinē ortorū vestroꝝ ⁊ vineaꝝ vestrarū oliueta vestra ⁊ ficeta vr̄a comedit eruca: et non redistis ad me dicit domin⁹. Misi in vos mortem in via egipti: percussi in gladio iuuenes vr̄os usqꝫ ad captiuitatē equoꝝ vestroꝝ ⁊ ascendere feci putredinē castroꝝ vestroꝝ in nares vestras: ⁊ nō redistis ad me dicit dominus. Subuerti vos sicut subuertit deus sodomā ⁊ gomorrā: ⁊ facti estis quasi torris rapt⁹ ab incendio: ⁊ non redistis ad me dicit dn̄s. Quapropter hec faciā tibi isrl'. Postqꝫ aūt hec fecero tibi: ꝓparare in occursū dei tui isrl'. Quia ecce formās mōtes ⁊ creans ventum et annūciās homini eloquium suum: faciens matutinam nebulam et gradiens super excelsa terre: dominus deus exercituum nomen ei⁹. V

Audite verbū istud: quod ego leuo sup vos planctū. Domus isrl' cecidit: ⁊ non adiciet ut resurgat. Virgo isrl' proiecta est in terrā suā: nō est qui suscitet eā. Quia hec dicit dn̄s deus. Urbs de qua egrediebātur mille relinquētur in ea centum: ⁊ de qua egrediebātur centū relinquent̄ in ea decem in domo isrl': quia hec dicit dn̄s deus domui israhel. Querite me et viuetis: ⁊ nolite querere bethel. In galgalā nolite intrare ⁊ in bersabee non transibitis: quia galgala captiua ducetur: et bethel erit inutilis. Querite dominū ⁊ viuite: ne forte comburatur ut ignis domus ioseph: et deuorabit et nō erit q̄ extinguat bethel. Qui conuertitis in absinthiū iudiciū: ⁊ iusticiam in terra relinquitis: facientē arcturum et orionē et conuertentē in mane tenebras: ⁊ diē nocte mutantē. Qui vocat aquas maris et effundit eas sup faciem terre: dn̄s nomē est eius. Qui subridet vastitatē sup robustū: et depopulationē sup potentem affert. Odio habuerūt corripientē in porta: ⁊ loquentem perfecte abominati sunt. Idcirco pro eo ꝙ diripiebatis pauperem ⁊ predam electam tollebatis ab eo: domos quadro lapide edificabitis: ⁊ non habitabitis in eis. Vineas plātabitis amantissimas ⁊ nō bibetis vinū earū: quia cognoui multa scelera vestra: et fortia peccata vr̄a. Hostes iusti accipientes munus: ⁊ pauperes deprimētes in porta. Ideo prudens in tp̄e illo tacebit: quia tempus malū est. Querite bonum ⁊ nō malū ut viuatis: ⁊ erit dn̄s deus exercituū vobiscum sicut dixistis. Odite malū et diligite bonū: ⁊ constituite in porta iudiciū: si forte misereat̄ dn̄s deus exercituum reliquijs ioseph. Propterea hec dicit dn̄s: deus exercituum dominator. In omnibus plateis planctus: et in cunctis que foris sunt dicetur ve ve. Et vocabūt agricolam ad luctū: et ad planctū eos qui sciunt plangere. Et in omībꝫ vijs erit planct⁹: quia pertrāsibo in medio tui dicit dominus. Ve desiderantibꝫ diē dn̄i. Ut quid eā vobis? Dies dn̄i ista tenebre et non lux. Quomodo si fugiat vir a facie leonis et occurrat ei ursus: et ingrediatur domum et innitatur manu sua sup parietē: et mordeat eū coluber. Nūquid nō tenebre dies dn̄i ⁊ nō lux et caligo ⁊ non splendor in ea? Odi et proieci festiuitates vestras: et nō capiam odorem cetuū vestroꝝ. Quod si obtuleritis michi olocaustomata et munera vr̄a nō suscipiā: et vota pinguiū

vestrorū non respiciā. Aufer a me tu-
multū carminū tuoꝝ: et cātica lire tue
non audiā. Et reuelabit̄ quasi aqua
iudiciū: ⁊ iusticia quasi torrens fortis.
Nunquid hostias ⁊ sacrificiū obtuli-
stis michi in deserto quadraginta an-
nis dom⁹ isrl'? Et portastis taberna-
culū moloch deo vr̄o: ⁊ ymaginē ydo-
lorū vr̄oꝝ: sidus dei vr̄i rempha: figu-
ras q̃s fecistis vobis adorare eas. Et
migrare vos faciā trās damascū dixit
dn̄s: de⁹ exercituū nomen eius. VI
Ue vobis qui opulēti estis i syon
et cōfiditis in mōte samarie: op-
timates capita populoꝝ: ingredientes
pompatice domū isrl'. Transite in cha-
lanne ⁊ videte: et ite inde i emath ma-
gnam et descendite in geth palestino-
rum ⁊ ad optima quoqꝫ regna horū:
si latior terminus eoꝝ termino vr̄o est.
Qui separati estis i diē malū: et appro-
pinquatis solio iniquitatis. Qui dor-
mitis in lectis eburneis: et lasciuitis i
stratis vr̄is. Qui comeditis agnū de
grege ⁊ vitulos de medio armēti: qui
canitis ad vocē psalterij. Sicut dauid
putauerūt se habere vasa cātici: biben-
tes in phialis vinū ⁊ optimo ungen-
to delibuti: ⁊ nichil patiebātur sup cō-
tritione ioseph. Quapropter nūc mi-
grabūt in capite trāsmigrantiū: et au-
feret̄ factio lasciuientiū. Iurauit dn̄s
deus in anima sua: dicit dn̄s deus ex-
ercituū. Detestor ego supbiā iacob: et
domos eius odi: ⁊ tradā ciuitatē cum
habitatoribꝫ suis. Quod si reliqui fu-
erint decē viri in domo una: ⁊ ipsi mo-
rientur. Et tollet eū ꝓpinquus suus ⁊
cōburet eū ut efferat ossa de domo: ⁊ di-
cet ei qui in penetralibꝫ dom⁹ est. Nū-
quid adhuc est penes te? Et responde-
bit. Finis est. Et dicet ei. Tace: et non
recorderis nominis dn̄i. Quia ecce do-
minus mādauit: et percutiet domū ma-
iorem ruinis: et domū minorē scissio-
nibus. Nunquid currere queunt in pe-
tris equi: aut arari potest in bubalis?
Quoniā conuertistis in amaritudinē
iudiciū et fructū iusticie in absinthiū:
qui letamini i nichili: qui dicitis. Nū-
quid nō in fortitudine nostra assum-
simus nobis cornua? Ecce enī suscita-
bo sup vos dom⁹ isrl' dicit dn̄s de⁹ ex-
ercituū gentē: et cōteret vos ab introitu
emath usqꝫ ad torrentē deserti. VII
Hec ostendit michi dn̄s deus. Et
ecce fictor locuste in principio ger-
minantiū serotini ymbris: ⁊ ecce sero-
nus post tonsorē gregis. Et factū est
cū cōsummasset comedere herbā terre
dixi. Domine deus propicius esto ob-
secro. Quis suscitabit iacob quia par-
uulus est? Misertus est dn̄s sup hoc.
Nō erit dixit dn̄s. Hec ostendit michi
dn̄s deus. Et ecce vocabat iudiciū ad
ignem dn̄s deus: et deuorauit abissū
multā ⁊ comedit simul partē. Et dixi.
Domine deus quiesce obsecro. Quis
suscitabit iacob quia paruul⁹ est? Mi-
sertus est dn̄s super hoc. Sed et istud
nō erit dixit dn̄s de⁹. Hec ostendit mi-
chi dn̄s deus. Et ecce dn̄s stans super
murū litum: et in manu eius trulla ce-
mentarij. Et dixit dn̄s ad me. Quid
tu vides amos? Et dixi. Trullā cemen-
tarij. Et dixit dn̄s. Ecce ego ponā trul-
lam in medio ppl'i mei israhel. Nō ad-
iciam vltra sup inducere eū: et demoli-
entur excelsa ydoli et sanctificationes
isrl' desolabūtur: et consurgā sup do-
mū iheroboam in gladio. Et misit a-
masias sacerdos bethel ad iheroboā
regem israhel dicens. Rebellauit cōtra
te amos in medio domus isrl'. Non
poterit terra sustinere vniūsos sermo-
nes eius. Hec enī dicit amos. In gla-
dio morietur iheroboā: ⁊ isrl' captiuus
migrabit de terra sua. Et dixit amasi-
as ad amos. Qui vides gradere: fuge
in terram iuda et comede ibi panem
et ꝓphetabis ibi: et in bethel nō adicies
vltra ut ꝓphetes quia sanctificatio re-
gis est et dom⁹ regni est. Respōditqꝫ
amos: ⁊ dixit ad amasiam. Nō sum
propheta ⁊ non sum filius prophete:
sed armentarius ego sum vellicans si-
comoros. Et tulit me dn̄s deus cū se-
queret gregē: ⁊ dixit dn̄s ad me. Vade
propheta ad ppl'm meū isrl'. Et nūc au-
di verbū dn̄i. Tu dicis nō ꝓphetabis
sup isrl': et nō stillabis sup domū ydoli.
Propter hoc hec dicit dn̄s. Uxor tua i
ciuitate fornicabit̄: ⁊ filij tui ⁊ filie tue
i gladio cadēt: ⁊ hum⁹ tua funiculo me-
tiet̄. Et tu i terra polluta morieris: ⁊ isrl'
captiu⁹ migrabit de terra sua. VIII
Hec ostendit michi dn̄s deus. Et
ecce uncinus pomorū. Et dixit.
Quid tu vides amos? Et dixi. Unci-
num pomoꝝ. Et dixit dn̄s ad me. Ve-
nit finis sup ppl'm meū isrl'. Nō adici-
am vltra ut pertrāseam eū. Et stridebūt
cardines templi in die illa dicit dn̄s
deus. Multi morientur: in omī loco
proicietur silentiū. Audite hoc qui cō-
teritis pauperē: ⁊ deficere facitis egenos
terre dicentes. Quādo trāsibit messis
et venūdabimus merces: ⁊ sabbatum
et aperiemus frumentū: ut imminua-
mus mēsurā et augeam⁹ siclū et sup-
ponamus stateras dolosas: ut possi-
deamus in argento egenos ⁊ paupe-
res pro calciamētis ⁊ quisquilias fru-
menti vendam⁹? Iurauit dn̄s in sup-
bia iacob: si oblit⁹ fuero usqꝫ ad finē
omnia opera eoꝝ. Nunqd sup isto nō
cōmouebit̄ terra: et lugebit omnis ha-
bitator eius? Et ascendet quasi fluui⁹
vniūsus: et eicietur ⁊ defluet quasi riu⁹
egipti. Et erit in die illa dicit dn̄s occi-
det sol meridie: et tenebrescere faciā ter-
ram in die luminis. Et cōuertā festiui-
tates vr̄as in luctū: ⁊ omīa cātica vr̄a
in planctū. Et inducā sup omē dorsum
vestrum saccum: ⁊ super omne caput
caluiciū. Et ponā eam quasi luctum
unigeniti: ⁊ nouissima eius quasi diē
amarū. Ecce dies veniunt dicit dn̄s ⁊
emittā famem i terram: nō famem pa-
nis neqꝫ sitim aque: sed audiendi ver-
bum dn̄i. Et cōmouebūt̄ a mari usqꝫ
ad mare: ⁊ ab aquilone usqꝫ ad oriē-
tem circuibūt querentes verbū dn̄i: et
non inuenient. In die illa deficiēt vir-
gines pulcre et adolescentes i siti q̃ iu-
rāt in delicto samarie ⁊ dicunt. Viuit
de⁹ tu⁹ dan: et viuit via bersabee. Et ca-
dent: et non resurgent vltra. IX
Uidi dn̄m stantem sup altare. Et
dixit. Percute cardinē: et cōmo-
ueātur superliminaria. Auaricia enī
in capite omniū: et nouissimū eoꝝ in
gladio interficiam. Non erit fuga eis.
Fugiet: et nō saluabit̄ ex eis qui fuge-
rit. Si descenderint usqꝫ ad infernum
inde manus mea educet eos: ⁊ si ascen-
derint usqꝫ in celum inde detrahā eos.
Et si abscōditi fuerint in vertice carme-
li inde scrutans auferā eos: ⁊ si celaue-
rint se ab oculis meis in profundum
maris: ibi mādabo serpenti ⁊ morde-
bit eos. Et si abierint in captiuitatem
corā inimicis suis ibi mandabo gla-
dio et occidet eos: et ponā oculos me-
os sup eos in malū et non in bonū.
Et dn̄s deus exercituū qui tāgit terrā
et tabescit: et lugebunt omēs habitan-
tes i ea. Et ascendet sicut riuus omis:

et defluet sicut fluuius egipti. Qui edi-
ficat in celo ascensionem suam: et fasci-
culum suum super terram fundabit.
Qui vocat aquas maris: et effundit
eas super faciem terre. Dominus no-
men eius. Nunquid non ut filii ethio-
pum vos estis michi filii israhel ait
dominus? Nunquid non israhel a-
scendere feci de terra egipti: et palesti-
nos de capadocia et syros de cyrene?
Ecce oculi domini dei super regnum
peccans: et conteram illud a facie terre.
Veruntamen conterens non cōteram
domū iacob dicit dominus. Ecce enī
mandabo ego: et cōcutiā in omnibus
gentibus domū isrl' sicut cōcutitur tri-
ticū in cribro: et non cadet lapillus su-
per terrā. In gladio morientur omnes
peccatores ppli mei: qui dicūt non ap-
propinquabit: et nō veniet super nos
malū. In die illa suscitabo tabernacu-
lū david quod cecidit: et reedificabo
aperturas murorum eius: et ea que
corruerant instaurabo. Et reedificabo
eū sicut in diebus antiquis: ut posside-
ant reliquias ydumee et omnes nati-
ones: eo qd invocatum sit nomē meū
super eos dicit dominus faciens hec.
Ecce dies veniunt dicit dominus: et
comprehendet arator messorem: et cal-
cator uve mittentem semen. Et stilla-
bunt montes dulcedinem: et omnes
colles culti erunt. Et convertā captivi-
tatem populi mei israhel: et edificabūt
civitates desertas et inhabitabunt: et
plantabunt vineas et bibent vinum
earum: et facient ortus et comedent fru-
ctus eorum. Et plantabo eos super
humum suam: et non evellam eos
ultra de terra sua quam dedi eis dicit
dominus deus tuus. Explicit Amos
ppha. Incipit Abdias ppheta. I.

Visio abdie. Hec di-
cit dūs de9 ad edom.
Auditū audiuim9
a dūo: et legatū ad
gentes misit. Sur-
gite: et cōsurgamus
adversus eū in pliū. Ecce parvulū de-
di te in gentibz. Contemptibilis tu es
valde. Supbia cordis tui extulit te ha-
bitātem in scissuris petrarū: exaltātem
soliū tuū. Qui dicis ī corde tuo. Quis
detrahet me ī terrā? Si exaltat9 fueris
ut aquila: et si inter sidera posueris ni-
dum tuū: inde detraham te dicit dūs.
Si fures introissent ad te si latrones
per noctem: quomodo conticuisses?
Nonne furati essent sufficientia sibi?
Si vindemiatores introissent ad te-
nūquid saltem racemos reliquissent
tibi? Quomodo scrutati sunt esau?
Investigaverūt abscōdita eius. Usqz
ad terminū emiserūt te: omnes viri fe-
deris tui illuserunt tibi. Invaluerunt
adūsum te viri pacis tue. Qui come-
dūt tecū ponēt insidias subter te. Nō
est prudentia in eo. Nūquid nō in die
illa dicit dūs perdā sapientes de ydu-
mea: et prudētiā de mōte esau? Et time-
būt fortes tui a meridie: ut intereat vir
de monte esau: propter interfectionem
et pter iniquitatē in fratrē tuū iacob.
Operiet te cōfusio: et peribis in eternū.
In die cū stares adversus eū quando
capiebāt alieni exercitū eius et extranei
ingrediebātr portas ei9 et sup ihrlm mit-
tebant sortem: tu quoqz eras quasi u-
nus ex eis. Et non despicies in die fra-
tris tui: in die peregrinationis eius. Et
non letaberis super filios iuda in die
perditionis eorū: et non magnificabis
os tuū in die angustie. Neqz ingredi-
eris portā ppli mei ī die ruine eorum:

neqz despicies et tu in malis ei9 in die
vastitatis illi9. Et nō emitteris adūsus
exercitū ei9 in die vastitatis illi9: neqz
stabis ī exitibz ut interficias eos q fuge-
rint. Et nō cōcludes reliquos ei9 ī die
tribulationis: qm̄ iuxta ē dies dūi su-
per oēs gentes. Sicut fecisti fiet tibi:
retributionē tuā convertam ī caput tuū.
Quomō enī bibistis sup mōtem san-
ctū meū: bibēt oēs gentes iugiter: et
bibēt et absorbēt: et erūt q̄si nō sint. Et
in mōte syon erit salvatio: et erit sācta.
Et possidebit dom9 iacob eos q se pos-
sederāt. Et erit dom9 iacob ignis: et do-
mus ioseph flāma: et dom9 esau stipu-
la. Et succendētur in eis et devorabūt
eos: et nō erūt reliquie dom9 esau: qa
dūs locut9 ē. Et hereditabūt hii q ad
austrū sunt montē esau: et q in cāpe-
stribz philistijm: et possidebūt regionē
ephraim et regionē samarie. Et benia-
min possidebit galaad: et trāsmigra-
tio exercit9 hui9 filiorū isrl' omnia loca
chananeorū usqz ad sareptā: et trāsmi-
gratio ihrlm q in bosforo ē possidebit
civitates austri. Et ascendēt salvatores
in mōtem syon iudicare mōtem esau:
et erit domino regnum. Explicit Ab-
dias ppha. Incipit Ionas ppha. I.

Et factū est verbū do-
mini ad ionā filiū
amathi dicēs. Sur-
ge: et vade in nini-
ven civitatē grandē:
et predica in ea: qa
ascendit malicia ei9 corā me. Et surre-
xit ionas: ut fugeret in tharsis a facie
dūi. Et descendit ioppē: et invenit na-
vem euntē in tharsis. Et dedit naulū
eius: et descendit in eā ut iret cū eis in
tharsis a facie dūi. Dominus autem
misit ventū magnū in mare: et facta

est tēpestas magna in mari: et navis
periclitabatr cōteri. Et timuerūt naute:
et clamaverūt viri ad deū suū: et mise-
runt vasa que erāt ī navi in mare: ut
alleviaretr ab eis. Et ionas descendit
ad interiora navis: et dormiebat sopo-
re gravi. Et accessit ad eū gubernator:
et dixit ei. Quid tu sopore deprimeris?
Surge invoca deū tuū: si forte recogi-
tet deus de nobis et nō pereamus. Et
dixit vir ad collegā suū. Venite et mit-
tamus sortes: et sciamus quare hoc
malū sit nobis. Et miserūt sortes: et ce-
cidit sors super ionam. Et dixerūt ad
eum. Indica nobis cui9 causa malū
istud sit nobis. Qd est opus tuū q ter-
ra tua: et quo vadis vel ex quo ppl-
o tu es? Et dixit ad eos. Hebreus ego
sum: et dūm deū celi ego timeo qui fecit
mare et aridā. Et timuerūt viri timo-
re magno: et dixerunt ad eū. Quid hoc
fecisti? Cognoverūt enī viri qd a facie
domini fugeret: quia indicaverat eis
ionas. Et dixerūt ad eum. Quid facie-
mus tibi: et cessabit mare a nobis?
Quia mare ibat et intumescebat. Et
dixit ad eos. Tollite me et mittite ī ma-
re: et cessabit mare a vobis. Scio enī
ego: quoniā pter me tempestas hec
grādis venit sup vos. Et remigabāt
viri ut reverterentr ad aridā et nō vale-
bant: qa mare ibat et intumescebat su-
per eos. Et clamaverūt ad dūm: et dixe-
rūt. Quesum9 dūe ne peream9 ī anima
viri isti9: et ne des sup nos sanguinē
innocentē: qa tu dūe sicut voluisti feci-
sti. Et tulerūt ionā et miserūt ī mare: et
stetit mare a fervore suo. Et timuerūt
viri timore magno dūm: et immola-
verūt hostias dūo: et voverūt vota. II

Et preparavit dūs piscem gran-
dem ut deglutiret ionā. Et erat

ionas in ventre piscis trib; diebus et tribus noctibus. Et oravit ionas ad dñm deū suū de vētre piscis. Et dixit. Clamavi de tribulatione mea ad dominū: ⁊ exaudivit me. De ventre inferi clamavi: et exaudisti vocē meā. Et proiecisti me in ꝓfundū in corde maris: ⁊ flumen circūdedit me. Omnes gurgites tui et fluctꝰ tui sup me trāsierūt. Et ego dixi. Abiectus sum a cōspectu oculoꝝ tuoꝝ. Verūtamē rursus videbo templū sanctū tuū. Circūdederūt me aque usq; ad animā: abissus vallavit me: pelagus operuit caput meum. Ad extrema mōtiū descendi: terre vectes cōcluserūt me in eternū: et sublevabis de corruptione vitā meam dñe deus meꝰ. Cum angustiaretur in me anima mea dñi recordatꝰ sum: ut veniat ad te oratō mea ad tēplū sanctū tuū. Qui custodiūt vanitates: frustra misericordiā suā derelinquūt. Ego aūt in voce laudis immolabo tibi quecūq; vovi reddā ꝓ salute dño. Et dixit dñs pisci: ⁊ evomuit ionā in aridā. iii

Et factū est verbū dñi ad ionam secūdo dicens. Surge: et vade ad niniuē civitatē magnā: ⁊ ꝑdica in ea predicationē quā ego loquor ad te. Et surrexit ionas: ⁊ abiit in niniuē iuxta verbū dñi. Et ninive erat civitas magna itinere dieꝝ triū. Et cepit ionas introire civitatē itinere diei unꝰ: ⁊ clamavit et dixit. Adhuc quadraginta dies: ⁊ ninive subvertetur. Et crediderūt viri ninivite in dño: et ꝑdicaverūt ieiunium: ⁊ vestiti sunt saccis a maiore usq; ad minorē. Et pervenit verbū ad regem ninive. Et surrexit de solio suo: et abiecit vestimētū suū a se et indutꝰ est sacco ⁊ sedit in cinere: ⁊ clamavit ⁊ dixit in ninive ex ore regis et principū eius dicens. Homines et iumēta ⁊ boves ⁊ pecora nō gustent quicq; nec pascant̄ et aquā non bibāt: ⁊ operiātur saccis homines. ⁊ iumēta clamēt ad dñm in fortitudine: et cōvertat̄ vir a via sua mala et ab iniquitate que est in manib; eoꝝ. Quis scit si cōvertatur ⁊ ignoscat deus. ⁊ revertat̄ a furore ire sue: et nō peribimꝰ? Et vidit deꝰ opera eoꝝ quia cōversi sunt de via sua mala: et misertꝰ est deꝰ sup maliciā quā locutꝰ fuerat ut faceret eis: et nō fecit. iiii

Et afflictus est ionas afflictione magna: et iratꝰ est ⁊ oravit ad dñm: et dixit. Obsecro dñe: nunquid non hoc est verbū meū cū adhuc essem in terra mea? Propter hoc ꝓoccupavi ut fugerem in tharsis. Scio enī quia tu deus clemēs ⁊ misericors es: patiēs et multe miserationis ⁊ ignoscens super malicia. Et nūc dñe tolle queso animā meā a me: quia melior ē michi mors q̃ vita. Et dixit dñs. Putasne bene irascaris tu? Et egressus est ionas de civitate: ⁊ sedit cōtra orientem civitatis. Et sibimet fecit umbraculū ibi: et sedebat subter illud in umbra: donec videret quid accideret civitati. Et ꝑparavit dñs deꝰ ederam: ⁊ ascendit sup caput ione ut esset umbra sup caput eius: et protegeret eū. laboraverat enī. Et letatus est ionas sup edera leticia magna. Et paravit deus vermem ascensu diluculi in crastinū: ⁊ percussit ederā ⁊ exaruit. Et cū ortus fuisset sol ꝑcepit dominus vento calido et urenti: et percussit sol sup caput ione: ⁊ estuabat. Et petiit anime sue ut moreretur. Et dixit. Meliꝰ est michi mori q̃ vivere. Et dixit dñs ad ionam. Putasne bene irascaris tu sup ederam? Et dixit. Bene irascor ego usq; ad mortem. Et dixit

dominus. Tu doles sup edera in qua non laborasti neq; fecisti ut cresceret: que sub una nocte nata est ⁊ sub una nocte periit: et ego nō parcam ninive civitati magne: in qua sunt plus q̃ centūviginti milia hominum: qui nesciunt quid sit inter dexteram ⁊ sinistrā suam et iumenta multa? Explic ionas pph. Incip micheas pph. i.

Verbū dñi qđ factū ē ad micheam morastiten in diebus ioathan achaz ⁊ ezechie regū iuda: qđ vidit sup samariā et iherusalē. Audite ppli oēs: et attendat terra ⁊ plenitudo eiꝰ: et sit dñs deꝰ vobis in testem: dñs de tēplo sancto suo. Quia ecce dñs egrediet̄ de loco suo: et descendet ⁊ calcabit super excelsa terre. Et cōsumentur mōtes subtus eū: et valles scindent̄ sicut cera a facie ignis: sicut aque que decurrūt in preceps. In scelere iacob omne istud: ⁊ in peccatis domꝰ isrl. Quod scelus iacob? Nōne samaria? Et que excelsa iude? Nōne iherlm? Et ponā samariā quasi acervum lapidū ī agro cū plātat̄ vinea: et detrahā in vallē lapides eiꝰ. Et fundamenta eiꝰ revelabo: ⁊ oīa sculptilia eius cōcident̄. Et oēs mercedes eius igne cōburent̄: ⁊ oīa ydola eiꝰ ponā in perditionē quia de mercedibus meretricis cōgregata sunt: ⁊ usq; ad mercedē meretricis revertent̄. Sup hoc plāgā et ululabo: vadā spoliatꝰ et nudus. Faciā planctū velut draconū: et luctū quasi strucionū. Quīa desperata est plaga eiꝰ: quia venit usq; ad iudā: tetigit portā ppli mei usq; ad iherusalē. In geth nolite ānūciare: lacrimis ne ploretis. In domo pulveris pulvere vos cōspergite: ⁊ trāsite vobis habitatio pulcra: confusa ignominia. Non est egressa que habitat in exitu. Planctū domꝰ vicine accipiet ex vobis q̃ steterit sibimet: quia infirmata est in bonum que habitat in amaritudinibus. Quia descendit malū a dño in portā iherusalē: tumultꝰ quadrige stuporis habitanti lachis. Principium peccati est filie syon: quia in te inventa sunt scelera israhel. Propterea dabit emissarios super hereditatē geth: domus mendacii in deceptionem regibus israhel. Adhuc heredem adducam tibi que habitas in maresa: usq; odollā veniet gloria israhel. Decalvare ⁊ tondere super filios deliciarum tuarum: dilata calvicium tuum sicut aquila: quoniā captivi ducti sunt ex te. ii

Ve qui cogitatis inutile: et operamini malū in cubilib; vr̄is. In luce matutina faciūt illud: quoniam contra dominū est manꝰ eoꝝ. Et concupierūt agros et violēter tulerūt ⁊ rapuerūt domos: et calūniabātur virū et domū eius: virū ⁊ hereditatē eiꝰ. Idcirco hec dicit dñs. Ecce ego cogito super familiā istā malū unde nō auferetis colla vr̄a: et nō ābulabitis superbi: quoniā tempꝰ pessimū est. In die illa sumet̄ sup vos parabola: ⁊ cātabitur cāticū cū suavitate dicentiū. De populatione vastati sumꝰ. Pars ppli mei cōmutata est. Quomō recedet a me: cū revertat̄ q̃ regiones nr̄as dividat. Propter hoc nō erit tibi mittens funiculū sortis ī cetu dñi israhel. Ne loquamini loquētes. Nō stillabit super istos: nō cōprehendet cōfusio dicit domus iacob. Nunquid abreviatꝰ est spiritus dñi: aut tales sunt cogitationes eiꝰ? Nōne verba mea bona sunt cū eo qui

recte graditur? Et ecõtrario ꝓplus meus in adũsariũ ↄsurrexit. De sup tunicam palliũ sustulistis et eos qui transiebãt simpliciter ↄuertistis in bellum. Mulieres ꝓpli mei eiecistis de domo deliciaꝝ suaꝝ: a paruulis eaꝝ tulistis laudẽ meã in ꝑpetuũ. Surgite ⁊ ite: quia nõ habetis hic requiẽ. Propter immũdiciã eius corrũpet̃ putredine pessima. Utinã non essem vir habẽs spiritũ: ⁊ mẽdaciũ potius loquerer. Stillabo tibi in vinũ et in ebrietatẽ: et erit sup quẽ stillat̃ ꝓplus iste. Cõgregatione cõgregabo iacob totũ te: in unũ cõducã reliquias isrl'. Pariter ponã illũ quasi gregẽ in ouili: q̃si pec9 in medio caulaꝝ. Tumultuabũtur a multitudine hominũ. Ascendet eni pãdẽs iter ãte eos. Diuident ⁊ trãsibũt portã: ⁊ egredient̃ per eã. Et transibit rex eoꝝ corã eis: et dominus in capite eorũ. iij

Et dixi. Audite principes iacob: et duces domus isrl'. Nũquid nõ vrm est scire iudiciũ. q̃ odio habetis bonũ et diligitis malũ: q̃ violẽter tollitis pelles eoꝝ de sup eis ⁊ carnem eoꝝ de sup ossibꝫ eoꝝ? Qui comederũt carnẽ ꝓpli mei ⁊ pellẽ eoꝝ desup excoriauerũt: ⁊ ossa eoꝝ cõfregerũt: et cõciderunt sicut in lebete ⁊ q̃si carnẽ i medio olle. Tũc clamabũt ad dñm et non exaudiet eos: ⁊ abscõdet faciẽ suã ab eis in tp̃e illo: sicut nequiter egerũt i adinuentionibꝫ suis. Hec dicit dñs super ꝓphetas qui seducũt ꝓplm meũ: qui mordẽt dentibꝫ suis ⁊ predicãt pacem. Et si quis non dederit in ore eoꝝ quippiam: sanctificãt sup eũ ꝓliũ. Propterea nox vobis pro visione erit: et tenebre vobis pro diuinatõne. Et occumbet sol sup ꝓphetas: ⁊ obtenebrabitur sup eos dies. Et cõfundent̃ qui vidẽt visiones: et ↄfundẽtur diuini. Et operient vultus suos omẽs: quia nõ est respõsum dei. Ueruntamẽ ego replet9 sum fortitudine spũs dñi, iudicio et virtute: ut annũciem iacob scel9 suũ: ⁊ isrl' peccatũ suũ. Audite hoc principes dom9 iacob et iudices domus isrl': qui abominamini iudiciũ, et omĩa recta ꝑuertitis. Qui edificatis syon i sanguinibus: et ihrusalẽ i iniquitate. Principes ei9 in muneribꝫ iudicabãt: et sacerdotes ei9 in mercede docebãt. Et ꝓphete ei9 in pecunia diuinabãt: et sup dñm requiescebãt dicentes. Nũquid nõ dñs in medio vrm? Non venient super nos mala. Propter hoc causa vestri syon quasi ager arabit̃: et iherusalẽ quasi aceruus lapidũ erit: et mõs templi in excelsa siluarum. iiij

Et in nouissimo dierũ erit mons domus dñi ꝑparatus in vertice mõtiũ: et sublimis sup colles. Et fluẽt ad eũ ꝓpli: ⁊ ꝑperabũt gentes multe et dicent. Uenite ascendam9 ad mõtem dñi: et ad domũ dei iacob. Et docebit nos de vijs suis: et ibim9 in semitis eius. Quia de syon egrediet̃ lex: ⁊ verbũ dñi de ihrlm. Et iudicabit inter ꝓplos multos: ⁊ corripiet gentes fortes usq; in longinquũ. Et cõcidẽt gladios suos in vomeres: et hastas suas in ligones. Nõ sumet gens aduersum gentẽ gladiũ: et nõ discent ultra belligerare. Et sedebit vir subtus vineã suã et subtus ficũ suã: ⁊ nõ erit qui deterreat: q̃a os dñi exercituũ locutũ ẽ. Quia omẽs ꝓpli ãbulabũt unusquisq; in nomine dei sui: nos aũt ãbulabim9 in nomine dñi dei nr̃i in eternũ ⁊ ultra. In die illa dicit dñs ↄgregabo claudicãtem: et eã quam eiecerã colligã: ⁊ quam afflixerã cõsolabor. Et ponã claudicãtẽ in reliquias: et eã que laborauerat in gentẽ robustã. Et regnabit dñs super eos in mõte syon: ex hoc nũc ⁊ usq; in eternũ. Et tu turris gregis nebulosa filia syon usq; ad te veniet: et veniet potestas prima regnũ filie ihrlm. Nũc quare merore cõtraheris? Nunqd rex nõ est tibi, aut consiliari9 tuus periit: quia cõprehendit te dolor sicut parturientẽ? Dole ⁊ satage filia syon quasi parturiens: q̃a nũc egredieris de ciuitate, ⁊ habitabis in regione: ⁊ venies usq; ad babilonẽ. Ibi liberaberis: ibi redimet te dñs de manu inimicorum tuoꝝ. Et nũc cõgregate sũt sup te gentes multe: que dicũt lapidet̃: ⁊ aspiciat i syon oculus noster. Ipi aũt nõ ↄgnouerunt cogitationes dñi: et nõ intellexerũt ↄsiliũ ei9: q̃a cõgregauit eos q̃si fenũ aree. Surge et tritura filia syon: q̃a cornu tuũ ponã ferreũ: ⁊ unglas tuas ponam ereas. Et cõminues ꝓplos mltos: ⁊ interficies dño rapinas eoꝝ: ⁊ fortitudinẽ eoꝝ dño vniũse terre. v

Tũc vastaberis filia latronis. Obsidionẽ posuerũt sup nos: in virga percutient maxillã iudicis isrl'. Et tu bethleem effrata: paruul9 es in milibus iuda. Ex te michi egrediet̃ qui sit dñator in isrl': et egressus ei9 ab inicio a diebꝫ eternitatis. Propter hoc dabit eos usq; ad temp9: in quo parturiẽs pariet. Reliquie fratrũ ei9 ↄuertent̃ ad filios isrl'. Et stabit et pascet in fortitudine dñi: i sublimitate nominis dñi dei sui. Et ↄuertent̃: quia nũc magnificabit̃ usq; ad terminos terre. Et erit iste pax assirius cũ venerit in terrã nostrã: ⁊ quãdo calcauerit in domibus nr̃is. Et suscitabim9 sup eũ septẽ pastores: ⁊ octo primates homines. Et pascent terram assur in gladio: ⁊ terram nemrod in lanceis ei9. Et liberabit ab assur cũ venerit in terrã nr̃am: ⁊ cũ calcauerit in finibꝫ nr̃is. Et erũt reliquie iacob in medio ꝓploꝝ multoꝝ q̃si ros a dño: ⁊ quasi stille sup herbã que nõ expectat virũ: ⁊ nõ prestolat̃ filios hominũ. Et erũt reliquie iacob in gentibꝫ in medio ꝓploꝝ multoꝝ quasi leo i iumentis siluarũ: et quasi catul9 leonis in gregibꝫ pecorũ. Qui cũ trãsierit ⁊ cõculcauerit et ceperit: nõ est q̃ eruat. Et exaltabitur manus tua sup hostes tuos: et omẽs inimici tui interibũt. Et erit in die illa dicit dñs: auferã equos tuos de medio tui: ⁊ disperdã quadrigas tuas. Et perdã ciuitates terre tue: et destruã omẽs municiones tuas. Et auferã maleficia de manu tua: et diuinationes nõ erũt in te. Et perire faciã sculptilia tua: et statuas tuas de medio tui. Et nõ adorabis ultra opera manuũ tuarũ: ⁊ euellã lucos tuos de medio tui. Et cõterã ciuitates tuas: et faciã i furore et indignatõne ultionẽ i gẽtibꝫ omĩbꝫ q̃ non audierũt. vi

Audite que dñs loquit̃. Surge cõtende iudicio adũsum mõtes: et audiãt colles vocẽ tuam. Audiãt mõtes iudiciũ dñi ⁊ fortia fundamenta terre: quia iudiciũ dñi cũ ꝓplo suo: ⁊ cũ isrl' diiudicabitur. Popul9 me9 qd feci tibi: aut quid molest9 fui tibi? Responde michi. Quia eduxi te de terra egipti et de domo seruientiũ liberaui te: ⁊ misi ante faciem tuam moysen et aaron et mariam: ꝓplus me9 memento queso quid cogitauerit cõtra te balach rex moab: et quid responderit ei balaam filius beor de sethim usq; ad galgalã ut cognosceres iusticias dñi. Quid dignũ offerã dño? Curuabo genu deo excelso? Nunquid offerã ei

olocaustomata et vitulos ãniculos?
Numquid placari potest dñs in milibz
arietū: aut ĩ multis milibz hircorum
pinguiū? Nūqd dabo primogenitū
meū pro scelere meo: fructū vētris mei
pro peccato anime mee? Indicabo ti-
bi o homo qd sit bonū: et qd dñs req-
rat a te. Utiqz facere iudiciū ⁊ diligere
misericordiā: ⁊ sollicitū ābulare cū deo
tuo. Vox dñi ad ciuitatē clamat: ⁊ sa-
lus erit timētibz nomen eius. Audite
tribz. Et quis approbabit illud? Ad-
huc ignis in domo impij: thesauri in-
iquitatis: ⁊ mensura minor ire plena.
Numquid iustificabo staterā impiam:
et sacelli pondera dolosa? In quibz
diuites eius repleti sūt iniqtate: ⁊ habi-
tantes in ea loquebātur mēdaciū: et
lingua eorū fraudulēta in ore eorū. Et
ego ergo cepi percutere te pdicione: su-
per peccatis tuis. Tu comedes ⁊ nō sa-
turaberis: ⁊ humiliatio tua in medio
tui. Et apprehēdes ⁊ non saluabis: et
quos saluaueris in gladiū dabo. Tu
seminabis et nō metes: tu calcabis o-
liuā ⁊ nō ungeris oleo: et mustū et nō
bibes vinū. Et custodisti pcepta amri:
⁊ omne opus domus achab: ⁊ ambu-
lasti in voluptatibz eorū ut darē te in
perditionē: ⁊ habitātes ĩ ea in sibilū: ⁊
obprobriū ppli mei portabitis. VII

Ve michi: qȝ factus sū sicut q colli-
git ĩ autumno racemos vinde-
mie. Nō est botrus ad comedēdū: pre-
coquas ficus desiderauit anima mea.
Perijt sanctus de terra: et rectus in homi-
nibus non est. Omnes in sanguine
insidiātur: vir fratrē suū ad mortē ve-
natur. Malū manuū suarū dicūt bo-
nū. Princeps postulat: et iudex in
reddendo est. Et magnus locutus est de-
siderium anime sue: et conturbauerunt
eā. Qui optimus in eis est quasi paliu-
rus: ⁊ qui rectus quasi spina de sepe. Di-
es speculationis tue: visitatio tua ve-
nit. Nunc erit vastitas eorū. Nolite cre-
dere amico: et nolite confidere in duce.
Ab ea que dormit in sinu tuo custodi
claustra oris tui: quia filius cōtumeliā
facit patri: et filia cōsurget aduersus
matrem suā: nurus aduersus socrum
suā: ⁊ inimici hominis domestici eius.
Ego autē ad dñm aspiciā: expectabo
deū saluatorē meū. Audiet me deus
meus. Ne leteris inimica mea sup me:
quia cecidi. Consurgā. Cū sedero in te-
nebris: dñs lux mea est. Iram dñi por-
tabo quoniā peccaui ei: donec causā
meā iudicet: et faciat iudiciū meū. Et
educet me in lucem: videbo iusticiam
eius. Et aspiciet inimica mea: ⁊ operi-
etur cōfusione: que dicit ad me. Ubi ē
dñs deus tuus? Oculi mei videbunt
in eā. Nūc erit in cōculcationē: ut lutū
platearū. Dies: ut edificentur macerie tue.
In die illa longe fiet lex. In die illa et
usqz ad te veniet assur: et usqz ad ciui-
tates munitas: ⁊ a ciuitatibz munitis
usqz ad flumē: ⁊ ad mare de mari: et
ad mōtem de mōte. Et terra erit in de-
solationē pter habitatores suos: et
propter fructū cogitationū eorū. Pasce
pplm tuū in virga tua: gregē heredita-
tis tue: habitantes solos in saltu. In
medio carmeli pascentur basan et gala-
ad iuxta dies antiquos: secūdū dies
egressionis tue de terra egipti. Ostendā
ei mirabilia. Videbūt gentes: et con-
fundentur sup omni fortitudine sua. Po-
nent manū sup os: aures eorū surde e-
runt. Lingent puluerem sicut serpētes:
velut reptilia terre pturbabūtur de e-
dibus suis. Dominū deū nrm deside-
rabūt: et timebūt te. Quis deus simi-

lis tui qui aufers iniquitatē: et trāsis pec-
catū reliquiarū hereditatis tue? Nō im-
mittet ultra furorem suū: qm volens
misericordiā est. Reuertetur et miserebitur
nostri. Deponet iniquitates nostras:
⁊ proiciet in pfundū maris omnia pec-
cata nra. Dabis veritatē iacob. mise-
ricordiā abrahā: q iurasti patribz no-
stris a diebz antiqs. Explicit micheas
pphā. Incipit naum ppheta. I.

Onus niniue. Liber
visionis naum hel-
chesei. Deus emula-
tor ⁊ ulciscens dñs:
ulciscens dñs et ha-
bens furorē: ulciscēs
dñs in hostes suos: ⁊ irascens ipse ini-
micis suis. Dominus patiēs ⁊ magnus
fortitudine: ⁊ mūdans nō faciet inno-
centem. Dominus in tempestate ⁊ turbi-
ne vie eius: ⁊ nebule puluis pedū eius.
Increpans mare exsiccans illud: et o-
mnia flumina ad desertū deducēs. In-
firmatus est basan ⁊ carmelus: ⁊ flos li-
bani elanguit. Montes cōmoti sunt
ab eo: ⁊ colles desolati sunt. Et contre-
muit terra a facie eius: et orbis: ⁊ omnes
habitātes in eo. Ante faciē indignati-
onis eius quis stabit: ⁊ quis resistet ĩ
ira furoris eius? Indignatio eius effusa
est ut ignis: et petre dissolute sunt ab
eo. Bonus dñs et cōfortās in die tribu-
lationis: ⁊ sciēs sperantes in se. Et ĩ di-
luuio ptereunte cōsūmationē faciet lo-
ci eius: et inimicos eius persequentur tene-
bre. Quid cogitatis contra dominū?
Consūmationē ipse faciet. Non con-
surget duplex tribulatio quia sicut
spine se inuicem cōplectūtur: sic conui-
uiū eorū pariter potantiū. Cōsūmentur
qsi stipula ariditate plena. Ex te exi-
bit cogitās cōtra dominū maliciā:
mente ptractās puaricationē hec dicit
dñs. Si pfecti fuerint et ita plures: sic
quoqz attondentur et ptrāsibit. Afflixi
te: et nō affligā te ultra. Et nūc cōterā
virgā eius de dorso tuo: ⁊ vincla tua
dirumpā. Et pcipiet sup te dñs. Non
seminabitur ex nomine tuo āplius. De
domo dei tui interficiā. Sculptile et
cōflatile ponā sepulcrū tuū: quia inho-
noratus es. Ecce sup mōtes pedes eu-
angelizantis: et ānunciantis pacem.
Celebra iuda festiuitates tuas ⁊ redde
vota tua: qȝ nō adiciet ultra ut ptrā-
seat in te belial: uniuersus interijt. II

Ascendit qui dispergat corā te: q
custodiat obsidionē. Contem-
plare viam: cōforta lumbos: robora
virtutem valde. Quia reddidit domi-
nus supbiam iacob: sicut superbiam
isrl. Quia vastatores dissipauerunt e-
os: ⁊ propagines eorū corruperūt. Clipeus
fortiū eius igniitus: viri exercitus in coccine-
is. Ignee habene currus in die pparati-
onis eius: ⁊ agitatores cōsopiti sunt.
In itineribz cōturbati sunt: quadrige
collise sunt in plateis. Aspectus eorū
quasi lampades: qsi fulgura discur-
rentia. Recordabitur fortiū suorū: ruent
in itineribz suis. Velociter ascendent
muros eius: et pparabitur umbraculū.
Porte fluuiorū aperte sunt: et templū
ad solū dirutū. Et miles captiuus ad-
ductus est: et ancille eius minabantur
gementes et colūbe: murmurantes in
cordibz suis. Et niniue. quasi piscina
aquarū aque eius: ipsi vero fugerunt.
State state: et nō est q reuertatur. Di-
ripite argentū diripite aurū: et nō est
finis diuitiarū ex omnibz vasis deside-
rabilibus. Dissipata et scissa et dilace-
rata: et cor tabescens et dissolutio ge-
niculorū et defectio in cūctis renibz: et

facies omniū sicut nigredo olle. Ubi ē
habitaculum leonū: et pascua catulorꝫ le-
onū? Ad quā ivit leo ut ingrederet̄ il-
luc: catulus leonis: ⁊ nō ē q̄ exterreat. Leo
cepit sufficiēter catulis suis: et necavit
leenis suis. Et implevit preda spelun-
cas suas: et cubile suū rapina. Ecce e-
go ad te dicit dn̄s exercituū: et succen-
dam usq; ad fumū quadrigas tuas:
et leunculos tuos comedet gladiꝰ. Et
exterminabo de terra predā tuam: ⁊ nō
audietur ultra vox nūciorū tuorū. III
Ve civitas sanguinū: universa mē-
dacij: dilaceratione plena. Nō
recedat a te rapina. Vox flagelli: et
vox impetus rote: et equi frementis: et
quadrige ferventis: et equitis ascendē-
tis: ⁊ micātis gladij: et fulgurāntis ha-
ste: ⁊ multitudinis interfecte: et gravis
ruine: nec est finis cadaverū. Et corru-
ent in corporibꝫ suis ꝓpter multitudi-
nē fornicationū meretricis speciose et
grate et habētis maleficia: que vendi-
dit gētes ī fornicationibꝫ suis: ⁊ fami-
lias in maleficijs suis. Ecce ego ad te
dicit dn̄s exercituū: et revelabo puden-
da tua in facie tua: ⁊ ostendā in genti-
bus nuditatē tuā et regnis ignomini-
am tuam. Et ꝓiciā super te abomina-
tiones tuas: et contumelijs te afficiā:
et ponam te in exemplum. Et erit om̄is
q̄ viderit te resiliet a te: et dicet. Vasta-
ta est ninive. Quis cōmovebit sup te
caput? Unde queram consolatorem
tibi? Numqd melior es ab alexādria
populorum: qui habitat in flumini-
bus? Aque in circuitu eius: cuius di-
vitie mare: aque muri eius. Ethiopi-
a fortitudo eius et egiptus: et non est
finis. Affrica ⁊ libies fuerunt in auxi-
lio tuo: sed et ipsa in trāsmigratione
ducta est in captivitatē. Parvuli eius
elisi sunt ī capite omniū viarꝫ: et super
inclitos eiꝰ miserūt sortē: et om̄es opti-
mates eiꝰ ꝯfixi sunt ī cōpedibꝫ. Et tu er-
go inebriaris ⁊ eris despecta: ⁊ queres
tu auxiliū ab inimico. Om̄es muniti-
ones tue sicut ficꝰ cū grossis suis: si cō-
cusse fuerint cadēt ī os comedētis. Ecce
ꝑplus tuꝰ: mulieres ī medio tui. Inimi-
cis tuis ad apertionē pādent porte ter-
re tue: devorabit ignis vectes tuos. A-
quā ꝓpter obsidionē hauri tibi: extrue
munitiones tuas. Intra ī lutū ⁊ calca:
subigēs tene laterem. Ibi comedet te i-
gnis: peribis gladio: devorabit te ut
bruchꝰ. Cōgregare ergo ut bruchꝰ: multi-
plicare ut locusta. Plures fecisti nego-
ciationes tuas: q̄ꝫ stelle sint celi. Bruchꝰ
expansus est: ⁊ avolavit. Custodes tui
q̄si locusta: ⁊ parvuli tui q̄si locuste lo-
custarꝫ: q̄ ꝯsident ī sepibꝫ ī die frigoris.
Sol ortꝰ est ⁊ avolaverūt: et nō est co-
gnitꝰ locꝰ earꝫ ubi fuerit. Dormitave-
rūt pastores tui rex assur: sepelientur
principes tui. Latitavit ꝑplus tuꝰ in mō-
tibꝫ: ⁊ nō est q̄ cōgreget. Nō ē obscura
cōtritio tua: pessima est plaga tua. O-
mnes q̄ audierūt auditionē tuā: cōpres-
serūt manū tuā sup te. Quia super quē
nō trāsijt malicia tua semp? Explicit
naum ꝓpha. Incipit abacuc ꝓpha. I.

Onus qđ vidit abba-
cuc propheta. Usq;
quo dn̄e clamabo:
et non exaudies?
Vociferabor ad te
vim patiens: et nō
salvabis? Quare ostendisti michi ini-
quitatē ⁊ laborē: videre predā et iniu-
sticiā ꝯtra me? Et factū est iudiciū: et
cōtradictio potentior. Propter hoc la-
cerata est lex: et nō pervenit usq; ad finē
iudiciū. Quia impius ꝑvalet adversus

iustū: propterea egredit̄ iudiciū pver-
sum. Aspicite in gentibꝫ ⁊ videte ⁊ am-
miramini et obstupescite: quia opus
factū est in diebꝫ vestris: qđ nemo cre-
det cū narrabit̄. Quia ecce ego suscita-
bo chaldeos gentē amarā ⁊ velocem
ambulātem sup latitudinem terre: ut
possideat tabernacula nō sua. Horri-
bilis et terribilis est: ex semetipā iudici-
um et onus eiꝰ egredietur. Leviores par-
dis equi eius: et velociores lupis ve-
spertinis: et diffundētur equites eiꝰ. E-
quites nāq; eius de lōge venient: vo-
labūt quasi aquila festinās ad come-
dendū. Omnes ad p̄dam venient: fa-
cies eorꝫ ventꝰ urens. Et congregabit
quasi arenā captivitatē: et ipse de regi-
bus triumphabit: et tyrāni ridiculi e-
ius erūt. Ipse sup omnem munitionē
ridebit: ⁊ cōportabit aggerē: et capiet
eā. Tūc mutabit̄ spiritus: ⁊ ptransibit
et corruet. Hec est fortitudo eius dei sui.
Numquid nō tu a principio dn̄e deus
meus sancte meus: et nō moriemur?
Domine in iudiciū posuisti eū: et fortē
ut corriperes fundasti eū. Mūdi sunt
oculi tui ne videas malū: et respicere
ad iniquitatē non poteris. Quare nō
respicis super inique agentes: ⁊ taces
devorāte impio iustiorē se? Et facies
homines quasi pisces maris: ⁊ q̄si re-
ptile non habēs principē. Totū in ha-
mo sublevavit: traxit illud in sagena
sua: ⁊ cōgregavit in rete suū. Sup hoc
letabitur ⁊ exultabit: propterea immo-
labit sagene sue: ⁊ sacrificabit reti suo.
Quia in ipsis incrassata ē pars eius:
et cibus eius electus. Propter hoc er-
go expandit sagenam suam: et sem-
per interficere gentes non parcet. II
Super custodiā meā stabo: ⁊ figā
gradum super munitionem. Et
cōtemplabor ut videā quid dicat̄ mi-
chi: et quid respōdeā ad arguentē me.
Et respōdit michi dn̄s: et dixit. Scribe
visum et explana eū super tabulas: ut
percurrat qui legerit eū. Quia adhuc
visus ꝓcul: ⁊ apparebit in finē et non
mētietur. Si morā fecerit expecta illū:
quia veniēs veniet et nō tardabit. Ec-
ce qui incredulus est: nō erit recta ani-
ma eius in semetipso. Iustus aūt in fi-
de sua vivet. Et quomō vinū potātem
decipit: sic erit vir supbus ⁊ nō decora-
bitur. Qui dilatavit quasi infernus
animā suā: ⁊ ipse quasi mors: ⁊ nō ad-
impletur. Et cōgregavit ad se om̄es
gentes ⁊ coacervavit ad se omnes po-
pulos. Numquid nō omnes isti sup eū
parabolā sumēt: ⁊ loquelā enigmatū
eius? Et dicet. Ve ei: qui multiplicat
nō sua. Usquequo et aggravat ꝯtra
se densum lutū? Numquid non repente
cōsurgēt qui mordeant te? Et suscita-
būtur lacerantes te: et eris in rapinā
eis. Quia tu spoliasti gentes multas:
spoliabūt te om̄es qui reliqui fuerint
de ꝑplis: propter sanguinē hominis
et iniquitatē terre civitatis: et omniū
habitantiū in ea. Ve qui cōgregat a-
variciā malā domui sue: ut sit in excel-
so nidus eiꝰ: et liberari se putat de ma-
nu mali. Cogitasti cōfusionē domui
tue: cōcidisti ꝑplos multos: et peccavit
anima tua. Quia lapis de pariete cla-
mabit et lignū quod inter iuncturas
edificiorū est respōdebit. Ve qui edi-
ficat civitatem in sanguinibus: ⁊ ꝓpa-
rat urbē in iniquitate. Numquid non
hec sunt a dn̄o exercituū? Laborabūt
enī ꝑpli in multo igni: et gentes in va-
cuū et deficient. Quia replebit̄ terra ut
cognoscant gloriā dn̄i: quasi aque o-
perientes mare. Ve qui potū dat amico

suo·mittens fel suū:et inebrians ut a-
spiciat nuditatē eius. Repletꝰ ē igno-
minia pro gloria. Bibe tu quoq;:et
ↄsopire. Circūdabit te calix dextere dñi:
et vomitꝰ ignominie sup gloriā tuā.
Quia iniquitas libani operiet te:⁊ va-
stitas animaliū deterrebit eos:de san-
guinibꝫ hominis ⁊ iniquitate terre et
civitatis:et omniū habitātium in ea.
Quid pdest sculptile quia sculpsit il-
lud fictor suꝰ ↄflatile ⁊ ymaginē falsā:
quia speravit in figmēto fictor eius ut
faceret simulacra muta? Ve qui dicit
ligno expergiscere: surge lapidi tacēti.
Nūquid ipse docere poterit? Ecce iste
copertꝰ est auro et argēto:et omnis
spiritus nō est in visceribus eius. Do-
minꝰ aūt ī templo sancto suo:sileat a
facie eius omnis terra. Orō Abacuc
prophete pro ignorancijs:iij
Domine audivi auditionē tuā:et
timui. Dñe opus tuū:in medio
ānorū vivifica illud. In medio āno-
rū notū facies:cū iratꝰ fueris misericor-
die recordaberis. Deus ab austro veni-
et:et sanctꝰ de mōte pharan. Semper.
Operuit celos gloria eiꝰ:⁊ laudis eiꝰ
plena est terra. Splēdor eiꝰ ut lux erit:
cornua in manibus eiꝰ. Ibi abscondi-
ta ē fortitudo eiꝰ:āte faciē eiꝰ ibit mors.
Egredietˀ dyabolꝰ āte pedes eiꝰ: stetit
et mēsus est terrā. Aspexit et dissolvit
gentes:et cōtriti sunt mōtes seculi. In-
curvati sunt colles mūdi:ab itineribꝫ
eternitatis eiꝰ. Pro iniquitate vidi ten-
toria ethiopie: turbabūtur pelles terre
madian. Nūquid ī fluminibꝫ iratus
es dñe:aut in fluminibꝫ furor tuꝰ:vel
in mari indignatio tua? Qui ascen-
des sup equos tuos: et quadrige tue
salvatio. Suscitās suscitabis arcum
tuū:iuramēta tribubus que locutꝰ es.
Semp. Fluvios scindēs terre:viderūt
te et doluerūt mōtes:gurges aquarū
trāsijt. Dedit abissus vocē suā:altitu-
do manus suas levavit. Sol ⁊ luna
steterūt in habitaculo suo: in luce sa-
gittarū tuaꝝ ibūt:in splendore fulgu-
rātis haste tue. In fremitu ↄculcabis
terrā:⁊ in furore obstupefacies gentes.
Egressus est in salutē ppli tui: in salu-
tem cū cristo tuo. Percussisti caput de
domo impij: denudasti fundamētū
usq; ad collū. Semp. Maledixisti sce-
ptris eiꝰ:capiti bellatoꝝ eius:venienti-
bus ut turbo ad dispergendū me. Ex-
ultatio eoꝝ: sicut eiꝰ qui devorat pau-
perē in abscōdito. Viā fecisti in mari
equis tuis:ī luto aquaꝝ multaꝝ. Au-
divi et ↄturbatꝰ est vēter meus:a voce
ↄtremuerūt labia mea. Ingrediatˀ pu-
tredo in ossibus meis:et subter me sca-
teat. Ut requiescā in die tribulatōnis:
ut ascendā ad ppłm accinctū nostrum.
Ficus enī nō florebit:et nō erit germē
in vineis. Mentietur opus olive:⁊ ar-
va nō afferent cibū. Abscidetˀ de ovili
pecus:et nō erit armētū in presepibus.
Ego aūt in dño gaudebo:et exultabo
in deo ihesu meo. Deus dñs fortitudo
mea:et ponet pedes meos quasi cervo-
rū. Et super excelsa mea deducet me vi-
ctor in psalmis canētē. Explicit aba-
cuc pħa. Incip Sophonias pħa·i·
Verbū dñi qđ factū
est ad sophoniam
filiū chusi filij godo-
lie filij amarie filij
ezechie: in diebꝫ io-
sie filij āmon regis
iuda. Congregās ↄgregabo oīa a
facie terre dicit dñs:ↄgregās hominē
et pecus:ↄgregās volatilia celi ⁊ pisces
maris. Et ruine impiorum erunt:et

disperdā hoīes a facie terre dicit dñs.
Et extendā manū meā sup iudā ⁊ sup
omnes habitātes ierusalē:et disper-
dam de loco hoc reliquias baal ⁊ no-
mina edituoꝝ cū sacerdotibꝫ:et eos q
adorāt super tecta militiā celi·et ado-
rant ⁊ iurāt in domino ⁊ iurāt in mel-
chon:⁊ qui avertūtur de post tergum
dñi:et qui nō quesierūt dñm:nec inve-
stigaverūt eum. Silete a facie dñi dei:
quia iuxta ē dies dñi. Quia pparavit
deus hostiā:sanctificavit vocatos su-
os. Et erit:in die hostie dñi visitabo
sup principes et sup filios regū et sup
omnes qui induti sunt veste peregri-
na. Et visitabo super omnem qui ar-
roganter ingreditur sup limen in die
illa:qui cōplent domū dñi dei sui:ini-
quitate et dolo. Et erit in die illa dicit
dñs vox clamoris a porta piscīū et u-
lulatꝰ a secunda: et ↄtritio magna a
collibꝫ. Ululate habitatores pile. Cō-
ticuit oīs pplus chanaan: disperie-
rūt oēs involuti argento. Et erit:in
tempore illo scrutabor ihrlm in lucer-
nis et visitabo super viros defixos in
fecibus suis:qui dicūt in cordibꝫ suis.
Non faciet bene dñs:⁊ nō faciet ma-
le. Et erit fortitudo eoꝝ in direptionē:
et domꝰ eoꝝ in desertū. Et edificabūt
domos et nō habitabūt:⁊ plātabūt
vineas et nō bibēt vinū eaꝝ. Iuxta est
dies domini magnꝰ:iuxta est ⁊ velox
nimis. Vox diei dñi amara: tribula-
bitˀ ibi fortis. Dies ire dies illa·dies
tribulatōnis ⁊ angustie:dies calami-
tatis et miserie·dies tenebraꝝ ⁊ caligi-
nis·dies nebule et turbinis: dies tu-
be et clangoris sup civitates munitas
et sup angulos excelsos. Et tribulabo
homines:⁊ ambulabūt ut ceci:quia
domino peccaverunt. Et effundetur
sanguis eoꝝ sicut humꝰ: et corpora e-
orū sicut stercora. Sed et argentū eoꝝ
et aurū eoꝝ nō poterit liberare eos:in
die ire dñi. In igne zeli eius devorabitˀ
oīs terra:qa ↄsūmationē cū festinati-
one faciet cūctis habitātibꝫ terrā. ij·
Convenite ↄgregamini gens nō
amabilis:priusq; pariat iussio
quasi pulverē trāseuntē diē: anteq; ve-
niat sup vos ira furoris dñi. Querite
dñm oēs māsueti terre: qui iudiciū
eius estis operati. Querite iustū queri-
te māsuetū: si quo modo abscōdami-
ni in die furoris dñi. Quia gaza de-
structa erit:et ascalon in desertū. Azo-
tū in meridie eicient: et accaron eradi-
cabitur. Ve qui habitatis funiculū
maris:gens perditoꝝ. Verbū dñi sup
vos chanaan terra philistinorum:et
disperdā te ita ut nō sit inhabitator. Et
erit funiculus maris requies pastorū:
⁊ caule pecorū. Et erit funiculus eiꝰ qui
remāserit de domo iuda. Ibi pascentˀ
in domibꝫ ascalonis:ad vesperꝝ requi-
escent. Quia visitavit eos dñs deꝰ eoꝝ:
et avertet captivitatē eoꝝ. Audivi op-
probriū moab ⁊ blasphemias filioꝝ
amon que exprobraverūt pplo meo:⁊
magnificati sunt sup terminos eorum.
Propterea vivo ego dicit dñs exercitu-
um:deus israhel. Quia moab ut sodo-
ma erit et filij amon quasi gomorra:
siccitas spinarū et acervi salis:et deser-
tū usq; in eternū. Reliquie ppli mei di-
ripient illos:residui gentis mee posside-
bunt illos. Hoc eni eis eveniet pro su-
perbia sua:quia blasphemaverunt et
magnificati sunt super ppłm dñi exerci-
tuū. Horribilis dñs sup eos:⁊ attenu-
abit oēs deos terre. Et adorabūt eū
viri de loco suo:omnes insule gentiū.
Sed ⁊ vos ethiopes:interfecti gladio

meo ericis. Et extendet manū suā sup
aquilonē: et perdet assur. Et ponēt spe-
ciosam in solitudinē et in inuiū: ⁊ q̄si
desertū. Et accubabūt in medio eius
greges· om̄es bestie gentiū: et onocro-
talus et ericiꝰ in liminibꝫ eius mora-
būtur. Vox cātātis in fenestra: coruꝰ
in superliminari: quoniā attenuabo ro-
bur eiꝰ. Hec est ciuitas gloriosa habi-
tās in cōfidentia: que dicebat in corde
suo. Ego sum: et extra me nō est alia
āplius. Quomodo facta est in desertū:
cubile bestie? Om̄is qui trāsit per eā si-
bilabit: et mouebit manū suā. III

Ve prouocatrix ⁊ redēpta ciuitas·
colūba. Nō audiuit vocē: et nō
suscepit disciplinā. In dn̄o nō est con-
fisa: ad deū suū nō appropinquauit.
Principes eiꝰ in medio eius: quasi le-
ones rugientes. Iudices eius lupi ve-
spere: nō relinquebant in mane. Pro-
phete eiꝰ vesani: viri infideles. Sacer-
dotes eius polluerūt sanctū: iniuste e-
gerūt cōtra legem. Dominꝰ iustꝰ in me-
dio eius: nō faciet iniquitatē. Mane
mane iudiciū suū dabit in luce: ⁊ nō
abscōdetur. Nesciuit aūt iniquus cō-
fusionē. Disperdidi gentes: et dissipati
sunt anguli earū. Desertas feci vias e-
orū: dū nō est qui transeat. Desolate
sunt ciuitates eorū: nō remanēte viro
neq; ullo habitatore. Dixi. Attamē
timebis me· suscipies disciplinam. Et
nō peribit habitaculū eiꝰ: ꝓpter om̄ia
in quibꝫ visitaui eā. Verūtamen dilu-
culo surgentes corruperūt om̄es cogi-
tationes suas. Quapropter expecta
me dicit dn̄s in die resurrectionis mee
in futurū: quia iudiciū meū ut cōgre-
gem gentes et colligā regna. Et effun-
dam sup eos indignationem meam:
omnē irā furoris mei. In igne enim
zeli mei deuorabit̄ omnis terra. Quia
tūc reddā ꝑplis labiū electū: ut inuo-
cent omnes nomen dn̄i: et seruiant ei
humero vno. Vltra flumina ethiopi-
e· inde supplices mei: filij dispersoꝝ me-
oꝝ deferēt munꝰ michi. In die illa nō
cōfunderis sup cunctis adinuentioni-
bus tuīs: quibꝫ preuaricata es in me.
Quia tūc auferā de medio tui magni-
loquos supbie tue: et nō adicies exal-
tari amplius in mōte sancto meo. Et
derelinquā in medio tui ꝑplm paupe-
rem et egenū: ⁊ sperabūt in nomine do-
mini. Reliquie israhel nō facient iniqui-
tatem nec loquētur mēdaciū: et nō in-
uenietur in ore eoꝝ lingua dolosa. Quo-
niā ipsi pascentur ⁊ accubabūt: ⁊ non
erit qui exterreat. Lauda filia syon: iu-
bilato isrl̄. Letare et exulta israhel in o-
mni corde filia iherusalē. Abstulit do-
minꝰ iudiciū tuū: auertit inimicos tu-
os. Rex isrl̄ dn̄s in medio tui: nō time-
bis malū ultra. In die illa dicetur ihe-
rusalē. Noli timere syon: nō dissoluā-
tur manꝰ tue. Dominꝰ deus tuus in
medio tui fortis: ip̄e saluabit. Gaude-
bit super te in leticia: silebit in dilectio-
ne tua: et exultabit sup te in laude. Nu-
gas qui a lege recesserant congregabo
quia ex te erant: ut non ultra habeas
super eis opprobrium. Ecce ego inter-
ficiam omnes qui affixerunt te in tp̄e
illo: et saluabo claudicantem: et eam
que electa fuerat congregabo. Et po-
nam eos in laudē ⁊ in nomen in om̄i
terra confusionis eorū: in tp̄e illo quo
adducā vos: ⁊ in tp̄e quo congregabo
vos. Dabo enī vos in nomē ⁊ in lau-
dem omnibus populis terre: cum con-
uertero captiuitatem vestram corā ocu-
lis vestris dicit dn̄s. Explicit Sopho-
nias ꝑpha. Incip̄ Aggeus ꝑpha. I.

In anno secūdo darij regis in mense
sexto in die vna mēsis factū est verbū
dn̄i in manu aggei prophete ad zoro-
babel filiū salathiel ducem iuda: ⁊ ad
ihesum filiū iosedech sacerdotem ma-
gnū dicēs. Hec ait dn̄s exercituum di-
cens. Populꝰ iste dicit. Nondū venit
tempus domꝰ dn̄i edificāde. Et factū
est verbū dn̄i ī manu aggei ꝓphete di-
cens. Numquid tempus vobis est ut ha-
bitetis in domibꝫ laqueatis: et domꝰ
ista deserta? Et nūc hec dicit dn̄s exer-
cituū. Ponite corda vestra super vias
vestras. Seminastis multū: et intuli-
stis parū. Comedistis: ⁊ non estis sa-
tiati. Bibistis: et nō estis inebriati. O-
peruistis vos: et nō estis calefacti. Et
qui mercedes congregauit: misit eas
in sacculū pertusum. Hec dicit dn̄s ex-
ercituū. Ponite corda vestra sup vias
vestras. Ascendite in mōtem portate
lignum: et edificate domū et accepta-
bilis michi erit: et glorificabor dicit
dn̄s. Respexistis ad amplius: et ecce
factū est minus. Et intulistis ī domū:
⁊ exsufflaui illud. Quā ob causā dicit
dn̄s exercituū? Quia domꝰ mea deserta
est: ⁊ vos festinastis vnusquisq; in do-
mū suam. Propter hoc sup vos ꝓhi-
biti sunt celi ne darent rorem: et terra
prohibita est ne daret germen suū. Et
vocaui siccitatem sup terrā et sup mō-
tes ⁊ sup triticū ⁊ sup vinū et sup oleū
et quecūq; ꝓfert humꝰ: et sup homines
et sup iumēta: et sup omnē laborem
manuū. Et audiuit zorobabel filius
salathiel ⁊ ihesus filius iosedech sacer-
dos magnus et omnes reliquie ꝑpli
vocem dei sui et verba aggei ꝓphete si-
cut misit eū dn̄s deus eorū ad eos: et
timuit om̄is ꝑplus a facie dn̄i. Et di-
xit aggeus nūcius dn̄i· de nūcijs dn̄i·
populo dicens. Ego vobiscū dicit do-
minus. Et suscitauit deus spiritū zo-
robabel filij salathiel ducis iuda ⁊ spi-
ritū ihesu filij iosedech sacerdotis ma-
gni et spiritū reliquorū de om̄i popu-
lo: et ingressi sunt et faciebant opus
in domo domini exercituū dei sui. II

In die vicesima et quarta mensis in se-
xto mense in anno secundo darij regis
in septimo mēse vicesima et p̄ma mē-
sis: factū est verbum domini in manu
aggei ꝓphete dicēs. Loquere ad zoro-
babel filiū salathiel ducē iuda et ad
ihesum filiū iosedech sacerdotē magnū:
et ad reliquos ꝑpli dicēs. Quis in vo-
bis est derelictus qui vidit domū istā
in gloria sua prima? Et quid vos vi-
detis hanc nūc? Numquid nō ita est
quasi nō sit in oculis vr̄is? Et nūc con-
fortare zorobabel dicit dn̄s: et confor-
tare ihesu fili iosedech sacerdos magne:
et confortare omnis ꝑplus terre dicit
dominꝰ exercituū ⁊ facite: quoniā ego
vobiscū sum: dicit dn̄s exercituū. Ver-
bū qd̄ placui vobiscū cū egrederemi-
ni de terra egipti· et spiritꝰ meus erit ī
medio vestrū. Nolite timere: quia hec
dicit dn̄s exercituum. Adhuc vnum
modicū est: et ego cōmouebo celum ⁊
terrā et mare et aridam. Et mouebo o-
mnes gentes: et veniet desideratꝰ cun-
ctis gentibꝫ. Et implebo domū istam
gloria: dicit dn̄s exercituū. Meū ē ar-
gentū et meū est aurū: dicit dn̄s exerci-
tuū. Magna erit gloria domꝰ istius
nouissime plusq̄ prime: dicit dn̄s ex-
ercituū. Et in loco isto dabo pacē: dicit
dominus exercituum. In vicesima et
quarta noni mensis in anno secūdo
darij regis: factū est verbū domini ad
aggeum ꝓpheta dicens. Hec dicit dn̄s
exercituū. Interroga sacerdotes legem

dicēs. Si tulerit homo carnē sanctifi-
catam in ora vestimēti sui et tetigerit
de summitate eius panem aut pulmē-
tum aut vinū aut oleū aut omnem ci-
bum: nunquid sanctificabit͛? Respon-
dentes aūt sacerdotes dixerunt. Non.
Et dixit aggeus. Si tetigerit pollutꝰ
in anima ex omībꝫ hijs nunqd con-
taminabit͛? Et respōderūt sacerdotes:
et dixerūt. Cōtaminabit͛. Et respōdit
aggeꝰ et dixit. Sic ꝑplus iste ⁊ sic gens
ista āte faciē meā dicit dn̄s: et sic omē
opus manuū eoꝝ: et omīa que obtu-
lerunt michi cōtaminata erūt. Et nūc
ponite corda vestra a die hac et supra
anteq̄ͣ poneret͛ lapis super lapidē in
templo domini: cum accederetis ad a-
ceruum viginti modiorum et fierent
decem: et intraretis ad torcular ut ex-
primeretis quinquaginta lagenas ⁊
fiebant viginti. Percussi vos vento u-
rente: et aurugine et grandine omīa
opera manuū vestrarū: et non fuit in
vobis qui reuerteretur ad me dicit do-
minus. Ponite corda vestra ex die ista
et in futurum a die vicesima et quar-
ta noni mēsis: a die qua fundamen-
ta iacta sunt templi domini ponite su-
per cor vestrum. Nunquid iam semen
in germine est? Et adhuc vinea ⁊ ficꝰ
et malogranatū et lignū oliue non
floruit. Ex die ista benedicā. Et factū ē
verbū dn̄i secundo ad aggeum in vice-
sima et quarta mēsis dicēs. Loquere
ad zorobabel ducē iuda dicēs. Ego mo-
uebo celum pariter et terram: et subuer-
tam soliū regnorum: et conteram for-
titudinem regni gentium. Et subuer-
tam quadrigam et ascensorem eius:
et descendent equi et ascensores eorū:
vir in gladio fratris sui. In die illo di-
cit dominus exercituum assumam te

zorobabel fili salatiel serue meus dicit
dn̄s: ⁊ ponā te q̄si signaculū: q̄ͣ te elegi
dicit dominꝰ exercituū. *Explic͛ Aggeꝰ
ꝓpha. Incipit. Zacharias ꝓpha. I.*
IN mense octauo in anno secundo da-
rij regis: factū est verbū dn̄i ad zacha-
riam filiū barachie filij addo ꝓphetā.
Iratus est dn̄s sup p̄res vestros iracū-
dia. Et dices ad eos. Hec dicit dn̄s ex-
ercituū. Conuertimini ad me ait dn̄s
exercituū: et conuertar ad vos dicit dn̄s
exercituū. Ne sitis sicut patres vestri ad
quos clamabāt prophete priores di-
centes hec dicit dn̄s exercituū. conuerti-
mini de vijs vestris malis et cogitati-
onibus vestris pessimis: et non audi-
erunt neq; attenderūt ad me dicit dn̄s.
Patres vr̄i ubi sunt et ꝓphete? Nūqd
in sempiternū viuēt? Verūtamē verba
mea et legitima mea q̄ mādaui seruis
meis prophetis: nunquid non cōpre-
henderūt patres vestros? Et conuersi
sunt et dixerūt. Sicut cogitauit dn̄s
exercituū facere nobis secūdū vias no-
stras et secūdū adinuentiones nr̄as:
fecit nobis. In die vicesima ⁊ quarta
undecimi mensis sabbath in anno se-
cundo darij: factū est verbū domini
ad zachariā filiū barachie filij addo
prophetā dicēs. Vidi per noctē: et ecce
vir ascendēs sup equū rufum. et ipse
stabat inter mirteta que erant in pro-
fundo: et post eū equi rufi varij et albi.
Et dixi. Qui sunt isti dn̄e mi? Et dixit
ad me angelꝰ dn̄i qui loquebat͛ in me.
Ego ostendā tibi quid sint hec. Et re-
spōdit vir qui stabat inter mirteta et
dixit. Isti sunt quos misit dn̄s: ut per-
ambulent terram. Et responderūt an-
gelo dn̄i q̄ stabat inter mirteta: ⁊ dixe-
rūt. Perābulauimꝰ terrā: et ecce omīs
terra habitat͛ ⁊ quiescit. Et respondit

angelus dn̄i ⁊ dixit. Domine exercitu-
um usq; quo tu nō misereberis iheru-
salem et urbiū iuda quibꝫ iratus es?
Iste iam septuagesimus annꝰ est. Et
respōdit dn̄s angelo qui loquebatur
in me verba bona: verba cōsolatoria.
Et dixit ad me angelus qui loqueba-
tur in me. Clama dicēs. Hec dicit dn̄s
exercituū. Zelatus sum ihr̄lm et syon
zelo magno. Et ira magna ego ira-
scor sup gentes opulentas: quia ego
iratus sum parū: ipsi vero adiuraue-
rūt in malū. Propterea hec dicit do-
minus. Reuertar ad iherusalē in mi-
sericordijs: et domꝰ mea edificabit͛ in
ea ait dn̄s exercituū: et per pendiculū
extendet͛ sup iherusalē. Adhuc clama
dicēs. Hec dicit dn̄s exercituū. Adhuc
affluent ciuitates mee bonis: et conso-
labit͛ adhuc dn̄s syon: ⁊ eliget adhuc
ihr̄lm. Et leuaui oculos meos et vidi:
et ecce quatuor cornua. Et dixi ad an-
gelū qui loquebat͛ in me. Quid sunt
hec? Et dixit ad me. Hec sunt cornua:
que ventilauerūt iudam et isr̄l et iheru-
salē. Et ostendit michi dn̄s quatuor
fabros. Et dixi. Quid isti veniunt fa-
cere? Qui ait dicens. Hec sunt cornu-
a que ventilauerūt iudam per singu-
los viros: ⁊ nemo illorum leuauit ca-
put suū. Et venerūt isti deterrere ea: ut
deiciāt cornua gētiū q̄ leuauerūt cornu-
a sup terrā iuda: ut dispergerēt eā. II
Et leuaui oculos meos et vidi: et
ecce vir et in manu eiꝰ funiculus
mensorū. Et dixi. Quo tu vadis? Et
dixit ad me. Ut meciar iudā ⁊ ihr̄lm
quāta sit latitudo eius: et quāta lon-
gitudo eius. Et ecce angelꝰ qui loque-
batur in me egrediebat͛: et alius ange-
lus egrediebat͛ in occursum eius: ⁊ di-
xit ad eū. Curre: loquere ad puerū istū

dicens. Absq; muro habitabit͛ iheru-
salē pre multitudine hominū et iumē-
torū in medio eius. Et ego ero ei ait
dn̄s murꝰ ignis in circuitu: et in glo-
ria ero in medio eiꝰ. O o fugite de ter-
ra aquilonis dicit dn̄s: quoniam in
quatuor ventos celi dispersi vos dicit
dn̄s. O syon fuge que habitas apud
filiā babilonis: quia hec dicit dn̄s ex-
ercituū. Post gloriā misit me ad gen-
tes: que spoliauerūt vos. Qui enī teti-
gerit vos: tangit pupillam oculi mei.
Quia ecce ego leuo manū meā super
eos: et erūt prede hijs qui seruiebant si-
bi: ⁊ cognoscetis quia dn̄s exercituum
misit me. Lauda et letare filia syon: q̄ͣ
ecce ego venio et habitabo in medio
tui ait dn̄s. Et applicabuntur gentes
multe ad dn̄m in die illa: ⁊ erūt michi
in ꝑplm. Et habitabo in medio tui: et
scies quia dn̄s exercituū misit me ad
te. Et possidebit dn̄s iudā et partem
suā in terra sanctificata: ⁊ eliget ihr̄lm.
Sileat omīs caro a facie dn̄i: quia cō-
surrexit de habitaclo sācto suo. III
Et ostendit michi dn̄s ihesum sa-
cerdotem magnū stantem corā
angelo dn̄i: et sathan stabat a dextris
eius ut aduersaret͛ ei. Et dixit dn̄s ad
sathan. Increpet dn̄s in te. Sathan:
et increpet dominꝰ in te qui elegit iheru-
salē. Nunquid non iste torris est ru-
tus de igne? Et ihesus erat indutꝰ ve-
stibus sordidis: et stabat ante faciem
angeli. Qui respondit: et ait ad eos q̄
stabant corā se dicens. Auferte vesti-
menta sordida ab eo. Et dixit ad eum.
Ecce abstuli a te iniquitatem tuam: ⁊
indui te mutatorijs. Et dixit. Ponite
cidarim mundā super caput eius. Et
posuerūt cidarim sup caput eius mū-
dā: ⁊ induerūt eū vestibus. Et āgelus

dñi stabat: et contestabatur angelus
dñi ihesum dicẽs. Hec dicit dñs exerci-
tuũ. Si in vijs meis ambulaueris et
custodiã meã custodieris: tu quoq; iu-
dicabis domũ meã ⁊ custodies atria
mea: et dabo tibi ambulãtes de hijs
q̃ nũc hic assistũt. Audi ihesu sacerdos
magne: tu et amici tui qui habitãt co-
ram te: quia viri portendẽtes sunt. Ec-
ce enĩ ego adducã seruũ meũ orientem:
quia ecce lapis quẽ dedi corã ihesu: su-
per lapidẽ unũ septẽ oculi sunt. Et ecce
ego celabo sculpturã eius ait dñs exer-
cituũ: et auferam iniquitatem terre il-
lius in die una. In die illa dicit domi-
nus exercituum: vocabit vir amicum
suũ subter vineã et subter ficũ. IIII

Et reuersus est angelus qui loque-
batur ĩ me: ⁊ suscitauit me qua-
si virũ qui suscitat de somno suo. Et
dixit ad me. Quid tu vides? Et dixi.
Vidi: et ecce candelabrũ aureũ totũ: et
lampas eius sup caput ipsiꝰ: ⁊ septem
lucerne eius sup illud: et septẽ infusori-
a lucernis que erãt sup caput eius: et
due oliue sup illud: una a dextris lam-
padis: et una a sinistris eius. Et respõ-
di: et aio ad angelũ qui loquebat in
me dicens. Quid sunt hec dñe mi? Et
respondit angelꝰ qui loquebat in me:
et dixit ad me. Nunquid nescis quid
sunt hec? Et dixi. Non dñe mi. Et re-
spõdit: ⁊ ait ad me dicens. Hoc est ver-
bum dñi ad zorobabel dicens. Non
in exercitu nec in robore: sed in spiritu
meo dicit dñs exercituũ. Quis tu mons
magne corã zorobabel in planũ? Et
educet lapidẽ primariũ: et exequabit
graciã gratie eius. Et factũ est verbũ
dñi ad me dicẽs. Manus zorobabel
fundauerũt domũ istã: et manus eiꝰ
perficiẽt eã: et scietis quia dñs exercituũ
misit me ad vos. Quis enĩ despexit di-
es paruos? Et letabũtur: et videbunt
lapidẽ stagneum in manu zorobabel.
Septẽ sunt isti oculi dñi: qui discurrũt
in uniuersam terrã. Et respondi: et dixi
ad eũ. Quid sunt due oliue iste ad de-
xteram candelabri et ad sinistrã eiꝰ? Et
respondi secũdo: et dixi ad eũ. Quid sũt
due spice oliuarũ que sunt iuxta duo
rostra aurea: in quibꝫ sunt suffusoria
ex auro? Et ait ad me dicẽs. Nũquid
nescis qđ sũt hec? Et dixi. Nõ dñe mi.
Et dixit. Isti sũt duo filij olei splendo-
ris: q̃ assistũt dñatori uniũsi terre. V

Et cõuersus sũ: ⁊ leuaui oculos me-
os et vidi: ⁊ ecce volumẽ volãs.
Et dixit ad me. Quid tu vides? Et dixi.
Ecce ego video volumẽ volãs: lõgitu-
do eiꝰ viginti cubitorũ: ⁊ latitudo eiꝰ de-
cem cubitorũ. Et dixit ad me. Hec est
maledictio que egredietur sup faciẽ omĩs
terre: quia omĩs fur sicut ibi scriptũ est
iudicabitur: ⁊ omĩs iurãs ex hoc simi-
liter iudicabit. Educã illud dicit dñs
exercituũ: ⁊ ueniet ad domũ furis ⁊ ad
domũ iurantis in nomine meo men-
daciter: et cõmorabit in medio domꝰ
eius: et cõsumet eũ et ligna eius et la-
pides eius. Et egressus ẽ angelus qui
loquebat in me: et dixit ad me. Leua
oculos tuos et vide. Quid est hoc qđ
egreditur? Et dixi. Quidnam est? Et
ait. Hec est anfora egrediens. Et dixit.
Hec est oculus eorum in uniuersa ter-
ra. Et ecce talentum plumbi portabat:
et ecce mulier una sedens in medio an-
fore. Et dixit. Hec ẽ impietas. Et pro-
iecit eã in medio anfore: et misit mas-
sam plumbeam in os eius. Et leuaui
oculos meos et vidi: et ecce due muli-
eres egredientes: et spiritꝰ in alis earũ.
Et habebãt alas quasi alas miluit:
leuauerunt anforã inter terram et celũ.
Et dixi ad angelũ qui loquebat ĩ me.
Quo iste deferũt anforã? Et dixit ad
me. Ut edificet ei domꝰ ĩ terra sennaar:
et stabiliat et ponat ibi sup basem suã.

VI

Et cõuersus sum: et leuaui
oculos meos et vidi: et ecce qua-
tuor quadrige egredientes de medio du-
orũ montiũ: ⁊ mõtes montes erei. In
quadriga prima equi rufi: in quadri-
ga secũda equi nigri in quadriga tercia
equi albi: ⁊ in q̃driga quarta equi va-
rij ⁊ fortes. Et respõdi: ⁊ dixi ad ange-
lũ qui loquebat in me. Quid sunt hec
dñe mi? Et respondit angelus: et ait
ad me. Isti sunt q̃tuor venti celi: qui e-
grediũtur ut stent corã dñatore omĩs
terre. In qua erãt equi nigri egrediebã-
tur in terrã aquilonis: et albi egressi
sunt post eos: et varij egressi sunt ad
terrã austri. Qui aũt erãt robustissimi
exierũt: ⁊ querebãt ire ⁊ discurrere per o-
mnẽ terrã. Et dixit. Ite: ⁊ perambulate
terrã. Et perambulauerũt terrã. Et vo-
cauit me: ⁊ locutꝰ est ad me dicẽs. Ec-
ce qui egrediũtur in terrã aquilonis:
requiescere fecerũt spiritũ meũ in terra
aquilonis. Et factũ est verbũ dñi ad
me dicens. Sume a transmigratione
ab oldai et a thobia et ab idaia et ve-
nies tu in die illa et intrabis domũ io-
sye filij sophonie qui venerũt de babi-
lone: ⁊ sumes aurũ ⁊ argentũ ⁊ facies
coronas et pones in capite ihesu filij
iosedech sacerdotis magni: ⁊ loqueris
ad eũ dicens. Hec ait dñs exercituum
dicẽs. Ecce vir: oriens nomẽ eius. Et
subter eũ orietur: et edificabit templũ
dño: et ipse extruet templũ dño. Et ipse
portabit gloriã: ⁊ sedebit ⁊ dñabitur
sup solio suo. Et erit sacerdos sup so-
lio suo: et cõsiliũ pacis erit inter illos
duos. Et corone erũt helem et thobie
et idaie ⁊ hen filio sophonie: memori-
ale in templo dñi. Et qui procul sunt
venient et edificabũt in templo dñi: et
scietis quia dominus exercituum mi-
sit me ad vos. Erit aũt hoc: si auditu
audieritis vocẽ dñi dei vestri. VII

Et factũ est in anno quarto darij
regis: factum est verbum dñi ad
zachariã in quarta mensis noni qui
est casleu. Et miserũt ad domũ dei sa-
rasar et rogomelech et viri qui erãt cũ
eis ad deprecandã faciẽ dñi: ut dicerẽt
sacerdotibꝫ domꝰ dñi exercituũ ⁊ ꝓphe-
tis loquẽtes. Nũquid flendũ ẽ michi
in quinto mense: vel sanctificare me
debeo sicut feci iam multis ãnis? Et
factũ est verbũ dñi exercituũ ad me di-
cens. Loquere ad omnẽ ꝓplm terre: et
ad sacerdotes dicens. Cũ ieiunaretis
et plangeretis in quinto ⁊ septimo per
hos septuaginta ãnos: nũquid ieiu-
niũ ieiunastis michi? Et cum comedi-
stis ⁊ bibistis: nunq̃d nõ vobis come-
distis et vobismetipsis bibistis? Nũ-
quid nõ hec sunt verba que locutus
est dñs in manu ꝓphetarꝫ priorꝫ cũ ad-
huc ihrusalẽ habitaret et esset opulẽ-
ta: ipsa ⁊ urbes in circuitu eiꝰ: et ad au-
strũ ⁊ in cãpestribꝫ habitaretur? Et fa-
ctũ est verbum dñi ad zachariã dicẽs.
Hec ait dñs exercituũ dicens. Iudiciũ
verũ iudicate: et misericordiã et misera-
tiones facite unusquisq; cũ fratre suo.
Et viduã et pupillũ ⁊ aduenã et pau-
perem nolite calũniari: ⁊ malũ vir fra-
tri suo non cogitet in corde suo. Et no-
luerũt attendere et auerterunt scapulã
recedẽtes: ⁊ aures suas aggrauauerũt
ne audirent: et cor suum posuerũt ut
adamãtem ne audirẽt legẽ et verba q̃
misit dominus exercituũ ĩ spiritu suo

sancto p manū ꝓphetaꝝ priorum. Et
facta ē indignacio magna a domino
exercituū. Et factū ē: sicut locutus sum
et non audierūt: sic clamabūt et non
exaudiā dicit dn̄s exercituū. Et disper-
si eos p omnia regna que nesciūt: et
terra desolata est ab eis eo ꝙ non esset
transiens ⁊ reuertens: ⁊ posuerunt ter-
ram desiderabilem in desertum. VIII

Et factum ē verbū dn̄i exercituū di-
cēs. Hec dicit dn̄s exercituū. Ze-
latus sū syon zelo magno: ⁊ indigna-
tione magna zelatus sum eā. Hec di-
cit dn̄s exercituū: reūsus sum ad syō: ⁊
habitabo in medio ihr̄lm. Et vocabi-
tur ihrusalē ciuitas veritatis: ⁊ mōs
domini exercituū mons sanctificatus.
Hec dicit dn̄s exercituū. Adhuc habi-
tabūt senes ⁊ anus in plateis ihr̄lm:
et viri baculus in manu ei⁹ p̄ multitu-
dine dierū. Et platee ciuitatis comple-
bunt̄ infantibꝫ: ⁊ puellis ludentibus
in plateis eius. Hec dicit dn̄s exercitu-
um. Si videbit̄ difficile in oculis reli-
quiarū p̄pli huius in diebꝫ illis: num-
quid in oculis meis difficile erit dicit
dn̄s exercituū? Hec dicit dn̄s exercituū.
Ecce ego saluabo p̄plm meum de terra
orientis ⁊ de terra occasus solis: ⁊ ad-
ducam eos ⁊ habitabūt in medio ihe-
rusalē: ⁊ erunt michi in populū ⁊ ego
ero eis in deū in veritate ⁊ in iusticia.
Hec dicit dn̄s exercituū. Confortentur
manus vr̄e qui auditis in hijs diebꝫ
s̄mones istos per os ꝓphetarū: in die
qua fundata ē domus dn̄i exercituū
ut templū edificaretur. Siquidē ante
dies illos merces hominū nō erat nec
merces iumentorū erat: neqꝫ introeūti
et exeunti erat pax pre tribulatione: et
dimisi omnes homines unūquēqꝫ
cōtra proximū suū. Nūc autem non
iuxta dies priores ego faciam reliquijs
populi hui⁹ dicit dn̄s exercituū: sed se-
men pacis erit. Vinea dabit fructum
suū: ⁊ terra dabit germen suū. Et celi
dabunt rorem suū: ⁊ possidere faciā reli-
quias p̄pli huius vniuersa hec. Et erit:
sicut eratis maledictio in gentibꝫ do-
mus iuda ⁊ domus israhel: sic saluabo
vos ⁊ eritis benedictio. Nolite timere.
Cōfortent̄ manus vr̄e: quia hec dicit
dn̄s exercituū. Sicut cogitaui ut affli-
gerem vos cum ad iracundiā prouo-
cassent patres vestri me dicit dominus
et nō sum misertus: sic ꝯuersus cogi-
taui ī diebus istis ut benefaciā domui
iuda ⁊ ihr̄lm. Nolite timere. Hec sunt
ergo verba q̄ facietis. Loquimini veri-
tatem vnusquisqꝫ cum proximo suo.
Veritatē et iudicium pacis iudicate ī
portis vestris: ⁊ vnusquisqꝫ malū con-
tra amicū suū ne cogitetis in cordibꝫ
vestris: ⁊ iuramētū mendax ne diliga-
tis. Omnia enī hec sūt q̄ odi dicit dn̄s.
Et factū est verbū dn̄i exercituū ad me
dicens. Hec dicit dn̄s exercituū. Ieiuni-
um quarti ⁊ ieiuniū quīti ⁊ ieiuniū se-
ptimi et ieiuniū decimi erit domui iude
in gaudiū ⁊ in leticiā: ⁊ ī solēnitates
preclaras. Veritatē tantū ⁊ pacem di-
ligite. Hec dicit dn̄s exercituū. Usque-
quo veniant populi ⁊ habitent in ciui-
tatibus mltis: ⁊ vadant habitatores
vnus ad alterū dicentes. Eamus ⁊ de-
precemur faciem dn̄i: ⁊ queramus do-
minū exercituū. Vadam etiam ego.
Et venient populi mlti ⁊ gentes robu-
ste ad querendū dn̄m exercituū in ihe-
rusalem: ⁊ deprecandā faciem domini.
Hec dicit dominus exercituū. In die-
bus illis in q̄bꝫ apprehēdent decē hoīes
ex oīnibꝫ linguis gētiū: ⁊ apphēdēt fim-
briā viri iudei dicētes: ibimus vobiscū.
Audiuim⁹ enī q̄m de⁹ vobiscū ē. IX

Onus verbi dn̄i in terra adrach ⁊
damasci requiei eius: quia dn̄s
est ocul⁹ hominis: et omniū tribuum
isrl̄. Emath quoqꝫ in terminis eius: ⁊
tyrus et sydon. Assumpserūt quippe
sibi sapientiā valde. Et edificauit tyr⁹
munitionē suā: et coaceruauit argētū
quasi humū: et aurū ut lutū platearū.
Et ecce dn̄s possidebit eā: et pcutiet in
mari fortitudinē ei⁹: ⁊ hec igni deuora-
bitur. Videbit ascalon ⁊ timebit: ⁊ ga-
za et dolebit nimis: et accaron quo-
niā cōfusa est spes eius. Et peribit rex
de gaza: et ascalon non habitabitur.
Et sedebit separator in azoto: et disper-
dam supbiā philistinoꝝ. Et auferam
sanguinē eius de ore eius: et abomi-
nationes eius de medio dentiū ei⁹. Et
relinquet̄ etiā ipē deo nostro: et erit q̄si
dux ī iuda: ⁊ accaron quasi iebuseus.
Et circūdabo domū meā ex hijs q̄ mili-
tant michi eūtes et reuertentes: et non
trāsibit sup eos ultra exactor: quia nūc
vidi in ocl̄is meis. Exulta satis filia
syon: iubila filia ihrusalē. Ecce rex tu⁹
veniet tibi iust⁹ et saluator: ipē paup
et ascendēs sup asinā: ⁊ sup pullū fili-
um asine. Et disperdā quadrigā ex e-
phraim: et equū de ihrusalē: et dissipa-
bitur arcus belli. Et loquet̄ pacē gen-
tibꝫ: ⁊ potestas ei⁹ a mari usqꝫ ad ma-
re: et a fluminibus usqꝫ ad fines terre.
Tu quoqꝫ in sanguine testamēti tui e-
misisti vinctos tuos de lacu: in quo nō
est aqua. Cōuertimini ad munitionē
vincti spei. Hodie quoqꝫ ānuncians
duplicia reddam tibi: quoniā extendi
michi iudam quasi arcū: impleui terrā
ephraim. Et suscitabo filios tuos sy-
on super filios tuos grecia: et ponā te
quasi gladiū fortiū. Et dn̄s deus sup
eos videbit̄: et exibit ut fulgur iaculū
eius. Et dn̄s deus in tuba canet: et va-
det in turbine austri. Domin⁹ exercitu-
um proteget eos: et deuorabūt et sub-
icient lapidibꝫ funde. Et bibentes inebri-
abunt̄ quasi a vino: et replebūtur ut
phiale: ⁊ quasi cornua altaris. Et sal-
uabit eos dn̄s deus eoꝝ in die illa ut
gregē p̄pli sui: q̄a lapides sancti eleua-
būt̄ sup terrā ei⁹. Quid enī bonū ei⁹ est:
et quid pulcrū ei⁹: nisi frumētū electoꝝ
et vinum germinans virgines? X

Petite pluuiā a dn̄o ī tp̄e serotino:
et dn̄s faciet niues et pluuiam
ymbris: et dabit eis singulis herbam
in agro. Quia simulacra locuta sunt
inutile: ⁊ diuini viderūt mendacium:
et somniatores locuti sunt frustra et
vane cōsolabantur. Idcirco adducti
sunt quasi grex: affligent̄ quia nō est
pastor eis. Sup pastores irat⁹ est fu-
ror me⁹: et sup hircos visitabo. Quia
visitauit dn̄s exercituū gregem suū do-
mū iuda: et posuit eos quasi equum
glorie sue in bello. Ex ipso angul⁹: et
ex ipō paxill⁹: ex ipō arc⁹ p̄lij: et ex ipso
egredief̄ oīnis exactor simul. Et erunt
quasi fortes: cōculcātes lutū viarū in
prelio. Et bellabūt quia dn̄s cū eis: et
confundent̄ ascensores equorū. Et cō-
fortabo domū iuda: et domū ioseph
saluabo. Et conuertā eos quia misere-
bor eoꝝ: et erūt sicut fuerūt quādo nō
proiecerā eos. Ego enī dn̄s de⁹ eoꝝ: et
exaudiā eos. Et erunt q̄si fortes ephra-
im: et letabitur cor eorū quasi a vino.
Et filij eoꝝ videbūt et letabūtur: et ex-
ultabit cor eoꝝ in dn̄o. Sibilabo eis
et cōgregabo illos: quia redemi eos.
Et multiplicabo eos sicut ante fuerāt
multiplicati: et seminabo eos in p̄plis.
Et de longe recordabūtur mei: ⁊ viuēt

cũ filijs suis et reuertent̃. Et reducã eos
de terra egipti: ⁊ de assirijs cõgregabo
eos. Et ad terrã galaad et libani ad-
ducã eos: ⁊ nõ inuenietur eis locꝰ. Et
transijt in maris freto: et percutiet in
mari fluctus: et cõfundentur om̃ia pro-
funda fluminis. Et humiliabitur su-
perbia assur: et sceptrum egipti recedet.
Confortabo eos in domino: et in no-
mine eius ãbulabũt dicit dñs. XI

Aperi libane portas tuas: et come-
dat ignis cedros tuas. Ulula
abies quia cecidit cedrꝰ: quoniã ma-
gnifici vastati sunt. Ululate quercus
basan: quoniã succisus est saltus mu-
nitus. Uox ululatꝰ pastorũ: quia va-
stata est magnificentia eoꝝ. Uox rugi-
tus leonũ: quoniã vastata est sup̱bia
iordanis. Hec dicit dñs deus meus.
Pasce pecora occisionis: que qui pos-
sederãt occidebãt et nõ dolebãt: ⁊ ven-
debãt ea dicẽtes. Benedictꝰ dñs: diui-
tes facti sumꝰ. Et pastores eoꝝ nõ par-
cebãt eis: et ego nõ parcã vltra sup ha-
bitantes terrã dicit dñs. Ecce ego tra-
dam homines. vnũquẽq; in manu
proximi sui. et in manu regis sui: ⁊ cõ-
scindẽt terrã ⁊ nõ eruã de manu eoꝝ: ⁊
pascam pecus occisionis ꝓpter hoc o
pauperes gregis. Et assumpsi michi
duas virgas: unã vocaui decorẽ et
alterã vocaui funiculũ: et paui gregẽ.
Et succidi tres pastores in mẽse vno:
et contracta est anima mea in eis. Si-
quidẽ et anima eorũ variauit in me.
Et dixi. Nõ pascam vos. Quod mo-
ritur moriat̃: et quod succiditur succi-
datur: et reliqui deuorẽt vnusquisq;
carnẽ proximi sui. Et tuli virgã meã
que vocabat̃ decus et abscondi eã: ut
irritũ facerẽ fedus meũ quod percussi
cũ omnibꝫ ꝓplis: et in irritũ deductum
est in die illa. Et cognouerunt sic pau-
peres gregis qui custodiũt michi: q̃a
verbũ dñi est. Et dixi ad eos. Si bonũ
est in oculis vr̃is afferte mercedẽ meã:
et si nõ. quiescite. Et appenderũt merce-
dem meã: triginta argenteos. Et dixit
dñs ad me. Proice illud ad statuari-
um. Decorũ preciũ: quo appreciatꝰ sũ
ab eis. Et tuli trigĩta argẽteos: et pro-
ieci illos in domo dñi ad statuarium.
Et p̃scidi virgã meã secũdã que appel-
labatur funiculꝰ: ut dissoluerẽ germa-
nitatem inter iudã et israhel. Et dixit
dñs ad me. Adhuc sume tibi vasa pa-
storis stulti. Quia ecce ego suscitabo
pastorẽ in terra qui derelicta nõ visita-
bit. dispersum nõ queret: et contritũ nõ
sanabit ⁊ id qd̃ stat nõ enutriet: et car-
nes pinguiũ comedet. et vngulas eo-
rum dissoluet. O pastor et ydolũ: dere-
linquẽs gregem. Gladius sup brachi-
um eius: ⁊ sup oculũ dextrũ eiꝰ. Brachi-
um eius ariditate siccabit̃: ⁊ oculus de-
xter eiꝰ tenebrescens obscurabit̃. XII

Onus verbi dñi sup israhel. Dixit
dñs extendẽs celũ et fundãs ter-
ram: et fingens spiritũ hominis in eo.
Ecce ego ponã ihr̃lm superliminare cra-
pule om̃ibꝫ ꝓplis in circuitu: sed ⁊ iuda
erit in obsidione cõtra ihr̃lm. Et erit:
in die illa ponã iherusalẽ lapidẽ one-
ris cũctis ꝓplis. Om̃es qui leuabunt
eam concisione lacerabũtur: et colligẽ-
tur adũsus eam om̃ia regna terre. In
die illa dicit dñs percutiã omnẽ equũ ĩ
stupore: et ascensorem eiꝰ in amentia.
Et sup domũ iuda aperiã oculos me-
os: et omnẽ equũ ꝓplorũ percutiã cecita-
te. Et dicent duces iuda in corde suo.
confortentur michi habitatores iheru-
salẽ: in dño exercituũ deo eorũ. In die
illa ponã duces iuda sicut caminum
ignis in lignis et sicut facem ignis in
feno: et deuorabũt ad dexterã ⁊ ad sini-
stram om̃es ꝓplos in circuitu. Et habi-
tabitur iherusalẽ rursus in loco suo ĩ
iherusalẽ: et saluabit dñs tabernacula
iuda sicut in principio: ut nõ magni-
fice gloriet̃ domꝰ dauid: ⁊ gloria ha-
bitantiũ ihr̃lm contra iudã. In die illo
proteget dñs habitatores iherusalem.
Et erit qui offenderit ex eis in die illa
quasi dauid: et domus dauid quasi
dei: sicut angelꝰ dñi in conspectu eius. Et
erit in die illa querã conterere omnes
gentes que veniũt cõtra iherusalẽ: ⁊ ef-
fundã sup domũ dauid et sup habi-
tatores iherusalẽ spiritũ gratie ⁊ precũ.
Et aspicient ad me quẽ cõfixerũt: et plã-
gẽt eũ planctu q̃si sup vnigenitũ: ⁊ dole-
bũt sup eũ ut doleri solet in morte pri-
mogeniti. In die illa magnꝰ erit plã-
ctus ĩ ihr̃lm sicut planctꝰ adremon: in
campo mageddon. Et planget terra:
familie ⁊ familie seorsum. Familie do-
mus dauid seorsum: et mulieres eorũ
seorsum. Familie domꝰ nathan seorsũ:
et mulieres eoꝝ seorsum. Familie do-
mus leui seorsum: et mulieres eorum
seorsum. Familie semei seorsum: ⁊ mu-
lieres eorum seorsum. Omnes famili-
e relique: familie et familie seorsum:
et mulieres eorum seorsum. XIII

In die illa erit fons patẽs domꝰ dauid
et habitãtibꝫ iherusalẽ: in ablutionẽ
peccatoris ⁊ menstruate. Et erit in die
illa dicit dñs exercituũ disperdã nomi-
na ydoloꝝ de terra: et nõ memorabũ-
tur vltra. Et pseudo ꝓphetas et spiritũ
immũdũ auferã de terra. Et erit cum
prophetauerit quispiã vltra: dicent ei
pater eius et mater eius qui genuerũt
eum. Non viues: quia mendacium lo-
cutus es ĩ nomine dñi. Et configent
eũ pater eius et mater eius genitores
eius cũ ꝓphetauerit. Et erit: in die illa
cõfundent̃ prophete vnusquisq; ex vi-
sione sua cũ ꝓphetauerint: nec operien-
tur pallio saccino ut mentiant̃. Sed
dicet: nõ sum propheta. Homo agri-
cola ego sum: quoniã adam exemplũ
meũ ab adolescentia mea. Et dicetur ei.
Quid sunt plage iste in medio manu-
um tuaꝝ? Et dicet. His plagatꝰ sum
in domo eoꝝ qui diligebant me. Fra-
mea suscitare sup pastorẽ meũ: et sup
virũ coherentẽ michi dicit dñs exercitu-
um. Percute pastorem: et dispergẽtur
oues. Et cõuertam manũ meã ad par-
uulos: et erũt in omni terra dicit dñs.
Partes due in ea dispergent̃ et defici-
ent: et tercia pars relinquetur in ea. Et
ducam terciã partẽ per ignẽ: et vram
eos sicut vrit̃ argentũ: et probabo eos
sicut probat̃ aurũ. Ipse vocabit nomẽ
meũ: ⁊ ego exaudiã eũ. Et dicã. ꝓplus
meus es: ⁊ ipse dicet. dñs deus meus.

Ecce dies veniũt dicit do- XIIII
minus: et diuident̃ spolia tua ĩ
medio tui. Et cõgregabo omnes gen-
tes ad iherusalẽ in p̃liũ: et capietur ci-
uitas et vastabũtur domꝰ: et mulieres
violabũtur. Et egrediet̃ media pars
ciuitatis in captiuitatẽ: et reliquũ ꝓpli
nõ auferetur ex urbe. Et egrediet̃ dñs
et preliabit̃ contra gentes illas: sicut
preliatus est in die certaminis. Et sta-
bũt pedes eius in die illa sup mõtem
oliuarũ: qui est contra iherusalẽ ad ori-
entem. Et scindetur mõs oliuaꝝ ex me-
dia parte sui ad orientem et ad occidẽ-
tem p̃rupto grandi valde. Et separa-
bitur mediũ montis ad aquilonẽ: et
mediũ eius ad meridiẽ. Et fugietis ad
vallẽ mõtiũ eoꝝ: quoniã cõiungetur
vallis mõtium vsq; ad proximũ. Et

fugietis sicut fugistis a facie terremotꝰ
in diebꝫ ozie regis iuda. Et veniet do-
minus deus meꝰ: omnesq; sancti cū eo.
Et erit: in die illa nō erit lux sed frigus
et gelu. Et erit dies una que nota ē do-
mino: nō dies neq; nox: et in tpe vespe-
ri erit lux. Et erit: ī die illa exibūt aque
vive de iherusalē. Mediū earū ad ma-
re orientale: et mediū eaꝝ ad mare no-
vissimū. In estate ⁊ in hyeme erūt: et e-
rit dñs rex sup omnē terrā. In die illa
erit dñs unus: et erit nomē eius unū.
Et revertet omnis terra usq; ad deser-
tū: de colle remmon ad austrū ihrlm.
Et exaltabit̄ et habitabit in loco suo
a porta beniamin usq; ad locū porte
prioris et usq; ad portā angulorꝫ: et
a turre ananehel usq; ad torcularia re-
gis. Et habitabūt in ea: et anathema
nō erit amplꝰ. Sed sedebit ihrlm secu-
ra: et hec erit plaga qua percutiet dñs o-
mnes gentes q̄ pugnaverūt adversus
ihrlm. Tabescet caro uniuscuiusq; stā-
tis sup pedes suos: et oculi eius cōtabe-
scent in foraminibꝫ suis: ⁊ lingua eorꝫ
ↄtabescet in ore suo. In die illa erit tu-
multus dñi magnus in eis: et appre-
hendet vir manū proximi sui: et cōse-
retur manus eiꝰ sup manū proximi
sui. Sed et iudas pugnabit adūsus
ihrlm. Et cōgregabūtur divicie omni-
um gentiū in circuitu: auꝝ et argentū
et vestes multe satis. Et sic erit ruina
equi et muli et cameli et asini et omni-
um iumētorꝫ que fuerīt ī castris illis:
sicut ruina hec. Et omnes qui reliqui
fuerint de univ̄sis gentibꝫ que venerūt
ↄtra ihrlm: ascendēt ab āno in annū-
ut adorēt regem dñm exercituū- et cele-
brent festivitates tabernaclorꝫ. Et erit
qui nō ascenderit de familijs terre ad
iherusalē ut adorēt regē dñm exercituū:
nō erit sup eos ymber. Qd et si famili-
a egipti nō ascenderit ⁊ nō venerit: nec
sup eos erit. Sed erit ruina qua percu-
tiet dñs omēs gentes: que non ascende-
rint ad celebrādā festivitatē taberna-
clorꝫ. Hoc erit peccatū egipti et hoc pec-
catū omniū gentiū: que nō ascenderīt
ad celebrādā festivitatem tabernaclo-
rū. In die illa erit qd sup frenū est equi
sanctū dño: et erūt lebetes in domo do-
mini quasi phyale corā altari. Et erit
omnis lebes in ihrlm et in iuda sancti-
ficatꝰ dño exercituū. Et venient omnes
imolātes ⁊ sument ex eis: ⁊ coquēt ī eis.
Et nō erit mercator ultra ī domo dñi
exercituū in die illo. Explicit zacha-
rias pphā. Incipit malachias pphā.

O (initial) Nus verbi dñi ad
israhel ī manu ma-
lachie prophete. Di-
lexi vos dicit dñs.
Et dixistis. In quo
dilexisti nos? Non-
ne frater erat esau iacob dicit dñs? Et
dilexi iacob: esau aūt odio habui. Et
posui seyr mōtes eius in solitudinem:
et hereditatē eius in dracones deserti.
Qd si dixerit ydumea destructi sumus
sed revertentes edificabimꝰ que destru-
cta sunt: hec dicit dñs exercituū. Isti edi-
ficabūt et ego destruā. Et vocabūtur
termini iniquitatis: et pplus cui iratꝰ
est dñs usq; in eternū. Et oculi vri vide-
būt: et vos dicetis. Magnificet̄ dñs
sup terminū isrl. Filiꝰ honorat prēm:
et servꝰ dñm suū. Si ego pater ego sū
ubi est honor meus: ⁊ si dñs ego sum-
ubi est timor meꝰ dicit dñs exercituū?
Ad vos o sacerdotes: qui despicitis
nomē meū. Et dixistis. In quo despe-
ximus nomen tuū? Offertis super al-
tare meū panē pollutum. Et dicitis.
In quo polluimꝰ te? In eo q̄ dicitis:
mēsa dñi despecta ē. Si offeratꝭ cecū ad
imolādū: nōne malū est? Et si offera-
tis claudū et lāguidū: nōne malū ē?
Offer illud duci tuo: si placuerit ei- aut
si susceperit faciē tuā dicit dñs exercituū.
Et nūc deprecamini vultū dei ut misereat̄
vri: de manu eni vra factū ē hoc: si quo
modo suscipiat facies vras dicit dñs
exercituū. Quis ē in vobis q̄ claudat
ostia ⁊ incendit altare meū gratuito?
Nō ē michi voluntas ī vobis dicit dñs
exercituū: ⁊ munꝰ nō suscipiā de manu
vra. Ab ortu eni solis usq; ad occasū
magnū ē nomē meū ī gētibꝫ: ⁊ in omi
loco sacrificat̄ ⁊ offert̄ nomini meo ob-
latio mūda: q̄a magnū nomē meū in
gētibꝫ dicit dñs exercituū. Et vos pol-
luistis illud in eo q̄ dicitis mēsa dñi
ↄtaminata ē: ⁊ qd supponit̄ ↄtēptibile
ē cū igne q̄ illud devorat. Et dixistis.
Ecce de labore: ⁊ exsufflastis illud dicit
dñs exercituū. Et intulistis de rapinis
claudū ⁊ lāguidū: et intulistis munꝰ.
Nūqd suscipiā illud de manu vra di-
cit dñs? Maledictꝰ dolosus q̄ habet ī
grege suo masculū: ⁊ votū faciēs imo-
lat debile domino. Quia rex magnꝰ
ego dicit dominus exercituum: et no-
mē meum horribile in gentibus. II

E (initial) t nūc ad vos mādatū hoc o sa-
cerdotes. Si nolueritis audire et
si nolueritis ponere sup cor ut detis glo-
riā nomini meo ait dñs exercituū: mit-
tā ī vos egestatē et maledicā benedicti-
onibꝫ vris: ⁊ maledicā illis qm̄ nō po-
suistis sup cor. Ecce ego proiciā vobis
brachiū: ⁊ dispergā sup vultū vrm ster-
cus solēnitatū vraꝝ: ⁊ assumet vos se-
cū. Et scietis q̄a misi ad vos mādatū
istud: ut esset pactū meū cū levi dicit dñs
exercituū. Pactū meū fuit cū eo vite et
pacis: ⁊ dedi ei timorē ⁊ timuit me: ⁊ a
facie nomis mei pavebat. Lex veritatꝭ
fuit ī ore eiꝰ: ⁊ iniq̄tas nō ē inventa ī la-
bijs eiꝰ. In pace et ī equitate ābulavit me-
cū: ⁊ multos avertit ab iniq̄tate. Labia
eni sacerdotis custodiūt sciētiā: et legē
requirēt ex ore eiꝰ: q̄a āgelꝰ dñi exercitu-
um ē. Vos aūt recessistis de via: et scā-
dalizastis plurimos ī lege. Irritū feci-
stis pactū levi: dicit dñs exercituū. Pro-
pter qd ⁊ ego dedi vos ↄtēptibiles ⁊ hu-
miles omibꝫ pplis: sicut nō fuastis vi-
as meas: ⁊ accepistis faciē ī lege. Nū-
qd nō pater unꝰ omniū nrm? Nūqd nō
deꝰ unꝰ creavit nos? Quare ergo despi-
cit unusquisq; nrm fratrē suū: violās
pactū prm nrorꝫ? Trāsgressus ē iuda ⁊
abominatio facta ē in isrl ⁊ in ihrlm:
q̄a ↄtaminavit iudas sāctificationem
dñi quā dilexit: ⁊ habuerūt filiā dei ali-
eni. Disperdat dñs virū q̄ fecerit hoc:
magistrū et discipulū de tabernaculo
iacob- ⁊ offerentē munꝰ dño exercituū.
Et hoc rursū fecistis. Operiebatis la-
crimis altare dñi fletu et mugitu: ita
ut nō respiciam ultra ad sacrificiū: nec
accipiā placabile qd de manu vra. Et
dixistis. Quā ob causā? Quia dñs te-
stificatꝰ est inter te ⁊ uxorē pubertatis
tue: quā tu despexisti. Et hec particeps
tua: et uxor federis tui. Nōne unꝰ fecit:
et residuū spiritꝰ eiꝰ ē? Et qd unꝰ que-
rit- nisi semen dei? Custodite ergo spiri-
tū vrm: et uxorē adolescentie tue noli
despicere. Cū odio habueris dimitte: di-
cit dñs deus isrl. Operiet aūt iniq̄tas
vestimētū eiꝰ: dicit dñs exercituum. Cu-
stodite spiritū vrm: et nolite despicere.
Laborare fecistis dñm in sermonibus
vris. Et dixistis. In quo eū fecimus
laborare? In eo q̄ dicitis. Omis qui
facit malū bonꝰ ē ī ↄspectu dñi: ⁊ tales

ei placēt. Aut certe: ubi est de⁹ iudicij?
Ecce ego mittā āgelū meū: ⁊ p̄parabit viā āte faciē meā. Et
statim veniet ad tēplū suū dn̄ator quē
vos q̄ritis: ⁊ āgel⁹ testamēti quē vos
vultis. Ecce venit: dicit dn̄s exercituū.
Et q̄s poterit cogitare diē adūt⁹ ei⁹?
Et q̄s stabit ad vidēdū eū? Ip̄e eni q̄si
ignis ɔflās: ⁊ q̄si herba fullonū. Et se-
debit ɔflās ⁊ emūdās argētū: et purga-
bit filios levi. Et colabit eos q̄si aurū
et q̄si argētū: et erūt dn̄o offerētes sacri-
ficia ī iusticia. Et placebit dn̄o sacrifi-
ciū iuda ⁊ ih'r'lm sicut dies seculi: ⁊ sicut
ānni antiqui. Et accedā ad vos ī iudi-
cio: ⁊ ero testis velox maleficis ⁊ adul-
teris et periuris: ⁊ q̄ calūniātur merce-
dē mercenarij: ⁊ humiliāt viduas et
pupillos ⁊ opprimūt peregrinū: nec ti-
muerūt me dicit dn̄s exercituū. Ego e-
nim dn̄s ⁊ nō mutor: ⁊ vos filij iacob
nō estis ɔsumpti. A diebz eni patrū ve-
strorū recessistis a legitimis meis: ⁊ nō
custodistis. Revertimini ad me ⁊ revertar
ad vos: dicit dn̄s exercituū. Et dixistis.
In quo revertemur? Si affiget homo
deū: q̄a vos ɔfigitis me. Et dixistis?
In quo cōfigim⁹ te? In decimis et in
primitijs ⁊ ī penuria. Vos maledicti
estis: et me vos cōfigitis gēs tota. In-
ferte omnem decimā ī horreū: et sit cibz
in domo mea: et p̄bate me sup̄ hoc di-
cit dn̄s. Si nō aperuero vobis katha-
ractas celi: ⁊ effudero vobis benedictio-
nē usq3 ad abūdantiā. Et increpabo
pro vobis devorātē: ⁊ nō corrūpet fru-
ctū t're v're: nec erit sterilis vinea ī agro
dicit dn̄s exercituū. Et beatos vos di-
cēt om̄es gētes. Eritis eni vos terra de-
siderabilis dicit dn̄s exercituū. Invalu-
erūt sup̄ me verba v'ra dicit dn̄s. Et
dixistis. Quid locuti sum⁹ contra te?
Dixistis. Vanus est qui servit deo. Et
q̄d emolumentū quia custodivimus
precepta ei⁹: et quia āmbulavim⁹ tristes
corā dn̄o exercituū? Ergo nūc beatos
dicim⁹ arrogantes. Siquidē edifica-
ti sunt facientes impietatem: ⁊ temptave-
rūt deum ⁊ salvi facti sunt. Tūc locuti
sunt timentes deū: unusquisq3 cū pro-
ximo suo. Et attendit dn̄s et audivit:
et scriptus est liber monumēti corā ti-
mētibz dn̄m ⁊ cogitātibz nomē eius.
Et erunt michi ait dominus exercituū
in die qua ego faciam in peculium: et
parcam eis sicut parcit vir filio suo ser-
vienti sibi. Et convertemini ⁊ videbitis
q̄d sit inter iustum et impium: et inter
servientem deo et nō servientē ei. IIIJ
Ecce enim dies veniet succensa q̄si
caminus: et erunt omnes super-
bi et omnes facientes impietatē stipu-
la. Et inflāmabit eos dies veniens di-
cit dominus exercituū: que nō dereliņ-
quet eis radicem ⁊ germen. Et orietur
vobis timētibus nomen meum sol iu-
sticie: et sanitas in pēnis eius. Et egre-
diemini ⁊ salietis sicut vituli de armē-
to: ⁊ calcabitis impios cum fuerint ci-
nis sub planta pedum vestrorū in die
qua ego facio dicit dn̄s exercituū. Me-
mentote legis moysi servi mei: quā mā-
davi ei in oreb ad omnē israhel- prece-
pta ⁊ iudicia. Ecce ego mittā vobis he-
lyam p̄phetā: anteq̄ȝ veniat dies domi-
ni magn⁹ et horribilis. Et convertet cor
patrū ad filios: ⁊ cor filiorū ad p̄res eo-
rū: ne forte veniā et percutiā terrā ana-
thematе. Explicit malachias p̄pha

Incipit prolog⁹ beati jeronimi pre-
sbiteri in libros machabeorum:-
Machabeorū libri duo p̄no-
tant prelia · inter hebreorū
duces gentesq3 persarū:
pugnā q3 sabbatorū · ⁊ no-
biles machabei ducis triūphos: ex cui⁹
noīe ⁊ libri iidem sūt nūcupati. Hec q3
historia cōtinet etiā inclita illa gesta
machabeorū fratrū: qui sub antiocho
rege pro sacris legibz dira tormenta
perpessi sunt. Quos mater pia dum
diversis supplicijs urgerentē non solū
nō flevit: sed et gaudēs hortabatē ad
gloriā passionis. Explicit prologus
Incip̄ liber primus machabeorum · I ·
Et factū est postq̄ȝ per-
cussit alexander phi-
lippi rex macedo qui
primus regnavit ī
grecia egressus de ter-
ra cethim dariū regē
persarū ⁊ medorū · ɔstituit prelia multa:
et obtinuit omniū munitiones: et in-
terfecit reges terre. Et p̄transit usq3 ad
fines terre: ⁊ accepit spolia m̄ltitudinis
gentiū: ⁊ siluit terra in ɔspectu eius. Et
cōgregavit virtutē ⁊ exercitū fortem ni-
mis: et exaltatū est et elevatū cor ei⁹: et
obtinuit regiones gentiū ⁊ tirannos
et facti sunt illi in tributū. Et post hec
decidit in lectū: ⁊ cognovit quia more-
retur. Et vocavit pueros suos nobiles
qui secū erant nutriti a iuventute sua:
et divisit illis regnū suū cum adhuc
viveret. Et regnavit alexander annis
duodecim: ⁊ mortu⁹ ē. Et obtinuerūt
pueri ei⁹ regnū unusquisq3 ī loco suo:
et imposuerūt om̄es sibi diademata
post mortē ei⁹ ⁊ filij eorū post eos annis
m̄ltis: et m̄ltiplicata sūt mala ī terra.
Et exijt ex eis radix peccati · antiochus
illustris fili⁹ antiochi regis qui fuerat
rome obses: et regnavit in anno cen-
tesimo tricesimo ⁊ septimo regni greco-
rum. In diebz illis exierunt ex isr'l filij
iniqui: et suaserūt m̄ltis dicentes. Ea-
mus ⁊ disponam⁹ testamentū cū gen-
tibus que circa nos sūt: quia ex quo
recessim⁹ ab eis invenerūt nos multa
mala. Et bonus visus ē sermo ī oculis
eorū. Et destinaverūt aliqui de p̄plo et
abierūt ad regē: ⁊ dedit illis potestatē.
ut facerēt iusticiā gentiū. Et edificave-
runt gymnasiū ī ierosolimis sc̄dm
leges natonū · ⁊ fecerūt sibi p̄pucia: ⁊ re-
cesserūt a testamēto sancto · ⁊ iuncti sūt
nationibz: et venūdati sunt ut facerēt
malū. Et paratū ē regnū in conspectu
antiochi: ⁊ cepit regnare ī terra egipti:
ut regnaret sup̄ duo regna. Et intra-
vit ī egiptū in m̄ltitudine gravi ī curri-
bus ⁊ elephantis ⁊ equitibz: ⁊ copiosa
naviū m̄ltitudine. Et constituit bellū
adversus ptolomeū regē egipti: ⁊ veri-
tus ē ptolomeus a facie eius ⁊ fugit:
et ceciderūt vulnerati m̄lti. Et compre-
hendit civitates munitas in terra egi-
pti: ⁊ accepit spolia terre egipti. Et con-
vertit antiochus postq̄ȝ p̄cussit egiptū
in centesimo ⁊ q̄dragesimo et t'cio an-
no ⁊ ascendit ad isr'l: et ascendit ihero-
solimis ī m̄ltitudine gravi. Et intra-
vit ī sāctificationē cū sup̄bia: ⁊ accepit
altare aureū ⁊ candelabrū luminis ⁊
universa vasa eius ⁊ mensam p̄posi-
tionis ⁊ libatoria ⁊ fialas ⁊ mortario-
la aurea ⁊ velū ⁊ coronas ⁊ ornamen-
tum aureum q̄d in facie templi erat: ⁊
cōminuit oīa. Et accepit argentum ⁊
aurū et vasa cōcupiscibilia: et accepit
thesauros occultos quos invenit: et
sublatis omnibz abijt ī terrā suā. Et
fecit cedem hominū: et locutus est in

ſupbia magna . Et factus ē planctus
magnus in iſrl': et in omni loco eoꝝ.
Et ingemuerūt principes ⁊ ſeniores :
et iuuenes ⁊ virgines infirmati ſunt:
et ſpecioſitas mulierū immutata eſt.
Omnis maritus ſumpſit lamentū: ⁊
que ſedebāt in thoro maritali lugebāt.
Et cōmota eſt terra ſup habitātes ī ea:
et vniuerſa domꝰ iacob induit ꝯfuſio-
nem . Et poſt duos annos dieꝝ miſit
rex principē tributoꝝ ī ciuitates iuda:
et venit ihrlm cū turba magna. Et lo-
cutus eſt ad eos verba pacifica ī dolo:
et crediderūt ei . Et irruit ſup ciuitatem
repente: ⁊ pcuſſit eam plaga magna:
⁊ pdidit pplm multū ex iſrl'. Et accepit
ſpolia ciuitatis: ⁊ ſuccendit eam igni.
Et deſtruxit domos eius ⁊ muros eiꝰ
in circuitu: et captiuas duxerunt mulie-
res et natos: et pecora poſſederūt. Et
edificauerūt ciuitatē dauid muro ma-
gno ⁊ firmo et turribꝫ firmis: et facta
eſt illis ī arcem. Et poſuerūt illic gentē
peccatricē viros iniquos: ⁊ ꝯualuerūt
in ea . Et poſuerunt arma et eſcas: et
congregauerūt ſpolia ihrlm ⁊ repoſu-
erūt illic: ⁊ facti ſunt ī laqueū magnū.
Et factū eſt hoc ad inſidias ſanctifica-
tioni ⁊ ī diabolū magnū in iſrl' ſemp.
Et effuderūt ſanguinē innocentē p cir-
cuitū ſanctificatōnis: ⁊ ꝯtaminauerūt
ſāctificationē . Et fugerūt habitatores
ihrlm ꝓpter eos: et facta eſt habitatio
extraneoꝝ et facta eſt extera ſemini ſuo: et
nati eius reliquerūt eam . Sanctifica-
tio eius deſolata ē ſicut ſolitudo: dieſ
feſti eius ꝯuerſi ſunt in luctū: ſabbata
eius ī opprobriū· honores eiꝰ in nichi-
lum. Secundū gloriā eiꝰ multiplicata
eſt ignominia eius: et ſublimitas eiꝰ
conuerſa eſt ī luctū . Et ſcripſit rex anti-
ochus omni regno ſuo: ut eſſet omnis

ppls vnus . Et reliquerūt vnuſquiſqꝫ
legem ſuā: et ꝯſenſerūt omnes gentes
ſcdm verbū regis antiochi . Et multi
ex iſrl' ꝯſenſerūt ei: ⁊ ſacrificauerūt ydo-
lis: ⁊ coinquinauerūt ſabbatū. Et mi-
ſit rex antiochus libros per manus
nunctioꝝ in ihrlm ⁊ in omēs ciuitateſ
iude· ut ſequerent̄ leges gentiū terre: et
prohiberēt olocauſta ⁊ ſacrificia ⁊ pla-
cationes fieri ī templo dei: et ꝓhiberēt
celebrari ſabbatū ⁊ dies ſolemnes . Et
iuſſit coinquinari ſancta: ⁊ ſanctū po-
pulum iſrl' . Et iuſſit edificari aras et
templa et ydola et immolari carnes
ſuillas et pecora cōmunia: et relinq̄re
filios ſuos incircūciſos ⁊ coinquina-
ri animas eoꝝ ī omnibꝫ immūdicijs
⁊ abominatōnibꝫ: ita ut obliuiſceren-
tur legem et immutarēt omnes iuſtifi-
cationes dei . Et quicūqꝫ non feciſſent
ſcdm verbū regis antiochi morerētur.
Secundū oīa verba hec ſcripſit omni
regno ſuo: et prepoſuit principes po-
pulo qui hec fieri cogerent . Et iuſſerūt
ciuitatibꝫ iude ſacrificare. Et ꝯgregati
ſunt multi de pplo ad eos qui dereliq̄ue-
rant legē dnī: ⁊ fecerūt mala ſup terrā:
et effugauerūt pplm iſrl' in abditis et
in abſconditis fugitiuoꝝ locis . Die
quintadecima menſis caſleu· quinto
et q̄dragesimo ⁊ centeſimo anno edifi-
cauit rex antiochus abominandum
ydolum deſolatōnis ſup altare dei: ⁊
per uniuerſas ciuitates iude in circui-
tu edificauerunt aras: ⁊ ante ianuas
domoꝝ ⁊ ī plateis incendebāt thura
⁊ ſacrificabāt . Et libros legis dei com-
buſſerūt igni ſcindentes eos: ⁊ apud
quemcūqꝫ inueniebant̄ libri teſtamēti
dnī ⁊ quicūqꝫ obſeruabat legem dnī:
ſcdm edictum regis trucidabāt eū . In
virtute ſua faciebāt hec pplo iſrl': qui

inueniebatur in omni menſe in ciuita-
tibus . Et quīta ⁊ viceſima die menſiſ
ſacrificabāt ſup aram que erat cōtra
altare: ⁊ mulieres que circūcidebāt fi-
lios ſuos trucidabant̄ ſcdm iuſſum
regis antiochi . Et ſuſpendebāt pueroſ
a ceruicibꝫ per vniuerſas domos eoꝝ:
et eos qui circūciderāt illos trucidabāt.
Et multi de pplo iſrl' diffinierūt apud ſe·
ut non manducarēt immūda: ⁊ elege-
runt magis mori q̄ cibis coinq̄nari
immūdis: et noluerūt infringere legē
dei ſanctam· ⁊ trucidati ſunt . Et facta
eſt ira magna ſuper pplm valde . II

In diebus illis ſurrexit mathathias filiꝰ
iohannis filij ſimeonis ſacerdos ex fi-
lijs ioarim ab ihrlm: ⁊ ꝯſedit ī mon-
te modin . Et habebat filios quinqꝫ:
iohannan q̄ cognominabat̄ gaddis·
et ſimonem qui cognoīabat̄ thaſi· et
iudam qui vocabat̄ machabeus: et
eleazarū qui cognoīabat̄ abaron· et
ionathan qui cognoīabatur apphus.
Hij viderūt mala que fiebant in pplo
iuda et in ihrlm . Et dixit mathathias.
Ve michi . Vt quid natus ſum videre
contritionē ppli mei ⁊ ꝯtritionē ciuita-
tis ſancte· ⁊ ſedere illic cū datur in ma-
nibus inimicoꝝ? Sancta ī manu ex-
traneoꝝ facta ſunt: templū eius ſicut
homo ignobilis . Vaſa glorie eiꝰ ca-
ptiua adducta ſūt: trucidati ſūt ſenes
eius in plateis: ⁊ iuuenes eiꝰ ceciderūt
in gladio inimicoꝝ . Que gens non
hereditauit regnū eius: ⁊ nō obtinuit
ſpolia eius? Omnis compoſitio eiuſ
ablata eſt . Que erat libera· facta ē an-
cilla . Et ecce ſancta nr̄a et pulcritudo
noſtra et claritas nr̄a deſolata eſt: et
coinq̄nauerūt eam gentes . Quo ergo
nobis adhuc viuere? Et ſcidit veſti-
menta ſua mathathias et filij eius: et

operuerūt ſe cilicijs: et planxerūt valde.
Et venerūt illuc qui miſſi erant a rege
antiocho: ut cogerēt eos qui confuge-
rant in ciuitatem modin immolare
⁊ accendere thura: ⁊ a lege dei diſcedere.
Et multi de pplo iſrl' conſentientes ac-
ceſſerunt ad eos: ſed mathathias ⁊ filij
eius conſtāter ſteterūt. Et reſpondētes
qui miſſi erant ab antiocho dixerunt
mathathie . Princeps et clariſſimus et
magnus es in hac ciuitate: et ornatꝰ
filijs et fratribus . Ergo accede prioꝛ ⁊
fac iuſſum regis ſicut fecerunt omneſ
gentes ⁊ viri iuda et qui remanſerunt
in ihrlm: et eris tu ⁊ filij tui inter ami-
cos regis: ⁊ amplificatꝰ auro ⁊ argen-
to et muneribus multis . Et reſpōdit
mathathias: et dixit magna voce . Et
ſi omēs gētes regi antiocho obediunt
ut diſcedant vnuſquiſqꝫ a ſeruitute le-
gis patrū ſuoꝝ et conſentiāt mādatiſ
eius: ego et filij mei ⁊ fratres mei obedi-
emus legi patrū nr̄oꝝ . Propicius ſit
nobis deus: nō ē nobis utile relinq̄re
legem et iuſticias dei . Non audiemuſ
verba regis antiochi: nec ſacrificabi-
mus trāſgredientes legis nr̄e mādata:
ut eamus altera via . Et ut ceſſauit lo-
qui verba hec: acceſſit quidam iudeuſ
in omniū oculis ſacrificare ydolis ſup
aram ī ciuitate modin ſcdm iuſſum
regis . Et vidit mathathias ⁊ doluit: ⁊
cōtremuerūt renes eius . Et acceſus eſt
furoꝛ eiꝰ ſcdm iudiciū legis: ⁊ inſiliēs
trucidauit eū ſup arā . Sed et virū quē
rex antiochus miſerat qui cogebat im-
molari occidit in ipſo tpe· et aram de-
ſtruxit: et zelatus eſt legem ſicut fecit fi-
nees zambri filio ſalomi . Et exclama-
uit mathathias voce magna in ciuita-
te dicēs . Omnis qui zelum habet legis
ſtatuens teſtamentū exeat poſt me . Et

fugit ipse et filij eius in montes: et re-
liquerunt quecūqꝫ habebant in civitate.
Tunc descēderūt multi q̄rentes iudiciū
et iusticiā in desertū: et sederūt ibi ipsi
et filij eius ⁊ mulieres eoꝝ ⁊ pecora eoꝝ:
quoniā induraverūt super eos mala.
Et renunciatū ē viris regis ⁊ exercitui
qui erāt in ihrlm civitate david: quō
discessissent viri quidā qui dissipave-
runt mandatū regis ī loca occulta in
deserto: et abissent post illos multi. Et
statim perrexerūt ad eos: et constituerūt
adversus eos p̄lium in die sabbatoꝝ.
Et dixerūt ad eos. Resistitis et nūc ad-
huc? Exite: et facite secundū verbum
regis antiochi · ⁊ vivetis. Et dixerūt.
Non exibim⁹: neqꝫ faciemus verbum
regis ut polluam⁹ diē sabbatoꝝ. Et
concitaverūt adversus eos p̄liū: ⁊ nō
responderunt illis · nec lapidem mise-
runt in eos nec oppilaverunt loca oc-
culta dicentes. Moriamur omnes ī
simplicitate nostra: ⁊ testes erūt super
nos celū ⁊ terra quod iniuste perditis
nos. Et intulerūt illis bellū sabbatis: ⁊
mortui sūt ipsi ⁊ uxores eoꝝ ⁊ filij eoꝝ
⁊ pecora eorū: usqꝫ ad mille animas
hominū. Et cognovit mathathias et
amici eius: et luctum habuerūt super
eos valde. Et dixit vir proximo suo.
Si oēs fecerim⁹ sicut fratres nostri
fecerūt ⁊ non pugnaverim⁹ adversus
gentes pro animabꝫ nostris et iustifi-
cationibus nostris: citius disperdēt
nos a terra. Et cogitaverūt in die illa
dicentes. Omīs homo quicūqꝫ vene-
rit ad nos in bello die sabbatorum
pugnem⁹ adversus eū: et non morie-
mur omnes sicut mortui sunt fratres
nostri in occultis. Tunc congregata ē
ad eos synagoga iudeoꝝ fortis viri-
bus ex isrl: omnis voluntarius ī lege ⁊
omēs qui fugiebant a malis additi
sūt ad eos: et facti sunt illis ad firma-
mentū. Et collegerūt exercitū: ⁊ percusse-
runt peccatores in ira sua ⁊ viros ini-
quos ī indignatiōne sua: ⁊ ceteri fuge-
runt ad nationes ut evaderēt. Et cir-
cuivit mathathias ⁊ amici ei⁹ ⁊ destrux-
erūt aras: ⁊ circūciderūt pueros incir-
cumcisos quoscūqꝫ invenerūt ī finibus
isrl' in fortitudine. Et psecuti sūt filios
suphie: et psperatū ē opus ī manibꝫ
eoꝝ. Et obtinuerūt legem de manibꝫ
gentium et de manibus regū: et non
dederunt cornu peccatori. Et appropinq̄-
verūt dies mathathie moriēdi: et dixit
filijs suis. Nūc cōfortata ē superbia ⁊
castigatio: et tps eversionis et ira indi-
gnationis. Nūc ergo o filij emulato-
res estote legis: ⁊ date animas vestras
pro testamēto patrū. Et memētote opeꝝ
patrum que fecerūt in generationibus
suis: et accipietis gloriā magnam et
nomē eternū. Abraham nōne in tem-
ptatione inventus est fidelis: et repu-
tatum est ei ad iusticiam? Joseph in
tpe angustie sue custodivit mādatū:
et factus est dñs egipti. Finees pater
noster zelando zelum dei accepit testa-
mentū sacerdotij eterni. Jhesus dū im-
plevit v̄bū factus ē dux ī isrl'. Caleph
dum testificatur ī ecclesia accepit here-
ditatem. David in sua misericordia
cōsecut⁹ ē sedem regni ī secula. Helias
dum zelat zelū legis · receptus est in ce-
lum. Ananias azarias ⁊ misahel cre-
dentes liberati sunt de flāma. Daniel
in sua simplicitate liberatus est de ore
leonū. Et ita cogitate p generationē
⁊ generationem: quia omnes qui spe-
rant in eū non infirmant̄. Et a verbis
viri peccatoris ne timueritis: quia gl'a
ei⁹ stercus ⁊ vermis est. Hodie extollit̄
⁊ eras nō invenietur: quia cōversus ē
in terrā suam: et cogitatio eius periit.
Vos ergo filij cōfortamini et viriliter
agite in lege: quia cū feceritis q̄ vobis
precepta sunt in lege a dño deo vro: in
ipsa gl'osi eritis. Et ecce simon frater
vester scio quod vir consilij ē. Ipsum
audite semp: ⁊ ipse erit vobis pater. Et
iudas machabeus fortis viribꝫ a iu-
ventute sua sit vobis princeps milicie:
et ipse aget bellum p̄pli. Et adducetis
ad vos oēs factores legis: et vindi-
cate vindictā p̄pli vestri. Retribuite re-
tributionem gentibus: ⁊ intendite in
preceptum legis. Et benedixit eos: et
appositus ē ad patres suos. Et defun-
ctus ē centesimo et quadragesimosexto
anno: et sepultus est a filijs suis in se-
pulcris patrum suorum in modin: ⁊
planxerūt eū oēs isrl' planctu magno.

III

Et surrexit iudas qui voca-
batur machabeus filius ei⁹ pro
eo: ⁊ adiuvabāt eū oēs fratres eius
et universi qui se cōiunxerāt patri eius:
et p̄liabātur prelium isrl' cū leticia. Et
dilatavit gloriā p̄plo suo: ⁊ induit se
loricā sicut gigas ⁊ succinxit se arma
bellica sua ī prelijs: ⁊ protegebat castra
gladio suo. Similis factus est leoni
in operibꝫ suis: ⁊ sicut catulus leonis
rugiens in venatione. Et psecutus est
iniquos perscrutans eos: ⁊ qui cōturba-
bant p̄plm suum · eos succendit flam-
mis: ⁊ repulsi sunt inimici eius pre ti-
more ei⁹. Et oēs operarij iniquitatis
conturbati sunt: ⁊ directa est salus in
manu ei⁹. Et exacerbabat reges multos:
et letificabat iacob in operibus suis:
et in seculū memoria ei⁹ in benedictio-
ne. Et perambulabat civitates iuda ⁊
perdidit impios ex eis: et avertit irā ab
isrl'. Et nominat⁹ est usqꝫ ad novissimū
terre: et congregavit pereūtes. Et con-
gregavit appollonius gentes: et a sa-
maria virtutem multam et magnam
ad bellandū contra isrl'. Et cognovit
iudas et exijt obviam illi: et percussit
et occidit illum et ceciderūt vulnerati
multi ⁊ reliqui fugerūt: ⁊ accepit spolia
eoꝝ. Et gladiū appollonij abstulit iu-
das: et erat pugnās ī eo oībꝫ diebꝫ.
Et audivit seron princeps exercit⁹ si-
rie: quod cōgregavit iudas cōgrega-
tionē fideliū ⁊ ecclesiam secum. Et ait.
Faciam michi nomen et glorificabor
in regno: et debellabo iudam et eos
qui cū ipso sunt: qui spernebāt verbū
regis. Et p̄paravit se: et ascenderūt cū
eo castra impioꝝ fortes auxiliarij ut
facerēt vindictā in filios isrl'. Et appro-
pinquaverūt usqꝫ bethoron: ⁊ exivit iudas
obviam illis cū paucis. Ut autē vide-
runt exercitū venientem sibi obviam:
dixerūt iude. Quomō poterim⁹ pauci
pugnare contra multitudinē tantam
tam fortem? Et nos fatigati sum⁹ ie-
iunio hodie. Et ait iudas. Facile est
cōcludi multos ī manu paucoꝝ: et nō
est differentia in cōspectu dei celi libera-
re in multis ⁊ in paucis: quoniā nō
in multitudine exercitus victoria belli:
sed de celo fortitudo ē. Ipsi veniunt ad
nos ī multitudine cōtumaci ⁊ superbia:
ut disperdāt nos ⁊ uxores nostras et
filios nr̄os: ⁊ ut spolient nos. Nos
vero pugnabim⁹ pro animabꝫ nr̄is
et legibus nostris · et ipse dñs conteret
eos ante faciem nostram. Vos autē
ne timueritis eos. Ut cessavit autē lo-
qui insiluit ī eos subito: et cōtritus est
seron ⁊ exercit⁹ eius in cōspectu ipsius:
et persecutus est eū in descensu bethoron
usqꝫ in campum. Et ceciderunt ex eis
octingenti viri: reliqui autem fugerūt

in terram philistijm. Et recidit timor
iude ac fratrū eius et formido super
omnes gentes· in circuitu eorū: ⁊ peruenit ad regem nomen eius: et de prelijs
iude narrabāt omnes gentes. Ut audiuit autē rex antiochus sermones istos
iratus est animo: ⁊ misit ⁊ congregauit exercitū uniūsi regni sui castra fortia valde. Et aperuit erarium suū: et
dedit stipendia exercitui in annum: ⁊
mādauit illis ut essent parati ad oīa.
Et vidit q͛ defecit pecunia de thesauris suis: et tributa regionis modica
propter dissensionem ⁊ plagā quam
fecit in terra: ut tolleret legitima que
erant a primis diebus. Et timuit ne
non haberet ⁊ semel et bis in sumpt9
et donatiua que dederat ante larga
manu: et abūdauerat sup reges qui
ante eū fuerāt. Et cōsternat9 erat aīo
valde: ⁊ cogitauit ire in p͛sidem ⁊ accipere tributa regionū: ⁊ congregare argentū multū. Et reliquit lisiam hominem nobilem de genē regali sup negocia regia a flumine eufraten usq; ad
flumen egipti: ⁊ ut nutriret antiochū
filiū suū donec rediret. Et tradidit ei
mediū exercitū et elephantos: et mandauit ei de omnib; que volebat ⁊ de
inhabitantib; iudeam et ihrlm: et ut
mitteret ad eos exercitū ad conterendā
et extirpandam virtutē isrl· ⁊ reliq̄as
ihrlm· et auferendā memoriam eorū
de loco: et ut constitueret habitatores
filios alienigenas in omnib; finibus
eorū: et sorte distribueret terrā eorū. Et
rex assūpsit partem exercitus residui· ⁊
exiuit ab antiochia ciuitate regni sui
anno centesimo et quadragesimoseptimo: ⁊ transfretauit eufraten flumē:
et pambulabat superiores regiones.
Et elegit lisias ptholomeum filium
dorimini ⁊ nichanorē ⁊ gorgiā viros
potentes ex amicis regis: ⁊ misit cum
eis quadraginta milia viros ⁊ septē
milia equitū: ut venirēt ī terrā iuda ⁊
disp͛derēt eā secūdum verbū regis. Et
processerūt ut irent cū uniūsa virtute
sua: et venerūt et applicuerunt ammaum in terra cāpestri. Et audierūt mercatores regionū nomē eorū: ⁊ acceperūt
argentū ⁊ aurum multum valde ⁊ pueros· ⁊ venerūt in castra ut acciperent
filios isrl in seruos: ⁊ additi sunt ad
eos exercitus sirie et terre alienigenarū.
Et vidit iudas ⁊ fratres ei9 quia multiplicata sunt mala: et exercitus applicabat ad fines eorū: ⁊ cognouerūt verba regis que mandauit p͛plo facere in
interitū ⁊ consūmationē. Et dixerunt
unusquisq; ad p͛ximū suū. Erigam9
deiectionem p͛pli nostri: et pugnemus
pro p͛plo nostro et sanctis nostris. Et
cōgregat9 ē cōuentus ut essent parati
in p͛liū: ⁊ ut orarēt ⁊ peterent misericordiam ⁊ miseratōnes. Et ihrlm non
habitabatur: sed erat sicut desertū. Nō
erat qui ingrederetur et egrederetur de natis eius: et sanctū cōculcabatur. Et filij
alienigenarū erāt in arce: ibi erat habitatio gentiū. Et ablata est voluptas
a iacob: et defecit ibi tibia et cithara.
Et cōgregati sūt ⁊ venerūt ī masphat
cōtra ihrlm· quia loc9 oratōnis erat
ī masphat ante ī isrl. Et ieiunauerūt
illa die: et induerūt se cilicijs et cinerē
imposuerūt capiti suo: et desciderūt vestimenta sua. Et expanderūt libros legis
de quib; scrutabātur gentes similitudinē
simulacrorū suorū: et attulerūt ornamenta sacerdotalia ⁊ primicias ⁊ decimas: et suscitauerunt nazareos q̄ impleuerant dies: et clamauerunt voce
magna ī celū dicentes. Quid faciem9
istis: et quo eos ducemus? Et sancta
tua cōculcata sūt et cōtaminata sunt:
et sacerdotes tui facti sunt ī luctum et
in humilitatē. Et ecce nationes conuenerūt aduersum nos: ut nos disperdant. Tu scis que cogitāt ī nos. Quō
poterim9 subsistere ante faciem eorū:
nisi tu deus adiuues nos? Et tubis
exclamauerūt voce magna. Et post
hec constituit iudas duces populi: tribunos et centuriones et pentacontarchos ⁊ decuriones. Et dixit hijs qui
edificabāt domos et sponsabāt uxores et plantabant vineas ⁊ formidolosis: ut redirēt unusquisq; in domū
suam secundū legem. Et mouerūt castra: ⁊ collocauerūt ad austrū ammaum. Et ait iudas. Accingimini ⁊ estote filij potentes· et estote parati ī mane
ut pugnetis aduersus nationes has
que cōuenerunt disperdere nos ⁊ sancta nostra: quoniam melius est nos
mori in bello: q̄ȝ videre mala gentis
nostre et sanctorum. Sicut autem fuerit voluntas in celo sic fiat. IIII

Et assumpsit gorgias quinq; milia viros: et mille equites electos.
Et mouerunt castra nocte ut applicarent ad castra iudeorū: et pcuterent eos
subito. Et filij qui erant ex arce erant
illis duces. Et audiuit iudas: et surrexit ipse et potentes percutere virtutem
exercituū regis: que erant in ammaū.
Adhuc enī dispersus erat exercit9 a castris. Et venit gorgias in castra iude
noctu: et neminē inuenit. Et querebat
eos in montibus: quoniā dixit: fugiunt hij a nobis. Et cū dies fact9 esset
apparuit iudas in campo cum tribus
milibus virorū tantū: qui tegumēta ⁊
gladios non habebant. Et viderūt
castra gentium valida: et loricatus et
equitatus in circuitu eorū: et hij docti
ad preliū. Et ait iudas viris qui secū
erant. Ne timueritis multitudinē eorū:
et impetū eorū ne formideritis. Mementote qualiter salui facti sūt patres nr̄i
in mari rubro: cū sequeretur eos pharao cū exercitu multo. Et nūc clamem9
in celum et miserebitur nostri dn̄s: et
memor erit testamenti patrū nostrorū
et cōteret exercitum istum ante faciem
nostram hodie: ⁊ scient omnes gentes
quia ē deus qui redimat et liberet isrl.
Et leuauerūt alienigene oculos suos:
et viderunt eos venientes ex aduerso.
Et exierunt de castris in p͛liū: et tuba
cecinerūt hij qui fuerant cum iuda. Et
congressi sunt: et contrite sunt gentes
et fugerūt in campū. Nouissimi autē
ceciderūt in gladio: et persecuti sūt eos
usq; gezeron et usq; in campos ydumee ⁊ azoti et iamnie: ⁊ ceciderunt ex
illis usq; ad tria milia virorū. Et reuersus est iudas: ⁊ exercitus ei9 sequēs
eum. Dixitq; ad p͛plm. Nō cōcupiscatis spolia quia bellū contra nos est:
⁊ gorgias ⁊ exercitus eius p͛pe nos in
mōtib;: sed state nūc contra inimicos
nostros et expugnate eos: et sumetis
postea spolia securi. Et adhuc loquēte
iuda hec: ecce apparuit pars quedam
prospiciēs de mōte. Et vidit gorgias
q͛ in fugam conuersi sūt sui: ⁊ succensa
sunt castra. Fum9 enī qui videbatur
declarabat qd̄ factū est. Quib; illi conspectis timuerūt valde: aspicientes simul ⁊ iudam· ⁊ exercitū in campo paratum ad p͛lium. Et fugerūt omnes
in cāpo alienigenarū: et iudas reuersus
est ad spolia castrorū. Et acceperunt
aurum multum et argentū et iacinctū
⁊ purpurā marinā ⁊ opes magnas:
⁊ conuersi ymnū canebāt ⁊ benedicebāt

deum in celū quoniā bon⁹ est: quō in
seculū misericordia ei⁹. Et facta est sa-
lus magna in isrl' ī die illa. Quicūq3
autē alienigenaꝝ euaserūt: venerūt et
nūciauerūt lisie vniūsa que acciderāt.
Quibus ille auditis cōsternatus aīo
deficiebat: qꝛ nō qualia voluit talia
cōtigerūt in isrl': et qualia mandauit
rex. Et sequēti anno cōgregauit lisias
viroꝝ electorū sexaginta milia et equi-
tum quīq3 milia: ut debellaret eos. Et
venerūt in iudeam: et castra posuerūt
in bethoron: ⁊ occurrit illis iudas cū
decem milibꝫ viris. Et viderūt exercitū
fortem: et orauit et dixit. Bñdictus es
saluator isrl' qui contriuisti impetum
potentis in manu serui tui dauid: et
tradidisti castra alienigenaꝝ ī manu
ionathe filij saul ⁊ armigeri ei⁹. Con-
clude exercitū istū in manu pplī tui isrl':
⁊ cōfundant ī exercitu suo ⁊ eq̄tibꝫ. Da
illis formidinem: et tabefac audaciā
virtutis eoꝝ: ⁊ cōmoueant cōtricōne
sua. Deice illos gladio diligentiū te:
et collaudēt te oēs qui nouerūt no-
men tuū ī ymnis. Et cōmiserūt pliū:
et ceciderūt de exercitu lisie quīq3 milia
viroꝝ. Videns autē lisias suoꝝ fugā.
⁊ iudeoꝝ audaciam. ⁊ qꝛ parati sunt
aut viuere aut mori fortiter: abijt an-
tiochiam et elegit milites: ut multipli-
cati rursus venirēt ī iudeā. Dixit autē
iudas et fratres ei⁹. Ecce contriti sunt ini-
mici nostri: ascendam⁹ nūc mūdare
sancta ⁊ renouare. Et cōgregatus est
omīs exercitus: et ascenderūt ī montē
syon. Et viderūt sanctificationē desertā
⁊ altare pphanatū. ⁊ portas exustas: ⁊
in atrijs virgulta nata sicut in saltu.
vel in montibꝫ: ⁊ pastoforia diruta.
Et sciderūt vestimēta sua et planxerūt
planctu magno: ⁊ imposuerūt cinerē

sup caput suū. ⁊ ceciderūt in faciē sup
terrā: et exclamauerūt tubis signoꝝ et
clamauerūt in celū. Tunc ordinauit
iudas viros ut pugnarēt adūsus eos
qui erant in arce: donec emundarent
sancta. Et elegit sacerdotes sine macu-
la voluntatem habentes in lege dei: et
mūdauerūt sancta: et tulerūt lapides
cōtaminationis in locū immūdum.
Et cogitauit de altari olocaustorum
quod pphanatū erat: quid de eo faceret.
Et incidit illi cōsiliū bonū ut destrue-
ret illud: ne forte illis esset ī opprobriū
quia cōtaminauerūt illud gentes: et
demoliti sūt illud. Et reposuerūt lapi-
des in montem dom⁹ in loco apto:
quoadusq3 veniret pphta et respon-
deret de eis. Et acceperūt lapides inte-
gros secundū legem: et edificauerunt
altare nouū secundū illud quod fuit
prius: ⁊ edificauerūt sancta: ⁊ q̄ intra
domū erāt intrinsecus ⁊ edem: ⁊ atria
sanctificauerūt. Et fecerūt vasa sancta
noua: ⁊ intulerūt candelabrū ⁊ altare
incensoꝝ et mensā ī templū. Et incēsu
posuerunt sup altare: et accenderunt
lucernas que sup candelabrū erant: ⁊
lucebāt in templo. Et posuerūt super
mensā panes: ⁊ appenderūt velamia:
et cōsumauerūt omīa opera q̄ fecerāt.
Et ante matutinū surrexerūt quīta et
vicesima die mensis noni. hic ē mēsis
casleu centesimiquadragesimio dauid
anni: et obtulerūt sacrificiū secūdū le-
gem sup altare olocaustoꝝ nouū qđ
fecerūt. Secūdū tempus ⁊ secundū diē
in qua cōtaminauerūt illud gentes:
in ipsa renouatū est ī canticis et cithā-
ris ⁊ cineris ⁊ cimbalis. Et cecidit oīs
pplis ī faciē: et adorauerūt ⁊ bñdixerūt
in celū eū qui psperauit eis. Et fecerūt
dedicationem altaris diebus octo: et

obtulerūt olocausta cū leticia: et salu-
taria laudis. Et ornauerūt faciē tēpli
coronis aureis ⁊ scutulis: ⁊ dedicaue-
runt portas ⁊ pastoforia: ⁊ imposuerūt
eis ianuas. Et facta est leticia in pplo
magna valde: ⁊ auersū est opprobriū
gentiū. Et statuit iudas et fratres ei⁹
⁊ vniuersa ecclesia isrl' ut agatur dies
dedicationis altaris in temporibus
suis ab anno in annū p dies octo: a
quīta et vicesima die mensis casleu cū
leticia et gaudio. Et edificauerunt in
tpe illo montem syon et per circuitū mu-
ros altos et turres firmas: nequādo
venirent gentes et cōculcarent eū sicut
antea fecerūt. Et collocauit illic exerci-
tum ut seruarent eū: ⁊ muniuit eū ad
custodiendā bethsurā: ut haberet pplš
munitionem cōtra faciē ydumee. V

Et factū est ut audierūt gentes in
circuitu quia edificatū est altare
⁊ sāctuariū sicut prius irate sūt valde:
⁊ cogitabāt tollere genus iacob. q̄ erāt
inter eos: et ceperūt occidere de pplo et
persequi. Et debellabat iudas filios
esau ī ydumea ⁊ eos qui erant in ara-
bathane quia circūsedebant isrlitas:
et pcussit eos plaga magna. Et recor-
datus est maliciā filioꝝ bean: qui erāt
pplo in laqueū et ī scandalū insidiātes
ei in via. Et conclusi sūt ab eo in turri-
bus: ⁊ applicuit ad eos. et anathema-
tizauit eos: ⁊ incendit turres eoꝝ igni
cum omībꝫ qui in eis erant. Et trans-
iuit ad filios ammon et inuenit ma-
num fortem et pplm copiosū: et timo-
theum ducē ipoꝝ. Et cōmisit cum eis
plia multa ⁊ contriti sūt in conspectu
eoꝝ ⁊ pcussit eos: ⁊ cepit iazer ciuitatē
⁊ filias eius: ⁊ reuersus est in iudeam.
Et congregate sūt gentes que sunt in
galaad adūsus isrlitas qui erant in

finibꝫ eoꝝ ut tollerent eos: et fugerūt
in dathemam munitionē: et miserūt
literas ad iudam et fratres ei⁹ dicētes.
Congregate sūt aduersū nos gentes
per circuitū ut nos auferant: ⁊ parāt
venire ⁊ occupare munitionē in quā
cōfugim⁹: ⁊ timotheus est dux exercit⁹
eoꝝ. Nūc ergo veni ⁊ eripe nos de ma-
nibus eoꝝ: quia cecidit multitudo de
nobis. Et omēs fratres nostri q̄ erāt
in locis tubin interfecti sūt: ⁊ captiuas
duxerūt vxores eoꝝ ⁊ natos ⁊ spolia:
⁊ peremerūt illic fere mille viros. Et ad-
huc epistole legebantᷣ: et ecce alij nūcij
venerunt de galilea conscissis tunicis
nūciantes secundū verba hec: dicentes
cōuenisse aduersū se. a ptholomaida
⁊ tyro. et sydone: et repleta est omnis
galilea alienigenis: ut nos cōsumāt.
Vt audiuit autē iudas et pplš sermo-
nes istos: conuenit ecclesia magna co-
gitare quid facerent fratribꝫ suis qui
in tribulatione erant ⁊ expugnabantᷣ
ab eis. Dixitq3 iudas symoni fratri
suo. Elige tibi viros et vade et libera
frēs tuos ī galilea: ego autē et frater
meus ionathas ibim⁹ ī galaditidim.
Et reliquit iosephū filiū zacharie et
azariā duces pplī cū residuo exercitu
in iudea ad custodiam: et p̄cepit illis
dicens. Preestote pplo huic: ⁊ nolite
bellū cōmittere adūsum gentes donec
reuertamur. Et dati sunt symoni viri
tria milia ut iret in galileā: iude autē
octo milia ī galaditidim. Et abijt sy-
mon ī galileam: et cōmisit plia multa
cum gentibꝫ. Et contrite sūt gentes a
facie eius: et psecutus est eos usq3 ad
portam ptholomaidis. Et ceciderūt
de gentibꝫ fere tria milia viroꝝ: ⁊ acce-
pit spolia eoꝝ. Et assūpsit eos q̄ erāt
in galilea et ī arbatis cum vxoribus

et natis ⁊ omnibꝫ que erant illis: ⁊ ad-
duxit ĩ iudeã cũ leticia magna. Et iu-
das machabeus et ionathas ⁊ frẽs eiꝰ
transierũt iordanem: et abierũt viam
triũ dierꝫ in desertũ. Et occurrerũt eis
nabuthei et susceperũt eos pacifice: et
narrauerunt eis omnia que acciderãt
fratribꝫ eorꝫ ĩ galaditide: ⁊ quia multi
ex eis comphensi sũt in barasa ⁊ bosor
et in alimis ⁊ in casphor ⁊ mageth et
carnaim. Hee omnes ciuitates munite
et magne. Sed ⁊ in ceteris ciuitatibꝰ
galaditidis tenentꝰ cõprehensi. Et in
crastinũ constituerũt admouere exerci-
tum ciuitatibꝫ hijs: ⁊ cõprehendere et
tollere eos ĩ vna die. Et conũtit iudas
et exercitus eius viam in desertũ bosor
repente: et occupauit ciuitatem ⁊ occi-
dit omnem masculũ in ore gladij: et
accepit omnia spolia eorũ et succendit
eam igni. Et surrexerũt inde nocte: et
ibant vsqꝫ ad municõnem. Et factum
est diluculo cũ eleuassent oculos suos:
et ecce ppl's multus cuiꝰ nõ erat nume-
rus: portantes scalas ⁊ machinas vt
comphenderẽt municõnẽ et expugna-
rent eos. Et vidit iudas quia cepit bel-
lum: ⁊ clamor belli ascendit ad celum
sicut tuba: ⁊ clamor magnus de ciui-
tate. Et dixit exercitui suo. Pugnate
hodie pro fratribꝫ vestris. Et venit tri-
bus ordinibꝫ post eos: et exclamaue-
runt tubis: et clamauerũt ĩ oratione.
Et cognouerũt castra timothei quia
machabeus est: et refugerũt a facie eiꝰ.
Et percusserũt eos plaga magna: et
ceciderũt ex eis ĩ die illa fere octo milia
virorꝫ. Et diũtit iudas in masphat ⁊
expugnauit et cepit eam: et occidit o-
mnem masculum eius ⁊ sumpsit spolia
eius: et succendit eam igni. Inde perrexit
et cepit casbon et maged et bosor: et
reliquas ciuitates galaaditidis. Post
hec autem verba congregauit timo-
theus exercitum aliũ: et castra posuit
contra raphon trans torrentẽ. Et misit
iudas speculari exercitũ: et renũciaue-
runt ei dicẽtes. quia cõuenerũt ad eũ
omnes gentes que ĩ circuitu nr̃o sunt:
et exercitꝰ multus nimis. Et arabas
conduxerũt in auxilium sibi: ⁊ castra
posuerũt trans torrentem parati ad te
venire in pliũ. Et abijt iudas obuiã
illis. Et ait timotheus principibus
exercitꝰ sui. Cũ appropinquerit iudas
et exercitꝰ eiꝰ ad torrentẽ aque: si trãsie-
rit ad nos prior. nõ poterimꝰ sustinẽ
eũ: quia potens poterit aduẽsum nos.
Si vero timuerit transire et posuerit
castra extra flumẽ: trãsfretamꝰ ad eos:
et poterimꝰ aduersus illũ. Vt autem
appropinquauit iudas ad torrentẽ aque
statuit scribas ppl'i secus torrentem: et
mandauit eis dicens. Neminẽ hoĩm
reliqueritis: sed veniãt omnes in pliũ.
Et trãsfretauit ad illos prior: ⁊ omnis
ppl's post eum. Et contrite sunt omnes
gentes a facie eorꝫ: et pciecerunt arma
sua: ⁊ fugerunt ad phanũ qd erat in
carnaim. Et occupauit ipsam ciuita-
tem: et phanũ succẽdit igni cũ omnibꝫ
que erãt ĩ ipso. Et oppressa ẽ carnaim:
et nõ potuit sustinere cõtra faciẽ iude.
Et cõgregauit iudas vniũsos isrl'itas
qui erãt in galaditide a minimo vsqꝫ
ad maximũ: et vxores eorꝫ. ⁊ natos ⁊
exercitũ magnũ valde: vt venirent in
terrã iude. Et venerũt vsqꝫ ephron: et
hec ciuitas magna ĩ ingressu posita
munita valde. Et non erat declinare
ab ea dextra vel sinistra: sed per mediã
iter erat. Et incluserunt se qui erant in
ciuitate: et obstruxerunt portas lapi-
dibus. Et misit ad eos iudas verbis

pacificis dicens. Transeamꝰ per terrã
vestram ut eamꝰ in terrã nostrã: et ne-
mo vobis nocebit: tantũ pedibꝫ trãs-
ibimus. Et nolebant eis aperire. Et
pcepit iudas pdicare ĩ castrꝭ: ut appli-
carẽt vnusquisqꝫ ĩ quo erat loco. Et ap-
plicuerũt se viri virtutis: et oppugna-
uit ciuitatẽ illã tota die ⁊ tota nocte:
et tradita est ciuitas in manu eiꝰ. Et
peremerũt omnẽ masculũ ĩ ore gladij:
et eradicauit eam ⁊ accepit spolia eiꝰ:
et transiuit per totam ciuitatem super
interfectos. Et trãsgressi sũt iordanem
in campo magno cõtra faciẽ bethsan.
Et erat iudas cõgregans extremos: et
exhortabatur ppl'm. per totam viam
donec venirent ĩ terram iuda. Et ascen-
derunt ĩ mõtem syon. cũ leticia et gau-
dio: et obtulerũt olocausta: qꝛ nemo
ex eis cecidisset donec reuerterentur in
pace. Et in diebus quibꝫ erat iudas ⁊
ionathas in terra galaad. et symon
frater eius ĩ galilea. contra faciẽ ptho-
lomaidis audiuit iosephꝰ zacharie
filius ⁊ azarias princeps virtutis res
bene gestas: et prelia que facta sũt: et
dixit. Faciamꝰ ⁊ ipi nobis nomen: ⁊
eamꝰ pugnare adũsus gentes que in
circuitu nostro sũt. Et pcepit hijs qui
erant ĩ exercitu suo et abierũt iãniam:
⁊ exiuit gorgias de ciuitate. ⁊ viri eiꝰ
obuiã illis in pugnã. Et fugati sunt
iosephus ⁊ azarias vsqꝫ ĩ fines iudee:
et ceciderũt illa die de ppl'o isrl' ad duo
milia viri. Et facta est plaga magna
in ppl'o: quia non audierũt iudam et
fratres eiꝰ: existimãtes fortiter se factu-
ros. Ipsi autẽ nõ erãt de semine virorꝫ
illorꝫ: per quos salus facta est in isrl'.
Et viri iuda magnificati sũt valde in
conspectu omnis isrl' et gentiũ omniũ:
vbi audiebatꝰ nomẽ eorꝫ. Et cõuenerũt
ad eos fausta acclamantes. Et exiuit
iudas et fratres eius ⁊ expugnabant
filios esau in terra que ad austrũ est:
⁊ pcussit chebron ⁊ filias eiꝰ: et muros
eiꝰ et turres eiꝰ succẽdit igne ĩ circuitu.
Et mouit castra ut iret in terram alie-
nigenarꝫ: ⁊ pambulabat samariam.
In illa die ceciderũt sacerdotes ĩ bello
dum volũt fortiter facere: dũ sine con-
silio exeunt ĩ preliũ. Et declinauit iu-
das in azotũ in terrã alienigenarꝫ: et
diruit aras eorꝫ et spolia deorꝫ suorũ
succendit igni: et cepit spolia ciuitatũ
et reuersus est in terram iuda. VI.

Et rex antiochus perambulauit
superiores regiones. Et audiuit
esse ciuitatem elimaidem in pside no-
bilissimã et copiosam in argento et
auro: templũqꝫ in ea locuplex valde.
Et illic velamina aurea et lorice ⁊ scu-
ta: que reliquit alexander philippi rex
macedo qui regnauit primꝰ in grecia.
Et venit et querebat capere ciuitatem
et depdari eam: et nõ potuit quoniã
innotuit sermo hijs qui erant in ciui-
tate. Et insurrexerũt in pliũ et fugit
inde: et abijt cũ tristicia magna: et re-
uersus ẽ babiloniã. Et venit qui nun-
ciaret ei ĩ pside: quia fugata sũt castra
que erant in terra iuda: et quia abijt
lisias cũ virtute forti in pmis ⁊ fugatꝰ
est a facie iudeorꝫ: ⁊ inualuerũt armis
et viribꝫ et spolijs multis que ceperunt
de castris que exciderũt: et quia dirue-
runt abominacõnem quam edificaue-
rant sup altare quod erat ĩ ihrl'm. et
sanctificacõnem sicut prius circũdede-
runt muris excelsis: sed et bethsuram
ciuitatẽ suã. Et factũ ẽ vt audiuit rex
sermones istos expauit et cõmotus ẽ
valde: ⁊ decidit in lectum ⁊ incidit in
languorem p tristicia: quia nõ ẽ factũ

sicut cogitabat. Et erat illic dies mul-
tos: quia renouata ē ī eo tristicia ma-
gna: et arbitratus ē se mori. Et voca-
uit oīes amicos suos: et dixit illis.
Recessit somnus ab oculis meis: et cō-
cidi et corrui corde pre sollicitudine. Et
dixi in corde meo. In quātam tribula-
tionem deueni: ⁊ in q̄s fluct⁹ tristicie in
qua nūc sum: qui iocūdus erā et dile-
ctus in potestate mea. Nūc vero remi-
niscor maloꝝ que feci ī ihrlm: unde et
abstuli oīa spolia aurea et argētea
que erant in ea: et misi auferre habi-
tantes iudeam sine causa. Cognoui
ergo quia ꝓpterea inuenerunt me ma-
la ista: ⁊ ecce pereo tristicia magna in
terra aliena. Et vocauit philippum
unū de amicis suis: et ꝑposuit eū sup
uniuersū regnū suū. Et dedit ei diade-
ma. et stolā suā et annulū: ut addu-
ceret antiochū filiū suū et nutriret eū
et regnaret. Et mortuus est illic anti-
ochus rex anno centesimoquadrage-
simonono. Et cognouit lisias quo-
niam mortu⁹ est rex: ⁊ cōstituit regna-
re antiochū filiū eius quem nutriuit
adolescentem: ⁊ vocauit nomen eius
eupatorem. Et hij qui erāt in arce con-
cluserant isrl' in circuitu sanctorū: et
q̄rebāt eis mala semꝑ ad firmamen-
tum gentiū. Et cogitauit iudas dispꝑ-
dere eos: et cōuocauit uniuersū ꝑplm
ut obsiderēt eos. Et cōuenerūt simul:
et obsederūt eos anno centesimoquin-
quagesimo: et fecerūt balistas et ma-
chinas. Et exierunt quidam ex eis qui
obsidebātur: et adiūxerunt se illis ali-
qui impij ex isrl': ⁊ abierūt ad regem
et dixerūt. Quousq; nō facis iudiciū:
et vindicas fratres nostros? Nos de-
creuim⁹ seruire patri tuo et ambulare
in ꝑceptis eius ⁊ obsequi edictis eius:

et filij ꝑpli nostri ꝓpter hec alienabant
se a nobis. Et quicūq; inueniebātur
ex nobis interficiebant: et hereditates
nostre diripiebātur. Et non ad nos
tantū extenderūt manū: sed ⁊ in oīes
fines nostros. Et ecce applicuerūt ho-
die ad arcem in ihrlm occupare eam:
et munitionē in bethsurā munierūt.
Et nisi ꝑueneris eos veloci⁹ maiora
q̄; hec facient: et non poteris obtinere
eos. Et iratus est rex ut hec audiuit:
et conuocauit oīes amicos suos. et
principes exercitus sui: ⁊ eos qui sup
equites erant. Sed ⁊ de regnis alijs et
de insulis maritimis venerūt ad eū:
exercit⁹ conducticij. Et erat numerus
exercit⁹ eius centummilia peditum et
vigintimilia equitū: ⁊ elephāti trigin-
taduo. docti ad ꝑliū. Et venerunt per
ydumeā ⁊ applicuerūt ad bethsuram:
et pugnauerūt dies multos: ⁊ fecerūt
machinas. Et exierūt et succenderunt
eas igni: et pugnauerūt viriliter. Et
recessit iudas ab arce: ⁊ mouit castra
ad bethzacharam contra castra regis.
Et surrexit rex ante lucem: et cōcitauit
exercitus impetū contra viam bethza-
charam. Et comparauerūt se exercitus
in ꝑliū: et tubis cecinerūt. Et elephan-
tis ostenderunt saguinē uue et mori:
ad acuendos eos in ꝑliū. Et diuiserūt
bestias per legiones: ⁊ astiterūt singu-
lis elephātis mille viri. in loricis con-
cathenatis et galee ere ī capitibꝫ eoꝝ:
et quingēti equites ordinati unicuiq;
bestie electi erant. Hij ante tempus ubi-
cumq; erat bestia ibi erāt: et quocūq;
ibat ibāt: ⁊ nō discedebāt ab ea. Sed
et turres lignee sup eos firme ꝓtegētes
sup singulas bestias: ⁊ super eas ma-
chine. Et super singulas viri virtutis
trigintaduo qui pugnabāt desup: et

intus magister bestie. Et residuū equita-
tum hinc et inde statuit in duas par-
tes: tubis exercitū cōmouere: et ꝑurge-
re constipatos in legionibꝫ ei⁹. Et ut
refulsit sol in clipeos aureos et ereos
resplenduerūt mōtes ab eis: ⁊ resplēdu-
erūt sicut lāpades ignis. Et distēta est
pars exercit⁹ regis ꝑ mōtes excelsos: et
alij ꝑ loca humilia: ⁊ ibāt caute et or-
dinate. Et cōmouebātur oīes inhabi-
tantes terrā a voce multitudinis eoꝝ: et
incessu turbe ⁊ collisione armoꝝ. Erat
enī exercitus magnus valde et fortis.
Et appropiauit iudas et exercitus ei⁹
in preliū: et ceciderūt de exercitu regis
sexcenti viri. Et vidit eleazar fili⁹ sau-
ra unā de bestijs loricatā loricis regis:
et erat eminēs sup ceteras bestias. Et
visum est ei q̄ in ea esset rex: et dedit se
ut liberaret ꝑplm suū: ⁊ acquireret sibi
nomen eternū. Et cucurrit ad eam au-
dacter in medio legionis interficiens
a dextris ⁊ a sinistris: ⁊ cadebant ab
eo huc atq; illuc. Et iuit sub pedes ele-
phātis et supposuit se ei: et occidit eū
et cecidit in terram super ipm: et mor-
tuus est illic. Et vidētes virtutem regis
⁊ impetū exercitus ei⁹. diuerterūt se ab
eis. Castra autem regis ascenderūt cō-
tra eos in ihrlm: et applicuerūt castra
regis ad iudeam et montem syon. Et
fecit pacem cū hijs q̄ erāt ī bethsura. ⁊
exierūt de ciuitate quia non erant eis
ibi alimenta conclusis: quia sabbata
erant terre. Et comꝑhendit rex bethsu-
ram et constituit ibi custodiā seruare
eam: et conuertit castra ad locū sancti-
ficationis dies multos. Et statuit illic
balistas ⁊ machinas. ⁊ ignis iacula
⁊ tormēta ad lapides iactādos: et spi-
cula. ⁊ scorpios. ad mittendas sagit-
tas. ⁊ fundibula. Fecerūt autem et ipi

machinas aduersus machinas eoꝝ:
et pugnauerūt dies multos. Esce autē
non erant in ciuitate eo q̄ septimus
annus esset: et qui remāserant ī iudea
de gentibꝫ consūpserant reliquias eoꝝ
que reposite fuerant. Et remanserunt
in sanctis viri pauci quoniā obtinu-
erat eos fames: ⁊ dispersi sūt unusq̄s-
q; ī locū suū. Et audiuit lisias q̄ phi-
lippus quē cōstituerat rex antiochus
cū adhuc viuēt ut nutriret antiochū
filiū suū et regnaret. reuersus est a per-
side ⁊ media ⁊ exercitus qui abierat cū
ipso: et quia querit suscipere regni ne-
gocia. Et festinauit ire: ⁊ dicere ad re-
gem et duces exercitus. Deficim⁹ coti-
die et esca nobis modica est: et locus
quem obsidem⁹ est munit⁹: ⁊ incūbit
nobis ordinare de regno. Nūc itaq;
demus dextras hominibꝫ istis: et fa-
ciamus cū illis pacem ⁊ cū omni gen-
te eoꝝ: ⁊ constituam⁹ illis ut ambulēt
in legitimis suis sicut ꝓus. Propter
legitima enī ipsoꝝ que desp̄exim⁹ irati
sunt: et fecerūt omnia hec. Et placuit
sermo in conspectu regis et principū:
et misit ad eos pacem facere et receperūt
illā: et iurauit illis rex et principes et
exierūt de municione. Et intrauit rex
montem syon et vidit municionem
loci: et rupit citius iuramentū quod
iurauit: et mandauit destruere murū
ī giro. Et discessit festinanter ⁊ reuersus
est antiochiā: et inuenit philippum
dominātem ciuitati: ⁊ pugnauit ad-
uersus eū ⁊ occupauit ciuitatē. VII

Anno centesimoquinquagesimo
et primo exiuit demetrius seleuci
filius ab urbe roma: et ascendit cum
paucis viris in ciuitatem maritimā:
et regnauit illic. Et factū est ut ingres-
sus est domū regni patrum suorum

comp̄hendit exercitus antiochū et lisi-
am ut adducerent eos ad eū: et res ei
innotuit: et ait. Nolite michi ostende-
re faciem eoꝝ. Et occidit eos exercitus.
Et sedit demetrius super sedem regni
sui: et venerūt ad eū viri iniqui et im-
pij ex isrl̄. et alchim⁹ dux eoꝝ: qui vo-
lebat fieri sacerdos. Et accusauerunt
p̄p̄lm apud regem dicentes. Perdidit
iudas et fr̄es ei⁹ amicos tuos et nos
disp̄didit de terra nostra. Nunc ergo
mitte virū cui credis ut eat et videat
exterminiū omne quod fecit nobis ĩ
regionibȝ regis: et puniat om̄es ami-
cos eius et adiutores eorū. Et elegit
rex ex amicis suis bachidem qui domi-
nabat̄ trans flumen magnū ĩ regno
et fidelem regi: et misit eum ut videret
exterminiū quod fecit iudas. Sed et
alchimū impiū cōstituit ĩ sacerdotiū:
et mandauit ei facere vlcionem ĩ filios
isrl̄. Et surrexerūt et venerūt cū exercitu
magno in terram iuda: et miserunt
nuncios et locuti sūt ad iudam et ad
fratres eius verbis pacificis in dolo:
et nō intenderūt sermonibȝ eoꝝ. Vide-
runt enī quia venerunt cū exercitu ma-
gno: et cōuenerūt ad alchimū ⁊ bachi-
dem congregatio scribarū requirere q̄
iusta sūt. Et primi assidei qui erāt in
filijs isrl̄: et requirebant ab eis pacem.
Dixerūt enī. Homo sacerdos de semi-
ne aaron venit: non decipiet nos. Et
locut⁹ est cū eis verba pacifica: ⁊ iura-
uit illis dicens. Non inferem⁹ vobis
malū: neqȝ amicis vestris. Et credide-
runt ei. Et cōprehēdit ex eis sexaginta
viros: et occidit eos in una die secun-
dum verbū quod scriptū est. Carnes
sanctorū tuorū et sanguinem ipsorū
effuderūt ĩ circuitu ihr̄lm: et nō erat q̄
sepeliret. Et incubuit timor et tremor

in omnem p̄p̄lm: quia dixerūt. Nō est
veritas et iudiciū in eis. Transgressi
sunt enī constitutū: et iusiurandū qd̄
iurauerūt. Et mouit bachides castra
ab ihr̄lm et applicuit in bethzecha: et
misit ⁊ comp̄hendit multos ex eis qui
a se refugerant: et quosdam de p̄p̄lo
mactauit: et in puteū magnū p̄iecit.
Et cōmisit regionem alchimo: et reli-
quit cū eo auxiliū in adiutorium ipsi.
Et abijt bachides ad regem. Et satis
agebat alchimus pro principatu sa-
cerdotij sui. Et cōuenerūt ad eū omnes
qui perturbabāt p̄p̄lm suū: et obtinu-
erunt terram iuda: et fecerūt plagam
magnā ĩ isrl̄. Et vidit iudas omnia
mala que fecit alchimus et q̄ cum eo
erant filijs isrl̄ plus multo q̄ȝ gentes:
et exijt in omnes fines iudee ĩ circuitu
⁊ fecit vindictam in viros desertores:
⁊ cessauerūt ultra exire in regione. Vi-
dit autem alchimus quod p̄ualuit
iudas et qui cū eo erant et cognouit
quia nō potest sustinere eos: et regres-
sus est ad regē: ⁊ accusauit eos multis
criminibȝ. Et misit rex nichanorem
vnū ex principibȝ suis nobilioribȝ. q̄
erat inimicicias exercens contra isrl̄: ⁊
mandauit ei euertere p̄p̄lm. Et venit
nichanor ĩ ihr̄lm cū exercitu magno:
et misit ad iudam et ad fratres ei⁹ cū
dolo verbis pacificis dicens. Non sit
pugna inter me ⁊ vos. Veniā cū viris
paucis: ut videam facies vestras cum
pace. Et venit ad iudam et salutaue-
runt se inuicem pacifice: et hostes pa-
rati erant rapere iudā. Et innotuit ser-
mo iude quoniā cū dolo venerat ad
eum: et conterritus est ab eo: ⁊ amplius
noluit videre faciem ei⁹. Et cognouit
nichanor qm̄ denudatū est cōsilium
eius: et exiuit obuiam iude in pugnā

iuxta capharsalama. Et ceciderūt de
nichanoris exercitu fere quinqȝ milia
viri: ⁊ fugerunt in ciuitatē dauid. Et
post hec verba ascendit nichanor in
montem syon: et exierunt de sacerdo-
tibus p̄p̄li salutare eū in pace: ⁊ demon-
strare ei olocaustomata q̄ offerebant̄
pro rege. Et irridens spreuit eos et pol-
luit: et locutus est sup̄be: ⁊ iurauit cū
ira dicens. Nisi traditus fuerit iudas
⁊ exercitus ei⁹ in manus meas: conti-
nuo cū regressus fuero in pace succen-
dam domū istam. Et exijt cū ira ma-
gna. Et intrauerant sacerdotes et stete-
runt ante faciem altaris et templi: et
flentes dixerūt. Tu dn̄e elegisti domū
istā ad inuocandū nomen tuū in ea:
ut esset dom⁹ orōnis et obsecracōnis
p̄p̄lo tuo. Fac vindictā ĩ homine isto·
⁊ exercitu ei⁹: et cadant in gladio. Me-
mento blasphemias eoꝝ: et ne dederis
eis ut p̄maneāt. Et exijt nichanor ab
ihr̄lm ⁊ castra applicuit ad bethoron:
et occurrit illi exercitus sirie. Et iudas
applicuit in adarsa cū tribus milibus
viris. Et orauit iudas et dixit. Qui
missi erāt a rege sennacharib domine
quia blasphemauerūt te. exijt angelus
⁊ percussit ex eis centūoctogintaquinqȝ-
milia: sic contere exercitum istū in con-
spectu nostro hodie ⁊ sciant ceteri quia
male locutus est sup̄ sancta tua: et iu-
dica illū secundum maliciam illi⁹. Et
commiserunt exercitus p̄lium terciade-
cima die mensis adar: et contrita sūt
castra nichanoris: ⁊ cecidit ip̄e prim⁹
in p̄lio ut autem vidit exercitus eius
quia cecidisset nichanor proiecerūt ar-
ma sua et fugerūt: et p̄secuti sunt eos
viā unius diei ab adazer usquequo
veniatur in gazara: et tubis cecinerūt
post eos cū significacionibȝ. Et exierūt

de omnibȝ castellis iudee in circuitu:
et ventilabāt eos cornibus: et conuer-
tebantur iterū ad eos. Et ceciderunt o-
mnes gladio: et non est relictus ex eis
nec unus. Et acceperūt spolia eoꝝ in
predam: et caput nichanoris ampu-
tauerūt et dexterā eius quā extenderat
sup̄be: et attulerūt et suspenderūt con-
tra ihr̄lm. Et letatus est p̄p̄ls valde: et
egerūt diem illā in leticia magna. Et
constituit agi omnibȝ annis diē istā
terciadecima die mensis adar: ⁊ siluit
terra iuda dies paucos. VIII

Et audiuit iudas nomen roma-
norū quia sūt potentes viribus
et acquiescūt ad omnia q̄ postulant̄
ab eis: ⁊ quicūqȝ accesserūt ad eos sta-
tuerunt cū eis amicicias: et quia sunt
potentes viribȝ. Et audierūt p̄lia eoꝝ
et virtutes bonas quas fecerūt in ga-
lacia: quia obtinuerūt eos et duxerūt
sub tributū. Et quāta fecerūt in regio-
ne hispanie: et qd̄ in potestatem rede-
gerunt metalla argenti et auri q̄ illic
sūt: ⁊ possederūt omnē locū cōsilio suo
⁊ paciencia: loca que longe erāt valde
ab eis ⁊ reges qui supuenerant eis ab
extremis terre cōtriuerūt: et percusserūt
eos plaga magna. Ceteri autē dant
eis tributū omnibȝ annis. Et philip-
pum persen ciciorū regem et ceteros q̄
aduersus eos arma tulerant contriue-
runt ĩ bello: ⁊ obtinuerūt eos. Et anti-
ochum magnū regem asie qui eis pu-
gnam intulerat habens centūviginti
elephātes et equitatū et currus et exer-
citum magnū valde contritū ab eis:
et quia ceperūt eū viuū ⁊ statuerunt ei
ut daret ip̄e et qui regnauerunt post
ipsū tributū magnū: et daret obsides
et constitutū. Et regionem indorū et
medos et lidos de optimis regionibȝ

eoꝝ: et acceptas eas ab eis dederūt eu-
meni regi. Et quia qui erant apud el-
ladam voluerunt ire et tollere eos: et
innotuit sermo hijs ⁊ miserūt ad eos
ducem unum ⁊ pugnauerūt contra il-
los ⁊ ceciderūt ex eis multi: ⁊ captiuas
duxerūt uxores eoꝝ et filios et diripue-
runt eos et terrā eoꝝ possederūt: et de-
struxerūt muros eoꝝ: et in seruitutem
illos redegerunt usq; in hūc diem. Et
residua regna et insulas q̄ aliquādo
restiterant illis exterminauerunt: et in
potestatē redegerunt. Cū amicis autē
suis ⁊ q̄ in ipsis requiē habebāt conser-
uauerūt amiciciā: ⁊ obtinuerūt regna
que erant proxima et que erāt longe:
quia quicūq; audiebāt nomen eoꝝ ti-
mebāt eos. Quibz vero vellent auxilio
esse ut regnarēt regnabāt. Quos autē
vellent regno deturbabant: et exaltati
sūt valde. Et i omnibz istis nemo porta-
bat diadema: nec induebāt purpura:
ut magnificarēt in ea. Et quia curiā
fecerunt sibi: et cottidie consulebāt tre-
centosuiginti consiliū agentes semper
de multitudine: ut que digna sūt ge-
rant. Et cōmittūt uni homini magi-
stratū suū per singulos annos dn̄ari
uniuse terre sue: et omēs obediūt uni:
et nō est inuidia neq; zelus inter eos.
Et elegit iudas eupolemū filiū iohan-
nis filij iacob et iasonem filiū eleaza-
ri ⁊ misit eos romam constituere cum
illis amiciciā ⁊ societatem: et ut aufer-
rent ab eis iugum grecorum: quia
viderunt q; in seruitutem premerent re-
gnum isrl̄. Et abierūt romam viam
multam valde: et introierūt curiam ⁊
dixerūt. Iudas machabeus et fratres
eius et pp̄ls iudeoꝝ miserunt nos ad
vos statuere vobiscū societatem et pa-
cem: et cōscribere nos socios ⁊ amicos
vestros. Et placuit sermo in cōspectu
eoꝝ. Et hoc rescriptū quod rescripserūt
in tabulis ereis: et miserunt in ihrl̄m
ut esset apud eos ibi memoriale pacis
et societatis. Bene sit romanis et gen-
ti iudeoꝝ i mari et i tra ineternū: gladi-
usq; et hostis pcul sit ab eis. Qd si in-
steterit bellum romanis prius aut o-
mnibz socijs eorū in omni dn̄atione
eoꝝ: auxiliū feret gens iudeorū prout
tempus dictauerit corde pleno. Et pre-
liantibz non dabūt neq; subministra-
bunt triticū arma pecuniā naues sicut
placuit romanis: et custodient man-
data eoꝝ nichil ab eis accipientes. Si-
militer autem et si genti iudeoꝝ prius
acciderit bellū adiuuabūt romani ex
animo prout eis tempus permiserit: ⁊
adiuuantibus non dabitur triticum
arma pecunia naues sicut placuit ro-
manis: et custodient mandata eorū
absq; dolo. Secūdum hec verba con-
stituerūt romani pp̄lo iudeoꝝ. Quod
si post hec v̄ba hij aut illi addere aut de-
mere ad hec aliquid voluerint facient
ex pposito suo: et q̄cūq; addiderint vel
dempserint rata erūt. Sed et de malis
que demetrius rex fecit in eos scripsimꝰ
ei dicentes. Quare grauasti iugū tuū
sup amicos nostros ⁊ socios iudeos?
Si ergo iterū adierint nos aduersum
te faciemus illis iudicium: et pugna-
bimus tecum mari terraq;. [ix]

Et iterea ut audiuit demetrius quia ce-
cidit nichanor et exercitꝰ eius i prelio:
apposuit bachidem et alchimū rursū
mittere in iudeam: et dexterū cornu cū
illis. Et abierūt viā que ducit in gal-
galam: ⁊ castra posuerūt i masaloth
que est in arbellis et occupauerūt eā:
et peremerūt animas hominū multas.
In mense primo anni centesimi et

quinquagesimi ⁊ secūdi applicuerunt
exercitū ad ihrl̄m: et surrexerūt et abie-
runt in berea viginti milia virorum et
duomilia equitū. Et iudas posuerat
castra in laisa: et tria milia viri electi
cum eo. Et viderūt multitudinē exerci-
tus quia multi sūt et timuerūt valde:
et multi subtraxerūt se de castris: ⁊ nō
remanserunt ex eis nisi octingenti viri.
Et vidit iudas quod defluxit exercitꝰ
suus et bellū urgebat eū: et cōfractus
est corde quia non habebat tempus
congregandi eos: et dissolutꝰ est. Et
dixit hijs qui residui erāt. Surgamꝰ
et eamus ad aduersarios nostros: si
poterimꝰ pugnare aduersus eos. Et
auertebāt eū dicentes. Non poterimꝰ:
sed liberemꝰ animas nostras modo ⁊
reuertamur ad fratres nostros: et tunc
pugnabimꝰ aduersus eos. Nos autē
pauci sumꝰ. Et ait iudas. Absit istā
rem facere: ut fugiamꝰ ab eis. Et si ap-
propiauit tempus nostrū moriamur
in virtute pp̄ter fratres nostros: et nō
inferamꝰ crimen glorie nostre. Et mo-
uit exercitus de castris: et steterūt illis
obuiam. Et diuisi sūt equites i duas
partes: et fundibularij ⁊ sagittarij pre-
ibant exercitū: ⁊ primi certaminis omēs
potentes. Bachides autem erat i dextro
cornu: et proximauit legio ex duabus
partibz: et clamabāt tubis. Exclama-
uerūt autē ⁊ hij q̄ erāt ex parte iude etiā
ipsi: ⁊ cōmota ē terra a voce exercituū:
et commissū est p̄liū a mane usq; ad
vesperam. Et vidit iudas qd̄ firmior
est pars exercitus bachidis in dextris:
et cōuenerūt cū ipso omnes cōstantes
corde: et cōtrita est dextra pars ab eis:
et psecutꝰ est eos usq; ad montē azoti.
Et qui in sinistro cornu erant viderūt
quod cōtritum est dextrū cornu: ⁊ secuti
sunt post iudā et eos qui cū ipso erant
a tergo. Et ingrauatū est p̄liū: et cecide-
runt vulnerati multi ex hijs et ex illis.
Et iudas cecidit: et ceteri fugerūt. Et io-
nathas et simon tulerūt iudam fratrē
suū: ⁊ sepelierūt eū in sepulcro patrum
suoꝝ in ciuitate modin. Et fleuerunt
eum omīs pp̄ls isrl̄ planctu magno:
et lugebant dies multos: et dixerunt.
Quomodo cecidit potens qui saluū
faciebat pp̄lm isrl̄? Et cetera verba bel-
lorū iude et virtutū quas fecit et ma-
gnitudinis eius non sunt descripta.
Multa eni erant valde. Et factū ē post
obitum iude emerserūt iniqui i omibz
finibus isrl̄: et exorti sunt omnes qui
operabant̄ iniquitatē. In diebz illis
facta est fames magna valde: et tra-
didit se bachidi omnis regio eorū cū
ipsis. Et elegit bachides viros impios
et cōstituit eos dominos regionis: ⁊
exquirebāt et perscrutabātur amicos
iude: et adducebāt eos ad bachidem:
et vindicabat in illos et illudebat. Et
facta ē tribulatio magna in isrl̄: qualis
non fuit ex die qua nō est visus pphe-
ta in isrl̄. Et cōgregati sūt omēs ami-
ci iude: et dixerūt ionathe. Ex quo fra-
ter tuus iudas defunctus est: vir simi-
lis ei nō est qui exeat contra inimicos
bachidem et eos qui inimici sūt gētis
nostre. Nunc itaq; te hodie eligimus
esse p eo nobis in principem et ducē:
ad bellandū bellū nostrū. Et suscepit
ionathas tempore illo principatū: et
surrexit loco iude fratris sui. Et cogno-
uit bachides: et querebat eū occidere.
Et cognouit ionathas ⁊ simon frater
eius et omnes qui cū eo erant: et fuge-
runt in desertū thecue: et cōsederūt ad
aquam lacus asphar. Et cognouit
bachides: et die sabbatoꝝ venit ipse

et omnis exercitus eius transiordanem. Et ionathas misit fratrem suum ducem populi: et rogavit nabutheos amicos suos ut commodarent illis apparatum suum: qui erat copiosus. Et exierunt filii iambri ex madaba et comprehenderunt iohannem et omnia que habebat: et abierunt habentes ea. Post hec verba renunciatum est ionathe et symoni fratri eius: quia filii iambri faciunt nuptias magnas et ducunt sponsam ex madaba filiam unius de magnis principibus chanaan cum ambitione magna. Et recordati sunt sanguinis iohannis fratris sui: et ascenderunt et absconderunt se sub tegimento montis. Et elevaverunt oculos suos et viderunt: et ecce tumultus et apparatus multus: et sponsus processit et amici eius et fratres eius obviam illis cum tympanis et musicis et armis multis. Et surrexerunt ad eos ex insidiis et occiderunt eos: et ceciderunt vulnerati multi: et residui fugerunt in montes. Et acceperunt omnia spolia eorum: et converse sunt nuptie in luctum: et vox musicorum ipsorum in lamentum. Et vindicaverunt vindictam sanguinis fratris sui: et reversi sunt ad ripam iordanis. Et audivit bachides: et venit die sabbatorum usque ad oram iordanis in virtute magna. Et dixit ad suos ionathas. Surgamus: et pugnemus contra inimicos nostros. Non est enim hodie sicut heri et nudiustercius. Ecce enim bellum ex adverso: aqua vero iordanis hinc et inde et ripe et paludes et saltus: et non est locus divertendi. Nunc ergo clamate in celum: ut liberemini de manu inimicorum vestrorum. Et commissum est bellum. Et extendit ionathas manum suam percutere bachidem: et divertit ab eo retro. Et dissiliit ionathas et qui cum eo erant in iordanem: et transnataverunt ad eos iordanem. Et ceciderunt de parte bachidis die illa mille viri: et reversi sunt in iherusalem. Et edificaverunt civitates munitas in iudea: munitionem que erat in ihericho et in ammaum et in bethoron et bethel et thamnata et phara et thopo muris excelsis et portis et seris. Et posuit custodiam in eis: ut inimicicias exercerent in israel. Et munivit civitatem bethsuram et gazaram et arcem et posuit in eis auxilia et apparatum escarum: et accepit filios principum regionis obsides: et posuit eos in arce in iherusalem in custodiam. Et anno centesimo quinquagesimo tercio mense secundo precepit alchimus destrui muros domus sancte interioris: et destrui opera prophetarum. Et cepit destruere. In tempore illo percussus est alchimus: et impedita sunt opera illius: et occlusum est os eius et dissolutus est paralisi: nec ultra potuit loqui verbum et mandare de domo sua. Et mortuus est alchimus in tempore illo cum tormento magno. Et vidit bachides quoniam mortuus est alchimus: et reversus est ad regem: et siluit terra annis duobus. Et cogitaverunt omnes iniqui dicentes. Ecce ionathas et qui cum eo sunt in silentio habitant confidenter. Nunc ergo adducamus bachidem: et comprehendet eos omnes una nocte. Et abierunt: et consilium ei dederunt. Et surrexit ut veniret cum exercitu multo. Et misit occulte epistolas sociis suis qui erant in iudea ut comprehenderent ionathan et eos qui cum eo erant: sed non potuerunt quia innotuit eis consilium eorum. Et apprehendit de viris regionis qui principes erant milicie quinquaginta viros: et occidit eos. Et secessit ionathas et symon et qui cum eo erant in bethbesen que est in deserto: et extruxit diruta eius: et firmaverunt eam.

Et cognovit bachides et congregavit universam multitudinem suam: et his qui de iudea erant denunciavit. Et venit et castra posuit desuper bethbessen: et oppugnavit eam dies multos: et fecit machinas. Et reliquit ionathas symonem fratrem suum in civitate et exivit in regionem: et venit cum numero et percussit odaren et fratres eius et filios phaseron in tabernaculis ipsorum: et cepit cedere et crescere in virtutibus. Symon vero et qui cum ipso erant exierunt de civitate et succenderunt machinas: et pugnaverunt contra bachidem: et contritus est ab eis. Et afflixerunt eum valde: quoniam consilium eius et congressus eius erat inanis. Et iratus contra viros iniquos qui ei consilium dederant ut veniret in regionem ipsorum: multos ex eis occidit. Ipse autem cogitavit cum reliquis abire in regionem suam. Et cognovit ionathas et misit ad eum legatos componere pacem cum ipso: et reddere ei captivitatem. Et libenter accepit: et fecit secundum verba eius: et iuravit se nichil facturum ei mali omnibus diebus vite eius. Et reddidit ei captivitatem quam prius erat predatus de terra iuda. Et conversus abiit in terram suam: et non apposuit amplius venire in fines eius. Et cessavit gladius ex israel. Et habitavit ionathas in machmas: et cepit ionathas ibi iudicare populum: et exterminavit impios ex israel.

Et anno centesimo sexagesimo ascendit alexander antiochi filius qui cognominatus est nobilis: et occupavit ptolomaidam: et receperunt eum: et regnavit illic. Et audivit demetrius rex: et congregavit exercitum copiosum valde: et exivit obviam illi in prelium. Et misit demetrius epistolam ad ionathan verbis pacificis: ut magnificaret eum. Dixit enim. Anticipemus facere pacem cum eo: priusquam faciat cum alexandro adversum nos. Recordabitur enim omnium malorum que fecimus in eum et in fratrem eius et in gentem eius. Et dedit ei potestatem congregandi exercitum et fabricare arma: et esse ipsum socium eius: et obsides qui erant in arce iussit tradi ei. Et venit ionathas in iherusalem et legit epistolas in auditu omnis populi et eorum qui in arce erant. Et timuerunt timore magno: quoniam audierunt quod dedit ei rex potestatem congregandi exercitum. Et traditi sunt ionathe obsides: et reddidit eos parentibus suis. Et habitavit ionathas in iherusalem: et cepit edificare et innovare civitatem. Et dixit facientibus opera ut extruerent muros et montem syon in circuitu lapidibus quadratis ad municionem: et ita fecerunt. Et fugerunt alienigene qui erant in munitionibus quas bachides edificaverat: et reliquit unusquisque locum suum et abiit in terram suam: tantum in bethsura remanserunt aliqui ex his qui reliquerant legem et precepta dei. Erat enim hec eis ad refugium. Et audivit alexander rex promissa que promisit demetrius ionathe: et narraverunt ei prelia et virtutes quas ipse fecit et fratres eius: et labores quos laboraverunt. Et ait. Numquid inveniemus aliquem virum talem? Et nunc faciemus eum amicum et socium nostrum. Et scripsit epistolam: et misit ei secundum hec verba dicens. Rex alexander fratri ionathe salutem. Audivimus de te quod vir potens sis viribus: et aptus es ut sis amicus noster. Et nunc constituimus te hodie summum sacerdotem gentis tue: et ut amicus voceris regis. Et misit ei purpuram et coronam auream: et que nostra sunt sentias nobiscum: et conserves

amicicias ad nos. Et induit se iona-
thas stola sancta septimo mēse · ãno
centesimosexagesimo in die solenni
scenophegie. Et congregauit exercitū:
et fecit arma copiosa. Et audiuit de-
metrius verba ista: et contristatus est
nimis. Et ait. Quid hoc fecimus: qz
preoccupauit nos alexander apphen-
dere amiciciā iudeoꝝ ad munimē sui?
Scribam et ego illi verba depcatoria
et dignitates et dona: ut sit mecū i ad-
iutoriū. Et scripsit ei in hec verba. Rex
demetrius · genti iudeoꝝ salutem. Quo-
niam seruastis ad nos pactū ⁊ mansi-
stis in amicicia nostra: et non accessi-
stis ad inimicos nostros: audiuimꝰ
et gauisi sumus. Et nūc pseuerate ad-
huc cōseruare ad nos fidē: et retribue-
mus vobis bona pro hijs que fecistis
nobiscū: et remittemus vobis presta-
tiones multas ⁊ dabimꝰ vobis dona-
tiones. Et nūc absoluo vos et om̄es
iudeos a tributis: et pcia salis indul-
geo: et coronas remitto. Et tercias se-
minis · ⁊ dimidiā partē fructꝰ ligni qđ
est porcionis mee relinquo vobis ex
hodierno die et deinceps: ne accipia-
tur a terra iuda · ⁊ a tribus ciuitatibus
que addite sunt illi ex samaria et ga-
lilea: ex hodierna die et in totū tempus.
Et iherusalem sit sancta et libera cum
finibus suis: et decime et tributa ipsius
sint. Remitto etiā potestatē arcis que
est in ihrlm et do eam summo sacer-
doti: ut cōstituat i ea viros quoscūqz
ipse elegerit qui custodiant eam. Et o-
mnem animam iudeoꝝ que captiua
est a terra iuda in omni regno meo re-
linquo liberā gratis: ut om̄es a tribu-
tis soluant̄ etiā pecoꝝ suoꝝ. Et om̄es
dies solennes ⁊ sabbata · et neomenie
et dies decreti · et tres dies ante diem

solennē · et tres dies post diē solennē
sint om̄es immunitatis ⁊ remissionis
omnibꝫ iudeis qui sunt in regno meo.
Et nemo habebit potestatem agere ali-
quid: ⁊ mouere negocia aduersus ali-
quem illorū i omni causa. Et ut ascri-
bant̄ ex iudeis in exercitu regis ad tri-
ginta milia virorum. Et dabunt̄ illis
copie ut oportet om̄ibꝫ exercitibꝫ regis:
et ex eis ordinabuntur qui sint in mu-
nicōibꝫ regis magni. Et ex hijs con-
stituentur supra negocia regni que a-
guntur ex fide: et principes sint ex eis
et ambulent legibus suis: sicut pcepit
rex in terra iuda. Et tres ciuitates que
addite sunt iudee ex regione samarie
cum iudea reputent̄ur ut sint sub uno:
et non obediant aliene potestati nisi
summo sacerdoti: ptolomaida ⁊ con-
fines eius quas dedi donū sanctis qui
sunt i ihrlm ad necessarios sumptus
sanctoꝝ. Et ego dabo singulis annis
quindecim milia siclorum argenti de
rationibus regis que me cōtingunt:
et omne qđ reliquū fuerit quod non
reddiderāt qui sup negocia erant an-
nis prioribus: ex hoc dabunt in opa
domus. Et sup hec quinqz milia siclorū
argenti que accipiebāt de sanctorum
ratione p singulos ãnos: ⁊ hec ad sa-
cerdotes ptineant qui ministerio fun-
guntur. Et quicumqz confugerint in
templū quod est iherosolimis et in o-
mnibus finibus eius obnoxij regi in
om̄i negocio dimittantur: et vniusa
que sunt eis i regno meo libera habeāt.
Et ad edificāda uel restauranda opa
sanctorum sumptus dabūtur de rati-
one regis: et ad extruēdos muros in
iherusalem · et cōmunuēdos i circuitu
sumptus dabūtur de ratione regis: ⁊
ad cōstruendos muros in iudea. Ut

audiuit autem ionathas et pplus ser-
mones istos · non crediderunt eis nec
receperunt eos: quia recordati sūt ma-
licie magne quā fecerat in israhel: et
tribulauerat eos valde. Et cōplacuit
eis in alexandrum: quia ipse fuerat eis
princeps sermonū pacis: ⁊ ipsi auxiliū
ferebant om̄ibꝫ diebꝫ. Et congregauit
rex alexāder exercitū magnū: et admo-
uit castra contra demetriū. Et commi-
serunt plium reges ⁊ fugit exercitus de-
metrij: et insecutus est eum alexander:
et incubuit sup eos. Et inualuit pliū
nimis · donec occidit sol: ⁊ cecidit deme-
trius in illa die. Et misit alexander ad
ptolomeum regē egipti legatos · scđm
hec verba dicens. Quoniā regressus
sum in regnum meū et sedi in sede pa-
trum meoꝝ ⁊ obtinui principatum et
contriui demetriū · et possedi regionē
nostram · et commisi pugnam cū eo
et contritus est ipse et castra eius a no-
bis ⁊ sedemus i sede regni eius: et nūc
statuamus adinuicē amiciciam et da
michi filiā tuam vxorem: et ero gener
tuus: et dabo tibi dona ⁊ ipsi dignitatē.
Et respōdit rex ptolomeus dicēs. Fe-
lix dies in qua reuersus es ad terram
patrū tuoꝝ: et sedisti in sede regni eoꝝ.
Et nunc faciā tibi quod scripsisti: sed
occurre michi ptolomaidam ut vide-
amus inuicē nos: ⁊ spondeā tibi sicut
dixisti. Et exiuit ptolomeus de egipto
ipse et cleopatra filia eius: et venit pto-
lomaidam anno centesimo sexagesi-
mosecūdo. Et occurrit ei alexander rex.
Et dedit ei cleopatrā filiam suā: et fe-
cit nuptias eius ptolomaide · sicut re-
ges in magna gloria. Et scripsit ale-
xander rex ionathe: ut veniret obuiā
sibi. Et abijt cū gloria ptolomaidā ⁊
occurrit ibi duobus regibus: et dedit

illis argentum multū et auꝝ ⁊ dona:
et inuenit graciam in cōspectu eorum.
Et cōuenerūt aduersus eum viri pesti-
lentes ex isrl' viri iniqui interpellantes
aduersus eū: et nō intendit ad eos rex.
Et iussit spoliari ionathan vestibus
suis: et indui eum purpura. Et ita fe-
cerunt. Et collocauit eum rex sedere se-
cum: dixitqz principibꝫ suis. Exite cū
eo in medium ciuitatis: ⁊ predicate ut
nemo aduersus eum interpellet de ullo
negotio: nec quisqz ei molestus sit de
ulla ratione. Et factum est ut viderunt
qui interpellabāt gloriā eius que pre-
dicabatur · ⁊ opertum eū purpura: fuge-
runt omnes. Et magnificauit eū rex:
et scripsit eum inter primos amicos:
et posuit eū ducem et participem prin-
cipatus. Et reuersus est ionathas in
iherusalem: cū pace et leticia. In ãno
centesimo sexagesimoquinto venit de-
metrius filius demetrij a creta in terrā
patrū suoꝝ. Et audiuit alexander rex
et cōtristatus est valde: et reuersus est
antiochiā. Et cōstituit demetrius rex
appolonium ducem qui preerat celesy-
rie: et cōgregauit exercitū magnum et
accessit ad iamniā: et misit ad iona-
than summū sacerdotē dicens. Tu so-
lus resistis nobis. Ego autem factus
sum in derisum et in opprobriū: ppter-
ea quia tu potestatem aduersum nos
exerces in montibꝫ. Nunc ergo si con-
fidis i virtutibus tuis descende ad nos
in campū ⁊ comparemus illic inuicē:
quia mecū est virtus bellorū. Interro-
ga et disce quis sum ego et ceteri qui
auxilio sunt michi: qui et dicūt quia
non potest stare pes vester · ante faciē
nostrā: quia bis in fugā cōuersi sunt
patres tui in terram suā. Et nūc quo-
modo poteris sustinere equitatum et

exercitū tantū in campo ubi nō est la-
pis neq; saxum: neq; locus fugiendi.
Ut audiuit autē ionathas sermones
apollonij: mot⁹ ē animo. Et elegit
decem milia viroꝝ: et exijt ab iherusa-
lem: et occurrit ei symon frater eius in
adiutoriū. Et applicuerunt castra in
ioppen. Et exclusit eū a ciuitate: quia
custodia apollonij ioppe erat: ⁊ oppu-
gnauit eam. Et exterriti qui erāt in ci-
uitate aperuerunt ei: et obtinuit iona-
thas ioppen. Et audiuit apollonius:
et admouit tria milia equitum · et ex-
ercitū multū. Et abijt i azotum tanq;
iter faciens: et statim exijt i campum:
eo quod haberet multitudinem equi-
tum et cōfideret in eis. Et insecutus est
eum ionathas in azotum: et commi-
serunt preliū. Et reliquit apollonius
in castris mille equites post eos occul-
te. Et cognouit ionathas quoniam
insidie sunt post se: ⁊ circuierūt castra
eius: et iecerunt iacula in ppłm a mane
usq; ad vesperam. Populus autē sta-
bat sicut precepit ionathas: et labora-
uerunt equi eoꝝ. Et eiecit symon exerci-
tum suū: ⁊ cōmisit cōtra legionē. Equi-
tes enī fatigati erant. Et contriti sunt
ab eo: et fugerūt. Et qui dispsi sunt per
campū fugerūt in azotum: et intraue-
runt in bethdagon ydolū suū: ut ibi
se liberarēt. Et succendit ionathas azo-
tum et ciuitates que erant in circuitu
eius: et accepit spolia eoꝝ: ⁊ templum
dagon ⁊ omnes qui fugerūt in illud
succendit igni. Et fuerūt qui ceciderūt
gladio cum hijs qui succensi sunt: fere
octo milia viroꝝ. Et mouit inde iona-
thas castra: et applicuit ea aschalonā
et exierunt de ciuitate obuiā illi in ma-
gna gloria. Et reuersus est ionathas
in iherusalem cū suis habentibȝ spolia
multa. Et factū est ut audiuit alexāder
rex sermones istos: addidit adhuc glo-
rificare ionathan. Et misit ei fibulam
auream: sicut consuetudo est dari co-
gnatis regum. Et dedit ei accharon et
omnes fines eius in possessionē. XI

Et rex egipti congregauit exercitū
sicut arenam que ē circa oram
maris · et naues multas: et querebat
obtinere regnū alexandri dolo: et ad-
dere illud regno suo. Et exijt in syriam
verbis pacificis: et aperiebant̄ ei ciui-
tates · et occurrebant ei: quia mādaue-
rat alexander rex exire ei obuiam · eo q
socer suus esset. Cum autem introiret
ciuitatem ptolomeus: ponebat custo-
dias militum in singulis ciuitatibus.
Et ut appropiauit azoto ostenderunt
ei templū dagon succensū igni: ⁊ azo-
tum et cetera eius demolita et corpora
proiecta: et eoꝝ q̄ cesi erant in bello tu-
mulos · quos fecerant secus viam. Et
narrauerunt regi quia hec fecit iona-
thas: ut inuidiā facerent ei. Et tacuit
rex. Et occurrit ionathas regi i ioppen
cum gloria: ⁊ inuicem se salutauerūt:
et dormierūt illic. Et abijt ionathas
cum rege usq; ad fluuiū qui vocabat̄
eleuther⁹ et reūsus ē i ihrlm. Rex autē
ptolomeus obtinuit dominium ciui-
tatū usq; seleuciam maritimā: et cogi-
tabat in alexandrum consilia mala.
Et misit legatos ad demetrium dicēs.
Ueni componamus inter nos pactū
et dabo tibi filiā meam quā habet ale-
xander: et regnabis in regno patris
tui. Penitet enī me: quod dederim illi
filiā meam. Quesiuit enī me occidere.
Et vituperauit eum: ꝓpterea q cōcupie-
rat regnum eius. Et abstulit filiā suā
et dedit eā demetrio: et alienauit se ab
alexādro: ⁊ manifestate sūt inimicicie
eius. Et intrauit ptolome⁹ antiochi-
am: et imposuit duo diademata capi-
ti suo · egipti ⁊ asie. Alexander autē rex
erat i cilicia illis temporibus: quia re-
bellabant qui erant in locis illis. Et
audiuit alexander: ⁊ venit ad eū in bel-
lum. Et produxit ptolomeus rex exer-
citum: et occurrit ei in manu valida:
et fugauit eum. Et fugit alexander in
arabiā: ut ibi protegeretur. Rex autē
ptolomeus exaltat⁹ ē: et abstulit zab-
dihel arabs caput alexandri: et misit
ptolomeo. Et rex ptolome⁹ mortuus
est in die tercia: et qui erant in muniti-
onibus perierunt ab hijs qui erant in-
tra castra. Et regnauit demetrius āno
centesimoseptuagesimoseptimo. In
diebȝ illis cōgregauit ionathas eos
qui erant in iudea · ut expugnarēt ar-
cem que est in iherusalem: ⁊ fecerūt con-
tra eam machinas multas. Et abierūt
quidam qui oderant gentem suā viri
iniqui ad regem demetriū: et renuncia-
uerunt ei q ionathas obsideret arcem.
Et ut audiuit iratus est · et statim ve-
nit ptolomaidam: et scripsit ionathe
ne obsideret arcē: sed occurreret sibi ad
colloqūm festinato. Ut audiuit autē
ionathas iussit obsideri. Et elegit de
senioribȝ isrl̄ et de sacerdotibȝ: ⁊ dedit
se periculo. Et accepit auꝝ et argētum
et vestem ⁊ alia xenia multa: ⁊ abijt ad
regem ptolomaidā: et inuenit graciā
in conspectu eius. Et interpellabāt ad-
uersus eū · quidam iniqui ex gente sua.
Et fecit ei rex: sicut fecerant ei qui ante
eum fuerāt. Et exaltauit eū in cōspectu
omniū amicoꝝ suoꝝ: ⁊ statuit ei prīci-
patum sacerdocij · et quecūq; alia ha-
buit prius p̄ciosa: et fecit eū principē
amicorū. Et postulauit ionathas a
rege ut immunem faceret iudeā et tres
toparchias idest samariā ⁊ confines
eius: ⁊ promisit ei talenta trecenta. Et
cōsensit rex: ⁊ scripsit ionathe epistolas
de hijs omībȝ hunc modū cōtinentes.
Rex demetrius fratri ionathe salutem
et genti iudeoꝝ. Exemplū epistole quā
scripsimus lastheni parenti nr̄o de vo-
bis misimus ad vos: ut sciretis. Rex
demetrius lastheni parenti salutē. Gen-
ti iudeoꝝ amicis nostris ⁊ cōseruanti-
bus que iusta sunt apud nos decreui-
mus benefacere ꝓpter benignitatē ipoꝝ
quā erga nos habent. Statuim⁹ ergo
illis omēs fines iudee · ⁊ tres ciuitates
liddā et ramathe que addite sunt iu-
dee et samariā · et omēs confines eaꝝ
sequestrari omībȝ sacrificantibus in
ierosolimis: p hijs q̄ ab eis pri⁹ rex
accipiebat p singulos annos: et pro
fructibus terre et pomoꝝ. Et alia que
ad nos pertinebāt decimarū et tribu-
torū · ex hoc tempore remittimus eis ·
et arcas salinarū et coronas que no-
bis deferebant̄ omīa ipis cōcedimus:
et nichil horū irritū erit ex hoc et in o-
mne tempus. Nunc ergo curate facere
hoꝝ exemplum: et detur ionathe ⁊ po-
natur i monte sancto ⁊ in loco celebri.
Et videns demetrius rex quod siluit
terra i conspectu suo et nichil ei resistit
dimisit totum exercitū suū vnūquēq;
in locum suū · excepto pegrino exercitu
quē traxit ab insulis gentiū: et inimi-
ci erāt ei omēs exercitus patrum eius.
Triphon autem erat quidā partium
alexandri prius: et vidit quoniam o-
mnis exercitus murmurauit cōtra de-
metriū: et iuit ad emalchuel arabum
qui nutriebat antiochum filiū alexan-
dri: ⁊ assidebat ei ut traderet eū ipi: ut re-
gnaret i loco patris sui. Et enūciauit
ei quāta fecit demetrius: et inimicicias

exercitũ eiꝰ aduersus illũ. Et mãsit
ibi diebꝫ multis. Et misit ionathas
ad demetriũ regem ut eiceret eos qui
in arce erãt in ihrlm ⁊ qui in p̃sidijs
erant: quia impugnabãt isrl. Et mi-
sit demetrius ad ionathan dicẽs. Nõ
hoc tantũ faciam tibi et genti tue: sed
gloria illustrabo te et gentem tuã cũ
fuerit oportunũ. Nunc ergo recte fece-
ris si miseris in auxiliũ michi viros:
quia discessit omnis exercitus meus.
Et misit ei ionathas tria milia viroꝝ
fortiũ anthiochiam. Et venerunt ad
regem: et delectatus est rex in aduentu
eoꝝ. Et conuenerũt q̃ erãt ĩ ciuitate cen-
tũ viginti milia viroꝝ: et volebãt interfi-
cere regẽ. Et fugit rex in aulã ⁊ occupa-
uerũt qui erant de ciuitate itinera ciui-
tatis: ⁊ ceperũt pugnare. Et vocauit
rex iudeos ĩ auxiliũ: ⁊ conuenerũt omẽs
simul ad eum. Et dispsi sunt omnes
per ciuitatem: ⁊ occiderunt in illa die
centũ milia hominũ. Et succenderũt
ciuitatẽ: ⁊ ceperũt spolia multa in illa
die: et liberauerũt regem. Et viderunt
qui erãt de ciuitate q obtinuissent iu-
dei ciuitatẽ sicut volebãt: ⁊ infirmati
sunt mente sua: ⁊ clamauerũt ad regẽ
cum p̃cibus dicentes. Da nobis dex-
tras: ⁊ cessent iudei oppugnare nos
et ciuitatem. Et p̃iecerũt arma sua et
fecerũt pacem. Et glorificati sunt iudei
in cõspectu regis ⁊ in cõspectu omniũ
qui erant in regno eius: et nominati
sunt ĩ regno. Et regressi sunt ĩ ihrlm:
habentes spolia multa. Et sedit deme-
trius rex in sede regni sui: ⁊ siluit terra
in cõspectu eius. Et mentitꝰ est omnia
quecũq; dixit: et abalienauit se a io-
natha ⁊ nõ retribuit ei secũdm beneficia
que sibi tribuerat: ⁊ vexabat eum val-
de. Post hec autẽ reuersus ẽ triphon
⁊ antiochus cũ eo puer adolescens: ⁊
regnauit et imposuit sibi diadema.
Et cõgregati sũt ad eũ omnes exercitꝰ
quos disp̃serat demetrius: et pugna-
uerunt cõtra eum: et fugit ⁊ terga ver-
tit. Et accepit triphon bestias: et obti-
nuit antiochiã. Et scripsit ãtiochus
adolescẽs ionathe dicẽs. Cõstituo tibi
sacerdotiũ: et cõstituo te sup quatuor
ciuitates: ut sis de amicis regis. Et
misit illi vasa aurea ĩ ministeriũ et de-
dit ei potestatẽ bibẽdi ĩ auro et esse in
purpura: et habere fibulã aureã. Et si-
monem fratrẽ eiꝰ cõstituit ducẽ a termi-
nis tyri usq; ad fines egipti. Et exijt
ionathas et perãbulabat trãs flumẽ
ciuitates: et cõgregatꝰ est ad eũ omnis
exercitꝰ sirie in auxiliũ. Et venit ascha-
lonẽ: ⁊ occurrerũt ei honorifice de ciui-
tate. Et abijt inde gazam et cõcluse-
rũt se qui erant gaze ⁊ obsedit eam:
et succendit que erant in circuitu ciui-
tatis: et p̃datus est eã. Et rogauerũt
gazenses ionathan et dedit illis dex-
tram: et accepit filios eoꝝ obsides et
misit illos in ihrlm: et p̃ambulauit
regionem usq; damascũ. Et audiuit
ionathas qd p̃uaricati sunt p̃ncipes
demetrij in cades que est in galilea cũ
exercitu multo volẽtes eum remouere
a negocio regni: ⁊ occurrit illis: fratrẽ
autẽ suũ simonẽ reliquit intra p̃uin-
ciã. Et applicuit simon ad bethsurã
et expugnabat eam diebus multis:
⁊ conclusit eos. Et postulauerunt ab
eo dextras accipere: ⁊ dedit illis. Et eie-
cit eos inde ⁊ cepit ciuitatẽ: ⁊ posuit ĩ
ea p̃sidiũ. Et ionathas et castra eius
applicuerunt ad aquam genesar: et
ante lucẽ vigilauerunt ĩ campo asor.
Et ecce castra alienigenaꝝ occurrebãt
in campo: et tendebant ei insidias in
montibꝫ: ip̃e autẽ occurrit ex aduerso.
Insidie vero exsurrexerũt de locis suis:
et cõmiserunt p̃lium. Et fugerunt qui
erant ex parte ionathe omnes: et ne-
mo relictus est ex eis nisi mathathias
filius absolomi: et iudas filius cal-
phi: princeps milicie exercitꝰ. Et scidit
ionathas vestimenta sua: et posuit
terrã in capite suo: et orauit. Et reuer-
sus ẽ ionathas ad eos ĩ p̃liũ: ⁊ conuertit
eos ĩ fugã: ⁊ pugnauerũt. Et viderũt q̃
fugiebãt partis illiꝰ et reuersi sunt ad
eum: ⁊ insequebantur cum eo omnes
usq; cades ad castra sua: et peruene-
runt usq; illuc. Et ceciderũt de alienige-
nis in die illa tria milia virorũ: et re-
uersus est ionathas ĩ ierusalẽ. xij

Et vidit ionathas quia tempus
eũ iuuat: et elegit viros: ⁊ misit
eos romã statuere et renouare cũ eis a-
miciciã. Et ad spartiatas et ad alia
loca misit epistolas secũdũ eandẽ for-
mam. Et abierũt romã: et intrauerũt
curiã et dixerunt. Ionathas summꝰ
sacerdos ⁊ gens iudeoꝝ miserũt nos:
ut renouemus amiciciã et societatem
secũdum pristinũ. Et dederũt illis epi-
stolas ad ipsos p loca: ut deducerent
eos in terram iuda cum pace. Et hoc
est exemplũ epistolaꝝ quas scripsit io-
nathas spartiatis. Ionathas sum-
mus sacerdos ⁊ seniores gentis et sa-
cerdotes ⁊ reliquus populus iudeorũ
spartiatis fratribꝫ salutẽ. Iam pridẽ
misse erãt epistole ad oniam summũ
sacerdotẽ a dario qui regnabat apud
vos: quoniã estis fratres nostri: sicut
scriptũ continet qd subiectũ est. Et sus-
cepit onias virũ qui missus fuerat cũ
honore: et accepit epistolas in quibꝫ
significabat̃ de societate ⁊ de amicicia.
Nos cũ cũ nullo hoꝝ indigeremus
habẽtes solatio sanctos libros q̃ sũt ĩ
manibꝫ nostris: maluimꝰ mittere ad
vos renouare fraternitatẽ ⁊ amiciciã:
ne forte alieni efficiamꝰ a vobis. Mul-
ta enim tempora transierũt ex quo mi-
sistis ad nos. Nos ergo ĩ omni tẽpore
sine intermissione in diebꝫ solemnibꝫ
et ceteris quibus oportet memores su-
mus vestri in sacrificijs que offerimꝰ
et in obseruationibꝫ: sicut phas ẽ ⁊ de-
cet meminisse fratrũ. Letamur itaq; de
gloria vestra. Nos autẽ circũdederunt
multe tribulationes et multa p̃lia: et
impugnauerũt nos reges qui sunt ĩ
circuitu nostro. Noluimꝰ ergo vobis
molesti esse: neq; ceteris socijs et ami-
cis nostris in hijs p̃lijs. Habuimus
enim de celo auxiliũ: et liberati sumus
nos: et humiliati sunt inimici nostri.
Elegimus itaq; numenium ãtiochi
filiũ ⁊ antipatrem iasonis filiũ: ⁊ misi-
mus ad romanos renouare cum eis
amiciciã ⁊ societatẽ pristinã. Manda-
uimꝰ itaq; eis ut veniãt etiã ad vos
et salutent vos: et reddant vobis epi-
stolas nostras de innouacõne frater-
nitatis nostre. Et nunc benefacietis:
respondentes nobis ad hec. Et hoc re-
scriptũ epistolaꝝ: qd misit onias. Rex
spartiatarũ onias ionathe sacerdoti
magno salutem. Inuentum est in scri-
ptura de spartiatis et iudeis quoniã
sunt fratres: et qz sunt de genere abra-
ham. Et nunc ex quo hec cognouimꝰ:
benefacitis scribentes nobis de pace vr̃a.
Sed et nos rescripsimꝰ vobis. Peco-
ra nostra et possessiones nostre vestre
sunt: et vestre nostre. Mandauimus
itaq; hec nũciari vobis. Et audiuit io-
nathas quoniã egressi sunt principes
demetrij cũ exercitu multo supra quã
prius pugnare aduersus eum: et exijt

ab ihrlm : et occurrit eis in amathite
regione . Non enĩ dederat eis spaciũ
ut ingrederẽtur regionem eius. Et mi-
sit speculatores in castra eoꝝ : et rever-
si renũciaverũt q̃ cõstituerũt supveni-
re illuc nocte . Cum occidisset autẽ sol-
p̃cepit ionathas suis vigilare : et esse
in armis paratos ad pugnam tota
nocte. Et posuit custodes per circuitũ
castroꝝ. Et audierũt adversarij q̃ pa-
ratus est ionathas cum suis in bello:
et timuerunt et formidaverunt in cor-
de suo: et accenderunt focos in castris
suis. Ionathas autẽ et q̃ cũ eo erãt nõ
cognoverũt usq; mane. Viderũt autẽ
lumina ardentia: et secutus est eos io-
nathas: et nõ cõprehendit eos. Tran-
sierũt enim flumẽ eleutherũ. Et divertit
ionathas ad arabes qui vocabãtur
zabadei: ⁊ percussit eos ⁊ accepit spolia
eoꝝ. Et iunxit. et venit damascũ: et per-
ambulabat omnẽ regionẽ illam. Si-
mon autem exijt. ⁊ venit usq; aschalo-
nem ⁊ ad proxima p̃sidia: et declinavit
in ioppen: et occupavit eam. Audivit
enim q̃ vellent p̃sidiũ tradere partibz
demetrij: et posuit ibi custodes: ut custo-
dirent eam. Et reversus est ionathas
et convocavit seniores p̃pli: et cogitavit
cum eis edificare p̃sidia in iudea: ⁊ edi-
ficare muros in ihrlm. et exaltare alti-
tudine magna inter mediũ arcis et ci-
vitatis. ut separaret eam a civitate. ut
esset ipsa singulariter : et neq; vendãt
neq; emãt. Et convenerũt ut edificarẽt ci-
vitatem : et cecidit murus q̃ erat super
torrentem. ab ortu solis: et reparavit
eum qui vocatur caphetheta. Et simon
edificavit adiada in sephela. et muni-
vit eam : et imposuit portas et seras.
Et cum cogitasset triphon regnare a-
sye. et assumere diadema . et extendere
manũ in antiochũ regem: timens ne
forte nõ p̃mitteret eum ionathas sed
pugnaret adversus eũ: querebat com-
prehendere eũ et occidere . Et exurgẽs
abijt i bethsan: et exijt ionathas ob-
viam eĩ cũ quadraginta milibz virorũ
electorũ in prelium: ⁊ venit bethsan. Et
vidit triphon quia venit ionathas
cum exercitu multo ut extenderet i eum
manus. ⁊ timuit. Et excepit eũ cum ho-
nore: et cõmendavit eum omnibz ami-
cis suis: et dedit ei munera . Et p̃cepit
exercitibz suis ut obedirent ei sicut sibi.
Et dixit ionathe. Ut quid vexasti uni-
versum p̃plm : cum nobis bellum nõ
sit? Et nunc remitte eos i domos suas.
Elige autem viros paucos qui tecum
sint: ⁊ veni mecum ptolomaidam. et
tradam eam tibi: et reliqua presidia.
et exercitũ. et universos p̃positos nego-
cij: et conversus abibo. Propterea enĩ
veni. Et credidit ei: et fecit sicut dixit et
dimisit exercitum: et abierunt i terram
iuda . Retinuit autẽ secum tria milia
viroꝝ: ex quibz remisit in galileã duo
milia : mille autem venerunt cum eo.
Ut autem intravit ptolomaidam io-
nathas . clauserunt portas civitatis
ptolomenses : et comprehenderunt
eum : et omnes qui cum eo intraverũt.
gladio interfecerũt . Et misit triphon
exercitũ et equites i galileã et i campũ
magnũ: ut perderent omnes socios io-
nathe . At illi cum cognovissent quia
cõprehensus est ionathas et perijt . et
omnes qui cum eo erant : hortati sũt
semetipsos. et exierũt parati in p̃lium.
Et videntes hij qui insecuti fuerãt q̃a
pro anima res ẽ illis. reversi sunt : illi
autem venerũt omnes cum pace i terrã
iuda. Et planxerunt ionathan: et eos
qui cum ipso erant valde. Et luxit isrl
luctu magno. Et quesierũt omnes gen-
tes qui erãt i circuitu eoꝝ cõterere eos.
Dixerũt enĩ. Nõ habẽt principẽ et adiu-
vantẽ: nũc ergo expugnem⁹ illos: ⁊ tol-
lam⁹ de hominibz memoriã eoꝝ. XIII

Et ut audivit simon q̃d congrega-
vit triphon exercitũ copiosũ. ut
veniret i terrã iuda ⁊ attereret eã: vidẽs
quia in tremore p̃pls est et in timore.
ascendit ierusalẽ ⁊ cõgregavit p̃plm:
et adhortans dixit. Vos scitis quãta
ego ⁊ fratres mei. et dom⁹ patris mei
fecim⁹ pro legibus ⁊ pro sanctis p̃lia:
et angustias quales vidim⁹. Horum
gracia perierũt fratres mei omnes p̃pter
isrl: et relictus sum ego solus. Et nũc
non michi contingat parcere anime
mee : in omni tempore tribulationis.
Non enim melior sum fratribz meis.
Vindicabo itaq; gentem meã et sanc-
ta. natos q̃z nostros et uxores : quia
cõgregate sũt universe gẽtes conterere nos
inimicicie gratia . Et accensus ẽ spiri-
tus populi simul. ut audivit sermones
istos: et responderũt voce magna di-
centes . Tu es dux noster loco iude. et
ionathe fratris tui . Pugna prelium
nostrũ : et omnia quecũq; dixeris no-
bis faciemus. Et congregans omnes
viros bellatores acceleravit consum-
mare universos muros ihrlm: ⁊ muni-
vit eam in gyro. Et misit ionathan fi-
lium absolomi: et cũ eo exercitũ novũ
in ioppen: ⁊ eiectis hijs qui erãt i arce.
remansit illic ipse. Et movit triphon
a ptolomaida cum exercitu multo ut
veniret in terrã iude: et ionathas cum
eo in custodia. Simon autẽ applicuit
in addus contra faciem campi. Et ut
cognovit triphon quia surrexit simõ
loco fratris sui ionathe. ⁊ quia cõmis-
surus esset cum eo p̃lium : misit ad eũ
legatos dicens. Pro argento q̃d debe-
bat frater tuus ionathas in ratione
regis propter negocia que habuit: de-
tinuim⁹ eum . Et nunc mitte argenti
talenta centum ⁊ duos filios eius ob-
sides : ut nõ dimissus fugiat a nobis:
et remittem⁹ eum. Et cognovit simon
quia cum dolo loqueretur secũ . Iussit
tamen dari argẽtum et pueros: ne in-
imiciciã magnã sumeret ad populũ
isrl dicentẽ : quia non misit ei argẽtũ
et pueros . propterea perijt . Et misit
pueros ⁊ centũ talenta. Et mentit⁹ est:
et non dimisit ionathan. Et post hec
venit triphon regionem ut contereret
eam: et gyraverũt per viã q̃ ducit ador.
Et simon ⁊ castra eius. ambulabant
in omnẽ locũ quocũq; ibant. Qui au-
tem in arce erant. miserunt ad tripho-
nem legatos . ut festinaret venire per
desertũ: et mitteret illis alimonias. Et
paravit triphon omnem equitatũ: ut
veniret illa nocte . Erat autẽ nix mul-
ta valde: et non venit in galadithim.
Et cum apropinquasset bascaman :
occidit ionathan ⁊ filios eius illic. Et
convertit triphon: ⁊ abijt in terrã suã.
Et misit simõ et accepit ossa ionathe
fratris sui : et sepelivit ea in modin ci-
vitate patrũ eius. Et planxerunt eum
omnis isrl. planctu magno : et luxerũt
eum dies multos . Et edificavit simõ
sup sepulcrũ patris sui et fratrũ suorũ
edificiũ altũ visu . lapide polito retro
et ante : et statuit septem piramidas
unã contra unã: patri et matri. et qua-
tuor fratribus . Et hijs circumposuit
columnas magnas: ⁊ sup columnas
arma. ad memoriã eternam : et iuxta
arma naves sculptas : que viderẽtur
ab hominibz navigantibz mare. Hoc
est sepulcrũ quod fecit in modin usq;

in hunc diem. Triphon autē cum iter
faceret cum antiocho rege adolescēte:
dolo occidit eum: et regnavit in loco
eius. Et imposuit sibi diadema asye:
et fecit plagam magnā i terra. Et edi-
ficavit simon psidia iudee: muniens
eam turribȝ excelsis. et muris magni'
et portis et seris: et posuit alimenta i
municōnibus. Et elegit simon viros
et misit ad demetriū regem. ut faceret
remissionē regioni: quia actus omēs
triphonis per direptionē fuerāt gesti.
Et demetrius rex ad verba ista respon-
dit ei: et scripsit epistolam talem. Rex
demetrius simoni summo sacerdoti et
amico regum. et senioribȝ et genti iu-
deorȝ. salutē. Coronā aureā. et bahen
quam misistis suscepimꝰ: et parati su-
mus facere vobiscū pacem magnam:
ꝛ scribere ppositis regis remittere vobi'
que indulsimus. Quecūqȝ enī cōstitu-
imꝰ vobis cōstāt. Municōnes quas
edificastis vobis sint. Remittimus q̄ȝ
ignorācias ꝛ pccā usqȝ ī hodiernū diē
et coronā quā debebatis. Et si qd ali-
ud erat tributariū in ihrlm: iam nō sit
tributarium. Et si qui ex vobis apti
sūt conscribi inter nos conscribantur:
et sit inter nos pax. Anno centesimo
septuagesimo ablatū est iugū gentiū
ab isrl. Et cepit populus isrl scribere in
tabulis ꝛ gestis publicis: anno pimo
sb simone summo sacerdote. magno
duce. et principe iudeorȝ. In diebȝ illi'
applicuit simon ad gazam. et circun-
dedit eam castris. et fecit machinas:
et applicuit ad civitatē. et pcussit turrē
unam: ꝛ cōprehendit eā. Et qui erupe-
rant erāt intra machinā ꝛ civitatem:
et factus est motꝰ magnus ī civitate.
Et ascenderūt qui erant in civitate cū
uxoribus ꝛ filijs supra murum scissis
tunicis suis: et clamaverūt voce ma-
gna postulantes a simone dextras si-
bi dari: ꝛ dixerunt. Nō nobis reddas
secūdum malicias nostras. sed scdm
misericordias tuas: et serviemus tibi.
Et flexus simon. nō debellavit eos: eie-
cit tamē eos de civitate. et emundavit
edes in quibus fuerāt simulachra: et
tunc intravit in eam cum ymnis bene-
dicens dominū. Et eiecta ab ea omni
inmūdicia collocavit ī ea viros q le-
gem facerēt: et munivit eam: et fecit si-
bi habitacōnē. Qui autem erāt ī arce
ihrusalē phibebātur egredi et ingredi
regionē. et emere ac vendere: et esurie-
runt valde: et multi ex eis fame perie-
runt. Et clamaverūt ad simonē ut dex-
tras acciperent: et dedit illis. Et eiecit
eos inde: et mundavit arcem a conta-
minacōnibȝ. Et intraverūt ī eā. tercia
ꝛ vicesima die secūdi mēsis. anno cen-
tesimo septuagesimo primo cū laude
et ramis palmarȝ. et cytharis et cimba-
lis et nablis ꝛ ymnis et canticis: quia
cōtritus est inimicus magnus ex isrl.
Et cōstituit ut omnibȝ annis ageren-
tur dies hij cum leticia. Et munivit
montem templi qui erat secus arcem:
ꝛ habitavit ibi ipse ꝛ q cū eo erāt. Et vi-
dit simō iohānē filiū suū qꝫ fortis pre-
lij vir esset: et posuit eū ducē virtutum
univsarȝ: ꝛ habitavit ī gazaris. XIIII

Anno centesimo septuagesimo se-
cundo cōgregavit rex demetriꝰ
exercitū suū: ꝛ abijt in mediā ad cōtra-
henda sibi auxilia: ut expugnaret tri-
phonē. Et audivit arsaces rex psidis
et medie quia intravit demetrius con-
fines suos: et misit unū de principibus
suis ut cōprehēderet eū vivū: et adduce-
ret eum ad se. Et abijt ꝛ pcussit castra
demetrij. et cōprehendit eum: et duxit
eum ad arsacem: et posuit eū in custo-
diam. Et siluit omīs terra iuda omni-
bus diebȝ simonis: et quesivit bona
genti sue: et placuit illis potestas eiu'.
et gloria eiꝰ omnibȝ diebȝ. Et cū omī
gloria sua accepit ioppen in portum:
ꝛ fecit introitū in insulis maris. Et di-
latavit fines gentis sue: ꝛ obtinuit re-
gionem. Et cōgregavit captivitatem
multā: et dominatꝰ est gazare. ꝛ beth-
sure. ꝛ arci. et abstulit inmūdicias ex
ea: et nō erat qui resisteret ei. Et unus-
quisqȝ colebat terrā suā cū pace: ꝛ terra
iuda dabat fructꝰ suos: et ligna cam-
porȝ fructū suū. Seniores in plateis se-
debant omēs. et de bonis terre tracta-
bant: et iuvenes induebant se gloriā
ꝛ stolas belli. Et civitatibus tribuebat
alimonias: ꝛ cōstituebat eas ut essent
vasa municōnis: quo adusqȝ nomi-
natū est nomē glorie eiꝰ usqȝ ad extre-
mum terre. Fecit pacē sup terrā: et leta-
tus ē isrl leticia magna. Et sedit unus-
quisqȝ sub vite sua. ꝛ sub ficulnea sua:
et nō erat qui eos terreret. Defecit im-
pugnans eos sup terrā: reges contriti
sunt ī diebȝ illis. Et cōfirmavit omē'
humiles ppli sui: et legem exquisivit:
et abstulit omnem iniquū et malum.
Sancta glorificavit: ꝛ multiplicavit
vasa sanctorū. Et auditū est rome qa
defunctꝰ esset ionathas et usqȝ ī spar-
tiatas: ꝛ contristati sunt valde. Ut au-
dierūt autē qꝫ simon frater eius factu'
esset summꝰ sacerdos loco eius. et ipse
obtineret omnē regionē et civitates i
ea: scripserūt ad eum tabulis ereis ut
renovarēt amicicias et societatē: quā
fecerāt cū iuda et cū ionatha fratribu'
eius. Et lecte sunt in cōspectu ecclesie in
ihrusalē. Et hoc exemplū epistolarū
quas spartiate miserūt. Spartianorȝ
principes et civitates. simoni sacerdoti
magno: et senioribȝ et sacerdotibȝ. et
reliquo pplo iudeorū fratribȝ salutem.
Legati qui missi sunt ad pplm nostrū
nunciaverunt nobis de vestra gloria
et honore. et leticia: et gavisi sumꝰ in
introitu eorȝ. Et scripsimꝰ q ab eis erāt
dicta ī cōcilijs ppli sic. Numeniꝰ anti-
ochi. et antipater iasonis filius lega-
ti iudeorȝ venerūt ad nos: renovātes
nobiscū amiciciā pristinā. Et placuit
populo excipere viros gloriose: et po-
nere exemplū sermonū eorȝ. in segrega-
tis populi libris: ut sit ad memoriam
populo spartiatarȝ. Exemplū aūt horū
scripsimus simoni magno sacerdoti.
Post hec autē misit simon numeni-
um romā habentē clipeū magnū au-
reum pondus minarȝ mille: ad statu-
endā cū eis societatē. Cū aūt audisset
pplus romanꝰ sermones istos. dixerūt.
Quā graciarȝ actōnē reddemꝰ simoni.
et filijs eiꝰ? Restituit enī ipse fratres su-
os: ꝛ expugnavit inimicos isrl ab ei'.
Et statuerūt ei libertatē: et descripserūt
in tabulis ereis: et posuerūt in titulis
in monte syon. Et hoc est exemplū scri-
pture. Octavadecima die mensis elul.
anno centesimo septuagesimosecūdo.
anno tercio. sub simone sacerdote ma-
gno in assaramel in cōventu magno
sacerdotū et ppli et principū. et gentis
ꝛ seniorȝ regionis. nota facta sunt hec:
quoniā frequēter facta sunt plia in re-
gione nostra. Simon autē mathathie
filius ex filijs iarib. et fratres eiꝰ dede-
runt se periculo: et restiterūt adūsarij'
gentis sue ut starēt sancta ipsorȝ ꝛ lex:
ꝛ gloria magna glorificaverūt gētē
suā. Et cōgregavit ionathas gentem
suam: et factus est illis sacerdos ma-
gnus: et appositus est ad populū suū.

Et voluerunt inimici eoꝝ calcare san-
cta: et atterere regionē ipsoꝝ: ⁊ extendere
manus in sancta sanctoꝝ. Tūc restitit
simon et pugnauit pro gente sua: et
erogauit pecunias multas · et arma-
uit viros virtutis gentis sue · et dedit
illis stipendia. Et muniuit ciuitates
iudee ⁊ bethsuram que erat in finibus
iudee · ubi erāt arma hostiū antea: et
posuit illic presidiū viros iudeos. Et
ioppen muniuit que erat ad mare: et
gazarā que est in finibꝫ azoti: in qua
hostes antea habitabant. Et colloca-
uit illic iudeos: et quecūqꝫ apta erant
ad correptionem eoꝝ posuit in eis. Et
vidit ꝑplus actum simonis et gloriā
quā cogitabat facere genti sue · et po-
suerūt eum ducē suū ⁊ principem sacer-
dotum eo ꝙ ipse fecerit hec omnia: et
iusticiam et fidem quam conseruauit
genti sue: et exquesiuit omni modo ex-
altare populū suū. Et in diebus eius
prosperatum est in manibus eius · ut
tollerentur gentes de regione ipsorū: et
que in ciuitate dauid erāt in ierusalē
in arce de qua procedebāt ⁊ cōtamina-
bant omnia que in circuitu sanctorū
sunt: ⁊ inferebant plagam magnam
castitati. Et collocauit in ea viros iu-
deos ad tutamentū regionis ⁊ ciuita-
tis: et exaltauit muros in ierusalem.
Et rex demetrius statuit illi summū sa-
cerdotiū. Secūdum hec fecit eū amicū
suū: et glorificauit eū gloria magna.
Audiuit enī ꝙ appellati sunt iudei a
romanis amici et socij ⁊ fratres: et ꝙa
susceperūt legatos simonis gloriose:
et quia iudei ⁊ sacerdotes eorū cōsense-
runt eū esse ducē suū et summū sacerdo-
tem in eternū donec surgat propheta
fidelis: et ut sit sup eos dux: ⁊ ut cura
esset illi pro sanctis · et ut constitueret
ꝑpositos sup opera eoꝝ ⁊ sup regionē ·
et sup arma et super presidia · et cura
sit illi de sanctis: ⁊ ut audiatur ab omni-
bus · ⁊ scribantur in nomine eius omnes
circūscriptiones in regione: ⁊ ut operi-
atur purpura ⁊ auro: et ne liceat ulli
ex ꝑplo et ex sacerdotibus irritum face-
re aliquid hoꝝ · ⁊ cōtradicere hijs que
ab eo dicuntur aut conuocare cōuentū
in regione sine ipō: ⁊ vestiri purpura ·
et uti fibula aurea. Qui autem fecerit
cōtra hec · aut irritū fecerit aliquid hoꝝ:
reus erit. Et complacuit omī populo
statuere simonem: ⁊ facere scdm verba
ista. Et suscepit simon et placuit ei ut
summo sacerdotio fungeretur: et esset
dux et princeps gentis iudeoꝝ et sacer-
dotū: et ꝑesset omnibꝫ. Et scripturam
istā dixerūt ponere in tabulis ereis: et
ponere eas in ꝑibulo sanctorū in loco
celebri. Exemplū autem eoꝝ ponere in
erario: ut habeat simō ⁊ filij eius. xv

Et misit rex antiochus filius de-
metrij epistolas ab insulis ma-
ris simoni sacerdoti et principi gentis
iudeoꝝ ⁊ uniuerse genti: et erant conti-
nentes hūc modū. Rex antiochus si-
moni sacerdoti magno: et genti iude-
orū salutem. Quoniāquidē pestilentes
obtinuerūt regnū patrū nostroꝝ: volo
aūt vindicare regnū ⁊ restituere illud
sicut erat antea electū: feci multitudinē
exercitus · et feci naues bellicas. Volo
autē procedere per regionē ut ulciscar
in eos qui corruperūt regionē nostrā:
et qui desolauerūt ciuitates multas i
regno meo. Nunc ergo statuo tibi o-
mnes oblaciones quas remiserunt ti-
bi ante me omnes reges · et quecunqꝫ
alia dona remiserūt tibi: et permitto
tibi facere percussurā ꝑprij numismatis
in regione tua. Ierusalē autē sanctā

esse et liberam: et omnia arma que fa-
bricata sunt ⁊ ꝑsidia ꝙ cōstruxisti que
tenes · maneāt tibi. Et omne debitum
regis ⁊ ꝙ futura sūt regi ex hoc et ī totū
tempus remittūtur tibi. Cum autem ob-
tinuerimus regnū nr̄m · glorificabimus
te ⁊ gentē tuā · et templū gloria magna:
ita ut manifestetur gloria vr̄a in uni-
uersa terra. Anno centesimo septuage-
simoquarto exijt antiochus ī terram
patrū suoꝝ: et conuenerūt ad eū omnes
exercitus: ita ut pauci relicti essent cū tri-
phone. Et insecutus est eū antiochus
rex: et venit doram fugiens ꝑ mariti-
mam. Sciebat enī ꝙ congregata sūt
mala in eū: ⁊ reliquit eum exercitus. Et
applicuit antiochus sup doram cum
centū viginti milibꝫ viroꝝ belligerato-
rum: ⁊ octo milibꝫ equitū. Et circuiuit
ciuitatem: ⁊ naues a mari accesserunt
et vexabāt ciuitatem a terra et mari: ⁊
neminē sinebāt ingredi vel egredi. Ve-
nit autē numenius et qui cum eo fuerāt
ab urbe roma habentes epistolas re-
gibus et regionibꝫ scriptas: in quibꝫ
continebātur hec. Lucius cōsul roma-
noꝝ · ptolomeo regi salutē. Legati iu-
deorū venerūt ad nos amici nostri re-
nouātes pristinā amiciciā ⁊ societatē:
missi a simone principe sacerdotum et
populo iudeoꝝ. Attulerūt autē clipeū
aureū minaꝝ mille. Placuit itaqꝫ no-
bis scribere regibus ⁊ regionibꝫ ut nō
inferāt illis mala: neqꝫ impugnēt eos
et ciuitates eoꝝ · et regiones eorū: et ut
non ferāt auxiliū pugnātibꝫ aduersus
eos. Visū ē autē nobis accipere ab eis
clipeū. Si qui ergo pestilentes fugerīt
de regione ipsoꝝ ad vos · tradite eos si-
moni principi sacerdotū: ut vindicet
in eos scdm legē suā. Hec eadē scripta
sunt demetrio regi · et attalo et arabe-
et arsaci · et in omnes regiones: et sam-
same · ⁊ spartanis · et delo · et mido · et
sicione · et carie · et samū · et panphiliā ·
et liciam · et alacarnasum · et rodū · et
faselida · et choo · et siden · et arado · et
gortinā · et gnidum · et ciprū · et cirenē.
Exemplū autē eoꝝ scripserunt simoni
principi sacerdotū: et ꝑplo iudeoꝝ. An-
tiochus autem rex applicuit castra in
doram secūdo: admouēs ei semꝑ ma-
nus ⁊ machinas faciens: ⁊ conclusit
triphonē ne ꝑcederet. Et misit ad eum
simon duo milia viroꝝ electoꝝ ī auxi-
liū: ⁊ argentū et aurū et vasa copiosa ·
et noluit ea accipere: sed irrupit omīa
que pactus est cum eo antea · ⁊ aliena-
uit se ab eo. Et misit ad eū anthenobi-
um unū de amicis suis: ut tractaret cū
ipso dicens. Vos tenetis ioppen ⁊ ga-
zaram et arcem ꝙ est in ierlm ciuitates
regni mei: fines eaꝝ desolastis ⁊ fecistis
plagam magnā in terra: ⁊ dominati
estis ꝑ loca multa ī regno meo. Nūc
ergo tradite ciuitates ꝙs occupastis:
et tributa locoꝝ in quibus dominati
estis extra fines iudee. Sin autem date
pro illis quingenta talenta argenti:
et exterminij quod exterminastis · ⁊ tri-
butoꝝ ciuitatū · alia talenta quingēta.
Sin autem veniemus: et expugnabimus
vos. Et venit anthenobius amicus re-
gis in ierlm · et vidit gloriā simonis
et claritatem ī auro ⁊ argento ⁊ appa-
ratū copiosum · ⁊ obstupuit: ⁊ retulit
ei verba regis. Et respondit ei simon:
et dixit ei. Neqꝫ alienā terrā sūpsimus ·
neqꝫ alienam detinemus: sed hereditatē
patrū nostroꝝ · que iniuste ab inimicis
nostris aliquo tꝑe possessa ē. Nos ve-
ro tempus habentes vendicamus heredi-
tatem patrū nostroꝝ. Nam de ioppe ·
et gazara · que expostulas: ipi faciebāt

in ipso plagam magnā·et ī regione
nr̄a: ip̄ꝫ dāmꝰ talēta centū. Et non re-
spondit ei athenobiꝰ verbū. Reversus
aūt cū ira ad regē renūciavit ei verba
ista: et gloriā simonis et uniūsa que
vidit: ⁊ iratꝰ ē rex ira magna. Triphō
autē fugit navi in orchosaida. Et con-
stituit rex cendebeū ducē maritimū: et
exercitū peditum et equitū dedit illi. Et
mandavit illi movere castra contra fa-
ciem iudee: ⁊ mandavit ei edificare ce-
dronem·⁊ obstruere portas civitatis:
et debellare p̄p̄lm. Rex autē psequebat̄
triphonē. Et pvenit cendebeus iamni-
am·⁊ cepit irritare plebem·⁊ conculca-
re iudeā·⁊ captivare p̄p̄lm·⁊ interficere:
et edificare cedronē. Et collocavit illic
equites ⁊ exercitū: ut egressi pābularēt
viam iudee sicut cōstituit ei rex. XVI

Et ascendit iohannes de gazaris:
et nunciavit simoni patri suo q̄
fecit cendebeus in p̄p̄lo ipsoꝝ. Et voca-
vit simon duos filios suos seniores
iudam et iohannē: et ait illis. Ego et
fratres mei et domus patris mei expu-
gnavimꝰ hostes isrl̄ ab adolescentia
usqꝫ in hunc diem: et p̄speratum ē in
manibꝫ nostris liberare isrl̄ aliquoti-
ens. Nunc autē senui: sed estote loco
meo et fr̄is mei: et egressi pugnate pro
gente nostra. Auxiliū vero de celo vo-
biscum sit. Et elegit de regione vigin-
ti milia viroꝝ belligeratoꝝ ⁊ equites:
et p̄fecti sunt ad cendebeum·et dormi-
erunt in modin. Et surrexerūt mane:
et abierūt in campū. Et ecce exercitus
copiosus in obviam illis peditum et
eq̄tū: ⁊ fluvius torrens erat inter medi-
um ipsoꝝ. Et admovit castra contra
faciem eoꝝ ipē et populus eius: ⁊ vidit
populū trepidātem ad trāsfretandū
torrentem: ⁊ transfretavit primus. Et
viderunt eum viri·⁊ transierunt post
eum. Et divisit p̄p̄lm: ⁊ equites in me-
dio peditū. Erat aūt eq̄tatꝰ adūsario-
rum copiosꝰ nimis. Et exclamaverūt
sacris tubis: et in fugā conūsus ē cen-
debeꝰ ⁊ castra eiꝰ·⁊ ceciderūt ex eis mul-
ti vulnerati: residui autē ī munitōnē
fugerūt. Tunc vulneratꝰ est iudas fra-
ter iohānis. Iohānes autē insecutꝰ
est eos donec venit cedronam quam
edificavit: et fugerūt usqꝫ ad turres q̄
erāt ī agris azoti: et succēdit eas igni.
Et ceciderūt ex illis duo milia virorū:
et reversus est ī iudeam in pace. Et pto-
lomeus filiꝰ abobi cōstitutꝰ erat dux
in campo iericho: ⁊ habebat argentū
et aurū multum. Erat enī gener·sum-
mi sacerdotis. Et exaltatū est cor eius:
et volebat obtinere regionem: et cogi-
tabat dolū adversus simonē et filios
eiꝰ ut tolleret eos. Simon autē p̄am-
bulans civitates que erāt in regione
iudee·⁊ sollicitudinē gerens eaꝝ descen-
dit in iericho·ipē et mathathias filius
eius ⁊ iudas: anno centesimo septua-
gesimoseptimo mēse undecimo. Hic
ē mēsis sabbath. Et suscepit eos filiꝰ
abobi ī munitiunculā q̄ vocat̄ doch-
cum dolo quam edificavit: ⁊ fecit eis
cōvivium magnū: et abscondit illic vi-
ros. Et cū inebriatꝰ esset simon et filij
eius·surrexit ptolomeus cum suis·et
sumpserūt arma sua: et intraverūt in
cōvivium·et occiderūt eū et duos filios
eius: et quosdā pueros eiꝰ. Et fecit de-
ceptionē magnam in isrl̄: et reddidit
mala pro bonis. Et scripsit hec ptolo-
meus et misit regi: ut mitteret ei exerci-
tum ī auxiliū: ⁊ traderet ei regionem ⁊
civitates eorū et tributa. Et misit ali-
os in gazarā tollere iohannē: ⁊ tribu-
nis misit epistolas ut venirent ad se:

et daret eis argentū et aurum et dona.
Et alios misit occupare iherusalem·⁊
montē templi. Et p̄currens quidam
nunciavit iohanni ī gazara quia pe-
riit pater eius ⁊ fratres eiꝰ: et quia mi-
sit te quoqꝫ interfici. Ut audivit aūt
vehementer expavit: et comp̄hendit vi-
ros qui venerāt p̄dere eū: ⁊ occidit eos.
Cognovit enim quia querebāt eum
p̄dere. Et cetera sermonū iohānis ⁊ bel-
loꝝ eiꝰ·⁊ bonaꝝ virtutū quibꝫ fortiter
gessit ⁊ edificij muroꝝ quos extruxit ⁊
reꝝ gestarū eiꝰ: ecce hec scripta sunt in
libro dieꝝ sacerdotij eiꝰ: ex quo factꝰ est
princeps sacerdotū post patrem suū.

Explic' lib' j' machabeoꝝ·Incip' sc̄ds·j

Fratribus qui sunt
per egiptum iudeis
salutē dicūt fratres
q̄ sunt ī iherosolimis
iudei·et qui ī regio-
ne iudea: et pacem
bonam. Benefaciat vobis deus·⁊ me-
minerit testamenti sui·quod locutus
est ad abrahā·⁊ ysaac ⁊ iacob servoꝝ
suoꝝ fideliū: et det vobis cor omnibꝫ
ut colatis eū: et faciatis eiꝰ voluntatē
corde magno et anima volenti. Ada-
periat cor vestrū in lege sua ⁊ ī p̄ceptis
suis: et faciat pacem. Exaudiat orati-
ones vestras·et reconcilietur vobis: nec
nos deserat in tempore malo. Et nūc
hic sumꝰ orātes pro vobis. Regnāte
demetrio āno cētesimo septuagesimo-
nono nos iudei scripsimꝰ vobis in tri-
bulatione ⁊ impetu q̄ supvenit nobis
in istis annis: ex quo recessit iason a
sancta terra·et a regno. Portam suc-
cenderūt: ⁊ effuderunt sanguinē inno-
centē. Et oravimꝰ ad dominū et exau-
diti sumꝰ: ⁊ obtulimꝰ sacrificiū et simi-
laginem: et accendimus lucernas et
proposuimꝰ panes. Et nūc frequētate
dies scenophegie mēsis casleu. Anno
centesimo octogesimooctavo·p̄p̄ls q̄ ē
iherosolimis et in iudea senatusqꝫ et
iudas: aristobolo magistro ptolomei
regis qui ē de genere x̄poꝝ sacerdotū
et hijs qui in egipto sunt iudeis: salu-
tem et sanitatem. De magnis pericu-
lis a deo liberati magnifice gratias
agimꝰ ipsi: utpote qui adversus talē
regem dimicavimꝰ. Ipse enim ebulli-
re fecit de p̄side eos qui pugnaverunt
contra nos·⁊ sanctā civitatem. Nam
cum in p̄side esset dux ipse et cum ipo
immensus exercitꝰ: cecidit ī templo na-
nee: consilio deceptus sacerdotū nanee.
Etenim in ea habitaturꝰ venit ad lo-
cum antiochus et amici eius: et ut ac-
ciperet pecunias multas dotis nomi-
ne. Cūqꝫ p̄posuissent eas sacerdotes
nanee ⁊ ipse cum paucis ingressus es-
set intra ambitū p̄phani: clauserūt tem-
plum. Cum autē intrasset antiochus
apertoqꝫ occulto aditu templi mittē-
tes lapides p̄cusserūt ducem et eos q̄
cum eo erant: et diviserūt mēbratim:
et capitibꝫ amputatis foras p̄iecerūt.
Per omnia benedictꝰ deus: q̄ tradidit
impios. Facturi igitur quīta et vicesi-
ma die mēsis casleu purificatōnē tēpli:
necessariū duximꝰ significare vobis:
ut et vos quoqꝫ agatis diē scenophe-
gie·et diem ignis: qui datus ē quādo
neemias edificato templo ⁊ altari ob-
tulit sacrificia. Nam cum ī p̄sidem du-
cerentur patres nostri: sacerdotes qui
tunc cultores dei erant acceptū ignem
de altari occulte absconderūt in valle
ubi erat puteus altus et siccus: ⁊ in eo
cōtutati sunt eū·ita ut omnibꝫ igno-
tus esset locus. Cum autē preterissent
anni multi·et placuit deo ut mitteret

neemias a rege persidis: nepotes sacer-
dotum illorum qui absconderant misit ad
requirendū ignem: ⁊ sicut narrauerūt
nobis non inuenerūt ignē sed aquā
crassam. Et iussit eos haurire ⁊ affer-
re sibi: et sacrificia que imposita erāt
iussit sacerdos neemias aspergi ipsa a-
qua: et ligna et que erant sup posita.
Utque hoc factum est ⁊ tempus affuit
quo sol refulsit qui prius erat in nubi-
lo: accensus est ignis magnus ita ut
omnes mirarentur. Orationē autem
faciebant omnes sacerdotes dum con-
summaretur sacrificiū ionatha incho-
ante: ceteris autem respondentibus. Et
neemie erat oratio hūc habēs modū.
Domine deus omniū creator terribi-
lis ⁊ fortis iustus ⁊ misericors qui so-
lus es bonus rex: solus prestās solus
iustus et omnipotēs et eternus: qui li-
beras israel de omni malo: qui fecisti pa-
tres electos et sanctificasti eos: accipe
sacrificiū pro uniūso populo tuo israel:
et custodi partē tuā et sanctifica. Con-
grega dispersionem nostrā: libera eos
qui seruiūt gentibus: et contēptos et ab-
ominatos respice: ut sciāt gentes quia
tu es deus noster. Affliges opprimētes
nos: ⁊ cōtumeliā facientes in supbia.
Constitue populū tuū i loco sancto tuo:
sicut dixit moyses. Sacerdotes autem
psallebant ymnos: usque quo consum-
ptum esset sacrificiū. Cum autem con-
sumptū fuisset sacrificium: ex residua
aqua neemias iussit lapides maiores
perfundi. Quod ut factum est: ex eis
flamma accensa est: sed ex lumine quod
refulsit ab altari consumpta ē. Ut ve-
ro manifestata est res: renunciatum
est regi persarum quod in loco in quo ignē
abscōderāt hii qui translati fuerāt sacer-
dotes aqua apparuit: de qua neemias
et qui cū eo erāt purificauerūt sacrificia.
Considerans autē rex rem ⁊ diligenter
examinās: fecit ei templū: ut probaret quod
factū erat. Et cū probasset: sacerdotibus do-
nauit multa bona et alia atque alia
munera: ⁊ accipiēs manu sua tribue-
bat eis. Appellauit autē neemias hūc
locū nepthar: quod interpretatur purificatio.
Uocatur autē apud plures nephi. II

Inuenitur autē i descriptionibus ieremie prophe-
te: quod iussit eos ignē accipere qui trāsmi-
grabātur ut significatū ē: ⁊ ut manda-
uit transmigratis. Et dedit illis legē
ne obliuiscerentur precepta domini: et
ut non exerrarent mentibus videntes si-
mulacra aurea ⁊ argētea ⁊ ornamen-
ta eorum: et alia huiuscemodi dicēs hor-
tabatur ne legē amouerēt a corde suo.
Erat autem in ipsa scriptura: quomo-
do tabernaculū et archam iussit prophe-
ta diuino responso ad se facto comita-
ri secum: usque quo exiuit in montem:
in quo moyses ascendit ⁊ vidit dei he-
reditatem. Et veniens ibi ieremias in-
uenit locum spelunce: et tabernaculū
et archam ⁊ altare incensi intulit illuc:
et ostiū obstruxit. Et accesserūt quidā
simul qui sequebantur ut notarent sibi
locum: et non potuerūt inuenire. Ut
autem cognouit ieremias: culpans il-
los dixit: quod ignotus erit locus donec
congreget deus congregationē populi:
et propicius fiat. Et tunc dominus osten-
det hec: ⁊ apparebit maiestas domini:
et nubes erit sicut et moysi manifesta-
batur: ⁊ sicut cū salomon petiit ut locus
sanctificaretur magno deo manifesta-
bat hec. Magnifice etenī sapientiam
tractabat: et ut sapientiā habēs obtu-
lit sacrificiū dedicationis ⁊ consūma-
tionis templi. Sicut et moyses orabat
ad dominū: et descendit ignis de celo
et cōsumpsit olocaustum: et dixit mo-
yses eo quod non sit comestum quod erat
pro peccato ⁊ consumptū est. Similiter
et salomon octo diebus celebrauit dedi-
cationem. Inferebantur autē in descri-
ptionibus ⁊ commētariis neemie hec ea-
dem: et qualiter construens bibliothecā
congregauit de regionibus libros: et
prophetarum et dauid: ⁊ epistolas regū
et de donariis. Similiter autem et iudas
ea que didicerat per bellū quod nobis
acciderat cōgregauit omnia: et sunt a-
pud nos. Si ergo desideratis hec: mit-
tite qui perferāt vobis. Acturi itaque pu-
rificationē scripsimus vobis. Bene ergo
facietis: si egeritis hos dies. Deus au-
tem qui liberauit populum suum et reddi-
dit hereditatē omnibus ⁊ regnū ⁊ sacer-
dotium ⁊ sanctificationē sicud promisit
in lege: speramus quod cito nostri miserebi-
tur: et cōgregabit de sub celo in locū
sanctū. Eripuit enim nos de magnis
periculis: et locum purgauit. De iuda
vero machabeo et de fratribus eius: et de
templi magni purificatione: et de are
dedicatione: sed ⁊ de preliis que pertinent
ad antiochū nobilem: et filiū eius eu-
patorem: et de illuminationibus que de ce-
lo facte sunt ad eos qui pro iudeis for-
titer fecerunt: ita ut uniūsam regionē
cum pauci essent vindicarēt et barba-
ram multitudinē fugarent: ⁊ famosis-
simū toto orbe templū recuperarēt: et
ciuitatē liberarent: ut leges que abolen-
de erāt restituerentur: domino cū omni
tranquillitate propicio facto illis: itemque
ab iasone cyreneo: quinque libris cōpre-
hensa temptauimus nos uno volumi-
ne breuiare. Considerātes enim multitu-
dinem librorum et difficultatem volenti-
bus aggredi narrationes historiarū
propter multitudinē rerum curauimus
volentibus quidē legere ut esset animi
oblectatio: studiosis vero ut facile pos-
sint memorie cōmendare: omnibus
autem legentibus utilitas conferatur.
Et nobis quidem ipsis qui hoc opus
breuiandi causa suscepimus non fa-
cilem laborem: ymmo vero negocium
plenum vigiliarum ⁊ sudoris assum-
psimus. Sicut hii qui preparant conui-
uium: et querunt aliorū voluntati pa-
rere: propter multorū gratiā libenter
laborem sustinemus: veritatē quidē
de singulis auctoribus concedentes: i-
psi autē secūdum datam formā breui-
tati studentes. Sicut enim noue domus
architecto de uniuersa structura curan-
dum est: ei vero qui pingere curat que
apta sunt ad ornatū exquirenda sunt:
ita estimandū est et in nobis. Etenim
intellectū colligere et ordinare sermonē
⁊ curiosius partes singulas quasque dis-
quirere historie congruit auctori: bre-
uitatē vero dictionis sectari ⁊ executio-
nes rerū vitare breuiāti concedendum
ē. Hinc ergo narrationē incipiemus:
de prefatione tantum dixisse sufficiat.
Stultū etenim est ante historiā effluere:
in ipsa autem historia succingi. III

Igitur cum sancta ciuitas habitaretur
in omni pace: leges autē adhuc opti-
me custodirentur propter oniē pontifi-
cis dispositionē ⁊ pietatem ⁊ animos
odio habentes mala: fiebat ut et ipsi
reges et principes locum summo ho-
nore dignū ducerent: et templū maxi-
mis muneribus illustrarent: ita ut seleu-
cus asye rex de redditibus suis prestaret
omnes sumptus ad ministeriū sacri-
ficiorū pertinentes. Simon autē de tri-
bu beniamin prepositus templi constitutus:
contendebat obsistente sibi principe
sacerdotū iniquum aliquid i ciuitate

molíri. Sed cū vincere oniā nō posset-
venit ad appollonium tharsee filium
qui illo tempore erat dux celesyrie et
phenicis: et nunciauit ei pecuniis in-
numerabilibꝫ plenū esse erariū iheroso-
limis· ⁊ cōmunes copias immēsas es-
se que non ꝑtinent ad rationem sacri-
ficiorū: esse autem possibile sub potesta-
te regis cadere vniūsa. Cūqꝫ retulisset
ad regē appollonꝰ de pecuniis que de-
late erant: ille accitum heliodorū qui
erat sup negocia eiꝰ misit cū mādatis:
ut ꝑdictam pecuniā trāsportaret. Sta-
timqꝫ heliodorus iter ē aggressus: spe-
cie quidem quasi ꝑ celesyriā et phenicē
ciuitates esset peragraturus: re autem
vera regis ꝓpositum ꝑficiturꝰ. Sed cū
venisset iherosolimā· ⁊ benigne a sum-
mo sacerdote in ciuitate esset receptus:
narrauit de dato indicio pecuniarū: et cu-
ius rei gratia adesset apuit. Interroga-
bat autē si vere hec ita essent. Tūc summꝰ
sacerdos ostendit deposita esse hec et
victualia viduarū et pupillorū: quedā
vero esse hircani thobie viri valde emi-
nentis· in hiis qui detulerat impius
simon: vniuersa autem argenti talen-
ta esse quadringēta· ⁊ auri ducēta: deci-
pi vero eos q̄ credidissent loco et tēplo
quod ꝑ vniuersum mūdū honoratur·
pro sui veneracōne ⁊ sanctitate· omni-
no impossibile esse. At ille pro hiis q̄
habebat in mandatis a rege: dicebat
omni genere regi ea esse deferenda. Con-
stituta autem die intrabat de hiis he-
liodorus ordinaturꝰ. Non modica
vero ꝑ vniuersam ciuitatem erat trepi-
datio. Sacerdotes autem āte altare
cum stolis sacerdotalibꝫ iactauerūt se:
et inuocabāt de celo eū qui de depositis
legem posuit: ut hiis qui deposuerāt
ea salua custodiret. Iā vero q̄ videret

summi sacerdotis vultum: mente vul-
nerabatur. Facies enim et color immu-
tatus· declarabat internū animi do-
lorē. Circumfusa enim erat mesticia
quedā viro· et horror corporis: ꝑ quē
manifestus aspicientibꝫ dolor cordis
eiꝰ efficiebatur. Alii eciam gregatim
de domibꝫ confluebant publica sup-
plicacōne obsecrantes: ꝓ eo q̄ in con-
temptū locus esset venturꝰ. Accinctęqꝫ
mulieres ciliciis pectus ꝑ plateas con-
fluebant: sed ⁊ virgines que concluse
erant procurrebant ad oniā: alie au-
tem ad muros: quedā vero ꝑ fenestras
aspiciebāt: vniuerse autem ꝓtendētes
manus in celum· depcabantur. Erat
enim misera cōmixte multitudinis ⁊
magni sacerdotis in agone cōstituti
expectatio. Et hii quidē inuocabant
omnipotentē deum: ut credita sibi hiis
qui crediderant cum omni integritate
conseruarentur. Heliodorꝰ autē quod
decreuerat ꝑficiebat· eodem loco ipe cū
satellitibus circa erariū ꝓsens: sed spi-
ritus omnipotentis dei magnā fecit
sue ostensionis euidēciā: ita ut omnes
qui ausi fuerant parere ei· ruentes dei
virtute· in dissolutionē et formidinē
cōuerterentur. Apparuit enī illis quidā
equus· terribilem habēs sessorem· opti-
mis operimentis adornatus: isqꝫ cū
impetu heliodoro priores calces elisit.
Qui autem ei sedebat videbatur arma
habere aurea. Alii eciā apparuerunt
duo iuuenes virtute decori· optimi
gloria· speciosiqꝫ amictu: qui circum-
steterunt eum et ex utraqꝫ parte flagel-
labant: sine intermissione multis pla-
gis verberantes. Subito autem heli-
odorus concidit in terrā: eumqꝫ mul-
ta caligine circūfusum rapuerūt: atqꝫ
in sella gestatoria positū eiecerunt. Et

is qui cum multis cursoribus ⁊ satel-
litibus ꝑdictum ingressus est erariū·
portabatur nullo sibi auxiliū ferente:
manifesta dei cognita virtute. Et ille
quidem ꝑ diuinam virtutem iacebat
mutus: atqꝫ omni spe et salute ꝑuatꝰ.
Hii autem dominū benedicebāt· quia
magnificabat locum suū: et templū
quod pauloante timore ac tumultu
erat plenū: apparente omnipotēte dn̄o
gaudio ⁊ leticia impletum est. Tūc ve-
ro ex amicis heliodori quidam roga-
bant cōfestim oniā ut inuocaret altis-
simum: ut vitam donaret ei qui in su-
ꝑmo spiritu erat constitutꝰ. Cōsiderās
autem summus sacerdos ne forte rex
suspicaretur maliciā aliquā ex iudeis
circa heliodorū consummatā: obtulit
pro salute viri hostiā salutarē. Cumqꝫ
summꝰ sacerdos exoraret: iidem iuue-
nes eisdem vestibus amicti astantes
heliodoro dixerūt. Onie sacerdoti gra-
tias age. Nam propē eū tibi dominꝰ
vitam donauit. Tu autem a deo fla-
gellatꝰ: nuncia omnibus magnalia
dei et potestatem. Et hiis dictis non
cōparuerūt. Heliodorus autē hostia
deo oblata· et votis magnis ꝓmissis
ei· qui viuere illi concessit: ⁊ onie grati-
as agens: recepto exercitu repedabat
ad regem. Testabatur autem omnibꝫ
ea que sub oculis suis viderat opera
magni dei. Cum autem rex interrogas-
set heliodorū quis esset aptus adhuc
semel iherosolimā mitti ait. Si quem
habes hostē aut regni tui insidiatorē
mitte illuc: et flagellatū eum recipies·
si tamē euaserit: eo q̄ in loco sit vere
dei quedā virtꝰ. Nam ipse q̄ habet in
celis habitacōnē visitator ⁊ adiutor ē
loci illiꝰ: ⁊ venientes ad malefaciēdum
ꝑcutit ac ꝑdit. Igitur de heliodoro ⁊

erarii custodia ita se res habet. IIII

Simon autem ꝑdictus pecuniarū
et patrie delator male loquebatur
de onia: tanqꝫ ipe heliodorū instigas-
set ad hec· et ipe fuisset incentor malo-
rum: ꝓuisoremqꝫ ciuitatis ac defenso-
rem gentis sue· et emulatorē legis dei·
audebat insidiatorem regni dicere.
Sed cum inimicicie intantū ꝓcederēt
ut eciam per quosdā simonis necessa-
rios homicidia fierent: considerans
onias periculū contencōnis· et appol-
loniū insanire· utpote ducē celesyrie·
⁊ phenicis ad augendam maliciam
simonis: ad regem se contulit· nō ut
ciuiū accusator· sed cōmunē vtilitatē
apud semetipsū vniūse multitudinis
considerās. Videbat enim sine rega-
li ꝓuidencia impossibile esse pacē rebꝫ
dari: nec simonem posse cessare a stul-
ticia sua. Sed post seleuci vite excessū
cum suscepisset regnū antiochus qui
nobilis appellabatur· ambiebat iason
frater onie summū sacerdotiū: adito
rege· ꝓmittens ei argenti talenta tre-
centa sexaginta: et ex redditibꝫ aliis ta-
lenta octoginta. Sup hec ꝓmittebat
et alia centūquinquaginta: si potestati
eius concederetur gimnasiū ⁊ ephebi-
am sibi constituere: et eos qui in ihe-
rosolimis erant antiochenos scribere.
Quod cum rex annuisset et obtinuis-
set principatū· statim ad gentilē ritū
contribules suos transferre cepit: et a-
motis hiis que humanitatis causa
iudeis a regibus fuerant constituta·
ꝑ iohannē patrem eupolemi· q̄ apud
romanos de amicicia et societate fun-
ctus ē legatione legitima: ciuiū iura
destituens praua instituta sanciebat.
Et enī ausus est sub ipsa arce gimna-
sium constituere: et optimos quosqꝫ

epheboꝝ in lupanaribꝫ ponere. Erat
autem hec non iniciũ sed incremen-
tum quoddam · et profectus gentilis
et alienigene conuersacõis · propter
impij et nõ sacerdotis iasonis nepha-
rium ⁊ inauditum scelus: ita ut sacer-
dotes iam non circa altaris officia
dediti essent: sed contempto templo et
sacrificijs neglectis festinarēt participeſ
fieri palestre · et prebitionis eius iniu-
ste · et in exercitijs disci: et patrios qui-
dem honores nichil habētes: grecas
glorias optimas arbitrabāť. Qua-
rum gratia periculosa eos cõtenciõ ha-
bebat: ⁊ eoꝝ instituta emulabātur: ac
per omnia hijs cõsiles esse cupiebāt ·
quos hostes et peremptores habuerāt.
In leges enim diuinas impie agere
impune non cedit: sed hoc tempus se-
quens declarabit. Cũ autē quinquen-
nalis agon · tyro celebrareť · et rex pre-
sens esset: misit iasõ facinoros⁹ ab ihe-
rosolimis viros peccatores portāteſ
argenti didragmas trecentas ī sacri-
ficiũ herculis: quas postulauerũt hij
qui apportauerāt ne in sacrificijs ero-
garentur q̃a nõ oporteret: sed ī alios
sumptus eas deputari. Sed hec obla-
ta sunt quidem ab eo qui miserat in
sacrificiũ herculis: propť ꝑsentes aũt
date sunt in fabricam nauiũ trireni-
um. Misso autem in egiptũ apollo-
nio nesthei filio propter primat⁹ pto-
lomei phylometoris regis · cũ cogno-
uisset antiochus alienũ se a negocijs
regni effectum: proprijs utilitatibus
consulens · ꝓfectus inde venit ioppen:
et inde iherosolimā. Et magnifice a
iasone et ciuitate susceptus · cum facu-
laꝝ luminibꝫ ⁊ laudibꝫ ingressus est:
et inde in phenicē exercitum cõuertit.
Et post triennij tempus misit iason

menelaũ supradicti simonis fratrem
portantem pecunias regi: et de nego-
tijs necessarijs responsa ꝑlaturum.
At ille cõmendatus regi cũ magnifi-
casset faciē potestatis ei⁹ · in semetipsũ
retorsit summũ sacerdotiũ: supponēs
iasoni talēta argēti trecenta. Acceptiſ
q̃ꝫ a rege mādatis venit · nichil quidē
habēs dignũ sacerdotio: animos vero
crudelis tyrāni: et fere belue iram gerēs.
Et iason quidē qui propriũ fratrem
captiuauerat: ipe deceptus ꝓfugus in
āmanitē expulsus est regionem. Me-
nelaus autem principatũ quidem ob-
tinuit: de pecunijs vero regi ꝓmissis
nichil agebat: cum exactionē faceret
sostratus qui arci erat ꝑposit⁹. Nam
ad hunc exactio vectigaliũ ꝑtinebat:
quāobcausam utriq̃ꝫ ad regem sunt
euocati. Et menelaus motus est a sa-
cerdotio succedente lysimacho fratre
suo: sostratus autem ꝑlat⁹ est cipriſ.
Et cum hec agerenť contigit tharsen-
ses et mallotas seditionē mouere: eo
q̄ antiochi regis concubine dono es-
sent date. Festinanter itaq̃ꝫ rex venit
sedare illos: relicto suffecto uno ex co-
mitibꝫ suis andronico. Ratus autē
menelaus accepisse se tempus opor-
tunum · aurea quedā vasa e tēplo fura-
tus donauit andronico: et alia vēdi-
derat tyro et ꝑ vicinas ciuitates. Q̄d
cum certissime cognouisset onias · ar-
guebat eum: ipe in loco tuto se cõtinēſ
antiochie secus daphnē. Unde mene-
laus accedens ad andronicũ · roga-
bat ut oniā interficeret. Qui cum venis-
set ad oniam · et datis dextris cũ iure-
iurando quāuis esset ei suspectus sua-
sisset de asilo ꝓcedere: statim eũ peremit
nõ veritus iusticiā. Ob quā causam
non solum iudei · sed etiam alie quoꝙ

nationes indignabanť: et moleste fe-
rebant de nece tanti viri iniusta. Sed
regressum regē de cilicie locis adierũt
iudei apud antiochiā · simul et greci:
cõquerētes de iniqua nece onie. Con-
tristat⁹ itaq̃ꝫ antiochus animo pro-
pter oniā: et flexus ad misericordiam
lacrimas fudit: recordatus defuncti
sobrietatē et modestiā. Accensisq̃ꝫ a-
nimis andronicũ purpura exutum ꝑ
totam ciuitatem iubet circumduci: et
in eodem loco in quo in oniam impi-
etatē cõmiserat · sacrilegũ vita priua-
ri: domino illi condignam retribuen-
te penam. Multis autē sacrilegijs in
templo a lysimacho cõmissis menelai
cõsilio ⁊ diuulgata fama cõgregata
est multitudo aduũsum lysimachum:
multo iam auro exportato. Turbis
autem insurgentibꝫ et animis ira re-
pletis: lysimachus armatis fere tribꝫ
milibꝫ · iniquis manibꝫ uti cepit: du-
ce quodā tyranno etate pariter et de-
mentia ꝓfecto. Sed ut intellexerunt
conatũ lysimachi · alij lapides · alij fu-
stes validos arripuere: quidam vero
cinerem in lysimachũ iecere. Et multi
quidam vulnerati: quidā autē ⁊ pro-
strati: omnes vero in fugam conuersi
sunt. Ipm etiā sacrilegũ secus erariũ
interfecerũt. De hijs ergo cepit iudici-
um aduersus menelaũ agitari. Et cũ
venisset rex tyrum: ad ipm negotium
detulerũt missi tres viri a senioribus.
Et cum superaretur menelaus · ꝓmi-
sit ptolomeo multas pecunias dare
ad suadendũ regi. Itaq̃ꝫ ptolomeus
in quodā atrio positũ quasi refrige-
randi gratia regem adijt · et deduxit
a sententia: et menelaũ quidē vniũse
malicie reũ criminibꝫ absoluit: mise-
ros autē q̄ etiā si apud scitas causā

dixissent innocentes iudicarentur · hos
morte dāpnauit. Cito ergo iniustam
penam dederunt: qui pro ciuitate ⁊ ꝓ-
pulo et sacris vasis causam ꝓsecuti
sũt. Quāobrē tyrij q̃ꝫ indignati: erga
sepulturā eoꝝ liberalissimi extiterunt.
Menela⁹ aũt ꝓpť eoꝝ q̄ ī potētia erāt
auariciā ꝑmanebat ī potestate: crescēs
ī malicia ad insidias ciuiũ. V

Eodem tempore āntiochus secun-
dam ꝓfectionē parauit ī egiptũ.
Contigit autem per vniuersam ihero-
solimoꝝ ciuitatem · videri diebꝫ qua-
draginta ꝑ aera equites discurrentes
aureas stolas habētes ⁊ hastas · qua-
si cohortes armatas: ⁊ cursus equoꝝ
ꝑ ordines digestos · et congressiones
fieri comin⁹ et scutoꝝ motus et gale-
atoꝝ multitudinē gladijs districtis:
⁊ teloꝝ iactus · et aureoꝝ armoꝝ splen-
dorem · omnisq̃ꝫ generis loricarum.
Quapropter omnes rogabant in bo-
num monstra cõuerti. Sed cũ falsus
rumor exisset · tanq̃ꝫ vita excessisset an-
tiochus: assumptis iason nõ minus
mille viris · aggressus est ciuitatem re-
pente: et ciuibꝫ ad murũ cõuolātibuſ
ad vltimũ apprehensa ciuitate mene-
laus fugit in arcem. Iason vero non
parcebat in cede ciuibꝫ suis: nec cogi-
tabat prosperitatem aduũsum cogna-
tos malũ esse maximũ: arbitrans o-
stium et non ciuiũ se trophea capturꝫ.
Et principatũ quidem nõ obtinuit:
finem vero insidiaꝝ suaꝝ confusionē
accepit: et profugus iterũ abijt in am-
manitem. Ad vltimũ ī exitiũ sui con-
clusus ab aretha arabum tyranno ·
fugiens de ciuitate in ciuitatē omnibꝫ
odiosus · ut refuga legum et execrabi-
lis · ut patrie et ciuiũ hostis · in egiptũ
extrusus est: et qui multos de patria

suа expulerat·peregre periit lacedemo-
nas profectus·quasi pro cognatione ibi
refugiū habiturus:et qui insepultos
multos abiecerat·ipse et illamentatus
et insepultus abicitur:sepultura neqꝫ
peregrina usus:neqꝫ patrio sepulcro
participans. His itaqꝫ gestis suspica-
tus est rex societatē deserturos iudeos:
et ob hoc profectus ex egipto efferatis a-
nimis·civitatem quidem armis cepit.
Iussit autē militibꝫ interficere·nec par-
cere occursantibus:⁊ per domos ascen-
dentes trucidare. Fiebant ergo cedes
iuvenū·ac seniorꝫ:mulierꝫ ⁊ natorum
exterminia:virginūqꝫ et parvulorum
neces. Erāt aūt toto triduo·octoginta
milia interfecti:quadraginta milia vincti:
nō min⁹ aūt venundati. Sed nec ista
sufficiūt. Ausus est etiam intrare tem-
plum universa terra sancti⁹ menelao
ductore:q legum et patrie fuit proditor.
Et scelestis manibꝫ sumens sancta va-
sa que ab aliis regibꝫ ⁊ civitatibus e-
rant posita ad ornatū loci et gloriā:
contrectabat indigne et contaminabat.
Ita alienatus mente antiochus non
considerabat qꝫ propter peccata habitan-
tiū civitatem modicū deus fuerat ira-
tus:propter qd et accidit circa locū despe-
ctio. Alioquin nisi contigisset eos mul-
tis peccatis esse involutos:sicut helio-
dor⁹ qui missus est a seleuco rege ad
expoliandū erariū:etiam hic statim
adveniēs flagellat⁹ et repulsus utiqꝫ
fuisset ab audacia. Verū non propter lo-
cum gentem:sed propter gentem locum
deus elegit. Ideoqꝫ et ipse locus par-
ticeps factus ē ipsi malorꝫ:postea au-
tem fiet socius bonorꝫ:et qui derelictus
in ira dei omnipotentis est·iterꝫ in ma-
gni domini reconciliatione cū summa
gloria exaltabitur. Igitur antiochus

mille octingentis ablatis de templo ta-
lentis velociter antiochiam regressus
ē:existimans se pre superbia terram ad
navigandū:pelagus vero ad iter a-
gendū deducturū propter mentis elatio-
nem. Reliquit aūt et prepositos ad affli-
gendam gentem:iherosolimis quidē
philippū genere frigem·moribꝫ crude-
liorem eoipso a quo constitutus est:
i garizim autem andronicū et mene-
laum qui gravi⁹ qꝫ ceteri imminebāt
civibus. Cumqꝫ appositus esset contra
iudeos misit odiosū principē apollo-
niū cū exercitu viginti ⁊ duobꝫ milibꝫ:
precipiens ei omnes perfecte etatis interfice-
re:mulieres ac iuvenes vendere. Qui
cū venisset iherosolimā pacē simulās
quievit usqꝫ ad diem sanctū sabbati:
et tunc feriatis iudeis arma capere su-
is precepit. Omnesqꝫ simul qui ad spe-
ctandū processerant trucidavit:⁊ civita-
tem cum armatis discurrens ingentē
multitudinē peremit. Iudas autem
machabeus q decim⁹ fuerat secesserat
in desertum locū:ibiqꝫ inter feras vi-
tam i montibꝫ cū suis agebat:et feni
cibo vescentes demorabantur ne par-
ticipes essent coinquinationis. VI.

Sed non post multum tempus
misit rex senem quendam anti-
ochenum qui compelleret iudeos ut se
transferrent a patriis et dei legibus:
contaminare etiā qd in iherosolimis
erat templū·et cognominare iovis
olimpii:et in garizim prout erāt hii
qui locum inhabitabant iovis hospi-
talis. Pessima autem et universis gra-
vis erat malorꝫ incursio. Nā templū
luxuria et comessationibꝫ erat plenū·
et scortantiū cū meretricibꝫ:sacratisqꝫ
edibus mulieres se ultro ingerebant:
introferentes ea q nō licebat. Altare

Altare etiam plenū erat illicitis:que
legibus prohibebantur. Neqꝫ autem
sabbata custodiebantur:neqꝫ dies
solennes patrii servabantur:nec sim-
pliciter se quisqꝫ iudeum confitebatur.
Ducebānt autē cum amara necessitate
in die natalis regis ad sacrificia:⁊ cū
liberi sacra celebrarentur:cogebantur
edera coronati libero circuire. Decretū
autē exiuit i proximas civitates gen-
tiliū suggerentibus ptolomeis:ut pa-
ri modo ⁊ ipsi adversus iudeos agerēt
ut sacrificarent:eos autē qui nollent
transire ad instituta gentiliū interfice-
rent. Erat ergo videre miseriam. Due
enī mulieres delate sunt natos suos
circūcidisse:quarū ad ubera infantibꝫ
suspensis cū publice per civitatem cir-
cumduxissent:per muros precipitaverūt.
Alii vero ad proximas coeūtes spelun-
cas·et latenter sabbati diem celebran-
tes·cum indicati essent philippo flam-
mis succensi sunt:eo qꝫ verebātur pro-
pter religionē et observantiā·manu
sibimet auxiliū ferre. Obsecro autē eos
q hūc librū lecturi sunt·ne abhorrescāt
propter adversos casus:sed reputent
ea que acciderunt nō ad interitū:sed
ad correctionem esse generis nr̄i. Et
enī multo tēpore non sinere peccatori-
bus ex sententia agere:sed statim ulti-
ones adhibere·magni beneficii est in-
dicium. Nō enī sicut i aliis nationibꝫ
dūs patienter expectat ut eas cū iudicii
dies advenerit in plenitudine peccatorꝫ
puniat:ita et in nobis statuit ut pe-
catis nostris i finē devolutis ita demū
in nos vindicet:propter qꝫ nunqꝫ
quidem a nobis misericordiam suā
amovet:corripiens vero in adversis
populum suum non derelinquit. Sed hec
nobis ad commonitionem legentium

dicta sint paucis:iam autē veniendū
est ad narrationē. Igitur eleazar⁹ un⁹
de primoribus scribarū vir etate pro-
vectus·et vultu decorus·aperto ore
hians compellebatur carnē porcinam
manducare:at ille gloriosissimā mor-
tem magis qꝫ odibilē vitā complectēs:
voluntarie preibat ad suppliciū. Intuēs
autē quomodo oporteret accedere:pa-
tienter sustinens destinavit nō admit-
tere illicita:propter vite amorē. Hii aūt
qui astabant iniqua miseratione com-
moti propter antiquā viri amiciciā·tol-
lentes eū secreto rogabāt afferri carnes
quibꝫ vesci ei licebat:ut simularetur
manducasse sicut rex imperaverat de
sacrificii carnibus:ut hoc facto a mor-
te liberaretur:et propter veterē viri ami-
ciciā hanc in eo facerent humanitatē.
At ille cogitare cepit etatis ac senectu-
tis sue eminentiā dignā·et ingenite
nobilitatis caniciē·atqꝫ a puero opti-
me conversationis actus:et secundū
sancte et a deo condite legis constituta
respondit cito dicens:premitti se velle
in infernū. Non enim etatem nostrā
dignū est inquit fingere·ut multi ado-
lescentes arbitrātes eleazarum nona-
ginta annorꝫ transisse ad vitā alieni-
genarꝫ:et ipsi propter meā simulationē
⁊ propter modicū corruptibilis vite tem-
pus decipiantur:et per hoc maculam
atqꝫ execrationē mee senectuti conquirā.
Nam et si in presenti tempore suppliciis
hominū eripiar:sed manū omnipoten-
tis nec vivus nec defunctus effugiam.
Quamobrē fortiter vitā excedendo·sene-
ctute quidē dign⁹ apparebo:adolescen-
tibus autem exemplū forte relinquā:
si prompto animo ac fortiter pro gravissi-
mis ac sanctissimis legibus honesta
morte perfungar. Hiis dictis:confestim

ad suppliciū trahebatur. Ipi autē qui
eum ducebant et paulo ante fuerant
mitiores in irā conuersi sunt propter
sermones ab eo dictos: quos illi p ar-
rogantiam prolatos arbitrabantur.
Sed cū plagis perimeretur: ingemuit
⁊ dixit. Domine qui habes sanctam
scientiā · manifeste tu scis: quia cū a
morte possem liberari duros corporis
sustineo dolores: scdm animā vero
propter timorē tuum libenter hec pa-
tior. Et iste quidem hoc modo vita
decessit: non solum iuuenibus · sed
et memoriam vniuerse genti memoriā
mortis sue ad exemplum virtutis et
fortitudinis derelinquens. VII

Contigit autē septē fratres vna cū
matre apprehensos cōpelli a rege e-
dere cōtra fas carnes porcinas: fla-
gris et taureis cruciatos. Vnus autē
ex illis qui erat primus sic ait. Quid
queris: et quid vis discere a nobis?
Parati sumus mori magis: q̄ pa-
trias dei leges preuaricari. Iratus itaq;
rex iussit sartagines · et ollas eneas
succendi: q̄bus statim succensis · iussit
ei qui prior fuerat locutus · āputari
linguā: et cute capitis abstracta sum-
mas quoq; manus ⁊ pedes ei p̄scidi: ceteris
eius fratribus ⁊ matre inspicientibus.
Et cū iam per omnia inutilis factus
esset · iussit ignē admoueri: et adhuc
spirantē torreri in sartagine · in qua
cum diu cruciaretur: ceteri vna cum matre
inuicē se hortabantur mori fortiter
dicentes. Dn̄s deus aspiciet veritatē
et cōsolabitur ī nobis: quēadmodū
ī protestatione cantici declarauit mo-
yses: et in seruis suis consolabitur.
Mortuo itaq; illo primo hoc modo
sequentem deducebāt ad illudendū: et
cute capitis ei⁹ cū capillis abstracta ·
interrogabāt si manducaret priusq̄
toto corpore per membra singula pu-
niretur. At ille respondēs patria vo-
ce dixit. Nō faciā. Propter qd̄ ⁊ iste se-
quenti loco primi tormēta suscepit: et
in vltimo spiritu constitut⁹ sic ait. Tu
quidem scelestissime in p̄senti vita nos
pdis: sed rex mūdi defunctos nos pro
suis legibꝫ eterne vite resurrectione su-
scitabit. Post hūc tercius illuditur: ⁊
linguā postulatus cito ꝓtulit · et ma-
nus cōstanter extendit: et cū fiducia a-
it. E celo ista possideo: sed ꝓpter dei leges
nūc hec ipsa despicio: quoniā ab ipo
me ea recepturū spero. Ita ut rex ⁊ q̄ cū
ipo erāt mirarent̄ adolescētis animū:
⁊ tanq̄ nichil duceret cruciat⁹. Et hoc i-
taq; defūcto: quartū vexabāt simi tor-
quētes. Et cū iā esset ad mortē sic ait.
Pocius est ab hominibꝫ morti datos
spem expectare a deo · iterū ab ipo resu-
scitandos. Tibi enī resurrectio ad vitā
non erit. Et cum admouissent quintū
vexabant eū: at ille respiciens in eum
dixit. Potestatē inter homines habēs
cū sis corruptibilis facis qd̄ vis. No-
li aūt putare genus nostrū a deo esse
derelictū. Tu autem patienter sustine: ⁊
videbis magnā potestatē ipsi⁹ q̄liter
te et semen tuū torquebit. Post hunc
ducebant sextum: et is mori incipiēs
sic ait. Noli frustra errare. Nos enim
propter nosmetipsos hoc patimur
peccantes in deū nostrū: ⁊ digna am-
miratione facta sunt ī nobis. Tu au-
tem ne existimes tibi inpune futurū:
qd̄ contra deū pugnare temptaueris.
Supra modū autē mater mirabilis
et bonorꝫ memoria digna · q̄ pereūtes
septem filios sub vnius diei tempore
conspiciens · bono animo ferebat pro-
pter spem quā ī deū habebat: singulos

autem illorꝫ hortabatur voce patria
fortiter repleta sapientia: et femineē co-
gitatōni masculinū animū inferens
dixit ad eos. Nescio qualiter in vtero
meo apparuistis. Neq; enī ego spiri-
tum et animā donaui vobis et vitā:
⁊ singulorꝫ membra non ego ipa con-
pegi. Sed enī mūdi creator qui forma-
uit hominis natiuitatē · quiq; omniū
inuenit originē: et spiritū vobis iterū
cum misericordia reddet et vitā: sicut
nūc vosmetipsos dispicitis ꝓpter leges
ei⁹. Antiochus autem cōtemni se ar-
bitratus · simul et exprobrātis voce de-
specta: cū adhuc adolescentior superesset ·
non solū verbis hortabat̄ sed et cum
iuramēto affirmabat diuitem se ⁊ be-
atum facturū: et translatū a patrijs le-
gibꝫ amicū habiturū · ⁊ res necessarias
ei prebiturū. Sed ad hec cū adolescēs
nequaq̄ inclinaretur: vocauit rex ma-
trē et suadebat ei ut adolescenti fieret
in salutem. Cū autē multis eā verbis
esset hortatus: promisit suasurā se filio
suo. Itaq; inclinata ad illū irridens
crudelē tyrannū: ait patria voce. Fili
mi miserere mei que te ī vtero nouem
mensibus portaui: et lac triennio dedi
et alui: et in etatem istā pduxi. Peto
nate ut aspicias ad celū et terram · et
ad omīa q̄ ī eis sūt: ⁊ intelligas quia
ex nichilo fecit illa de⁹ ⁊ hominū gen⁹:
ita fiet ut nō timeas carnificē istū · sed
dignus fratribus tuis effect⁹ particeps
suscipe mortem: ut in illa miseratione
cum fratribus tuis te recipiam. Cum
hec illa adhuc diceret: ait adolescens.
Quē sustinetis? Nō obedio p̄cepto re-
gis: sed precepto legis q̄ data est nobis
p moysen. Tu vero qui inuentor omīs
malicie factus es ī hebreos · nō effugi-
es manū dei. Nos enī pro peccatis
nostris hec patimur. Et si nobis pro-
pter increpationē et correptionē dn̄s
deus noster modicū iratus est: sed iterū
recōciliabitur seruis suis. Tu autem o
scelestē et omniū hominū flagiciosis-
sime noli frustra extolli vanis spe-
bus: ī seruos ei⁹ inflāmat⁹. Nōdum
enim omīpotentis dei et omīa inspi-
cientis iudiciū effugisti. Nam fratres
mei modico nunc dolore sustentato
sub testamento eterne vite effecti sunt:
tu vero iudicio dei iustas superbie tue
penas exsolues. Ego autē sicut et fra-
tres mei animā et corpus meū trado
pro patrijs legibus inuocās deū ma-
turi⁹ genti nostre propiciū fieri: teq; cū
tormentis et verberibus cōfiteri q̄ ipse
est deus solus. In me vero et in fratri-
bus meis desinet omīpotentis ira: q̄
sup omē gen⁹ nostrū iuste supducta ē.
Tunc rex accensus ira · in hunc super
omēs crudelius deseuit: indigne ferēs
se derisum. Et hic itaq; mūdus obijt:
per omīa in dn̄o confidens. Nouissi-
me aūt post filios ⁊ mater cōsumpta
est. Igitur de sacrificijs et de nimijs
crudelitatibus satis dictū est. VIII

Iudas vero machabeus · et qui cū illo
erāt introibant latenter in castella: et
conuocātes cognatos et amicos · et e-
os qui ꝑmanserāt in iudaismo assu-
mentes · eduxerūt ad se sex milia viros.
Et inuocabant dominū ut respiceret
in ꝑlm qui ab omībꝫ calcabat̄ · et mi-
sereret̄ templo qd̄ cōtaminabat̄ ab im-
pijs. Misereretur etiā exterminio ciuita-
tis que esset illico conplanāda et vocē
sanguinis ad se clamantis audiret:
memoraretur q̄q; iniquissimas mor-
tes paruulorꝫ innocentiū · et blasphe-
mias nomini suo illatas: ⁊ indigna-
ret̄ sup hijs. At machabe⁹ cōgregata

multitudine intollerabilis gentibus
efficiebatur. Ira enī domini ī miseri-
cordiā cōuersa ē. Et superueniēs castel-
lis ⁊ ciuitatib; improuisus succēdebat
eas: et oportuna loca occupans· nō
paucas hostiū strages dabat. Maxi-
me autem noctibus ad huiuscemodi
excursus ferebatur: et fama virtutis e-
ius ubiq; diffundebatur. Videns au-
tem philippus paulatim virū ad pro-
fectum venire· ac frequētius res ei cede-
re prospere ad ptolomeū ducē celesy-
rie ⁊ phenicis scripsit: ut auxiliū ferret
regis negocijs. At ille velociter misit
nichanorē patrocli de primorib; ami-
cum: datis ei de permixtis gētib; arma-
tis non minus viginti milib; ut vni-
uersum iudeoꝝ genꝰ deleret: adiuncto
ei· ⁊ gorgia viro militari· et in bellicis
rebus experientissimo. Constituit aūt
nichanor regi ut tributū qđ romanis
erat dandū duo milia talentorū de
captiuitate iudeoꝝ suppleret. Statim
q; ad maritimas ciuitates misit con-
uocās ad coemptionē iudaicoꝝ man-
cipioꝝ: promittens se nonaginta man-
cipia talento distracturū: nō respiciēs
ad vindictā que eum ab omnipotente
esset cōsecutura. Iudas autē ubi con-
perit: indicauit hijs qui secū erāt iude-
is nichanoris aduētū. Ex quib; quidā
formidātes· et nō credentes dei iusticie
in fugam vertebantur: alij vero si qui
de hijs superāt vendebāt: simulq; do-
minū deprecabātur ut eriperet eos de
impio nichanore qui eos priusq; in
cominꝰ veniret vendiderat. Et si non
propter eos: propter testamētū qđ erat
ad patres eoꝝ: et propter inuocationem
sancti et magnifici nominis eiꝰ super
ipsos. Conuocatis autē machabeus
septē milib; qui cū ipo erant· rogabat
ne hostib; recōciliarentur: neq; metue-
rent inique venientiū aduersum se ho-
stium multitudinē: sed fortiter cōten-
derēt āte oculos habentes cōtumeliā
que loco sancto ab hijs iniuste esset il-
lata: itemq; ⁊ ludibrio habite ciuitatis
iniuriā: adhuc etiam veterū instituta
conuulsa. Nam illi quidē armis con-
fidunt· ait simul ⁊ audacia: nos aūt
in omnipotente domino qui potest et
venientes aduersum nos ⁊ vniuersum
mundum uno nutu delere cōfidimus.
Ammonuit aūt eos et de auxilijs dei
q̄ facta sunt erga parētes: et qđ sub sen-
nacherib centūoctoginta quinq; milia pe-
rierūt: ⁊ de bello qđ eis aduersus gala-
thas fuit ī babilonia: ut omnes ubi ad
rē ventū ē macedonib; socijs hesitātib;·
ipi sex milia soli peremerūt centumvi-
ginti milia propter auxiliū illis datum
de celo: et beneficia pro hijs plurima
cōsecuti sunt. Hijs verbis constantes
effecti sūt: ⁊ pro legibus et patria mori
parati. Constituit itaq; fratres suos
duces vtriq; ordini· simonem et iose-
phum ⁊ ionathan subiectis vnicuiq;
millenis et quingentenis: ad hoc etiā
ab ezra lecto illis sancto libro et dato
signo adiutorij dei: in prima acie ipse
dux cōmisit cum nichanore. Et facto
sibi adiutore omnipotente· interfecerūt
super nouē milia hominū: maiorē au-
tem partē exercitus nichanoris vulne-
ribus debilem factā fugere cōpulerūt.
Pecunijs vero eoꝝ qui ad emptionem
ipoꝝ venerāt sublatis· ipos usq;q;
persecuti sunt: sed reuersi sūt hora cōclu-
si. Nā erat ante sabbatū: quāobcausā
non perseuerauerūt insequētes. Arma
autē ipsoꝝ et spolia cōgregantes sab-
batū agebāt benedicentes dominū: q̄
liberauit eos in isto die· misericordie

initiū stillās in eos. Post sabbatū ve-
ro debilibus ⁊ orphanis et viduis di-
uiserūt spolia: et residua ipi cum suis
habuere. Hijs itaq; gestis et cōmuni-
ter ab omnib; facta obsecratione: mise-
ricordem dnm postulabāt ut in finē
seruis suis recōciliaretur. Et ex hijs q̄
cum timotheo et bachide erant cōtra
se contendētes super viginti milia inter-
fecerūt: ⁊ municiones excelsas obtinu-
erunt· ⁊ plures predas diuiserūt: equā
portionē debilibus pupillis ⁊ viduis:
sed et senioribus facientes. Et cū arma
eoꝝ diligenter collegissent: omnia cōpo-
suerūt in locis oportunis. Residua ve-
ro spolia iherosolimā detulerūt: ⁊ phi-
larcen q̄ cū timotheo erat interfecerūt
virū scelestū: qui in multis iudeos af-
flixerat. Et cū epinicia agerēt ī iheroso-
limis eos qui sacras ianuas incende-
runt: id est calisthenen cum ī quoddā
domicilium refugisset incenderunt:
digna ei mercede pro impietatibus
suis reddita. Facinorosissimus aūt
nichanor qui mille negociantes ad
iudeorū venditionem adduxerat hu-
miliatꝰ auxilio domini ab hijs quos
nullos existimauerat: deposita veste
glorie per mediterraneam fugiēs solus
venit antiochiā: summā infelicitatē
de interitu sui exercitus consecutus. Et
q̄ promiserat romanis se tributū restitu-
ere de captiuitate iherosolimoꝝ: predica-
bat nūc protectorem deū habere iudeos· et
ob ipm inuulnerabiles esse: eo qđ seque-
rent leges ab ipo cōstitutas.

IX

Eodem tempore antiochus inho-
neste reuertebatur de perside. In-
trauerat enī in eam q̄ dicitur persipolis
⁊ temptauit expoliare templū ⁊ ciuita-
tem opprimere: sed multitudine ad ar-
ma concurrente in fugam versi sunt:
et ita cōtigit ut antiochus post fugā
turpiter rediret. Et cum venisset circa
egbathanam: recognouit q̄ erga nicha-
norem et timotheū gesta sunt. Elatus
autē ī ira· arbitrabat se iniuriā illoꝝ
qui se fugauerāt posse in iudeos retor-
quere: ideoq; iussit agitari currū suum
sine intermissione agēs iter· celesti eū iu-
dicio perurgente: eo qđ ita superbe locutꝰ
est se venturū iherosolimā· et cōgeriem
sepulcri iudeorū eā facturū. Sed qui
vniuersa conspicit dns deus isrl: percus-
sit eum insanabili ⁊ inuisibili plaga.
Ut enī finiuit hūc ipm sermonē: appre-
hendit eum dolor dirus viscerum et
amara internoꝝ tormenta. Et quidē
satis iuste: quippe qui multis ⁊ nouis
cruciatib; aliorū torserat viscera: licet
ille nullo modo a sua malicia cessa-
ret. Super hoc aūt superbia repletꝰ ignē
spirans animo in iudeos· et precipiens
accelerari negociū· cōtigit illū impetu
euntem de curru cadere: ⁊ graui corpo-
ris collisione membra vexari. Isq; q̄
sibi videbatur etiā fluctib; maris im-
perare supra humanū modū superbia
repletus· ⁊ montiū altitudines ī state-
ra appendere: nūc humiliatꝰ ad terrā
in gestatorio portabatur· manifestā
dei virtutem in semetipso cōtestās: ita
ut de corpore impij vermes scaturirēt:
ac viuentes in doloribus carnes eius
effluerent: odore etiā illius et fetore ex-
ercitus grauaretur. Et qui paulo āte
sydera celi cōtingere se arbitrabatur:
eum nemo poterat propter intolerātiā
fetoris portare. Hinc igitur cepit ex
graui superbia deductus ad agnitionē
sui venire diuina āmonitus plaga:
per momēta singula dolorib; suis au-
gmenta capientib;. Et cum nec ipe iā
fetorē suū ferre posset: ita ait. Iustum

est subditū esse deo: et mortalem non
paria deo sentire. Orabat autem hic
scelestus dn̄m a quo nō esset misericor-
diam cōsecuturus: et civitatem ad quā
festināns veniebat·ut eā ad solū dedu-
ceret ac sepulcrū cōgestorꝫ faceret·nūc
optat liberā reddere: et iudeos quos
nec sepultura quidem se dignos habi-
turum·sed avibꝫ ac feris diripiendos
traditurū·et cum parvulis extermina-
turū dixerat equales nunc atheniensi-
bus facturū pollicetur: templum etiā
sanctum qd̄ prius expoliaverat·opti-
mis donis ornaturū: et sancta vasa
multiplicaturū·et pertinentes ad sacri-
ficia sumptus·de redditibꝫ suis presta-
turū: sup hec ⁊ iudeum se futurū: et o-
mnem locū terre perambulaturū·et p̄di-
caturū dei potestatē. Sed nō cessātibꝫ
doloribꝫ: supvenerat enī in eū iustum
dei iudiciū: desperās scripsit ad iudeos
in hunc modū deprecationis epistolā
hec cōtinentē. Optimis civibꝫ iudeis:
plurimā salutem et bene valere·et esse
felices: rex et princeps antiochus. Si
bene valetis ⁊ filii vestri et ex sententia
vobis cuncta sūt: maximas agimus
gratias. Et ego i infirmitate cōstitutus·
vestri autem memor benigne reversus
de persidis locis et infirmitate gravi
apprehensus necessariū duxi p cōmuni
utilitate curam habere: non desperās
memetipm: sed spem multam habens
effugiendi infirmitatē. Respiciēs aūt
qd et pater meus quibus temporibus
in locis superioribꝫ ducebat exercitum
ostendit q̄ post se susciperet principatū·
ut si quid contrariū accideret aut diffi-
cile nūciaretur·scientes hii q̄ i regionibꝫ
erant cui esset rerum summa derelicta
non turbarentur: ad hec considerans et
proximo potentes quosqꝫ et vicinos·
temporibꝫ insidiātes et eventum expe-
ctātes·designavi filiū meū antiochū
regem quē sepe recurrens in superiora
regna multis vestrum cōmendabā: et
scripsi ad eū que subiecta sūt. Oro itaqꝫ
vos et pro memores beneficiorꝫ publi-
ce ⁊ privatim: ut unusquisqꝫ cōservet fi-
dem ad me et ad filiū meū. Confido
enim eum modeste et humane acturū
et sequentē ppositum meū: et cōmunē
vobis fore. Igitur homicida ⁊ blasphe-
mus pessime percussus: ⁊ ut ipse alios
tractaverat·pegre in mōtibꝫ miserabi-
li obitu vita functus ē. Trāsferebat aūt
corpus philippus collactaneus eius: qui
metuens filiū antiochi ad ptolomeū
philomethora i egiptū abiit. x

Machabeus aūt ⁊ qui cum eo erāt
dn̄o se ptegēte templū quidē ⁊ civi-
tatē recepit: aras aūt quas alienige-
ne p plateas struxerant: itēqꝫ delubra
demolitus ē. Et purgato templo aliud
altare fecerūt: et de igniitis lapidibꝫ i-
gne cōcepto sacrificia obtulerūt post
biēniū: ⁊ incensum et lucernas·⁊ panes
propositionis posuerūt. Quibꝫ gestis
rogabāt dn̄m pstrati in terrā: ne am-
plius talibus malis inciderent. Sed
et si quādo peccassent·ut ab ipo miti-
us corriperentur: et nō barbaris ac blas-
phemis hominibꝫ traderentur. Qua
die autē templū ab alienigenis pollu-
tum fuerat: contigit eadem die purifi-
cationē fieri vicesima et quīta mensis
qui fuit casleu. Et cum leticia diebꝫ o-
cto egerūt in modū tabernaculorꝫ: re-
cordātes·qd āte modicū temporis di-
em solemnē tabernaculorꝫ i mōtibus
et in speluncis more bestiarꝫ egerant:
propter qd̄ thirsos et ramos virides ⁊
palmas pferebāt ei·q̄ pspeavit mun-
dare locū suū. Et decreverūt cōmuni
precepto et decreto universe genti iude-
orū omnibus ānis agere dies istos.
Et antiochi quidem qui appellatus
est nobilis·vite excessus ita se habuit.
Nunc autē de eupatore antiochi im-
pii filio que gesta sunt narrabimus:
breviātes mala que i bellis gesta sūt.
Hic enim suscepto regno cōstituit sup
negotia regni lisiam quēdā phenices
et sirie milicie principē. Nā ptolomeus
qui dicebatur macer·iusti tenax erga
iudeos esse constituit: et p̄cipue ppter
iniquitatē que facta erat in eos: et pa-
cifice agere cū eis. Sed ob hoc accusatus
ab amicis apud eupatorē: cū frequēter
proditor audiret eo qd cyprū creditā
sibi a philometore deseruisset·et ad
antiochum nobilē translatus·etiam
ab eo recessisset: veneno vitam finivit.
Gorgias autē cum esset dux locorꝫ as-
sūptis advenis frequēter iudeos debel-
labat: iudei vero qui tenebāt oportu-
nas munitiones fugatos ab iheroso-
limis suscipiebāt: ⁊ bellare tēptabant.
Hii vero qui erant cū machabeo per
orationes dominū rogantes ut esset
sibi adiutor·impetū fecerūt i munitio-
nes ydumeorꝫ: multaqꝫ vi insistētes
loca obtinuerūt·occurrentes intereme-
runt: et oēs simul nō minus a viginti-
quiqꝫ milibꝫ trucidaverūt. Quidā autē
cum cōfugissent in duas turres valde
munitas·omnē apparatum ad repu-
gnandū habentes: machabeus ad e-
orum expugnationē relicto simone ⁊
iosepho itemqꝫ zacheo·eisqꝫ qui cum
ipis erant satis multis: ipe ad eas q̄
amplius urgebāt pugnas cōversus
ē. Hii vero q̄ cū simone erāt cupidita-
te ducti a quibusdā qui in turribꝫ erāt
suasi sunt pecunia: ⁊ septuaginta mi-
libus didragmis acceptis dimiserūt
quosdā effugere. Cū autē machabeo
nunciatū esset qd factum est: principi-
bus ppli cōgregatis·accusavit qd pecu-
nia fratres vendidissent·adversariis
eorꝫ dimissis. Hos igitur pditores fa-
ctos interfecit: ⁊ cōfestī duas turres occu-
pavit. Armis aūt ac manibꝫ oīa
prospere agendo in duabus muniti-
onibꝫ plusquā viginti milia pemit.
Et timotheus qui prius a iudeis fue-
rat superatus convocato exercitu pere-
grine multitudinis ⁊ cōgregato equi-
tatu asiano advenit: quasi armis iu-
deam capturus. Machabeus autem
et qui cum ipo erant appropinquāte
illo deprecabantur dn̄m caput terra
aspergentes·lumbosqꝫ ciliciis p̄cincti·
ad altaris crepidinē pvoluti: ut sibi
propicius inimicis autem eorꝫ esset ini-
micus: ⁊ adversariis adversaretur sicut lex
dicit. Et ita post orationē sūptis armis
longius de civitate pcedētes: et pximi
hostibꝫ effecti resederūt. Primo autē
solis ortu utriqꝫ commiserunt·isti qui-
dem victorie et prosperitatis sponsorē
cum virtute dn̄m habētes: illi autem
ducē belli animū habebāt. Sed cum
vehemēs pugna esset apparuerunt ad-
versariis de celo viri quinqꝫ in equis·
frenis aureis decori ducatū iudeis pre-
stantes: ex quibus duo machabeum
mediū habētes armis suis circūseptū
incolumem cōservabāt: i adversarios
autē tela et fulmina iaciebāt·ex quo
et cecitate confusi et repleti perturbatio-
ne cadebāt. Interfecti sunt autē vigin-
timilia quingēti·⁊ equites sexcenti. Ti-
motheus vero confugit in gazaram
presidiū munitū cui perat chereas: ma-
chabeus autē et qui cū eo erant letātes
obsederūt presidiū diebꝫ quatuor. At
hii q̄ intus erant loci firmitate cōfisi

supra modū maledicebant · et sermo-
nes nephandos iactabant: sed cum
dies quinta illucesceret viginti iuuenes
ex hiis qui cum machabeo erāt accen-
si animis propter blasphemiā viriliter
accesserunt ad murū · et feroci animo
incedentes ascendebāt: sed et alii simi-
liter ascendētes turres portasque succen-
dere aggressi sūt · atque ipsos maledicos
viuos cōcremare. Per continuum autē
biduū · presidio vastato timotheum oc-
cultantē se in quodam repertum loco
peremerunt: et fratrem illius ceream et
appollofanē occiderūt. Quibus gestis:
in ymnis et confessionibus benedice-
bant dominum qui magna fecit in
israhel: et victoriam dedit illis. XI

Sed paruo post tēpore lisias pro-
curator regis et propinquus ac
negociorum prepositus grauiter ferens
de hiis que acciderāt: congregatis octo-
ginta milibus et equitatu vniuerso ve-
niebat aduersum iudeos existimans
se ciuitatem quidem captam gentibus
habitaculum facturū: templū vero in pe-
cunie questū sicut cetera delubra gen-
tium habiturum: et per singulos annos
venale sacerdotiū · nullatenus recogitās dei
potestatem: sed mente effrenatus · in mul-
titudine peditū et in milibus equitum ·
et in octoginta elephātis confidebat.
Ingressus autē iudeā et appropians
bethsure que erat in angusto loco ab
iherosolima interuallo quinque stadiorum:
illud presidiū expugnabat. Ut autem
machabeus et qui cū eo erant cogno-
uerūt expugnari presidia: cum fletu et
lacrimis rogabāt dominū · et omnis
turba simul: ut bonū angelum mitteret
ad salutē israel. Et ipse primus machabeus
sumptis armis ceteros adhortatus est
simul secum periculum subire: et ferre

auxiliū fratribus suis. Cūque pariter
prōpto animo procederēt iherosolimis ·
apparuit precedēs eos eques in veste can-
dida: armis aureis hastam vibrās.
Tunc omnes simul benedixerūt miseri-
cordem dominum: et conualuerūt animis:
nō solū homines sed et bestias ferocissi-
mas et muros ferreos parati penetra-
re. Ibant igitur prompti: de celo habētes
adiutorē et miserantem super eos dominum.
Leonum autem more impetu irruētes
in hostes prostrauerunt ex eis vndecim
milia peditū et equitū mille sexcentos:
vniuersos autem in fugā verterūt. plures
autem ex eis vulnerati nudi euaserūt.
Sed et ipse lisias turpiter fugiēs euasit.
Et quia nō insensatus erat: secū ipse repu-
tans factam erga se diminutionē · et
intelligens inuictos esse hebreos dei
omnipotentis auxilio nitentes · misit
ad eos · promisitque se consensurū omnibus
que iusta sunt: et regem compulsurū
amicū fieri. Annuit autē machabeus
precibus lisie: in omnibus vtilitati con-
sulens. Et quecūque machabeus scripsit
lisie de iudeis: ea rex concessit. Nam
erāt scripte iudeis epistole a lisia siqui-
dem hunc modū continentes. Lisias:
populo iudeorum salutem. Iohannes et a-
bessalon qui missi fuerāt a vobis tra-
dentes scripta postulabāt: ut ea que
per illos significabantur implerē. Que-
cumque igitur regi potuerūt perferri expo-
sui: et que res permittebat consensi. Si
igitur in negociis fidem conseruaueritis:
et deinceps bonorū vobis causa esse
temptabo: de ceteris autē per singula ver-
ba mandaui et istis et hiis qui a me
missi sunt colloqui vobiscum. Bene
valete. Anno centesimoquadragesimo
octauo mensis die dioscori vicesima
et quarta. Regis autem epistola ista

continebat. Rex antiochus: lisie fratri
salutē. Patre nostro inter deos trans-
lato nos volentes eos qui sunt in re-
gno nostro sine tumultu agere et rebus
suis adhibere diligentiā: audiuimus
iudeos non consensisse patri meo ut
transferentur ad ritū grecorum · sed tenere
velle suū institutū: ac propterea postula-
re a nobis concedi · sibi legitima sua.
Volentes igitur hanc quoque gentem
quietam esse: statuentes iudicauimus
templū restitui illis: ut agerent secundum
suorum maiorum consuetudinē. Bene igi-
tur feceris si miseris ad eos et dextram
dederis: ut cognita nostra voluntate
bono animo sint: et vtilitatibus pro-
priis deseruiāt. Ad iudeos vero regis
epistola talis erat. Rex antiochus: sena-
tui iudeorum · et ceteris iudeis salutē. Si
valetis sic estis ut volumus: sed et ipsi
bene valemus. Adiit nos menelaus di-
cens: velle vos descendere ad vestros
qui sūt apud nos. Hiis igitur qui com-
meant usque ad diem tricesimū mensis
xandici damus dextras securitatis: ut
iudaicis utantur cibis et legibus suis
sicut et prius: et nemo eorum ullo modo
molestiam patiatur de hiis que per i-
gnorantiā gesta sunt. Misimus autē
et menelaum qui vos alloquatur. Vale-
te. Anno centesimoquadragesimoocta-
uo xandici mēsis quindecima die. Mi-
serūt autē etiā romani epistolā ita se
habentē. Quintusmemmius et titusma-
nilius legati romanorum: populo iude-
orum salutem. De hiis que lisias co-
gnatus regis concessit vobis · et nos
concessimus: de quibus autē ad regē iu-
dicauit referendū · confestim aliquē mit-
tite diligenter inter vos conferentes: ut
decernamus sicut congruit vobis. Nos e-
nim antiochiam accedimus. Ideoque

festinate rescribere: ut nos quoque scia-
mus cuius estis voluntatis. Bene valete.
Anno centesimoquadragesimooctauo
quintadecima die mēsis xandici. XII

His factis pactionibus lisias perge-
bat ad regem: iudei autē agricul-
ture operam dabāt. Sed hii qui reside-
rant timotheus et apollonius gennei
filius · sed et ieronimus et demophon ·
super hos et nichanor cypriarches nō
sinebant eos in silentio agere et quiete.
Ioppite vero tale quoddā flagitiū per-
petrarūt. Rogauerunt iudeos cū quibus
habitabant ascendere scaphas quas pa-
rauerant cū vxoribus et filiis: quasi nul-
lis inimiciciis inter eos subiacentibus.
Secūdū commune itaque decretū ciuita-
tis · et ipsis acquiescentibus pacisque cau-
sa nichil suspectū habentibus: cū in altū
processissent submerserunt nō minus
ducentos · Quā crudelitatem iudas in
sue gentis homines factā ut cogno-
uit · precepit viris qui erant cū ipso · et in-
uocato iusto iudice deo venit aduersus
interfectores fratrū: et portū quidem
nocte succendit: scaphas exussit: eos
autē qui ab igne refugerant gladio
peremit. Et cum hec ita egisset discessit
quasi iterum reuersurus: et vniuersos iop-
pitas eradicaturus. Sed cū cognouis-
set et eos qui erant iamnie velle pari
modo facere habitantibus secū iudeis:
iamnitis quoque noctem superuenit · et
portū cum nauibus succendit: ita ut
lumen ignis appareret iherosolimis
ab stadiis ducentis quadraginta. Inde cū
iā abiisset nouē stadiis et iter facerēt
ad timotheū: commiserūt cū eo arabes
quinque milia viri · et equites quingenti.
Cumque pugna valida fieret et auxilio
dei prospere cessisset: residui victi ara-
bes petebant a iuda dextras sibi dari

promittentes se pascua daturos: ⁊ in
ceteris ꝓfuturos. Iudas autem arbi-
tratus uere in multis eos utiles ꝓmi-
sit pacem: dextrisq; acceptis discessere
ad tabernacula sua. Aggressus ē autē
et ciuitatem quādam firmā · pōtibus
murisq; circūseptā que a turbis habi-
tabatur gentiū ꝓmiscuarū: cui nomē
chasphin. Hij uero qui intus erāt con-
fidentes in stabilitate murorꝫ et appa-
ratu alimoniarꝫ remissius agebant:
maledictis lacessētes iudā ac blasphe-
mātes: et loquentes que fas non est.
Machabeus autē inuocato magno
mūdi principe q̄ sine arietibꝫ ⁊ machi-
nis temporibus ihesu precipitauit ie-
richo · irruit ferociter muris: et capta
ciuitate ꝑ dn̄i uoluntatem innumera-
biles cedes fecit: ita ut adiacēs stagnū
stadiorū duorū latitudinis sāguine
interfectorꝫ fluere uideretur. Inde disces-
serunt stadia septingēta quinquaginta
et uenerūt in characha ad eos qui di-
cuntur tubianei iudeos: et timotheum
quidem in illis locis non cōprehende-
runt: nulloq; negocio ꝑfecto regressus
est · relicto in quodā loco firmissimo
p̄sidio. Dositheus autē ⁊ sosipater qui
erant duces cum machabeo ꝑemerūt
a timotheo relictos in presidio decem
milia uiros. At machabeus ordina-
tis circū se sex milibus ⁊ constitutis ꝑ
cohortes: aduersus timotheū ꝓcessit
habentē secum · centumuiginti milia
peditū: equitumq; duo milia quingen-
tos. Cognito autē iude aduentu timo-
theus p̄misit mulieres · et filios et reli-
quū apparatū ī p̄sidium qd̄ carnion
dicitur. Erat enī inexpugnabile ⁊ ac-
cessu difficile: ꝓpter locorꝫ angustias.
Cūq; cohors iude prima apparuisset ·
timor hostibus incussus ē ex p̄sentia
dei qui uniuersa cōspicit: et ī fugā uersi
sunt alius ab alio: ita ut magis a suis
deicerentur · et gladiorꝫ suorꝫ ictibus
debilitarentur. Iudas autē uehementer
instabat puniēs ꝓphanos et ꝓstrauit
ex eis triginta milia uirorꝫ. Ipse uero
timotheus incidit in partes dosithei
et sosipatris: et multis p̄cibus postu-
labat ut uiuus dimitteretur: eo q̄ mul-
torꝫ ex iudeis parentes haberet ac fra-
tres quos morte eius decipi eueniret.
Et cū fidem dedisset restituturū se eos
secundū cōstitutū: illesū eū dimiserūt
propter fratrū salutē. Iudas autem
regressus ē a carnion interfectis · uigin-
tiquinq; milibus. Post horꝫ fugam
⁊ necē mouit exercitū ad effron ciuita-
tem munitā in qua multitudo diuersarū
gentiū habitabat: et robusti iuuenes
pro muris cōsistentes fortiē repugna-
bant. In hac autē machine multe: ⁊
telorū erant apparatus. Sed cū omni-
potentē inuocassent · qui potestate ui-
res hostiū cōfringit ceperūt ciuitatem:
et ex eis qui intus erant uigintiquinq;
milia ꝓstrauerunt. Inde ad ciuitatē
scitarꝫ abierunt: que ab iherosolimis
sexcentis stadijs aberat. Contestātibꝫ
autē hijs qui apud scitopolitas erāt
iudeis · q̄ benigne ab eis haberentur:
et tēporibus infelicitatis · q̄ modeste
secū egerint: gratias agentes eis · et ex-
hortati etiam de cetero erga genus suū
benignos esse uenerūt iherosolimam
die solemni septimanarꝫ instante. Et
post pētecosten abierūt contra gorgiā
ꝓpositum ydumee. Exiuit autem cum
peditibus tribus milibus: et equitibꝫ
quadringētis. Quibꝫ congressis cōtin-
git paucos ruere iudeorū · dositheus
uero quidem de bachinoris eques uir
fortis gorgiam tenebat: et cum uellet

illū capere uiuū · eques quidā de traci-
bus irruit in eū · humerumq; eius ampu-
tauit: atq; ita gorgias effugit in ma-
risa. At illis q̄ cū heldrin erāt diutius
pugnantibus et fatigatis inuocauit
dn̄m iudas adiutorem et ducem belli
fieri: incipiens uoce patria · ⁊ cū ymnis
clamorē extollens · fugam gorgie mi-
litibꝫ incussit. Iudas autem collecto
exercitu uenit in ciuitatem odollā. Et
cum septima dies superueniret: secūdū
cōsuetudinē purificati in eodem loco
sabbatū egerūt. Et sequenti die uenit
cum suis iudas ut corpora ꝓstratorꝫ
tolleret: et cum parentibꝫ poneret in se-
pulcris paternis. Inuenerūt autē sub
tunicis interfectorꝫ de donarijs ydolo-
rum q̄ apud iamniam fuerunt: a quibꝫ
lex prohibet iudeos. Omnibus ergo
manifestum factum est: ob hanc cau-
sam eos corruisse. Omnes itaq; benedi-
xerunt iustum iudiciū dn̄i: q̄ occulta
fecerat manifesta. Atq; ita ad preces
conuersi rogauerunt: ut id qd̄ factum
erat delictum obliuioni traderetur. At
uero fortissimus iudas hortabatur po-
pulū cōseruare se sine peccā: sub oculis
uidētes que facta sūt pro peccatis eorꝫ
qui ꝓstrati sunt. Et facta collatione
duodecī milia dragmas argenti mi-
sit iherosolimā offerri ꝓ peccātis mortu-
orū sacrificiū: bene ⁊ religiose de resur-
rectione cogitās. Nisi enī eos q̄ cecide-
rant resurrecturos speraret: superfluū
uideretur et uanū orare pro mortuis.
Et quia cōsiderabat q̄ hij qui cū pie-
tate dormitionem acceperāt: optimā
haberēt repositā gratiā. Sācta ergo ⁊
salubris ē cogitatio ꝓ defunctis exora-
re: ut a peccatis soluantur. XIII

Anno centesimoquadragesimo-
nono cognouit iudas antiochū
eupatoris uenire cū multitudine aduer-
sus iudeam: ⁊ cū eo lisiā ꝓcuratorem
et prepositū negociorꝫ secū habentem
peditū centumdecem milia · et equitū
quinq; milia · et elephantes uigintidu-
os: currus cū falcibꝫ trecentos. Com-
miscuit autē se illis et menelaus ⁊ cū
multa fallacia deprecabatur antiochū
non pro patrie salute: sed sperans se
constitui in principatū. Sed rex regū
suscitauit animos antiochi in pecca-
torem: et suggerente lisia hūc esse cau-
sam omniū malorꝫ: iussit ut eis ē con-
suetudo apprehensum in eodem loco
necari. Erat autē in eodem loco turris
quinquaginta cubitorꝫ: aggestū un-
diq; habens cineris. Hec prospectum
habebat in preceps. Inde in cinerem
deici iussit sacrilegū: omnibꝫ eū propel-
lentibꝫ ad interitum. Et tali lege pre-
uaricatorem legis contigit mori: nec
terre dari menelaū. Et quidem satis iu-
ste. Nam quia multa erga aram dei
delicta cōmisit cuius ignis et cinis erat
sanctus: ipse in cineris morte damnatus
est. Sed rex mente efferatus ueniebat
nequiorem se patre suo iudeis osten-
surus. Quibꝫ iudas cognitis p̄cepit ꝑplo
ut die ac nocte dn̄m inuocarent quo
sicut semꝑ ⁊ nūc adiuuaret eos: quip-
pe q̄ lege ⁊ patria sanctoq; tēplo pri-
uari uererentur: ac ꝑplm qui nuꝑ pau-
lulū respirasset · ne sineret blasphemis
rursus nationibus subdi. Omnibus
itaq; simul id facientibus ⁊ petentibus
a dn̄o misericordiā cū fletu ⁊ ieiunijs
per triduū cōtinuū ꝓstratis: hortatus
ē eos iudas ut se ꝑpararent. Ipse uero
cum senioribus cogitauit · priusquā
rex admoueret exercitū ad iudeam et
obtineret ciuitatē exire: et dn̄i iudicio
cōmittere exitū rei. Dās itaq; potestatē

omniũ deo mũdi creatori· et hortatus
suos ut fortiter dimicarent: ⁊ usq; ad
mortem pro legibus· templo· ciuitate·
patria· et ciuibus starẽt· circa modin
exercitũ constituit. Et dato signo suis
dei victorie· iuuenibus fortissimis ele=
ctis nocte aggressus aulam regiam ĩ
castris interfecit viros q̃tuordecim mi=
lia: et maximũ elephantoꝝ cũ hijs q̃
superpositi fuerãt. Sũmoq; metu ac
ꝑturbatione hostiũ castra replentes:
rebusq; prospere gestis abierũt. Hoc
aũt factum ẽ die illucescente: adiuuan=
te eum dñi ꝓtectione. Sed rex accepto
gustu audacie iudeorũ arte difficulta=
tem locoꝝ temptabat: et bethsure q̃ð
erat iudeoꝝ ꝑsidiũ munitũ castra am=
mouebat· sed fugabatur· impingebat·
minorabatur· Hijs autem qui intus
erãt iudas necessaria mittebat. Enun=
ciauit aũt misteria hostibꝫ rodochus
quidã de iudaico exercitu: qui requisi=
tus cõprehensus est et cõclusus· Iterũ
rex sermonẽ habuit ad eos qui erant ĩ
bethsuris: dextrã dedit· accepit· abijt·
cõmisit cũ iuda: superat⁹ ẽ. Vt aũt co=
gnouit rebellasse philippũ ãtiochie q̃
relictus erat sup negocia· mente cõster=
natus iudeos deprecans· subditusq;
eis iurat de oĩbꝫ quibus iustũ visũ
est: et recõciliatus obtulit sacrificium·
honorauit templũ ⁊ munera posuit:
machabeum amplexatus est: et fecit
eum a ptolomaide usq; ad gerrenos
ducem et principem. Vt autem venit
ptolomaidam grauiter ferebant pto=
lomenses amicicie conuentionem in=
dignantes: ne forte fedus irrumperẽt.
Tunc ascendit lisias tribunal: et ex=
posuit rationem· et populũ sedauit:
reuersusq; est ãtiochiam. Et hoc modo
regis ꝓfectio ⁊ redit⁹ processit. XIIII

Sed post triennij temp⁹ cognouit
iudas et qui cũ eo erãt demetriũ
seleuci cũ multitudine valida ⁊ manibꝫ
ꝑ portũ tripolis ascendisse ad loca o=
portuna: et tenuisse regiones aduersus
antiochũ ⁊ ei⁹ ducẽ lisiam. Alchim⁹
aũt quidã qui sũmus sacerdos fuerat·
sed voluntarie coinquinat⁹ est ĩ tempo=
ribꝫ cõmixtionis· considerans nullo
modo sibi esse salutẽ neq; accessum ad
altare: venit ad regẽ demetriũ centesi=
moquinquagesimo ãno offerens ei co=
ronã auream ⁊ palmã: sup hec et ta=
los qui templi esse videbãtur. Et ipsa
quidam die siluit. Temp⁹ aũt oportu=
num dementie sue nactus: ⁊ cõuocat⁹
a demetrio ad consiliũ· et interogatus
quibus rebꝫ et cõsilijs iudei niterentur:
respondit. Ipsi qui dicũtur assidei iu=
deoꝝ quibus preest iudas machabeus
bella nutriũt ⁊ sediciones mouẽt: nec
patiũtur regnũ esse quietũ. Nam et e=
go defraudat⁹ parentum gloria· dico
aũt sũmo sacerdocio huc veni: primo
quidẽ utilitatibus regis fidẽ fuans:
secundo aũt etiã ciuibus consulens.
Nam illoꝝ prauitate uniũsum gen⁹
nostrũ nõ minime vexatur. Sed oro
hijs singilis o rex cognitis: ⁊ regioni
et generi scdm humanitatem tuã pro=
mulgatã oĩbꝫ prospice. Nã q̃diu
superest iudas: impossibile ẽ pacem esse
negocijs. Talibus aũt ab hoc dictis:
et ceteri amici hostiliter se habentes
aduersus iudã· inflammauerũt deme=
triũ. Qui statim nichanorem ꝑposi=
tũ elephantoꝝ ducem misit in iudeã· da=
tis mandatis ut ipm quidẽ iudã ca=
peret: uniũ: eos vero qui cũ illo erãt dis=
ꝑgeret: et cõstitueret alchimũ maximi
templi summum sacerdotem. Tunc
gentes que de iudea fugerant iudam·

segregatim se nichanori miscebant:
miserias ⁊ clades iudeoꝝ· ꝓsperitates
reꝝ suarũ existimantes. Audito itaq;
iudei nichanoris aduẽtu· et cõuentu
nationũ: cõspersi terra rogabãt eum
qui ꝑplm suũ cõstituit in eternũ custo=
diret: quiq; suam portionẽ signis eui=
dentibꝫ ꝓtegit. Imperãte autem duce
statim inde mouerũt: cõueneruntq; ad
castellũ dessau. Symõ vero frater iude
cõmiserat cũ nichanore: sed cõterritus
ẽ repẽtino aduẽtu aduersariorũ. Nicha=
nor tamen audiens virtutẽ comitum
iude et animi magnitudinem quam
pro patrie certaminibꝫ habebant: san=
guine iudiciũ facere metuebat. Quam=
obrẽ p̃misit possidoniũ et theodotũ·
et mathiam· ut darẽt dextras· atq; ac=
ciperent: et cũ diu de hijs cõsiliũ agerẽt·
et ipse dux ad multitudinẽ retulisset:
omniũ vna fuit sententia amicicijs an=
nuere. Itaq; diem cõstituerũt qua secre=
to inter se agerẽt: ⁊ singulis selle ꝓlate
sunt et posite. Precepit aũt iudas ar=
matos esse locis oportunis: ne forte
ab hostibus repẽte mali aliquid ori=
ret. Et cõgruũ colloquiũ fecerũt. Mo=
rabat̃ autem nichanor iherosolimis:
nichilq; inique agebat: gregesq; turba=
rum q̃ congregate fuerãt dimisit. Ha=
bebat aũt iudã semp carũ ex animo:
⁊ erat viro inclinat⁹. Rogauitq; eum
ducere vxorẽ: filiosq; ꝓcreare. Nupti=
as fecit: quiete egit: cõmuniterq; viue=
bant. Alchim⁹ aũt vidẽs caritatẽ illo=
rum ad inuicem ⁊ cõuentiones: venit
ad demetriũ ⁊ dicebat nichanorẽ rebu'
alienis assentire: iudãq; regni insidia=
torẽ successorem· sibi destinasse. Itaq;
rex exasperat⁹ et pessimis huius crimi=
nationibus irritat⁹ scripsit nichanori
dicẽs: grauit quidẽ se ferre de amicicie

conuentione: iubere tamẽ machabeũ
citius vinctũ mittere ãtiochiã. Quibꝫ
cognitis nichanor cõsternabat̃: ⁊ gra=
uiter ferebat si ea que cõuenerãt irrita
faceret nichil lesus a viro: sed quia re=
gi resistere non poterat oportunitatẽ
obseruabat qua p̃ceptum ꝑficeret. At
machabeus vidẽs secũ austerius agere
nichanorẽ· et cõsuetum occursũ feroci=
us exhibentem: intelligens nõ ex bono
esse austeritatẽ istã: paucis suoꝝ con=
gregatis occultauit se a nichanore.
Quod cum ille cognouit fortiter se a
viro p̃uentum: venit ad maximum
et sanctissimũ templũ: ⁊ sacerdotibus
solitas hostias offerentibꝫ· iussit sibi
tradi virũ. Quibus cum iuramento
dicentibus nescire se ubi esset qui que=
rebat̃: extendẽs manũ ad templũ iura=
uit dicens. Nisi iudã vinctum nichi
tradideritis istud dei fanũ in planiciẽ
deducã· et altare effodiã: ⁊ tẽplũ hoc li=
bero patri cõsecrabo. Et hijs dictis abijt.
Sacerdotes aũt protendẽtes manus
in celum inuocabãt eũ qui semp ꝓpu=
gnator esset gentis ipsoꝝ· hec dicentes.
Tu dñe vniuersoꝝ qui nulli⁹ indiges:
voluisti templũ habitationis tue fie=
ri in nobis. Et nunc sancte sanctorũ
omniũ dñe conserua ineternũ impol=
lutam domũ istam: que nup mũdata
est. Razias autem quidã de senioribꝫ
ab iherosolimis delatus est nichano=
ri vir amator ciuitatis· ⁊ bene audẽs:
qui ꝓ affectu pater iudeoꝝ appellabat̃.
Hic multis temporibus continentie
propositũ tenuit ĩ iudaismo: corpusq;
et animã tradere content⁹ pro pseue=
rantia. Volens aũt nichanor mani=
festare odium qð habebat in iudeos
misit milites quingentos: ut eũ com=
prehenderent. Putabat enim si illum

decepisset: sese cladem iudeis maximā
illaturū. Turbis aūt irruere domū eiꝰ
et ianuā disrūpere · atqꝫ ignem ādmo-
uere cupientibꝫ · cum iam cōprehenderē-
tur gladio se percussit: eligens nobiliter
mori potius · qꝫ subditus fieri peccato-
ribus: et contra natales suos iniurijs
indignis agi. Sed cū p festinationē
non certo ictu plagā dedisset · et turbe
inter ostia irrumperent: recurrens auda-
cter ad murū · precipitauit semetipsū vi-
riliter in turbas: quibus velociter locū
dantibꝫ casui eius · venit per mediam
ceruicem. Et cū adhuc spiraret accen-
sus animo surrexit: et cum sanguis
eius magno fluxu deflueret · ⁊ grauissi-
mis vulneribus esset sauciꝰ · cursu tur-
bam pertransijt: et stans supra quādā
petram preruptam · et iam exsanguis
effectꝰ: cōplexus intestina sua vtrisqꝫ
manibꝫ proiecit sup turbas inuocās
dominatorē vite ac spiritꝰ: vt hec illi i-
terū redderet: atqꝫ ita vita defunctꝰ ē. XV

Nichanor aūt vt comperit iudam
esse in locis samarie: cogitauit
cum omni impetu die sabbati cōmitte-
re bellū. Iudeis vero qui illū p neces-
sitatem sequebant dicentibus · ne ita fe-
rociter et barbare feceris · sed honorē
tribue diei sanctificationis · ⁊ honora
eū qui vniuersa conspicit: at ille infelix
interrogauit si est potens i celo qui im-
perauit agi diē sabbatorū: et respōden-
tibus illis est dn̄s viuꝰ ipse in celo po-
tens qui iussit agi septimā diē: at ille
ait. Et ego potens sum sup terrā: qui
impero sumi arma et negocia regis
impleri. Tamē nō obtinuit vt cōsiliū
pficeret. Et nichanor quidē cū summa
supbia erectꝰ cogitauerat cōmune tro-
pheū statuere de iuda. Machabeus
autem semp confidebat cum omni spe
auxiliū sibi a dn̄o affuturū · et horta-
batur suos ne formidarent ad aduen-
tum nationū · sed in mente haberent
adiutoria sibi facta de celo: ⁊ nūc spe-
rarent ab omnipotente · sibi affuturam
victoriā. Et allocutus eos de lege · et
prophetis: admonens etiā certamina
q̄ fecerāt prius: promptiores cōstituit
eos. Et ita animis eorū erectis: simul
ostendebat gentiū fallaciam · et iura-
mētorū puaricationē. Singulos aūt
illorū armauit non clipei et haste mu-
nitione · sed sermonibꝫ optimis et exhor-
tationibꝫ: exposito digno fide somnio:
per qd̄ vniuersos letificauit. Erat au-
tem huiusmodi visus. Oniam qui fu-
erat summꝰ sacerdos virū bonū ⁊ be-
nignū verecūdū visu · modestū moribꝫ
et eloquio decorū · et qui a puero in vir-
tutibus exercitatꝰ sit · manꝰ pretendentē
orare pro omni pplo iudeorū. Post hec
apparuisse et aliū virū etate et gloria
mirabilem: et magni decoris habitu-
dinē circa illū. Respondentē vero oni-
am dixisse. Hic ē fratrū amator ⁊ pp̄li
isrl̄: hic est qui multū orat pro pplo ⁊
vniuersa sancta ciuitate ieremias pro-
pheta dei. Extendisse autem ieremiam
dexterā: ⁊ dedisse iude gladiū aureū di-
centem. Accipe sanctū gladiū munus
a deo: in quo deicies adūsarios ppli
mei isrl̄. Exhortati itaqꝫ iude sermonibꝫ
bonis valde · de quibus extolli posset
impetus · et animi iuuenū confortari:
statuerūt dimicare et cōfligere fortiter
vt virtus de negocijs iudicaret: eo q̄
ciuitas sancta et templū periclitarent.
Erat enim p vxoribꝫ et filijs · itemqꝫ
pro fratribꝫ et cognatis minor solli-
citudo: maximus vero et primꝰ p san-
ctitate timor erat templi: sed et eos qui
in ciuitate erāt nō minima sollicitudo
habebat pro hijs q̄ congressuri erant.
Et iam cū omnes sperarent iudiciū fu-
turū hostesqꝫ adessent atqꝫ exercitꝰ erat
ordinatus · bestie equitesqꝫ oportuno
loco cōpositi: considerās machabeꝰ
aduentū multitudinis et apparatū va-
riū armorū · ac ferocitatem bestiarū ex-
tendēs manꝰ in celū · pdigia facientē
dn̄m inuocauit: qui nō scd̄m armorū
potentiā · sed prout ipsi placet dat di-
gnis victoriā. Dixit aūt inuocās hoc
modo. Tu domine qui misisti āgelū
tuū sub ezechia rege iude · ⁊ interfecisti
de castris sennacherib centūoctoginta
quinqꝫ milia: et tūc dominator celorū
mitte āgelū tuū bonū āte nos i timo-
re et tremore magnitudinis brachij
tui: vt metuant qui cum blasphemia
veniūt aduersus sanctū pplm tuū. Et
hic quidē ita orauit: nichanor autē
et qui cum ipso erāt cum tubis et can-
ticis admouebāt. Iudas vero et qui
cum eo erant inuocato deo p orationes
cōgressi sunt: manu quidē pugnātes ·
sed ⁊ dn̄m cordibus orantes · pstraue-
runt nō minꝰ triginta quinqꝫ milia pre-
sentia dei magnifice delectati. Cumqꝫ
cessassent et cum gaudio redirent: co-
gnouerūt nichanorē ruisse cū armis
suis. Facto itaqꝫ clamore et perturbati-
one suscitata: patria voce omnipotentē
dn̄m benedicebāt. Precepit aūt iudas
qui p omnia corpore ⁊ animo mori p
ciuibus paratꝰ erat: caput nichano-
ris et manū cū humero abscisam ihe-
rosolimā pferri. Quo cum peruenisset
conuocatis cōtribulibꝫ et sacerdotibus
ad altare: accersijt et eos qui in arce e-
rant. Et ostenso capite nichanoris et
manu nepharia quā extenderat cōtra
domū sanctā omnipotentis dei: magni-
fice gloriatus est. Linguā etiā impij
nichanoris p̄cisam iussit particulatī
auibus dari: manū autem dementis
contra templū suspendi. Omnes igit̄
celi benedixerūt dn̄m dicentes: benedi-
ctus qui locum suū incōtaminatū ser-
uauit. Suspendit autem nichanoris
caput in summa arce: vt euidens esset
et manifestū signū auxilij dei. Itaqꝫ
omnes cōmuni consilio decreuerūt nul-
lo modo diē istū absqꝫ celebritate p̄te-
rire: habere aūt celebritatē tercia decima
die mēsis adar: que dicit̄ voce siriaca
p̄die mardochei die. Igitur hijs erga
nichanorē gestis: et ex illis temporibꝫ
ab hebreis ciuitate possessa · ego q̄ꝫ in
hijs faciā finē sermonis. Et si quidem
bene et vt historie cōpetit hoc et ipse
velim: si aūt minus digne: conceden-
dum ē michi. Sicut enim vinū semp
bibere aut semp aquā · cōtrariū ē: alternis
aūt vti delectabile: ita legentibꝫ si semp
exactꝰ sit sermo non erit gratus: hic
ergo erit consummatus. Explicit iiꝰ
liber machabeorum.

Incipit epla sancti iheronimi presbiteri ad damasum papam in quatuor ewangelistas

Beatissimo pape dama-
so ieronim⁹. Nouū o-
pus me facere cogis ex
veteri: ut p⁹ exemplaria
scripturaꝝ toto orbe di-
spersa quasi quidā arbiter sedeā: et quia
inter se variāt que sint illa q̄ cū greca
consentiant veritate decernam. Pius
labor sed periculosa presumptio · iudi-
care de ceteris · ipsum ab omnibꝫ iudi-
candū: senis mutare linguā: et cane-
scentē mūdū ad initia retrahere paruu-
lorum. Quis enī doctus pariter vel in-
doctus cū in manus volumen assum-
pserit · et a saliua quā semel imbibit vi-
derit discrepare qd̄ lectitat · non statim
erūpat in vocē me falsariū me clamās
esse sacrilegū: q̄ audeā aliquid in vete-
ribus libris addere · mutare · corrige-
re? Aduersus quā inuidiam duplex
causa me consolat̄: qd̄ et tu qui summus
sacerdos es fieri iubes: et verū non esse
qd̄ variat · etiā maledicoꝝ testimonio
cōprobatur. Si enī latinis exemplari-
bus fides est adhibenda · respondeāt
quibꝫ tot sunt exemplaria pene quot
codices. Sin aūt veritas est querenda
de pluribus: cur nō ad grecā originē
reuertentes ea que vel a viciosis inter-
pretibus male edita vel a presumpto-
ribus imperitis emendata peruersius ·
vel a librariis dormitātibus aut ad-
dita sūt aut mutata corrigimus? Ne-
qꝫ vero ego de veteri disputo testamēto:
qd̄ a septuaginta senioribus in grecā
linguā versum tercio gradu ad nos
usqꝫ peruenit. Non quero quid aquila
quid symmachus sapiant: quare the-
odocion inter nouos et veteres medi-
us incedat. Sit illa vera interpretatio:

quam apostoli ꝓbauerunt. De nouo
nunc loquor testamento qd̄ grecū esse
nō dubiū est: excepto apostolo matheo
qui primus in iudea euangelium xp̄i
hebraicis litteris edidit. Hoc certe cū
in nostro sermone discordat · et diuer-
sos riuulos tramites ducit: uno de
fonte querendus est. Pretermitto eos
codices q̄s a luciano et esychio nuncu-
patos paucoꝝ hominū asserit puer-
sa contentio: quibus vtiqꝫ nec in veteri
instrumēto post septuaginta interpre-
tes emendare quid licuit · nec in nouo
profuit emendasse: cum multaꝝ gen-
tium linguis scriptura āte translata
doceat falsa esse que addita sunt. Igi-
tur hec p̄sens p̄fatiuncula pollicetur
quatuor tantū euangelia · quoꝝ ordo
est iste · matheus · marcus · lucas · io-
hānes · codicum grecoꝝ emendata col-
latione sed veterū: que ne multū a lecti-
onis latine cōsuetudine discreparent ·
ita calamo imperauim⁹: ut hiis tan-
tum que sensum videbantur mutare ·
correctis · reliqua manere pateremꝰ ut
fuerāt. Canones quoqꝫ quos eusebi-
us cesariensis episcopus alexādrinū
secut⁹ ammoniū in decē numeros or-
dinauit: sicut in greco habētur expres-
simus. Qd̄ si quis de curiosis voluerit
nosse que in euangeliis vel eadem vel
vicina vel sola sint · eoꝝ distinctione co-
gnoscet. Magnus siquidē hic ī nr̄is
codicibus error inoleuit: dum qd̄ ī ea-
dem re alius euangelia plus dixit · in
alio quia minus putauerint addide-
runt: vel dum eundē sensum alius ali-
ter expressit · ille qui unū e quatuor pri-
mum legerat · ad eius exemplū ceteros
quoqꝫ estimauerit emendandos · un-
de accidit · ut apud nos mixta sunt o-
mnia: et in marco plura luce atqꝫ

mathei: rursum ī matheo iohannis et
marci: et in ceteris reliquoꝝ que ī alijs
propria sunt inveniantur. Cū itaq;
canones legeris qui subiecti sunt: con-
fusionis errore sublato et sitia omniū
scies: et singulis sua queq; restitues.
In canone primo concordāt q̄tuor:
matheus·marcꝰ·lucas·iohānes. In
secundo tres: matheus·marcus·lucas.
In tercio tres: matheꝰ·lucas·iohānes.
In quarto tres: matheus·marcus·io-
hannes. In quīto duo: matheus·lu-
cas. In sexto duo: matheus·marcus.
In septimo duo: matheus·iohānes.
In octavo duo: lucas·marcꝰ. In no-
no duo: lucas·iohānes. In decimo
propria unusquisq; q̄ nō habentur
in alijs ediderunt. Singulis vero eu-
angelijs ab uno incipiens usq; ad fi-
nem libroꝝ dispar numerus accescit.
Hic nigro colore p̄scriptus sub se ha-
bet aliū ex minio discolorē numerum:
qui ad decem usq; p̄cedēs indicat: pri-
or numerꝰ in quo sit canone requiren-
dus. Cū ergo apto codice ubi gratia
illud sive illud capitulū scire volueris
cuiꝰ canonis sit· statī ex subiecto nume-
ro doceberis: et recurrēs ad p̄cipia in
quibꝫ canonū est distincta congeries·
eodēq; statim canone ex titulo frōtis
invento: illū quē querebas numerum
eiusdem evangelij qui et ipse ex inscri-
ptione signatꝰ invenies: atq; e vicino
ceteroꝝ tramitibꝫ inspectis· q̄s numeros
e regione habeāt adnotabis: et cum
scieris recurres ad volumina singulo-
rum: et sine mora repertis numeris q̄s
āte signaveras· reperies et loca· ī qui-
bus vel eadē vel vicina dixerūt. Opto
ut ī xp̄o valeas et memineris mei pa-
pa beatissime. Explicit ep̄la· Incipit
argumētū ī ewāgeliū scd̄m matheū

Matheus ex iudea sicut in
ordine primꝰ ponitur· ita
evangeliū in iudea primꝰ
scripsit: cuiꝰ vocatio ad
deū ex publicanis actibꝫ fuit: duoꝝ
ī generatione xp̄i principia p̄sumens:
uniꝰ· cuiꝰ prima circūcisio ī carne: al-
terius· cuiꝰ scd̄m cor electio fuit. Ex utris-
q; enī patribꝫ xp̄s. Sicq; q̄terdenario
numero triformiter posito· principium
a credendi fide in electionis tempꝰ por-
rigens· et ex electione usq; in transmi-
grationis diē dirigens· atq; a trāsmi-
gratione diē usq; in xp̄m definiens·
decursam adventꝰ dn̄i ostendit gene-
rationē et numero satisfaciēs et tempori:
ut et se qd̄ esset ostenderet: et dei ī se o-
pus mōstrans· etiā in hijs quoꝝ ge-
nus posuit xp̄i operantis a principio
testimoniū nō negaret. Quaꝝ omniū
reꝝ· tempus· ordo· numerꝰ· dispositio
vel ratio· qd̄ fidei necessariū est· deꝰ xp̄c
est: qui factus est ex muliere· factus sub
lege· natꝰ ex virgine· passus in carne·
omnia in cruce fixit: ut triumphās ea
in semetipso resurgens in corpore· et pa-
tris nomē in patribꝫ filio· et filij nomē
patri restituēs in filijs: sine principio
sine fine ostendēs unū se cum patre es-
se quia unꝰ est. In quo evangelio uti-
le est desiderātibꝫ deū· sic prima vel me-
dia vel p̄fecta cognoscere· ut et vocati-
onem apostoli et opus evangelij et
dilectionē dei in carne nascentis p̄ uni-
versa legentes intelligāt: atq; id in eo
in quo apprehensi sunt et apprehende-
re appetūt recognoscāt. Nobis enim
hoc studio argumenti fuit et fidē fa-
cte rei tradere: et operātis dei intelligēdā
diligenter esse dispositionē querētibus
non tacere. Explicit argumētū· Incipit
Ewāgeliū scd̄m matheum· I·

Liber generationis ihesu xp̄i
filij david: filij abraham.
Abraham genuit ysaac:
ysaac autē genuit iacob.
Iacob aūt genuit iudā et fratres eiꝰ:
iudas aūt genuit phares et zara de
thamar. Phares aūt genuit esrom:
esrom aūt genuit aram. Aram aūt
genuit aminadab: aminadab aūt ge-
nuit naasō. Naason aūt genuit salo-
mon: salomō aūt genuit booz de raab.
Booz aūt genuit obeth ex ruth: obeth
aūt genuit iesse. Iesse autē genuit da-
vid regē: david autē rex genuit salo-
monē ex ea q̄ fuit urie. Salomō aūt
genuit roboam: roboam aūt genuit
abyam. Abyas aūt genuit asa: asa
aūt genuit iosaphat. Iosaphat aūt
genuit ioram: ioram aūt genuit ozi-
am. Ozias autē genuit ioathan: ioa-
than aūt genuit achaz. Achaz autē
genuit ezechiam: ezechias aūt genuit
manassen: manasses aūt genuit am-
mon. Ammon aūt genuit iosiam:
iosias aūt genuit iechoniā et fr̄es eiꝰ
ī trāsmigratione babilonis. Et post
transmigrationē babilonis iechonias
genuit salathiel: salathiel aūt genuit
zorobabel. Zorobabel aūt genuit abi-
ud: abiud autem genuit eliachim. Eli-
achim aūt genuit azor: azor aūt ge-
nuit sadoch. Sadoch autem genuit a-
chim: achim aūt genuit eliud. Eliud
aūt genuit eleazar: eleazar aūt genuit
mathan. Mathan aūt genuit iacob:
iacob aūt genuit ioseph virū marie:
de qua natꝰ est ihesus: qui vocatur
xp̄c. Omnes itaq; generationes ab a-
braham usq; ad david· generationes
q̄tuordecim: et a david usq; ad trans-
migrationē babilonis· generationes
q̄tuordecī: et a trāsmigratione babilonis
usq; ad xp̄m· generationes quatuor-
decim. Xp̄i autem generatio sic erat.
Cum esset desponsata mater ihesu ma-
ria ioseph: āteq; cōvenirent inventa ē
ī utero habēs de spiritu sancto. Ioseph
autem vir eiꝰ cū esset iustus· et nollet
eam traducere: voluit occulte dimitte-
re eam. hec aūt eo cogitante: ecce āge-
lus dn̄i apparuit ī somnis ioseph di-
cens. Ioseph fili david: noli timere ac-
cipere mariā cōiugem tuā. Qd̄ enī in
ea natū est: de spiritu sancto est. Pari-
et aūt filiū: et vocabis nomē eius ihe-
sum. Ipse enī salvū faciet p̄p̄lm suum
a peccatis eoꝝ. Hoc autem totū factū
est: ut adimpleretur qd̄ dictū esset a do-
mino p̄ prophetā dicentem. Ecce vir-
go in utero habebit et pariet filiū: et vo-
cabitꝰ nomē eius emanuel: qd̄ est in-
terp̄tatū nobiscum deus. Exurgens
aūt ioseph a somno fecit sicut p̄cepit
ei āgelus dn̄i: et accepit cōiugem suā.
Et non cognoscebat eam donec pepe-
rit filium suum primogenitum: et
vocavit nomen eius ihesum. II
Cum natus esset ihesus in bethle-
em iude ī diebꝫ herodis regis: ec-
ce magi ab oriente venerūt ierosoli-
mam dicentes. Ubi est qui natus est
rex iudeoꝝ? Vidimus enī stellā eius
in oriente: et venimꝰ adorare eū. Au-
diens autem herodes rex turbatus ē:
et omnis ierosolima cū illo. Et cōgre-
gans omnes principes sacerdotū et
scribas p̄p̄li: sciscitabatꝰ ab eis ubi xp̄us
nasceretur. At illi dixerūt ei. In bethleem
iude. Sic enī scriptū est p̄ prophetam.
Et tu bethleem terra iuda: nequaq̄ mi-
nima es ī p̄cipibꝫ iuda. Ex te enī exi-
et dux qui regat p̄p̄lm meum israhel.
Tūc herodes clam vocatis magis dili-
genter didicit ab eis tempus stelle q̄

apparuit eis: ⁊ mittens illos in beth-
leem·dixit. Ite et interrogate diligēter
de puero·⁊ cū inueneritis renūciate mi-
chi: ut ⁊ ego veniens adorem eū. Qui
cum audissent regem abierūt. Et ecce
stella quā viderāt in oriente·antecede-
bat eos: usqꝫ dū veniēs staret supra v-
bi erat puer. Videntes aūt stellā: gaui-
si sūt gaudio magno valde. Et intran-
tes domū inuenerūt puerū cū maria
matre eius: ⁊ ꝓcidentes adorauerunt
eū: ⁊ apertis thesauris suis obtulerunt
ei munera·auꝝ·thus·⁊ mirram. Et re-
sponso accepto in somnis ne redirēt
ad herodē: ꝑ aliā viam reuersi sunt in
regionē suam. Qui cū recessissent: ecce
angelus domini apparuit in somnis
ioseph dicens. Surge ⁊ accipe puerū
⁊ matrē eius ⁊ fuge in egiptū: et esto i-
bi usqꝫ dū dicā tibi. Futurū est enim:
ut herodes querat pueꝝ ad ꝑdendum
eum. Qui consurgens accepit puerū
⁊ matrē eiꝰ nocte: et secessit ī egiptū. Et
erat ibi usqꝫ ad obitū herodis: ut ad-
impleretur qḋ dictum est a domino ꝑ
prophetā dicentem. Ex egipto vocaui
filiū meū. Tunc herodes vidēs quoniā
illusus esset a magis iratus ē valde:
et mittens occidit oēs pueros qui e-
rant ī bethleem et in oībꝫ finibus e-
ius a bimatu et infra: scḋm tempꝰ qḋ
exquisierat a magis. Tūc adimpletū
est: qḋ dictum est ꝑ ieremiā prophetā
dicentem. Vox ī rama audita est·plo-
ratꝰ et ululatꝰ multꝰ: rachel plorans
filios suos: et noluit consolari quia
non sunt. Defuncto aūt herode: ecce
angelus domini apparuit in somnis
ioseph in egipto dicens. Surge et ac-
cipe puerū et matrem eiꝰ: et vade in trā
israhel. Defuncti sūt enī qui querebāt
animam pueri. Qui cōsurgēs accepit

puerū et matrem eius: et venit in terrā
israhel. Audiēs autem qꝫ archelaus
regnaret in iudea pro herode patre suo
timuit illo ire: et āmonitus ī somnis
secessit in partes galilee. Et veniēs ha-
bitauit ī ciuitate q̄ vocatᷣ nazareth:
ut adimpleretᷣ qḋ dictum ē ꝑ ꝓphetas.
quoniam nazareuˢ vocabitur. III
In diebus autem illis venit iohannes
baptista: predicans in deserto iudee et
dicēs·penitenciā agite. Appropinqua-
bit enim regnū celorum·hic est enim:
de quo dictum est ꝑ ysaiam prophetam
dicentem. Vox clamātis in deserto: pa-
rate viā domini: rectas facite semitas
eius. Ipse aūt iohānes habebat vesti-
mentū de pilis cameloꝝ: et zonā pelli-
ceam circa lumbos suos. Esca aūt eiꝰ
erat locuste ⁊ mel silvestre. Tūc exibat
ad eū ierosolima ⁊ oīs iudea·et o-
mnis regio circa iordanem: et baptiza-
bantᷣ ab eo in iordane cōfitētes pccā
sua. Videns aūt multos phariseoꝝ ⁊
saduceoꝝ venientes ad baptismū suū:
dixit eis ꝓgenies viperaꝝ: qs demon-
strabit vobis fugere a ventura ira? Fa-
cite ergo fructū dignū penitētie. Et ne
velitis dicere intra vos: patrē habe-
muꝰ abraham. Dico enī vobis: quoniā
potēs est deus de lapidibus istis susci-
tare filios abrahe. Iam enī securiˢ ad
radicē arborū posita est. Omnis ergo
arbor que nō facit fructū bonū exci-
detur: et ī ignē mittetur. Ego quidē bap-
tizo vos ī aqua in penitentiam: qui au-
tem post me venturꝰ est·fortior me est:
cuiꝰ nō sum dignus calciamēta porta-
re. Ipse vos baptizabit ī spiritu sācto
et igni. Cuiꝰ ventilabrū in manu sua
et ꝑmundabit areā suā: ⁊ cōgregabit
triticum in horreum suū: paleas aūt
cōburet igni inextinguibili. Tūc venit

ihesus a galilea ī iordanem ad iohan-
nem: ut baptizaretᷣ ab eo. Iohānes
aūt ꝓhibebat eū dicēs. Ego a te debeo
baptizari: ⁊ tu venis ad me? Respon-
dens aūt ihesus dixit ei. Sine modo.
Sic enī decet nos implere omnē iusti-
ciā. Tunc dimisit eū. Baptizatus aūt
ihesus confestim ascendit de aqua. Et
ecce apti sunt ei celi: ⁊ vidit spiritū dei
descendētē sicut colūbā ⁊ venientē sup se.
Et ecce vox de celis dicēs. Hic ē filius
meꝰ dilectꝰ: ī quo michi cōplacui. IIII
Tunc ihesus ductꝰ ē ī desertū a spiri-
tu·ut temptaretᷣ a dyabolo: et cū
ieiunasset quadraginta diebꝫ et qua-
draginta noctibus: postea esuriit. Et
accedens temptator dixit ei. Si filius
dei es: dic ut lapides isti panes fiant.
Qui respondens dixit. Scriptū ē. Nō
in solo pane viuit homo: sed in omni
verbo qḋ ꝓcedit ab ore dei. Tunc as-
sumpsit eū dyabolꝰ ī sanctā ciuitatē:
et statuit eū supra pinnaculū templi:
et dixit ei. Si filius dei es: mitte te deor-
sum. Scriptū est enī: quia āgelis suis
mādauit de te·et in manibus tollent
te: ne forte offendas ad lapidē pedē tu-
um. Ait illi ihesus rursum. Scriptū ē.
Non temptabis dūm deū tuū. Iterū
assumpsit eū dyabolus in mōtem ex-
celsum valde: et ostendit ei omnia re-
gna mūdi et gloriam eoꝝ: et dixit ei.
Hec oīa tibi dabo: si cadens adora-
ueris me. Tunc dicit ei ihesus. Vade
sathana. Scriptū ē enī. Dūm deū tuū
adorabis: ⁊ illi soli seruies. Tūc reli-
quit eū dyabolus: ⁊ ecce angeli accesse-
runt ⁊ ministrabāt ei. Cū aūt audisset
ihesus qꝫ iohānes traditꝰ esset secessit
in galileā: et relicta ciuitate nazareth·
venit ⁊ habitauit ī ciuitate capharnaū
maritima·ī finibꝫ zabulon ⁊ neptali:

ut adimpleretᷣ qḋ dictū est per ysaiam
prophetā. Terra zabulon ⁊ terra nep-
talim·via maris trās iordanem gali-
lee gentiū·ꝑplus q̄ ābulabat ī tenebriˢ.
vidit lucem magnā: ⁊ sedentibus ī re-
gione umbre mortis lux orta est eis.
Exinde cepit ihesus predicare ⁊ dicere.
Penitentiā agite. Appropinquabit
enī regnū celoꝝ. Ambulās aūt iuxta
mare galilee vidit duos fratres simo-
nem qui vocatur petrus ⁊ andreā fra-
trem eius: mittentes rete ī mare. Erāt
enim piscatores. Et ait illis. Venite
post me: et faciā vos fieri piscatores
hominū. At illi cōtinuo relictis reti-
bus secuti sunt eū. Et ꝓcedens inde vi-
dit alios duos fēs·iacobū zebedei
et iohānem fratrem eiꝰ in naui cū zebe-
deo patre eoꝝ reficientes retia sua: et
vocauit eos. Illi aūt statim relictis re-
tibus et patre: secuti sunt eū. Et circui-
bat ihesus totā galileā docens ī syna-
gogis eoꝝ: et ꝑdicans euangeliū re-
gni: ⁊ sanās omnē lāguorē ⁊ omnē
infirmitatem in ꝑplo. Et abiit opinio
eius in totā syriā: et obtulerūt ei omeˢ
male habētes variis languoribus ⁊
tormētis comꝑhensos·et q̄ demonia
habebāt·et lunaticos ⁊ paraliticos ⁊
curauit eos: ⁊ secuti sūt eū turbe mul-
te de galilea·⁊ decapoli·et de ierosoli-
mis·⁊ de iudea·⁊ de trās iordanem. V
Videns aūt ihesus turbas ascendit
in mōtem: ⁊ cū sedisset accesserūt
ad eum discipuli eius: et aperiens os
suū docebat eos dicens. Beati pauperes
spiritu: qm̄ ipsoꝝ ē regnū celoꝝ. Beati
mites: qm̄ ipi possidebūt terrā. Beati
qui lugent: qm̄ ipi cōsolabūtur. Bea-
ti q̄ esuriūt et sitiūt iusticiā: qm̄ ipi sa-
turabūtur. Beati misericordes: qm̄ ipi
misericordiā cōsequentur. Beati mūdo

corde: quoniam ipsi deum videbūt. Beati pa-
cifici: qm̄ filij dei vocabūtur. Beati q̄
ꝑsecutionē patiūtur ꝓpter iusticiam:
qm̄ ipsorꝫ est regnū celorꝫ. Beati estis
cū maledixerint vobis· et ꝑsecuti vos
fuerint et dixerūt omē malū aduersū
vos mentientes ꝓpter me. Gaudete ⁊
exultate: qm̄ merces vr̄a copiosa est ī
celis. Sic enī ꝑsecuti sunt ꝓphetas qui
fuerunt ante vos. Vos estis sal terre.
Qd̄ si sal euanuerit: in quo salietur?
Ad nichilū valet vltra· nisi ut mittā-
tur foras: et cōculcet̄ ab hominibus.
Vos estis lux mūdi. Non potest ciui-
tas abscondi supra mōtem posita: ne-
qꝫ accendūt lucernā· et ponūt eam sub
modio sed sup candelabrū: ut luceat
omībus qui in domo sunt. Sic luceat
lux vr̄a corā hominibus: ut videant
opera vr̄a bona: et glorificent patrē
vestrū q̄ in celis est. Nolite putare qm̄
veni soluere legem aut ꝓphetas. Nō
veni soluere: sed adimplere. Amen
quippe dico vobis: donec trāseat celū
et terra· iota unū aut unus apex nō
ꝑteribit a lege: donec omīa fiant. Qui
ergo soluerit unum de mandatis istis
minimis· ⁊ docuerit sic homines mi-
nimꝰ vocabitur· in regno celorꝫ: qui
aūt fecerit et docuerit: hic magnꝰ vo-
cabit̄ in regno celorꝫ. Dico aūt vobis:
quia nisi abundauerit iusticia vestra
plusq̄ scribarꝫ et phariseorꝫ: nō intra-
bitis in regnū celorꝫ. Audistis quia
dictū est antiquis nō occides: qui aūt
occiderit reus erit iudicio. Ego aūt di-
co vobis: q̄a omīs q̄ irascit̄ fratri suo
reus erit iudicio. Qui aūt dixerit fratri
suo racha: reus cōcilio. Qui aūt dixe-
rit fatue: reus erit gehenne ignis. Si
ergo offers munꝰ tuū ad altare ⁊ ibi
recordatꝰ fueris quia frater tuꝰ habet
aliquid aduersū te: relinque ibi mu-
nus tuū ante altare: et vade prius re-
conciliari fratri tuo: et tūc veniens of-
feres munꝰ tuū. Esto cōsentiēs aduer-
sario tuo cito dū es in via cū eo: ne
forte tradat te aduersariꝰ iudici: et iu-
dex tradat te ministro· et in carcerem
mittaris. Amen dico tibi: nō exies in-
de donec reddas nouissimū q̄drantem.
Audistis quia dictū est antiquis: nō
mechaberis. Ego aūt dico vobis: q̄a
omīs qui viderit mulierem ad concu-
piscendū eam: iam mechatꝰ est eā in
corde suo. Qd̄ si oculus tuus dexter
scandalisat te: erue eum et ꝓice abs te.
Expedit enī tibi ut pereat unū mēbro-
rum tuorꝫ: q̄ totū corpꝰ tuū mittat̄ in
iehennā ignis. Et si dextra manꝰ tua
scandalisat te: abscide eā et ꝓice abs te.
Expedit enī tibi ut pereat unū mēbro-
rum tuorꝫ: q̄ totū corpus tuū eat in ie-
hennā. Dictū est aūt quicūqꝫ dimise-
rit uxorem suā det ei libellum repudij.
Ego aūt dico vobis: quia omīs q̄
dimiserit uxorē suā· excepta fornicatio-
nis causa· facit eā mechari: ⁊ q̄ dimis-
sam duxerit adulterat. Iterꝫ audistis
q̄a dictū ē antiquis nō ꝑiurabis: red-
des aūt dn̄o iuramēta tua. Ego aūt
dico vobis nō iurare omīo: neqꝫ ꝑ ce-
lum· q̄a tronꝰ dei ē: neqꝫ ꝑ terrā· q̄a sca-
bellū ē pedū eiꝰ: neqꝫ ꝑ ierosolimā· q̄a
ciuitas ē magni regis. Neqꝫ ꝑ caput
tuū iuraueris: quia non potes unū
capillū albū facē aut nigrū. Sit aūt
sermo vester: est ē· nō non: qd̄ aūt hijs
abundantiꝰ ē a malo ē. Audistis q̄a
dictū ē: oculū pro oculo· dentem ꝑ den-
te. Ego autem dico vobis nō resistere
malo: sed si quis te percusserit in dextrā
maxillā tuā ꝑbe illi ⁊ alterā: et ei qui
vult tecum in iudicio contendere et
tunicam tuā tollere dimitte et palliū:
et quicunqꝫ te angariauerit mille pas-
sus: vade cū illo et alia duo. Qui aūt
petit a te da ei: et volenti mutuare a te
ne auertaris. Audistis quia dictū ē:
diliges ꝓximū tuū· et odio habebis
inimicū tuū. Ego aūt dico vobis dili-
gite inimicos vestros: benefacite hijs
qui oderūt vos· et orate pro ꝑsequēti-
bus et calūniantibꝫ vos: ut sitis filij
patris vestri qui in celis est· qui solem
suū oriri facit super bonos ⁊ malos:
et pluit sup iustos et iniustos. Si enī
diligitis eos q̄ vos diligūt: quā mer-
cedem habebitis? Nōne et publicani
hoc faciūt? Et si salutaueritis fratres
vr̄os tātū: qd̄ āplius facitis? Nōne ⁊
ethnici hoc faciūt? Estote ergo vos ꝑfe-
cti: sicut ⁊ pater vester celestis ꝑfectꝰ ē. VI

Attendite ne iusticiā vestrā facia-
tis corā hominibꝫ ut videami-
ni ab eis: alioquin mercedem nō habe-
bitis apud patrem vestrū qui in celis ē.
Cū ergo facis elemosinā noli āte te tu-
ba canere: sicut ypocrite faciūt ī synago-
gis et in vicis ut honorificent̄ ab ho-
minibus. Amen dico vobis: receperūt
mercedē suā. Te aūt faciēte elemosinā:
nesciat sinistra tua quid faciat dextra
tua: ut sit elemosina tua ī abscōdito: ⁊
pater tuus qui videt ī abscondito red-
det tibi. Et cum oratis: non eritis ypo-
crite qui amāt in synagogis et in an-
gulis platearꝫ stantes orare: ut vide-
antur ab hominibus. Amē dico vo-
bis: receperūt mercedē suā. Tu aūt cum
oraueris intra ī cubiculū tuū: ⁊ clauso
ostio ora patrem tuū in abscondito: ⁊
pater tuus qui videt in abscōdito red-
det tibi. Orantes aūt nolite multum
loqui: sicut ethnici faciūt· putant enī
q̄ in multiloquio suo exaudiantur.
Nolite ergo assimilari eis. Scit enim
pater vester quid opus sit vobis: an-
tequā petatis eum. Sic ergo vos ora-
bitis. Pater noster qui es in celis san-
ctificetur nomē tuū. Adueniat regnū
tuū. Fiat volūtas tua: sicut in celo et
in terra. Panē nostrū supsubstāciale
da nobis hodie. Et dimitte nobis de-
bita nostra: sicut et nos dimittimus
debitoribus nostris. Et ne nos indu-
cas in temptationē: sed libera nos a
malo. Si enim dimiseritis hominibꝫ
peccata eorꝫ: dimittet et vobis pater
vester celestis delicta vestra. Si autem
non dimiseritis hominibus: nec pa-
ter vester dimittet vobis pc̄ta vestra.
Cū aūt ieiunatis: nolite fieri sicut ypo-
crite tristes. Extermināt enī facies suas:
ut pareant hominibus ieiunantes.
Amen dico vobis: quia receperunt
mercedem suā. Tu autem cū ieiunas
unge caput tuū et faciē tuā laua: ne
videaris hominibus ieiunās sed pa-
tri tuo qui est in abscondito: et pater tu-
us qui videt in abscondito reddet tibi.
Nolite thesaurizare vobis thesauros
in terrā: ubi erugo et tinea demolitur:
et ubi fures effodiūt et furant̄. Thesau-
rizate aūt vobis thesauros ī celo: ubi
nec erugo nec tinea demolit̄: ⁊ ubi fu-
res nō effodiūt nec furātur. Ubi ē the-
saurꝰ tuꝰ: ibi ē ⁊ cor tuū. Lucerna corpo-
ris tui ē oculus tuꝰ. Si oculus tuꝰ fu-
erit simplex: totū corpꝰ tuū lucidū erit.
Si aūt oculus tuus fuerit neq̄: totū
corpus tuū tenebrosum erit. Si ergo
lumē qd̄ in te est tenebre sunt· ipe tene-
bre quāte erūt? Nemo potest duobus
dn̄is seruire. Aut enim unū odio habe-
bit ⁊ alterū diliget: aut unū sustinebit
et alterū contemnet. Non potestis deo
seruire et māmone. Ideo dico vobis:

ne solliciti sitis anime vestre q̄d man-
ducetis: neq₃ corpori vestro quid indu-
amini. Nōne anima plus est q̄₃ esca:
et corpus plus q̄₃ vestimentū? Respici-
te volatilia celi que nō serūt neq₃ me-
tunt· neq₃ congregant in horrea: et pa-
ter vester celestis pascit illa. Nōne vos
magis pluris estis illis? Quis autē
vestrū cogitans potest adicere ad statu-
ram suā cubitū unū? Et de vestimētis
quid solliciti estis? Considerate lilia
agri quomodo crescunt. Nō laborāt
neq₃ nent. Dico aūt vobis: q̄m nec
salomō ī omī gloria sua coopertꝰ est
sicut unū ex istis. Si enim fenum agri
q̄d hodie est et cras in clibanum mitti-
tur deus sic vestit: quāto magis vos
minime fidei? Nolite ergo solliciti es-
se dicētes quid manducabimus aut
quid bibemꝰ: aut quo operiemur. Hec
enim omnia gentes inquirunt. Scit
enim pater vester quia hijs omnibus
indigetis. Querite ergo primū regnū
dei ⁊ iusticiā eius: ⁊ hec omīa adicient̄
vobis. Nolite ergo solliciti esse ī crasti-
nū. Crastinꝰ enī dies sollicitꝰ erit sibi
ipi. Sufficit diei malicia sua. VII

Nolite iudicare et nō iudicabimi-
ni: nolite cōdemnare et nō con-
demnabimini: in quo enī iudicio iu-
dicaueritis iudicabimini: et in qua
mensura mensi fueritis remetietur vo-
bis. Quid aūt vides festucā in oculo
fratris tui: et trabē in oculo tuo non
vides? Aut quomodo dicis fratri tuo
frater sine· eiciā festucā de oculo tuo: ⁊
ecce trabs ē in oculo tuo? Ypocrita eice
primū trabem de oculo tuo: et tūc vi-
debis eicere festucam de oculo fratris
tui. Nolite dare sanctū canibus· neq₃
mittatis margaritas vrās ante por-
cos: ne forte cōculcēt eas pedibꝫ suis: ⁊
cōversi dirumpant vos. Petite ⁊ dabi-
tur vobis: querite et invenietis: pulsa-
te ⁊ aperietur vobis. Omīs enī q̄ petit
accipit: et qui querit invenit: ⁊ pulsan-
ti aperietur. Aut quis est ex vobis ho-
mo quē si petierit filius suus panem:
nūquid lapidem porriget ei? Aut si
piscem petierit: nūquid serpentem por-
riget ei? Si ergo vos cum sitis mali
nostis bona data dare filijs vestris:
quanto magis pater vester qui in celis
est dabit bona petentibꝫ se? Omīa er-
go quecunq₃ vultis ut faciant vobis
homines: et vos facite illis. Hec est e-
nim lex et ꝓphete. Intrate ꝑ angustā
portam: quia lata porta et spaciosa
via est q̄ ducit ad ꝑdicionem: et multi
sunt qui intrāt ꝑ eam. Quā angusta
porta et arta via est que ducit ad vi-
tam: et pauci sunt qui inveniūt eam.
Attendite a falsis ꝓphetis qui veniūt
ad vos in vestimētis oviū: intrinsecus
sunt lupi rapaces. A fructibus eorū
cognoscetis eos. Nunquid colligunt
de spinis uvas: aut de tribulis ficus?
Sic omīs arbor bona fructus bonos
facit: mala aūt arbor malos fructus
facit. Non potest aūt arbor mala bo-
nos fructus facere: neq₃ arbor bona
malos fructus facere. Omīs arbor q̄
nō facit fructum bonū excidetur: et in
ignem mittetur. Igitur ex fructibꝫ eoꝝ
cognoscetis eos. Non omīs qui dicit
michi dn̄e domine intrabit in regnū
celoꝝ: sed qui facit volūtatem patris
mei qui in celis ē: ipse intrabit ī regnū
celoꝝ. Multi dicent michi in illa die
domine dn̄e nōne ī nomine tuo pro-
phetauimus et in noīe tuo demonia
eiecimus· et in tuo noīe virtutes mul-
tas fecimus: et tunc confitebor illis
q̄a nūquā novi vos. Discedite a me
omēs q̄ operamini iniquitatē. Omīs
ergo qui audit verba mea hec· et facit
ea· assimilabit̄ viro sapiēti q̄ edifica-
vit domū suā sup petrā: et descendit
pluvia ⁊ venerūt flumina· et flauerūt
venti ⁊ irruerūt in domū illā: et non
cecidit. Fundata enim erat supra pe-
tram. Et omīs qui audit verba mea
hec· et nō facit ea· similis erit viro stul-
to qui edificavit domū suam supra
harenam: et descendit pluvia ⁊ vene-
runt flumina et flauerūt venti ⁊ irrue-
runt in domū illā· et cecidit: et fuit rui-
na eius magna. Et factū est cū cōsum-
masset ihesus verba hec: āmirabant̄
turbe sup doctrina eius. Erat enim
docens eos sicut potestatem habens:
et nō sicut scribe eoꝝ ⁊ pharisei. VIII

Cum aūt descendisset de monte·
secute sunt eum turbe multe: et
ecce leprosus veniēs adorabat eū di-
cens. Dn̄e: si vis potes me mundare.
Et extendēs manū ihesus: tetigit eum
dicens. Volo. Mundare. Et cōfestim
mundata est lepra eius. Et ait illi ihe-
sus. Vide nemini dixeris: sed vade
ostende te sacerdoti: et offer munꝰ tuū
q̄d ꝑcepit moyses in testimoniū illis.
Cum aūt introisset capharnaū acces-
sit ad eū centurio: rogans eū et dicēs
Dn̄e: puer meus iacet in domo para-
liticus: et male torquetur. Et ait illi
ihesus. Ego veniā: ⁊ curabo eum. Et
respondens centurio ait. Dn̄e: non
sum dignus ut intres sub tectū meū:
sed tantum dic verbo· ⁊ sanabitur pu-
er meus. Nam et ego homo sum sub
potestate constitutus habēs sub me
milites: ⁊ dico huic vade et vadit· et
alij veni et venit: et servo meo fac hoc
et facit. Audiens aūt ihesus miratus
est: et sequentibꝫ se dixit. Amen dico
vobis: non inveni tantā fidem ī isra-
hel. Dico aūt vobis: q̄ multi ab ori-
ente et occidente venient ⁊ recumbent
cum abraham ⁊ ysaac et iacob· in re-
gno celoꝝ: filij aūt regni eicientur in te-
nebras exteriores. Ibi erit fletus et stri-
dor dentiū. Et dixit ihesus centurioni.
Vade: et sicut credidisti fiat tibi. Et sa-
natus est puer ex illa hora. Et cū ve-
nisset ihesus ī domū petri vidit socrū
eius iacentem ⁊ febricitantē: et tetigit
manū eius et dimisit eā febris: ⁊ sur-
rexit et ministrabat ei. Vespere autem
facto· obtulerūt ei multos demonia
habentes: ⁊ eiciebat spiritus verbo· et
omēs male habentes curavit: ut ad-
impleret̄ q̄d dictū est ꝑ ysaiam ꝓphetā
dicentem. Ipse infirmitates nostras
accepit: ⁊ egrotationes nr̄as portavit.
Videns aūt ihesus turbas multas
circū se: iussit discipulos ire trans fre-
tum. Et accedēs unus scriba ait illi.
Magister: sequar te quocunq₃ ieris.
Et dicit ei ihesus. Vulpes foveas ha-
bent et volucres celi nidos: filius aūt
hoīs nō habet ubi caput suū reclinet.
Aliꝰ aūt de discipulis eiꝰ ait illi· Dn̄e:
ꝑmitte me primū ire et sepelire patrem
meum. Ihesus aūt ait illi. Sequere
me: et dimitte mortuos sepelire mor-
tuos suos. Et ascendente eo in na-
viculam secuti sunt eum discipuli eiꝰ:
et ecce motus magnus factus est in
mari: ita ut navicula operiretur flu-
ctibus. Ipse vero dormiebat. Et ac-
cesserunt ad eum discipuli eius: et sus-
citauerūt eum dicentes. Domine· sal-
va nos: perimꝰ. Et dicit eis ihesus.
Quid timidi estis modice fidei? Tūc
surgens imperavit ventis ⁊ mari: et
facta est tranquillitas magna. Por-
ro homines mirati sūt dicētes. Qualis

est hic: quia venti ⁊ mare obediunt ei.
Et cum venisset ihesus trans fretum
ī regionē gerasenoꝝ·occurrerūt ei duo
habentes demonia de monumentis
exeuntes·seui nimis: ita ut nemo pos-
set transire ꝑ viam illā. Et ecce clama-
verūt dicentes. Quid nobis et tibi ihe-
su fili dei? Venisti huc ante tempus
torquere nos. Erat aūt nō longe ab
illis grex porcoꝝ multoꝝ pascens. De-
mones aūt rogabāt eum dicētes. Si
eicis nos hic: mitte nos ī gregē porcoꝝ.
Et ait illis. Ite. At illi exeūtes abierūt
ī porcos. Et ecce magno impetu abijt
totus grex ꝑ p̄ceps in mare: ⁊ mortui
sunt in aquis. Pastores aūt fugerūt:
et venientes in civitatem·nūciaverūt
hec oīa: et de hijs qui demonia ha-
buerāt. Et ecce tota civitas exijt obviā
ihesu: et viso eo·rogabant eum ut
transiret a finibus eorum. ix

Et ascendens ihesus in naviculā
transfretavit: ⁊ venit in civitatē
suā. Et ecce offerebant ei paraliticum
iacentem in lecto. Et videns ihesus fi-
dem illoꝝ: dixit paralitico. Confide
fili. Remittunt̄ tibi peccata tua. Et ecce
quidā de scribis dixerūt intra se. Hic
blasphemat. Et cū vidisset ihesus co-
gitationes eoꝝ dixit. Ut quid cogita-
tis mala in cordibus v̄ris? Quid est
facilius dicere dimittunt̄ tibi peccata:
an dicere surge ⁊ ambula? Ut autē
sciatis quia filius hominis habet po-
testatem dimittendi peccata in terra:
tunc ait paralitico. Surge tolle lectū
tuū: ⁊ vade in domū tuā. Et surrexit:
et abijt in domum suam. Videntes
aūt turbe timuerūt: ⁊ glorificaverunt
deum qui dedit potestatem talē homi-
nibus. Et cum transiret inde ihesus:
vidit hominem sedentem in theloneo
matheum nomine. Et ait illi. Seque-
re me. Et surgens secutus est eum. Et
factum est discumbēte eo in domo: ecce
multi publicani ⁊ peccatores venien-
tes discumbebāt cum ihesu·⁊ discipu-
lis eius. Et videntes pharisei dicebāt
discipulis eius. Quare cum publica-
nis ⁊ peccatoribus manducat magi-
ster vester? At ihesus audiens ait.
Non est opus valentibus medicus:
sed male habentibꝫ. Euntes autem
discite quid ē·misericordiā volo: ⁊ nō
sacrificiū. Non enī veni vocare iustos
sed peccatores. Tunc accesserunt ad eū
discipuli iohannis dicentes. Quare
nos et pharisei ieiunamus frequent̄:
discipuli aūt tui nō ieiunāt? Et ait il-
lis ihesus. Nūquid possunt filij spon-
si lugere q̄diu cum illis est sponsus?
Venient aūt dies cum auferetur ab e-
is sponsus: ⁊ tunc ieiunabūt. Nemo
aūt immittit cōmissuram pāni rudis
in vestimentū vetus. Tollit enī pleni-
tudinē eius a vestimēto: et peior scissu-
ra fit. Neqꝫ mittūt vinū novū in utres
veteres. Alioquin rumpunt̄ utres: et
vinū effunditur: ⁊ utres pereunt. Sed
vinū novū in utres novos mittunt:
et ābo conservātur. Hec illo loquēte
ad eos·ecce princeps unus accessit et
adorabat eum dicens. Dn̄e: filia mea
michi defuncta est: sed veni impone
manū tuā sup eā et vivet. Et surgēs
ihesus sequebatur eum: et discipuli e-
ius. Et ecce mulier que sanguinis flu-
xum patiebat̄ duodecim ānis accessit
retro: ⁊ tetigit fimbriā vestimenti eius.
Dicebat enī intra se. Si tetigero tan-
tum vestimentum eius salua ero. At
ihesus cōversus: et videns eam dixit:
Confide filia. Fides tua te saluā fecit.
Et salua facta est mulier ex illa hora.

Et cum venisset ihesus in domū prin-
cipis·et vidisset tibicines ⁊ turbam tu-
multuantem dicebat. Recedite: nō est
enim mortua puella·sed dormit. Et
deridebāt eum. Et cum eiecta esset tur-
ba intravit: et tenuit manū eius ⁊ di-
xit. Puella surge. Et surrexit puella:
et exijt fama hec in universam terram.
Et transeunte inde ihesu: secuti sūt eū
duo ceci clamātes ⁊ dicētes. Miserere
nostri fili david. Cum aūt venisset do-
mum·accesserunt ad eum ceci: et dicit
eis ihesus. Creditis quia hoc possum
facere vobis? Dicunt ei. Utiqꝫ domi-
ne. Tunc tetigit oculos eoꝝ dicēs. Se-
cundū fidem v̄ram fiat vobis. Et aper-
ti sunt oculi eoꝝ. Et cōminatꝰ ē eis ihe-
sus dicens. Videte ne quis sciat. Illi
aūt exeuntes diffamaverūt eum in to-
ta terra illa. Egressis aūt illis ecce ob-
tulerūt ei hominem mutū demonium
habentem: et eiecto demonio locutus
est mutus: et mirate sunt turbe dicen-
tes. Nunq̄ apparuit sic ī israhel. Pha-
risei aūt dicebāt. In principe demoni-
orum eicit demones. Et circuibat ihe-
sus oēs civitates ⁊ castella: docens
in synagogis eoꝝ et p̄dicans evange-
lium regni: et curans omnē languo-
rem ⁊ omnē infirmitatem. Vidēs aūt
turbas misertus est eis: quia erāt ve-
xati et iacentes sicut oves non haben-
tes pastorem. Tunc dicit discipulis
suis. Messis quidē multa: operarij au-
tem pauci. Rogate ergo dn̄m messis:
ut mittat operarios ī messē suā. x

Et cōvocatis duodecim discipulis
suis·dedit illis potestatem spiri-
tuum immūdoꝝ ut eicerent eos: et cu-
rarēt omnē languorē·et omnē infir-
mitatem. Duodecim aūt discipuloꝝ
nomina sunt hec. Primus simon q̄
dicitur petrus et andreas frater eius:
philippus ⁊ bartholomeꝰ iacobꝫ zebe-
dei·et iohānes frater eius: thomas et
matheus publicanus: et iacobus al-
phei et thadeus·simon chananeus·⁊
iudas scariothis: qui ⁊ tradidit eum.
Hos duodecim misit ihesus: p̄cipiēs
eis ⁊ dicens. In viam gentiū ne abie-
ritis: et in civitates samaritanoꝝ ne
intraveritis: sed potius ite ad oves q̄
perierūt domus israhel. Euntes autē
p̄dicate dicentes: quia appropinqua-
vit regnū celoꝝ. Infirmos curate·mor-
tuos suscitate·leprosos mūdate: de-
mones eicite: gratis accepistis·gra-
tis date. Nolite possidere aurū·neqꝫ ar-
gentum: neqꝫ pecuniā in zonis vestris.
Non peram in via: neqꝫ duas tunicas.
neqꝫ calciamēta: neqꝫ virgā. Dignus
enī ē operariꝰ cibo suo. In quācunqꝫ
aūt civitatem aut castellū intraveritis.
interrogate quis in ea dignus sit: et
ibi manete donec exeatis. Intrantes
autē in domū·salutate eam dicentes.
Pax huic domui. Et si quidem fuerit
domus digna·veniet pax vestra sup
eam: si aūt non fuerit digna: pax v̄ra
revertetur ad vos. Et quicunqꝫ nō re-
ceperit vos·neqꝫ audierit sermones
vestros: exeuntes foras de domo vel
civitate excutite pulverem de pedibus
vestris. Amen dico vobis: tolerabiliꝰ
erit terre sodomoꝝ et gomorreoꝝ in
die iudicij q̄ illi civitati. Ecce ego mit-
to vos: sicut oves ī medio lupoꝝ. Esto-
te ergo prudentes sicut serpentes: ⁊ sim-
plices sicut columbe. Cavete aūt ab
hominibus. Tradent enim vos ī con-
cilijs: et ī synagogis suis flagellabūt
vos: et ad p̄sides et ad reges ducemini
propter me·in testimoniū illis et gen-
tibus. Cum autem tradēt vos: nolite

cogitare quomodo aut quid loqua-
mini. Dabitur enim vobis in illa ho-
ra quid loquamini. Non enim vos
estis qui loquimini: sed spiritus pr̄is
vestri qui loquitur in vobis. Tradet
autē frater fratrem in mortem. ⁊ pater
filiū: et insurgent filij in parentes: et
morte eos afficient: ⁊ eritis odio om̄i-
bus ꝓpter nomē meū. Qui aūt ꝑseue-
rauerit usq3 in finē: hic saluꝰ erit. Cū
aūt ꝑsequentur vos ī ciuitate ista: fu-
gite in aliā. Amē dico vobis: nō con-
summabitis ciuitates israhel: donec
veniat filius hoīs. Nō est discipulus
sup magistrū: nec seruus sup dn̄m su-
um. Sufficit discipulo ut sit sicut ma-
gister eius: ⁊ seruo sicut dominus eiꝰ.
Si patremfamilias beelzebub voca-
uerūt: quātomagis domesticos eius?
Ne ergo timueritis eos. Nichil enī est
opertū qd̄ nō reuelabitur: et occultum
qd̄ nō sciat̄. Qd̄ dico vobis ī tenebris
dicite in lumine: ⁊ qd̄ in aure auditis
p̄dicate sup tecta. Et nolite timere eos
qui occidūt corpus. animā aūt non
possunt occidere: sed potius timete eū
qui potest ⁊ animā ⁊ corpus ꝑdere in
gehennā. Nōne duo passeres asse ve-
neūt? Et unus ex illis nō cadet super
terram sine patre vestro. Vestri autem
et capilli capitis om̄es numerati sunt.
Nolite ergo timere: multis passeribus
meliores estis vos. Om̄is ergo q̄ con-
fitebitur me corā hominibꝫ: cōfitebor
et ego eū corā patre meo qui in celis ē.
Qui aūt negauerit me corā homini-
bus: negabo et ego corā patre meo q̄
in celis est. Nolite arbitrari quia ve-
nerim pacē mittere in terrā. Non veni
pacem mittere in terrā sed gladiū. Ve-
ni enim separare hominē adūsus pa-
trem suū. et filiā aduersus matrē suā:

et nurū aduersus socrū suā: et inimici
hominis domestici eius. Qui amat
patrē aut matrem plusquā me: nō est
me dignus. Et qui amat filiū aut fili-
am sup me: non est me dignus. Et q̄
nō accipit crucem suā et sequitur me:
non est me dignus. Qui inuenit ani-
mam suā. ꝑdet illam: et qui ꝑdiderit
animā suā ꝓpter me. inueniet eā. Qui
recipit vos me recipit: ⁊ qui me recipit
recipit eum qui me misit. Qui recipit
prophetā in nomine prophete: mer-
cedem prophete accipiet. Et qui recipit
iustū in noīe iusti: mercedem iusti acci-
piet. Et quicumq3 potū dederit uni ex
minimis istis calicē aque frigide tan-
tum in noīe discipuli: amen dico vo-
bis: nō perdet mercedem suam. xi

Et factū est cū cōsummasset ihesus
p̄cipiēs duodecim discipulis su-
is: transijt inde ut doceret et p̄dicaret
ī ciuitatibus eoꝝ. Johānes aūt cū au-
disset in vinculis opera xp̄isti: mittēs
duos de discipulis suis. ait illi. Tu es
q̄ venturꝰ es an aliū expectamꝰ? Et re-
spondens ihesus ait illis. Euntes re-
nūciate iohanni q̄ audistis ⁊ vidistis.
Ceci vident. claudi ambulant. leprosi
mūdantur: surdi audiūt. mortui resur-
gunt. pauperes euangelizant̄: et beatꝰ
est q̄ non fuerit scādalizatus ī me. Il-
lis aūt abeūtibus: cepit ihesus dicere
ad turbas de iohāne. Quid existis in
desertū videre? Arūdinem vento agi-
tatā? Sed quid existis videre? Homi-
nem mollibus vestitū? Ecce qui mol-
libus vestiūtur in domibꝫ regū sunt.
Sed qd̄ existis videre? Prophetā? Etiā
dico vobis: et plusq̄ ꝓphetā. Hic est
enim de quo scriptum ē. Ecce ego mit-
to āgelum meum ante faciem tuam:
qui p̄parabit viam tuam āte te. Amē

dico vobis: non surrexit inter natos
mulieꝝ maior iohāne baptista. Qui
autem minor ē in regno celoꝝ maior
est illo. A diebus aūt iohānis bapti-
ste usq3 nūc regnū celoꝝ vim patitur:
et violenti rapiūt illud. Om̄es enim
prophete ⁊ lex usq3 ad iohānem ꝓphe-
tauerūt: ⁊ si vultis recipere. ipse est heli-
as qui venturꝰ est. Qui habet aures
audiendi audiat. Cui autem similem
estimabo generationē istā? Similis ē
pueris sedentibꝫ in foro: qui clamātes
coequalibus dicunt. Cecinimus vo-
bis et non saltastis: lamentauimus
et non planxistis. Venit enī iohānes
neq3 māducans neq3 bibens: ⁊ dicūt
demoniū habet. Venit filꝰ hominis
māducans et bibens: et dicūt ecce ho-
mo vorax ⁊ potator vini publicanoꝝ
et peccatoꝝ amicus. Et iustificata ē sa-
pientia a filijs suis. Tunc cepit expro-
brare ciuitatibus in quibus facte sūt
plurime virtutes eiꝰ: q̄a non egissent
penitentiā. Ve tibi corozaim. ve tibi
bethsaida: quia si in tyro et sydone
facte essent virtutes que facte sunt ī vo-
bis: olim in cilicio et cinere penitentiā
egissent. Verūtamē dico vobis: tyro ⁊
sydoni remissius erit in die iudicij q̄3
vobis. Et tu capharnaū. nūq̄d usq3
in celum exaltaberis? Usq3 in infernū
descendes. Quia si in sodomis facte
fuissent virtutes que facte sunt ī te: for-
te mansissent usq3 in hāc diē. Verun-
tamē dico vobis: quia terre sodomo-
rum remissius erit in die iudicij q̄3 tibi.
In illo tēpore respondens ihesus di-
xit. Cōfitebor tibi pater dn̄e celi ⁊ terre:
quia abscondisti hec a sapientibꝫ et
prudentibus: et reuelasti ea paruulis.
Ita pater: quoniā sic fuit placitū āte
te. Om̄ia michi tradita sunt a patre

meo. Et nemo nouit filiū nisi pater:
neq3 patrē quis nouit nisi filius: ⁊ cui
voluerit filius reuelare. Venite ad me
om̄es qui laboratis et onerati estis: et
ego reficiā vos. Tollite iugū meum su-
per vos: et discite a me quia mitis sū
et humilis corde: ⁊ inuenietis requiē
animabꝫ vestris. Jugū enim meum
suaue est: et onus meum leue. xij

In illo tempore abijt ihesus per
sata sabbato: discipuli aūt eius
esurientes cepūt vellere spicas ⁊ man-
ducare. Pharisei aūt videntes. dixe-
runt ei. Ecce discipuli tui faciūt: qd̄ nō
licet eis facere sabbatis. At ille dixit e-
is. Nō legistis qd̄ fecerit dauid quan-
do esurijt ⁊ q̄ cū eo erāt. quomō intra-
uit in domū dei. et panes propositio-
nis comedit. quos nō licebat ei edere
neq3 hijs qui cum eo erant: nisi solis
sacerdotibꝫ? Aut non legistis in lege.
quia sabbatis sacerdotes ī templo sab-
batū violāt: ⁊ sine crimine sunt? Dico
autē vobis: quia templo maior est
hic. Si aūt sciretis quid est misericor-
diam volo et non sacrificiū: nunquā
condemnassetis innocentes. Dominꝰ
est enī filius hominis: etiā sabbati. Et
cū inde transisset: venit ī synagogā eoꝝ.
Et ecce homo manū habens aridam:
⁊ interrogabant eum dicentes. Si licet
sabbatis curare? Ut accusarent eum.
Ipe aūt dixit illis. Quis erit ex vobis
homo qui habeat ouē unam? Et si
ceciderit hec sabbatis in foueam: nōne
tenebit ⁊ leuabit eam? Quantomagis
melior ē homo oue. Itaq3 licet sabbatis
benefacere. Tunc ait homini. Extende
manū tuam. Et extendit: et restituta ē
sanitati sicut altera. Exeuntes aūt pha-
risei. consiliū faciebant aduersus eū:
quomō ꝑderent eū. Ihesus aūt sciens

recessit inde: et secuti sunt eum multi:
et curauit eos om̄es. Et p̄cepit eis·ne
manifestū eum facerēt: ut adimplere-
tur qđ dictū est per ysaiam p̄phetam
dicentem. Ecce puer meus quē elegi:
dilectus meus in quo bene cōplacuit
anime mee. Ponā spiritū meum sup
eum: et iudiciū gentibus nunciabit.
Non contendet neq; clamabit: neq;
audiet aliquis in plateis vocem eius.
Arundinē quassatam nō cōfringet:
et linū fumigans non extinguet: do-
nec eiciat ad victoriā iudiciū: et in no-
mine eius gentes sperabūt. Tūc obla-
tus ē ei demoniū habēs cecus et mutꝰ:
et curauit eum ita ut loqueretur et vi-
deret. Et stupebant om̄es turbe: et di-
cebant. Numquid hic ē filius dauid?
Pharisei aūt audientes dixerūt. Hic
nō eicit demones: nisi beelzebub prin-
cipe demonioꝝ. Jhesus autem sciens
cogitacōnes eoꝝ dixit eis. Om̄e regnū
diuisum contra se desolabitur: et o-
mnis ciuitas uel domus diuisa con-
tra se nō stabit. Et si sathanas satha-
nam eicit: aduersus se diuisus ē. Quo-
modo ergo stabit regnū eius? Et si e-
go ī beelzebub eicio demones: filij vri
in quo eiciūt? Ideo ipsi iudices erunt
vestri. Si autē ego in spiritu dei eicio
demones: igitur p̄uenit in vos regnū
dei. Aut quomō potest quisquā intra-
re in domū fortis et vasa eius diripe-
re: nisi prius alligauerit fortem? Et
tunc domū illius diripiet. Qui nō est
mecū contra me ē: et qui nō cōgregat
mecum spargit? Ideo dico vobis: o-
mne peccatū ⁊ blasphemia remittetur
hominibus: spiritus aūt blasphemie
nō remittetur. Et quicumq; dixerit ver-
bum contra filiū hoīs · remittetur ei.
qui autem dixerit cōtra spiritū sanctū

non remittetur ei: neq; in hoc seculo.
neq; in futuro. Aut facite arborē bo-
nam et fructum eius bonū: aut facite
arborē malā: et fructum eius malum.
Siquidē ex fructu · arbor agnoscitur.
Progenies viperarū: quomō potestis
bona loqui cum sitis mali? Ex abun-
dantia enim cordis · os loquit̄. Bonꝰ
homo de bono thesauro p̄fert bona:
et malꝰ homo de malo thesauro pro-
fert mala. Dico aūt vobis: quoniā o-
mne verbū ociosum qđ locuti fuerint
homines: reddent ratione de eo in die
iudicij. Ex verbis enim tuis iustifica-
beris: et ex verbis tuis cōdempnaberis.
Tunc responderūt ei quidā de scribis
⁊ phariseis dicētes. Magister: volumꝰ
a te signū videre. Qui respondens ait
illis. Generatio mala et adultera si-
gnum querit: et signū non dabitur ei
nisi signū ione prophete. Sicut enim
fuit ionas in ventre ceti tribus diebꝫ ⁊
tribus noctibus: sic erit filius hominis
in corde terre tribꝫ diebꝫ et tribus no-
ctibus. Viri niniuite surgent ī iudicio
cum generatione ista ⁊ cōdempnabūt
eam: quia penitentiā egerunt in predi-
catione ione. Et ecce plusquā iona hic.
Regina austri surget in iudicio cū ge-
neratione ista et cōdempnabit eā: q̄a
venit a finibꝫ terre audire sapientiā
salomonis. Et ecce plusq̄ salomon
hic. Cum autem immūdus spiritus
exierit ab homine ambulat p̄ loca a-
rida · querens requiē et non inuenit.
Tunc dicit. Reuertar in domū meam
unde exiui. Et veniēs inuenit eā vacan-
tem scopis mūdatam ⁊ ornatā. Tūc
vadit et assumit septem alios spiritꝰ
secum nequiores se · et intrantes habi-
tant ibi: et fiūt nouissima hominis
illius · peiora prioribus. Sic erit et

generationi huic pessime. Adhuc eo
loquente ad turbas: ecce mater eius ⁊
fratres stabāt foris · querentes loqui
ei. Dixit aūt ei quidā. Ecce mater tua
et fratres tui foris stant · querentes te.
At ipse respondens dicenti sibi ait.
Que est mater mea: ⁊ qui sunt fratres
mei? Et extendens manū in discipu-
los suos dixit. Ecce mater mea et fra-
tres mei. Quicumq; enim fecerit volun-
tatem patris mei · qui in celis est: ipse
meus frater soror et mater est. xiij

In illo die exiens ihesus de domo
sedebat secus mare · ⁊ cōgregate
sunt ad eum turbe multe · ita ut in na-
uiculā ascendens sederet: et om̄is tur-
ba stabat in litore: et locutus est eis
multa in parabolis dicens. Ecce exiit
qui seminat seminare. Et dū seminat
quedā ceciderūt secus viam: ⁊ venerūt
volucres et comederūt ea. Alia autē
ceciderūt in petrosa ubi non habebāt
terram multam: ⁊ cōtinuo exorta sūt
quia nō habebāt altitudinē terre. So-
le autem orto estuauerūt · et quia non
habebāt radicē aruerūt. Alia autem
ceciderūt in spinas: et creuerunt spine
et suffocauerūt ea. Alia autem cecide-
runt ī terrā bonā: et dabūt fructū · ali-
ud cētesimū · aliud sexagesimū: aliud
tricesimum. Qui habet aures audien-
di audiat. Et accedentes discipuli di-
xerunt ei. Quare in parabolis loque-
ris eis? Qui respondēs ait illis. Quia
vobis datum est nosse misteria regni
celorum: illis aūt nō est datum. Qui
enim habet dabitur ei et abundabit.
Qui autē non habet: et qđ habet au-
feretur ab eo. Ideo ī parabolis loquor
eis · quia videntes non vident · ⁊ audi-
entes non audiunt neq; intelligūt: et
adimpletur ī eis p̄phetia ysaie dicētis.

Auditu audietis ⁊ non intelligetis: ⁊
videntes videbitis et non videbitis.
Incrassatū est enim cor p̄pli huiꝰ et au-
ribus grauiter audierunt · et oculos
suos clauserūt: nequādo videāt ocu-
lis ⁊ auribꝫ audiāt · ⁊ corde intelligāt:
et cōuertantur et sanē eos. Vestri au-
tem beati oculi quia vident: et aures
vestre quia audiunt. Amen quippe di-
co vobis: quia multi p̄phete et iusti
cupierūt videre que videtis et non vi-
derunt: et audire que auditis · et non
audierūt. Vos ergo audite parabolā
seminātis. Om̄is qui audit verbum
regni et non intelligit · venit malus ⁊
rapit qđ seminatū est in corde eiꝰ: hic
est qui secus viam seminatus est. Qui
autem sup petrosa seminatus est: hic
est qui verbū audit · et continuo cum
gaudio accipit illud. Non habet aūt
in se radicem: sed ē temporalis. Facta
autem tribulatione et p̄secucōne p̄pter
verbū: cōtinuo scandalizabitur. Qui
autem est seminatus in spinis: hic est
qui verbum dei audit · et sollicitudo se-
culi istius et fallacia diuiciarū suffo-
cat verbum: et sine fructu efficit̄. Qui
vero in terrā bonā seminatus est: hic ē
qui audit verbū et intelligit ⁊ fructum
affert: et facit aliud quidem centesi-
mum · et aliud autem sexagesimum ·
aliud vero tricesimū. Aliā parabolā
proposuit illis dicens. Simile factū
est regnū celorū homini q̄ seminauit
bonū semen in agro suo. Cum autē
dormirent homines: venit inimicus
eius et superseminauit zizania ī medio
tritici · et abijt. Cum autē creuisset her-
ba ⁊ fructum fecisset: tunc apparuerūt
et zizania. Accedentes autem serui pa-
trisfamilias · dixerūt ei. Domine · nōne
bonum semen seminasti in agro tuo:

unde ergo habet zizania? Et ait illis.
Inimicus homo hoc fecit. Servi aūt
dixerūt ei. Vis imus et colligim⁹ ea?
Et ait. Non. Ne forte colligentes zi-
zania eradicetis simul et triticū. Sini-
te utraq; crescere usq; ad messem: et in
tempore messis dicā messoribus. Col-
ligite primū zizania. ⁊ alligate ea fas-
ciculos ad comburendū: triticū autē
congregate in horreū meum. Aliam
parabolā ꝓposuit eis dicens. Simile
est regnū celoꝝ grano synapis: qđ ac-
cipiens homo seminavit ī agro suo:
qđ minimū quidē est omībus semini-
bus. Cum autem creverit maius est o-
mnibus oleribus: et fit arbor ita ut
volucres celi veniāt et habitent in ra-
mis eius. Aliam parabolā locutus ē
eis. Simile est regnū celoꝝ fermento.
qđ acceptum mulier abscōdit in fari-
ne satis tribus: donec fermentatum est
totum. Hec omīa locutus est ihesus ī
parabolis ad turbas: et sine parabo-
lis nō loquebat̄ eis. ut impleretur qđ
dictum erat per ꝓphetam dicentē. Ape-
riam in parabolis os meum: eructa-
bo abscondita a cōstitutione mundi.
Tunc dimissis turbis venit in domū:
et accesserunt ad eum discipuli eius di-
centes. Edissere nobis parabolā ziza-
niorū agri. Qui respondens ait. Qui
seminat bonū semen. ē filius hominis.
Ager aūt ē mūdus. Bonū vero semē.
hij sunt filij regni. Zizania aūt filij
sunt nequā. Inimic⁹ aūt qui semina-
vit ea. est dyabolus. Messis vero con-
summatio seculi est. Messores autem
angeli sunt. Sicut ergo colligunt̄ zi-
zania et igni cōburuntur: sic erit ī con-
sūmatione seculi. Mittet filius homi-
nis angelos suos. ⁊ colligēt de regno
eius omīa scandala. ⁊ eos qui faciunt

iniquitatem: et mittent eos ī caminū
ignis. ibi erit fletus et stridor dentiū.
Tūc iusti fulgebūt sicut sol ī regno pa-
tris eoꝝ. Qui habet aures audiendi
audiat. Simile est regnū celoꝝ thesau-
ro abscondito in agro: quē qui inve-
nit homo abscondit. et pre gaudio il-
lius vadit et vendit universa q̄ habet:
⁊ emit agrū illū. Iterū simile est regnū
celoꝝ homini negociatori: querenti
bonas margaritas. Inventa aūt una
ꝓciosa margarita: abijt et vēdidit o-
mnia que habuit et emit eam. Iterum
simile est regnū celoꝝ sagene misse in
mare: ⁊ ex omī genere pisciū cōgregan-
ti. Quā cum impleta esset educentes et
secus litus sedentes. elegerūt bonos in
vasa: malos autē foras miserūt. Sic
erit in cōsummatione seculi. Exibunt
angeli. et separabūt malos de medio
iustorū. et mittent eos in caminum
ignis: ibi erit fletus et stridor dentium.
Intellexistis hec omīa? Dicūt ei. Etiā.
Ait illis. Ideo omīs scriba doctus in
regno celoꝝ similis est homini patri-
familias: qui ꝓfert de thesauro suo
nova ⁊ vetera. Et factum est cū cōsum-
masset ihesus parabolas istas. trans-
ijt inde. Et veniēs in patriā suā docebat
eos ī synagogis eoꝝ: ita ut mirarent̄
et dicerēt. Unde huic sapiētia hec ⁊ vir-
tutes? Nōne hic est fabri fili⁹? Nōne
mater ei⁹ dicit̄ maria et fr̄es ei⁹ iacob⁊
et ioseph. et simon ⁊ iudas: et sorores
ei⁹ nōne omēs apud nos sūt? Unde
ergo huic oīa ista? Et sic scādalizaban-
tur in eo. Ihesus aūt dixit eis. Non ē
propheta sine honore nisi ī patria sua
⁊ in domo sua. Et nō fecit ibi virtutes
multas: ꝓpter incredulitatē illoꝝ. XIIII

In illo tempore audivit herodes
tetrarcha famam ihesu: et ait

pueris suis. Hic ē iohānes baptista:
ipse surrexit a mortuis: et ideo virtutes
operantur in eo. Herodes enim tenuit
iohānem et alligavit eum: et posuit ī
carcerem ꝓpter herodiadē uxorem fra-
tris sui. Dicebat enim illi iohannes.
Non licet tibi habere eam. Et volens
illum occidere timuit ꝓpłm: quia sicut
prophetā eum habebāt. Die aūt na-
talis herodis. saltavit filia herodiadis
in medio: et placuit herodi. Unde cū
iuramēto pollicit⁹ ē ei dare: qđcunq;
postulasset ab eo. At illa premonita
a matre sua da michi inquit hic ī di-
sco: caput iohānis baptiste. Et contri-
status est rex: ꝓpter iuramētū autem ⁊
eos qui pariter recūbebant iussit dari.
Misitq; et decollavit iohānem in car-
cere. Et allatū est caput eius ī disco. et
datum est puelle: et illa attulit matri
sue. Et accedentes discipuli eius tule-
runt corpus et sepelierūt illud: et veni-
entes nunciaverūt ihesu. Quod cum
audisset ihesus secessit inde in navicu-
lam: in locū desertū seorsum. Et cum
audissent turbe secute sunt eū pedestres
de civitatibus. Et exiens vidit turbam
multam. et misertus est eis: et curavit
languidos eoꝝ. Vespere autē facto. ac-
cesserūt ad eū discipuli eius dicentes.
Desertus est locus. et hora iam p̄terijt
dimitte turbas: ut euntes in castella
emāt sibi escas. Ihesus autē dixit eis.
Non habent necesse ire: date illis vos
mādu care. Responderūt ei. Non ha-
bemus hic nisi quinq; panes et duos
pisces. Qui ait eis. Afferte michi illos
huc. Et cum iussisset turbā discūbere
sup fenū: acceptis quinq; panibꝫ et du-
obus piscibꝫ. aspiciens in celū benedi-
xit et fregit. et dedit discipulis panes:
discipuli aūt turbis. Et mādu caverūt

omnes: et saturati sunt. Et tulerūt re-
liquias duodecim cophinos fragmen-
toꝝ plenos. Māducantiū autem fuit
numerus quinq; milia viroꝝ: exceptis
mulieribus ⁊ parvulis. Et statim ius-
sit discipulos ascendere in naviculā:
et p̄cedere eum transfretū donec dimit-
teret turbas. Et dimissa turba. ascendit
in mōtem solus orare. Vespere autē
facto solus erat ibi. Navicula autem
in medio mari iactabatur fluctibus.
Erat enim cōtrarius ventus. Quarta
aūt vigilia noctis. venit ad eos ābu-
lans sup mare. Et vidētes eū sup ma-
re ābulantē. turbati sūt dicētes: q̄a fan-
tasma est. Et p̄ timore clamaverunt.
Statimq; ihesus locutus est eis dicēs.
Habete fiduciā: ego sum: nolite timere.
Respondēs autem petrus dixit. Dn̄e
si tu es. iube me venire ad te sup aquas.
At ipse ait. Veni. Et descendēs petrus
de navicula ābulabat sup aquam ut
veniret ad ihesum. Vidēs vero ventū
validū timuit. Et cum cepisset mergi:
clamavit dicens. Dn̄e salvū me fac.
Et cōtinuo ihesus extendens manū
apprehendit eum: et ait illi. Modice
fidei quare dubitasti? Et cū ascendisset
in naviculā: cessavit vent⁹. Qui aūt ī
navicula erant: venerūt et adoraverūt
eum dicentes. Vere filius dei es. Et cū
transfretassent: venerūt ī terrā genesar.
Et cum cognovissent eum viri loci il-
lius. miserūt in universam regionem
illā. ⁊ obtulerūt ei omēs male habētes:
et rogabāt eū ut vel fimbriam vesti-
menti eius tangerent. Et quicunq; te-
tigerunt. salvi facti sunt. XV

Tunc accesserūt ad eum ab ihero-
solimis scribe et pharisei dicētes.
Quare discipuli tui transgrediuntur
traditiones senioꝝ? Non enim lavāt

manus suas cum panem mādurāt.
Ipse autem respondēs ait illis. Quare
et vos transgredimini mandatum dei
propter traditionē vestrā? Nam deus
dixit. Honora patrem et matrē: et qui
maledixerit patri vel matri morte mo-
riatur. Vos autem dicitis. quicumqꝫ
dixerit patri vel matri munꝰ quodcumqꝫ
est ex me tibi ꝓderit: et non honorifi-
cabit patrē suum aut matrem suam:
et irritum fecistis mādatum dei ꝓpter
traditionē vestrā. Ypocrite: bene ꝓphe-
tavit de vobis ysaias dicens. Popu-
lus hic labijs me honorat: cor autē
eorꝫ lōge est a me. Sine causa autem
colūt me docentes doctrinas et māda-
ta hominū. Et convocatis ad se tur-
bis dixit eis. Audite et intelligite. Nō
quod intrat in os coinquinat homi-
nem: sed qđ procedit ex ore hoc coinqui-
nat hominē. Tunc accedentes discipli
eius dixerūt ei. Scis quia pharisei au-
dito verbo hoc scandalizati sunt? At
ille respondēs ait. Omnis plātatio
quā non plātavit pater meus celestis
eradicabitur. Sinite illos: ceci sunt et
duces cecorꝫ. Cecus autem si ceco ducā-
tum prestet: ambo ī foveā cadūt. Re-
spondēs aūt petrus dixit ei. Edissere
nobis parabolā istā. At ille dixit. Ad-
huc et vos sine intellectu estis? Non
intelligitis quia omne qđ in os intrat
in ventrem vadit: et in secessum emitti-
tur? Que aūt procedunt de ore de corde
exeunt: et ea coinquināt hominē. De
corde enim exeunt male cogitationes:
homicidia. adulteria. fornicationes. fur-
ta. falsa testimonia. blasphemie. Hec
sunt que coinquinant hominē. Nō lo-
tis aūt manibꝫ manducare nō coin-
quinat hominē. Et egressus inde se-
cessit in partes tyri et sydonis. Et ecce

mulier chananea a finibꝫ illis egressa:
clamavit dicens ei. Miserere mei dn̄e
fili david: filia mea male a demonio
vexatur. Qui non respōdit ei verbum.
Et accedentes discipuli eius rogabāt
eum dicentes. Dimitte eā: qꝛ clamat
post nos. Ipse autē respondens ait.
Non sum missus nisi ad oves q̄ peri-
erunt domus israhel. At illa venit: et
adoravit eū dicens. Domine adiuva
me. Qui respōdens ait. Nō ē bonū su-
mere panē filiorꝫ: et mittere canibꝫ. At
illa dixit. Etiā dn̄e. Nā et catelli edūt
de micis que cadūt de mensa domi-
norꝫ suorꝫ. Tunc respondens ihesus
ait illi. O mulier magna est fides tua:
fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia e-
ius ex illa hora. Et cum transisset inde
ihesus: venit secꝰ mare galilee: et ascen-
dens in mōtem sedebat ibi. Et accesse-
runt ad eum turbe multe: habentes se-
cum mutos. cecos. claudos. debiles: et
alios multos: et ꝓiecerūt eos ad pedes
eius: et curavit eos. ita ut turbe mira-
rentur videntes mutos loquētes. clau-
dos ambulātes. cecos videntes: et ma-
gnificabāt deum israhel. Ihesus aūt
cōvocatis discipulis suis dixit. Mise-
reor turbe: quia triduo iam ꝑseverāt
mecum. et non habent qđ māducent.
Et dimittere eos ieiunos nolo: ne de-
ficiāt in via. Et dicūt ei discipuli. Un-
de ergo nobis in deserto panes tātos:
ut saturemꝰ turbam tantā? Et ait illis
ihesus. Quot panes habetis? At illi
dixerūt. Septē. Et paucos pisciculos.
Et ꝓcepit turbe: ut discumberent super
terram. Et accipiens septem panes et
pisces: et gratias agens fregit et dedit
discipulis suis: et discipuli dederūt po-
pulo. Et comederūt omnes et saturati
sunt. Et qđ superfuit de fragmentis:

tulerūt septem sportas plenas. Erāt
autē q̄ māducaverūt quatuor milia
hominū: extra parvulos et mulieres.
Et dimissa turba ascendit ī naviculā:
et venit in fines magedan. XVI

Et accesserūt ad eum pharisei et sa-
ducei temptantes: et rogaverūt
eum ut signū de celo ostenderet eis. At
ille respondens ait illis. Facto vespe-
re dicitis serenū erit: rubicundū est e-
nim celum. Et mane hodie tempestas:
rutilat enim triste celum. Faciē ergo
celi diiudicare nostis: signa aūt tem-
porū nō potestis. Generatio mala et
adultera signū querit: et signū nō da-
bitur ei nisi signū ione. Et relictis illis
abijt. Et cum venissent discipuli eius
trans fretū: obliti sunt panes accipere.
Qui dixit illis. Intuemini et cavete a
fermēto phariseorꝫ et saduceorꝫ. At illi
cogitabāt inter se dicentes. Quia pa-
nes non accepimus. Sciens autē ihe-
sus dixit. Quid cogitatis inter vos
modice fidei: quia panes nō habetis?
Nondū intelligitis neqꝫ recordamini
quinqꝫ panū et quinqꝫ milia hominū:
et quot cophinos sumpsistis? Neqꝫ
septem panū et quatuor milia homi-
num: et quot sportas sūpsistis? Qua-
re nō intelligitis quia nō de pane dixi
vobis: cavete a fermēto phariseorꝫ et
saduceorꝫ? Tunc intellexerūt quia nō
dixerit cavendū a fermēto panū: sed a
doctrina phariseorꝫ et saduceorꝫ. Ve-
nit aūt ihesus ī partes cesaree philip-
pi: et interrogabat discipulos suos di-
cens. Quē dicūt homines esse filiū ho-
minis? At illi dixerūt. Alij iohannē
baptistam. alij heliam. alij vero ihere-
miam: aut unū ex ꝓphetis. Dicit illis
ihesus. Vos aūt quē me esse dicitis?
Respondēs simon petrus dixit. Tu es

cristus filius dei vivi. Respondēs aūt
ihesus dixit ei. Beatus es simon bar-
iona: quia caro et sanguis nō revela-
vit tibi: sed pater meus qui in celis est.
Ego dico tibi. quia tu es petrus et sup
hanc petrā edificabo ecclesiā meam: et
porte inferi non ꝑvalebūt adversus e-
am. Et tibi dabo claves regni celorū.
Et quodcumqꝫ ligaveris super terrā erit li-
gatum et in celis: et quodcumqꝫ solveris
sup terrā erit solutū in celis. Tunc ꝑce-
pit discipulis suis ut nemini dicerent:
quia ipse esset ihesus cristus. Exinde
cepit ihesus ostendere discipulis suis.
quia oporteret eum ire iherosolimā: et
multa pati a senioribꝫ et scribis et prin-
cipibus sacerdotum: et occidi et tercia
die resurgere. Et assumens eum pe-
trus: cepit increpare illum dicens. Ab-
sit a te domine: non erit tibi hoc.
Qui conversus dixit. Vade post me
sathanas scandalum es michi: quia
non sapis ea que dei sunt: sed ea q̄ sūt
hominū. Tūc ihesus dixit discipulis
suis. Si quis vult post me venire ab-
neget semetipsum: et tollat crucem suā
et sequatur me. Qui enī voluerit ani-
mam suā salvam facere: ꝑdet eā. Qui
autem ꝑdiderit animā suā ꝓpter me:
inveniet eam. Quid enim ꝓdest homi-
ni si mūdū universum lucret: anime
vero sue detrimentū patiatur? Aut quā
dabit homo commutationē pro ani-
ma sua? Filius enim hominis venturus
est in gloria patris sui cum angelis su-
is: et tunc reddet unicuiqꝫ secundū ope-
ra eius. Amē dico vobis: sunt quidā
de hic stantibus qui non gustabunt
mortem. donec videant filium ho-
minis venientē ī regno suo. XVII

Et post dies sex assumpsit ihesus
petrū et iacobum et iohannem

fratrē eius: et ducit illos in montem
excelsum seorsum: et transfiguratus ē
ante eos. Et resplenduit facies eius si-
cut sol: vestimenta aūt eius facta sunt
alba sicut nix. Et ecce apparuerūt illis
moyses ⁊ helias cum eo loquētes. Re-
spondens aūt petrus dixit ad ihesum.
Domine bonū est nos hic esse: si vis
faciamus hic tria tabernacula: tibi
unū et moysi unum et helie unū. Ad-
huc eo loquente: ecce nubes lucida ob-
umbrauit eos. Et ecce vox de nube di-
cens. Hic ē filius meus dilectus ī quo
michi bene complacui: ipm audite. Et
audientes discipuli ceciderūt in faciem
suā: et timuerūt valde. Et accessit ihe-
sus et tetigit eos: dixitqꝫ eis. Surgite
et nolite timere. Leuātes autē oculos
suos neminē viderūt: nisi solū ihesū.
Et descendentibus illis de monte: p̄ce-
pit ihesus dicens. Nemini dixeritis vi-
sionē: donec filius hominis a mortu-
is resurgat. Et interrogauerūt eū disci-
puli dicentes. Quid ergo scribe dicunt
q̄ heliā oporteat primū venire? At
ille respondens ait eis. Helias quidē
venturus est: ⁊ restituet omnia. Dico
autem vobis quia helias iam venit:
⁊ non cognouerūt eum: sed fecerūt ī eo
quecumqꝫ voluerunt. Sic et filius ho-
minis passurꝰ est ab eis. Tūc intellexe-
runt discipuli quia de iohāne bapti-
sta dixisset eis. Et cum venisset ad tur-
bam: accessit ad eum homo genibus
prouolutꝰ ante eū dicens. Domine
miserere filio meo quia lunaticus est:
et male patitur. Nam sepe cadit in i-
gnem: et crebro in aquā. Et obtuli eū
discipulis tuis: et non potuerūt curare
eum. Respōdens ihesus dixit. O gene-
ratio incredula ⁊ puersa quousqꝫ ero
vobiscū? Usqꝫ quo patiar vos? Afferte
huc illū ad me. Et increpauit illū ihe-
sus: et exiit ab eo demoniū et curatus
est puer ex illa hora. Tunc accesserunt
discipuli ad ihesum secreto et dixerunt.
Quare nos nō potuimꝰ eicere illum?
Dicit illis. Propter incredulitatē ve-
stram. Amen quippe dico vobis: si ha-
bueritis fidem sicut granū sinapis di-
cetis mōti huic transi hinc et trāsibit:
et nichil impossibile erit vobis. Hoc
autem genus non eicitur nisi per ora-
tionē ⁊ ieiuniū. Cōuersantibꝫ aūt eis
in galilea dixit illis ihesus. Filius ho-
minis tradendus est in manus homi-
num: et occident eū: et tercia die resur-
get. Et cōtristati sunt vehementer. Et
cum venissent capharnaū: accesserūt q̄
didragmā accipiebāt ad petrū ⁊ dixe-
runt ei. Magister vester non soluit di-
dragmā. Ait. Etiā. Et cum intrasset
in domū: p̄uenit eum ihesus dicens.
Quid tibi videtur simon? Reges terre
a quibꝫ accipiūt tributū vel censum:
a filijs suis an ab alienis? Et ille dixit.
Ab alienis. Dixit illi ihesus. Ergo li-
beri sūt filij. Ut autē nō scādalizemus
eos: vade ad mare et mitte hamum: et
eum piscem qui primus ascenderit tol-
le: et aperto ore eius invenies staterē:
illū sumēs da eis p̄ me et te. XVIII

In illa hora accesserunt discipuli
ad ihesum dicentes. Quis putas
maior est in regno celoꝝ? Et aduocās
ihesus paruulū: statuit eum in medio
eoꝝ ⁊ dixit. Amē dico vobis: nisi con-
uersi fueritis ⁊ efficiamini sicut paruu-
li: non intrabitis in regnū celoꝝ. Qui-
cunqꝫ ergo humiliauerit se sicut par-
uulus iste: hic est maior ī regno celoꝝ.
Et qui susceperit unū paruulū talem
in nomine meo: me suscipit. Qui aūt
scandalizauerit unū de pusillis istis
qui in me credūt: expedit ei ut suspēda-
tur mola asinaria ī collo eiꝰ: et dimer-
gatur in profundū maris. Ve mun-
do ab scandalis. Necesse est enim ut
veniāt scādala. Verūtamen ve homi-
ni p̄ quem scandalū venit. Si autem
manꝰ tua vel pes tuus scandalizat te:
abscide eum ⁊ p̄iice abs te. Bonū tibi
est ad vitā ingredi debilē vel claudū:
q̄ȝ duas manus vel duos pedes ha-
bentem mitti in ignem eternū. Et si o-
culus tuꝰ scādalizat te: erue eū et p̄iice
abs te. Bonū tibi est unū oculū haben-
tem in vitā intrare: q̄ȝ duos oculos
habentē mitti in iehennā ignis. Vide-
te ne contemnatis unū ex hijs pusil-
lis. Dico enim vobis: quia āgeli eoꝝ
in celis semper vident faciē patris mei
qui in celis ē. Venit enim filius hoīs
saluare qd̄ perierat. Quid vobis vide-
tur? Si fuerint alicui centū oues et er-
rauerit una ex eis: nōne relinquit no-
naginta nouē in mōtibꝫ ⁊ vadit que-
rere eā que errauit? Et si cōtigerit ut in-
ueniat eā: amē dico vobis quia gau-
det sup̄ eam magis q̄ȝ sup̄ nonaginta
nouē que nō errauerūt. Sic nō est vo-
luntas ante patrē vestrū qui ī celis est:
ut pereat unus de pusillis istis. Si au-
tem peccauerit in te frater tuus: vade
et corripe eum inter te et ipm solū. Si
te audierit: lucratꝰ eris fratrem tuum.
Si aūt non te audierit: adhibe tecum
adhuc unū vel duos: ut ī ore duoꝝ
vel triū testiū stet omē verbū. Qd̄ si nō
audierit eos: dic ecclesie. Si aūt eccle-
siam non audierit: sit tibi sicut ethnicꝰ
et publicanꝰ. Amen dico vobis: que-
cunqꝫ alligaueritis sup̄ terram erūt li-
gata et in celo: et quecunqꝫ solueritis
sup̄ terram erunt soluta et in celo. Ite-
rum dico vobis: quia si duo ex vobis
cōsenserint sup̄ terrā de omī re quācun-
qꝫ pecierit: fiet illis a patre meo qui ī ce-
lis ē. Ubi enim sunt duo vel tres con-
gregati in nomine meo: ibi sum ī me-
dio eoꝝ. Tunc accedens petrus ad eū
dixit. Domine quotiens peccabit in
me frater meus: ⁊ dimittā ei usqꝫ septi-
es? Dicit illi ihesus. Nō dico tibi usqꝫ
septies: sed usqꝫ septuagies septies. Ide-
o assimilatum est regnū celoꝝ homini
regi: qui voluit rationē ponere cum
seruis suis. Et cū cepisset rationem po-
nere: oblatus est ei unꝰ qui debebat ei
decē milia talenta. Cum aūt non ha-
beret unde redderet: iussit eum dominꝰ
eius venūdari et uxorem eius ⁊ filios
et omnia que habebat: et reddi. Proci-
dens aūt seruus ille orabat eū dicens.
Patientiā habe in me: et omīa reddā
tibi. Misertus aūt dominꝰ serui illius:
dimisit eum: et debitū dimisit ei. Egres-
sus aūt seruus ille: invenit unum de
conseruis suis qui debebat ei centum
denarios: et tenens suffocabat eū di-
cens. Redde qd̄ debes. Et p̄cidēs con-
seruus eius rogabat eum dicēs. Pa-
tientiā habe in me: et omnia reddā tibi.
Ille aūt noluit: sed abijt et misit eum
in carcerē donec redderet debitum. Vi-
dētes autē conserui eius que fiebant:
cōtristati sunt valde: ⁊ venerūt et nar-
rauerūt dño suo omīa q̄ facta fuerāt.
Tūc vocauit illū dominꝰ suus: et ait
illi. Serue nequā: omē debitū dimisi
tibi quoniā rogasti me. Nōne ergo
oportuit ⁊ te misereri cōserui tui: sicut
et ego tui misertus sum? Et iratus
dominus eius tradidit eum tortori-
bus: quo adusqꝫ redderet uniuersum
debitum. Sic et pater meus celestis
faciet vobis: si non remiseritis unus-
quisqꝫ frī suo de cordibꝫ vr̄is. XIX

Et factũ est cũ consummasset ihe-
sus sermones istos migrauit a
galilea: et venit in fines iudee trãs ior-
danen. ⁊ secute sunt eũ turbe multe: et
curauit eos ibi. Et accesserũt ad eum
pharisei temptantes eũ ⁊ dicentes. Si
licet homini dimittere vxorem suam
quacunqꝫ ex causa? Qui respondens
ait eis. Non legistis quia qui fecit ho-
mines ab inicio masculũ et feminam
fecit eos? Et dixit. Propter hoc dimit-
tet homo patrẽ et matrẽ. et adherebit
vxori sue: et erũt duo ĩ carne vna. Ita-
qꝫ iã non sunt duo. sed vna caro. Qđ
deus cõiunxit: homo nõ separet. Di-
cunt illi. Quid ergo moyses manda-
uit dari libellum repudij ⁊ dimittere?
Ait illis. Quoniã moyses ad duriciã
am cordis vestri pmisit vobis dimit-
tere vxores vr̃as: ab inicio autẽ non
fuit sic. Dico autem vobis: quia qui-
cunqꝫ dimiserit vxorẽ suã nisi ob for-
nicatõnẽ ⁊ aliã duxerit: mechatur. Et
qui dimissam duxerit mechatur. Di-
cunt ei discipuli eius. Si ita est causa
hominis cum vxore: non expedit nu-
bere. Qui dixit. Non omnes capiunt
verbũ istud: sed quibus datũ ẽ. Sunt
enim eunuchi qui de matris vtero si-
gnati sunt: et sunt eunuchi qui facti
sunt ab hominibꝫ: et sunt eunuchi q̃
se ĩpos castrauerũt ꝑpter regnũ celoꝝ.
Qui potest capere capiat. Tunc obla-
ti sunt ei paruuli: ut manus eis impo-
neret et oraret. Discipuli autẽ increpa-
bant eos. Ihesus vero ait eis. Sinite
paruulos. et nolite eos ꝓhibere ad me
venire. taliũ est enim regnũ celoꝝ. Et
cum imposuisset eis manꝰ: abijt inde.
Et ecce vnus accedens ait illi. Magi-
ster bone: quid boni faciã ut habeam
vitam eternã? Qui dixit ei. Quid me
interrogas de bono? Vnus est bonꝰ
deus. Si autem vis ad vitã ingredi:
serua mãdata. Dicit illi. Que? Ihesꝰ
autẽ dixit. Non homicidiũ facias. nõ
adulterabis. non facies furtũ. nõ fal-
sum testimoniũ dices: honora patrem
et matrem. diliges ꝓximũ tuũ sicut te
ipsum. Dicit illi adolescens. Omnia
hec custodiui: quid adhuc michi deest?
Ait illi ihesus. Si vis ꝑfectus esse. va-
de vende que habes et da pauperibꝫ.
et habebis thesauꝝ in celo: ⁊ veni seque-
re me. Cum audisset autẽ adolescens
verbũ: abijt tristis. Erat enim habẽs
multas possessiones. Ihesus autem
dixit discipulis suis. Amen dico vo-
bis: quia diues difficile intrabit in re-
gnum celoꝝ. Et iterũ dico vobis. Fa-
cilius est camelũ ꝑ foramen acꝰ trans-
ire: q̃ꝫ diuitem intrare in regnũ celorũ.
Auditis autẽ hijs discipuli mirabãn-
tur valde dicentes. Quis ergo poterit
saluus esse? Aspiciens autẽ ihesus. di-
xit illis. Apud homines hoc impossi-
bile est: apud deum autẽ omnia possi-
bilia sunt. Tunc respondens petrus.
dixit ei. Ecce nos reliquimꝰ oĩa: et
secuti sumꝰ te. Quid ergo erit nobis?
Ihesus autẽ dixit illis. Amen dico vo-
bis: q vos qui secuti estis me in rege-
neratione cum sederit filius hominis
in sede maiestatis sue. sedebitis ⁊ vos
sup sedes duodecim. iudicãtes duode-
cim tribus israhel. Et omnis qui reli-
quit domũ vel fratres aut sororeſ. aut
patrem aut matrem aut vxorẽ aut fili-
os aut agros ꝑpter nomẽ meum: cen-
tuplũ accipiet. ⁊ vitam eternã possi de-
bit. Multi autem erunt primi nouis-
simi: et nouissimi primi. XX

Simile est regnum celoꝝ homini
patrifamilias: qui exijt primo
mane conducere operarios ĩ vineam
suã. Conuentione autẽ facta cũ opera-
rijs ex denario diurno: misit eos ĩ vi-
neam suã. Et egressus circa horam ter-
ciam: vidit alios stantes ĩ foro ocio-
sos. et illis dixit. Ite et vos ĩ vineam.
et qđ iustũ fuerit dabo vobis. Illi au-
tem abierũt. Iterum autem exijt circa
sextã et nonã horam: et fecit similiter.
Circa vndecimã vero exijt: et inuenit
alios stantes. et dicit illis. Quid hic
statis tota die ociosi? Dicũt ei. Quia
nemo nos conduxit. Dicit illis. Ite ⁊
vos ĩ vineã. Cũ sero autem factũ esset.
dicit dñs vinee ꝓcuratori suo. Voca
operarios et redde illis mercedẽ: inci-
piens a nouissimis vsqꝫ ad primos.
Cũ venissent ergo q̃ circa vndecimam
horam venerant: acceperũt singuloſ
denarios. Venientes autem et primi.
arbitrati sunt qđ plus essent acceptu-
ri: acceperũt autẽ et ipsi singulos dena-
rios. Et accipientes murmurabant
aduersus patremfamilias dicẽtes. Hij
nouissimi una hora fecerũt: et pares
illos nobis fecisti qui portauimus
pondus diei et estus? At ille respon-
dens vni eoꝝ dixit. Amice. non facio
tibi iniuriã. Nõne ex denario cõueni-
sti mecum? Tolle qđ tuũ ẽ et vade. Vo-
lo autem ⁊ huic nouissimo dare. sicut
et tibi. Aut non licet michi qđ volo
facere? An oculus tuus nequã est. q̃a
ego bonus sum? Sic erũt nouissimi
primi: et primi nouissimi. Multi enĩ
sunt vocati: pauci vero electi. Et ascen-
dens ihesus iherosolimã: assumpsit
duodecim discipulos secreto. et ait il-
lis. Ecce ascendimꝰ iherosolimã. ⁊ fili-
us hominis tradetur principibꝫ sacer-
dotum et scribis: et cõdemnabũt eum
morte: et tradent eum gentibus ad
deludendũ et flagellãdũ: et crucifigen-
dum: ⁊ tercia die resurget. Tũc accessit
ad eũ mater filioꝝ zebedei cũ filijs suiſ:
adorãs ⁊ petẽs aliqđ ab eo. Qui dixit
ei. Quid vis? Ait illi. Dic ut sedeant
hij duo filij mei vnꝰ ad dexterã tuã. et
vnus ad sinistram in regno tuo. Re-
spondens autem ihesus dixit. Nescitiſ
quid petatis. Potestis bibere calicem
quẽ ego bibiturꝰ sum? Dicũt ei. Pos-
sumus. Ait illis. Calicem quidẽ meũ
bibetis: sedere autem ad dexteram me-
am et sinistrã non est meum dare vo-
bis: sed quibus paratũ est a patre meo.
Et audientes decem. indignati sunt
de duobus fratribꝫ. Ihesus autem vo-
cauit eos ad se. et ait. Scitis q̃a prin-
cipes gentiũ dominãtur eorũ: et qui
maiores sunt potestatem exercent inẽ
eos? Non ita erit inter vos. Sed qui-
cunqꝫ voluerit inter vos maior fieri:
sit vester minister. Et qui voluerit inẽ
vos primꝰ esse: erit vester seruus. Si-
cut filius hominis nõ venit ministra-
ri sed ministrare: ⁊ dare animã suam
redemptionem ꝑ multis. Et egredien-
tibus illis ab iericho: secuta est eũ tur-
ba multa. Et ecce duo ceci sedentes se-
cus viam. audierũt quia ihesus trans-
iret: ⁊ clamauerũt dicentes. Domine:
miserere nostri. fili dauid. Turba autẽ
increpabat eos ut tacerent. At illi ma-
gis clamabãt dicentes. Dñe: miserere
nostri. fili dauid. Et stetit ihesus: et vo-
cauit eos et ait. Quid vultis ut faciã
vobis? Domine ut aperiantur oculi
nostri. Misertus autem eorũ ihesus:
tetigit oculos eorum. Et confestim vi-
derunt: et secuti sunt eum. XXI

Et cũ appropinquassent ihero-so-
limis et venissent bethfage ad
montem oliueti: tunc ihesus misit

duos discipulos dicens eis. Ite in ca-
stellū qđ contra vos est: ⁊ statim inue-
nietis asinā alligatā ⁊ pullū cum ea:
soluite et adducite michi. Et si quis
vobis aliquid dixerit · dicite quia do-
minus his opus habet: ⁊ confestim
dimittet eos. Hoc aūt factum est: ut
adimpleretur qđ dictū est per pphetam
dicentem. Dicite filie syon: ecce rex tu⁹
venit tibi māsuetus sedens sup asinā
⁊ pullū filiū subiugalis. Euntes autē
discipuli fecerunt sicut p̄cepit illis ihe-
sus. Et adduxerūt asinam ⁊ pullum
⁊ imposuerūt sup eos vestimenta sua:
⁊ eum desup sedere fecerūt. Plurima
autē turba straverunt vestimenta sua
in via. Alij aūt cedebāt ramos de ar-
boribus: ⁊ sternebant i via. Turbe aūt
que precedebant et que sequebantur ·
clamabant dicentes. Osanna filio da-
uid: benedictus qui venit in noīe dnī:
osanna in altissimis. Et cū intrasset
ihrosolimā: cōmota ē universa civi-
tas dicens. Quis ē hic? Populi autē
dicebāt. Hic ē ihesus pphēta · a naza-
reth galilee. Et intravit ihesus in tem-
plum dei · et eiciebat omnes vendētes
et ementes i templo: ⁊ mensas nūmu-
larioꝝ · et cathedras vendentiū colum-
bas evertit: et dicit eis. Scriptū ē: do-
mus mea dom⁹ orationis vocabitur:
vos autē fecistis illā speluncam latro-
num. Et accesserūt ad eū ceci et claudi
in templo: ⁊ sanavit eos. Videntes au-
tem principes sacerdotū et scribe mira-
bilia q̄ fecit: ⁊ pueros clamātes in tem-
plo et dicētes · osanna filio david: in-
dignati sunt · ⁊ dixerūt ei. Audis quid
isti dicūt? Ihesus autē dixit eis. Uti-
q;. Numquā legistis quia ex ore infanti-
um ⁊ lactantiū pfecisti laudem? Et re-
lictis illis abijt foras extra civitatē in
bethaniā: ibiq; mansit. Mane autem
revertens in civitatē · esurijt. Et videns
fici arborē unam sec⁹ viam venit ad
eam · ⁊ nichil invenit in ea nisi folia
tantū: et ait illi. Numquā ex te fructus
nascatur in sempiternū. Et arefacta ē
cōtinuo ficulnea. Et videntes discipu-
li · mirati sunt dicentes. Quomodo
continuo aruit? Respondens autem
ihesus. Ait eis. Amen dico vobis: si
habueritis fidem ⁊ non hesitaveritis ·
non solū de ficulnea facietis: sed et si
monti huic dixeritis tolle ⁊ iacta te in
mare · fiet. Et omīa quecumq; petieritis
in oratione credentes accipietis. Et cū
venisset in templū: accesserūt ad eū do-
centem principes sacerdotū et seniores
ppli dicentes. In qua potestate hec fa-
cis? Et quis tibi dedit hanc potestatē?
Respondens ihesus · dixit eis. Interro-
gabo vos et ego unū sermonē: quē si
dixeritis michi ⁊ ego vobis dicam in
qua potestate hec facio. Baptismum
iohannis unde erat: e celo · an ex homi-
nibus? At illi cogitabāt int̄ se dicen-
tes. Si dixerimus e celo: dicet nobis.
Quare ergo nō credidistis illi? Si au-
tem dixerimus ex hominibus: timem⁹
turbam. Omnes enī habebāt iohan-
nem sicut pphetam. Et respondentes
ihesu · dixerūt. Nescimus. Ait illis et
ipse. Nec ego dico vobis in qua pote-
state hec facio. Quid aūt vobis vide-
tur? Homo quidā habebat duos fi-
lios: et accedens ad primū dixit. Fili
vade hodie operari in vineā meā. Il-
le autem respondens ait. Nolo. Po-
stea aūt penitētia mot⁹ abijt. Accedēs
autem ad alteꝝ dixit similiter. At ille
respondens ait. Eo dñe. Et non ivit.
Quis ex duob; fecit voluntatē patris?
Dicunt. Primus. Dicit illis ihesus.

Amen dico vobis: quia publicani et
meretrices p̄cedūt vos ī regno dei. Ve-
nit aūt ad vos iohānes ī via iusticie:
et nō credidistis ei. Publicani autē et
meretrices crediderūt ei: vos aūt viden-
tes nec penitentiā habuistis postea · ut
crederetis ei. Aliā parabolam audite.
Homo erat paterfamilias qui plāta-
vit vineam: et sepem circumdedit ei · et
fodit ī ea torcular: ⁊ edificavit turrim ·
et locavit eā agricolis: et peregre pro-
fectus est. Cum aūt tempus fructuū
appropinquasset: misit servos suos
ad agricolas ut acciperent fructus ei⁹.
Et agricole apphensis servis eius · ali-
um ceciderūt · aliū occiderūt: aliū vero
lapidaverūt. Iterū misit alios servos
plures prioribus: ⁊ fecerūt illis simili-
ter. Novissime autem misit ad eos fi-
lium suū dicens: verebūtur filiū meū.
Agricole aūt videntes filiū · dixerunt
intra se. Hic est heres: venite occidam⁹
eum · ⁊ habebim⁹ hereditatem eius. Et
apprehensum eum eiecerūt extra vine-
am · ⁊ occiderūt. Cum ergo venerit do-
minus vinee · quid faciet agricolis il-
lis? Aiūt illi. Malos male pdet: ⁊ vi-
neam locabit alijs agricolis · qui red-
dant ei fructum temporib; suis. Dicit
illis ihesus. Numq̄ legistis in scriptu-
ris · lapidē quē reprobaverūt edifican-
tes · hic ē factus i caput anguli? A do-
mino factum est istud: et est mirabile
in oculis nostris. Ideo dico vobis: qa
auferetur a vobis regnū dei · et dabit̄
genti facienti fructus eius. Et qui ceci-
derit sup lapidē istum cōfringetur: su-
per quē vero ceciderit · conteret eum. Et
cum audissent principes sacerdotū et
pharisei parabolas eius: cognoverūt
qđ de ipsis diceret. Et querentes eū te-
nere timuerūt turbas: quomodo sicut
prophetā eū habebāt. Et respondēs

XXII

ihesus dixit iterū in parabolis eis di-
cens. Simile factum est regnū celorū
homini regi: q̄ fecit nuptias filio suo.
Et misit servos suos vocare invitatos
ad nuptias: et nolebāt venire. Iterū
misit alios servos dicens. Dicite invi-
tatis. Ecce prandiū meū paravi · tauri
mei ⁊ altilia occisa · et omnia parata:
venite ad nuptias. Illi aūt neglexerūt:
et abierūt alius in villā suā · alius ve-
ro ad negociationē suā. Reliqui vero
tenuerūt servos eius: ⁊ contumelia af-
fectos occiderūt. Rex autem cū audisset
iratus est: ⁊ missis exercitib; suis pdi-
dit homicidas illos · et civitatē illoꝝ
succendit. Tūc ait servis suis. Nuptie
quidē parate sunt: sed qui invitati erāt
non fuerūt digni. Ite ergo ad exitus
viarū: et quoscumq; inveneritis · vo-
cate ad nuptias. Et egressi servi eius
in vias congregaverūt omnes quos
invenerūt malos ⁊ bonos: et implete
sūt nuptie discūbentiū. Intravit autē
rex ut videret discūbentes: et vidit ibi
hominē non vestitū veste nuptiali. Et
ait illi. Amice: quomō huc intrasti ·
non habēs vestem nuptialem? At il-
le obmutuit. Tunc dixit rex ministris.
Ligatis manibus et pedibus ei⁹ · mit-
tite eum in tenebras exteriores: ibi erit
fletus et stridor dentiū. Multi enim sūt
vocati: pauci vero electi. Tunc abeuntes
pharisei cōsiliū inierunt: ut caperent
eum in sermone. Et mittunt ei discipu-
los suos · cum herodianis dicentes.
Magister · scim⁹ quia verax es et viā
dei in veritate doces: et nō est tibi cura
de aliquo. Non enī respicis psonam
hominū. Dic ergo nobis: quid tibi vi-
detur. Licet censū dare cesari · aut nō?
Cognita autem ihesus nequitia eorū

ait. Quid me temptatis ypocrite? Osten-
dite michi nummisma census. At il-
li obtulerūt ei denariū. Et ait illis ihe-
sus. Cuiꝰ est ymago hec et suprscriptio?
Dicūt ei. Cesaris. Tunc ait illis. Red-
dite ergo que sunt cesaris cesari: et q̄
sūt dei deo. Et audiētes mirati sūt: et
relicto eo abierūt. In illo die accesserūt
ad eum sadducei qui dicūt nō esse re-
surrectionē: et interrogauerūt eū dicen-
tes. Magister: moyses dixit. Si quis
mortuus fuerit non habens filiū: ut
ducat frater eius uxorem illiꝰ: et susci-
tet semen fratri suo. Erant autē apud
nos septem fratres: et primus uxore
ducta defunctus est: et non habens se-
men reliquit uxorē suā fratri suo. Si-
militer secundus et terciꝰ: usq; ad septi-
mum. Nouissime autem omnium: et
mulier defuncta est. In resurrectione er-
go cuius erit de septem uxor? Omnes
enī habuerūt eā. Respondēs autem ihe-
sus: ait illis. Erratis nesciētes scriptu-
ras: neq; virtutem dei. In resurrectio-
ne enim neq; nubent: neq; nubentur:
sed sunt sicut angeli dei in celo. De re-
surrectione autē mortuoꝝ non legistis
qd̄ dictū est a deo dicente vobis? Ego
sum deus abrahā: ⁊ deus ysaac: ⁊ de-
us iacob. Non est deus mortuoꝝ: sed
viventiū. Et audientes turbe mirabā-
tur in doctrina eius. Pharisei autem
audientes qd̄ silentiū imposuisset sad-
duceis: conuenerūt in unū: et interro-
gauit eū unꝰ ex eis legisdoctor temptās
eum. Magister: qd̄ est mandatū ma-
gnum in lege? Ait illi ihesus. Diliges
dominū deū tuum ex toto corde tuo ⁊
in tota anima tua: et i tota mente tua.
Hoc est maximū: et primū mandatū.
Secundū autē simile est huic. Diliges
proximū tuū: sicut teipsum. In his
duobus mādatis: universa lex pendet
et prophete. Congregatis autē phariseis:
interrogauit eos ihesus dicens. Quid
vobis videtur de cristo cuiꝰ filius est?
Dicunt ei. Dauid. Ait illis. Quomō
ergo dauid i spiritu vocat eum dn̄m
dicens: dixit dominꝰ dn̄o meo: sede a
dextris meis. Donec ponā inimicos
tuos: scabellū pedū tuoꝝ? Si ergo da-
uid vocat eum dn̄m: quomō filius e-
ius est? Et nemo poterat respondere ei
verbū: neq; ausꝰ fuit quisq; ex illa die
eū ampliꝰ interrogare. xxiij

Tunc ihesus locutus ē ad turbas:
et ad discipulos suos dicēs. Su-
per cathedram moysi: sederūt scribe et
pharisei. Omnia ergo quecunq; dixe-
rint vobis: seruate ⁊ facite. Secundū
opera vero eoꝝ nolite facere. Dicunt e-
nim: ⁊ nō faciūt. Alligāt autē onera
grauia ⁊ importabilia: et imponunt
in humeros hominū: digito autē suo
nolunt ea mouere. Omnia vero opera
sua faciunt: ut videantur ab hominibus.
Dilatant enim philacteria sua: ⁊ ma-
gnificant fimbrias. Amant autē pri-
mos recubitus in cenis: ⁊ primas ca-
thedras in synagogis et salutationes
in foro: et vocari ab hominibꝫ rabbi.
Vos autē nolite vocari rabbi. Unus
est enim magister vester: omnes autē
vos fratres estis. Et patrē nolite vocare
vobis super terrā: unus est enim pater
vester q̄ in celis ē. Nec vocemini magi-
stri: quia magister vester unꝰ ē cristus.
Qui maior ē vestrum: erit minister vester.
Qui autē se exaltauerit humiliabitur:
et qui se humiliauerit exaltabitur. Ve
autē vobis scribe ⁊ pharisei ypocrite: quia
clauditis regnū celoꝝ ante homines.
Vos enim nō intratis: nec introeun-
tes sinitis intrare. Ve vobis scribe et
pharisei ypocrite qui comeditis domꝰ
viduaꝝ: orationes longas orantes:
propter hoc ampliꝰ accipietis iudiciū.
Ve vobis scribe ⁊ pharisei ypocrite: quia
circuitis mare et aridam: ut faciatis
unū proselitū: et cū fuerit factus: facitis
eū filiū iehenne duplo q̄ vos. Ve vo-
bis duces ceci: qui dicitis quicunq; iu-
rauerit per templum nichil est: qui autē
iurauerit i auro templi debitor ē. Stul-
ti et ceci: qd̄ enī maius ē: aurū an tem-
plum qd̄ sanctificat auꝝ? Et quicunq;
iurauerit i altari: nichil ē. Quicunq;
autē iurauerit i dono qd̄ est sup illud:
debet. Ceci: quid enī maius ē: donū an
altare quod sanctificat donum? Qui
ergo iurat i altari: iurat in eo: et i omni-
bus que super illud sunt. Et quicunq;
iurauerit in templo: iurat in illo ⁊ in
eo qui habitat in ipso. Et qui iurat in
celo: iurat i throno dei: et in eo qui se-
det super eum. Ve autē vobis scribe et
pharisei ypocrite: qui decimatis men-
tam et anetū et cyminū: et reliquistis
que grauiora sunt legis: iudicium et
misericordiā et fidem. Hec oportuit fa-
cere: ⁊ illa nō omittere. Duces ceci exco-
lantes culicem: camelū autē glutientes.
Ve vobis scribe et pharisei ypocrite: q̄
mundatis qd̄ de foris est calicis et pa-
rapsidis: intus autē pleni estis rapina
et immundicia. Pharisee cece: mūda
prius qd̄ intus ē calicis ⁊ parapsidis:
ut fiat et id qd̄ de foris est mundum.
Ve vobis scribe et pharisei ypocrite:
quia similes estis sepulcris dealba-
tis: que a foris parent hominibus
speciosa: intus vero plena sunt ossibꝫ
mortuoꝝ ⁊ omni spurcicia. Sic ⁊ vos
a foris quidem paretis hominibꝫ iu-
sti: intus autē pleni estis ypocrisi et ini-
quitate. Ve vobis scribe et pharisei
ypocrite: qui edificatis sepulcra prophe-
taꝝ: et ornatis monumēta iustoꝝ: et
dicitis. Si fuissemus in diebus patrū
nostroꝝ: nō essemus socij eorū in san-
guine prophetaꝝ. Itaq; testimonio estis
vobismetipsis: quia filij estis eoꝝ qui
prophetas occiderūt. Et vos implete
mensurā patrū vestrorū. Serpentes ⁊
genimina viperaꝝ: quomodo fugietis
a iudicio gehenne? Ideo dico vobis.
Ecce ego mitto ad vos prophetas et sa-
pientes ⁊ scribas: ⁊ ex illis occidetis ⁊
crucifigetis: ⁊ ex eis flagellabitis in sy-
nagogis vestris: ⁊ persequimini de ciui-
tate in ciuitatem: ut veniat sup vos o-
mnis sanguis iustus qui effusus est
sup terrā: a sanguine abel iusti: usq;
ad sanguinem zacharie filij barachie:
quē occidistis inter templum ⁊ altare.
Amen dico vobis: venient hec omnia
sup generationē istā. Iherusalē iheru-
salem: q̄ occidis prophetas et lapidas
eos qui ad te missi sunt: quotiens vo-
lui congregare filios tuos quēadmodū
gallina congregat pullos suos sub a-
las: et noluisti. Ecce relinquetur vobis
domꝰ vestra deserta. Dico enī vobis: nō
me videbitis amodo donec dicatis. Be-
nedictꝰ q̄ venit i noīe dn̄i. xxiiij

Et egressus ihesus de templo ibat.
Et accesserunt discipuli eius ut
ostenderēt ei edificationes templi. Ipse
autē respondēs: dixit illis. Videtis hec
omnia? Amen dico vobis: non relin-
quetur hic lapis sup lapidem: qui nō
destruatur. Sedenti autē eo sup montem
oliueti: accesserunt ad eum discipuli se-
creto dicentes. Dic nobis quādo hec
erunt: ⁊ qd̄ signū aduentus tui: ⁊ con-
summationis seculi? Et respondens
ihesus dixit eis. Videte ne quis vos
seducat. Multi enim venient i nomine

meo dicentes. ego sum cristus: et mul-
tos seducent. Audituri enim estis pre-
lia ⁊ opiniones pliorꝫ: videte ne turbe-
mini. Oportet enim hec fieri: sed non-
dum est finis. Consurget enim gens
in gentem. ⁊ regnū in regnū: et erūt pe-
stilentie et fames. et terre motus per
loca. Hec aūt omīa. initia sunt dolo-
rum. Tunc tradent vos in tribulatio-
nem. et occident vos: et eritis odio o-
mnibus gentibꝫ. ꝓpter nomē meū. Et
tunc scandalizabūtur multi. et inui-
cem tradēt: et odio habebūt inuicē. Et
multi pseudo ꝓphete surgent. et sedu-
cent multos: ⁊ quoniā abundabit in-
iquitas. refrigescet caritas multorū.
Qui aūt pseueraverit usqꝫ in finē hic
saluus erit. Et p̄dicabitur hoc euan-
geliū regni ī universo orbe. in testimo-
nium omnibus gentibus: et tūc veni-
et consummatio. Cum ergo videritis
abominationē desolationis. q̄ dicta
ē a daniele ꝓpheta stantem ī loco san-
cto: qui legit intelligat. Tūc qui in iu-
dea sunt fugiant ad montes: ⁊ qui in
tecto non descendāt tollere aliquid de
domo sua: et qui in agro non reverta-
tur tollere tunicā suā. Ve aūt pregnā-
tibus et nutrientibꝫ ī illis diebꝫ. Ora-
te aūt. ut nō fiat fuga vestra in hieme
vel sabbato. Erit enim tunc tribulatō
magna q̄lis nō fuit ab initio mundi
usqꝫ modo. neqꝫ fiet. Et nisi breviati
fuissent dies illi. nō fieret salua omīs
caro: sed ꝓpter electos breuiabūtur di-
es illi. Tunc si quis vobis dixerit. ecce
hic est cristus aut ecce illic: nolite crede-
re. Surgent enim pseudo cristi et pseu-
do prophete. et dabūt signa magna
et p̄digia: ita ut in errorem inducant
si fieri potest etiā electi. Ecce p̄dixi vobis.
Si ergo dixerint vobis ecce in deserto
est. nolite exire: ecce in penetrabilibus.
nolite credere. Sicut enim fulgur exit
ab oriente et paret usqꝫ in occidentem:
ita erit et adventus filij hominis. Ubi-
cunqꝫ fuerit corp9: illuc cōgregabūtur
et aquile. Statim aūt post tribulatio-
nem dierꝫ illorꝫ sol obscurabitur: et lu-
na nō dabit lumen suū. et stelle cadent
de celo. et virtutes celorꝫ cōmovebunt:
et tunc parebit signū filij hominis in
celo. Et tunc plangent omnes tribus
terre: et videbūt filiū hominis venien-
tem in nubibꝫ celi cum virtute multa
et maiestate. Et mittet āgelos suos cū
tuba et voce magna: ⁊ congregabunt
electos eius a quattuor ventis. a sūmis
celorꝫ usqꝫ ad terminos eorꝫ. Ab arbo-
re aūt fici discite parabolā: cū iam ra-
mus eius tener fuerit et folia nata. sci-
tis quia ꝓpe est estas. Ita et vos cum
videritis hec omnia. scitote quia ꝓpe
est in ianuis. Amen dico vobis: quia
nō p̄teribit generatio hec donec omīa
fiant. Celum et terra transibūt: verba
vero mea non p̄teribūt. De die aūt il-
la ⁊ hora nemo scit. neqꝫ āgeli celorū:
nisi pater solus. Sicut aūt in diebus
noe. ita erit et aduent9 filij hominis.
Sicut enim erāt in diebꝫ ante diluviū
comedentes ⁊ bibentes. nubentes et nu-
ptui tradentes. usqꝫ ad eum diē quo
intravit in archam noe: et nō cogno-
verūt donec venit diluviū ⁊ tulit omēs:
ita erit ⁊ adventus filij hominis. Tunc
duo erūt in agro: unus assumetur et
unus relinquetur. Due molentes in
mola: una assumetur et una relinque-
tur. Duo in lecto: unus assumetur et
un9 relinquetur. Vigilate ergo quia
nescitis qua hora domin9 vester ven-
turus sit. Illud aūt scitote: quoniam
si sciret paterfamilias qua hora fur
venturus esset. vigilaret utiqꝫ et non
sineret p̄fodi domū suā. Ideo et vos
estote parati: q̄a qua nescitis hora fili9
hoīs ventur9 est. Quis putas est fide-
lis servus et prudens. quē cōstituit do-
minus suus supra familiā suā: ut det
illis cibū in tempore. Beat9 ille servus:
quē cum venerit dñs ei9 invenerit sic
facientem. Amē dico vobis: quoniā
sup omnia bona sua cōstituet eū. Si
autē dixerit malus servus ille in corde
suo. morā facit domin9 meus venire:
et ceperit percutere conservos suos: man-
ducet aūt et bibat cū ebriosis: veniet
dñs servi illius in die qua non sperat.
⁊ hora qua ignorat: ⁊ dividet eū. par-
temqꝫ eius ponet cum ypocritis: illic
erit fletus et stridor dentium. XXV.

Tunc simile erit regnū celorꝫ decē
virginibꝫ: que accipientes lāpa-
des suas exierūt obviā spōso et spon-
se. Quinqꝫ autem ex eis erāt fatue: et
quinqꝫ prudentes. Sed quinqꝫ fatue
acceptis lampadibus: nō sumpserūt
oleū secū. Prudentes vero acceperūt o-
leum in vasis suis cū lampadibꝫ. Mo-
ram autē faciente sponso: dormitave-
runt omnes ⁊ dormierūt. Media aūt
nocte clamor factus est: ecce sponsus
venit exite obviā ei. Tunc surrexerunt
omēs virgines ille: ⁊ ornaverūt lam-
pades suas. Fatue aūt sapientibus
dixerunt. Date nobis de oleo vestro:
quia lampades nostre extinguuntur.
Responderūt prudentes dicentes. Ne
forte non sufficiat nobis ⁊ vobis: ite
potius ad vendentes et emite vobis.
Dum aūt irent emere venit sponsus:
⁊ que parate erant intraverūt cum eo
ad nuptias: ⁊ clausa ē ianua. Novis-
sime vero veniūt et relique virgines
dicentes. Domine dñe. aperi nobis.
At ille respondēs ait. Amen dico vo-
bis: nescio vos. Vigilate itaqꝫ: quia
nescitis diē neqꝫ horam. Sicut enim
homo peregre p̄ficiscens vocavit ser-
vos suos: ⁊ tradidit illis bona sua. Et uni
dedit quinqꝫ talenta. alij aūt duo. a-
lij vero unū: unicuiqꝫ scḋam ꝓpriam
virtutem: et p̄fectus est statim. Abijt
aūt qui quinqꝫ talenta acceperat: et o-
perat9 est in eis et lucratus ē alia duo.
Similiter qui duo acceperat lucratus
est alia duo. Qui autē unū acceperat
abiens fodit in terrā: ⁊ abscondit pecu-
niam dñi sui. Post multū vero tempo-
ris venit dñs servorꝫ illorū: et posuit
rationē cum eis. Et accedens q̄ quīqꝫ
talenta acceperat: obtulit alia quinqꝫ
talenta dicens. Domine quinqꝫ talen-
ta tradidisti michi: ecce alia quīqꝫ sup-
lucratus sum. Ait illi dñs eius: Euge
serve bone ⁊ fidelis: quia sup pauca fu-
isti fidelis. sup multa te cōstituā: intra
in gaudiū dñi tui. Accessit autem et q̄
duo talenta acceperat. et ait. Dñe du-
o talēta tradidisti michi: ecce alia du-
o lucratus sum. Ait illi dominus ei9.
Euge serve bone et fidelis: quia super
pauca fuisti fidelis. sup multa te con-
stituā: intra in gaudiū dñi tui. Acce-
dens aūt et qui unū talentū acceperat
ait. Dñe scio quia homo durus es:
metis ubi nō seminasti. et congregas
ubi nō sparsisti: et timēs abij et abscō-
di talentū tuū in terra. Ecce habes qḋ
tuū est. Respōdens aūt domin9 ei9. di-
xit ei. Serve male et piger: sciebas q̄a
meto ubi nō semino. et congrego ubi
nō sparsi. Oportuit ergo te committe-
re pecuniā meā nūmularijs: et veniēs
ego recepissem utiqꝫ qḋ meū est cū usu-
ra. Tollite itaqꝫ ab eo talentū: et date
ei qui habet decem talenta. Omni eni

habenti dabitur ⁊ abundabit: ei aūt
qui nō habet: et qđ videtur habere au-
feretur ab eo: ⁊ inutilē seruū eicite in te-
nebras exteriores: illic erit fletus et stri-
dor dentiū. Cum aūt venerit filiꝰ ho-
minis in maiestate sua et oēs āgeli
cum eo: tūc sedebit sup sedē maiestatis
sue: et cōgregabūtur ante eum oēs
gentes: et separabit eos abinuicem: si-
cut pastor segregat oues ab hedis. Et
statuet oues quidē a dextris suis: he-
dos autem a sinistris. Tunc dicet rex
hiis qui a dextris eius erunt. Venite
benedicti patris mei: possidete paratū
vobis regnum a cōstitucione mundi.
Esuriui enim: et dedistis michi man-
ducare. Sitiui et dedistis michi bibere.
Hospes eram: ⁊ collegistis me. Nudꝰ
et operuistis me. Infirmꝰ: et visitastis
me. In carcere eram: ⁊ venistis ad me.
Tūc respondebūt ei iusti dicentes. Do-
mine: quādo te vidimus esurientem
et pauimꝰ: sitientem: et dedimus tibi
potum? Quādo aūt te vidimus hos-
pitem ⁊ collegimus te: aut nudū et co-
operuimus te? Aut quando te vidi-
mus infirmū aut in carcere: ⁊ venimꝰ
ad te? Et respōdens rex dicet illis. Amē
dico vobis: q̃diu fecistis uni de hiis
fratribꝫ meis minimis: michi fecistis.
Tunc dicet et hiis qui a sinistris erūt:
discedite a me maledicti ī ignē eternū:
qui paratus est dyabolo et angelis
eius. Esuriui enim: et nō dedistis mi-
chi manducare. Sitiui: et non dedistis
michi potum. Hospes erā: et nō col-
legistis me. Nudus: et non operuistis
me. Infirmus et in carcere: et non visi-
tastis me. Tunc respondebūt ei et ipi
dicentes. Domine: quādo te vidimꝰ
esurientem aut sitientem: aut hospitē:
aut nudū: aut infirmū aut in carcere:
et nō ministrauimꝰ tibi? Tūc respōde-
bit illis dicēs. Amē dico vobis: q̃diu
nō fecistis uni de minoribꝫ hiis nec
michi fecistis. Et ibūt hij ī suppliciū e-
ternū: iusti aūt ī vitā eternā. XXVI

Et factum est cum consummasset
ihesus sermones hos oēs: di-
xit discipulis suis. Scitis quia post bi-
duū pascha fiet: et filiꝰ hominis tradet
ut crucifigatur? Tunc congregati sūt
principes sacerdotū: et seniores ppli in
atriū principis sacerdotū: qui diceba-
tur cayphas: et cōsiliū fecerūt ut ihesū
dolo tenerent ⁊ occiderēt. Dicebāt au-
tem. Non in die festo. Ne forte tumul-
tus fieret in ppl̄o. Cum aūt esset ihesus
in bethania in domo simonis lepro-
si: accessit ad eum mulier habens ala-
bastrum ungenti p̄ciosi: et effudit sup
caput ipsius recumbentis. Videntes
aūt discipuli: indignati sunt dicentes.
Ut quid pditio hec? Potuit eñ istud
venundari multo: ⁊ dari pauperibus.
Sciēs aūt ihesus ait illis. Quid mo-
lesti estis huic mulieri? Opus bonū
operata est in me. Nam semp paupe-
res habetis vobiscū: me aūt non semp
habetis. Mittēs eñ hec ungentū hoc ī
corpꝰ meū: ad sepeliēdū me fecit. Amē
dico vobis: ubicumqꝫ p̄dicatum fuerit
hoc euangeliū in toto mūdo: dicetur
et qđ hec fecit ī memoriā eius. Tūc ab-
iit unus de duodecim qui dicitur iu-
das scarioth: ad principes sacerdotū:
et ait illis. Quid vultis michi dare: et
ego vobis eum tradā? At illi constitu-
erunt ei triginta argenteos. Et exinde
querebat oportunitatem ut eū traderet.
Prima aūt die azimoꝝ accesserūt dis-
cipuli ad ihesum dicentes. Ubi vis pa-
remus tibi comedere pascha? At ihesus
dixit. Ite in ciuitatem ad quēdam: et

dicite ei. Magister dicit: tempus meū
prope est: apud te facio pascha cū disci-
pulis meis. Et fecerunt discipuli sicut
constituit illis ihesus: ⁊ parauerunt
pascha. Vespere aūt facto: discumbebat
cū duodecim discipulis suis. Et edenti-
bus illis dixit. Amen dico vobis: q̃a
unus vestrū me traditurus est. Et con-
tristati valde: ceperunt singuli dicere.
Numquid ego sum domine? At ipe
respondens ait. Qui intingit mecum
manū in parapside: hic me tradet. Fi-
lius quidem hominis vadit sicut scri-
ptum est de illo: ve aūt homini illi: p
quē filius hominis tradetur. Bonū
erat ei: si natus non fuisset homo ille.
Respondens aūt iudas qui tradidit
eum dixit. Numquid ego sum rabbi?
Ait illi. Tu dixisti. Cenantibꝫ autē eis:
accepit ihesus panem et benedixit: ac
fregit: deditqꝫ discipulis suis et ait. Ac-
cipite ⁊ comedite: hoc est corpus meū.
Et accipiens calicem gracias egit: et
dedit illis dicens. Bibite ex hoc oēs.
Hic est enim sanguis meꝰ noui testa-
menti: qui p multis effundetur in re-
missionem peccatoꝝ. Dico aūt vobis:
nō bibā amodo de hoc genimine vi-
tis usqꝫ in diem illū: cum illud bibam
vobiscum nouū in regno patris mei.
Et ymno dicto: exierūt in montem oli-
ueti. Tunc dicit illis ihesus. Omnes
vos scandalū patiemini in me in ista
nocte. Scriptū est eñ. Percuciā pasto-
rem: et dispergentur oues gregis. Post-
q̃ aūt resurrexero: p̄cedā vos in gali-
leā. Respōdens aūt petrus ait illi. Et
si omnes scandalizati fuerint ī te: ego
numq̃ scandalizabor. Ait illi ihesus.
Amen dico tibi: quia in hac nocte an-
teq̃ gallus cātet: ter me negabis. Ait
illi petrus. Etiā si oportuerit me mori
tecum: non te negabo. Similiter et o-
mnes discipuli dixerūt. Tunc venit ihe-
sus cum illis in villam que dicitur
gethsemani. Et dixit discipulis suis.
Sedete hic: donec vadā illuc et orem.
Et assumpto petro ⁊ duobus filijs ze-
bedei: cepit cōtristari ⁊ mestus esse. Tūc
ait illis. Tristis est anima mea usqꝫ
ad mortem. Sustinete hic: et vigilate
mecum. Et pgressus pusillū pcidit ī
faciem suā orans ⁊ dicens. Mi pater:
si possibile ē trāseat a me calix iste. Ve-
runtamē nō sicut ego volo: sed sicut
tu. Et venit ad discipulos suos et in-
uenit eos dormiētes: et dicit petro. Sic
nō potuistis una hora vigilare mecū?
Vigilate et orate: ut non intretis in
temptationē. Spiritꝰ quidē pmptus
est: caro aūt infirma. Iterū secūdo ab-
iit: et orauit dicens. Pater mi: si non
potest hic calix transire nisi bibam il-
lum: fiat voluntas tua. Et venit iterū:
et inuenit eos dormientes. Erant eñ
oculi eoꝝ grauati. Et relictis illis: iterū
abiit et orauit tercio eundē sermonē di-
cens. Tūc venit ad discipulos suos: et
dicit illis. Dormite iā et requiescite. Ec-
ce appropinquabit hora: et filiꝰ hoīs
tradetur in manus peccatoꝝ. Surgi-
te eamus. Ecce appropinquabit q̃ me
tradet. Adhuc ipo loquēte: ecce iudas
unus de duodecim venit: ⁊ cum eo tur-
ba multa cū gladijs ⁊ fustibus: missi
a principibus sacerdotū et senioribus
populi. Qui aūt tradidit eum: dedit
illis signū dicens. Quēcumqꝫ osculatꝰ
fuero ipe est: tenete eum. Et confestim
accedens ad ihesum dixit. Aue rabbi.
Et osculatus est eum. Dixitqꝫ illi ihe-
sus. Amice ad quid venisti? Tunc ac-
cesserūt et manus iniecerūt in ihesum:
et tenuerūt eum. Et ecce unus ex hiis

qui erant cum ihesu·extendens manū
exemit gladiū suum: et percutiens seruū
principis sacerdotū amputauit auri-
culā eius. Tunc ait illi ihesus. Cōuerte
gladiū tuū in locū suum. Omnes eñi
qui acceperint gladiū·gladio peribūt.
An putas quia non possum rogare
patrē meum: ⁊ exhibebit michi modo
plusq̄ duodecim legiones angelorū?
Quomō ergo implebūtur scripture?
Quia sic oportet fieri. In illa hora di-
xit ihesus turbis. Tanq̄ ad latronē
existis cum gladijs et fustibus cōpre-
hendere me. Quotidie apud vos sede-
bam docens in templo·⁊ nō me tenui-
stis. Hoc aūt totū factū ē: ut implerē-
tur scripture ꝓphetarū. Tunc discipuli
oñes relicto eo fugerūt. At illi tenētes
ihesum·duxerūt ad caipham principē
sacerdotū: ubi scribe ⁊ seniores conue-
nerāt. Petrus aūt sequebatur eū a lōge:
usq̄ in atriū principis sacerdotū. Et
ingressus intro sedebat cū ministris·ut
videret finem. Principes aūt sacerdo-
tum et omne conciliū querebāt falsū
testimoniū contra ihesum·ut eū morti
traderent et nō inuenerūt: cum multi
falsi testes accessissent. Nouissime aūt
venerūt duo falsi testes·⁊ dixerūt. Hic
dixit. Possum destruere templū dei: et
post triduū reedificare illud. Et surgēs
princeps sacerdotū ait illi. Nichil re-
spōdes ad ea q̄ isti aduersum te testifi-
cātur? Ihesus aūt tacebat. Et princeps
sacerdotū ait illi. Adiuro te ꝑ deū vi-
uum·ut dicas nobis si tu es cristus fi-
lius dei. Dicit illi ihesus. Tu dixisti.
Verumtamē dico vobis: amodo vide-
bitis filiū hominis sedentē a dextris
virtutis dei·⁊ venientem in nubibus
celi. Tunc princeps sacerdotum scidit
vestimenta sua dicēs. Blasphemauit.

Quid adhuc egemꝰ testibꝫ? Ecce nūc
audistis blasphemiā. Quid vobis vi-
detur? At illi respōdentes dixerūt. Re-
us est mortis. Tunc expuerunt in faciē
eius: ⁊ colaphis eum ceciderunt. Alij
aūt palmas in faciem ei dederūt dicen-
tes: ꝓpheciza nobis criste. Quis est q̄
te percussit? Petrus vero sedebat foris in
atrio: ⁊ accessit ad eū una ancilla di-
cens. Et tu cū ihesu galileo eras. At il-
le negauit corā omnibus dicēs: nesci-
o quid dicis. Exeunte aūt illo ianuā·
vidit eū alia āncilla: ⁊ ait hijs qui erāt
ibi. Et hic erat cum ihesu nazareno.
Et iterū negauit cum iuramēto: quia
nō noui hominē. Et post pusillū acces-
serunt qui stabant: et dixerūt petro. Ve-
re·et tu ex illis es. Nam ⁊ loquela tua
manifestū te facit. Tunc cepit detestari
et iurare: quia nō nouisset hominem.
Et continuo gallus cātauit. Et recor-
datꝰ ē petrꝰ verbi ihesu qd̄ dixerat: pri-
usq̄ gallus cātet·ter me negabis. Et e-
gressus foras·fleuit amare. XXVII

Mane aūt facto·consiliū inierunt
oñes principes sacerdotū et se-
niores p̄pli aduersus ihesum: ut eum
morti traderent. Et vinctū adduxerūt
eum: et tradiderunt pontio pilato p̄si-
di. Tunc videns iudas qui eum tradi-
dit q̄ dampnatꝰ esset: penitentia ductꝰ
retulit triginta argenteos principibꝫ
sacerdotum et senioribꝫ dicens. Pecca-
ui·tradens sanguinē iustū. At illi di-
xerunt. Quid ad nos? Tu videris. Et
proiectis argenteis in templo: recessit
et abiens laqueo se suspendit. Princi-
pes aūt sacerdotum acceptis argente-
is dixerunt. Non licet eos mittere in
corbonan: quia preciū sanguinis est.
Consilio aūt inito·emerunt ex illis a-
grum figuli in sepulturā peregrinorū:

propter hoc vocatꝰ est ager ille achel-
demach: hoc est ager sanguinis·usq̄
in hodiernū diem. Tūc impletū est qd̄
dictū est ꝑ iheremiā ꝓphetam dicentē.
Et acceperūt triginta argenteos·p̄ciū
appciati quē appciauerūt a filijs isrl̄:
et dederūt eos in agrū figuli·sicut cōsti-
tuit michi dn̄s. Ihesus aūt stetit āte
p̄sidem: ⁊ interrogauit eum p̄ses dicēs.
Tu es rex iudeorū? Dicit illi ihesus. Tu
dicis. Et cum accusaretur a principi-
bus sacerdotū et senioribus·nichil re-
spondit. Tunc dicit illi pilatus. Non
audis·quāta aduersum te dicūt testi-
monia? Et non respondit ei ad ullū
verbū: ita ut miraretur p̄ses vehemen-
ter. Per diē aūt solennē consueuerat
preses dimittere p̄plo vnū vinctū quē
voluisset. Habebat aūt tunc vinctum
insignē qui dicebatur barrabas. Con-
gregatis ergo illis dixit pilatus. Quē
vultis dimittā vobis: barraban an
ihesum qui dicitur cristus? Sciebat e-
nim q̄ per inuidiā tradidissent eum.
Sedente aūt illo pro tribunali: misit
ad eum uxor eius dicens. Nichil tibi
et iusto illi. Multa enim passa sum
hodie ꝑ visum ꝓpter eum. Principes
autē sacerdotum ⁊ seniores p̄suaserūt
p̄plis ut peterent barraban: ihesum ve-
ro perderent. Respondens aūt p̄ses·a-
it illis. Quē vultis vobis de duobus
dimitti? At illi dixerūt·barraban. Di-
cit illis pilatus. Quid igitur faciā de
ihesu qui dicitur cristus? Dicūt oñes.
Crucifigatur. Ait illis p̄ses. Quid enim
mali fecit? At illi magis clamabant
dicētes. Crucifigatur. Videns aūt pilatꝰ
quia nichil ꝓficeret sed magis tumul-
tus fieret: accepta aqua lauit manus
corā p̄plo dicens. Innocens ego sum
a sanguine huius iusti: vos videritis.

Et respondens vniuersus p̄plus dixit.
Sanguis eius sup̄ nos·et sup̄ filios
nostros. Tunc dimisit illis barraban:
ihesum aūt flagellatū tradidit eis ut
crucifigeretur. Tūc milites p̄sidis susci-
pientes ihesum in pretoriū·congrega-
uerūt ad eum vniuersam cohortem: ⁊
exuentes eum clamidē coccineā circun-
dederūt ei: et plectentes coronā de spinis
posuerūt sup̄ caput eius: et arundinē
in dextera eius: et genu flexo ante eū il-
ludebāt ei dicentes. Aue·rex iudeorū.
Et expuentes in eum: acceperūt arūdi-
nem et percutiebāt caput eius. Et post-
q̄ illuserūt ei exuerūt eum clamide·et
induerūt eū vestimentis eius: et duxe-
runt eū ut crucifigerent. Exeuntes aūt
inuenerūt hominē cyreneū nomine si-
monē. Hunc angariauerūt ut tolleret
crucem eius. Et venerūt in locū q̄ dicitur
golgatha: qd̄ est caluarie locus. Et de-
derunt ei vinū bibere·cum felle mixtū.
Et cum gustasset·noluit bibere. Post-
q̄ autē crucifixerūt eum·diuiserūt vesti-
menta eius sortem mittentes: et seden-
tes seruabāt eum. Et imposuerūt sup̄
caput eius causam ipsius scriptā: hic
est rex iudeorū. Tunc crucifixi sunt cum
eo duo latrones: vnꝰ a dextris·et vnꝰ
a sinistris. Pretereuntes aūt blasphe-
mabāt eum: mouentes capita sua et
dicentes. Vah qui destruis templū dei
⁊ in triduo illud reedificas. Salua te-
metipsum: si filius dei es descende de
cruce. Similiter et principes sacerdo-
tum illudentes cū scribis et senioribus
dicebāt. Alios saluos fecit: seipsum
non potest saluū facere. Si rex israhel
est descendat nūc de cruce: et credimꝰ ei.
Confidit in deo: liberet nunc eū si vult.
Dixit enim quia dei filiꝰ sum. Idipm̄
autem et latrones qui crucifixi erāt cū

eo improperabāt ei. A sexta aūt hora
tenebre facte sunt sup universam ter-
ram: usq; ad horam nonā. Et circa
horam nonā clamavit voce magna
dicēs. Heli heli lamazabatani. Hoc
est. Deus meus deus meus: ut quid
dereliquisti me? Quidam autem illic
stantes et audientes dicebāt. Heliam
vocat iste. Et cōtinuo currēs unus ex eis
acceptam spongiam implevit aceto:
et imposuit arundini et dabat ei bi-
bere. Ceteri vero dicebant. Sine vide-
amus an veniat helias liberās eum.
Ihesus autem iterum clamans voce
magna emisit spiritum. Et ecce velū
templi scissum est in duas partes a
summo usq; deorsum. Et terra mo-
ta est et petre scisse sunt et monumen-
ta aperta sunt: et multa corpora san-
ctorum qui dormierant surrexerūt. Et
exeuntes de monumentis post resur-
rectionem eius venerunt in sanctam
civitatem: et apparuerūt multis. Centu-
rio autem et qui cum eo erant custodi-
entes ihesum: viso terremotu et hiis q̄
fiebant timuerūt valde dicentes. Ve-
re filius dei erat iste. Erant ibi aūt mu-
lieres multe alonge que secute erāt ihe-
sum a galilea ministrātes ei: inter q̄s
erat maria magdalene et maria iaco-
bi et ioseph mater: et mater filiorum zebe-
dei. Cū aūt sero factū esset: venit quidā
homo dives ab arimathia noīe io-
seph: q̄ et ipse discipulus erat ihesu. Hic
accessit ad pilatū et petiit corpus ihesu.
Tūc pilatus iussit reddi corpus. Et acce-
pto corpore ioseph involuit illud in
syndone mūda: et posuit illud ī monu-
mento suo novo: qd̄ exciderat ī petra.
Et advolvit saxū magnū ad ostium
monumēti et abiit. Erat aūt ibi mari-
a magdalene et altera maria: sedētes
cōtra sepulcrū. Altera aūt die que est
post parasceven: cōvenerūt principes
sacerdotū et pharisei ad pilatū dicētes.
Domine recordati sumus quia sedu-
ctor ille dixit adhuc vivens: post tres
dies resurgam. Iube ergo custodiri se-
pulcrum usq; in diem tercium: ne for-
te veniant discipuli eius et furentur e-
um et dicant plebi surrexit a mortuis:
et erit novissimus error peior priore.
Ait illis pilatus. Habetis custodiam:
ite custodite sicut scitis. Illi autem ab-
euntes munierunt sepulcrum: signan-
tes lapidem cū custodibus. XXVIII

Vespere aūt sabbati que lucescit in
prima sabbati: venit maria ma-
gdalene et altera maria videre sepulc̄r.
Et ecce terre motus factus est magnus.
Angelus enim domini descendit de
celo: et accedens revolvit lapidem: et se-
debat sup eum. Erat autem aspectus e-
ius sicut fulgur: et vestimentum eius
sicut nix. Pre timore autem eius exter-
riti sunt custodes: et facti sunt velut
mortui. Respondens autem angelus
dixit mulieribus. Nolite timere vos.
Scio enim quod ihesum qui crucifixus ē
queritis. Non est hic: surrexit enim si-
cut dixit. Venite et videte locū: ubi posi-
tus erat dominus. Et cito euntes dici-
te discipulis eius q̄a surrexit: et ecce pre-
cedet vos in galileam. Ibi eū videbitis:
ecce p̄dixi vobis. Et exierūt cito de mo-
numēto cū timore et gaudio magno:
currentes nunciare discipulis eius. Et
ecce ihesus occurrit illis dicens. Avete.
Ille aūt accesserunt et tenuerūt pedes e-
ius: et adoraverūt eum. Tunc ait illis
ihesus. Nolite timere: ite nunciate fra-
tribus meis ut eant in galileam: ibi
me videbūt. Que cum abiissent: ecce
quidā de custodibus venerūt ī civitatē

et nunciaverūt principibus sacerdotū
omnia que facta fuerāt. Et cōgregati
cum senioribus consilio accepto: pecu-
niā copiosam dederūt militibus dicētes.
Dicite quia discipuli eius nocte vene-
runt: et furati sunt eum nobis dormi-
entibus. Et si hoc auditū fuerit a pre-
side: nos suadebimus ei et securos vos
faciemus. At illi accepta pecunia: fece-
runt sicut erant edocti. Et divulgatū ē
verbū istud apud iudeos: usq; in ho-
diernū diem. Undecim aūt discipuli
abierūt in galileam: in montem ubi
cōstituerat illis ihesus. Et videntes e-
um adoraverūt: quidā autē dubita-
verunt. Et accedens ihesus locutus ē
eis dicens. Data est michi omnis po-
testas in celo et in terra. Euntes ergo
docete omnes gentes: baptizantes e-
os in nomine patris et filii et spiritus
sancti: docentes eos servare omnia
quecunq; mandavi vobis. Et ecce e-
go vobiscum sum omnibus diebus
usq; ad consūmationem seculi. Expli-
cit evāgeliū scd̄m matheū. Incipit
prologus in evāgeliū scd̄m marcum.

Marcus evangelista
dei electus et petri in
baptismate filius: atq;
in divino sermone
discipulus: sacerdotiū in israhel agens.
secundū carnem levita ad fidem cristi
cōversus: evangeliū in ytalia scripsit:
ostendens in eo quid et generi suo de-
beret et cristo. Nam iniciū principii in
voce ꝓphetice exclamationis instituēs
ordinem levitice electionis ostendit:
ut p̄dicans predestinatū iohānem fi-
lium zacharie in voce āgeli ānuncian-
tis emissum: nō solū verbū carnem fa-
ctum sed et corpus domini in omnia
per verbū divine vocis animatum: in
inicio evangelice predicationis osten-
deret: ut quis hec legens sciret cui ini-
cium carnis in domino: et ihesu ad-
venientis habitaculum caro deberet a-
gnoscere: atq; in se verbū vocis qd̄ in
cōsonātibus ꝑdiderat inveniret. Deniq;
et ꝑfecti evangelii opus intrās et a baptis-
mo domini p̄dicare deū inchoās nō
laboravit nativitatem carnis quā in
prioribus viderat dicere: sed totus ex-
primens positionem deserti numerum
ieiunii temptationē dyaboli: cōgrega-
tionē bestiarum et ministeriū ꝓtulit āge-
lorū: ut instituens nos ad intelligen-
dum singula ī brevi cōpingens: nec
auctoritatē facte rei demeret: et ꝑficiēdi
operis plenitudinē nō negaret. Deniq;
amputasse sibi post fidē pollicē dicit:
ut sacerdotio reprobus haberetur: sed
tātum cōsentiens fidei p̄destinata po-
tuit electio: ut nec sic in opere verbi per-
deret qd̄ prius meruerat in genere. Nā
alexandrie episcopus fuit. Cuius per
singula opus fuit scire et evangelii in
se dicta disponere: et disciplinā legis ī
se agnoscere: et divinam in carne dn̄i
intelligere naturam. Que in nos pri-
mum requiri: dehinc inquisita volu-
mus agnosci habentes mercedē exhor-
tationis: quoniā qui plātat et q̄ rigat
unū sunt: qui aūt incrementū prestat
deus est. Explicit prologus. Incipit
evāgeliū scd̄m marcum. I.

Iniciū evangelii ihesu cristi filii dei: si-
cut scriptum est in ysaia ꝓpheta. Ecce
mitto angelū meū ante faciem tuam:
qui preparabit viā tuā ante te. Vox
clamātis in deserto. Parate viā dn̄i:
rectas facite semitas eius. Fuit in de-
serto iohannes baptizans et p̄dicans
baptismū penitentie: in remissionem
peccatorum. Et egrediebatur ad eū omnis

iudee regio et iherosolimite universi
et baptizabantur ab illo in iordanis
flumine confitentes peccata sua. Et
erat iohannes vestitus pilis camelo-
rum et zona pellicea circa lumbos e-
ius: et locustas et mel silvestre edebat:
et p̄dicabat dicens. Veniet fortior me
post me: cuiꝰ nō sum dignꝰ p̄cumbēs
solvere corrigiā calciamētoꝝ eiꝰ. Ego
baptizavi vos aqua: ille vero baptiza-
bit vos spiritu sancto. Et factum est
in diebus illis: venit ihesus a naza-
reth galilee ⁊ baptizatus est a iohāne
in iordane. Et statim ascendens de a-
qua·vidit celos apertos: et spiritū san-
ctum tanq̄ȝ columbā descendentem ⁊
manentem in ip̄o. Et vox facta est de
celis. Tu es filius meus dilectus: in te
complacui. Et statim spiritꝰ expulit
eum in desertū. Et erat in deserto qua-
draginta diebus et quadraginta no-
ctibus: et temptabat̄ a sathana. Erat
q̄ȝ cum bestijs: ⁊ angeli ministrabant
ei. Postq̄ȝ autē traditus est iohannes:
venit ihesus in galileā p̄dicans evan-
gelium regni dei ⁊ dicens. Quoniam
impletum ē tempus: et appropinqua-
vit regnū dei. Penitemini: et credite ev-
angelio. Et p̄teriens secus mare gali-
lee: vidit simonē ⁊ andreā fratrem eiꝰ
mittentes retia in mare. Erāt enī pis-
catores. Et dixit eis ihesus. Venite
post me: ⁊ faciam vos fieri piscatores
hominū. Et p̄tinus relictis retibus se-
cuti sunt eum. Et p̄gressus inde pusil-
lum vidit iacobū zebedei et iohannē
fratrem eius et ipsos componentes re-
tia in navi: ⁊ statim vocavit illos. Et
relicto patre suo zebedeo in navi cum
mercenarijs: secuti sunt eum. Et in-
grediuntur capharnaū: et statim sab-
batis ingressus in sinagogā docebat

eos. Et stupebāt sup̄ doctrina eiꝰ. Erat
enim docens eos quasi potestatem ha-
bens: et non sicut scribe. Et erat ī sina-
goga eoꝝ homo in spiritu immūdo:
et exclamavit dicens. Quid nobis et
tibi ihesu nazarene? Venisti perdere
nos. Scio qui sis: sanctus dei. Et com-
minatus est ei ihesus dicens. Obmu-
tesce: et exi de homine. Et discerpens e-
um spiritus immūdus·⁊ exclamans
voce magna: exijt ab eo. Et mirati sūt
omnes: ita ut cōquirerēt inter se dicen-
tes. Quid nam est hoc? Que nā do-
ctrina hec nova? Quia ī potestate spi-
ritibus immūdis imperat: ⁊ obediūt
ei. Et p̄cessit rumor eiꝰ statim ī omnē
regionē galilee. Et p̄tinus egredientes
de sinagoga: venerūt in domū simo-
nis ⁊ andree cum iacobo et iohanne.
Decumbebat autem socrus simonis
febricitās: et statim dicūt ei de illa. Et
accedens elevavit eam app̄hensa ma-
nu eius: et cōtinuo dimisit eā febris:
et ministrabat eis. Vespere autem fa-
cto cum occidisset sol afferebāt ad eū
omnes male habentes·et demonia
habentes: ⁊ erat omnis civitas cōgre-
gata ad ianuā. Et curavit multos
qui vexabātur varijs languoribus:
et demonia multa eiciebat: et non sine-
bat ea loqui quoniā sciebant eū. Et
diluculo valde surgens egressus abijt
in desertū locum: ibiq̄ȝ orabat. Et pro-
secutus est eum simon: et qui cum illo
erant. Et cum invenissent eū dixerunt
ei: quia omnes querūt te. Et ait illis.
Eamus in p̄ximos vicos ⁊ civitates:
ut ⁊ ibi p̄dicem. Ad hoc enim veni. Et
erat p̄dicans in sinagogis eoꝝ ⁊ in o-
mni galilea: et demonia eiciens. Et
venit ad eum leprosus deprecans eū:
et genu flexo dixit. Si vis potes me

mundare. Ihesus aūt misertus eius
extendit manū suā: et tangens eū ait
illi. Volo. Mundare. Et cum dixisset
statim discessit ab eo lepra: et mūdatuꝰ
est. Et cōminatus est ei statimq̄ȝ eiecit
illū: ⁊ dicit ei. Vide nemini dixeris: sed
vade ostende te principi sacerdotū: et
offer pro emundatione tua·q̄ precepit
moyses ī testimoniū illis. Et egressus
cepit p̄dicare ⁊ diffamare sermonem:
ita ut iam non posset manifeste intro-
ire in civitatē sed foris in desertis locis
esse: et cōveniebāt ad eū undiq̄ȝ. II

Et iterū intravit capharnaū post
dies: et auditū est q̄ in domo
esset et convenerūt multi ita ut non ca-
peret neq̄ȝ ad ianuā: ⁊ loquebatur eis
verbū. Et venerūt ad eum ferentes pa-
raliticū: qui a q̄tuor portabatur. Et cū
non possent offerre eum illi pre turba
nudaverūt tectum ubi erat: et patefaci-
entes submiserūt grabatū in quo pa-
raliticus iacebat. Cum aūt vidisset ihe-
sus fidem illoꝝ: ait paralitico. Fili di-
mittunt̄ tibi peccata tua. Erāt autem
illic quidā de scribis sedentes: et cogi-
tantes in cordibus suis. Quid hic sic
loquitur? Blasphemat. Quis potest
dimittere peccata: nisi solus deꝰ? Quo
statim cognito ihesus spiritu suo q̄a
sic cogitarent intra se: dicit illiꝰ. Quid
ista cogitatis ī cordibꝫ vestris? Quid
est facilius dicere paralitico dimittun-
tur tibi peccata: an dicere surge tolle
grabatū tuū et ambula? Ut aūt scia-
tis quia filius hominis habet potesta-
tem in terra dimittendi peccata: ait pa-
ralitico. Tibi dico surge: tolle grabatū
tuū: et vade in domū tuā. Et statim
surrexit ille: ⁊ sublato grabato abijt in-
de corā hominibus ita ut mirarent̄
omnes et honorificarent deū dicentes:

quia nunq̄ȝ sic vidimus. Et egressus
est rursus ad mare: omnisq̄ȝ turba ve-
niebat ad eum: ⁊ docebat eos. Et cum
p̄teriret vidit levi alphei sedentem ad
theloneum: et ait illi. Sequere me. Et
surgens secutus est eum. Et factum est
cum accumberet in domo illiꝰ: multi
publicani ⁊ peccatores simul discum-
bebāt cum ihesu ⁊ discipulis eiꝰ. Erāt
enim multi qui et sequebantur eū. Et
scribe et pharisei videntes quia man-
ducaret cū publicanis et peccatoribꝫ:
dixerunt discipulis eius. Quare cum
publicanis et peccatoribꝫ manducat
et bibit magister vester? Hoc audito
ihesus ait illis. Non necesse habēt sa-
ni medico: sed qui male habent. Nō
enī veni vocare iustos: sed peccatores.
Et erāt discipuli iohānis et pharisei ie-
iunantes: et veniunt ⁊ dicūt illi. Qua-
re discipuli iohānis et phariseoꝝ ieiu-
nant: tui aūt discipli nō ieiunāt? Et
ait illis ihesus. Numq̄d possūt filij nu-
ptiaꝝ q̄diu sponsus est cū illis ieiuna-
re? Quāto tempore habent secū spon-
sum non possunt ieiunare. Venient
autem dies cum auferetur ab eis spon-
sus: et tunc ieiunabūt in illis diebus.
Nemo assumentū panni rudis assuit
vestimēto veteri. Alioquin aufert sup-
plementū novū a veteri: ⁊ maior scissu-
ra fit. Et nemo mittit vinū novū in
utres veteres: alioquin dirumpet vi-
num utres: ⁊ vinū effundetur: et utres
peribūt. Sed vinū novū in utres no-
vos mitti debet. Et factū ē iterū cū sab-
batis ābularet p̄ sata: et discipuli eiuſ
ceperūt pregredi et vellere spicas. Pha-
risei aūt dicebāt ei. Ecce quid faciunt
discipuli tui sabbatis: q̄d nō licet. Et
ait illis. Numq̄ȝ legistis q̄d fecerit da-
vid quādo necessitatē habuit ⁊ esurijt

ipse ⁊ qui cū eo erāt: quomō introiuit
ī domū dei sub abiathar principe sa-
cerdotū et panes ꝓpositionis mādnca-
uit q̄s nō licebat mādncare nisi solis
sacerdotibꝫ et dedit eis et q̄ cū eo erāt?
Et dicebat eis. Sabbatū ꝓpter hominē
factū ē: et nō homo ꝓpter sabbatū. Ita-
qꝫ dn̄s ē fili⁹ hoīs etiā sabbati. III

Et introiuit iterū in sinagogam:
et erat ibi homo habens manū
aridā. Et obseruabāt eū si sabbatis
curaret: ut accusarēt illū. Et ait homi-
ni habenti manū aridā. Surge in me-
dium. Et dicit eis. Licet sabbatis bene-
facere an male: animā saluam facere
an ꝑdere? At illi tacebāt. Et circūspici-
ens illos cum ira: contristatus super
cecitatem cordis eoꝝ dicit homini. Ex-
tende manū tuā. Et extendit: et restitu-
ta est manus illi. Exeuntes autē pha-
risei statim cum herodianis consiliū
faciebāt aduersus eum: quomō eum
ꝑderent. Ihesus aūt cum discipulis
suis secessit ad mare: et multa turba
a galilea et iudea secuta est eum: ⁊ ab
iherosolimis ⁊ ab ydumea ⁊ trās ior-
danen et qui circa tyrum et sydonem
multitudo magna audientes que fa-
ciebat venerūt ad eum. Et dixit ihesus
discipulis suis: ut in nauicula sibi de-
seruiret ꝓpter turbā ne comprimerent
eum. Multos enim sanabat: ita ut ir-
ruerent in eum ut illū tangerent quot-
quot habebāt plagas. Et spiritus im-
mundi cum illū videbant ꝓcidebant
ei: et clamabāt dicentes. Tu es filius
dei. Et vehementer cōminabat̄ eis: ne
manifestarent illum. Et ascendens in
mōtē vocauit ad se quos voluit ipse:
et venerūt ad eum. Et fecit ut essent du-
odecim cum illo: ⁊ ut mitteret eos pre-
dicare. Et dedit illis potestatē curādi
infirmitates: et eiciendi demonia. Et
imposuit simoni nomen petrus. Et
iacobū zebedei et iohānem fratrem ia-
cobi: ⁊ imposuit eis nomina boaner-
ges qđ est filius tonitrui. Et andreā
et philippū ⁊ bartholomeū ⁊ matheū:
et thomam et iacobū alphei ⁊ thadeū
et simonē chananeū: ⁊ iudam scarioth
qui tradidit illū. Et veniūt ad domū.
Et cōuenit iterū turba: ita ut non pos-
sent neqꝫ panem mādncare. Et cū au-
dissent sui: exierūt tenere eum. Dicebāt
enim: quoniā in furorem versus ē. Et
scribe qui ab iherosolimis descenderāt
dicebāt quoniā beelzebub habet: et q̄a
ī principe demonioꝝ eicit demonia. Et
conuocans eis: in parabolis dicebat
illis. Quomō potest sathanas satha-
nam eicere? Et si regnū in se diuidat̄:
non potest regnū illud stare. Et si do-
mus sup̄ semetipsam dispertiatur: nō
potest domus illa stare. Et si satha-
nas cōsurrexerit in semetipm̄ dispti⁹
est: ⁊ non poterit stare sed finem habet.
Nemo potest vasa fortis ingressus in
domū diripere nisi prius fortem alli-
get: et tunc domū eius diripiet. Amē
dico vobis: quoniā omnia dimittent-
tur filijs hominū peccata et blasphe-
mie quibus blasphemauerīt. Qui au-
tem blasphemauerit in spiritū sanctū
non habebit remissionē in eternū: sed
reus erit eterni delicti: qm̄ dicebāt spiri-
tum inmūdum habet. Et veniūt ma-
ter ei⁹ et fratres: et foris stātes miserūt
ad eū vocantes eū. Et sedebat circa eū
turba: et dicunt ei. Ecce mater tua ⁊ fra-
tres tui foris querūt te. Et respondens
eis ait. Que est mater mea et fratres
mei? Et circūspiciēs eos qui ī circuitu
ei⁹ sedebant ait. Ecce mater mea et fres
mei. Qui eni͂ fecerit voluntatē dei: hic

frater me⁹ ⁊ soror mea ⁊ mater ē. IIII

Et iterū cepit docere ad mare: et
congregata est ad eū turba mul-
ta ita ut in nauim ascendens sederet ī
mari: ⁊ omnis turba circa mare super
terrā erant: et docebat eos in parabo-
lis multa: ⁊ dicebat illis ī doctrina sua.
Audite. Ecce exijt seminās ad seminā-
dum. Et dum seminat: aliud cecidit
circa viam ⁊ venerunt volucres celi et
comederūt illud. Aliud vero cecidit su-
per petrosa ubi non habuit terrā mul-
tam: ⁊ statim exortū est quoniā nō ha-
bebat altitudinem terre: ⁊ quādo exor-
tus ē sol exestuauit et eo q̄ nō habebat
radicē exaruit. Et aliud cecidit in spi-
nas: et ascenderunt spine et suffocaue-
runt illud: ⁊ fructū nō dedit. Et aliud
cecidit in terrā bonā et dabat fructum
ascendentem ⁊ crescentem: et afferebat
unum triginta ⁊ unum sexaginta: et
unū centū. Et dicebat. Qui habet aures
audiendi audiat. Et cū esset singula-
ris: interrogauerūt eū hij q̄ cū eo erant
duodeci parabolā. Et dicebat eis. Vo-
bis datū est nosse misterium regni dei:
illis aūt qui foris sunt in parabolis
omnia fiunt: ut videntes videant et
non videant: ⁊ audientes audiāt ⁊ nō
intelligāt: ne quādo cōuertantur ⁊ di-
mittant̄ eis peccata. Et ait illis. Nesci-
tis parabolā hanc? Et quomō om̄es
parabolas cognoscetis? Qui seminat:
verbū seminat. Hij aūt sunt qui circa
viā ubi seminatur verbū: et cū audie-
rint cōfestim venit sathanas et aufert
qđ seminatū est ī corde eoꝝ. Et hij sunt
similiter qui supra petrā seminātur: q̄
cum audierit verbū statim cū gaudio
accipiūt illud et non habent radicem
in se sed temporales sunt: deinde orta
tribulatione ⁊ ꝑsecutione ꝓpter verbū
cōfestim scandalizant̄. Et alij sunt q̄
in spinis seminātur. Hij sunt q̄ verbū
audiūt: et erumne seculi ⁊ deceptio diui-
ciaꝝ et circa reliqua cōcupiscētie intro-
euntes suffocāt verbū: ⁊ sine fructu effi-
citur. Et hij sunt qui sup̄ terrā bonā se-
minati sunt: qui audiūt verbū ⁊ susci-
piūt: ⁊ fructificāt unū triginta unum
sexaginta ⁊ unū centū. Et dicebat illis.
Nūquid venit lucerna ut sub modio
ponatur aut sub lecto? Nōne ut super
candelabrū ponatur? Non est eni͂ ali-
quid absconditū qđ non manifestet̄:
nec factū est occultū qđ non veniat in
palā. Si quis habet aures audiendi
audiat. Et dicebat illis. Videte quid
audiatis. In qua mensura mensi fue-
ritis remetietur vobis. Qui eni͂ habet
dabitur illi: et qui non habet: etiā qđ
habet auferetur ab eo. Et dicebat. Sic
est regnum dei: quēadmodū si homo
iaceat sementē in terrā ⁊ dormiat: et ex-
surgat nocte ⁊ die et semen germinet ⁊
increscat dum nescit ille. Ultro enim
terra fructificat: primū herbā deinde
spicā: deinde plenū frumentū in spica.
Et cum se ꝓduxerit fruct⁹ statim mit-
tit falcem: quoniā adest messis. Et di-
cebat. Cui assimilabimus regnū dei:
aut cui parabole cōparabim⁹ illud?
Sicut granū synapis qđ cū seminatū
fuerit in terra minus est omnibus se-
minibꝫ que sunt in terra: et cum natū
fuerit ascendit in arborē: et fit maius
omnibꝫ oleribus: et facit ramos ma-
gnos ita ut possint sub umbra eius a-
ues celi habitare. Et talibꝫ multis pa-
rabolis loquebatur eis verbū ꝓut po-
terāt audire: sine parabola aūt nō lo-
quebatur eis. Seorsum aūt discipulis
disserebat omnia. Et ait illis in illa
die cum sero esset factū. Transeamus

cōtra. Et dimittentes turbā assumūt
eum ita ut erat in naui: et alie naues
erant cum illo. Et facta est ꝓcella ma-
gna venti: et fluc⁹ mittebat i nauim:
ita ut impleretur nauis. Et erat ipse
in puppi super ceruical dormiens: et ex-
citant eum et dicūt illi. Magister: nō
ad te ꝑtinet quia perimus? Et exsur-
gens cōminatus est vento: ⁊ dixit ma-
ri. Tace: obmutesce. Et cessauit vent⁹:
et facta est tranquillitas magna. Et
ait illis. Quid timidi estis? Necdū ha-
betis fidē. Et timuerūt timore magno:
et dicebāt ad alterutrū. Quis putas est
iste: q̄a vent⁹ et mare obediūt ei. V

Et venerūt trans fretū maris i re-
gionē gerasenoꝝ. Et exeunti ei de
naui statī occurrit de monumētis ho-
mo in spiritu inmūdo: qui domiciliū
habebat in monumentis. Et neqꝫ ca-
thenis iam quisq̄ꝫ poterat eum ligare:
quoniā sepe compedibus ⁊ cathenis
vinctus-dirupisset cathenas ⁊ cōpedes
cōminuisset: et nemo poterat eū doma-
re. Et semꝑ die ac nocte in monumen-
tis et in montibꝫ erat clamās: et con-
cidens se lapidibus. Videns aūt ihe-
sum a longe cucurrit ⁊ adorauit eum:
et clamans voce magna dixit. Quid
michi et tibi ihesu fili dei altissimi? Ad-
iuro te ꝑ deū ne me torqueas. Dicebat
enim illi. Exi spiritus inmūde ab ho-
mine isto. Et interrogabat eū. Quod
tibi nomē est? Et dicit ei. Legio michi
nomē est: quia multi sum⁹. Et depca-
batur eum multū: ne se expelleret extra
regionē. Erat aūt ibi circa montē grex
porcoꝝ magnus pascens in agris: et
depcabant̄ eum spiritus dicētes. Mitte
nos i porcos: ut i eos introeam⁹. Et con-
cessit eis statī ihesus. Et exeūtes spirit⁹
inmūdi introierūt i porcos: ⁊ magno
impetu grex ꝑcipitatus est in mari ad
duo milia: et suffocati sunt in mari.
Qui aūt pascebāt eos fugerūt: et nun-
ciauerūt in ciuitatem ⁊ in agros. Et e-
gressi sunt videre quid esset facti: ⁊ vene-
runt ad ihesum: et vident illū qui a de-
monio vexabatur sedentem vestitum
et sane mentis-et timuerūt. Et narra-
uerūt illis qui viderāt qualiter factum
esset ei qui demoniū habuerat: ⁊ de por-
cis. Et rogare ceperūt eum: ut discede-
ret de finibus eoꝝ. Cumqꝫ ascenderet
nauim: cepit illū depcari qui a demo-
nio vexatus fuerat ut esset cum illo et
non admisit eum: sed ait illi. Vade in
domū tuam ad tuos: ⁊ ānuncia illis
quāta tibi dn̄s fecerit: et misertus sit
tui. Et abijt ⁊ cepit p̄dicare in decapoli
quāta sibi fecisset ihesus: ⁊ omnes mi-
rabātur. Et cum ascendisset ihesus in
nauim rursum trans fretū conuenit
turba multa ad eum: ⁊ erat circa ma-
re. Et venit quidā de archisinagogis
nomine iayrus: ⁊ videns eum ꝓcidit
ad pedes eius: ⁊ depcabatur eū multū
dicens-quoniā filia mea in extremis ē.
Veni impone manū tuā sup eam: ut
salua sit ⁊ viuat. Et abijt cū illo: et se-
quebatur eum turba multa: ⁊ cōprime-
bant eū. Et mulier q̄ erat in ꝓfluuio
sanguinis annis duodecim ⁊ fuerat
multa ꝑpessa a cōpluribus medicis:
et erogauerat omnia sua-nec quicq̄ꝫ
profecerat: sed magis deterius habebat.
Cum audisset de ihesu venit in turba
retro: ⁊ tetigit vestimentū ei⁹. Dicebat
enim: quia si uel vestimentū eius teti-
gero salua ero. Et confestim siccatus
ē fons sanguinis ei⁹: et sensit corpore
q̄a sanata esset a plaga. Et statī ihe-
sus in semetipso cognoscens virtutē
que exierat de illo: cōuersus ad turbā

aiebat. Quis tetigit vestimenta mea?
Et dicebant ei discipuli sui. Vides tur-
bam comprimentem te-et dicis quis
me tetigit? Et circūspiciebat videre eā
que hoc fecerat. Mulier vero timens et
tremēs sciens qd̄ factū esset in se: venit
et ꝓcidit ante eum et dixit ei omnem
veritatem. Ille aūt dixit ei. Filia fides
tua te saluā fecit: vade in pace: et esto
sana a plaga tua. Adhuc eo loquēte
veniūt nūcij ad archisynagogū dicen-
tes: q̄a filia tua mortua ē. Quid ultra
vexas magistrū? Ihesus aūt audito
verbo qd̄ dicebatur: ait archisynago-
go. Noli timere: tantūmodo crede. Et
non admisit quemq̄ꝫ se sequi: nisi pe-
trum et iacobū et iohannem fratrem
iacobi. Et veniūt in domū archisyna-
gogi. Et vidit tumultū ⁊ flentes et eiu-
lantes multum: et ingressus ait illis.
Quid turbamini et ploratis? Puella
nō ē mortua sed dormit. Et irridebāt
eum. Ipē vero eiectis omnibꝫ assumit
patrē ⁊ matrem puelle-et qui secū erāt:
et ingrediūtur ubi puella erat iacens:
et tenens manū puelle ait illi. Thabi-
thacumi: qd̄ est interp̄tatū-puella tibi
dico surge. Et cōfestim surrexit puella:
et āmbulabat. Erat aūt ānoꝝ duodecī.
Et obstupuerūt stupore magno. Et
p̄cepit illis vehementer-ut nemo id sci-
ret: et dixit dare illi manducare. VI

Et egressus inde abijt in patriā
suā: ⁊ sequebantur eum discipuli
sui. Et facto sabbato cepit i synagoga
docere: et multi audientes-āmirabant̄
in doctrina eius dicentes. Unde huic
hec omnia? Et que est sapientia q̄ da-
ta est illi: et virtutes tales q̄ per man⁹
eius efficiūtur? Nōne hic est faber fili-
us marie: frater iacobi et ioseph et iu-
de et simonis? Nōne et sorores eius
hic nobiscū sunt? Et scandalizabātur
i illo. Et dicebat illis ihesus: q̄a nō est
propheta sine honore nisi i patria sua
et i domo sua et i cognatione sua. Et
nō poterat ibi virtutem ullā facere nisi
paucos infirmos impositis manibꝫ
curauit: ⁊ mirabatur ꝓpter incredulita-
tem eoꝝ: et circuibat castella in circuitu
docens. Et vocauit duodecim: et cepit
eos mittere binos: ⁊ dabat illis potesta-
tem spirituū inmūdoꝝ. Et p̄cepit eis
ne quid tollerent in via nisi virgā tan-
tum: nō perā nō panem neqꝫ in zona
es sed calciatos sandalijs: et ne indue-
rentur duabꝫ tunicis. Et dicebat eis.
Quocunqꝫ introieritis in domū illic
manete donec exeatis inde: ⁊ quicunqꝫ
nō receperint vos nec audierint vos:
exeuntes inde excutite puluerē de pedi-
bus vestris in testimoniū illis. Et exe-
untes p̄dicabāt ut penitentiā agerēt:
et demonia multa eiciebāt: ⁊ ungebāt
oleo multos egros ⁊ sanabant̄. Et au-
diuit rex herodes: manifestū eni factū ē
nomē eius: ⁊ dicebat. Quia iohānes
baptista resurrexit a mortuis: et ꝓpter-
ea virtutes operantur in illo. Alij aūt
dicebāt quia helias est: alij vero dice-
bant quia ꝓpheta est quasi un⁹ ex pro-
phetis. Quo audito herodes ait. Quē
ego decollaui iohannē hic a mortuis
resurrexit. Ipse enim herodes misit ac
tenuit iohānem et vinxit eum in carce-
rem ꝓpter herodiadē vxorē philippi fra-
tris sui: quia duxerat eam. Dicebat eni
iohānes herodi. Non licet tibi habere
vxorem fratris tui. Herodias autem
insidiabat̄ illi: et volebat occidere eum
nec poterat. Herodes aūt metuebat io-
hannē sciens eum virū iustū ⁊ sanctū
et custodiebat eū: ⁊ audito eo multa fa-
ciebat: et libenter eū audiebat. Et cum

dies oportun⁹ accidisset: herodes na-
talis sui cenā fecit pricipibꝫ ⁊ tribunis
et primis galilee. Cumqꝫ introisset fili-
a ipsi⁹ herodiadis· ⁊ saltasset ⁊ placu-
isset herodi simulqꝫ recumbentibꝫ: rex
ait puelle. Pete a me qđ vis: et dabo
tibi. Et iurauit illi: quia quicquid pe-
tieris dabo tibi: licet dimidium regni
mei. Que cum exisset: dixit matri sue.
Quid petā? At illa dixit. Caput iohā-
nis baptiste. Cumqꝫ introisset statim
cum festinatione ad regem: petiuit di-
cens. Volo: ut ꝓtinus des michi in
disco caput iohānis baptiste. Et con-
tristatus est rex. Propter iusiurandū
et ꝓpter simul discūbentes noluit eam
contristare: sed misso spiculatore p̄ce-
pit afferri caput eius in disco: et decol-
lauit eum in carcere. Et attulit caput
ei⁹ ī disco: ⁊ dedit illud puelle: ⁊ puella
dedit matri sue. Quo audito discipli
eius uenerūt et tulerūt corpus eius: et
posuerūt illud in monumento. Et con-
uenientes apostoli ad ihesum: renūci-
auerūt ei omnia que egerant et docue-
rant. Et ait illis. Venite seorsum ī de-
sertū locū: et requiescite pusillū. Erant
enim qui ueniebāt ⁊ redibant multi:
et nec spaciū mādūcādi habebāt. Et
ascendentes in nauim abierūt in deser-
tum locū seorsum. Et viderūt eos abe-
untes: et cognouerūt multi: et pedestres
de omnibꝫ ciuitatibus cucurrerunt il-
luc ⁊ p̄uenerūt eos. Et exiens vidit tur-
bam multā ihesus: ⁊ misertus est sup
eos quia erant sicut oues nō habētes
pastorem: et cepit illos docere multa.
Et cū iam hora multa fieret: accesserūt
discipuli eius dicentes. Desertus loc⁹
est hic: et iam hora p̄teriit. Dimitte il-
los: ut euntes in ꝓximas villas et vi-
cos emant sibi cibos quos mādūcēt.

Et respōdēs ait illis. Date illis man-
ducare. Et dixerūt ei. Euntes emam⁹
ducentis denarijs panes: et dabimus
illis manducare. Et dicit eis. Quot
panes habetis? Ite ⁊ videte. Et cum co-
gnouissent dicūt. Quinqꝫ. Et duos
pisces. Et p̄cepit illis ut accūbere face-
rent om̄es scđm cōtubernia sup viride
fenū. Et discubuerūt in partes: per
centenos et quīquagenos. Et acceptis
quinqꝫ panibꝫ et duobus piscibus: in-
tuens in celū benedixit et fregit panes
⁊ dedit discipulis suis ut ponerent an-
te eos: ⁊ duos pisces diuisit omnibus.
Et mādūcauerūt omnes: et saturati
sunt. Et sustulerūt reliquias fragmen-
toꝝ duodecim cophinos plenos: ⁊ de
piscibus. Erant autē qui mādūcaue-
runt quinqꝫ milia virorū. Et statim
coegit discipulos suos ascendere na-
uim ut p̄cederent eum trās fretum ad
bethsaydam: dum ipse dimitteret ꝑplm.
Et cum dimisisset eos: abijt ī montē
orare. Et cum sero esset erat nauis in
medio mari: et ipse solus in terra. Et
videns eos laborātes in remigando-
erat enim uentus contrari⁹ eis: ⁊ circa
quartam vigiliā noctis uenit ad eos
ambulās supra mare: et volebat pre-
terire eos. At illi ut viderunt eum am-
bulātem supra mare putauerunt fan-
tasma esse: et exclamauerūt. Omnes e-
nim viderūt eum: ⁊ cōturbati sunt. Et
statim locutus est cum eis: et dixit eis.
Cōfidite. Ego sum: nolite timere. Et
ascendit ad illos in nauim: ⁊ cessauit
uentus. Et plus magis intra se stupe-
bant. Non enim intellexerūt de pani-
bus. Erat enim cor eoꝝ obcecatum. Et
cum transfretassent uenerūt in terram
genesareth: ⁊ applicuerūt. Cūqꝫ egressi
essent de naui continuo cognouerunt

eum: ⁊ percurrentes uniuersā regionē il-
lam ceperūt ī grabatis eos qui se ma-
le habebāt circūferre ubi audiebāt eū es-
se. Et quocūqꝫ introiebat in vicos uel
in villas aut ciuitates: in plateis po-
nebāt infirmos· ⁊ dep̄cabant̄ eum ut
uel fimbriā vestimenti eius tangerēt:
et quotquot tangebāt eū salui fiebāt. VII

Et conueniunt ad eum pharisei et
quidā de scribis: uenientes ab
iherosolimis. Et cū vidissent quosdā
ex discipulis eius cōmunibꝫ manibꝫ
id est non lotis manducare panes:
uituperauerūt. Pharisei enim ⁊ om̄es
iudei nisi crebro lauerint manus non
mādūcant tenentes traditionē senio-
rum: et a foro nisi baptizent̄ nō come-
dunt: et alia multa sunt que tradita
sunt illis seruare· baptismata calicū
et urceoꝝ et eramentoꝝ ⁊ lectorum. Et
interrogabant eum pharisei et scribe.
Quare discipuli tui nō ābulant iuxta
traditionem senioꝝ: sed cōmunibus
manibus manducant panē? At ille
respondēs dixit eis. Bene ꝓphetauit
ysaias de vobis ypocritis: sicut scriptū
est. Populus hic labijs me honorat:
cor aūt eoꝝ longe est a me. Inuanum
autē me colunt docentes doctrinas et
p̄cepta hominū. Relinquentes enim
mandatū dei tenetis traditiones ho-
minū: baptismata urceoꝝ et calicū et si-
milia hijs facitis multa. Et dicebat.
Bene irritū fecistis p̄ceptū dei: ut tradi-
tionem vestrā seruetis. Moyses enī di-
xit. Honora patrem tuū et matrē tuā:
et qui maledixerit patri uel matri mor-
te moriat̄. Vos aūt dicitis. Si dixerit
homo patri aut matri corban qđ est
donū quodcunqꝫ ex me tibi ꝓfuerit: et ul-
tra nō dimittitis eū quicqꝫ facere patri
suo aut matri: rescindentes uerbū dei

per traditionē vestrā quā tradidistis.
Et multa similia hui⁹ facitis. Et aduo-
cans iterū turbā dicebat illis. Audite
me omnes ⁊ intelligite. Nichil ē extra
hominē introiens in eum qđ possit e-
um coinquinare: sed que de homine
procedūt illa sunt q̄ cōmunicāt homi-
nem. Si quis habet aures audiendi
audiat. Et cum introisset in domū a
turba: interrogabāt eum discipuli ei⁹
parabolā. Et ait illis. Sic et vos im-
prudentes estis? Non intelligitis quia
omne extrinsecus introiens in hominē
non potest eum cōmunicare quia nō
intrat in cor eius: sed in uentrē uadit
et ī secessum exit purgās om̄es escas?
Dicebat aūt: quoniā illa que de homi-
ne exeunt illa cōmunicant hominem.
Abintus enim de corde hominū ma-
le cogitationes ꝓcedūt: adulteria· for-
nicationes· homicidia· furta· auaricie·
nequicie· dol⁹· impudicicie· ocul⁹ ma-
lus: blasphemia· superbia· stulticia.
Omnia hec mala abintus ꝓcedūt: et
cōmunicāt hominē. Et inde surgens
abijt ī fines tyri ⁊ sydonis: et ingressus
domū neminē uoluit scire: ⁊ non potu-
it latere. Mulier enim statim ut audi-
uit de eo cui⁹ filia habebat spiritū im-
mundū intrauit: et ꝓcidit ad pedes e-
ius. Erat enī mulier gentilis: syrophe-
nissa genere. Et rogabat eum ut de-
moniū eiceret de filia eius. Qui dixit
illi. Sine prius saturari filios. Non
est enim bonū sumere panē filioꝝ: et
mittere canibus. At illa respondit: et
dixit illi. Utiqꝫ dn̄e. Nā ⁊ catelli come-
dunt sub mensa de micis puerorū. Et
ait illi. Propter hunc sermonē uade:
exijt demonium de filia tua. Et cum
abijsset domum inuenit puellā iacen-
tem supra lectum: et demonium exijsse.

Et iterū exiens de finibus tyri venit p
sydonem ad mare galilee inter medi-
os fines decapoleos. Et adducunt ei
surdum et mutū. Et dep̄cabantur eū
ut imponat illi manū. Et app̄hendēs
eū de turba seorsū misit digitos suos
ī auriculas eiꝰ: ⁊ expuēs tetigit linguā
eius: et suspiciens in celū ingemuit: et
ait illi. Effeta: qđ ē adaperire. Et sta-
tim aperte sunt aures eius: et solutū
est vinculū lingue eius: et loquebatur
recte. Et precepit illis ne cui dicerent.
Quāto aūt eis p̄cipiebat tāto magis
plus p̄dicabāt: et eo ampliꝰ āmirabā-
tur dicētes. Bene oīa fecit: et surdos
fecit audire: et mutos loqui. VIII

In diebus illis iterū cū turba multa esset
nec haberent qđ mādicarent: cōuoca-
tis discipulis ait illis. Misereor super
turbā: quia ecce iam triduo sustinent
me nec habēt qđ mādicēt: et si dimise-
ro eos ieiunos in domū suā deficient
in via. Quidā enim ex eis delonge ve-
nerūt. Et responderūt ei discipuli sui.
Unde illos poterit quis hic saturare
panib; ī solitudine? Et interrogauit
eos. Quot panes habetis? Qui dixe-
runt. Septem. Et p̄cepit turbe discum-
bere sup terrā. Et accipiens septem pa-
nes gratias agens fregit: et dabat dis-
cipulis suis ut apponerent: ⁊ apposue-
runt turbe. Et habebāt pisciculos pau-
cos: ⁊ ipos benedixit: et iussit apponi.
Et mādicauerunt et saturati sunt: et
sustulerūt qđ superauerat de fragmen-
tis septem sportas. Erant autem qui
manducauerāt q̄si quatuor milia: et
dimisit eos. Et statim ascendens na-
uim cū discipulis suis: venit in partes
dalmanutha. Et exierunt pharisei et
ceperūt cōquirere cū eo: querentes ab il-
lo signum de celo: temptantes eum.
Et ingemiscēs spiritu ait. Quid gene-
ratio ista signū querit? Amē dico vo-
bis: si dabitur generationi isti signū.
Et dimittens eos ascendit iterū nauī:
et abiit trans fretū. Et obliti sunt pa-
nem sumere: et nisi unū panē non ha-
bebāt secū ī naui. Et p̄cipiebat eis dicēs.
Uidete et cauete a fermento phariseo-
rum: et fermento herodis. Et cogita-
bant ad alterutrū dicentes: quia panes
non habemꝰ. Quo cognito: ait illis
ihesus. Quid cogitatis quia panes
non habetis? Nondum cognoscitis
nec intelligitis? Adhuc cecatū habe-
tis cor vestrū. Oculos habentes nō vi-
detis: et aures habētes non auditis.
Nec recordamini quādo quinq; panes
fregi ī quinq; milia: et q̄t cophinos fra-
gmentorū plenos sustulistis? Dicunt
ei. Duodecim. Quādo et septem panes
in quatuor milia: q̄t sportas fragmē-
torū tulistis? Et dicunt ei. Septem. Et
dicebat eis. Quomodo nondū intelli-
gitis? Et veniūt bethsaydā: ⁊ adducūt
ei cecū: ⁊ rogabāt eum ut illū tangeret.
Et apprehensa manu ceci eduxit eum
extra vicū: et expuens in oculos eius
impositis manib; suis: interrogauit
eum si quid videret. Et aspiciens ait.
Uideo homines velut arbores ābu-
lantes. Deinde iterū imposuit manꝰ
sup oculos eiꝰ et cepit videre: et restitu-
tus est: ita ut clare videret omnia. Et
misit illū ī domū suā dicens. Uade in
domū tuā: et si ī vicū introieris nemini
dixeris. Et ingressus ē ihesus ⁊ discipli
eiꝰ castella cesaree philippi: et ī via in-
terrogabat discipulos suos dicens eis.
Quem me dicūt esse homines? Qui re-
sponderunt illi dicentes. Johannē ba-
ptistā: alii helyam: alii vero q̄si unū de
prophetis. Tunc dicit illis. Uos vero

quem me esse dicitis? Respondens pe-
trus ait ei. Tu es cristus. Et cōminatꝰ
est eis: ne cui dicerent de illo. Et cepit
docere eos quoniā oportet filiū hoīs
pati multa ⁊ reprobari a senioribus ⁊
a sūmis sacerdotibus et scribis ⁊ occi-
di: ⁊ post tres dies resurgere. Et palā
verbū loquebatur. Et apprehendēs eū
petrus: cepit increpare eū. Qui cōuer-
sus ⁊ videns discipulos suos: commi-
natus est petro dicens. Uade retro me
sathana: quoniā nō sapis que dei sūt
sed que sunt hominum. Et cōuocata
turba cum discipulis suis: dixit eis. Si
quis vult me sequi deneget semetipm:
et tollat crucem suā ⁊ sequatᷣ me. Qui
enim voluerit animā suā saluā facere
p̄det eam: qui aūt p̄diderit animam
suā p̄pter me et euangeliū: saluā faciet
eā. Quid enim p̄derit homini si lucre-
tur mundū totū: et detrimentū anime
sue faciat? Aut quid homo cōmuni-
cationis dabit pro anima sua. Qui e-
nim me confusus fuerit et verba mea ī
generatiōne ista adultera ⁊ peccatrice:
et filiꝰ hoīs confundet eū cū venerit in
gloria p̄ris sui cū āgelis sanctis. IX

Et dicebat illis. Amen dico vo-
bis: quia sunt quidā de hic stan-
tibus qui nō gustabūt mortē: donec
videāt regnū dei veniens ī virtute. Et
post dies sex assumpsit ihesus petrū ⁊
iacobū et iohannē: et ducit illos in
mōtem excelsum solos: ⁊ trāsfiguratꝰ
ē corā ipis. Et vestimēta eius facta sūt
splendētia ⁊ candida nimis velut nix:
qualia fullo non potest sup terrā can-
dida facere. Et apparuit illis helyas
cum moyse: et erāt loquentes cū ihesu.
Et respōdens petrus ait ihesu. Rabbi
bonū est nos hic esse: ⁊ faciamus tria
tabernacula: tibi unū ⁊ moysi unū et
helye unū. Non enim sciebat qđ diceret.
Erant enim timore exterriti. Et facta ē
nubes obumbrās eos: et venit vox de
nube dicens. Hic est filius meꝰ carissi-
mus: audite illū. Et statim circumspi-
cientes: neminē amplius viderūt nisi
ihesum tantū secū. Et descendentibus il-
lis de monte p̄cepit illis ne cuiquā qđ
vidissent narrarent: nisi cū filius ho-
minis a mortuis resurrexerit. Et ver-
bum continuerūt apud se: conquiren-
tes quid esset cum a mortuis resurrexe-
rit. Et interrogabāt eū dicentes. Quid
ergo dicūt pharisei et scribe q̄a helyam
oporteat venire primum? Qui respon-
dens ait illis. Helyas cū venerit p̄mo
restituet oīa: et quomō scriptum est
in filiū hoīs: ut multa patiatur ⁊ con-
temnatᷣ. Sed dico vobis: q̄a et helyas
venit: et fecerūt illi quecunq; voluerūt
sicut scriptum est de eo. Et veniens ad
discip̄los suos vidit turbā magnā cir-
ca eos: et scribas cōquirentes cū illis.
Et confestim oīs p̄pls vidēs ihesum
stupefactꝰ est et expauerūt: ⁊ accurrētes
salutabant eum. Et interrogauit eos.
Quid inter vos cōquiritis? Et respon-
dens unus de turba dixit. Magister at-
tuli filiū meū ad te habentem spiritum
mutū: qui ubicunq; eū apprehenderit
allidit illū: ⁊ spumat et stridet dentib;
et arescit. Et dixi discipulis tuis ut eice-
rent illū: et non potuerūt. Qui respon-
dens eis dixit. O generatio incredula:
q̄; diu apud vos ero? Quā diu vos
patiar? Afferte illū ad me. Et attule-
runt eum. Et cū vidisset eū statim spi-
ritus conturbauit illū: et elisus in ter-
ram volutabatᷣ spumās. Et interro-
gauit patrē eius. Quantū temporis
ē ex quo ei hoc accidit? At ille ait. Ab
infantia. Et frequēter eū in ignē et in

aquā misit: ut eū pderet. Sed si quid
potes· adiuua nos: misertus nr̄i. Ihe-
sus aūt ait illi. Si potes credere oīa
possibilia credenti? Et continuo excla-
mans pater pueri cū lacrimis aiebat.
Credo dn̄e: adiuua incredulitatē meā.
Et cū vidisset ihesus cōcurrentem tur-
bam: cōminatus est spiritui immūdo
dicens illi. Surde et mute spiritꝰ· ego
p̄cipio tibi exi ab eo: et amplius ne in-
troeas in eum. Et exclamās et multū
discerpens eum exijt ab eo: et factus est
sicut mortuus: ita ut multi dicerēt q̄a
mortuus est. Ihesus aūt tenēs manū
eius eleuauit eum: et surrexit. Et cū in-
troisset in domū: discipuli eius secreto
interrogabāt eū. Quare nos nō potui-
musꝰ eicere eū? Et dixit illis. Hoc genꝰ ī
nullo potest exire: nisi in oratione et
ieiunio. Et inde pfecti p̄tergrediebant̄
galileā: nec volebat quemq̄ȝ scire. Do-
cebat aūt discipulos suos: et dicebat
illis quoniā filius hominis tradetur
in manus hominū· et occident eum:
et occisus tercia die resurget. At illi i-
gnorabāt verbū: ⁊ timebāt interroga-
re eū. Et venerūt capharnaū. Qui cum
domi essent interrogabat eos. Quid ī
via tractabatis? At illi tacebant. Si-
quidem in via inter se disputauerāt:
quis eoꝝ maior esset. Et residens vo-
cauit duodecī: et ait illis. Si quis vult
primus esse: erit omniū nouissimus ⁊
omniū minister. Et accipiens puerū
statuit eū in medio eoꝝ: quē cū cōple-
xus esset ait illis. Quisquis unū ex hu-
iusmodi pueris receperit ī nomine me-
o me recipit: et quicumq̄ȝ me susceperit
nō me suscipit: sed eū qui me misit. Re-
spondit illi iohānes dicēs. Magister
vidimꝰ quēdam in nomine tuo eiciē-
tem demonia qui non sequitur nos:
et p̄hibuimꝰ eū. Ihesus aūt ait noli-
te p̄hibere eū. Nemo est enim q̇ faciat
virtutem in nomine meo: ⁊ possit cito
male loqui de me. Qui enim non est
aduersum vos: p vobis ē. Quisquis
enim potū dederit vobis calicē aque
in nomine meo quia xp̄i estis: amē
dico vobis non pdet mercedem suam.
Et quisquis scādalizauerit unum ex
hijs pusillis credentibus in me: bonū
est ei magis si circundaretur mola a-
sinaria collo eius et in mare mittere-
tur. Et si scādalizauerit te manꝰ tua:
abscide illā. Bonū est tibi debilē intro-
ire in vitā· q̄ȝ duas manus habētem
ire in gehennā in ignē inextinguibilē:
ubi vermis eoꝝ nō moritur: et ignis
nō extinguitur. Et si pes tuus te scan-
dalizat: amputa illū. Bonū est tibi clau-
dum introire in vitā eternā· q̄ȝ duos
pedes habentē mitti in gehennā ignis
inextinguibilis: ubi vermis eoꝝ non
moritur: ⁊ ignis nō extinguit̄. Quod
si oculus tuus scādalizat te: eice eum.
Bonū est tibi luscū introire in regnū
dei· q̄ȝ duos oculos habentem mitti in
gehennā ignis: ubi vermis eorū non
moritur: et ignis nō extinguit̄. Omnis
enī igne salietur: ⁊ omnis victima sale
salietur. Bonū ē sal. Qd si sal insulsū
fuerit ī quo illud cōdietis? Habete in
vobis sal: ⁊ pacē habete inter vos. x

Et inde exsurgens venit in fines
iudee ultra iordanen: et cōueniūt
iterū turbe ad eū: et sicut cōsueuerat ite-
rum docebat illos. Et accedentes pha-
risei interrogabāt eū si licet viro uxorē
dimittere: temptantes eū. At ille respō-
dens dixit eis. Quid vobis p̄cepit mo-
yses? Qui dixerunt. Moyses pmisit li-
bellū repudij scribere et dimittere. Qui-
bus respōdens ihesus ait. Ad duriciā

cordis vestri scripsit vobis preceptum
istud. Ab initio aūt creature masculū
et feminā fecit eos deus. Propter hoc
relinquet homo patrem suum et ma-
trem: et adherebit ad uxorē suā: et erūt
duo in carne una. Itaq̄ȝ iam nō sunt
duo: sed una caro. Quod ergo deus
coniūxit: homo non separet. Et in do-
mo iterū discipuli eius de eodē interro-
gauerūt eum. Et ait illis. Quicumq̄ȝ
dimiserit uxorem suā· et aliā duxerit:
adulteriū cōmittit sup eam. Et si uxor
dimiserit virū suū et alij nupserit· me-
chatur. Et offerebāt illi paruulos ut
tangeret illos: discipuli aūt cōmina-
bantur offerentibus. Quos cū videret
ihesus: indigne tulit. Et ait illis. Si-
nite paruulos venire ad me: ⁊ ne p̄hi-
bueritis eos. Taliū est enim regnū dei.
Amen dico vobis: quisquis nō rece-
perit regnū dei velut paruulus nō in-
trabit ī illud. Et complexās eos et im-
ponens manus sup illos: benedicebat
eos. Et cum egressus esset ī via: pro-
currens quidā genu flexo ante eū· roga-
bat eū dicens. Magister bone: quid
faciā ut vitam eternā pcipiam? Ihesꝰ
aūt dixit ei. Quid me dicis bonū? Ne-
mo bonus: nisi unus deus. Precepta
nosti: ne adulteres· ne occidas· ne fu-
reris· ne falsū testimonium dixeris· ne
fraudē feceris: honora patrem tuū et
matrē. At ille respondēs ait illi. Ma-
gister hec omnia obseruaui a iuuentu-
te mea. Ihesus aūt intuitus eū· dilexit
eū: ⁊ dixit ei. Unū tibi deest. Vade: que-
cumq̄ȝ habes vende et da pauperibus
et habebis thesaurū ī celo: ⁊ veni seque-
re me. Qui cōtristatus in verbo: abijt
merens. Erat enī habens multas pos-
sessiones. Et circūspiciēs ihesus: ait di-
scipulis suis. Quā difficile q̇ pecunias
habent ī regnū dei introibūt. Discipli
autem obstupescebāt in verbis eiꝰ. At
ihesus rursus respōdens ait illis. Fili-
oli: q̄ȝ difficile est confidentes in pecu-
nijs in regnū dei introire. Facilius est
camelū p foramē acus transire: q̄ȝ di-
uitem intrare in regnum dei. Qui ma-
gis admirabant̄ dicētes ad semetipsos.
Et quis potest saluus fieri? Et intuēs
ihesus illos ait illis. Apud hoīes im-
possibile est: sed nō apud deū. Omnia
enim possibilia sunt apud deū. Et cepit
ei petrus dicere. Ecce nos dimisimus
omnia: et secuti sumus te. Respōdens
ihesus ait. Amen dico vobis: nemo
est q̇ reliquerit domū aut fratres aut
sorores aut patrem aut matrem aut fi-
lios aut agros p̄pter me et p̄pter euan-
geliū qui nō accipiet centies tantum
nūc in tempore hoc: domos et fratres
et sorores et matres et filios et agros
cū psecutōnibꝫ: ⁊ ī sc̄lo futuro vitā eter-
nam. Multi aūt erūt p̄mi nouissimi:
⁊ nouissimi primi. Erāt aūt ī via ascē-
dentes iherosolimā: et p̄cedebat illos
ihesus. Et stupebāt: et sequentes time-
bant. Et assumens iterū duodecim: ce-
pit illis dicere q̄ essent ei ventura. Quia
ecce ascendimus iherosolimā: et filius
hominis tradetur principibus sacerdo-
tum ⁊ scribis ⁊ senioribus: et damna-
bunt eum morte. Et tradent eū genti-
bus ⁊ illudent ei: ⁊ conspuent eū et fla-
gellabunt eū· et interficient eū: et tercia
die resurget. Et accedunt ad eū iacobꝫ
et iohannes filij zebedei dicētes. Ma-
gister: volumꝰ ut q̄dcumq̄ȝ petierimus
facias nobis. At ille dixit eis. Quid
vultis ut faciā vobis? Et dixerūt. Da
nobis: ut unus ad dexterā tuā· ⁊ aliꝰ
ad sinistrā tuā sedeamꝰ in gloria tua.
Ihesus aūt ait eis. Nescitis qd petatis.

Potestis bibere calicem quē ego bibo: aut baptismo quo ego baptizor baptizari? At illi dixerūt ei. Possumꝰ. Ihesus aūt ait eis. Calicē quidē quē ego bibo bibetis ⁊ baptismo quo ego baptizor baptizabimini: sedere aūt ad dexteram meā vel ad sinistrā nō est meum dare vobis: sed quibus paratū est. Et audiētes decē indignari sūt de iacobo et iohāne. Ihesus aūt vocans eos: ait illis. Scitis qꝛ hij qui videntur principari gentibus dominantur eis: et principes eoꝝ potestatem habent ipsoꝝ? Non ita est aūt in vobis: sed quicūqꝫ voluerit fieri maior erit vester minister: et quicūqꝫ voluerit ī vobis primus esse: erit omniū servus. Nam et filius hoīs nō venit ut ministraretur ei: sed ut ministraret: et daret animā suā redemptionem pro multis. Et veniūt iherico. Et proficiscēte eo de ihericho et discipulis eiꝰ ⁊ plurima multitudine: filius thimei barthimeus cecus: sedebat iuxta viā mendicās. Qui cū audisset quia ihesus nazarenus est: cepit clamare ⁊ dicere. Ihesu fili david: miserere mei. Et cōminabātur illi multi ut taceret. At ille multo magis clamabat: fili david miserere mei. Et stās ihesus: precepit illū vocari. Et vocāt cecū: dicentes ei. Animequior esto. Surge: vocat te. Qui proiecto vestimento suo exiliens venit ad eū. Et respondēs ihesus dixit illi. Quid tibi vis faciam? Cecus aūt dixit ei. Rabboni ut videā. Ihesus aūt ait illi. Vade. Fides tua te salvū fecit. Et cōfestī vidit: et sequebatur eū ī via. XI

Et cū appropinquarent iherosolime et bethanie ad montem olivarum: mittit duos ex discipulis suis: et ait illis. Ite ī castellū qd cōtra vos ē: et statim introeuntes illuc: invenietis pullū ligatum: sup quē nemo adhuc hominum sedit. Solvite illum: et adducite. Et si quis vobis dixerit quid facitis: dicite quia domino necessariꝰ est: et continuo illū dimittet huc. Et abeuntes invenerūt pullum ligatum ante ianuam foris in bivio: ⁊ solvūt eum. Et quidam de illic stantibus dicebant illis. Quid facitis solventes pullū? Qui dixerūt eis sicut preceperat illis ihesus: et dimiserūt eis. Et duxerūt pullū ad ihesum: et imponūt illi vestimenta sua et sedit sup eū. Multi vestimēta sua straverūt ī via. Alij aūt frondes cedebāt de arboribꝫ: et sternebāt ī via. Et qui pibāt et q̄ sequebantur clamabāt dicentes. Osanna benedictus qui venit in nomine dnī: benedictum qd venit regnū patris nostri david: osanna in excelsis. Et introivit iherosolimā in templū: et circūspectis omnibus cū iā vespera esset hora: exijt ī bethaniam cū duodecī. Et alia die cū exirent a bethania esuriit. Cumqꝫ vidisset a lōge ficū habentē folia: venit si qd forte inveniret in ea. Et cum venisset ad eam: nichil invenit preter folia. Nō eni erat tempus ficoꝝ. Et respōdens dixit ei. Iam nō ampliꝰ ineternū ex te quisqꝫ fructū māducet. Et audiebant discipuli eiꝰ: et veniūt iherosolimā. Et cum introisset in templū cepit eicere vendentes ⁊ ementes in tēplo: et mēsas nummulorioꝝ et kathedras vendentiū columbas evertit. Et nō sinebat ut quisqꝫ transferret vas per templū: ⁊ docebat dicens eis. Nōne scriptū est quia domus mea domꝰ orationis vocabitur omnibꝫ gentibus? Vos aūt fecistis eam speluncā latronum. Quo audito: principes sacerdotū et scribe querebant quomō eū pderent. Timebāt eni eū: quoniā universa turba ammirabatur sup doctrina eius. Et cū vespera facta esset: egrediebatur de civitate. Et cū mane transirent: viderūt ficum aridā factā a radicibꝫ. Et recordatus petrus dixit ei. Rabbi: ecce ficꝰ cui maledixisti aruit. Et respondēs ihesus ait illis. Habete fidem dei. Amē dico vobis: quia quicunqꝫ dixerit huic mōti tollere et mittere in mare ⁊ nō hesitaverit ī corde suo sed crediderit qꝛ qdcunqꝫ dixerit fiat: fiet ei. Propterea dico vobis: omnia quecunqꝫ orantes petitis credite quia accipietis: ⁊ evenient vobis. Et cū stabitis ad orandū: dimittite si quid habetis adversus aliquē: ut et pater vester qui in celis est dimittat vobis peccata vestra qd si vos nō dimiseritis: nec pater vester qui ī celis est dimittet vobis peccata vestra. Et veniūt rursus iherosolimā. Et cum ambularet in templo accedūt ad eū summi sacerdotes et scribe ⁊ seniores: et dicūt ei. In qua potestate hec facis: ⁊ quis tibi dedit hanc potestatem ut ista facias? Ihesus aūt respondēs ait illis. Interrogabo vos et ego unū verbū ⁊ respondete michi: et dicam vobis in qua potestate hec faciam. Baptismū iohānis de celo erat an ex hominibꝫ? Respōdete michi. At illi cogitabāt secū dicentes. Si dixerimus de celo: dicet nobis. Quare ergo non credidistis ei? Si dixerimꝰ ex hominibus: timemus populū. Omnes enim habebant iohannem quia vere propheta esset. Et respondentes dicunt ihesu. Nescimus. Et respondens ihesus ait illis. Neqꝫ ego dico vobis in qua potestate hec faciam. XII

Et cepit illis in parabolis loqui. Vineā pastinavit homo: ⁊ circumdedit sepē ⁊ fodit lacū et edificavit turrim et locavit eam agricolis: et peregre pfectꝰ est. Et misit ad agricolas in tempore servū: ut ab agricolis acciperet de fructu vinee. Qui apprehensū eum ceciderūt: et dimiserūt vacuū. Et iterū misit ad illos aliū servū: et illum in capite vulneraverūt: et cōtumelijs affecerūt. Et rursum aliū misit: et illū occiderūt: et plures alios quosdā cedentes: alios vero occidentes. Adhuc ergo unū habēs filiū carissimū et illū misit ad eos novissimū dicens: quia reverebūtur filiū meū. Coloni autem dixerūt ad invicem. Venite occidamꝰ eum: et nostra erit hereditas. Et apprehendentes eū occiderūt: et eiecerūt extra vineam. Quid ergo faciet dns vinee? Veniet et pdet colonos: et dabit vineam alijs. Nec scripturā hanc legistis lapidē quē reprobaverūt edificantes: hic factus est ī caput anguli: a dno factum est istud et est mirabile in oculis nostris? Et querebāt eū tenere: ⁊ timuerunt turbā. Cognoverūt eni quoniā ad eos parabolā hāc dixerit. Et relicto eo abierūt. Et mittūt ad eū quosdā ex phariseis et herodianis: ut eum caperēt in verbo. Qui venientes dicūt ei. Magister: scimus quia verax es et non curas quēqꝫ. Nec enim vides in faciem hominū: sed in veritate viā dei doces. Licet dari tributum cesari: an nō dabimus? Qui sciēs versutiā illoꝝ ait illis. Quid me temptatis? Afferte michi denariū ut videam. At illi attulerunt ei. Et ait illis. Cuius est ymago hec et inscriptio? Dicūt ei. Cesaris. Respondens aūt ihesus dixit illis. Reddite igitur que sunt cesaris cesari: et que sunt dei deo. Et mirabantur sup eo. Et venerunt ad eū sadducei qui dicunt resurrectionē non esse: et interrogabāt eum

dicētes. Magister: moyses nobis scri-
psit ut si cuius frater mortuus fuerit ⁊
dimiserit uxorem· ⁊ filios non reliquer-
it: accipiat frater eius uxorem ipsius·
et resuscitet semen fratri suo. Septem
ergo fratres erāt: et prim⁹ accepit uxo-
rem: ⁊ mortuus est non relicto semine.
Et secundus accepit eam et mortuus
est: et nec iste reliquit semen. Et tercius
similiter. Et acceperūt eam similiter se-
ptem: et non reliquerūt semē. Novissi-
ma omniū defuncta est et mulier. In
resurrectione ergo cū resurrexerint: cui⁹
de hijs erit uxor? Septem enim habu-
erunt eam uxorem. Et respondens ihe-
sus ait illis. Nōne ideo erratis: nō sci-
entes scripturas neqꝫ virtutem dei? Cū
enim a mortuis resurrexerint neqꝫ nu-
bent neqꝫ nubentur: sed sunt sicut an-
geli dei in celis. De mortuis autē qđ
resurgāt nō legistis in libro moysi su-
per rubum quomō dixerit illi deus in-
quiens: ego sum deus abraham ⁊ de-
us ysaac ⁊ deus iacob. Non est deus
mortuoꝝ sed vivoꝝ. Vos ergo multū
erratis. Et accessit unus de scribis· qui
audierat illos conquirentes: et vidēs
quoniā bene illis responderit· interro-
gavit eū qđ esset primū omniū man-
datū. Ihesus aūt respōdit ei: quia pri-
mum omniū mandatū est. Audi isrl
dn̄s deus tuus deus un⁹ est: ⁊ diliges
dn̄m deū tuū ex toto corde tuo· et ex to-
ta anima tua· ⁊ ex tota mente tua: ⁊ ex
tota virtute tua. Hoc est primū mān-
datum. Secundū aūt simile est illi. Dili-
ges ꝓximū tuū tanqꝫ teipm. Maius
hoꝝ aliud mandatū nō est. Et ait illi
scriba. Bene magister in veritate dixi-
sti: quia unus est deus ⁊ non est ali⁹
ꝑter eū. Et ut diligatur ex toto corde·
et ex toto intellectu· ⁊ ex tota anima· et
ex tota fortitudine: et diligere ꝓximū
tanqꝫ seipm· maius ē omnibus olo-
caustomatibꝫ· ⁊ sacrificijs. Ihesus aūt
videns qꝫ sapienter respōdisset: dixit
illi. Nō es lōge a regno dei. Et nemo
iam audebat eū interrogare. Et respō-
dens ihesus dicebat docēs in templo.
Quomō dicūt scribe cristū filiū esse da-
vid? Ipse enim david dicit in spiritu
sancto. Dixit domin⁹ dn̄o meo sede a
dextris meis: donec ponā inimicos tu-
os· scabellū pedū tuoꝝ. Ipse ergo david
dicit eū dn̄m: et unde est filius ei⁹? Et
multa turba eum libenter audivit. Et
dicebat eis in doctrina sua. Cavete a
scribis: qui volūt in stolis ambulare
et salutari ī foro· et ī primis cathedris
sedere in synagogis: ⁊ primos discubi-
tus in cenis. Qui devorāt domos vi-
duaꝝ sub obtentu prolixe orationis:
hij accipient ꝓlixius iudiciū. Et sedēs
ihesus cōtra gazophilaciū aspiciebat
quomō turba iactaret es in gazophi-
laciū: et multi divites iactabāt multa.
Cum venisset aūt vidua una pauper:
misit duo minuta qđ ē quadrās. Et
convocans discipulos suos ait illis.
Amen dico vobis: quoniā vidua hec
paup plus omnibꝫ misit· qui miserūt
in gazophilacium. Omēs enim ex eo
quod abundabat illis miserūt: hec
vero de penuria sua omnia que habu-
it misit totum victum suum. xiij

Et cū egrederetur de templo: ait il-
li un⁹ ex discipulis suis. Magi-
ster: aspice quales lapides· et quales
structure. Et respōdens ihesus ait illi.
Vides has omēs magnas edificatio-
nes? Non relinquetur lapis sup lapi-
dem qui nō destruatur. Et cum sederet
in mōte olivaꝝ cōtra templū: interro-
gabāt eū separatim petrus et iacobus

et iohannes et andreas. Dic nobis
quādo ista fient: ⁊ qđ signū erit quan-
do hec omīa incipient consūmari. Et
respōdens ihesus cepit dicere illis. Vi-
dete ne quis vos seducat. Multi eni
venient ī noīe meo dicentes quia ego
sum: ⁊ multos seducent. Cum audieri-
tis aūt bella· et opiniones belloꝝ: ne
timueritis. Oportet enim fieri: sed non-
dum finis. Exurget enim gens cōtra
gentem· et regnū sup regnū: et erūt ter-
remot⁹ ꝑ loca et fames. Iniciū doloꝝ
hec. Videte aūt vosmetipos. Tradent
enim vos in cōcilijs· et in synagogis
vapulabitis: et ante presides et reges
stabitis ꝓpter me in testimonium illis.
Et in omnes gentes primū oportet
ꝓdicari euangeliū. Et cū duxerint vos
tradentes· nolite ꝑcogitare quid loqꝫ-
mini: sed qđ datū vobis fuerit in illa
hora id loquimini. Nō eni vos estis
loquētes: sed spirit⁹ sanctus. Tradet
aūt frater fratrem in mortē· et pater fi-
lium: et consurgent filij in parentes: ⁊
morte afficient eos. Et eritis odio o-
mnibus: ꝓpter nomē meū. Qui autē
sustinuerit in finē: hic salvus erit. Cū
aūt videritis abominationē desolati-
onis stantem ubi non debet: qui legit
intelligat. Tūc q in iudea sunt fugiāt
in mōtes: et qui sup tectū ne descendat
in domū· nec introeat ut tollat qđ de
domo sua: et qui in agro erit· non
revertat retro · tollere vestimentū suū.
Ve aūt pregnātibus et nutrientibus
in illis diebꝫ. Orate vero: ut hyeme nō
fiant. Erunt enim dies illi tribulatio-
nes tales quales nō fuerūt ab initio
creature quā condidit deus usqꝫ nūc:
neqꝫ fient. Et nisi breviasset dn̄s dies:
nō fuisset salva omīs caro. Sed pro-
pter electos qs elegit breviavit dies.
Et tunc si quis vobis dixerit ecce hic
est cristus· ecce illic: ne credideritis. Ex-
surgent enim pseudo cristi et pseudo
prophete: et dabūt signa et portenta
ad seducendos si fieri potest etiā electos.
Vos ergo videte. Ecce ꝓdixi vobis o-
mnia. Sed in illis diebꝫ post tribula-
tionē illā sol cōtenebrabit: et luna nō
dabit splendorē suū. Et stelle celi erūt
decidentes: et virtutes que sunt ī celis
movebūtur. Et tunc videbūt filiū ho-
minis venientem in nubibꝫ cū virtute
multa et gloria. Et tūc mittet āgelos
suos: et cōgregabit electos suos a qtu-
or ventis a sūmo terre usqꝫ ad sūmū ce-
li. A ficu aūt discite ꝑabolā. Cum
iam ramus eius tener fuerit et nata
fuerint folia: cognoscitis quia in ꝓxi-
mo sit estas. Sic ⁊ vos cum videritis
hec fieri: scitote qđ in ꝓximo sit ī ostijs.
Amen dico vobis: quoniā nō transi-
bit generatio hec· donec omnia ista
fiant. Celum et terra transibūt: verba
aūt mea nō trāsibūt. De die aūt illa
vel hora nemo scit· neqꝫ āgeli ī celo ne-
qꝫ filius: nisi pater. Videte· vigilate·
et orate. Nescitis enim quādo tēpus
sit. Sicut homo qui peregre ꝓfectus re-
liquit domū suam: ⁊ dedit servis suis
potestatem cuiusqꝫ operis: et ianitori
precepit ut vigilet. Vigilate ergo. Nesci-
tis enim quādo domin⁹ dom⁹ veniat:
sero· an media nocte· an gallicātu· an
mane: ne cū venerit repente· inveniat
vos dormientes. Quod autem vobis
dico omnibus dico: vigilate. xiiij

Erat aūt pascha ⁊ azima post bi-
duum: et querebāt summi sacer-
dotes et scribe quomodo eū dolo tenerēt
et occiderent. Dicebāt enim. Nō in die
festo: ne forte tumult⁹ fieret in ꝓplo. Et
cum esset bethanie in domo simonis

leprosi et recumberet: venit mulier ha-
bens alabastrū ungenti nardi spicati
p̄ciosi: et fracto alabastro effudit sup
caput eius. Erant aūt quidā indigne
ferentes intra semetip̄os: ⁊ dicētes. Ut
q̄d pditio ista ungenti facta est? Po-
terat enim ungentum istud venūdari
plus q̄ trecentis denarijs: ⁊ dari pau-
peribus. Et fremebāt in eam. Ihesus
aūt dixit. Sinite eam. Quid illi mole-
sti estis? Bonū opus operata est ī me.
Semp enim pauperes habetis vobis-
cum: et cū volueritis potestis illis be-
nefacere: me aūt nō semp habetis. Qd
habuit hec fecit: p̄venit ungere corpus
meū in sepulturā. Amen dico vobis:
ubicūq; p̄dicatū fuerit euangeliū istud
in universo mūdo: et qd̄ fecit hec nar-
rabitur in memoriam eius. Et iudas
scariothis un⁹ de duodecim abijt ad
summos sacerdotes: ut pderet eū illis.
Qui audientes gavisi sūt: ⁊ p̄miserūt
ei pecuniā se daturos. Et querebat quo-
modo illū oportune traderet. Et p̄mo
die azimorū quādo pascha immola-
bant: dicūt ei discipuli. Quo vis eam⁹
et param⁹ tibi ut manduces pascha?
Et mittit duos ex discipulis suis: et
dicit eis. Ite ī civitatem: et occurret vo-
bis homo lagenā aque baiulās. Se-
quimini eum: et quocūq; introierit
dicite dn̄o dom⁹: quia magister dicit.
Ubi est refectio mea: ubi pascha cū di-
scipulis meis manducem? Et ipse vo-
bis demōstrabit cenaculū grāde stra-
tum: et illic parate nobis. Et abierūt
discipuli eius ⁊ venerūt in civitatem: ⁊
invenerūt sicut dixerat illis: et parave-
runt pascha. Vespere aūt facto venit
cum duodecim. Et discumbentib; eis
et mādūcantibus ait ihesus. Amen
dico vobis: quia un⁹ ex vobis trader

me qui manducat mecū. At illi cepe-
runt contristari et dicere singillatim.
Nūquid ego? Qui ait illis. Unus ex
duodecim: qui intingit mecū manū ī
catino. Et filius quidē hoīs vadit:
sicut scriptū est de eo. Ve aūt homini
illi: per quē filius hoīs tradetur. Bo-
num erat ei: si non esset natus homo
ille. Et manducantibus illis accepit
ihesus panem: et benedicens fregit: et
dedit eis et ait. Sumite: hoc ē corpus
meū. Et accepto calice: gratias agens
dedit eis. Et biberūt ex illo omnes. Et
ait illi. Hic est sanguis meus novi
testamenti: qui pro multis effundetur.
Amen dico vobis: qr iam non bibā
de genimine vitis · usq; in diem illū
cum illud bibā novū in regno dei. Et
ymno dicto: exierūt in mōtem olivar.
Et ait eis ihesus. Omēs scādalizabi-
mini in nocte ista: quia scriptū est: per-
cutiā pastorē et dispgent oves. Sed
postea q̄ resurrexero: p̄cedā vos in ga-
lileā. Petrus autē ait illi. Et si omēs
scandalizati fuerint: sed non ego. Et
ait illi ihesus. Amen dico tibi: quia
tu hodie in nocte hac priusq̄ gallus
bis vocem dederit · ter me es negatur⁹.
At ille amplius loquebatur. Et si o-
portuerit me simul cōmori tibi: nō te
negabo. Similiter aūt et omnes dice-
bant. Et veniūt ī p̄diū cui nomē gethse-
mani: et ait discipulis suis. Sedete
hic donec orem. Et assumit petrū et
iacobū et iohānem secū: et cepit pave-
re et tedere. Et ait illis. Tristis est a-
nima mea usq; ad mortem. Sustine-
te hic et vigilate. Et cū p̄cessisset pau-
lulū · procidit sup terrā: et orabat ut si
fieri posset trāsiret ab eo hora: et dixit.
Abba pater: om̄ia tibi possibilia sūt:
transfer calicem hunc a me. Sed non

quod ego volo: sed qd̄ tu. Et venit et
invenit eos dormiētes. Et ait petro. Si-
mon dormis? Non potuisti una ho-
ra vigilare? Vigilate ⁊ orate: ut non
intretis ī temptationē. Spirit⁹ quidē
promptus est: caro vero infirma. Et i-
terū abiens oravit: eundē sermonē di-
cens. Et reversus denuo: invenit eos
dormientes. Erant enī oculi eoꝝ gra-
vati: et ignorabāt quid responderent
ei. Et venit tercio: et ait illis. Dormite
iam: et requiescite. Sufficit. Venit ho-
ra: ecce filius hominis tradetur ī ma-
nus peccatoꝝ. Surgite eam⁹. Ecce qui
me tradet p̄pe est. Et adhuc eo loquē-
te · venit iudas scarioth unus de duo-
decī: et cū eo turba multa · cum gladijs
et lignis a summis sacerdotib; et scri-
bis ⁊ seniorib;. Dederat aūt traditor
eis signū dicens. Quēcunq; osculatus
fuero ip̄e est tenete eū: ⁊ ducite caute. Et
cum venisset: statim accedens ad eum
ait. Rabbi. Et osculatus est eū. At illi
manus iniecerūt in ihesum et tenuerūt
eum. Unus aūt quidam de circūstan-
tibus educēs gladiū pcussit servū sum-
mi sacerdotis: et amputavit illi auri-
culam. Et respondens ihesus ait illis.
Tanq̄ ad latronem existis cū gladijs
et lignis comprehendere me. Quoti-
die eram apud vos ī templo docens:
et non me tenuistis. Sed ut implean-
tur scripture. Tunc discipuli eius relin-
quentes eū omnes fugerūt. Adolescēs
aūt quidā sequebatur eū amictus sin-
done sup nudo: et tenuerūt eū. At ille
reiecta sindone nudus p̄fugit ab eis.
Et adduxerūt ihesum ad sūmū sacerdo-
tem: et cōvenerūt omnes sacerdotes ⁊
scribe et seniores. Petrus aūt alonge
secutus est eū usq; intro in atriū sūmi
sacerdotis: et sedebat cum ministris

ad ignem: et calefaciebat se. Sūmi ve-
ro sacerdotes et omne cōsiliū querebāt
adversus ihesum testimoniū · ut eum
morti traderent: nec inveniebant. Mul-
ti aūt testimoniū falsum dicebant ad-
versus eum: ⁊ cōvenientia testimonia
nō erāt. Et quidā surgentes: falsum
testimoniū ferebāt adversus eū dicētes.
Quoniā nos audivim⁹ eum dicentē.
Ego dissolvā templū hoc manufactū:
et post triduū aliud nō manufactū edi-
ficabo. Et nō erat cōveniens testimo-
niū illoꝝ. Exsurgens aūt sūm⁹ sacer-
dos in mediū interrogavit ihesum di-
cens. Non respōdes quicq̄ ad ea que
tibi obiciunt ab hijs? Ille aūt tacebat:
et nichil respōdit. Rursum summus
sacerdos interrogabat eū: et dixit ei. Tu
es tristus filius dei benedicti? Ihesus
aūt dixit illi. Ego sum. Et videbitis fi-
lium hominis sedentem a dextris vir-
tutis dei: ⁊ venientem cum nubib; celi.
Summus aūt sacerdos scindēs vestimē-
ta sua ait. Quid adhuc desideramus
testes? Audistis blasphemiam. Quid
vobis videtur? Qui omnes cōdemna-
verūt eū esse reum mortis. Et ceperunt
quidā conspuere eū ⁊ velare faciē eius:
et colaphis eū cedere ⁊ dicere ei: p̄phe-
za. Et ministri alapis eū cedebāt. Et
cum esset petrus in atrio deorsum · venit
una ex ancillis summi sacerdotis: et
cum vidisset petrū calefacientem se: aspi-
ciēs illū ait. Et tu cū ihesu nazareno e-
ras. At ille negavit dicēs. Neq; scio:
neq; novi qd̄ dicas. Et exijt foras āte
atriū: et gallus cantavit. Rursus aūt
cum vidisset illum ancilla cepit dicere
circūstantibus: quia hic ex illis est. At
ille iterū negavit. Et post pusillū rur-
sus qui astabāt dicebāt petro. Vere
ex illis es: nam ⁊ galileus es. Ille aūt

cepit anathematizare ⁊ iurare: quia
nescio hominem istum quem dicitis.
Et statim gallus iterum cantavit. Et
recordatus est petrus verbi quod dixe-
rat ei ihesus: priusq̃ gallus cātet bis-
ter me negabis. Et cepit flere. xv

Et confestim mane cōsiliū facien-
tes sūmi sacerdotes cū senioribꝫ
et scribis et universo cōcilio: vincītes
ihesū duxerūt ⁊ tradiderūt pilato. Et in-
terrogavit eū pilatꝰ. Tu es rex iudeorꝫ?
At ille respōdens ait illi. Tu dicis. Et
accusabāt eum sūmi sacerdotes ī mul-
tis. Pilatꝰ autē rursum interrogavit
eū dicens. Nō respondes quicq̃? Vi-
de in quantis te accusant. Ihesus au-
tem amplius nichil respondit: ita ut
miraretur pilatus. Per diē aūt festū
solebat dimittere illis unū ex vinctis
quēcumq; petissent. Erat aūt qui dice-
batur barrabas. q̄ cū seditiosis erat
vinctus qui in seditione fecerat homi-
cidiū. Et cū ascendisset turba: cepit ro-
gare sicut semꝑ faciebat illis. Pilatus
aūt respōdit eis ⁊ dixit. Vultis dimit-
tam vobis regem iudeorꝫ? Sciebat e-
nim q̄ per invidiā tradidissent eum
summi sacerdotes. Pontifices autem
concitaverūt turbā: ut magis barra-
ban dimitteret eis. Pilatus aūt iterū
respōdens ait illis. Quid ergo vultis
faciā regi iudeorꝫ? At illi iterū clama-
verūt. Crucifige eū. Pilatus vero dice-
bat illis. Quid enim mali fecit? At il-
li magis clamabāt: crucifige eū. Pila-
tus aūt volēs ꝑplo satisfacere dimisit
illis barraban: et tradidit ihesum fla-
gellis cesum ut crucifigeretur. Milites
aūt duxerūt eum in atriū ꝑtorij ⁊ con-
vocant totā cohortem: ⁊ induūt eum
purpura. et imponūt ei plectentes spi-
neā coronā: et ceperūt salutare eū. Ave
rex iudeorꝫ. Et percutiebant caput eius
arundine: et cōspuebāt eum: ⁊ ponen-
tes genua adorabāt eum. Et postq̃
illuserūt ei exuerūt illū purpura: et in-
duerūt eū vestimentis suis: et educunt
illū ut crucifigerent eū. Et āgariaverūt
ꝑtereuntē quempiā simonē cyreneū ve-
nientem de villa. patrem alexandri ⁊
rufi: ut tolleret crucem eius. Et ꝑducūt
illū in golgatha locū: qd est interpta-
tum calvarie locus. Et dabāt ei bibere
mirratū vinū: et nō accepit. Et crucifi-
gentes eum diviserunt vestimenta eiꝰ:
mittētes sortem sup eis quis quid tol-
leret. Erat aūt hora tercia: et crucifixe-
runt eū. Et erat titulus cause eiꝰ inscri-
ptus: rex iudeorꝫ. Et cū eo crucifigūt du-
os latrones: unū a dextris et aliū a si-
nistris eiꝰ. Et impleta ē scriptura q̄ di-
cit. Et cū iniquis reputatꝰ est. Et pre-
tereuntes blasphemabāt eū: moventes
capita sua ⁊ dicentes. Vah qui destru-
is templū dei: et in tribus diebꝫ reedifi-
cas. Salvū fac temetipm descendens
de cruce. Similiter et sūmi sacerdotes
illudentes ad alterutrū cum scribis di-
cebāt. Alios salvos fecit: seipm non
potest salvū facere. Cristus rex israhel
descendat nunc de cruce: ut videamꝰ
et credamꝰ. Et qui cum eo crucifixi erāt
cōviciabātur ei. Et facta hora sexta:
tenebre facte sunt ꝑ totā terrā usq; ī ho-
ram nonā. Et hora nona exclamavit
ihesus voce magna dicens. Heloy. he-
loy lemasabactani. Quod est interpre-
tatū. Deus meus. deus meus: ut qd
dereliquisti me? Et quidam de circū-
stantibus audientes dicebāt. Ecce he-
liam vocat. Currens aūt unus et im-
plens spongiam aceto. circūponensq;
calamo: potū dabat ei dicens. Sinite:
videamꝰ si veniat helias ad deponēdū
eum. Ihesus aūt emissa voce magna
expiravit. Et velū templi scissum est ī
duo: a summo usq; deorsum. Videns
aūt centurio q̄ ex adverso stabat. quia
sic clamās expirasset: ait. Vere homo
hic filius dei erat. Erant aūt et mulie-
res de longe aspicientes: inter quas e-
rat maria magdalene. et maria iaco-
bi minoris. ⁊ ioseph mater. ⁊ salome:
et cū esset in galilea sequebanē eum et
ministrabāt ei: et alie multe que simt
cum eo ascenderāt iherosolimā. Et cū
iam sero esset factū. quia erat parasce-
ve qd est āte sabbatū. venit ioseph ab
arimathia nobilis decurio: qui et ipse
erat expectans regnū dei. Et audacter
introivit ad pilatū: ⁊ petijt corpus ihe-
su. Pilatus aūt mirabatē si iam obis-
set. Et accersito centurione: interroga-
vit eum si iam mortuus esset. Et cum
cognovisset a cēturione: donavit cor-
pus ioseph. Ioseph aūt mercatus sin-
donem. et deponens eum involuit
sindone: et posuit eum in monumē-
to quod erat excisum de petra: et ad-
volvit lapidem ad ostiū monumenti.
Maria magdalene et maria ioseph
aspiciebant ubi poneretur. xvi

Et cum transisset sabbatū: maria
magdalene et maria iacobi et
salome emerunt aromata: ut venien-
tes ungerent ihesum. Et valde mane
una sabbatorum. veniunt ad monu-
mentum: orto iam sole. Et dicebant
ad invicem. Quis revolvet nobis la-
pidem ab ostio monumenti? Et respi-
cientes viderunt revolutum lapidem.
Erat quippe magnus valde. Et intro-
euntes in monumentum viderunt iu-
venem sedentem in dextris coopertum
stola candida: et obstupuerūt. Qui
dicit illis. Nolite expavescere. Ihesum
querītis nazarenū. crucifixū: surrexit: nō
ē hic. Ecce locꝰ: ubi posuerūt eū. Sed
ite dicite discipulis eius et petro: q̄a pre-
cedet vos in galileam. Ibi eum vide-
bitis: sicut dixit vobis. At ille exeūtes
fugerūt de monumento. Invaserat e-
nim eas tremor et pavor: et nemini
quicq̃ dixerūt. Timebāt enī. Surgens
aūt ihesus mane prima sabbati appa-
ruit ꝑmo marie magdalene: de qua
eiecerat septem demonia. Illa vadēs
nūciavit hijs. qui cū eo fuerant lugen-
tibus et flentibus: et illi audientes q̄a
viveret et visus esset ab ea: nō credide-
runt. Post hec aūt duobꝫ ex hijs am-
bulātibus ostensus est in alia effigie
euntibus in villā: et illi eūtes nuncia-
verūt ceteris: nec illis crediderunt. No-
vissime aūt recūbentibus illis undeci
apparuit: et exprobravit incredulitatē
eorꝫ ⁊ duriciā cordis: quia hijs q̄ vide-
rant eū resurrexisse nō crediderunt. Et
dixit eis. Euntes ī mundū universū:
ꝑdicate evangeliū omī creature. Qui
crediderit et baptizatus fuerit. salvus
erit: qui vero nō crediderit. cōdemna-
bitur. Signa aūt eos qui crediderint
hec sequentur. In nomine meo demo-
nia eicient: linguis loquenē novis:
serpentes tollēt. Et si mortiferum quid
biberint: non eis nocebit. Sup egros
manus imponent: ⁊ bene habebunt.
Et dominus quidē ihesus postq̃ lo-
cutus est eis. assumptus est in celum:
et sedet a dextris dei. Illi autem profe-
cti predicaverunt ubiq;: domino co-
operante et sermonem confirmante: se-
quentibus signis. Explicit evāgeliū
sc̄dm marcum. Incipit prefacio beati
jeronimi pbri in evangeliū sc̄dm
lucam.

Lucas sirus · natione anthi-
ocensis · arte medicus · disci-
pulus apostolorum · postea
paulū secutus usque ad con-
fessionē eius serviens dn̄o sine crimine:
nam neque uxorem unquā habuit neque fi-
lios: septuaginta et quatuor annorū
obiit in bithinia · plenus spiritu sancto.
Qui cū iam scripta essent euāgelia · per
matheū quidē in iudea · per marcū autē
in italia: sancto instigante spiritu in
achaie partibus hoc scripsit euangeliū:
significans etiā ipse in principio ante
suū alia esse descripta. Cui extra ea que
ordo euāgelice dispositionis exposcit-
ra maxime necessitas laboris fuit: ut
primū grecis fidelibus omni prophetati-
one venturi in carnē dei cristi manife-
stata humanitate ne iudaicis fabulis
attenti: in solo legis desiderio tenere-
tur: uel ne hereticis fabulis et stultis
solicitationibus seducti exciderent a ve-
ritate elaboraret: dehinc · ut in princi-
pio euangelii iohānis nativitate pre-
sumpta · cui euangelium scriberet et in
quo electus scriberet indicaret: contestās in
se cōpleta esse · que essent ab aliis inchoa-
ta. Cui ideo post baptismū filii dei a
perfectione generationis in cristo imple-
te repetende a principio nativitatis huma-
ne potestas permissa est: ut requirentibus
demonstraret in quo apprehendēs e-
rat per nathan filiū david introitu re-
currentis in deū generationis admisso
indisparabilis dei predicās in homini-
bus cristū suū · perfecti opus hominis redire
in se per filiū faceret: qui per david patrē
venientibus iter prebebat in cristo. Cui
luce non immerito etiā scribēdorum
actuū apostolorum potestas in ministerio
datur: ut deo in deū pleno et filio perdi-
tionis extincto · oratione ab apostolis
facta · sorte domini electionis numerus
compleretur: sicque paulus cōsumma-
tionē apostolicis actibus daret · quē diu
cōtra stimulū recalcitrantē dn̄s elegis-
set. Quod et legentibus ac requirentibus
deū · et si per singula expediri a nobis
utile fuerat: sciens tamē quod operantem
agricolā oportet de suis fructibus e-
dere · vitavimus publicā curiositatem:
ne nō tā volentibus deū demōstrare vide-
remur · quā fastidientibus prodidisse.

Explicit prefacio · Incipit euangeliū
secundum lucā · Prohemium ipi-
us lucē in euangelium suum.

Quoniā quidē multi co-
nati sūt ordinare nar-
rationes que in nobis com-
plete sūt rerum · sicut tradi-
derūt nobis qui ab initio
ipsi viderūt · et ministri
fuerūt sermonis: visū est et michi assecuto
omnia a principio diligēter ex ordiē tibi
scribere optime theophile: ut cognoscas
eorum verborum de quibus eruditus es veritatē.

Fuit in diebus herodis re-
gis iudee sacerdos quidam
nomine zacharias de vi-
ce abia · et uxor illi de filia-
bus aaron: et nomen eius elizabeth.
Erant autem iusti ambo ante deum:
incedentes in omnibus mandatis et
iustificationibus domini sine quere-
la. Et non erat illis filius · eo quod es-
set elizabeth sterilis: et ambo proces-
sissent in diebus suis. Factū est autē cū sa-
cerdotio fungeretur zacharias in ordi-
ne vicis sue ante deū: secundum cōsuetudi-
nem sacerdotii sorte exiit ut incensum
poneret ingressus in templū domini.
Et omnis multitudo populi erat orās fo-
ris hora incensi. Apparuit autem illi
angelus dn̄i: stans a dextris altaris
incensi. Et zacharias turbatus est vi-
dens: et timor irruit super eū. Ait autē
ad illū āgelus. Ne timeas zacharia:
quoniā exaudita est deprecatio tua. Et
uxor tua elizabeth pariet tibi filiū · et
vocabis nomē eius iohannem: et erit
gaudium tibi et exultatio: et multi in
nativitate eius gaudebūt. Erit enim
magnus corā dn̄o: et vinū et siceram nō
bibet. Et spiritu sancto replebitur ad-
huc ex utero matris sue: et multos fili-
orū israel cōvertet ad dn̄m deum ipsorum.
Et ipse precedet ante ipsum in spiritu et vir-
tute helie: ut convertat corda patrū in
filios · et incredibiles ad prudentiā iu-
storum: parare dn̄o plebē perfectā. Et dixit
zacharias ad angelū. Unde hoc sciā?
Ego enī sum senex: et uxor mea processit
in diebus suis. Et respōdens angelus
dixit ei. Ego sum gabriel qui asto ante
deum: et missus sum loqui ad te: et hec
tibi evangelizare. Et ecce eris tacens
et non poteris loqui usque in diem quo
hec fiant: pro eo quod non credidisti ver-
bis meis · que implebūtur in tempore
suo. Et erat plebs expectans zachariā:
et mirabātur quod tardaret ipse in templo.
Egressus autē non poterat loqui ad il-
los. Et cognoverūt quod visionem vidis-
set in templo. Et ipse erat innuens illis:
et permansit mutus. Et factū est ut im-
pleti sunt dies officii eius: abiit in domū
suā. Post hos autē dies cōcepit eliza-
beth uxor eius: et occultabat se mēsibus
quinque dicens. Quia sic fecit michi do-
minus · in diebus quibus respexit au-
ferre obprobriū meū inter homines.
In mense autē sexto missus est angelus
gabriel a deo in civitatem galilee cui
nomen nazareth · ad virginem despō-
satam viro cui nomē erat ioseph · de
domo david: et nomē virginis maria.
Et ingressus āgelus ad eā dixit. Ave
gratia plena: dn̄s tecū: benedicta tu in
mulieribus. Que cū audisset · turbata est
in sermone eius: et cogitabat qualis
esset ista salutatio. Et ait angelus ei.
Ne timeas maria: invenisti enī grati-
am apud deū. Ecce concipies in utero
et paries filiū: et vocabis nomen eius
ihesum. Hic erit magnus: et filius altissi-
mi vocabitur. Et dabit illi dn̄s deus se-
dem david patris eius: et regnabit in
domo iacob in eternū: et regni eius nō
erit finis. Dixit autē maria ad angelū.
Quomō fiet istud: quoniā virū non
cognosco? Et respōdens angelus di-
xit ei. Spiritus sanctus supveniet in
te: et virtus altissimi obumbrabit tibi.
Ideoque et quod nascetur ex te sanctū: voca-
bitur filius dei. Et ecce elizabeth cognata tu-
a: et ipsa cōcepit filiū in senectute sua. Et
hic mensis est sextus illi que vocatur sterilis:
Quia nō erit impossibile apud deum
omne verbū. Dixit autē maria. Ecce
ancilla dn̄i: fiat michi secundū verbū
tuū. Et discessit ab illa āgelus. Exur-
gens autē maria in diebus illis abiit
in mōtana cū festinatione in civitatē
iuda: et intravit in domū zacharie: et
salutavit elizabeth. Et factū est ut au-
divit salutationem marie elizabeth:
exultavit infans in utero eius. Et reple-
ta est spiritu sancto elizabeth: et excla-
mavit voce magna et dixit. Benedicta
tu inter mulieres: et benedictus fructus
ventris tui. Et unde hoc michi: ut veni-
at mater dn̄i mei ad me? Ecce enim ut
facta est vox salutationis tue in auribus
meis: exultavit in gaudio infans in
utero meo. Et beata que credidit: quo-
niā perficientur ea que dicta sunt ei a dn̄o.
Et ait maria. Magnificat anima me-
a dn̄m: et exultavit spiritus meus in

deo salutari meo: quia respexit humi-
litatem ancille sue. Ecce enī ex hoc bea-
tam me dicent omnes generationes:
quia fecit michi magna: qui potens ē:
et sanctū nomē eius. Et misericordia
eius in progenie et progenies: timētibꝫ
eū. Fecit potentiā in brachio suo: disp-
sit superbos mente cordis sue. Deposu-
it potentes de sede: et exaltavit humiles.
Esurientes implevit bonis: et divites
dimisit inanes. Suscepit israhel pue-
rum suū memorari misericordie sue:
sicut locutus est ad patres nr̄os abra-
ham et semini eius in secula. Mansit
aūt maria cū illa quasi mēsibꝫ tribꝫ:
et reversa est in domū suam. Elizabeth
autē impletū est tempus pariēdi: et pe-
perit filiū. Et audierūt vicini et cogna-
ti eius quia magnificavit dn̄s miseri-
cordiā suā cū illa: et congratulabātur
ei. Et factū est in die octava venerunt
circūcidere puerū: et vocabāt eū nomi-
ne patris sui zachariā. Et respondens
mater eius dixit. Nequaq̄: sed vocabi-
tur iohānes. Et dixerūt ad illā. Quia
nemo est in cognatione tua qui voce-
tur hoc nomine. Innuebāt autē patri
eius: quē vellet vocari eum. Et postu-
lans pugillarē scripsit dicens: iohan-
nes est nomē eius. Et mirati sunt uni-
versi. Apertū ē autē ilico os eius et lin-
gua eius: et loquebat̄ benedicens deū.
Et factus est timor sup omēs vicinos
eorū: et super omīa montana iudee di-
vulgabātur omīa verba hec: et posue-
rūt omēs qui audierāt in corde suo di-
centes. Quis putas puer iste erit? Etenī
manus dn̄i erat cū illo. Et zacharias
pater eius repletus est spiritu sancto:
et prophetavit dicens. Benedictus dn̄s
deus israhel: quia visitavit et fecit rede-
mptionem plebis sue. Et erexit cornu

salutis nobis in domo david pueri
sui: sicut locutus est per os sanctorū qui
a seculo sunt prophetarū eius: salutem ex
inimicis nr̄is et de manu omīū qui
oderūt nos: ad faciendā misericordiā
cum patribus nr̄is et memorari testa-
menti sui sancti: iusiurandū qd̄ iura-
vit ad abrahā patrem nr̄m daturū se
nobis: ut sine timore de manu inimi-
corū nr̄orū liberati serviamus illi: in san-
ctitate et iusticia corā ipso omībꝫ die-
bus nr̄is. Et tu puer propheta altissimi
vocaberis. Preibis enī ante faciē dn̄i
parare vias eius: ad dandā scientiam
salutis plebi eius in remissionē pecca-
torum eorū: per viscera misericordie dei
nostri in quibꝫ visitavit nos oriens
ex alto: illuminare hijs qui ī tenebris
et in umbra mortis sedent: ad dirigē-
dos pedes nostros in viam pacis.
Puer autem crescebat et confortabatur
spiritu: et erat in desertis usq; in diem
ostensionis sue ad israhel.

II

Factum est autē in diebꝫ illis exijt
edictum a cesare augusto: ut de-
scriberetur universus orbis. Hec descri-
ptio prima facta est a preside syrie cyri-
no. Et ibāt omēs ut profiterent̄ singuli
in suā civitatē. Ascendit autē et ioseph
a galilea de civitate nazareth in iude-
am civitatē david que vocat̄ bethle-
em: eo q̄ esset de domo et familia david:
ut profiteretur cum maria desponsata
sibi uxore pregnāte. Factū est autē cū
essent ibi: impleti sunt dies ut pareret.
Et peperit filiū suū primogenitū: et pānis
eū involvit et reclinavit eū in presepio:
quia non erat ei locus in diversorio.
Et pastores erāt ī regione eadem vigi-
lantes: et custodientes vigilias noctis
sup gregē suū. Et ecce āgelus dn̄i stetit
iuxta illos: et claritas dei circumfulsit

illos: et timuerūt timore magno. Et
dixit illis āgelus. Nolite timere. Ecce
enim evangelizo vobis gaudiū ma-
gnum qd̄ erit omni populo: quia natus
est vobis hodie salvator qui ē cristus
dn̄s in civitate david. Et hoc vobis
signū. Invenietis infantem pannis
involutū: et positū ī presepio. Et subito
facta est cum angelo multitudo mili-
cie celestis: laudantiū deū et dicentiū.
Gloria ī altissimis deo: et in terra pax
hominibꝫ bone volūtatis. Et factū ē
ut discesserūt ab eis angeli in celū: pa-
stores loquebātur adinvicem. Trans-
eamus usq; bethleem: et videamus hoc
verbū qd̄ factū est qd̄ fecit dn̄s et osten-
dit nobis. Et venerūt festināntes: et in-
venerūt mariā et ioseph et infantē po-
sitū in presepio. Videntes autē cogno-
verūt de verbo: qd̄ dictū erat illis de
puero hoc. Et omnes qui audierant
mirati sunt: et de hijs que dicta erant
a pastoribꝫ ad ipsos. Maria aūt con-
servabat omnia verba hec: conferens
in corde suo. Et reversi sunt pastores
glorificantes et laudātes deū in omī-
bus que audierāt et viderant: sicut di-
ctum est ad illos. Et postq̄ cōsumma-
ti sunt dies octo ut circūcideret̄ puer:
vocatū est nomē eius ihesus. Quod
vocatū ē ab āgelo priusq̄ ī utero con-
ciperetur. Et postq̄ impleti sunt dies
purgationis eius secūdum legem mo-
ysi tulerūt illū in iherusalē ut sisterent
eum dn̄o: sicut scriptum est in lege do-
mini. Quia omne masculinū adape-
riens vulvam sanctū dn̄o vocabitur.
Et ut darent hostiā scd̄m q̄ dictū est
in lege dn̄i: par turturū aut duos pul-
los columbarū. Et ecce homo erat in
ihrl̄m cui nomē symeon. Et homo iste
iustus et timoratus expectās cōsolationē

israhel: et spiritus sanctus erat in eo.
Et respōsum acceperat a spiritu sācto
nō visurū se mortem: nisi prius vide-
ret cristū dn̄i. Et venit in spiritu ī tem-
plum. Et cum inducerent puerū ihesū
parētes eius ut facerēt scd̄m cōsuetudinē
legis pro eo: et ipse accepit eū in ulnas
suas: et benedixit deū et dixit. Nunc di-
mittis servū tuū dn̄e scd̄m verbū tuū ī
pace: quia viderūt oculi mei salutare
tuū: quod parasti ante faciem omniū
populorū: lumen ad revelationē gentiū:
et gloriā plebis tue israhel. Et erat pa-
ter eius et mater mirantes sup hijs q̄
dicebātur de illo. Et benedixit illis sy-
meon: et dixit ad mariā matrem eius.
Ecce positus est hic in ruinam et in re-
surrectionē multorū ī israhel: et ī signū
cui cōtradicetur. Et tuā ipsius animā
pertransibit gladius: ut revelent̄ ex mul-
tis cordibꝫ cogitationes. Et erat āna
prophetissa filia fanuel de tribu aser:
hec processerat in diebꝫ multis: et vixerat
cum viro suo ānis septē a virginitate
sua. Et hec vidua usq; ad ānos octo-
gintaquatuor: q̄ nō discedebat de tem-
plo ieiunijs et obsecrationibꝫ serviens
nocte ac die. Et hec ipa hora superveni-
ens cōfitebat̄ dn̄o: et loquebat̄ de ipo
omnibꝫ q̄ expectabāt redēptionē ihrl̄m.
Et ut perfecerūt omīa scd̄m legem dn̄i:
reversi sunt in galileam in civitatem
suā nazareth. Puer autē crescebat et
cōfortabatur plenus sapiētia: et gra-
tia dei erat in illo. Et ibāt parentes e-
ius per omēs annos in iherusalē in die
solemni pasche. Et cū factus esset an-
norū duodecim ascendentibꝫ illis in
iherosolimā scd̄m cōsuetudinē diei fe-
sti consummatisq; diebꝫ cum redirent:
remāsit puer ihesus in iherusalē: et nō
cognoverūt parentes eius. Existimātes

autē illū esse in comitatu: venerūt iter
diei: ⁊ requirebāt eū inter cognatos et
notos. Et nō invenientes regressi sūt
in ierusalē: requirentes eum. Et factū
est post triduū · invenerunt eū in tēplo
sedentem in medio doctoꝝ: audientē
illos · et interrogantem eos. Stupebāt
aūt omēs qui eū audiebant · sup pru-
dentia ⁊ responsis eius. Et videntes
ammirati sunt. Et dixit mater eiꝰ ad
illū. Fili quid fecisti nobis sic? Ecce pa-
ter tuus et ego · dolentes querebamus
te. Et ait ad illos. Quid est qd me que-
rebatis? Nesciebatis quia ī hiis que
patris mei sunt oportet me esse? Et ipsi
non intellexerūt verbū qd locutus est
ad eos. Et descendit cum eis: et venit
nazareth: et erat subditꝰ illis. Et ma-
ter eiꝰ cōservabat omīa verba hec ī corde
suo. Et ihesus pficiebat sapiētia et eta-
te ⁊ gratia apud deū ⁊ hoīes. III

Anno autē quītodecimo imperii
tyberii cesaris · procurāte pōcio
pilato iudeam: tetrarcha aūt galilee
herode: philippo aūt fratre eiꝰ tetrarcha
ituree et traconitidis regionis: ⁊ lysa-
nia abiline tetrarcha · sub principibꝫ
sacerdotum anna et caypha: factū est
verbum dnī sup iohannē zacharie fi-
lium in deserto. Et venit in omnē regi-
onem iordanis predicans baptismū
penitentie ī remissionē peccatoꝝ: sicut
scriptū est in libro sermonū ysaie pphe-
te. Vox clamātis in deserto parate vi-
am domini: rectas facite semitas eius.
Omnis vallis implebitur: et omnis
mons et collis humiliabitur. Et erūt
prava in directa ⁊ aspera in vias pla-
nas: ⁊ videbit omīs caro salutare dei.
Dicebat ergo ad turbas q exiebant ut
baptizarentur ab ipo. Genimina vipe-
rarum: quis ostendit vobis fugere a
ventura ira? Facite ergo fructꝰ dignos
penitentie: ⁊ ne ceperitis dicere patrem
habemꝰ abraham. Dico enim vobis:
quia potens est deus de lapidibꝫ istis
suscitare filios abrahe. Iam enī secu-
ris ad radicē arboris posita ē. Omīs
ergo arbor nō faciens fructū bonū ex-
cidetur: ⁊ in ignē mittetur. Et interro-
gabāt eum turbe dicentes. Quid ergo
faciemꝰ? Respōdens aūt dicebat illis.
Qui habet duas tunicas det non ha-
benti: et qui habet escas similiter faci-
at. Venerūt aūt et publicani ut bapti-
zarentur: ⁊ dixerūt ad illū. Magister
quid faciemus? At ille dixit ad illos.
Nichil amplius q̄ꝫ qd cōstitutū ē vo-
bis faciatis. Interrogabant aūt eū et
milites dicētes. Quid faciemꝰ ⁊ nos?
Et ait illis. Neminē concuciatis neq;
calūniam faciatis: ⁊ contenti estote sti-
pendiis vestris. Existimāte aūt pplo
et cogitantibꝫ omnibus in cordibus
suis de iohāne · ne forte ipe esset xpistus:
respōdit iohānes dicēs omnibꝫ. Ego
quidē aqua baptizo vos: veniet aūt
fortior · cuiꝰ non sum dignus solvere
corrigiā calciamentoꝝ eius: ipe vos
baptizabit ī spiritu sācto et igni. Cuiꝰ
ventilabrū in manu eiꝰ: ⁊ purgabit a-
reā suā · et cōgregabit triticū in horre-
um suū: paleas aūt cōburet igni inex-
tinguibili. Multa quidē ⁊ alia exhor-
tans euāgelizabat pplo. Herodes au-
tem tetrarcha cum corriperetur ab illo de
herodiade uxore fratris sui · et de omī-
bus malis que fecit herodes: adiecit ⁊
hoc sup omnia: ⁊ inclusit iohannem
in carcerem. Factū est aūt cū baptiza-
retur omnis pplus · et ihesu baptizato
et orāte apertū est celū: et descendit spi-
ritus sanctus corporali specie sicut co-
lumba in ipm: et vox de celo facta est.
Tu es filius meus dilectus: in te com-
placuit michi. Et ipse ihesus erat inci-
piens quasi annoꝝ triginta ut puta-
batur filius ioseph · qui fuit hely · qui
fuit mathath · ꝗ fuit levi · ꝗ fuit melchi ·
ꝗ fuit iāne · ꝗ fuit ioseph · ꝗ fuit matha-
thie · ꝗ fuit amos · ꝗ fuit naum · ꝗ fuit he-
sli · ꝗ fuit nagge · ꝗ fuit maath · qui fuit
mathathie · ꝗ fuit semei · ꝗ fuit ioseph · ꝗ
fuit iuda · qui fuit iohanna · qui fuit re-
sa · ꝗ fuit zorobabel · qui fuit salathiel ·
ꝗ fuit neri · ꝗ fuit melchi · ꝗ fuit addi · ꝗ
fuit chosan · ꝗ fuit helmadan · ꝗ fuit her ·
qui fuit ihesu · qui fuit heliezer · qui fuit
iorim · qui fuit mathath · qui fuit levi
qui fuit symeon · qui fuit iuda · qui fuit
ioseph · ꝗ fuit iona · qui fuit heliachim ·
qui fuit melcha · qui fuit menna · ꝗ fuit
mathata · qui fuit nathan · qui fuit da-
vid · qui fuit iesse · qui fuit obeth · qui fu-
it booz · ꝗ fuit salmō · ꝗ fuit naason · ꝗ
fuit aminadab · ꝗ fuit aran · ꝗ fuit esrō ·
qui fuit phares · ꝗ fuit iude · ꝗ fuit iacob ·
qui fuit ysaac · ꝗ fuit abrahe · qui fuit
thare · qui fuit nachor · qui fuit seruch ·
qui fuit ragau · ꝗ fuit phalech · qui fuit
heber · qui fuit sale · qui fuit chaynan · ꝗ
fuit arphaxat · qui fuit sem · ꝗ fuit noe ·
ꝗ fuit lamech · ꝗ fuit mathusale · ꝗ fuit
enoch · qui fuit iareth · ꝗ fuit malalehel ·
qui fuit chaynan · qui fuit enos · ꝗ fuit
seth · ꝗ fuit adam · qui fuit dei. IIII

Ihesus autē plenꝰ spiritu sancto regres-
sus est a iordane: et agebatur in spiri-
tu in deserto diebꝫ quadraginta: et tem-
ptabatur a dyabolo. Et nichil māduca-
vit in diebꝫ illis: et consūmatis illis e-
suriit. Dixit autē illi dyabolus. Si fi-
lius dei es? Dic lapidi huic ut panis
fiat. Et respondit ad illū ihesus. Scri-
ptum est · quia non in pane solo vivit
homo: sed in omī verbo dei. Et duxit
illū dyabolus: et ostendit illi omnia
regna orbis terre in momento tēporis:
et ait illi. Tibi dabo potestatē hanc u-
niversam · et gloriā illoꝝ: quia michi
tradita sunt · et cui volo do illa. Tu er-
go procidens si adoraveris corā me?
Erūt tua omīa. Et respondens ihesus
dixit illi. Scriptū est. Dnm deum tuū
adorabis: et illi soli servies. Et duxit
illū in ihrlm · et statuit eū super pinnā
templi: et dixit illi. Si filiꝰ dei es? Mit-
te te hinc deorsum. Scriptū est enī · qd
angelis suis mādavit de te · ut conser-
vent te: et quia ī manibꝫ tollent te · ne
forte offendas ad lapidem pedem tuū.
Et respondēs ihesus ait illi. Dictum
est. Non temptabis dnm deū tuū. Et
consūmata omī temptatōne: dyabolꝰ
recessit ab illo usq; ad tempꝰ. Et regres-
sus est ihesus in virtute spiritus in ga-
lileam: et fama exiit p universam regi-
onem de illo. Et ipse docebat in syna-
gogis eoꝝ: et magnificabatur ab omī-
bus. Et venit nazareth ubi erat nutri-
tus: ⁊ intravit scdm consuetudinē suā
die sabbati in synagogā: et surrexit le-
gere. Et traditus est illi liber ysaye pro-
phete. Et ut revoluit librū: invenit lo-
cum ubi scriptū erat. Spiritus domi-
ni sup me · pter qd unxit me euāgeliza-
re pauperibꝫ misit me: sanare contritos
corde · predicare captivis remissionē · ⁊
cecis visum: dimittere confractos ī re-
missionē: pdicare annū dnī acceptū:
et diē retributionis. Et cū plicuisset li-
brum: reddidit ministro et sedit. Et o-
mniū in synagoga oculi erāt intendē-
tes in eū. Cepit autē dicere ad eos: qa
hodie impleta ē hec scriptura ī auribꝫ
vestris. Et omnes testimoniū illi da-
bant: et mirabantur in verbis gratie · q
procedebāt de ore ipsius: ⁊ dicebant.

Nōne hic est fili⁹ ioseph? Et ait illis.
Utiq; dicetis michi hanc similitudinē.
Medice cura teipsum. Quanta audi-
uimus facta in capharnaū: fac et hic
in patria tua. Ait aūt. Amen dico vo-
bis quia nemo ꝓpheta accept⁹ ē in pa-
tria sua. In veritate dico vobis: multe
vidue erant in israhel in diebus helie
quādo clausum est celum annis trib;
et mensibus sex. cum facta esset fames
magna in omni terra: ⁊ ad nullā illa-
rum missus est helias. nisi in sarepta
sydonie. ad mulierem viduā. Et multi
leprosi erant in israhel sub helyseo pro-
pheta: ⁊ nemo eoꝝ mundatus est nisi
naaman syrus. Et repleti sunt omnes
in synagoga ira hec audiētes. Et sur-
rexerūt ⁊ eiecerūt illū extra civitatem: et
duxerūt illū usq; ad supciliū montis.
sup quē civitas illoꝝ erat edificata: ut
ꝑcipitarent eum. Ipse autem trāsiens.
per mediū illoꝝ ibat. Et descendit in
capharnaum civitatem galilee: ibiq;
docebat illos sabbatis. Et stupebant
in doctrina eius: quia ī potestate erat
sermo ipsius. Et in synagoga erat ho-
mo habens demoniū immūdum: et
exclamavit voce magna dicens. Si-
ne: qd nobis et tibi ihesu nazarene?
Venisti pdere nos. Scio te q̄ sis: san-
ctus dei. Et increpavit illū ihesus di-
cens. Obmutesce: et exi ab eo. Et cum
proiecisset illū demoniū in medium ex-
ijt ab illo: nichilq; illum nocuit. Et fa-
ctus est pavor in omnib;: et colloque-
bant adinvicem dicentes. Quod ē hoc
verbū: quia in potestate et virtute impe-
rat immūdis spiritibus ⁊ exeunt? Et
divulgabat fama de illo. in omnem
locū regionis. Surgens aūt ihesus
de synagoga. introivit in domū symo-
nis. Socrus autem simonis tenebat
magnis febribus: et rogaverūt illum
pro ea. Et stans sup illā imperavit fe-
bri ⁊ dimisit illam: et cōtinuo surgēs
ministravit illis. Cū sol aūt occidisset
omēs qui habebāt infirmos varijs
languoribus. ducebāt illos ad eum:
at ille singulis manus imponens cu-
rabat eos. Exiebant aūt demonia a
multis clamantia ⁊ dicentia: quia tu
es filius dei. Et increpans nō sinebat
ea loqui: quia sciebāt ipm esse cristum.
Facta aūt die egressus ibat in desertū
locum: et turbe requirebāt eum et ve-
nerūt usq; ad ipm: ⁊ detinebāt illum
ne discederet ab eis. Quibus ille ait.
Quia ⁊ alijs civitatib; oportet me evā-
gelizare regnū dei: q̄a ideo miss⁹ sū. Et
erat ꝑdicās ī synagogis galilee. V.

Factum est aūt cū turbe irruerent
in eum ut audirent verbū dei:
et ipe stabat secus stagnū genezareth.
Et vidit duas naves stantes sec⁹ sta-
gnum: piscatores aūt descenderant ⁊
lavabāt retia. Ascendēs aūt ī unā na-
vim que erat simonis: rogavit eum
a terra reducere pusillū. Et sedēs doce-
bat de navicula turbas. Ut cessavit
aūt loqui: dixit ad simonē. Duc in al-
tum: et laxate retia vestra in capturā.
Et respōdens simon dixit illi. Precep-
tor p totam noctem laborātes nichil
cepimus: in verbo autem tuo laxabo
rete. Et cum hoc fecissent: cōcluserunt
pisciū multitudinē copiosam. Rūpeba-
tur autem rete eoꝝ. Et annuerūt socijs
qui erant in alia navi: ut venirent et
adiuvarent eos. Et venerunt ⁊ imple-
verunt ambas naviculas: ita ut mer-
gerentur. Quod cum videret simon pe-
trus: procidit ad genua ihesu dicens.
Exi a me: q̄a homo peccator sum dñe.
Stupor enim circūdederat eum. ⁊ omēs
qui cum illo erant: in captura pisciū
quā ceperant. Similiter aūt iacobū ⁊
iohānem filios zebedei: qui erant so-
cij simonis. Et ait ad simonē ihesus.
Noli timere: ex hoc iam homines eris
capiēs. Et subductis ad terrā navib;:
relictis omnib; secuti sunt illū. Et fa-
ctum est cum esset in una civitatū: ⁊ ec-
ce vir plenus lepra. et videns ihesum.
et ꝓcidens in faciem suā: rogavit eum
dicēs. Domine: si vis potes me mun-
dare. Et extendens manū: tetigit eum
dicēs. Volo. Mūdare. Et cōfestī lepra
discessit ab illo. Et ipe ꝑcepit illi ut ne-
mini diceret: sed vade ostende te sacer-
doti: et offer pro emundatione tua si-
cut ꝑcepit moyses in testimoniū illis.
Perābulabat aūt magis sermo de il-
lo: et cōveniebāt turbe multe ut audi-
rent: ⁊ curarentur ab infirmitatibus
suis. Ipe aūt secedebat in desertum et
orabat. Et factū est in una dieꝝ: ⁊ ipe
sedebat docens. Et erāt pharisei seden-
tes ⁊ legis doctores qui venerant ex o-
mni castello galilee ⁊ iudee. et ihrslm:
⁊ virtus dñi erat ad sanandū eos. Et
ecce viri portantes in lecto hominē q̄
erat paraliticus: et querebant eū infer-
re et ponere ante eum. Et non inveni-
entes qua parte illū inferrent ꝑ turbā:
ascenderūt supra tectum. et per tegulas
summiserūt eū cum lecto in mediū āte
ihesum. Quoꝝ fidē ut vidit dixit. Ho-
mo: remittuntur tibi peccata tua. Et
ceperūt cogitare scribe et pharisei dicen-
tes. Quis ē hic qui loquitur blasphe-
mias? Quis potest dimittere peccata:
nisi solus de⁹? Ut cognovit aūt ihesus
cogitatōnes eoꝝ: respōdens dixit ad il-
los. Quid cogitatis ī cordib; vestris?
Quid ē facilius dicere dimittunt̄ tibi
pccā: an dicere surge ⁊ āmbula? Ut aūt
sciatis q̄a fili⁹ hoīs habet potestatē in
terra dimittendi peccata: ait paralitico.
Tibi dico surge: tolle lectū tuū: et vade
in domū tuā. Et cōfestim consurgēs
corā illis tulit lectū in quo iacebat: et
abijt in domū suā magnificans deū.
Et stupor apphendit omēs: ⁊ magni-
ficabāt deū. Et repleti sunt timore di-
centes: quia vidim⁹ mirabilia hodie.
Et post hec exijt: ⁊ vidit publicanum
nomine levi sedentem ad theloneū: et
ait illi. Sequere me. Et relictis omni-
bus: surgens secutus est eum. Et fecit
ei cōviviū magnū levi in domo sua:
et erat turba multa publicanoꝝ. ⁊ ali-
orū qui cum illis erant discumbentes.
Et murmurabāt pharisei et scribe eoꝝ:
dicentes ad discipulos ei⁹. Quare cū
publicanis ⁊ peccatoribus manduca-
tis et bibitis? Et respōdens ihesus di-
xit ad illos non egent q̄ sani sunt me-
dico: sed qui male habent. Non veni
vocare iustos: sed peccatores ad pe-
nitentiam. At illi dixerunt ad eū. Qua-
re discipuli iohannis ieiunant frequē-
ter et obsecrationes faciunt. similiter
et phariseoꝝ: tui autē edunt ⁊ bibūt?
Quibus ipse ait? Nunquid potestis
filios sponsi dum cū illis est sponsus
facere ieiunare? Venient aūt dies: ⁊ cū
ablatus fuerit ab illis sponsus. tunc
ieiunabūt in illis dieb;. Dicebat aūt
et similitudinē ad illos. Quia nemo
cōmissurā a novo vestimento immit-
tit in vestimentū vetus: alioquin ⁊ no-
vum rumpit: ⁊ veteri nō convenit com-
missura a novo. Et nemo mittit vi-
num novū in utres veteres: alioquin
rūpit vinū novū utres: et vinū effun-
detur ⁊ utres peribūt. Sed vinū novū
in utres novos mittendū est: ⁊ utraq;
conservātur. Et nemo bibēs vet⁹ stati

uult nouū: dixit eni vetꝰ meliꝰ ē. VI
Factū est aūt in sabbato secundo
primo · cū transiret per sata vel-
lebāt discipli eius spicas: et mādūca-
bant confricantes manibus. Quidā
aūt phariseorū dicebant illis. Quid
facitis qđ non licet in sabbatis? Et re-
spondens ihesus ad eos dixit. Nec hoc
legistis qđ fecit dauid · cū esurisset ipse
et qui cum illo erant: quomō intrauit
in domum dei · et panes ꝑpositionis
sumpsit ⁊ mādūcauit · et dedit hijs q̄
cum ipo erant: qͦs nō licet mādūcare
nisi tantū sacerdotibꝫ? Et dicebat illis:
quia dn̄s est filius hominis etiā sab-
bati. Factū est aūt et in alio sabbato:
ut intraret in synagogam et doceret.
Et erat ibi homo: ⁊ manꝰ eius dextra
erat arida. Obseruabāt autem scribe
et pharisei si in sabbato curaret: ut in-
uenirent unde accusarent eū. Ipse vero
sciebat cogitatōnes eoꝝ: et ait homini
qui habebat manū aridā. Surge: et
sta in medium. Et surgens stetit. Ait
aūt ad illos ihesus. Interrogo vos si
licet sabbatis benefacere an male: ani-
mam saluā facere an ꝑdere? Et circū-
spectis omnibꝫ dixit homini. Extende
manū tuā. Et extendit: et restituta est
manus eius. Ipsi aūt repleti sunt insi-
piencia: ⁊ colloquebant̄ ad inuicē · qđ-
nam facerent ihesu. Factū est aūt in il-
lis diebꝫ exijt in montem orare: ⁊ erat
pnoctans ī oratione dei. Et cum dies
factus esset vocauit discipulos suos:
et elegit duodecim ex ipis qͦs ⁊ apl̄os
nominauit: simonē quē cognomina-
uit petrū et andreā fratrem eius: iaco-
bum ⁊ iohannē · philippū et bartholo-
meum · matheum et thomam iacobū
alphei et simonem qui vocat̄ zelotes
et iudam iacobi: et iudam scarioth q̄
fuit proditor. Et descendens cum illis
stetit in loco campestri ⁊ turba discipu-
loꝝ eius: et multitudo copiosa plebis
ab omī iudea ⁊ ihrusalē et maritima
et tyri et sydonis · qui venerāt ut audi-
rent eum: ⁊ sanarentur a languoribꝫ
suis. Et qui vexabantur a spiritibus
immūdis curabantur. Et omnis tur-
ba querebat eum tangere: quia virtus
de illo exiebat et sanabat omnes. Et
ipse eleuatis oculis ī discipulos suos
dicebat. Beati pauperes: quia vestrū
est regnū dei. Beati qui nunc esuritis:
quia saturabimini. Beati qui nunc
fletis: quia ridebitis. Beati eritis cum
vos oderīt hoīes ⁊ cū separauerint vos
et exprobrauerint: et eiecerint nomen
vestrū tanq̄ malū ꝓpter filiū hominis.
Gaudete in illa die ⁊ exultate: ecce eni
merces vestra multa est in celo. Secun-
dum hec enim faciebant prophetis pa-
tres eoꝝ. Verūtamen ve vobis diuiti-
bus: qui habetis consolationē vestrā.
Ve vobis qui saturati estis: quia esu-
rietis. Ve vobis qui ridetis nunc: qͣ
lugebitis et flebitis. Ve cū bene vobis
dixerint omnes homines. Secundū hec
enim faciebāt ꝓphetis patres eoꝝ. Sed
vobis dico qui auditis. Diligite ini-
micos vestros: benefacite hijs q̄ vos
oderunt. Benedicite maledicentibus
vos: orate pro calumniātibus vos.
Ei qui te percutit in maxillā · prebe ⁊ al-
teram: et ab eo qui aufert tibi vestimē-
tum · etiā tunicam noli ꝓhibere. Omi
aūt petenti te tribue: et qui aufert que
tua sunt ne repetas. Et prout vultis
ut faciant vobis homines: et vos faci-
te illis similiter. Et si diligitis eos qui
vos diligunt: que vobis est gratia?
Nam et peccatores diligentes se dili-
gunt. Et si benefeceritis hijs q̄ vobis
benefaciunt: que vobis est gratia? Si-
quidem et peccatores hoc faciunt. Et
si mutuū dederitis hijs a quibus spe-
ratis recipere: q̄ gratia est vobis? Nā
et peccatores peccatoribꝫ feneranť: ut
recipiant equalia. Verūtamen diligi-
te inimicos vestros: benefacite et mu-
tuū date · nichil inde sperantes: et erit
merces vestra multa: ⁊ eritis filij altis-
simi: quia ipe benignꝰ ē sup ingratos
et malos. Estote ergo misericordes: si-
cut et pater vester misericors ē. Nolite
iudicare: ⁊ non iudicabimini. Nolite
condemnare: et non cōdemnabimini.
Dimittite: et dimittemini. Date: et
dabitur vobis. Mensurā bonā ⁊ con-
fertam · et coagitatā et sup effluentem
dabūt in sinū vestrū. Eadē vero men-
sura qua mensi fueritis: remetietur vo-
bis. Dicebat aūt illis ⁊ similitudinem.
Numquid potest cecus cecum ducere?
Nōne ambo in foueā cadūt? Nō est
discipulus sup magistrū: ꝑfectus autē
omīs erit: si sit sicut magister eiꝰ. Quid
aūt vides festucā in oculo fratris tui:
trabem aūt que in oculo tuo est non
consideras? Aut quomodo potes di-
cere fratri tuo · frater · sine eiciā festucā
de oculo tuo: ipe in oculo tuo trabem
non vides? Ypocrita eice primū tra-
bem de oculo tuo: et tunc perspicies ut
educas festucam de oculo fratris tui.
Non est enim arbor bona q̄ facit fru-
ctus malos: neqꝫ arbor mala faciens
fructum bonū. Unaqueqꝫ enim arbor
de fructu suo cognoscitur. Neqꝫ enim
de spinis colligūt ficus: neqꝫ de rubo
vindemiāt uuam. Bonus homo de
bono thesauro cordis sui ꝓfert bonū: et
malus homo de malo thesauro ꝓfert
malū. Ex abūdātia eni cordis os lo-
quit̄. Quid aūt vocatis me dn̄e dn̄e: ⁊
nō facitis que dico? Omnis q̄ venit ad
me · et audit sermones meos · et facit e-
os: ostendā vobis cui similis sit. Si-
milis est homini edificāti domū qui
fodit in altū: et posuit fundamentū su-
pra petram. Inundatione autem fa-
cta illisum est flumen domui illi: et nō
potuit eam mouere. Fundata enī erat
supra petram. Qui aūt audit et nō fa-
cit similis est homini edificanti domū
suā supra terram sine fundamento: in
quā illisus ē fluuiꝰ · ⁊ cōtinuo cecidit: ⁊
facta ē ruina domꝰ illiꝰ magna. VII
Cum aūt implesset omnia verba
sua in aures plebis: intrauit ca-
pharnaū. Centurionis aūt cuiusdā
seruus male habens erat moriturus:
qui illi erat ꝑciosus. Et cum audisset
de ihesu · misit ad eum seniores iudeo-
rum: rogans eū ut veniret · ⁊ saluaret
seruū eiꝰ. At illi cū venissent ad ihesum
rogabant eum sollicite dicentes ei: qͣ
dignus est ut hoc illi ꝑstes. Diligit enī
gentem nr̄am: et synagogam ipse edi-
ficauit nobis. Ihesus autem ibat cū
illis. Et cum iam non longe esset a do-
mo: misit ad eum centurio amicos
dicens. Domine: noli vexari. Nō enī
sum dignꝰ ut sb tectū meū intres: pro-
pter qđ ⁊ meipsum non sum dignum
arbitratus ut venirem ad te: sed dic
verbo et sanabitur puer meus. Nam
et ego homo sum sub potestate cōsti-
tutus · habens sub me milites: et dico
huic vade ⁊ vadit · ⁊ alio veni ⁊ venit:
et seruo meo fac hoc et facit. Quo au-
dito ihesus miratus est: et cōuersus se-
quentibꝫ se turbis dixit. Amen dico
vobis: nec in israhel tantam fidem in-
ueni. Et reuersi qui missi fuerant do-
mum: inuenerūt seruū qui languerat
sanū. Et factū est deinceps ibat ihesus

in ciuitatem que vocat̄ naym: et ibant
cum eo discipuli eius ⁊ turba copiosa.
Cum aūt appropiquaret porte ciuita-
tis: ecce defunctus efferebatur filiꝰ uni-
cus matris sue. Et hec vidua erat: et
turba ciuitatis multa cum illa. Quā
cum vidisset dn̄s: misericordia motꝰ
sup eā dixit illi. Noli flere. Et accessit:
et tetigit loculū. Hij aūt qui portabāt
steterūt. Et ait. Adolescēs tibi dico sur-
ge. Et resedit qui erat mortuus: ⁊ cepit
loqui: et dedit illū matri sue. Accepit
aūt omnes timor: et magnificabant
deum dicentes. Quia ꝓpheta magnꝰ
surrexit in nobis: ⁊ quia deꝰ visitauit
plebem suā. Et exijt hic sermo in uni-
uersam iudeam de eo: et omnē circa re-
gionē. Et nūciauerūt iohāni discipli
eius de omnibus hijs. Et cōuocauit
duos de discipulis suis iohannes: et
misit ad ihesum dicens. Tu es q̄ ven-
turꝰ es an alium expectamꝰ? Cū aūt
venissent ad eum viri dixerunt. Iohā-
nes baptista misit nos ad te dicens.
Tu es qui venturus es an aliū expecta-
mus? In ipsa aūt hora multos cura-
uit a languoribꝫ suis et plagis et spi-
ritibꝫ malis: ⁊ cecis multis donauit
visum. Et respondens dixit illis. Eun-
tes renūciate iohanni que audistis ⁊
vidistis. Quia ceci vident claudi am-
bulant leprosi mundant̄: surdi audi-
unt mortui resurgent pauperes euan-
gelizant̄: et beatus est quicūqꝫ nō fue-
rit scādalizatꝰ in me. Et cum discessis-
sent nuncij iohānis: cepit de iohāne
dicere ad turbas. Quid existis in deser-
tum videre? Arundinē vento agitatā?
Sed qd̄ existis videre? Hoīem mollibꝫ
vestimētis indutū? Ecce qui ī veste pre-
ciosa sūt et delicijs ī domibꝫ regū sūt.
Sed quid existis videre? Prophetam?
Vtiqꝫ dico vobis: et plus q̄ ꝓphetā?
Hic est de quo scriptum est. Ecce mitto
angelū meū ante faciem tuā: qui ꝓpa-
rabit viam tuā ante te. Dico enim vo-
bis: maior inter natos mulierū ꝓphe-
ta iohāne baptista nemo est. Qui aūt
minor est in regno dei maior est illo.
Et omnis ꝑplus audiens et publica-
ni iustificauerūt deum: baptizati ba-
ptismo iohānis. Pharisei aūt ⁊ legis-
periti consiliū dei spreuerunt in semet-
ipsos: nō baptizati ab eo. Ait autem
dn̄s. Cui ergo similes dicam hoīnes
generatōnis huiꝰ: et cui similes sunt?
Similes sūt pueris sedētibꝫ ī foro: et
loquētibꝫ ad inuicē et dicētibus. Can-
tauimꝰ vobis tibijs et non saltastis:
lamētauimꝰ ⁊ non plorastis. Venit
aūt iohānes baptista neqꝫ mādicās
panem neqꝫ bibēs vinū: et dicitis. De-
moniū habet. Venit filius hoīs man-
ducās ⁊ bibens: et dicitis. Ecce homo
deuorator: et bibens vinū amicus pu-
blicanoꝝ et peccatoꝝ. Et iustificata est
sapientia ab oīnibus filijs suis. Ro-
gabat aūt illū quidā de phariseis ut
mādicaret cum illo. Et ingressus do-
mum pharisei discubuit. Et ecce mu-
lier que erat in ciuitate peccatrix ut co-
gnouit q̄ accubuit in domo pharisei
attulit alabastrū vnguenti: et stans re-
tro secus pedes eiꝰ lacrimis cepit riga-
re pedes eiꝰ et capillis capitis sui ter-
gebat: ⁊ osculabat̄ pedes eiꝰ et vnguen-
to vngebat. Videns aūt phariseus q̄
vocauerat eū: ait intra se dicēs. Hic si
esset ꝓpheta: sciret vtiqꝫ que ⁊ qualis ē
mulier que tangit eum: quia peccatrix
est. Et respondens ihesus dixit ad il-
lum. Simon: habeo tibi aliquid dice-
re. At ille ait. Magister dic. Duo de-
bitores erant cuidam feneratori: unꝰ
debebat denarios quingentos: et ali-
us quinquaginta. Non habentibus
illis unde redderent: donauit vtrisqꝫ.
Quis ergo eum plus diligit? Respon-
dens simon dixit. Estimo: quia is cui
plus donauit. At ille dixit ei. Recte iu-
dicasti. Et conuersus ad mulierem di-
xit simoni. Vides hāc mulierem? In-
traui in domū tuā: aquā pedibꝫ meis
non dedisti: hec aūt lacrimis rigauit
pedes meos ⁊ capillis suis tersit. Os-
culū michi non dedisti: hec aūt ex quo
intraui nō cessauit osculari pedes me-
os. Oleo caput meū non vnxisti: hec
aūt vnguento vnxit pedes meos. Pro-
pter qd̄ dico tibi. Remittunt̄ ei peccata
multa: quoniā dilexit multū. Cui aūt
minus dimittitur minus diligit. Di-
xit aūt ad illā. Remittunt̄ tibi peccata.
Et ceperūt qui simul accumbebant di-
cere intra se. Quis est hic qui etiā pecca-
ta dimittit? Dixit aūt ad mlierē. Fides
tua te saluā fecit. Vade in pace. viij.

Et factū est deinceps ⁊ ipse iter faci-
ebat per ciuitates et castella ꝑdi-
cans ⁊ euangelizans regnū dei: ⁊ du-
odecim cum illo et mulieres alique q̄
erant curate a spiritibꝫ malignis et
infirmitatibus: maria que vocat̄ ma-
gdalene de qua septem demonia exie-
rant ⁊ iohāna uxor chuze ꝓcuratoris
herodis et susanna et alie multe que
ministrabant ei de facultatibus suis.
Cum aūt turba plurima conueniret
et de ciuitatibꝫ ꝓperarēt ad eū: dixit ꝑ
similitudinē. Exijt q̄ seminat semina-
re semen suū. Et dum seminat aliud
cecidit secus viam et conculcatū est: et
volucres celi comederunt illud. Et ali-
ud cecidit supra petram ⁊ natū aruit:
quia non habebat humorem. Et ali-
ud cecidit inter spinas: et simul exorte
spine suffocauerūt illud. Et aliud ceci-
dit in terram bonā: et ortū fecit fructū
centuplū. Hec dicens clamabat. Qui
habet aures audiendi audiat. Inter-
rogabāt aūt eum discipuli eiꝰ: q̄ esset
hec parabola. Quibus ipse dixit. Vo-
bis datum est nosse misteriū regni dei:
ceteris aūt in parabolis: ut videntes
non videāt ⁊ audientes nō intelligāt.
Est aūt hec parabola. Semen est ver-
bum dei. Qui aūt secus viā hij sunt
qui audiūt: deinde venit dyabolus ⁊
tollit verbū de corde eoꝝ ne credentes
salui fiant. Nam qui supra petram:
qui cū audierint cum gaudio suscipi-
unt verbū. Et hij radices non habēt:
quia ad tempus credūt et in tempore
temptationis recedunt. Quod aūt in
spinas cecidit: hij sunt qui audierunt
et a sollicitudinibꝫ et diuitijs et volu-
ptatibus vite euntes suffocant̄: ⁊ non
referunt fructū. Quod aūt in bonam
terrā: hij sunt qui ī corde bono et opti-
mo audientes verbū retinent: ⁊ fructū
afferunt in paciencia. Nemo aūt lucer-
nam accendens operit eam vase aut
subtus lectū ponit: sed supra candela-
brum ponit: ut intrantes videant lu-
men. Non ē enim occultū qd̄ nō ma-
nifestetur: nec absconditū qd̄ non co-
gnoscatur ⁊ in palam veniat. Vide-
te ergo quid audiatis. Qui enī habet
dabitur illi: et quicunqꝫ non habet:
etiam qd̄ putat se habere auferetur ab
illo. Venerūt aūt ad illū mater et fra-
tres eiꝰ: ⁊ non poterant adire ad eum
pre turba. Et nunciatū est illi. Mater
tua ⁊ fratres tui stant foris: volentes
te videre. Qui respondens dixit ad eos.
Mater mea ⁊ fratres mei hij sunt: qui
verbū dei audiūt et faciūt. Factū ē aūt
ī una dierꝫ: et ipse ascendit ī nauiculā.

et discipuli eiꝰ: et ait ad illos. Trāsfre-
tamus trans stagnū. Et ascenderūt.
Et nauigātibus illis obdormiuit: et
descendit procella venti in stagnū: ⁊
compellebant̄ et periclitabant̄. Acce-
dentes autem suscitauerūt eū dicentes.
Preceptor perimꝰ. At ille surgens in-
crepauit ventū et tempestatem aque et
cessauit: ⁊ facta est trāquillitas. Dixit
autem illis. Ubi est fides vestra? Qui
timētes mirati sunt ad inuicem dicen-
tes. Quis putas hic est? Quia et ventis
et mari imperat: ⁊ obediunt ei. Et na-
uigauerūt ad regionē gerasenorū· q̄
est contra galileā. Et cum de naui e-
gressus esset ad terram occurrit illi vir
quidā q̄ habebat demoniū iā tēporibꝫ
multis: et vestimēto non induebatur:
neq; in domo manebat sed in monu-
mentis. Is ut vidit ihesum ꝓcidit an-
te illū: et exclamās voce magna dixit.
Quid michi ⁊ tibi est ihesu fili dei altis-
simi? Obsecro te: ne me torqueas. Pre-
cipiebat enim spiritui immūdo: ut ex-
iret ab homine. Multis enī tempori-
bus arripiebat illū: ⁊ vinciebat̄ cathe-
nis ⁊ cōpedibꝫ custodiebat̄: et ruptis vin-
culis agebatur a demonio in deserta.
Interrogauit autē illū ihesus dicens.
Quod tibi nomē est? At ille dixit. Le-
gio. Quia intrauerāt demonia multa
in eum. Et rogauerūt illū: ne impera-
ret illis ut in abissum irent. Erat aūt
ibi grex porcorū multorū pascentiū in
monte: et rogabāt eū ut ꝑmitteret eis
in illos ingredi. Et ꝑmisit illis. Exie-
runt ergo demonia ab homine: et in-
trauerunt in porcos: et impetu abijt
grex ꝑ p̄ceps ī stagnū: ⁊ suffocatꝰ est.
Qd̄ ut viderūt factū q̄ pascebant fuge-
runt: ⁊ nunciauerūt in ciuitatē et ī vil-
las. Exierūt aūt videre qd̄ factū est: et
venerūt ad ihesum· ⁊ inuenerūt homi-
nem sedentem a quo demonia exierāt
vestitū· ac sana mente ad pedes eius:
et timuerūt. Nūciauerūt aūt illis et q̄
viderant: quomō sanus factus esset a
legione. Et rogauerūt illū oīs mul-
titudo gerasenorū· ut discederet ab ipis:
quia magno timore tenebant̄. Ipse
aūt ascendens nauim reuersus est. Et
rogabat illū vir· a quo demonia exi-
erant ut cum eo esset. Dimisit aūt eū
ihesus dicens. Redi in domū tuam: et
narra quāta tibi fecit deus. Et abijt ꝑ
uniuersam ciuitatē p̄dicans: quanta
illi fecisset ihesus. Factū est aūt cū redis-
set ihesus: excepit illū turba. Erāt aūt
omnes expectantes eum. Et ecce venit
vir cui nomē iairus et ipe princeps sy-
nagoge erat: et cecidit ad pedes ihesu·
rogans eū ut intraret in domū eius:
quia unica filia erat ei fere annorū du-
odecim· et hec moriebat̄. Et contigit
dum iret: a turbis comprimebat̄. Et
mulier quedā erat in fluxu sanguinis
ab ānis duodecim: que in medicos e-
rogauerat omnē substantiā suā· nec
ab ullo potuit curari. Accessit retro et
tetigit fimbriā vestimēti eiꝰ: ⁊ cōfestim
stetit fluxus sanguinis eiꝰ. Et ait ihe-
sus. Quis est qui me tetigit? Negantī-
bus aūt omnibꝫ: dixit petrus et qui cū
illo erāt. Preceptor· turbe te cōprimūt
et affligūt: ⁊ dicis quis me tetigit? Et
dixit ihesus. Tetigit me aliquis. Nā
et ego noui virtutem de me exisse. Vi-
dens aūt mulier quia nō latuit· tremēs
venit ⁊ procidit ante pedes eius: et ob
quā causam tetigerit eū indicauit co-
rā oīm ppl'o: et quēadmodū cōfesti
sanata sit. At ipse dixit ei. Filia· fides
tua te saluā fecit. Vade ī pace. Adhuc
illo loquēte· venit quidā ad principē

synagoge dicēs ei quia mortua ē filia
tua: noli vexari illum. Ihesus aūt au-
dito hoc verbo: respōdit patri puelle.
Noli timere. Crede tantū: et salua erit.
Et cum venisset domū· non ꝑmisit in-
trare secū quēq̄ nisi petrū et iacobū
et iohānem: et patrem et matrem puel-
le. Flebāt aūt omnes: et plangebant
illā. At ille dixit. Nolite flere. Non est
mortua puella sed dormit. Et deride-
bant eū: scientes q̄a mortua esset. Ipe
autem tenens manū eius clamauit
dicens. Puella surge. Et reuersus est
spiritus eius: et surrexit continuo. Et
iussit illi dari manducare. Et stupue-
runt parentes eiꝰ: quibus precepit ne
alicui dicerent quod factū erat. IX

Conuocatis aūt ihesus duodeci
apl'is· dedit illis virtutem et po-
testatem sup oīa demonia: et ut lan-
guores curarent. Et misit illos p̄dica-
re regnū dei: ⁊ sanare infirmos. Et a-
it ad illos. Nichil tuleritis in via ne-
q; virgā neq; perām· neq; panem neq;
pecuniā: neq; duas tunicas habeatis.
Et ī quācunq; domū intraueritis ibi
manete: ⁊ inde ne exeatis. Et quicunq;
non receperint vos: exeuntes de ciuita-
te illa etiā puluerem pedū vestrorū excu-
tite in testimoniū supra illos. Egressi
aūt circuibāt per castella: euangelizā-
tes ⁊ curantes ubiq;. Audiuit autem
herodes tetrarcha oīa que fiebant
ab eo· et hesitabat eo q̄ diceret̄ a qui-
busdā quia iohānes surrexit a mortu-
is: a quibusdā vero quia helyas appa-
ruit: ab alijs aūt quia ꝓpheta unus
de antiquis surrexit. Et ait herodes.
Iohānem ego decollaui. Quis ē aūt
iste de quo ego talia audio? Et quere-
bat videre eū. Et reuersi apl'i narrauerūt
illi quecunq; fecerūt: et assumptis illis
secessit seorsum ī locū desertū· q̄ ē bethsa-
ide. Qd̄ cū cognouissent turbe secuti sūt
illū: ⁊ excepit illos ⁊ loquebat̄ illis de
regno dei: ⁊ eos qui cura indigebant
sanabat. Dies aūt ceperat declinare.
Et accedentes duodecim dixerunt illi.
Dimitte turbas: ut euntes in castella
villasq; que circa sunt diuertāt ⁊ inue-
niāt escas: quia hic in loco deserto su-
mus. Ait aūt ad illos. Vos date illis
manducare. At illi dixerūt. Non sūt
nobis plus q̄ȝ quinq; panes et duo pi-
sces: nisi forte nos eamus· et emamꝰ ī
omnē hanc turbā escas. Erant autē
fere viri quinq; milia. Ait aūt ad disci-
pulos suos. Facite illos discumbere
per cōuiuia quinquagenos: et ita fece-
runt. Et discubuerūt omnes. Acceptis
aūt quinq; panibꝫ et duobus piscibus
respexit in celū et benedixit illis: et fre-
git et distribuit discipl'is suis: ut pone-
rent ante turbas. Et māducauerūt o-
mnes: et saturati sunt. Et sublatū est
quod supfuit illis fragmentorū cophi-
ni duodecim. Et factū est cū solus esset
orās· erant cum illo ⁊ discipl'i: et inter-
rogauit illos dicens. Quem me dicūt
esse turbe? At illi responderūt et dixe-
runt iohānem baptistā: alij aūt helyā:
alij vero quia unus ꝓpheta de priori-
bus surrexit. Dixit aūt illis. Vos au-
tem quem me esse dicitis? Respondens
simon petrus dixit. Cristū dei. At ille
increpans illos precepit ne cui diceret̄
hoc: dicens· quia oportet filium hoīs
multa pati et reprobari a senioribus
et principibꝫ sacerdotū· ⁊ scribis et occi-
di· et tercia die resurgere. Dicebat aūt
ad omnes. Si quis vult post me ve-
nire· abneget semetipm̄: et tollat crucē
suā quotidie: et sequat̄ me. Qui enim
voluerit animā suā saluā facere ꝑdet

illā. Nam qui pdiderit animā suam
propter me: saluā faciet illā. Quid eni
proficit homo si lucretur uniuersum
mundū: se aūt ipm pdat ⁊ detrimētū
sui faciat? Nam q me erubuerit et me-
os sermones: hunc filius hominis e-
rubescet cum uenerit in maiestate sua
et patris et sanctorū angelorū. Dico
aūt vobis: vere sunt aliqui hic stātes
qui nō gustabūt mortem donec vide-
ant regnū dei. Factū est aūt post hec
verba fere dies octo: et assumpsit petrū
et iacobum et iohānem: et ascendit in
montē ut oraret. Et factū ē dum ora-
ret: species vultus eius altera. ⁊ vestit⁹
ei⁹ albus et fulgens. Et ecce duo viri
loquebant cū illo. Erant aūt moyses
et helyas visi in maiestate: et dicebāt
excessum eius. quem completur⁹ erat
in iherusalē. Petrus vero ⁊ qui cū illo
grauati erant somno. Et euigilantes
viderūt maiestatē eius: et duos viros
qui stabāt cum illo. Et factū est cum
discederent ab illo: ait petrus ad ihe-
sum. Preceptor bonū est nos hic esse:
et faciam⁹ tria tabernacla: unū tibi. et
unū moysi. et unū helye. Nesciens qd
diceret. Hec aūt illo loquente. facta est
nubes et obumbrauit eos: ⁊ timuerūt
intrantibꝫ illis in nubē. Et vox facta
est de nube dicens. Hic est filius meus
dilectus: ipm audite. Et dū fieret vox
inuent⁹ ē ihesus solus. et ipi tacuerūt:
et nemini dixerūt in illis diebꝫ quicq
ex hijs que viderant. Factū est aūt in
sequenti die descendētibꝫ illis de mon-
te: occurrit illis turba multa. Et ecce vir
de turba exclamauit dicens. Magister
obsecro te: respice ī filiū meū qa unic⁹
est michi. Et ecce spirit⁹ apphendit eū:
et subito clamat: et elidit et dissipat eū
cum spuma: et vix discedit dilanians

eum. Et rogaui discipulos tuos ut eice-
rent illū: et nō potuerūt. Respondens
aūt ihesus dixit. O generatio infidelis
et peruersa: usq quo ero apud vos ⁊ pa-
tiar vos? Adduc huc filiū tuū. Et cū
accederet: elisit illū demoniū et dissipa-
uit. Et increpauit ihesus spiritū immū-
dum ⁊ sanauit puerū: ⁊ reddidit illū pa-
tri ei⁹. Stupebāt aūt omēs ī magnitu-
dine dei: omibusq mirātibꝫ in omībꝫ
que faciebat. dixit ad discipulos suos.
Ponite vos in cordibus vris sermo-
nes istos. Filius enim hois. futurū est
ut tradatur in manus hominū. At illi
ignorabāt verbū istud: et erat velatū
ante eos ut non sentirent illud: ⁊ time-
bant eū interrogare de hoc verbo. In-
trauit aūt cogitatio in eos: quis eorū
maior esset. At ihesus videns cogita-
tiones cordis illorū apphendit puerū:
et statuit illū secus se: ⁊ ait illis. Qui-
cumq susceperit puerū istū in nomine
meo me recipit. Et quicumq me rece-
perit: recipit eum qui me misit. Nam
qui minor est inter omēs vos: hic ma-
ior est. Respōdens aūt iohānes dixit.
Preceptor vidimus quēdam in noīe
tuo eicientem demonia: ⁊ phibuimus
eū. quia nō sequitur nobiscū. Et ait ad
illos ihesus. Nolite phibere. Qui eni
non ē aduersū vos pro vobis est. Fa-
ctum est aūt dū cōplerentur dies assum-
ptionis eius: et ipe faciē suā firmauit
ut iret iherusalē. Et misit nūcios āte
cōspectū suū: et euntes intrauerūt ī ciui-
tatem samaritanorū ut pararent illi.
Et nō receperūt eū: qa facies eius erat
euntis iherusalem. Cum vidissent au-
tem discipuli eius iacobus et iohan-
nes dixerunt. Domine vis dicim⁹ ut
ignis descendat de celo: et cōsumat il-
los? Et cōuersus increpauit illos dicēs.

Nescitis cui⁹ spiritus estis. Filius ho-
minis nō venit animas pdere sed sal-
uare. Et abierūt ī aliud castellū. Factū
est aūt ambulantibꝫ illis in via: dixit
quidā ad illū. Sequar te quocumq
ieris. Dixit illi ihesus. Vulpes foueas
habent. ⁊ volucres celi nidos: fili⁹ aūt
hoīs nō habet ubi caput suū reclinet.
Ait autē ad alterū. Sequere me. Ille
aūt dixit. Domine: pmitte michi pri-
mum ire. ⁊ sepelire patrem meū. Dixit
q ei ihesus. Sine ut mortui sepeliāt
mortuos suos: tu aūt vade ⁊ annūcia
regnū dei. Et ait alter. Sequar te dne:
sed pmitte michi pmū renūciare hijs
qui domi sunt. Ait ad illū ihesus. Ne-
mo mittens manū suam ad aratrū ⁊
aspiciēs retro. apt⁹ est regno dei. x

Post hec aūt designauit dns ⁊ a-
lios septuaginta duos: et misit
illos binos āte faciē suā ī omnē ciui-
tatē ⁊ locū quo erat ipse ventur⁹. Et
dicebat illis. Messis quidem multa:
operarij aūt pauci. Rogate ergo do-
minū messis: ut mittat operarios in
messem. Ite: ecce ego mitto vos sicut
agnos inter lupos. Nolite portare sac-
culū neq peram neq calciamēta: et ne-
minē per viā salutaueritis. In quan-
cumq domū intraueritis. primū dici-
te pax huic domui: et si ibi fuerit fili⁹
pacis. requiescet sup illū pax vra: sin aūt
ad vos reuertetur. In eadem aūt do-
mo manete: edētes et bibētes q apud
illos sunt. Dignus est eni operarius
mercede sua. Nolite transire de domo
in domū. Et in quācumq ciuitatē in-
traueritis ⁊ susceperint vos manduca-
te que apponuntur vobis: et curate in-
firmos qui in illa sunt: et dicite illis
appropinquauit in vos regnum dei.
In quācumq aūt ciuitatē intraueritis

et non susceperint vos: exeuntes ī pla-
teas ei⁹ dicite. Etiā puluerem q adhesit
nobis de ciuitate vestra extergim⁹ in
vos. Tamē hoc scitote quia appropin-
quauit regnū dei. Dico vobis: quia
sodomis in die illa remissius erit q il-
li ciuitati. Ve tibi corozaym ve tibi
bethsayda: quia si in tyro et sydone fa-
cte fuissent virtutes q facte sūt ī vobis
olim in cilicio ⁊ cinere sedētes peniterēt.
Verūtamē tyro et sydoni remissius erit
ī iudicio q vobis. Et tu capharnaū
usq ad celū exaltata: usq ad infernū
demergeris. Qui vos audit me audit:
et qui vos spernit me spernit. Qui au-
tem me spernit: spernit eum q me misit.
Reuersi sunt aūt septuaginta duo cū
gaudio dicentes. Dne: etiā demonia
subiciūtur nobis in noīe tuo. Et ait
illis. Videbā sathanan sicut fulgur
de celo cadentē. Ecce dedi vobis potesta-
tem calcādi supra serpētes ⁊ scorpiones
et supra omnē virtutem inimici: et ni-
chil vobis nocebit. Verūtamē in hoc
nolite gaudere: quia spirit⁹ vobis sub-
iciunt. Gaudete aūt: q nomina vra
scripta sunt in celis. In ipa hora exul-
tauit in spiritu sancto ⁊ dixit. Confite-
or tibi dne pater celi ⁊ terre: q abscondi-
sti hec a sapientibꝫ ⁊ prudentibus: et re-
uelasti ea paruulis. Etiā pater: quoni-
am sic placuit āte te. Omnia michi tra-
dita sūt a patre meo. Et nemo scit qs
sit filius nisi pater: ⁊ quis sit pater nisi
filius: ⁊ cui voluerit filius reuelare. Et
cōuersus ad discipulos suos dixit. Be-
ati oculi qui vident q vos videtis. Di-
co enim vobis: q multi phete et reges
voluerūt videre q vos videtis et non
viderūt: ⁊ audire q auditis ⁊ nō audi-
erūt. Et ecce quidā legisperitus surrexit
temptans illū ⁊ dicens. Magister: qd

faciendo vitā eternā possidebo? At il-
le dixit ad eū. In lege quid scriptū est?
Quomodo legis? Ille respōdens di-
xit. Diliges dn̄m deū tuū ex toto cor-
de tuo ⁊ ex tota anima tua · ⁊ ex omni-
bus viribus tuis ⁊ ex omī mente tua:
et ꝓximū tuū sicut teipm̄. Dixitq; illi.
Recte respōdisti. Hoc fac ⁊ vives. Ille
autē volēs iustificare seipm̄ dixit ad
ihesum. Et quis ē meꝰ ꝓximꝰ? Susci-
piens aūt ihesus dixit. Homo quidā
descendebat ab ihrlm ī ihericho et inci-
dit ī latrones: q̄ etiā despoliaverūt eū:
⁊ plagis impositis abierūt semivivo
relicto. Accidit ut sacerdos quidā de-
scenderet eadē via: et viso illo ꝑteriuit.
Similiter et levita: cum esset secꝰ locū
et videret eū pertransijt. Samaritanus
aūt quidā iter faciēs venit secus eū: et
videns eum misericordia motus ē. Et
appropians alligavit vulnera eiꝰ · in-
fundens oleū ⁊ vinū: et imponens il-
lum in iumentū suū duxit ī stabulū:
et curā eius egit. Et altera die ꝓtulit
duos denarios: ⁊ dedit stabulario ⁊
ait. Curā illius habe: ⁊ qd̄cunq; supe-
rogaveris · ego cum rediero reddā tibi.
Quis hoꝝ triū videtur tibi ꝓximꝰ fuis-
se illi · qui incidit in latrones? At ille
dixit. Qui fecit misericordiā ī illū. Et
ait illi ihesus. Vade: et tu fac similiter.
Factū est aūt dū irent · et ipē intravit ī
quoddā castellū: ⁊ mulier quedā mar-
tha noīe excepit illū ī domū suā: ⁊ huic
erat soror nomine maria. Que etiam
sedens secus pedes dn̄i audiebat ver-
bum illius: martha aūt satagebat
circa frequens ministeriū. Que stetit ⁊
ait. Dn̄e: non ē tibi cure q̄ soror mea
reliquit me solā ministrare? Dic ergo
illi ut me adiuvet. Et respondēs dixit
illi dominꝰ. Martha martha sollicita

es: et turbaris erga plurima. Porro
unū ē necessariū. Maria optimā par-
tem elegit: q̄ nō auferet̄ ab ea. XI

Et factū est cum esset in quodam
loco orās: ut cessavit dixit unꝰ
ex discipulis eius ad eum. Domine do-
ce nos orare: sicut docuit iohannes
discipulos suos. Et ait illis. Cū oratis
dicite. Pater sanctificetur nomē tuū:
adveniat regnū tuū: panē nr̄m quoti-
dianū da nobis hodie: ⁊ dimitte no-
bis peccata nr̄a siquidē et nos dimit-
timꝰ debitoribꝫ nr̄is: ⁊ ne nos inducas
ī temptationē. Et ait ad illos. Quis
vestrū habebit amicū et ibit ad illum
media nocte ⁊ dicet illi amice cōmoda
michi tres panes · quoniā amicꝰ meꝰ
venit de via ad me · et non habeo qd̄
ponā ante illū: ⁊ ille deintus respon-
dens dicit · noli michi molestus esse · iā
ostiū clausum est · ⁊ pueri mei mecum
sunt in cubili · non possum surgere et
dare tibi? Et ille si ꝑseveraverit pulsās:
dico vobis · ⁊ si nō dabit illi surgens ·
eo q̄ amicus eiꝰ sit: ꝓpter improbita-
tem tamen eiꝰ surget · ⁊ dabit illi quot
habet necessarios. Et dico ego vobis.
Petite ⁊ dabit̄ vobis: querite ⁊ invenie-
tis: pulsate ⁊ aperietur vobis. Omis
enī q̄ petit accipit: ⁊ q̄ querit invenit:
et pulsanti aperietur. Quis aūt ex vo-
bis patrem petit panē: nunquid lapi-
dem dabit illi? Aut piscem: nunquid
pro pisce serpentē dabit illi? Aut si pe-
tierit ovū: nunquid porriget illi scor-
pionē? Si ergo vos cū sitis mali no-
stis bona data dare filijs vr̄is: quāto
magis pater vester celestis de celo da-
bit bonū spiritū petentibus se. Et erat
eiciens demoniū ⁊ illud erat mutū: et
cum eiecisset demoniū locutꝰ ē mutus:
et ammirate sunt turbe. Quidā autē

ex eis dixerunt. In beelzebub principe
demonioꝝ eicit demonia. Et alij tem-
ptantes: signū querebant ab eo. Ipse
aūt ut vidit cogitationes eoꝝ dixit e-
is. Omne regnū in seipm̄ divisum de-
solabitur: ⁊ domꝰ supra domū cadet.
Si aūt et sathanas in seipm̄ divisus
est · quomō stabit regnū eius: quia
dicitis ī beelzebub eicere me demonia?
Si aūt ego in beelzebub eicio demoni-
a: filij vestri in quo eiciunt? Ideo ipsi
iudices vestri erūt. Porro si in digito
dei eicio demonia: ꝓfecto ꝑvenit ī vos
regnū dei. Cum fortis armatꝰ custo-
dit atriū suū: in pace sunt ea que pos-
sidet. Si aūt fortior eo superveniens vi-
cerit eū: universa arma eius auferet in
quibus cōfidebat: ⁊ spolia eius distri-
buet. Qui nō est mecū cōtra me ē: et q̄
non colligit mecū dispgit. Cū immū-
dus spiritꝰ exierit de homine ꝑambu-
lat ꝑ loca inaquosa · querēs requiē:
et non inveniēs dicit. Revertar in do-
mum meā unde exivi. Et cum venerit
invenit eā scopis mundatā. Tunc va-
dit ⁊ assumit septem alios spiritꝰ secū
nequiores se: ⁊ ingressi habitāt ibi. Et
fiūt novissima hoīs illius peiora pri-
oribus. Factū est aūt cum hec diceret:
extollens vocē quedā mulier de turba
dixit illi. Beatꝰ venter qui te portavit:
et ubera q̄ suxisti. At ille dixit. Quin-
ymmo beati qui audiūt verbū dei: et
custodiunt illud. Turbis cōcurrentibꝫ
cepit dicere. Generatio hec generatio
neq̄ est: signū querit ⁊ signū non da-
bitur ei nisi signū ione. Nā sicut fuit
ionas signū ninivitis: ita erit filꝰ ho-
minis generationi isti. Regina austri
surget ī iudicio · cū viris generatōnis
huiꝰ ⁊ condemnabit illos: q̄a venit a
finibꝫ tre audire sapientiā salomonis.

Et ecce plus q̄ salomon hic. Viri ni-
nivite surgent in iudicio cū generatio-
ne hac ⁊ cōdemnabūt illā: quia peni-
tentiā egerunt in ꝑdicatōne ione. Et
ecce plus q̄ iona hic. Nemo lucernā
accendit et in abscondito ponit neq;
sub modio sed supra candelabrū: ut
qui ingrediūtur lumen videant. Lucer-
na corporis tui est oculus tuus. Si o-
culus tuus fuerit simplex · totū corpus
tuū lucidū erit: si aūt neq̄ fuerit: etiam
corpus tuū tenebrosū erit. Vide ergo
ne lumē qd̄ ī te ē tenebre sint. Si ergo
corpus tuū totū lucidū fuerit · non ha-
bens aliquā partē tenebrarū: erit luci-
dum totū. Et sicut lucerna fulgoris il-
luminabit te. Et cū loqueret̄: rogavit
illū quidā phariseꝰ ut prāderet apud
se. Ihesus autem ingressus recubuit.
Phariseus aūt cepit intra se reputās
dicere: quare nō baptizatus esset ante
prandiū. Et ait dn̄s ad illum. Nunc
vos pharisei qd̄ de foris est calicis · et
catini mūdatis: qd̄ aūt intus ē vr̄m
plenū est rapina ⁊ iniquitate. Stulti:
nōne qui fecit qd̄ de foris est · etiam id
quod de intus est fecit? Verūtamē qd̄
supest date elimosinā: et ecce omnia
munda sunt vobis. Sed ve vobis
phariseis qui decimatis mentā et ru-
tam ⁊ omne olus: ⁊ ꝑteritis iudiciū ⁊
caritatem dei. Hec aūt oportuit facere:
et illa nō omittere. Ve vobis pharise-
is: quia diligitis ꝑmas cathedras ī
synagogis · et salutationes ī foro. Ve
vobis quia estis ut monumēta q̄ nō
apparent · et homines ambulātes su-
pra · nesciūt. Respōdens aūt quidam
ex legisperitis ait illi. Magister: hec di-
cens etiā cōtumeliā nobis facis. At il-
le ait. Et vobis legisperitis ve: quia
oneratis homines oneribꝫ q̄ portare

non possunt: et ipi uno digito vestro
non tangitis sarcinas. Ve vobis q̄
edificatis monumenta ꝓphetarū: pa-
tres autem vestri occiderūt illos. Sed
profecto testificamini q̄ consentitis o-
peribꝫ patrū vestroꝝ: quoniā quidem
ipi eos occiderūt: vos aūt edificatis e-
orū sepulcra. Propterea et sapientia
dei dixit. Mittā ad illos ꝓphetas ⁊ a-
postolos et ex illis occidēt ⁊ ꝑsequent̄:
ut inquiratur sanguis omniū ꝓphe-
tarꝫ· q̄ effusus est a constitutiōne mūdi
a generatione ista: a sanguine abel
usqꝫ ad sanguinē zacharie· q̄ periit inter
altare et edē. Ita dico vobis: requiret̄
ab hac generatiōne. Ve vobis legisperi-
tis qui tulistis clavem sciencie: ipsi
non introistis· et eos qui introibant
prohibuistis. Cum aūt hec ad illos
diceret· ceperūt pharisei ⁊ legisperiti gra-
viter insistere: ⁊ os eiꝰ opprimere de mul-
tis insidiantes ei: et querentes aliq̄d
capere de ore eiꝰ· ut accusarēt eū. XII

Multis aūt turbis cōcurrentibus
ita ut se invicem conculcarēt: ce-
pit dicere ad discipulos suos. Attendi-
te a fermento phariseoꝝ qd̄ est ypocri-
sis. Nichil enim opertū est qd̄ non reve-
letur: neqꝫ absconditū qd̄ non sciatur.
Quoniā que in tenebris dixistis· ī lu-
mine dicent̄: et qd̄ in aure locuti estis
in cubiculis: ꝑdicabitur ī tectis. Dico
aūt vobis amicis meis ne terreamini
ab hiis qui occidūt corpus: ⁊ post hec
nō habent ampliꝰ quid faciāt. Osten-
dam aūt vobis quē timeatis. Timete
eum: qui postqꝫ occiderit· habet pote-
statem mittere ī gehennā. Ita dico vo-
bis: hunc timete. Nōne quinqꝫ passeres
veneūt dipondio: et unus ex illis nō
est ī oblivione corā deo? Sed et capil-
li capitis vestri omnes numerati sunt.

Nolite ergo timere: multis passeribꝫ
pluris estis. Dico aūt vobis: omnis
quicunqꝫ confessus fuerit me corā ho-
minibus: ⁊ filius hominis confitebit̄
illū corā angelis dei. Qui aūt negave-
rit me coram hominibus: negabitur
corā angelis dei. Et omnis qui dicit
verbū in filiū hoīs remittetur ei: ei aūt
qui in spiritū sanctū blasphemaverit
non remittetur. Cum autē inducent
vos in synagogas· et ad magistratꝰ
et potestates: nolite solliciti esse· quali-
ter aut quid respōdeatis aut quid di-
catis. Spiritus enim sanctus docebit
vos in ipsa hora· quid oporteat vos
dicere. Ait aūt ei quidā de turba. Ma-
gister dic fratri meo: ut dividat mecū
hereditatem. At ille dixit ei. Homo:
quis me cōstituit iudicem aut diviso-
rem supra vos? Dixitqꝫ ad illos. Vi-
dete ⁊ cavete ab omni avaricia: quia
non in abundantia cuiusqꝫ vita est ex
hiis que possidet. Dixit aūt similitu-
dinē ad illos dicens. Hoīs quidā di-
vitis uberes fructus ager attulit: ⁊ co-
gitabat intra se dicens. Quid faciam:
q̄ nō habeo quo cōgregem fructꝰ me-
os? Et dixit. Hoc faciā. Destruā hor-
rea mea· et maiora faciā: et illuc con-
gregabo omnia que nata sunt michi
et bona mea: et dicā anime mee. Ani-
ma· habes multa bona posita in an-
nos plurimos: requiesce· comede· bibe:
epulare. Dixit autē illi deus. Stulte
hac nocte animā tuam repetunt a te.
Que autem parasti cuiꝰ erūt? Sic est
qui sibi thesaurizat: ⁊ non est in deum
dives. Dixitqꝫ ad discipulos suos. Ide-
o dico vobis. Nolite solliciti esse ani-
me vestre quid manducetis: neqꝫ cor-
pori quid induamini. Anima plus
ē qꝫ esca: ⁊ corpus plus qꝫ vestimentū.

Considerate corvos· q̄a non semināt
neqꝫ metūt quibus non ē cellariū neqꝫ
horreū: ⁊ deꝰ pascit illos. Quātoma-
gis vos pluris estis illis? Quis aūt
vestrum cogitando potest adicere ad
staturā suā cubitū unū? Si ergo neqꝫ
quod minimū est potestis: quid de
ceteris solliciti estis? Considerate lilia
quomō crescunt. Non laborāt neqꝫ
nent. Dico aūt vobis: nec salomon
in omni gloria sua vestiebatur sicut
unū ex istis. Si aūt fenū qd̄ hodie est
in agro· ⁊ cras in clibanū mittitur de-
us sic vestit: quātomagis vos pusil-
le fidei? Et vos nolite querere qd̄ man-
ducetis· aut quid bibatis: ⁊ nolite in
sublime tolli. Hec aūt omnia gentes
mūdi querūt. Pater aūt vester scit q̄m
hiis indigetis. Verūtamē querite pri-
mum regnum dei ⁊ iusticiam eius: et
hec omnia adicient̄ vobis. Nolite ti-
mere pusillus grex: quia cōplacuit pa-
tri vestro dare vobis regnū. Vendite
que possidetis et date elemosinā. Fa-
cite vobis sacculos qui nō veterescūt:
thesaurū nō deficientem in celis: q̄ fur
nō appropiat· neqꝫ tinea corrumpit.
Ubi enim thesaurus vester est: ibi ⁊ cor
vestrū erit. Sint lūbi vestri ꝑcincti ⁊ lu-
cerne ardentes: ⁊ vos similes homini-
bus expectātibus dn̄m suū quādo re-
vertat̄ a nupciis: ut cū venerit ⁊ pulsa-
verit confestim aperiāt ei. Beati servi
illi: quos cū venerit dominꝰ invenerit
vigilātes. Amen dico vobis: q̄ ꝑcin-
get se ⁊ faciet illos discūbere: et trāsiēs
ministrabit illis. Et si venerit ī secūda
vigilia: et si in tercia vigilia venerit et
ita invenerit: beati sunt servi illi. Hoc
autē scitote: q̄m si sciret paterfamilias
qua hora fur veniret vigilaret utiqꝫ:
et nō sineret ꝑfodi domū suā. Et vos

estote parati: quia qua hora non pu-
tatis filius hominis veniet. Ait aūt
ei petrus. Domine: ad nos dicis hanc
parabolā an ⁊ ad omnes? Dixit aūt
dominꝰ. Quis putas est fidelis dispē-
sator et prudēs: quē cōstituit dominꝰ
supra familiā suā ut det illis ī tēpore
tritici mensurā? Beatꝰ ille servus: quē
cum venerit dn̄s invenerit ita facientē.
Vere dico vobis: quoniā supra omni-
a que possidet cōstituet illū. Quod si
dixerit servus ille in corde suo· morā
facit dominꝰ meꝰ venire: ⁊ ceperit ꝑcu-
tere servos ⁊ ancillas et edere· et bibere·
et inebriari: veniet dominꝰ servi illius
in die qua nō sperat ⁊ hora qua nescit
et dividet eū: partemqꝫ eius cū infide-
libus ponet. Ille aūt servus q̄ cogno-
vit voluntatem domini sui· et non p̄pa-
ravit· et nō fecit scd̄m voluntatem eius
vapulabit multis: qui aūt nō cogno-
vit et fecit digna plagis vapulabit
paucis. Omni aūt cui multū datū est·
multū queretur ab eo: et cui cōmenda-
verūt multū: plus petent ab eo. Ignē
veni mittere in terrā: et quid volo nisi
ut accendatur? Baptismū aūt habeo
baptizari· ⁊ quomō coartor usqꝫ dū
ꝑficiat̄? Putatis q̄a pacem veni mitte-
re in terram? Nō dico vobis: sed sepa-
rationem. Erunt enim ex hoc quinqꝫ
in domo una divisi: tres in duos et
duo in tres dividentur: pater ī filium·
et filius in patrem suū: mater in filiā·
et filia in matrem: socrus in nurū suā
et nurus in socrū suā. Dicebat autem
ad turbas. Cum videritis nubē oriē-
tem ab occasu statim dicitis nimbus
venit et ita fit: et cum austrū flantem
dicitis· quia estus erit et fit. Ypocrite
faciē celi et terre nostis ꝓbare: hoc au-
tem tempus quomodo non ꝓbatis?

Quid aũt et a vobis ipsis nõ iudica-
tis qd̃ iustũ est? Cum aũt vadis cum
adversario tuo ad principẽ in via-da
operam liberari ab illo: ne forte trahat
te ad iudicẽ-et iudex tradat te exactori:
et exactor mittat te in carcerem. Dico
tibi: non exies inde donec etiam no-
vissimum minutum reddas. XIII
Aderant aũt quidã ip̃o in tp̃ore
nunciãtes illi de galileis: quorũ
sanguinẽ pilatus miscuit cũ sacrificiis
eorũ. Et respondens dixit illis. Puta-
tis ꝙ hii galilei pre omnibꝫ galileis
peccatores fuerĩt quia talia passi sũt?
Non dico vobis: sed nisi penitentiam
habueritis omnes similit̃ peribitis si-
cut illi decem ⁊ octo supra quos cecidit
turris in syloe ⁊ occidit eos. Putatis
quia ⁊ ip̃i debitores fuerint p̃ter om̃es
homines habitantes in iherusalem?
Non dico vobis: sed si non penitenti-
am habueritis omnes similiter peribi-
tis. Dicebat aũt ⁊ similitudinẽ. Arbo-
rem fici habebat quidã plantatã ĩ vi-
nea sua: et venit querens fructũ in illa-
⁊ non invenit. Dixit aũt ad cultorem
vinee. Ecce ãni tres sunt ex quo venio
querens fructũ in ficulnea hac: et non
invenio. Succide ergo illã. Ut quid
etiã terrã occupat? At ille respondẽs
dixit illi. Domine: dimitte illã et hoc
anno usqꝫ dum fodiã circa illã ⁊ mit-
tam stercora. Et siquidẽ fecerit fructũ:
sin aũt in futurũ succides eã. Erat aũt
docens in synagoga eorũ sabbatis.
Et ecce mulier que habebat spiritum
infirmitatis annis decem ⁊ octo: et
erat inclinata: nec omnino poterat sur-
sum respicere. Quam cũ videret ihesus
vocavit eam ad se: et ait illi. Mulier:
dimissa es ab infirmitate tua. Et im-
posuit illi manus: et confestim erecta
est: et glorificabat deum. Respondẽs
aũt archisynagogus-indignans q̃a
sabbatis curasset ihesus: dicebat tur-
be. Sex dies sunt in quibus oportet
operari. In hiis ergo venite ⁊ curami-
ni: et non in die sabbati. Respondẽs
aũt ad illũ dñs dixit. Ypocrite unus-
quisqꝫ vestrũ sabbato nõ solvit bovẽ
suũ aut asinũ a presepio et ducit ad
aquare? Hanc aũt filiã abrahe quã
alligavit sathanas ecce decem et octo
annis: non oportuit solvi a vinculo
isto die sabbati? Et cum hec diceret eru-
bescebãt omnes adversarii eius: et o-
mnis p̃plus gaudebat in universis
q̃ gloriose fiebãt ab eo. Dicebat ergo.
Cui simile est regnũ dei: et cui simile
estimabo illud? Simile ẽ grano sina-
pis-qd̃ acceptũ homo misit in ortum
suũ ⁊ crevit: ⁊ factũ est in arborem ma-
gnam: et volucres celi requievert̃ in
ramis eius. Et iterũ dixit. Cui simile
estimabo regnũ dei? Simile est fermẽ-
to qd̃ acceptũ mulier abscondit in fa-
rine sata tria: donec fermentaret̃ totũ.
Et ibat p̃ civitates ⁊ castella docens:
et iter faciens in iherusalẽ. Ait aũt illi
quidã. Dñe: si pauci sũt q̃ salvãt̃? Ip̃e
aũt dixit ad illos. Cõtendite intrare
per angustã portam: quia multi dico
vobis querũt intrare-⁊ non poterunt.
Cum aũt intraverit paterfamilias et
clauserit ostiũ et incipietis foris stare-
et pulsare ostiũ dicentes dñe aperi no-
bis: et respõdens dicet vobis. Nescio
vos unde sitis. Tunc incipietis dicere.
Mãducavim⁹ corã te et bibim⁹: et in
plateis nostris docuisti. Et dicet vo-
bis. Nescio vos unde sitis. Discedite
a me om̃es operarii iniquitatis. Ibi
erit fletus ⁊ stridor dentiũ: cũ videritis
abraham et ysaac et iacob et omnes
prophetas in regno dei: vos autem
expelli foras. Et venient ab oriente et
occidente et aquilone et austro: et accũ-
bent in regno dei. Et ecce sunt novissi-
mi qui erunt primi: et sunt primi qui
erunt novissimi. In ip̃a die accesserũt
quidã phariseorũ dicentes illi. Exi et
vade hinc: quia herodes vult te occi-
dere. Et ait illis. Ite et dicite vulpi illi.
Ecce eicio demonia ⁊ sanitates p̃ficio
hodie et cras: et tercia die consũmor.
Verũtamẽ oportet me hodie ⁊ cras et
sequenti ambulare: q̃a nõ capit p̃phe-
tam perire extra iherusalẽ. Iherusalem
iherusalẽ que occidis p̃phetas et lapi-
das eos qui mittunt̃ ad te. Quotiẽs
volui congregare filios tuos queãd-
modũ avis nidũ suũ sub pennis: et
noluisti. Ecce relinquetur vobis do-
mus ṽra deserta. Dico aũt vobis: q̃a
nõ videbitis me donec veniat cũ dicet̃:
benedict⁹ q̃ venit ĩ noĩe dñi. XIIII
Et factũ est cũ introisset ihesus in
domũ cuiusdam principis pha-
riseorũ sabbato manducare panem: ⁊
ip̃i observabãt eũ. Et ecce quidã ydro-
picus erat ante illũ. Et respõdens ihe-
sus: dixit ad legisperitos ⁊ phariseos
dicens. Si licet sabbato curare? At il-
li tacuerũt. Ip̃e vero app̃hensum sana-
vit eũ: ac dimisit. Et respondens ad
illos dixit. Cui⁹ vestrum asinus aut
bos in puteũ cadet: et non continuo
extrahet illũ die sabbati? Et non pote-
rant ad hec respondere illi. Dicebat
aũt ⁊ ad invitatos parabolam-inten-
dens quomõ primos accubitus elige-
rent: dicens ad illos. Cum invitatus
fueris ad nuptias-non discumbas ĩ
primo loco-ne forte honoratior te sit
invitatus ab illo: ⁊ veniens is qui te
et illũ vocavit-dicat tibi da huic locũ:
et tunc incipias cum rubore novissi-
mum locũ tenere. Sed cum vocatus
fueris vade recumbe in novissimo lo-
co: ut cũ venerit qui te invitavit dicat
tibi. Amice ascende superi⁹. Tunc erit
tibi gloria corã simul discumbentibꝫ:
quia om̃is qui se exaltat humiliabit̃:
et qui se humiliat exaltabit̃. Dicebat
aũt ⁊ ei qui se invitaverat. Cum facis
prandiũ aut cenã-noli vocare amicos
tuos-neqꝫ fratres tuos neqꝫ cognatos-
neqꝫ vicinos divites: ne forte et ip̃i te
reinvitent: et fiat tibi retribucio. Sed
cũ facis cõviviũ voca pauperes debi-
les claudos et cecos et beatus eris: q̃a
non habent retribuere tibi. Retribuet̃
aũt tibi in resurrectione iustorũ. Hec cũ
audisset quidã de simul discũbentibꝫ
dixit illi. Beatus qui mãducabit pa-
nem in regno dei. At ip̃e dixit ei. Ho-
mo quidã fecit cenã magnã: et voca-
vit multos. Et misit servũ suũ hora
cene dicere invitatis ut venirent: quia
iam parata sunt omnia. Et ceperunt
simul omnes excusare. Primus dixit
ei. Villam emi: et necesse habeo exire ⁊
videre illã. Rogo te: habe me excusatũ.
Et alter dixit. Iuga boũ emi quinqꝫ: et
eo p̃bare illa. Rogo te: habe me excu-
satũ. Et alius dixit. Uxorem duxi: et i-
deo non possum venire. Et reversus
servus nunciavit hec dño suo. Tunc
iratus paterfamilias dixit servo suo.
Exi cito in plateas ⁊ vicos civitatis: ⁊
pauperes ac debiles ⁊ cecos et claudos
introduc huc. Et ait servus. Domine:
factũ est ut imperasti-et adhuc locus
est. Et ait dñs servo. Exi in vias et se-
pes ⁊ cõpelle intrare: ut impleatur do-
mus mea. Dico aũt vobis: ꝙ nemo
virorũ illorũ qui vocati sunt gustabit
cenam meã. Ibant aũt turbe multe

rum eo: et cōuersus dixit ad illos. Si
quis venit ad me et nō odit patrē suū
et matrē. et vxorē et filios et fratres et
sorores. adhuc aūt ⁊ animā suā: nō
potest meus esse discipulus. Et q̄ non
baiulat crucem suā et venit post me:
non potest meꝰ esse discipulus. Quis
enim ex vobis volēs turrim edificare
non prius sedēs computat sumptus
qui necessarij sunt. si habeat ad ꝑficiē-
dum: ne postea quā posuerit fundamē-
tum. et nō potuerit ꝑficere. omnes qui
vidēt incipiant illudere ei dicentes. q̄a
hic homo cepit edificare et nō potuit
consūmare? Aut quis rex iturꝰ cōmit-
tere bellū aduersus aliū regem: non se-
dens prius cogitat si possit cū decem
milibꝫ occurrere ei. qui cū viginti mili-
bus venit ad se? Alioquin adhuc il-
lo lōge agente: legationē mittens ro-
gat ea q̄ pacis sunt. Sic ergo omnis
ex vobis qui non renūciat omnibus
que possidet: non potest meus esse
discipulus. Bonum est sal. Si autem
sal quoqꝫ euanuerit: in quo condie-
tur? Neqꝫ in terram neqꝫ in sterquili-
niū vtile est: sed foras mittetur. Qui
habet aures audiēdi audiat. XV

Erant autem appropinquātes ei
publicani et peccatores: ut audi-
rent illū. Et murmurabāt pharisei et
scribe dicentes: quia hic peccatores re-
cipit et mādurat cū illis. Et ait ad il-
los parabolā istā dicēs. Quis ex vo-
bis homo qui habet centum oues: et
si ꝑdiderit vnā ex illis. nōne dimittit
nonagintanouem in deserto et vadit
ad illā q̄ perierat donec inueniat eā?
Et cum inuenerit eā. imponit i hume-
ros suos gaudēs: et veniens domū
cōuocat amicos ⁊ vicinos dicēs illis.
Congratulamini michi: quia inueni

ouē meā q̄ perierat. Dico vobis: ita q̄
gaudiū erit in celo sup uno peccatore
penitentiā agente: q̄ȝ supra nonagin-
tanouē iustis qui non indigent peni-
tentia. Aut q̄ mulier habēs dragmas
decem: si ꝑdiderit dragmā vnā. nōne
accendit lucernā ⁊ euertit domū ⁊ que-
rit diligenter. donec inueniat eā? Et
cum inuenerit: conuocat amicas ⁊ vi-
cinas dicēs. Cōgratulamini michi:
quia inueni dragmā quā ꝑdideram.
Ita dico vobis: gaudiū erit corā an-
gelis dei sup uno peccatore penitenti-
am agente. Ait aūt. Homo quidam
habuit duos filios: ⁊ dixit adolescē-
tior ex illis patri. Pater: da michi por-
tionē substantie que me contingit. Et
diuisit illis substantiā. Et non post
multos dies. cōgregatis oībꝫ adoles-
centior filiꝰ peregre ꝓfectus est i regio-
nem lōginquā: ⁊ ibi dissipauit substā-
tiam suā viuendo luxuriose. Et post-
q̄ȝ omnia consūmasset: facta ē fames
valida in regione illa: ⁊ ipse cepit ege-
re. Et abijt et adhesit vni ciuiū regio-
nis illius: ⁊ misit illū in villā suā ut
pasceret porcos. Et cupiebat implere
ventrē suū de siliquis quas porci mā-
ducabāt: ⁊ nemo illi dabat. In se aūt
reuersus dixit. Quanti mercennarij i
domo patris mei abundant panibus:
ego aūt hic fame pereo. Surgam et
ibo ad patrem meū: et dicā ei pater: pec-
caui in celū ⁊ corā te: iam non sum di-
gnus vocari filius tuus: fac me sicut
vnū de mercennarijs tuis. Et surgens
venit ad patrem suū. Cū aūt adhuc
lōge esset. vidit illū pater ipsiꝰ: ⁊ mise-
ricordia motus est: ⁊ accurrens cecidit
sup collū eiꝰ. ⁊ osculatꝰ est eū. Dixitqꝫ
ei filius. Pater: peccaui in celū et corā
te: iam non sum dignꝰ vocari filius

tuus. Dixit aūt pater ad seruos suos.
Cito ꝓferte stolam primā. et induite
illū: et date anulū in manū eius: et
calciamēta in pedes eius. Et adduci-
te vitulū saginatū ⁊ occidite. ⁊ mādu-
cemus et epulemur: quia hic filiꝰ meꝰ
mortuus fuerat et reuixit: perierat et
inuentus est. Et ceperūt epulari. Erat
aūt filius eiꝰ senior in agro. Et cū ve-
niret ⁊ appropinquaret domui. audi-
uit symphoniā et chorum: et vocauit
unum de seruis: et interrogauit quid
hec essent. Isqꝫ dixit illi. Frater tuus
venit: et occidit pater tuus vitulum
saginatū: quia saluū illū recepit. In-
dignatus est aūt: et nolebat introire.
Pater ergo illius egressus cepit roga-
re illū. At ille respondens dixit patri
suo. Ecce tot annis seruio tibi: ⁊ nun-
q̄ȝ mandatū tuū ꝑterui: et nunq̄ȝ dedi-
sti michi hedum ut cum amicis me-
is epularer. Sed postq̄ȝ filiꝰ tuus hic
qui deuorauit substantiā suā cū mere-
tricibus venit: occidisti illi vitulū sagi-
natū. At ipse dixit illi. Fili tu semp me-
cum es: et omnia mea tua sunt. Epu-
lari aūt et gaudere oportebat: quia
frater tuus hic mortuus erat et reui-
xit: perierat et inuentus est. XVI

Dicebat aūt et ad discipulos suos.
Homo quidā erat diues q̄ ha-
bebat villicū: et hic diffamatus est a-
pud illū: quasi dissipasset bona ipiuˢ.
Et vocauit illum: et ait illi. Quid hoc
audio de te? Redde rationē villicatio-
nis tue. Iam enim non poteris villi-
care. Ait aūt villicus intra se. Quid
faciā: quia dominꝰ meus aufert a me
villicationē? Fodere non valeo: men-
dicare erubesco. Scio quid faciā: ut
cum amotus fuero a villicatione: re-
cipiāt me i domos suas. Cōuocatis

itaqꝫ singulis debitoribꝫ dn̄i sui: dice-
bat primo. Quantū debes dn̄o meo?
At ille dixit. Centū cados olei. Dixit
qꝫ illi. Accipe cautionē tuā: et sede cito
scribe quinquaginta. Deinde alio di-
xit. Tu vero quantum debes? Qui ait.
Centū choros tritici. Ait illi. Accipe
lr̄as tuas: ⁊ scribe octoginta. Et lau-
dauit dominꝰ villicum iniquitatis q̄a
prudenter fecisset: quia filij huiꝰ seculi
prudentiores filijs lucis in generatio-
ne sua sunt. Et ego vobis dico. Faci-
te vobis amicos de mā̄mona iniqui-
tatis: ut cum defeceritis recipiant vos
in eterna tabernacula. Qui fidelis est
in minimo et in maiori fidelis est: et
qui in modico iniquus est. et in ma-
iori iniquus ē. Si ergo in iniquo mā-
mona fideles non fuistis: qd̄ verū est
quis credet vobis? Et si in alieno fide-
les nō fuistis: qd̄ vr̄m ē quis dabit vo-
bis? Nemo seruus potest duobus do-
minis seruire. Aut enim vnū odiet. ⁊
alterū diliget: aut vni adherebit ⁊ alte-
rum contemnet. Non potestis deo ser-
uire ⁊ mā̄mone. Audiebāt aūt oīa
hec pharisei qui erant auari: et deride-
bant illū. Et ait illis. Vos estis q̄ iu-
stificatis vos corā hominibꝫ: deus
aūt nouit corda vestra. Quia qd̄ ho-
minibus altum est: abominatio est
ante deū. Lex et prophete usqꝫ ad io-
hannē: ex eo regnū dei euangelizatˢ:
et omnis in illud vim facit. Facilius
est aūt celū et terrā ꝑterire: q̄ȝ de lege v-
num apicem cadere. Omnis q̄ dimittit
vxorem suā. et alterā ducit mechatur:
et qui dimissam a viro ducit mechatˢ.
Homo quidam erat diues qui indue-
batur purpura ⁊ bisso: ⁊ epulabatur
cotidie splendide. Et erat quidam
mendicꝰ nomine lazarus: qui iacebat

ad ianuā eius vlceribus plenus· cupi-
ens saturari de micis que cadebāt de
mēsa diuitis: ⁊ nemo illi dabat. Sed
et canes veniebāt: et lingebāt vlcera e-
ius. Factū est aūt ut moreretur mēdi-
cus: ⁊ portaretur ab angelis in sinū
abrahe. Mortuꝰ ē aūt et diues: et se-
pultus est in inferno. Eleuās aūt ocu-
los suos cū esset in tormentis: vidit
abraham a longe· et lazarū in sinu e-
ius: et ipē clamās dixit. Pater abra-
ham miserere mei: et mitte lazarū ut
intiguat extremū digiti sui ī aquā· ut
refrigeret linguā meā: quia crucior in
hac flāma. Et dixit illi abraham. Fi-
li recordare quia recepisti bona ī vita
tua: et lazarus similiter mala. Nunc
aūt hic cōsolatᷓ: tu vero cruciaris. Et
in hiis omnibus inter nos et vos ca-
hos magnū firmatū ē: ut hii qui vo-
lunt hinc trāsire ad vos nō possunt:
neqꝫ inde huc trāsmeare. Et ait. Rogo
ergo te pater: ut mittas eū ī domū pa-
tris mei. Habeo enim quīqꝫ fratres: ut
testetur illis ne ⁊ ipī veniāt ī hūc locū
tormentoꝝ. Et ait illi abraham. Ha-
bent moysen et ꝓphetas: audiāt illos.
At ille dixit. Nō pater abraham: sed
si quis ex mortuis ierit ad eos peniten-
tiam agent. Ait aūt illi. Si moysen ⁊
prophetas non audiūt: neqꝫ si quis
ex mortuis resurrexerit credent. XVII

Et ad discipulos suos ait. Impos-
sibile ē ut nō veniant scandala.
Ve aūt illi ꝑ quē veniūt. Utilius est
illi si lapis molaris imponatur circa
collum eius· et piciatur in mare: q̄z
ut scādalizet vnū de pusillis istis. At-
tendite vobis. Si peccauerit in te fra-
ter tuus· increpa illū: et si penitentiā e-
gerit dimitte illi. Et si septies ī die pec-
cauerit in te: et septies in die cōuersus
fuerit ad te dicens· penitet me: dimitte
illi. Et dixerūt apostoli dn̄o. Adauge
nobis fidē. Dixit aūt dn̄s. Si habue-
ritis fidē sicut granū sinapis: diceretis
huic arbori moro eradicare et trans-
plantare in mare: et obediret vobis.
Quis autē vestrū habens seruū aran-
tem aut pascentē boues qui regresso
de agro dicat illi statim transi recūbe:
et non dicit· para qđ cenem ⁊ ꝓcinge te
et ministra michi donec mādutem et
bibam· ⁊ post hec tu manducabis ⁊
bibes? Nūquid graciā habet seruo il-
li: quia fecit que ei imperauerat? Non
puto. Sic et vos cū feceritis omnia q̄
ꝓcepta sunt vobis dicite: serui inutiles
sumꝰ. Quod debuimꝰ facere fecimus.
Et factū est dum iret ī iherusalē: transi-
ebat ꝑ mediā samariā et galileā. Et
cum ingrederetᷓ qđdā castellū: occurre-
runt ei decem viri leprosi. Qui steterūt
a longe: ⁊ leuauerūt vocem dicentes.
Ihesu ꝓceptor: miserere nostri. Quos
ut vidit dixit. Ite: ostendite vos sacer-
dotibꝫ. Et factū est dum irent: mūdati
sunt. Unus aūt ex illis ut vidit quia
mūdatus est: regressus est cū magna
voce magnificās deū. Et cecidit in fa-
ciem ante pedes eiꝰ: gratias agens. Et
hic erat samaritanꝰ. Respōdens aūt
ihesus dixit. Nōne decem mūdati sunt?
Et nouē ubi sunt? Non est inuentus
qui rediret· ⁊ daret gloriā deo: nisi hic
alienigena. Et ait illi. Surge vade:
q̄a fides tua te saluū fecit. Interroga-
tus aūt a phariseis quando venit re-
gnum dei: respōdens eis dixit. Non
veniet regnū dei cū obseruatione: neqꝫ
dicent ecce hic aut ecce illic. Ecce enim
regnū dei intra vos est. Et ait ad disci-
pulos suos. Uenient dies quando
desideretis videre vnū diem filii hoīs:
et nō videbitis. Et dicent vobis. Ecce
hic et ecce illic. Nolite ire: neqꝫ sectemi-
ni. Nam sicut fulgur choruscans de
sub celo ī ea que sub celo sunt fulget:
ita erit filius hoīs in die sua. Primū
aūt oportet illū multa pati: ⁊ reproba-
ri a generatione hac. Et sicut factū est
in diebꝫ noe: ita erit et in diebꝫ filii ho-
minis. Edebāt et bibebāt· uxores du-
cebāt· ⁊ dabanᷓ ad nuptias· usqꝫ in
diem qua intrauit noe in archam: et
venit diluuiū ⁊ ꝑdidit omnes. Simi-
liter sicut factū est ī diebꝫ loth. Edebāt
et bibebant ⁊ vendebāt plantabāt et
edificabāt: qua die aūt exiit loth a zo-
domis· pluit ignem ⁊ suphur de celo:
et oēs ꝑdidit. Scđm hec erit qua di-
e filiꝰ hoīs reuelabitᷓ. In illa hora q̄ fue-
rit in tecto· et vasa eius in domo ne de-
scendet tollere illa: et qui in agro: simi-
liter non redeat retro. Memores esto-
te uxoris loth. Quicunqꝫ quesierit ani-
mam suā saluā facere ꝑdet illam. Et
quicūqꝫ ꝑdiderit illā: viuificabit eam.
Dico vobis: in illa nocte erūt duo in
lecto vno: vnus assumetur et alter re-
linquetur. Due erūt molentes ī vnū:
vna assumetᷓ ⁊ altera relinquetᷓ. Duo
in agro: vnus assumetur: ⁊ alter relin-
quetᷓ. Respōdētes dicūt illi. Ubi dn̄e?
Qui dixit illis. Ubicūqꝫ fuerit corpꝰ il-
luc cōgregabūtur ⁊ aquile. XVIII

Dicebat aūt ⁊ parabolā ad illos:
quoniā oportet semꝑ orare et
nō deficere: dicens. Iudex quidā erat
in quadā ciuitate: qui deū nō timebat
et hominē nō reuerebatᷓ. Vidua autē
quedā erat in ciuitate illa: et veniebat
ad eū dicens. Vindica me de aduersa-
rio meo. Et nolebat per multū tempꝰ.
Post hec aūt dixit intra se. Et si deū
nō timeo nec hominē reuereor: tamē
quia molesta est michi hec vidua vin-
dicabo illā: ne in nouissimo veniens
suggillet me. Ait aūt dn̄s. Audite
quid iudex iniquitatis dicit. Deꝰ aūt
nō faciet vindictā electoꝝ suoꝝ clamā-
tiū ad se die ac nocte: et patientiā habe-
bit in illis? Dico vobis: quia cito faci-
et vindictā illoꝝ. Uerūtamē filiꝰ ho-
minis veniens: putas inueniet fidem
in terra? Dixit aūt ⁊ ad quosdā qui ī
se confidebāt tanq̄ꝫ iusti ⁊ aspnaban-
tur ceteros parabolā istā. Duo hoīes
ascendebāt in templū ut orarent: vnꝰ
phariseus ⁊ alter publicanꝰ. Pharise-
us stans· hec apud se orabat. Deus
gratias ago tibi: quia non sum sicut
ceteri hominū· raptores· iniusti· adul-
teri: velut etiā hic publicanꝰ. Ieiuno
bis in sabbato: decimas do omniū q̄
possideo. Et publicanꝰ alonge stans
nolebat nec oculos ad celū leuare: sed
percutiebat pectus suū dicens. Deꝰ ꝓpici-
us esto michi peccatori. Dico vobis:
descendit hic iustificatus in domum
suā ab illo: quia oīs qui se exaltat
humiliabitur: et qui se humiliat exal-
tabitᷓ. Afferebant aūt ad illū ⁊ infan-
tes: ut eos tangeret. Quod cū viderēt
discipli increpabant illos. Ihesus aūt
cōuocās illos dixit. Sinite pueros ve-
nire ad me: et nolite vetare eos. Taliū
est enim regnū dei. Amen dico vobis:
quicūqꝫ nō acceperit regnum dei sicut
puer· non intrabit in illud. Et interro-
gauit eum quidam princeps dicens.
Magister bone: quid faciens vitā eter-
nam possidebo? Dixit aūt ei ihesus.
Quid me dicis bonū? Nemo bonꝰ nisi
solus deus. Mandata nosti. Nō occi-
des: non mechaberis· nō furtū facies·
nō falsum testimoniū dices: honora
patrē tuū et matrē. Qui ait. Hec oīa

custodivi a iuventute mea. Quo audi-
to ihesus: ait ei. Adhuc unū tibi deest.
Omnia quecunq; habes vende et da
pauperibꝫ: et habebis thesaurū in celo:
et veni sequere me. His ille auditis
contristatꝰ est: quia dives erat valde.
Vidēs autē ihesus illū tristē factū dixit.
Quā difficile qui pecunias habent in
regnū dei intrabūt. Facilius est enim
camelū ꝑ foramen acus transire: q̄ di-
vitem intrare in regnū dei. Et dixerūt
qui audiebāt. Et quis potest salvus
fieri? Ait illis. Que impossibilia sunt
apud homines: possibilia sunt apud
deū. Ait autē petrus. Ecce nos dimisi-
mus omnia: et secuti sumꝰ te. Qui di-
xit eis. Amen dico vobis: nemo est q̄
reliquit domū aut parentes aut fra-
tres aut uxorem aut filios ꝓpter regnū
dei et non recipiat multo plura ī hoc
tempore: et in seculo venturo vitā eter-
nam. Assūpsit autē ihesus duodecim:
et ait illis. Ecce ascendimus iherosoli-
mam: et cōsummabuntur omnia q̄ scripta
sunt per prophetas de filio hominis.
Tradetur enī gentibꝫ: et illudetur ⁊ flagel-
labitur: et cōspuetur: et postq̄ flagella-
verint occident eū: et die tercia resur-
get. Et ipsi nichil horū intellexerunt. Et
erat verbū istud absconditū ab eis: et
nō intelligebāt que dicebātur. Factū
est autē cū appropinquaret ihericho:
cecus quidā sedebat secus viā mendi-
cans. Et cū audiret turbā pretereūtem:
interrogabat quid hoc esset. Dixerūt
autē ei: ꝙ ihesus nazarenꝰ trāsiret. Et
clamavit dicens. Ihesu fili david: mi-
serere mei. Et qui preibant increpabant
eū ut taceret. Ipse vero multomagis cla-
mabat: fili david miserere mei. Stās
autē ihesus: iussit illū adduci ad se. Et
cum appropinquasset: interrogavit

illū dicens. Quid tibi vis faciam? At
ille dixit. Dn̄e ut videā. Et ihesus di-
xit ei. Respice. Fides tua te salvū fecit.
Et confestim vidit: et sequebatur il-
lum magnificās deū. Et om̄is plebs
ut vidit dedit laudem deo. xix

Et ingressus perambulabat ihericho.
Et ecce vir noīe zacheus: et hic
princeps erat publicanorū: et ipse dives.
Et querebat videre ihesum quis esset:
et non poterat pre turba: quia statu-
ra pusillus erat. Et precurrens ascendit
in arborem sicomorū ut videret eū: quia
inde erat transiturꝰ. Et cū venisset ad lo-
cum: suspiciēs ihesus vidit illū: ⁊ dixit
ad eū. Zachee festinās descende: quia
hodie in domo tua oportet me mane-
re. Et festinās descendit: et excepit illū
gaudēs. Et cū viderent om̄es murmu-
rabāt dicentes: ꝙ ad hominē pecca-
torem divertisset. Stans autē zacheus
dixit ad ihesum. Ecce dimidiū bonorū
meorū dn̄e do pauperibꝫ: et si qd̄ aliquē
defraudavi reddo quadruplum. Ait
ihesus ad eum. Quia hodie salus do-
mui huic facta est: eo ꝙ ipse filius sit
abrahe. Venit enī filiꝰ hoīs querere ⁊
salvū facere qd̄ perierat. Hec illis audi-
entibus adiciēs dixit parabolā: eo ꝙ
esset ꝓpe iherusalē: ⁊ quia existimarent
ꝙ cōfestim regnū dei manifestaretur.
Dixit ergo. Homo quidā nobilis ab-
iit in regionē longinquā accipere sibi
regnū: ⁊ reverti. Vocatis autē decem ser-
vis suis: dedit eis decem mnas: et ait
ad illos. Negociamini dū venio. Ci-
ves autē eiꝰ oderāt eū: et miserūt legati-
onem post illum dicentes. Nolumus
hunc regnare sup nos. Et factū est ut
rediret accepto regno: et iussit vocari
servos quibus dedit pecuniā: ut sciret
quātū quisq; negociatus esset. Venit

autē primꝰ dicens: Dn̄e: mna tua decē
mnas acquisivit. Et ait illi. Euge bo-
ne serve: quia in modico fuisti fidelis:
eris potestatem habens supra decem
civitates. Et alter venit dicens. Dn̄e:
mna tua fecit quinq; mnas. Et huic a-
it. Et tu esto sup quinq; civitates. Et al-
ter venit dicens. Dn̄e ecce mna tua:
quā habui repositā ī sudario. Timui
enim te quia homo austeris es: tollis
quod nō posuisti: et metis qd̄ non se-
minasti. Dixit ei. De ore tuo te iudico
serve nequā. Sciebas ꝙ ego homo
austeris sum tollens qd̄ non posui: et
metens qd̄ nō seminavi. Et quare nō
dedisti pecuniā meā ad mensam: et e-
go veniēs cum usuris utiq; exegissem
illud. Et astantibꝫ dixit. Auferte ab
illo mnam: et date illi q̄ decē mnas ha-
bet. Et dixerunt ei. Dn̄e: habet decem
mnas. Dico autē vobis: quia omni ha-
bēti dabitur et abūdabit: ab eo autē q̄ nō
habet: ⁊ qd̄ habet auferetur ab eo. Verū-
tamē inimicos meos illos qui nolue-
runt me regnare sup se adducite huc:
et interficite ante me. Et his dictis pre-
cedebat ascendens iherosolimā. Et fa-
ctum est cū appropinquasset ad beth-
phage et bethaniam: ad mōtem qui
vocatur oliveti: misit duos discipulos
suos dicēs. Ite ī castellū qd̄ cōtra vos
est. In qd̄ introeūtes: invenietis pullū
asine alligatū: cui nemo unq̄ hoīm
sedit. Solvite illum: et adducite. Et si
quis vos interrogaverit quare solvi-
tis: sic dicetis ei. Quia dn̄s operā eiꝰ
desiderat. Abierūt autē qui missi erāt:
et invenerunt sicut dixit illis stantem
pullū. Solventibꝫ autē illis pullū: di-
xerūt dn̄i eius ad illos. Quid solvitis
pullū? At illi dixerūt. Quia dominꝰ
eum necessariū habet. Et duxerūt illū

ad ihesum. Et iactātes vestimēta sua
supra pullū: imposuerūt ihesum. Eūte
autē illo substernebāt vestimēta sua ī
via. Et cū appropīquaret iā ad descen-
sum mōtis oliveti: ceperūt om̄es tur-
be descendentium gaudentes laudare
deū voce magna sup omnibus quas
viderāt virtutibꝫ dicentes. Benedictꝰ
qui venit rex in noīe dn̄i: pax in celo ⁊
gloria ī excelsis. Et quidā phariseorū
de turbis dixerunt ad illū. Magister
increpa discipulos tuos. Quibus ipse
ait. Dico vobis: quia si hii tacuerint
lapides clamabunt. Et ut appropin-
quavit: videns civitatē flevit sup illā
dicens. Quia si cognovisses et tu. Et
quidē ī hac die tua q̄ ad pacē tibi: nūc
autē abscōdita sūt ab oculis tuis. Quia
venient dies in te: ⁊ circumdabūt te ini-
mici tui vallo: et circumdabūt te: et co-
angustabūt te undiq;: et ad terrā pro-
sternēt te: et filios tuos qui in te sunt.
Et nō relinquent in te lapidē sup lapi-
dem: eo ꝙ nō cognoveris tempus visi-
tationis tue. Et ingressus in templum
cepit eicere vendētes ⁊ ementes: dicens
illis. Scriptū est: quia domꝰ mea do-
mus orationis est. Vos autē fecistis il-
lam speluncā latronū. Et erat docens
cotidie in templo. Principes autē sa-
cerdotum et scribe et principes plebis
querebāt illū ꝑdere: et nō inveniebāt
quid facerent illi. Om̄is enī ꝑplus sus-
pensus erat audiens illum. xx

Et factum est in una dierū docen-
te illo ꝑplm in templo ⁊ evange-
lizante: cōvenerūt principes sacerdotū
et scribe cū senioribꝫ: et aiunt dicentes
ad illū. Dic nobis ī qua potestate hec
facis. Aut quis est qui dedit tibi hāc
potestatem? Respōdens autē ihesus di-
xit ad illos. Interrogabo vos et ego

unū verbū. Respondete michi. Baptis-
mum iohannis de celo erat: an ex ho-
minibꝫ? At illi cogitabant inter se di-
centes. Quia si dixerim⁹ de celo dicet.
Quare ergo nō credidistis illi? Si au-
tem dixerim⁹ ex hominibꝫ: plebs uni-
versa lapidabit nos. Certi sunt enim
iohānem prophetā esse. Et responde-
runt se nescire unde esset. Et ihesus a-
it illis. Neqꝫ ego dico vobis: in qua
potestate hec facio. Cepit aūt dicere
ad plebem parabolā hāc. Homo plā-
tavit vineā ⁊ locavit eam colonis: et
ipse peregre fuit multis temporibꝫ. Et
in tempore misit ad cultores servū: ut
de fructu vinee darent illi. Qui cesum
dimiserūt eum inanē. Et addidit al-
terū servū mittere. Illi aūt hunc quoqꝫ
cedentes et afficientes cōtumelia: dimi-
serūt inanem. Et addidit terciū mitte-
re: qui ⁊ illū vulnerātes eiecerūt. Dixit
aūt dn̄s vinee. Quid faciā? Mittā fili-
um meū dilectū: forsitan cū hunc vide-
rint verebuntur. Quem cum vidissent
coloni: cogitaverunt intra se dicentes.
Hic est heres. Occidam⁹ illū: ut nr̄a fi-
at hereditas. Et eiectū illū extra vineā
occiderunt. Quid ergo faciet illis dn̄s
vinee? Veniet ⁊ pdet colonos istos: ⁊
dabit vineā aliis. Quo audito dixerūt
illi. Absit. Ille aūt aspiciens eos ait.
Quid ē ergo hoc qd̄ scriptū ē. lapidem
quē reprobaverūt edificātes hic fact⁹ ē
ī caput āguli? Omīs q̄ ceciderit supra
illū lapidē cōquassabit: supra quē au-
tem ceciderit cōminuet illū. Et q̄rebāt
principes sacerdotū et scribe mittere ī
illū man⁹ illa hora: ⁊ timuerūt ꝑplm.
Cognoverūt eni q ad ipos dixerit si-
militudinē hanc. Et observātes mise-
runt insidiatores q̄ se iustos simula-
rent: ut caperēt eū ī sermone: ut traderēt
illū principatui ⁊ potestati p̄sidis. Et
interrogaverūt eū dicentes. Magister
scim⁹ quia recte dicis ⁊ doces: et non
accipis ꝑsonam: sed viā dei in veritate
doces. Licet nobis dare tributū cesari
an nō? Considerans aūt dolū illorū
dixit ad eos. Quid me tēptatis? Osten-
dite michi denariū. Cui⁹ habet ymagi-
nem ⁊ inscriptionē? Respōdentes dixe-
runt. Cesaris. Et ait illis. Reddite er-
go q̄ sunt cesaris cesari: et q̄ sūt dei deo.
Et non potuerūt verbū ei⁹ rep̄hendere
corā plebe: et mirati in responso eius
tacuerūt. Accesserunt aūt quidā sadu-
ceorū qui negant esse resurrectionē: et
interrogaverūt eū dicentes. Magister
moyses scripsit nobis: si frater alicu⁹
mortuus fuerit habens uxorem ⁊ hic
sine liberis fuerit ut accipiat eā frater
eius uxorem et suscitet semē fratri suo.
Septem ergo fratres erant: ⁊ primus
accepit uxorem et mortu⁹ est sine filiis.
Et sequens accepit illā: et ipse mortu⁹
est sine filio. Et tercius accepit illā: si-
militer ⁊ omnes septem ⁊ non reliqu-
runt semē: et mortui sunt. Novissime
omniū mortua est et mulier. In resur-
rectione ergo cui⁹ eorū erit uxor? Siqui-
dem septem habuerūt eam uxorē. Et
ait illis ihesus. Filii hui⁹ seculi nubūt
et traduntur ad nuptias: illi vero q̄ di-
gni habebunt̄ seculo illo et resurrecti-
one ex mortuis neqꝫ nubēt neqꝫ ducēt
uxores: neqꝫ ultra mori poterūt. Equa-
les enim angelis sunt: et filii sunt dei:
cū sint filii resurrectionis. Quia vero
resurgant mortui ⁊ moyses ostendit
sec⁹ rubū: sicut dicit dn̄m deū abrahā
et deū ysaac et deū iacob. Deus autem
non est mortuorū sed vivorū. Omnes
eni vivunt ei. Respondētes aūt quidā
scribarū dixerūt ei. Magister bene dixisti.

Et amplius non audebant eū quicq̄
interrogare. Dixit aūt ad illos. Quo-
modo dicūt cristū filiū david esse: ⁊ ip̄e
david dicit ī libro psalmorū. Dixit do-
min⁹ dn̄o meo sede a dextris meis do-
nec ponā inimicos tuos scabellū pedū
tuorū? David ergo dn̄m illū vocat: et
quomō filius eius est? Audiente aūt
omni ꝑplo dixit discipulis suis. Atten-
dite a scribis qui volūt ambulare in
stolis et amant salutatōnes in foro:
et primas kathedras in synagogis:
et p̄mos discubitus in cōviviis. Qui
devorāt domos viduarū: simulan-
tes longam orationem. Hii accipient
damnationem maiorem. XXI

Respiciens aūt vidit eos qui mit-
tebāt munera sua ī gazophilaci-
um divites. Vidit aūt ⁊ quādā vidu-
am pauculā mittentem era minuta
duo. Et dixit. Vere dico vobis: q̄a vi-
dua hec paup plus q̄ oēs misit. Nā
oēs hii ex abundanti sibi miserunt
in munera dei: hec autem ex eo q de-
est illi omnē victum suū quē habuit
misit. Et quibusdā dicentibꝫ de tēplo
q bonis lapidibꝫ et donis ornatum
esset dixit. Hec que videtis: venient dies
in quibus non relinquet̄ lapis sup la-
pidē qui nō destruat̄. Interrogaverūt
autem illū dicētes. Preceptor quando
hec erūt: et qd̄ signū cū fieri incipient?
Qui dixit. Videte ne seducamini. Mul-
ti enim venient in noīe meo dicentes
quia ego sum: et tempus appropinqua-
vit. Nolite ire post eos cū aūt audie-
ritis prelia et sediciones: nolite terreri.
Oportet primū hec fieri: sed nondum
statim finis. Tunc dicebat illis. Sur-
get gens contra gentem et regnū adu-
sus regnū: et terremot⁹ magni erūt ꝑ
loca ⁊ pestilentie ⁊ fames: terroresqꝫ de
celo ⁊ signa magna erūt. Sed ān̄ hec
omnia inicient vobis manus suas:
et ꝑsequent̄ tradentes in synagogas ⁊
custodias: trahentes ad reges ⁊ p̄sides
propter nomē meū. Continget autem
vobis in testimoniū. Ponite ergo in
cordibus vr̄is non p̄meditari quēad-
modū respondeatis. Ego enim dabo
vobis os ⁊ sapientiā: cui nō poterunt
resistere ⁊ cōtradicere omnes adversa-
rii vestri. Trademini aūt a parentibꝫ ⁊
fratribus ⁊ cognatis ⁊ amicis: ⁊ mor-
te afficient ex vobis. Et eritis odio o-
mnibus hominibus ꝑpter nomē meū.
Et capillus de capite vestro non peri-
bit. In paciencia vestra possidebitis
animas vr̄as. Cum aūt videritis cir-
cundari ab exercitu ihrusalē: tūc scito-
te quia appropinquavit desolatio ei⁹.
Tunc q̄ in iudea sunt fugiāt ad mon-
tes: et qui in medio eius discedant: et
qui in regionibus non intrent in eā:
quia dies ultionis hii sunt ut imple-
antur omnia que scripta sunt. Ve au-
tem pregnantibus ⁊ nutriētibꝫ in illis
diebꝫ. Erit enī pressura magna super
terrā: et ira ꝑplo huic. Et cadent ī ore
gladii: ⁊ captivi ducent̄ in oēs gen-
tes. Et iherusalē calcabit̄ a gentibus:
donec impleantur tempora nationū.
Et erūt signa in sole et luna et stellis:
et in terris pressura gentiū p̄ cōfusione
sonit⁹ maris ⁊ fluctuū: arescentibꝫ ho-
minibus p̄ timore et expectatōne que
supvenient universo orbi. Nam virtu-
tes celorū movebūtur. Et tunc videbūt
filiū hoīs venientē in nube cū potesta-
te magna ⁊ maiestate. Hiis autē fieri
incipiētibus: respicite et levate capita
vestra: quoniā appropinquat redem-
ptio vestra. Et dixit illis similitudinē.
Videte ficulneā et omnes arbores: cū

producunt iam ex se fructū scitis quo-
niam ꝓpe est estas. Ita et vos cū vide-
ritis hec fieri: scitote quoniā ꝓpe est re-
gnum dei. Amen dico vobis: quia nō
preteribit generatio hec donec om̄ia
fiant. Celum et terra trāsibunt · verba
aūt mea non trāsibūt. Attendite aūt
vobis ne forte grauent̄ corda vestra
in crapula et ebrietate et curis huius
vite: et superueniat in vos repentina di-
es illa. Tanꝙ̄ laqueus enim superueni-
et in om̄es: qui sedent sup faciē om̄is
terre. Vigilate ergo om̄i tempore orā-
tes: ut digni habeamini fugere ista o-
mnia que futura sunt: ⁊ stare āte filiū
hominis. Erat autem diebus docens
in templo: noctibus vero exiens mo
rabatur in monte qui vocat̄ oliueti.
Et omnis populus manicabat ad e-
um in templo audire eum. xxii

Appropinquabat aūt dies festus
azimoꝝ qui dicitur pascha. Et
querebāt principes sacerdotū ⁊ scribe
quomō eū interficerent: timebāt vero
plebem. Intrauit aūt sathanas in iu-
dam qui cognominabatur scarioth ·
vnū de duodecim: et abijt et locutus
est cum principibꝫ sacerdotū et magi-
stratibꝫ quēadmodū illū traderet eis.
Et gauisi sunt: et pacti sunt pecuniā
illi dare. Et spopondit. Et querebat
opportunitatē: ut traderet illū sine tur-
bis. Venit aūt dies azimoꝝ: in qua
necesse erat occidi pascha. Et misit pe-
trum ⁊ iohānem dicens. Eūtes para-
te nobis pascha: ut manducemꝰ. At
illi dixerūt. Vbi vis paremus? Et di-
xit ad eos. Ecce introeuntibus vobis
in ciuitatē occurret vobis homo am-
phoram aque portans: sequimini eū
in domū in quā intrat: et dicetis pa-
trifamilias domꝰ. Dicit tibi magister.
Vbi est diuersoriū vbi pascha cū disci-
pulis meis manducem? Et ipse osten-
det vobis cenaculū magnū stratū: et
ibi parate. Euntes aūt inuenerūt sicut
dixit illis: ⁊ parauerūt pascha. Et cū
facta esset hora discubuit: ⁊ duodecī
apli cum eo. Et ait illis. Desiderio de-
sideraui hoc pascha manducare vo-
biscū: āteꝙ̄ patiar. Dico enim vobis:
quia ex hoc nō mānducabo illud donec
impleatur in regno dei. Et accepto ca-
lice gratias egit et dixit. Accipite et di-
uidite īter vos. Dico enī vobis: ꝙ nō
bibam de generatione vitis donec re-
gnum dei veniat. Et accepto pane gra-
tias egit ⁊ fregit: ⁊ dedit eis dicēs. Hoc
est corpus meū: quod ꝓ vobis datur.
Hoc facite in meā cōmemorationem.
Similiter et calicem: postꝙ̄ cenauit di-
cens. Hic est calix nouū testamentum
in sanguine meo: qui pro vobis fun-
detur. Verūtamen ecce manus traden-
tis me mecū est in mensa. Et quidē fili-
us hominis scd̄m qd̄ definitū ē vadit.
Verūtamē ve homini ꝑ quē tradetur.
Et ipi ceperūt querere inter se: qs esset
ex eis q̄ hoc facturꝰ esset. Facta est au-
tem ⁊ cōtentio inter eos: quis eoꝝ vide-
retur esse maior. Dixit aūt eis. Reges
gentiū dominātur eoꝝ: ⁊ qui potestatē
habent sup eos benefici vocant̄. Vos
aūt non sic. Sed qui maior est in vo-
bis fiat sicut iunior: ⁊ qui p̄cessor est
sicut ministrator. Nam quis maior
est? Qui recumbit: an qui ministrat?
Nōne qui recumbit? Ego aūt in me-
dio vestrū sum sicut q̄ ministrat. Vos
aūt estis qui pmāsistis mecū in tēpta-
tionibꝫ meis. Et ego dispono vobis
sicut disposuit michi pater meꝰ regnū:
ut edatis ⁊ bibatis sup mēsam meā in
regno meo: et sedeatis sup thronos
duodecim iudicantes duodecim tribꝫ
israhel. Ait aūt dn̄s simoni. Simon:
ecce sathanas expetiuit vos · ut cribra-
ret sicut triticū. Ego aūt rogaui ꝓ te:
ut nō deficiat fides tua. Et tu aliquā-
do conuersus: confirma fratres tuos.
Qui dixit ei. Domine: tecū paratꝰ sū
et in carcerem ⁊ in mortem ire. Et ille
dixit. Dico tibi petre: non cātabit ho-
die gallus · donec ter abneges nosse
me. Et dixit eis. Quādo misi vos sine
sacculo et pera et calciamētis: nūqd
aliquid defuit vobis? At illi dixerūt.
Nichil. Dixit ergo eis. Sed nunc q̄ ha-
bet sacculū tollat: similiter ⁊ perā. Et
qui non habet: vendat tunicam suā ⁊
emat gladiū. Dico enim vobis: quo-
niam adhuc hoc qd̄ scriptū ē oportet
impleri in me: et ꝙ cum iniquis depu-
tatus est. Etenim ea que sunt de me fi-
nem habent. At illi dixerūt. Dn̄e: ecce
duo gladij hic. At ille dixit eis. Satis
est. Et egressus ibat secūdū cōsuetudi-
nem in montem oliuaꝝ. Secuti sunt
illū ⁊ discipli. Et cū puenisset ad locū:
dixit illis. Orate: ne intretis ī tempta-
tionē. Et ipe auulsus est ab eis quātū
iactus est lapidis: ⁊ positis genibus
orabat dicens. Pater: si vis transfer
calicem istū a me. Verūtamē nō mea
voluntas: sed tua fiat. Apparuit aūt
illi angelus de celo confortans eū. Et
factus in agonia prolixꝰ orabat. Et
factus est sudor eiꝰ · sicut gutte sangui-
nis decurrentis ī terrā. Et cū surrexisset
ab oratōne ⁊ venisset ad discipulos su-
os: inuenit eos dormientes p̄ tristicia.
Et ait illis. Quid dormitis? Surgite
orate: ne intretis in temptationē. Ad-
huc eo loquēte: ecce turba · et q̄ vocaba-
tur iudas vnus de duodecim antece-
debat eos: et appropīquauit ihesu · ut
oscularetur eum. Ihesus aūt dixit illi.
Iuda · osculo filiū hominis tradis?
Videntes aūt hij qui circa ipm̄ erant
qd̄ futurū erat: dixerūt ei. Dn̄e: si ꝑcuti-
mus in gladio? Et ꝑcussit vnus ex il-
lis seruū principis sacerdotū: et ampu-
tauit auriculā eiꝰ dexterā. Respōdēs
autē ihesus ait. Sinite. Vsqꝫ huc. Et
cum tetigisset auriculā eiꝰ · sanauit eū.
Dixit aūt ihesus ad eos qui venerāt
ad se principes sacerdotū ⁊ magistra-
tus templi ⁊ seniores. Quasi ad latro-
nem existis cū gladijs ⁊ fustibꝫ. Cum
quotidie vobiscū fuerim ī templo: nō
extendistis manus in me. Sed hec est
hora vr̄a: et potestas tenebraꝝ. Com-
prehendētes aūt eū · duxerūt ad domū
principis sacerdotū: petrus vero seque-
batur alonge. Accenso aūt igne ī me-
dio atrij · et circūsedentibꝫ illis: erat pe-
trus in medio eorū. Quem cū vidisset
ancilla quedam sedentē ad lumen: et
eum fuisset intuita dixit. Et hic cū illo
erat. At ille negauit eum dicens. Mu-
lier: non noui illū. Et post pusillū ali-
us vidēs eū dixit. Et tu de illis es. Pe-
trus vero ait. O homo nō sū. Et inter-
uallo facto quasi hore vniꝰ: alius qui-
dam affirmabat dicens. Vere et hic
cum illo erat: nam et galileus est. Et
ait petrꝰ. Homo: nescio quid dicis. Et
cōtinuo adhuc illo loquēte cantauit
gallus. Et cōuersus dn̄s respexit petrū.
Et recordatꝰ ē petrꝰ verbi dn̄i sicut dixe-
rat: qa p̄usqꝫ gallꝰ cātet · ter me nega-
bis. Et egressus foras petrꝰ fleuit ama-
re. Et viri qui tenebāt illū · illudebāt ei
cedentes. Et velauerūt eū: ⁊ ꝑcutiebāt
faciē eiꝰ: et interrogauerūt eū dicentes.
Prophetiza. Quis est qui te ꝑcussit?
Et alia multa blasphemātes dicebāt
in eum. Et ut factus ē dies · cōuenerūt

seniores plebis ⁊ principes sacerdotū
et scribe: ⁊ duxerūt illū i cōsiliū suū di-
centes. Si tu es cristus· dic nobis. Et
ait illis. Si vobis dixero nō credetis
michi: si aūt ⁊ interrogauero nō respō-
debitis michi: neqꝫ dimittetis. Ex hoc
autem erit filius hoīs sedens a dextris
virtutis dei. Dixerunt aūt omnes. Tu
ergo es filius dei? Qui ait. Vos dici-
tis: qīa ego sum. At illi dixerūt. Quid
adhuc desideram⁹ testimoniū? Ipsi
enim audiuim⁹ de ore eius. xxiij

Et surgens omīs multitudo eoꝝ
duxerūt illū ad pilatū. Ceperūt
aūt accusare illū dicentes. Hunc inue-
nimus subuertentem gentem nostrā:
et ꝓhibentem tributa dari cesari: et di-
centem se cristū regem esse. Pilat⁹ aūt
interrogauit eū dicens. Tu es rex iude-
orū? At ille respondens ait. Tu dicis.
Ait aūt pilatus ad principes sacerdo-
tum ⁊ turbas. Nichil inuenio cause i
hoc homine. At illi inualescebant di-
centes. Cōmouit ꝑplm docens ꝑ uni-
uersam iudeā· incipiēs a galilea usqꝫ
huc. Pilatus aūt audiens galileā· in-
terrogauit si homo galileus esset. Et
ut cognouit qꝫ de herodis potestate
esset remisit eū ad herodem: qui ⁊ ipse
iherosolimis erat illis diebus. Hero-
des aūt viso ihesu: gauisus est valde.
Erat enī cupiens ex multo tempore vi-
dere eū eo qꝫ audiret multa de eo: ⁊ spe-
rabat signum aliqd videre ab eo fieri.
Interrogabat aūt illū multis sermo-
nibus: at ipe nichil illi respondebat.
Stabāt aūt principes sacerdotū ⁊ scri-
be cōstāter accusātes eū. Spreuit aūt
illū herodes cū exercitu suo: ⁊ illusit in-
dutū veste alba: ⁊ remisit ad pilatum.
Et facti sunt amici herodes ⁊ pilatus
in ipsa die: nam antea inimici erant

ad inuicem. Pilatus aūt conuocatis
principibꝫ sacerdotū et magistratibꝫ
et plebe: dixit ad illos. Obtulistis mi-
chi hūc hominē· quasi auertentem po-
pulū: ⁊ ecce ego corā vobis interrogās
nullā causam inuenio ī homine isto:
ex hijs in quibꝫ eum accusatis. Sed
neqꝫ herodes. Nam remisi vos ad il-
lum: ⁊ ecce nichil dignū morte actū est
ei. Emendatū ergo illū dimittam. Ne-
cesse autē habebat dimittere eis ꝑ diē
festū unū. Exclamauit aūt simul uni-
uersa turba dicens. Tolle hūc: ⁊ dimit-
te nobis barraban. Qui erat ꝓpter se-
ditionē quandā factā in ciuitate ⁊ ho-
micidiū missus in carcerem. Iterū aūt
pilatus locut⁹ est ad eos: volēs dimit-
tere ihesum. At illi succlamabāt dicē-
tes. Crucifige: crucifige eū. Ille autem
tercio dixit ad illos. Quid enī mali fe-
cit iste? Nullā causā mortis inuenio
in eo. Corripiā ergo illū et dimittam.
At illi instabāt vocibꝫ magnis postu-
lantes ut crucifigeretur: ⁊ inualescebāt
voces eoꝝ. Et pilat⁹ adiudicauit fieri
peticionē eoꝝ. Dimisit aūt illis eū· qui
propter homicidiū et seditionē missus
fuerat in carcerē quē petebāt: ihesū vero
tradidit voluntati eoꝝ. Et cū ducerēt eū
apprehenderūt simonē quendā cyrene-
sem venientem de villa: ⁊ imposuerūt
illi crucē portare post ihesum. Seque-
batur aūt illū multa turba ppli et mu-
lierū: que plāgebāt ⁊ lamentabantur
eum. Cōuersus aūt ad illas ihesus di-
xit. Filie iherusalē nolite flere sup me:
sed sup vosipsas flere· et sup filios ve-
stros. Quoniā ecce venient dies i qui-
bus dicent. Beate steriles· et ventres q
non genuerūt: ⁊ ubera que non lacta-
uerūt. Tunc incipient dicere montibꝫ
cadite sup nos: ⁊ collibꝫ operite nos.

Quia si ī viridi ligno hec faciūt: in ari-
do qd fiet? Ducebant aūt et alij duo
nequā cum eo: ut interficerent. Et post-
qꝫ venerūt in locū qui vocatur calua-
rie· ibi crucifixerunt eū: ⁊ latrones: unū
a dextris· ⁊ alterū a sinistris. Ihesus au-
tem dicebat. Pater dimitte illis. Nō
enim sciunt quid faciūt. Diuidentes
vero vestimēta eius miserūt sortes. Et
stabat ꝑplus expectans: et deridebant
eum principes cum eis dicentes. Ali-
os saluos fecit: se saluū faciat· si hic ē
cristus dei electus. Illudebant aūt ei ⁊
milites accedentes: ⁊ acetū offerentes
ei dicentes. Si tu es rex iudeoꝝ saluū
te fac. Erat aūt ⁊ supscriptio scripta su-
per eū litteris grecis ⁊ latinis et hebra-
icis: hic est rex iudeoꝝ. Unus aūt de
hijs qui pendebāt latronibꝫ blasphe-
mabat eū dicens. Si tu es cristus: sal-
uum fac teipm ⁊ nos. Respondēs au-
tem alter increpabat eum dicens. Ne-
qꝫ tu times deū: qui in eadem damna-
tione es. Et nos quidem iuste: nā di-
gna factis recipimus. Hic vero nichil
mali gessit. Et dicebat ad ihesum. Do-
mine: memento mei cum veneris in re-
gnum tuū. Et dixit illi ihesus. Amen
dico tibi: hodie mecū eris in paradiso.
Erat aūt fere hora sexta: et tenebre fa-
cte sunt in uniuersam terrā usqꝫ in ho-
ram nonā. Et obscurat⁹ est sol: et ve-
lum templi scissum est medium. Et
clamans voce magna ihesus ait. Pa-
ter: ī man⁹ tuas cōmendo spiritū meū.
Et hec dicens expirauit. Videns aūt
centurio qd factū fuerat: glorificauit
deum dicens. Vere hic homo iustus
erat. Et omnis turba eorū qui simul
aderāt ad spectaculū istud· et videbāt
que fiebant: percucientes pectora sua re-
uertebant. Stabant aūt omnes noti

eius alonge: ⁊ mulieres que secute eū
erant a galilea hec videntes. Et ecce
vir noīe ioseph qui erat decurio· vir
bonus ⁊ iustus: hic nō cōsenserat con-
silio ⁊ actibus eoꝝ· ab arimathia ciui-
tate iudee: qui expectabat ⁊ ipe regnū
dei. Hic accessit ad pilatū ⁊ petijt cor-
pus ihesu: ⁊ depositū inuoluit syndo-
ne: et posuit eū in monumēto exciso:
in quo nondū quisqꝫ positus fuerat.
Et dies erat parasceues: et sabbatū il-
lucescebat. Subsecute aūt mulieres q
cum eo venerāt de galilea viderūt mo-
numentū: ⁊ quēadmodū positū erat
corpus eius: ⁊ reuertentes parauerunt
aromata ⁊ unguenta: et sabbato qui-
dem siluerūt scd'm mādatū. xxiiij

Una aūt sabbati valde diluculo
venerūt ad monumentū portan-
tes que parauerāt aromata: ⁊ inuene-
runt lapidē reuolutū a monumento:
et ingresse non inuenerūt corpus dn̄i
ihesu. Et factum est dum mente con-
sternate essent de isto: ecce duo viri ste-
terunt secus illas in veste fulgenti. Cū
timerent aūt et declinarent vultum in
terrā: dixerūt ad illas. Quid queritis
viuentem cū mortuis? Non ē hic: sed
surrexit. Recordamini qualiter locut⁹
est vobis· cum adhuc in galilea esset
dicens. Quia oportet filiū hominis
tradi in manus hominū peccatorū:
et crucifigi· ⁊ die tercia resurgere. Et re-
cordate sunt verboꝝ eius: ⁊ regresse a
monumēto nunciauerunt hec omnia
illis undecim: ⁊ ceteris omnibꝫ. Erat
aūt maria magdalene· ⁊ iohanna· ⁊
maria iacobi· et cetere q cū eis erant: q
dicebant ad apl'os hec. Et visa sunt
āte illos sicut deliramētum verba ista:
et nō crediderūt illis. Petr⁹ aūt surgēs
cucurrit ad monumētū: et procumbens

vidit lintheamina sola posita: ⁊ abijt
secū mirans qđ factum fuerat. Et ecce
duo ex illis ibant ipsa die in castellū
quod erat in spacio stadiorū sexaginta
ab iherusalē nomine emmaus: et ipi
loquebant̄ ad invicem de hijs omni-
bus que acciderant. Et factū est dum
fabularentur et secū quererent: et ipse
ihesus appropinquās ibat cū illis. Ocu-
li aūt illorū tenebantur · ne eum agno-
scerent. Et ait ad illos. Qui sūt hij ser-
mones quos cōfertis ad invicem am-
bulātes: et estis tristes? Et respondēs
un⁹ cui nomē cleophas: dixit ei. Tu so-
lus peregrin⁹ es ī iherusalē ⁊ nō cogno-
visti que facta sunt in illa hijs dieb3?
Quib3 ille dixit. Que? Et dixerūt. De
ihesu nazareno qui fuit vir ꝓpheta:
potens in opere ⁊ sermone · coram deo
et omni ꝓplo. Et quomō eū tradiderūt
sūmi sacerdotes ⁊ principes nostri in
damnatōnē mortis: et crucifixerūt eū.
Nos aūt sperabam⁹: quia ipe esset re-
demptur⁹ israhel. Et nunc sup hec o-
mnia tercia dies est hodie: q hec facta
sunt. Sed ⁊ mulieres quedam ex nrīs
terruerūt nos · que ante lucem fuerunt
ad monumentū: ⁊ nō invento corpo-
re ei⁹ · venerūt dicentes se etiā visionē
angelorū vidisse: qui dicūt eum vivere.
Et abierunt quidā ex nrīs ad monu-
mentū: ⁊ ita invenerunt sicut mulieres
dixerūt: ipm vero non invenerunt. Et
ipse dixit ad eos. O stulti ⁊ tardi corde
ad credendū in omnibus q̄ locuti sunt
prophete. Nonne hec oportuit pati
cristū: et ita intrare in gloriā suā? Et
incipiens a moyse ⁊ omnibus ꝓphetis:
interpretabat̄ illis in omnib3 scriptu-
ris que de ipo erāt. Et appropinqua-
verūt castello quo ibant: ⁊ ipe se finxit
longius ire. Et coegerūt illū dicentes.

Mane nobiscū quoniam advespera-
scit: ⁊ inclinata est iā dies. Et intravit
cum illis. Et factū est dum recumberet
cum eis accepit panē: ⁊ benedixit ac fre-
git: ⁊ porrigebat illis. Et apti sunt o-
culi eorū: ⁊ cognoverūt eū: ⁊ ipe evanu-
it ex oclis eorū. Et dixerunt ad invicem.
Nōne cor nrm ardēs erat ī nobis · dū
loqueretur in via: ⁊ aperiret nobis scri-
pturas? Et surgentes eadem hora re-
gressi sunt in iherusalē: ⁊ invenerunt
cōgregatos undecim · ⁊ eos qui cū illis
erant dicentes q surrexit dn̄s vere: et
apparuit simoni. Et ipi narrabant q̄
gesta erāt ī via: ⁊ quomō cognoverūt
eum in fractione panis. Dum autem
hec loquuntur: stetit ihesus in medio eo-
rum ⁊ dixit. Pax vobis. Ego sū: noli-
te timere. Cōturbati vero ⁊ cōterriti · ex-
istimabant se spiritū videre. Et dixit
eis. Quid turbati estis: ⁊ cogitationes
ascendūt in corda vestra? Videte ma-
nus meas ⁊ pedes: quia ego ipe sum.
Palpate ⁊ videte: quia spiritus carnē
et ossa nō habet · sicut me videtis ha-
bere. Et cum hoc dixisset: ostendit e-
is manus ⁊ pedes. Adhuc aūt illis
nō credentibus et mirātibus pre gau-
dio · dixit. Habetis hic aliquid quod
manducet̄? At illi obtulerūt ei partem
piscis assi: ⁊ favū mellis. Et cū mādu-
casset coram eis: sumens reliquias de-
dit eis. Et dixit ad eos. Hec sunt verba
q̄ locut⁹ sū ad vos cū adhuc essem vo-
biscū: quoniā necesse est impleri omīa
que scripta sunt in lege moysi et ꝓphe-
tis ⁊ psalmis de me. Tūc aperuit illis
sensum · ut intelligerēt scripturas: ⁊ di-
xit eis. Quoniā sic scriptū ē · et sic opor-
tebat cristū pati ⁊ resurgere a mortuis
tercia die: ⁊ p̄dicare in nomine ei⁹ peni-
tentiā ⁊ remissionē peccatorū ī omnes

gentes: incipientibus ab iherosolima.
Vos aūt testes estis horū. Et ego mit-
tam ꝓmissum patris mei ī vos: vos
aūt sedete in civitate · quoadusq3 indu-
amini virtute ex alto. Eduxit aūt eos
foras in bethaniam: ⁊ elevatis mani-
bus suīs benedixit eis. Et factū est dū
benediceret illis recessit ab eis: ⁊ fereba-
tur in celum. Et ipsi adorantes regres-
si sunt in iherusalem cum gaudio ma-
gno: et erant semper in templo lau-
dantes et benedicentes deum amen.

Explicit evāngliū scd'm lucā. Incipit
prologus in evāngliū scd'm iohannē.

Hic est iohannes evange-
lista un⁹ ex discipl'is dnī:
qui virgo a deo electus ē:
quē de nuptijs volentem
nubere vocavit deus. Cui virginitatis
in hoc duplex testimoniū datur in eu-
angelio: q et pre ceteris dilectus a deo
dicit̄: et huic matrem suā de cruce com-
mendavit dn̄s · ut virginē virgo serva-
ret. Deniq3 manifestans in evangelio
q erat ipe incorruptibilis verbi opus
inchoans · solus verbū carnē factum
esse · nec lumen a tenebris cōprehensū
fuisse testatur: primū signū ponēs qđ
in nuptijs fecit dn̄s ostendens q ipe
erat: ut legentib3 demonstraret q ubi
dn̄s invitatus sit deficere nuptiarū vi-
num debeat: et veteribus immutatis ·
nova omnia que a cristo instituunt̄
appareāt. Hoc aūt evāgeliū scripsit in
asia · postea q̄3 ī pathmos insula apo-
calipsim scripserat: ut cui ī pricipio ca-
nonis incorruptibile pricipiū p̄notat̄
in genesi: ei etiā incorruptibilis finis
p virginē ī apocalipsi redderet̄ dicēte
cristo ego sum alpha et o. Et hic ē io-
hannes: qui sciens supvenisse diem re-
cessus sui. Convocatis discipl'is suis
in epheso · per multa signorū experimen-
ta ꝓmens cristū descendens ī defossū
sepulture sue locū facta oratione · po-
situs est ad patres suos: tam extrane⁹
a dolore mortis q̄3 a corruptione car-
nis invenitur alienus. Tamen post o-
mnes evāgeliū scripsit: ⁊ hoc virgini
debebat̄. Quorū tamē vel scriptorū tēpo-
ris dispositō · vel librorū ordinatio ideo
a nobis per singula non exponitur:
ut sciendi desiderio collato et querēti-
bus fructus laboris: ⁊ deo magiste-
rij doctrina servetur. Explic̄ prologus

Incipit Evāngliū scd'm iohannē. I.

In principio erat verbū: ⁊ verbū erat
apud deū: et de⁹ erat verbū. Hoc erat
in principio apud deū. Omīa p ipm
facta sunt: ⁊ sine ipo factum est nichil.
Quod factū est in ipo vita erat: ⁊ vita
erat lux hominū: et lux in tenebris lu-
cet · ⁊ tenebre eā nō comp̄henderūt. Fu-
it homo missus a deo: cui nomē erat io-
hānes. Hic venit ī testimoniū ut testi-
moniū p̄hiberet de lumine: ut omēs
crederent p illū. Nō erat ille lux: sed ut
testimoniū p̄hiberet de lumine. Erat
lux vera: que illuminat omnē homi-
nem venientem in hūc mundū. In mū-
do erat: ⁊ mūdus p ipm factus est: et
mūdus eū non cognovit. In ꝓpria ve-
nit: ⁊ sui eū nō receperūt. Quotqt aūt
receperūt eū · dedit eis potestatem filios
dei fieri: hijs qui credūt in nomine ei⁹.
Qui nō ex sanguinib3 neq3 ex volun-
tate carnis · neq3 ex volūtate viri: sed
ex deo nati sunt. Et verbū caro factum
est: et habitavit in nobis. Et vidimus
gloriā ei⁹ · gloriam quasi unigeniti a
patre: plenū gratie ⁊ veritatis. Iohan-
nes testimonium p̄hibet de ipo · ⁊ cla-
mat dicens. Hic erat quē dixi: q̄ post
me venturus est · ante me factus est:

quia prior me erat. Et de plenitudine
eius nos om̄es accepimꝰ et gratiam
pro gratia: quia lex per moysen data
est: gratia ⁊ veritas per ihesum cristū
facta ē. Deum nemo vidit vnq̄. Vni-
genitus filius q̄ est in sinu patris: ip̄e
enarrauit. Et hoc est testimoniū iohā-
nis: quādo miserūt iudei ab iheroso-
limis sacerdotes ⁊ leuitas ad eū ut in-
terrogarent eū. Tu qui es? Et cōfessus
est: ⁊ non negauit. Et cōfessus est: q̄a
nō sum ego cristꝰ. Et interrogauerūt
eū. Quid ergo? Helias es tu? Et dixit.
Nō sū. Propheta es tu? Et respondit.
Non. Dixerunt ergo ei. Quis es ut re-
sponsū demꝰ hijs q̄ miserūt nos? Quid
dicis de teip̄o? Ait. Ego vox claman-
tis in deserto dirigite viā dn̄i: sicut di-
xit ysaias ꝓpheta. Et qui missi fuerāt
erant ex phariseis. Et interrogauerūt
eum: ⁊ dixerūt ei. Quid ergo baptizas
si tu nō es cristꝰ: neq; helias neq; ꝓphe-
ta? Respōdit eis iohānes dicēs. Ego
baptizo in aqua: medius aūt vestrū
stetit quē vos nescitis. Ipse est q̄ post
me venturus est qui ante me factus ē:
cuiꝰ ego non sum dignus ut soluam
eius corrigiā calciamenti. Hec ī betha-
nia facta sunt trās iordanem: ubi erat
iohānes baptizans. Altera die vidit
iohānes ihesum venientem ad se: et
ait. Ecce agnus dei: ecce qui tollit pec-
cata mūdi. Hic est de quo dixi. Post
me venit vir qui ante me factus ē q̄a
prior me erat: ⁊ ego nesciebā eū. Sed
ut manifestetur in israhel: propterea
veni ego in aqua baptizans. Et testi-
moniū phibuit iohānes dicēs. Qui-
a vidi spiritū descendentem q̄si colum-
bam de celo: ⁊ mansit sup eū. Et ego
nesciebam eū: sed qui misit me bapti-
zare ī aqua: ille michi dixit. Sup quē
videris spiritū descendentem ⁊ manē-
tem sup eum: hic est qui baptizat ī spi-
ritu sancto. Et ego vidi et testimoniū
phibui: quia hic est filius dei. Altera
die iterū stabat iohānes: ⁊ ex discipulis
eius duo. Et respiciens ihesum ambu-
lantem dixit. Ecce agnus dei. Et audi-
erūt eū duo discipli loquētem: ⁊ secuti
sunt ihesum. Conuersus aūt ihesus.
et vidēs eos sequētes se: dicit eis. Quid
queritis? Qui dixerūt ei. Rabbi quod
dicitur interp̄tatū magister: ubi habi-
tas? Dicit eis. Venite et videte. Vene-
runt ⁊ viderūt ubi maneret: ⁊ apud eū
manserūt die illo. Hora aūt erat qua-
si decima. Erat aūt andreas frater si-
monis petri. unus ex duobꝫ qui audi-
erat a iohāne: ⁊ secuti fuerant eū. Inue-
nit hic primū fratrem suū simonē: et
dicit ei. Inuenimꝰ messiam: quod est
interp̄tatū cristus. Et adduxit eum ad
ihesum. Intuitꝰ aūt eū ihesus dixit. Tu
es simon filꝰ iohanna: tu vocaberis
cephas: quod interpretatur petrꝰ. In
crastinū voluit exire in galileā: ⁊ inue-
nit philippū. Et dicit ei ihesus. Seque-
re me. Erat aūt philippus a bethsayda
ciuitate ādree et petri. Inuenit philip-
pus nathanahel: ⁊ dicit ei. Quem scri-
psit moyses in lege ⁊ ꝓphete: inuenimꝰ
ihesum filiū ioseph a nazareth. Et di-
xit ei nathanahel. A nazareth potest
aliq̄d boni esse. Dicit ei philippus. Ve-
ni ⁊ vide. Vidit ihesus nathanahel ve-
nientē ad se: ⁊ dicit de eo. Ecce vere isra-
helita: ī quo dolꝰ nō ē. Dicit ei natha-
nahel. Unde me nosti? Respondit ihe-
sus ⁊ dixit ei. Priusq̄ te philippus vo-
caret cū esses sb̄ ficu vidi te. Respōdit
ei nathanahel et ait. Rabbi: tu es filꝰ
dei: tu es rex israhel. Respōdit ihesus: ⁊
dixit ei. Quia dixi tibi vidi te sub ficu
credis: maius hijs videbis. Et dicit ei.
Amen amen dico vobis: videbitis
celum apertū: ⁊ angelos dei ascenden-
tes ⁊ descendentes supra filiū hoīs. II

Et die tercia nuptie facte sūt ī cha-
na galilee: ⁊ erat mater ihesu ibi.
Vocatus est aūt ⁊ ihesus et discipli e-
ius ad nuptias. Et deficiente vino: di-
cit mater ihesu ad eum. Vinū nō ha-
bent. Et dicit ei ihesus. Quid michi et
tibi est mulier? Nondum venit hora
mea. Dicit mater eiꝰ ministris. Quod-
cunq; dixerit vobis facite. Erant aūt
ibi lapidee ydrie sex posite scd̄m puri-
ficationem iudeoꝝ: capientes singule
metretas binas vel ternas. Dicit eis
ihesus. Implete ydrias aqua. Et im-
pleuerūt eas usq; ad summū. Et dicit
eis ihesus. Haurite nūc: ⁊ ferte archi-
triclino. Et tulerunt. Vt aūt gustauit
architriclinus aquā vinū factā ⁊ non
sciebat unde esset: ministri aūt sciebāt
qui haurierant aquā: vocat spōsum
architriclinꝰ et dicit ei. Omnis homo
primū bonū vinū ponit: et cum ine-
briati fuerint tunc id q̄d deterius est:
tu aūt seruasti bonū vinū usq; adhuc.
Hoc fecit iniciū signoꝝ ihesus in cha-
na galilee: et manifestauit gloriam
suā: ⁊ crediderūt in eum discipuli eius.
Post hoc descendit capharnaū ipse
et mater eius. ⁊ fratres eius. ⁊ discipli
eius. et ibi manserūt nō multis diebꝫ.
Et ꝓpe erat pascha iudeoꝝ: ⁊ ascendit
ihesus iherosolimā: et inuenit in tem-
plo vendentes boues et oues ⁊ colum-
bas. ⁊ nūmularios sedentes. Et cum
fecisset quasi flagellum de funiculis o-
mnes eiecit de templo: oues quoq; et
boues. et nūmularioꝝ effudit es: et
mensas subuertit. Et hijs q̄ colūbas
vendebant dixit. Auferte ista hinc: et
nolite facere domū patris mei domū
negociatiōnis. Recordati sunt vero di-
scipuli eius. quia scriptum est: zelus
domus tue comedit me. Respōderūt
ergo iudei ⁊ dixerūt ei. Quod signum
ostendis nobis q̄a hec facis? Respon-
dit ihesus: ⁊ dixit eis. Soluite templū
hoc: et in tribus diebus excitabo illud.
Dixerūt ergo iudei. Quadraginta et
sex annis edificatum est templū hoc.
et tu in tribus diebus excitabis illud?
Ille autē dicebat de templo corporis
sui. Cum ergo resurrexisset a mortuis.
recordati sunt discipli eius quia hoc
dicebat: ⁊ crediderūt scripture: ⁊ sermo-
ni quē dixit ihesus. Cum aūt esset ihe-
rosolimis in pascha in die festo: mul-
ti crediderūt in noīe eiꝰ vidētes signa eiꝰ
q̄ faciebat. Ip̄e aūt ihesus nō credebat
semetip̄m eis. eo q̄ ip̄e nosset om̄es: ⁊
q̄a opus ei nō erat. aut quis testimo-
nium perhiberet de homine. Ipse eni
sciebat quid esset in homine. III

Erat aūt homo ex phariseis. nyco-
demus nomine: princeps iude-
oꝝ. Hic venit ad ihesum nocte: ⁊ dixit
ei. Rabbi: scimꝰ q̄a a deo venisti ma-
gister. Nemo enim potest hec signa fa-
cere q̄ tu facis: nisi fuerit deus cum eo.
Respondit ihesus: ⁊ dixit ei. Amen a-
men dico tibi: nisi quis renatus fuerit
denuo: non potest videre regnum dei.
Dicit ad eū nycodemꝰ. Quomodo po-
test homo nasci cum sit senex? Num-
quid potest in ventrem matris sue ite-
rato introire ⁊ renasci? Respōdit ihe-
sus. Amē amen dico tibi: nisi quis re-
natus fuerit ex aqua ⁊ spiritu sancto:
nō potest introire in regnū dei. Quod
natū est ex carne caro ē: et quod natū
est ex spiritu spiritus est. Non mireris
q̄a dixi tibi: oportet vos nasci denuo.

Spiritus ubi vult spirat: ⁊ vocem eiꝰ
audis: sed nescis unde veniat aut quo
vadat. Sic est omnis qui natus est ex
spiritu. Respondit nycodemus: et di-
xit ei. Quomō possunt hec fieri? Respō-
dit ihesus: ⁊ dixit ei. Tu es magister in
israhel et hec ignoras? Amen amen
dico tibi: quia quod scimꝰ loquimur.
et quod vidimus testamur: ⁊ testimo-
niū nostrū non accipitis. Si terrena
dixi vobis et non creditis: quomō si
dixero vobis celestia credetis? Et nemo
ascendit in celū nisi qui descendit de ce-
lo: filius hominis qui est in celo. Et si-
cut moyses exaltavit serpentem in de-
serto: ita exaltari oportet filiū hominis:
ut omnis qui credit in ipō nō pereat:
sed habeat vitam eternā. Sic enī deus
dilexit mundū ut filiū suū unigenitū
daret: ut omnis qui credit in eū non
pereat: sed habeat vitam eternā. Non
enim misit deus filiū suū in mundū
ut iudicet mundū: sed ut salvetur mū-
dus per ipm. Qui credit in eum non
iudicat̄. Qui aūt non credit iam iudi-
catus est: quia non credit in nomine
unigeniti filij dei. Hoc est autem iudi-
cium: quia lux venit in mūdum: ⁊ di-
lexerunt homines magis tenebras q̄
lucem. Erant enim eorū mala opera.
Omnis enim qui male agit odit lu-
cem: ⁊ non venit ad lucem: ut nō argu-
ant̄ opera eius. Qui aūt facit verita-
tem venit ad lucem ut manifestentur
opera eius: quia a deo sūt facta. Post
hec venit ihesus ⁊ discipli eius in iude-
am terram: ⁊ illic morabatur cū eis ⁊
baptizabat. Erat aūt ⁊ iohānes bapti-
zans in enon iuxta salim: quia aque
multe erant illic: ⁊ veniebant et bapti-
zabantur. Nondū enim missus fue-
rat iohannes in carcerem. Facta est

autē questio ex discipulis iohānis cū
iudeis de purificatione. Et venerunt
ad iohannē: ⁊ dixerūt ei. Rabbi: qui e-
rat tecū trans iordanen: cui tu testimo-
nium phibuisti: ecce hic baptizat: et o-
mnes veniūt ad eū. Respōdit iohan-
nes ⁊ dixit. Non potest homo accipe-
re quicq̄: nisi fuerit ei datū de celo. Ipi
vos michi testimoniū phibetis q̄ di-
xerim: nō sum ego xpistꝰ: sed quia mis-
sus sum ante illū. Qui habet spōsam
sponsus est: amicus autē sponsi qui
stat ⁊ audit eum: gaudio gaudet pro-
pter vocem spōsi. Hoc ergo gaudium
meū impletū est. Illū oportet crescere:
me autē minui. Qui desursum venit
sup omnes est. Qui est de terra de terra
est et de terra loquitur: qui de celo ve-
nit sup omnes est. Et qd vidit ⁊ audi-
vit hoc testatur: ⁊ testimoniū eiꝰ nemo
accipit. Qui aūt acceperit eius testimo-
niū signavit: quia deus verax ē. Quē
enim misit deus: verba dei loquitur.
Non enim ad mensuram dat deꝰ spi-
ritum. Pater diligit filium: et omnia
dedit in manu eius. Qui credit in fili-
um habet vitam eternam: qui autem
incredulus est filio: non videbit vi-
tam: sed ira dei manet super eū. IIII

Ut ergo cognovit ihesus quia au-
dierūt pharisei q̄ ihesus plures
discipulos facit ⁊ baptizat q̄ iohānes:
quāq̄ ihesus nō baptizaret sed disci-
puli eiꝰ: reliquit iudeā et abijt iterū in
galileā. Oportebat aūt eum trāsire p
samariā. Venit ergo in civitatē sama-
rie que dicitur sychar: iuxta prediū qd
dedit iacob ioseph filio suo. Erat aūt
ibi fons iacob. Ihesus aūt fatigatus
ex itinere: sedebat sic supra fontē. Ho-
ra aūt erat quasi sexta. Venit mulier
de samaria haurire aquam. Dicit ei

ihesus. Da michi bibere. Discipli enim
eiꝰ abierant in civitatem ut cibos eme-
rent. Dicit ergo ei mulier illa samari-
tana. Quomodo tu iudeus cū sis bibe-
re a me poscis: que sum mulier sama-
ritana? Nō enī coutuntur iudei sama-
ritanis. Respōdit ihesus: ⁊ dixit ei. Si
scires donū dei: et quis est qui dicit ti-
bi da michi bibere: tu forsitan petisses
ab eo: ⁊ dedisset tibi aquā vivā. Dicit
ei mlier. Dn̄e: neq; ī quo haurias ha-
bes: ⁊ puteus altus est. Unde ergo ha-
bes aquā vivam? Nūquid tu maior
es patre nostro iacob qui dedit nobis
puteū: ⁊ ipē ex eo bibit: ⁊ filij eius: ⁊ pe-
cora eius? Respondit ihesus: et dixit
ei. Omīs q̄ bibit ex aqua hac sitiet iterū.
Qui aūt biberit ex aqua quā ego da-
bo ei: nō sitiet in eternū: sed aqua quā
ego dabo ei: fiet in eo fons aque saliē-
tis in vitam eternam. Dicit ad eum
mulier. Dn̄e da michi hāc aquam:
ut non sitiam neq; veniam huc hau-
rire. Dicit ei ihesus. Vade voca vi-
rum tuum: et veni huc. Respondit
mulier et dixit. Non habeo virū. Dicit
ei ihesus. Bene dixisti: quia non habeo
virū. Quinq; enim viros habuisti: et
nunc quē habes non est tuꝰ vir. Hoc
vere dixisti. Dicit ei mulier. Dn̄e: video
quia ꝓpheta es tu. Patres nostri ī mō-
te hoc adoraverūt: ⁊ vos dicitis quia
iherosolimis est locus ubi adorare o-
portet. Dicit ei ihesus. Mulier crede mi-
chi: quia veniet hora quādo neq; in
monte hoc: neq; in iherosolimis ado-
rabitis patrem. Vos adoratis quod
nescitis: nos adoramus qd scimus:
quia salus ex iudeis est. Sed venit ho-
ra ⁊ nunc est: quādo veri adoratores
adorabūt patrem in spiritu ⁊ veritate.
Nam et pater tales querit: qui adorēt

eum. Spiritus est deus: et eos q̄ ado-
rant eum in spiritu et veritate oportet
adorare. Dicit ei mulier. Scio quia
messias venit: qui dicitur xpistus cum
ergo venerit: ille nobis annūciabit o-
mnia. Dicit ei ihesus. Ego sum: qui
loquor tecum. Et continuo venerūt di-
scipli eius: ⁊ mirabant̄ quia cū mulie-
re loquebat̄. Nemo tamen dixit: quid
queris aut qd loqueris cū ea. Reliquit
ergo ydriam suā mulier: ⁊ abijt in civi-
tatem: ⁊ dicit illis hominibus. Veni-
te et videte hominē qui dixit michi o-
mnia quecunq; feci. Nunquid ipē est
xpistus? Exierūt de civitate: ⁊ veniebāt
ad eū. Interea rogabāt eū discipuli di-
centes. Rabbi mādūca. Ille aūt dixit
eis. Ego cibū habeo mādūcare quem
vos nescitis. Dicebant ergo discipuli
ad invicem. Nūquid aliquis attulit ei
manducare? Dicit ei ihesus. Meus
cibꝫ est: ut faciā voluntatem eiꝰ q̄ misit
me: ut pficiam opus eius. Nōne vos
dicitis q̄ adhuc quatuor menses sūt
et messis venit? Ecce dico vobis: leva-
te oculos vrōs ⁊ videte regiones: q̄a
albe sūt iam ad messem. Et qui metit
mercedem accipit ⁊ cōgregat fructum
in vitam eternā: ut ⁊ qui seminat simul
gaudeat ⁊ qui metit. In hoc enim est
verbū verū: quia alius ē qui seminat:
et aliꝰ ē qui metit. Ego misi vos me-
tere: qd vos non laborastis. Alij labo-
raverūt: ⁊ vos ī labores eorū introistis.
Ex civitate aūt illa multi crediderunt
in eum samaritanorū ꝓpter verbū mu-
lieris testimoniū phibentis: quia dixit
michi omnia quecunq; feci. Cū venis-
sent ergo ad illū samaritani: rogave-
runt eum ut ibi maneret. Et mānsit ibi
duos dies. Et mlto plures crediderūt
propter s̄monē eiꝰ. Et mulieri dicebāt:

quia nō ꝓpter tuā loquelam credim⁹.
Ipſi enim audiuim⁹ et ſcimus: quia
hic eſt vere ſaluator mundi. Poſt du-
os aūt dies exijt inde: et abijt ī galile-
am. Ipſe enim iheſus teſtimoniū phi-
buit: quia ꝓpheta in ſua patria hono-
rem non habet. Cum ergo veniſſet in
galileam exceperunt eum galilei: cum
omnia vidiſſent q̄ fecerat iheroſolimis ī
die feſto. Et ipſi enī venerāt ad diē feſtū.
Venit ergo iterū in chana galilee: vbi
fecit aquā vinū. Et erat quidā regul⁹
cui⁹ filius infirmabat̄ capharnaum.
Hic cum audiſſet quia iheſus adue-
niret a iudea in galileā abijt ad eum:
et rogabat eum ut deſcenderet ⁊ ſana-
ret filiū eius. Incipiebat enim mori.
Dixit ergo iheſus ad eū. Niſi ſigna et
prodigia videritis nō creditis. Dicit
ad eum regulus. Dn̄e: deſcende priuſ-
q̄ꝫ moriatur filius meus. Dicit ei ihe-
ſus. Vade: filius tuus viuit. Credidit
homo ſermoni quē dixit ei iheſus: et
ibat. Iam aūt eo deſcendente ſerui oc-
currerūt ei: ⁊ nunciauerūt dicentes: q̄a
filius eius viueret. Interrogabat ergo
horam ab eis in qua melius habue-
rit. Et dixerūt ei: q̄a heri hora ſeptima
reliquit eū febris. Cognouit ergo pa-
ter quia illa hora erat in qua dixit ei
iheſus filius tuus viuit: et credidit i-
pſe: et domus eius tota. Hoc iterum
ſecundum ſignum fecit iheſus: cum
veniſſet a iudea in galileam. v

Poſt hec erat dies feſt⁹ iudeoꝝ: ⁊ aſ-
cendit iheſus iheroſolimā. Eſt
aūt iheroſolimis ꝓbatica piſcina que
cognominatur hebraice bethſaida:
quinq; porticus habens. In hijs iace-
bat multitudo magna languentium
cecoꝝ et claudoꝝ aridoꝝ: expectantium
aque motum. Angelus aūt domini
deſcendebat ſcd̄m tempus in piſcinā:
et mouebatur aqua. Et qui primus
deſcendiſſet ī piſcinā poſt motionem
aque: ſanus fiebat a quacunq; detine-
bat̄ infirmitate. Erat aūt quidā homo
ibi triginta ⁊ octo ānos habēs in infir-
mitate ſua. Hunc cum vidiſſet iheſus
iacentem: et cognouiſſet quia iā mul-
tum temp⁹ haberet dicit ei. Vis ſan⁹
fieri? Reſpondit ei languidus. Domi-
ne: hominē non habeo ut cū turbata
fuerit aqua mittat me in piſcinā. Dū
venio enī ego: alius ante me deſcendit.
Dicit ei iheſus. Surge: tolle grabatū
tuū ⁊ ambula. Et ſtatim ſanus factus
eſt homo ille: ⁊ ſuſtulit grabatū ſuū ⁊
ambulabat. Erat aūt ſabbatū in die
illo dicebāt ergo iudei illi qui ſanatus
fuerat. Sabbatū eſt: non licet tibi tol-
lere grabatū tuū. Reſpondit eis. Qui
me ſanū fecit ille michi dixit: tolle gra-
batum tuum et ambula. Interrogaue-
runt ergo eū. Quis eſt ille homo: qui
dixit tibi tolle grabatū tuū ⁊ ambula?
Is aūt qui ſanus fuerat effectus neſci-
ebat quis eſſet. Iheſus enī declinauit
a turba cōſtituta in loco. Poſtea inue-
nit eū iheſus in templo: ⁊ dixit illi. Ec-
ce ſanus factus es: iam noli peccare:
ne deteri⁹ tibi aliquid cōtingat. Abijt
ille homo: ⁊ nunciauit iudeis q̄a ihe-
ſus eſſet: qui fecit eū ſanū. Propterea
pſequebant̄ iudei iheſum: quia hec faci-
ebat in ſabbato. Iheſus aūt reſpōdit
eis. Pater meus uſq; modo operatur:
et ego operor. Propterea ergo magis
querebāt eū iudei interficere: quia nō
ſolū ſoluebat ſabbatū: ſed et patrem ſuū
dicebat deū equalē ſe faciens deo. Re-
ſpondit itaq; iheſus: ⁊ dixit eis. Amē
amen dico vobis: non poteſt filius a
ſe facere quicq̄; niſi qd̄ viderit patrem
facientē. Quecūq; enī ille fecerit: hec et
filius ſimiliter facit. Pater enī diligit
filiū: ⁊ omnia demōſtrat ei que ipſe fa-
cit: ⁊ maiora hijs demōſtrabit ei ope-
ra: ut vos miremini. Sicut enim pa-
ter ſuſcitat mortuos ⁊ viuificat: ſic et
filius quos vult viuificat. Neq; enim
pater iudicat quēq̄: ſed omē iudiciū
dedit filio: ut omnes honorificēt filiū.
ſicut honorificāt patrem. Qui nō ho-
norificat filiū: nō honorificat patrē
qui miſit illū. Amē amē dico vobis:
quia qui verbū meū audit et credit ei
qui miſit me: habet vitā eternā. Et in
iudiciū non venit: ſed tranſiet a mor-
te ī vitā. Amē amē dico vobis: q̄a ve-
nit hora et nūc ē quādo mortui audiēt
vocē filij dei: et q̄ audierit viuēt. Sicut
enī pater habet vitā ī ſemetipſo: ſic dedit
⁊ filio habere vitā ī ſemetipſo. Et poteſta-
tem dedit ei ⁊ iudiciū facere: q̄a fili⁹ ho-
minis eſt. Nolite mirari hoc: quia ve-
nit hora in qua omnes qui in monu-
mentis ſunt audiēt vocem filij dei: et
procedēt qui bona fecerūt in reſurrecti-
onē vite: qui vero mala egerūt ī reſur-
rectionē iudicij. Nō poſſum ego a me-
ipſo facere quicq̄. Sicut audio iudi-
co: ⁊ iudiciū meū iuſtū ē: q̄a nō quero
volūtatem meā: ſed volūtatem ei⁹ qui
miſit me. Si ego teſtimoniū phibeo
de me teſtimoniū meū nō eſt verū. Ali-
us eſt qui teſtimoniū phibet de me: et
ſcio quia verū eſt teſtimoniū eius qd̄
phibet de me. Vos miſiſtis ad iohā-
nem: et teſtimonium phibuit veritati.
Ego aūt non ab homine teſtimoniū
accipio: ſed hec dico: ut vos ſalui ſitis.
Ille erat lucerna ardēs ⁊ lucens. Vos
aūt voluiſtis ad horā exultare ī luce
eius. Ego aūt habeo teſtimoniū ma-
ius iohāne. Opera enī q̄ dedit michi
pater ut pficiā ea: ipſa opera que ego
facio teſtimoniū phibēt de me: quia
pater miſit me. Et qui miſit me pater
ipſe teſtimoniū phibuit de me. Neq;
vocem eius vnq̄ꝫ audiſtis: neq; ſpeciē
eius vidiſtis. Et verbū eius non habe-
tis in vobis manēs: quia quē miſit il-
le huic vos non creditis. Scrutamini
ſcripturas: quia vos putatis in ipſis
vitam eternā habere. Et ille ſunt qui
teſtimoniū phibēt de me: ⁊ nō vultis
venire ad me ut vitā habeatis. Clari-
tatem ab hominibus nō accipio: ſed
cognoui vos: q̄a dilectionē dei nō ha-
betis in vobis. Ego veni ī noīe patris
mei: ⁊ nō accepiſtis me. Si alius vene-
rit ī nomine ſuo: illū accipietis. Quo-
modo vos poteſtis credere q̄ gloriā ab
inuicē accipitis: ⁊ gloriā q̄ a ſolo deo
eſt nō queritis? Nolite putare q̄a ego
accuſatur⁹ ſim vos apud patrē. Eſt q̄
accuſat vos: moyſes in quo vos ſpe-
ratis. Si enī crederetis moyſi: crederetis
forſitan ⁊ michi. De me enī ille ſcripſit.
Si aūt illius litteris nō creditis: quo-
modo meis verbis creditis? vi

Poſt hec abijt iheſus trans mare
galilee: qd̄ eſt tyberiadis. Et ſe-
quebat̄ eū multitudo magna: quia vi-
debāt ſigna que faciebat ſup hijs qui
infirmabant̄. Subijt ergo in mōtem
iheſus: ⁊ ibi ſedebat cū diſcipulis ſuis.
Erat aūt ꝓximū paſcha: dies feſtus
iudeoꝝ. Cum ſubleuaſſet ergo oculos
iheſus: ⁊ vidiſſet quia multitudo ma-
xima venit ad eū: dicit ad philippum.
Vnde ememus panes ut māducent
hij? Hoc aūt dicebat temptans eum.
Ipſe enī ſciebat quid eſſet facturus. Re-
ſpondit ei philippus. Ducentoꝝ dena-
rioꝝ panes non ſufficiūt eis: ut vnuſ-
quiſq; modicū quid accipiat. Dicit ei

unus ex discipulis eius andreas frater
simonis petri. Est puer unus hic: qui
habet quinꝫ panes ordeaceos ⁊ duos
pisces. Sed hec qd sūt inter tātos? Di-
cit ergo ihesus. Facite homines discū-
bere. Erat aūt fenū multū in loco. Dis-
cubuerūt ergo viri·numero qsi quinꝫ
milia. Accepit ergo ihesus panes: et
cum gratias egisset distribuit discum-
bentibus. Similiter et ex piscibꝫ quā-
tum volebāt. Ut autem impleti sunt:
dixit discipulis suis. Colligite q̄ supa-
uerant fragmenta ne pereant. Colle-
gerūt ergo: ⁊ impleuerūt duodecim co-
phinos fragmentoꝝ ex quinꝫ pani-
bus ordeaceis ⁊ duobus piscibus: q̄
supfuerūt hiis qui māducauerāt. Illi
ergo homines cū vidissent qd fecerat
signū dicebāt. Quia hic est vere ꝓphe-
ta: qui venturus est in mūdū. Ihesus
ergo cum cognouisset qa venturi essent
ut raperent eū ⁊ facerent eum regem: fu-
git iterꝫ in mōtem ipse solus. Ut autē
sero factū est: descenderūt discipli eius
ad mare. Et cū ascendissent nauim:
venerūt trans mare in capharnaum.
Et tenebre iam facte erāt: ⁊ non vene-
rat ad eos ihesus. Mare aūt vento
magno flante exsurgebat. Cum remi-
gassent ergo quasi stadia vigitiquin-
qꝫ aut triginta: vident ihesum ambu-
lantem supra mare· ⁊ ꝓximū naui fi-
eri: ⁊ timuerūt. Ille aūt dicit eis. Ego
sum: nolite timere. Voluerūt ergo acci-
pere eum in nauim: et statim nauis
fuit ad terrā quā ibant. Altera die tur-
ba que stabat trās mare·vidit qa na-
vicula alia non erat ibi nisi una: ⁊ qa
non introisset cum discipulis suis ihe-
sus in nauim: sed soli discipli eiꝰ abis-
sent. Alie vero supuenerūt naues a ty-
beriade iuxta locū ubi manducauerāt
panē: gratias agētes deo. Cum ergo
vidisset turba quia ihesus nō esset ibi
neqꝫ discipli eius ascenderunt in naui-
culas: ⁊ venerūt capharnaū querētes
ihesum. Et cū inuenissent eum trans
mare: dixerunt ei. Rabbi·quādo huc
venisti? Respondit eis ihesus: et dixit.
Amen amen dico vobis: queritis me
non quia vidistis signa·sed quia mā-
ducastis ex panibus: ⁊ saturati estis.
Operamini non cibum qui perit: sed
qui ꝑmanet in vitam eternā: quē filiꝰ
hoīs dabit vobis. Hunc enim pater si-
gnauit deꝰ. Dixerūt ergo ad eū. Quid
facienꝰ: ut operemur opera dei? Respō-
dit ihesus: ⁊ dixit eis. Hoc ē opus dei:
ut credatis in eū quē misit ille. Dixerūt
ergo ei. Quod ergo tu facis signū: ut
videamꝰ ⁊ credamꝰ tibi? Quid opera-
ris? Patres nostri manducauerunt
māna in deserto: sicut scriptū ē. Panē
de celo dedit eis manducare. Dixit er-
go eis ihesus. Amē amē dico vobis:
non moyses dedit vobis panē de celo:
sed pater meꝰ dat vobis panē de celo
verū. Panis enī dei est q̄ de celo descē-
dit: ⁊ dat vitam mūdo. Dixerūt ergo
ad eū. Dn̄e semꝑ da nobis panē hunc.
Dixit aūt eis ihesus. Ego sum panis
vite. Qui venit ad me non esuriet: ⁊ q̄
credidit in me non sitiet unq̄. Sed di-
xi vobis: quia ⁊ vidistis me: ⁊ nō cre-
didistis. Om̄e qd dat michi pater ad
me veniet: ⁊ eū qui venit ad me non e-
iciā foras: quia descendi de celo non
ut faciā volūtatē meā sed volūtatem
eiꝰ q̄ misit me. Hec ē enī volūtas eiꝰ q̄
misit me patris: ut omne qd dedit mi-
chi nō ꝑdam ex eo: sed resuscitē illud i
nouissimo die. Hec ē enī volūtas pa-
tris mei qui misit me: ut om̄is q̄ videt
filiū ⁊ credit in eum habeat vitā eternā:
et ego resuscitabo eū in nouissimo die.
Murmurabāt ergo iudei de illo·qa
dixisset ego sum panis viuus: qui de
celo descendi. Et dicebāt. Nōne hic est
filius ioseph cuiꝰ nos nouimꝰ patrē
et matrem? Quomō ergo dicit hic·qa
de celo descendi? Respondit ergo ihe-
sus: ⁊ dixit eis. Nolite murmurare in
inuicem. Nemo potest venire ad me:
nisi pater qui misit me traxerit eum: ⁊
ego resuscitabo eum in nouissimo di-
e. Est scriptū in ꝓphetis. Erunt om̄es
docibiles dei. Om̄is qui audiuit a pa-
tre ⁊ didicit venit ad me. Nō quia pa-
trem vidit quisq̄: nisi is qui est a deo:
hic vidit patrem. Amen amē dico vo-
bis: qui credit in me habet vitā eternā.
Ego sum panis vite. Patres vestri mā-
ducauerūt māna in deserto: ⁊ mortui
sunt. Hic est panis de celo descendēs:
ut si quis ex ipo māducauerit nō mo-
riatur. Ego sū panis viuus: q̄ de celo
descendi. Si quis māducauerit ex hoc
pane viuet in eternū. Et panis quē e-
go dabo caro mea est: pro mūdi vita.
Litigabāt ergo iudei ad inuicem dicē-
tes. Quomō potest hic nobis carnē
suā dare ad māducandū? Dixit ergo
eis ihesus. Amen amen dico vobis:
nisi māducaueritis carnē filij hoīs et
biberitis eius sanguinē: non habebi-
tis vitam in vobis. Qui māducat me-
am carnē ⁊ bibit meū sanguinē·habet
vitam eternā·⁊ ego resuscitabo eum in
nouissimo die. Caro enim mea vere
est cibus: et sanguis meus vere est po-
tus. Qui māducat meā carnē et bibit
meū sanguinē: in me manet·et ego in
illo. Sicut misit me viuens pater et e-
go viuo ꝓpter patrē: ⁊ q̄ māducat me:
⁊ ipe viuet ꝓpter me. Hic ē panis q̄ de
celo descendit. Nō sicut māducauerūt
patres vestri māna: ⁊ mortui sūt. Qui
māducat hunc panē: viuet in eternū.
Hec dixit in synagoga docens·in ca-
pharnaū. Multi ergo audientes ex di-
scipulis eius. Dixerūt durus ē hic ser-
mo. Et quis potest eum audire? Sci-
ens autē ihesus apud semetipm quia
murmurarent de hoc discipli eiꝰ: dixit
eis. Hoc vos scandalizat? Si ergo vi-
deritis filiū hominis ascendentē ubi
erat prius? Spiritus ē qui viuificat:
caro nō ꝓdest quicq̄. Verba que ego
locutꝰ sum vobis: spiritꝰ ⁊ vita sunt.
Sed sunt quidā ex vobis q̄ nō credūt.
Sciebat enim ab inicio ihesus qui es-
sent non credentes: ⁊ quis traditurus
esset eum. Et dicebat. Propterea dixi
vobis: qa nemo potest venire ad me:
nisi fuerit ei datum a pr̄e meo. Ex hoc
multi discipuloꝝ eius abierunt retro:
et iam nō cum illo ambulabant. Di-
xit ergo ihesus ad duodecim. Nūquid
et vos vultis abire? Respondit ergo ei
symon petrꝰ. Domine: ad quē ibimꝰ?
Verba vite eterne habes. Et nos credi-
dimus ⁊ cognouimꝰ: qa tu es cristus
filius dei. Respōdit eis ihesus. Nōne
ego vos duodecim elegi: et ex vobis u-
nus dyabolus ē? Dicebat aūt de iuda
symonis scariothis. Hic enī erat tra-
diturꝰ eū cū esset unꝰ ex duodecī. VII

Post hec aūt ābulabat ihesus in
galileam. Nō enī volebat in iu-
deam ambulare: qa querebāt eū iudei
interficere. Erat aūt in proximo dies
festus iudeoꝝ scenophegia. Dixerunt
autem ad eū fratres eiꝰ. Transi hinc et
vade i iudeā: ut et discipuli tui videāt
opera tua q̄ facis. Nemo quippe in oc-
culto quid facit: et querit ipe i palā esse.
Si hec facit: manifesta te ipm mun-
do. Neque enim fratres eius credebāt

in eum. Dicit ergo eis ihesus. Temp⁹
meū nondū aduenit: tempus autem
vestrū semꝑ est paratū. Nō potest mū-
dus odisse vos. Me autē odit: quia
ego testimoniū ꝑhibeo de illo: q̄a opera
eius mala sunt. Vos ascendite ad di-
em festū hūc. Ego nō ascendam ad di-
em festū istū: quia meū tempus nōdū
impletū est. Hec cū dixisset: ipse mansit
in galilea. Vt aūt ascenderūt fratres
ei⁹: tūc et ipse ascendit ad diē festū non
manifeste: sed q̄si i occulto. Iudei ergo
querebāt eū in die festo: ⁊ dicebāt. Vbi
est ille? Et murmur multus de eo erat
in turba. Quidā enim dicebant quia
bonus est: alij dicebāt non: sed seducit
turbas. Nemo tamen palam loque-
batur de illo: ꝓpter metū iudeoꝝ. Iam
aūt die festo mediāte: ascendit ihesus
in templū ⁊ docebat. Et mirabantur
iudei dicētes. Quomō hic litteras scit
cum non didicerit? Respondit eis ihe-
sus: ⁊ dixit. Mea doctrina non ē mea:
sed eius qui misit me. Si quis volue-
rit voluntatem eius facere: cognoscet de
doctrina: utrū ex deo sit: an ego a me
ipō loquar. Qui a semetipō loquitur
gloriā ꝓpriam querit. Qui aūt querit
gloriam ei⁹ qui misit eum: hic verax
est: ⁊ iniusticia in illo non est. Nonne
moyses dedit vobis legem? Et nemo
ex vobis facit legem. Quid me queritis
interficere? Respondit turba et dixit.
Demoniū habes. Quis te querit inter-
ficere? Respondit ihesus: et dixit eis.
Vnū opus feci: et omnes miramini.
Propterea moyses dedit vobis circū-
cisionem: non quia ex moyse est: sed ex
patribus. Et in sabbato circūciditis
hoīem. Si circūcisionē accipit homo i
sabbato ut nō soluat̄ lex moysi: michi
indignamini q̄a totū hoīem sanū feci
in sabbato. Nolite iudicare secundū
faciē: sed iustum iudiciū iudicate. Di-
cebāt ergo quidā ex ierosolimis. Nō-
ne hic est quē querunt interficere? Ecce
palā loquitur: ⁊ nichil ei dicūt. Nun-
quid vere cognouerūt principes quia
hic est cristus? Sed hunc scim⁹ unde
sit: cristus aūt cum venerit: nemo scit
unde sit. Clamabat ergo ihesus i tem-
plo docens et dicens. Et me scitis: et
unde sim scitis: et a meipō non veni:
sed est verus qui misit me quē vos ne-
scitis. Ego scio eū: ⁊ si dixero q̄a nescio
eum: ero similis vobis mendax. Sed
scio eum: quia ab ipso sum: et ipse me
misit. Querebant ergo eum apꝑhende-
re: ⁊ nemo misit in illū manus: quia
nondū venerat hora eius. De turba
autem multi crediderūt in eū. Et dice-
bant. Cristus cum venerit: nunq̄d plu-
ra signa faciet q̄ꝫ que hic facit? Audi-
erunt pharisei turbā murmurantem
de illo hec: ⁊ miserūt principes ⁊ pha-
risei ministros ut apprehenderent ihe-
sū. Dixit ergo eis ihesus. Adhuc mo-
dicum tempus vobiscū sum: et vado
ad eū qui me misit. Queretis me et nō
inuenietis: et ubi sum ego vos nō po-
testis venire. Dixerunt ergo iudei ad se-
metipōs. Quo hic iturus est: quia nō
inueniemus eum? Nūquid in dispsio-
nem gentiū iturus est: ⁊ docturus gen-
tes? Quis est hic sermo quē dixit: que-
retis me et non inuenietis: et ubi sum
ego vos nō potestis venire? In nouis-
simo autē die magno festiuitatis sta-
bat ihesus: ⁊ clamabat dicens. Si q̄s
sitit: veniat ad me ⁊ bibat. Qui credit
in me sicut dicit scriptura: flumina de
ventre eius fluent aque viue. Hoc au-
tem dixit de spiritu: quē accepturi erāt
credentes in eum. Nondū enim erat
spiritus datus: quia ihesus nōdum
erat glorificat⁹. Ex illa ergo turba cū
audissent hos sermones eius dicebant.
Hic est vere ꝓpheta. Alij dicebāt. Hic
est cristus. Quidā aūt dicebāt. Nūq̄d
a galilea venit cristus? Nōne scriptu-
ra dicit: q̄a ex semine dauid: ⁊ de beth-
leem castello ubi erat dauid venit crist⁹?
Dissensio itaq; facta est in turba ꝓpter
eum. Quidā aūt ex ipsis volebāt apꝑ-
hendere eum: sed nemo misit sup eum
man⁹. Venerūt ergo ministri ad pon-
tifices ⁊ phariseos: et dixerunt eis illi.
Quare non adduxistis eum? Respō-
derūt ministri. Nūquid sic locutus est
homo: sicut hic homo. Respōderunt
ergo eis pharisei. Nūquid et vos sedu-
cti estis? Nunquid ex principibus ali-
quis credidit in eū: aut ex phariseis?
Sed turba hec que non nouit legem:
maledicti sunt. Dixit nycodemus ad
eos: ille qui venit ad eum nocte: q̄ un⁹
erat ex ipsis. Nūquid lex nostra iudi-
cat hominē: nisi ꝑus audierit ab ipō
et cognouerit quid faciat? Responde-
runt: ⁊ dixerūt ei. Nūquid ⁊ tu galile⁹
es? Scrutare scripturas ⁊ vide: quia
a galilea ꝓpheta nō surgit. Et reuersi
sunt vnusquisq; i domū suā. VIII

Ihesus aūt perrexit in mōtem oliueti: et
diluculo iterū venit in templū ⁊ omnis
ꝓplus venit ad eum: ⁊ sedens docebat
eos. Adducunt aūt scribe ⁊ pharisei
mulierem depꝑhensam in adulterio: et
statuerūt eam in medio: ⁊ dixerunt ei.
Magister: hec mulier modo depꝑhen-
sa ē in adulterio. In lege aūt moyses
mādauit nobis huiusmodi lapidare.
Tu ergo quid dicis? Hoc aūt dicebāt
temptātes eum: ut possent accusare eū.
Ihesus aūt inclinās se deorsum: digi-
to scribebat i terra. Cū ergo ꝑseuerarēt
interrogantes: erexit se ⁊ dixit eis. Qui
sine peccato est vestrū prim⁹ in illā la-
pidem mittat. Et iterum se inclinās
scribebat in terrā. Audientes autē hec
vnus post vnū exibant incipientes a
senioribus: ⁊ remāsit solus ihesus: et
mulier in medio stans. Erigens autē
se ihesus: dixit ei. Mulier: ubi sunt qui
te accusabāt? Nemo te cōdemnauit?
Que dixit. Nemo dn̄e. Dixit autē ihe-
sus. Nec ego te condemnabo. Vade:
et iam ampli⁹ noli peccare. Iterꝫ ergo
locutus est eis ihesus dicens. Ego sū
lux mundi. Qui sequit̄ me nō ābulat
in tenebris: sed habebit lumē vite. Di-
xerūt ergo ei pharisei. Tu de teipō testi-
moniū ꝑhibes: testimoniū tuū nō est
verꝫ. Respōdit ihesus: ⁊ dixit eis. Et si e-
go testimoniū ꝑhibeo de meipō: verꝫ ē te-
stimoniū meū: q̄a scio unde veni ⁊ quo
vado. Vos aūt nescitis unde venio:
aut quo vado. Vos aūt scdm carnē
iudicatis: ego nō iudico quēq̄ꝫ. Et si
iudico ego: iudiciū meū verꝫ ē: q̄a sol⁹
nō sum: sed et ego ⁊ qui misit me pater.
Et i lege vr̄a scriptum est: quia duorū
hominū testimoniū verꝫ est. Ego sum
qui testimonium ꝑhibeo de meipso:
et testimoniū ꝑhibet de me qui misit
me pater. Dicebāt ergo ei. Vbi est pa-
ter tuus? Respōdit ihesus. Neq; me
scitis: neq; patrem meū. Si me sciretis:
forsitan ⁊ patrem meū sciretis. Hec ver-
ba locutus ē ihesus in gazophilacio:
docens in templo. Et nemo apꝑhēdit
eum: quia necdū venerat hora ei⁹. Di-
xit ergo iterꝫ eis ihesus. Ego vado: et
queretis me: et in peccato vr̄o moriemi-
ni. Quo ego vado: vos nō potestis ve-
nire. Dicebāt ergo iudei. Nunquid in-
terficiet semetipm̄: q̄a dicit quo ego va-
do vos nō potestis venire? Et dicebat

eis. Vos de deorsum estis ego de su-
pernis sum. Vos de mūdo hoc estis: e-
go nō sum de hoc mundo. Dixi ergo
vobis: q̄a moriemini in peccatis vr̄is.
Si enim non credideritis quia ego sū:
moriemini ī peccato vr̄o. Dicebāt ergo
ei. Tu q̄s es? Dicit eis ihesus. Princi-
pium: q̄ ⁊ loquor vobis. Multa habeo
de vobis loqui ⁊ iudicare: sed qui me
misit verax ē: ⁊ ego q̄ audivi ab eo hec
loquor in mūdo. Et nō cognoverūt:
quia patrem eius dicebat deū. Dixit
ergo eis ihesus. Cum exaltaveritis fi-
liū hoīs tunc cognoscetis q̄a ego sū:
et a meipō facio nichil: sed sic docuit
me pater hec loquor. Et qui me misit
mecū est: ⁊ non reliquit me solū: quia
ego q̄ placita sunt ei facio semp̄. Hec
illo loquente: multi crediderūt in eum.
Dicebat ergo ihesus ad eos qui credi-
derūt ei iudeos. Si vos māseritis in
sermone meo: vere discipuli mei eritis:
et cognoscetis veritatem: ⁊ veritas li-
berabit vos. Respōderūt ei. Semen a-
brahe sumꝰ: et nemini servivimꝰ unq̄.
Quomodo tu dicis liberi eritis? Respō-
dit eis ihesus. Amen amen dico vo-
bis: quia omīs q̄ facit peccatū servus
est peccati. Servus aūt non manet in
domo in eternum: filius manet in e-
ternum. Si ergo vos filius liberave-
rit: vere liberi eritis. Scio quia filij
abrahe estis: sed queritis me interfi-
cere: quia sermo meus nō capit in vo-
bis. Ego q̄d vidi apud patrē loquor:
et vos que vidistis apud patrem ve-
strum facitis. Respōderūt et dixerunt
ei. Pater noster abraham est. Dicit e-
is ihesus. Si filij abrahe estis: opera
abrahe facite. Nunc aūt queritis me
interficere: hominē qui veritatem vo-
bis locutus sum: quam audivi a deo.
Hoc abraham nō fecit. Vos facitis
opera patris vestri. Dixerunt itaq̄ ei.
Nos ex fornicatione non sumus nati.
Unū patrē habemꝰ deū. Dixit ergo eis
ihesus. Si deus pater vester esset. Di-
ligeretis utiq̄ me. Ego enī ex deo pces-
si et veni. Neq̄ enī a meipō veni: sed il-
le me misit. Quare loq̄lā meā non co-
gnoscitis? Quia nō potestis audire
sermonē meū. Vos ex patre dyabolo
estis: ⁊ desideria patris vestri vultis fa-
cere. Ille homicida erat ab initio: ⁊ in
veritate non stetit: quia nō est veritas
in eo. Cum loquitur mendaciū: ex pro-
prijs loquitur: quia mendax est ⁊ pa-
ter eiꝰ. Ego aūt quia veritatem dico:
non creditis michi. Quis ex vobis ar-
guet me de peccato? Si veritatem di-
co: quare vos non creditis michi?
Qui est ex deo: verba dei audit. Pro-
pterea vos nō auditis: quia ex deo nō
estis. Respōderūt ergo iudei: ⁊ dixerūt
ei. Nōne bene dicimꝰ nos quia sama-
ritanꝰ es tu: ⁊ demoniū habes? Respō-
dit ihesus. Ego demoniū nō habeo:
sed honorifico patrem meū: ⁊ vos in-
honorastis me. Ego aūt non quero
gloriā meā. Est qui querat ⁊ iudicet.
Amen amē dico vobis: si quis sermo-
nem meū servaverit mortem nō videbit
in eternum. Dixerūt ergo iudei. Nūc co-
gnovimꝰ: q̄a demoniū habes. Abra-
ham mortuus est ⁊ p̄phete: et tu dicis
si quis sermonē meū servaverit non gu-
stabit mortem in eternū? Numquid tu
maior es patre nr̄o abrahā q̄ mortuꝰ
est? Et p̄phete mortui sūt. Quē teipm
facis? Respōdit ihesus. Si ego glori-
fico meipm: gloria mea nichil ē. Est
pater meꝰ qui glorificat me: quē vos
dicitis quia deus noster ē ⁊ nō cogno-
vistis eum. Ego aūt novi eum. Et si
dixero quia non scio eum: ero similis
vobis mendax. Sed scio eum: et ser-
monem eius servo. Abraham pater
vester exultavit ut videret diē meum:
et vidit: ⁊ gavisus est. Dixerūt ergo iu-
dei ad eū. Quinquaginta ānos nondū
habes: ⁊ abraham vidisti? Dixit eis
ihesus. Amen amen dico vobis: an-
teq̄ abraham fieret ego sum. Tulerūt
ergo lapides ut iacerēt ī eū. Ihesus aūt
abscōdit se: ⁊ exivit de templo. IX.

Et p̄teriens ihesus vidit hominē
cecū a nativitate: ⁊ interrogave-
runt eū discipli eiꝰ. Rabbi quis pecca-
vit hic aut parentes eiꝰ: ut cecus nasce-
retur? Respondit ihesus. Neq̄ hic pec-
cavit neq̄ parentes eius: sed ut mani-
festentur opera dei in illo. Me oportet
operari opera eius qui misit me do-
nec dies est. Venit nox: quādo nemo
potest operari. Quādiu sum ī mūdo:
lux sum mūdi. Hoc cū dixisset expuit
in terrā: et fecit lutū ex sputo: et linivit
lutum sup oculos eius: ⁊ dixit ei. Va-
de lava in natatoria syloe: q̄d interp̄-
tatur missus. Abijt ergo ⁊ lavit: et ve-
nit videns. Itaq̄ vicini ⁊ qui viderāt
eum prius quia mendicꝰ erat dicebāt.
Nōne hic est qui sedebat et mendica-
bat? Alij dicebāt quia hic est: alij au-
tem nequaq̄: sed similis est eiꝰ. Ille ve-
ro dicebat: quia ego sum. Dicebāt er-
go ei. Quomō aperti sunt tibi oculi?
Respōdit. Ille homo qui dicit ihesus
lutum fecit: ⁊ unxit oculos meos: ⁊ di-
xit michi. Vade ad natatoriā syloe: ⁊
lava. Et abij: ⁊ lavi: ⁊ video. Et dixerūt
ei. Ubi ē ille? Ait. Nescio. Adducūt eū
ad phariseos qui cecus fuerat. Erat
autē sabbatū quādo lutū fecit ihesus:
et aperuit oculos eiꝰ. Iterū ergo inter-
rogabāt eū pharisei quomō vidisset.
Ille autē dixit eis. Lutū michi posuit
sup oculos: ⁊ lavi et video. Dicebant
ergo ex phariseis quidā. Non est hic
homo a deo: qui sabbatū nō custodit.
Alij aūt dicebāt. Quomō potest ho-
mo peccator hec signa facere? Et scisma
erat inter eos. Dicunt ergo ceco iterū.
Tu quid dicis de eo qui aperuit oclos
tuos? Ille autē dixit: quia p̄pheta est.
Non crediderunt ergo iudei de illo q̄a
cecus fuisset ⁊ vidisset: donec vocave-
runt parentes eius qui viderat: et in-
terrogaverūt eos dicentes. Hic est filiꝰ
vester: quē vos dicitis quia cecus na-
tus est? Quomō ergo nunc videt? Re-
sponderūt eis parentes eius: ⁊ dixerūt.
Scimus quia hic est filiꝰ noster: ⁊ q̄a
cecus natus est. Quomō aūt nūc vide-
at nescimus: aut quis eiꝰ aperuit ocu-
los nos nescimus. Ipm interrogate.
Etatem habet: ip̄e de se loquatur. Hec
dixerūt parentes eiꝰ: qui timebāt iude-
os. Iam enim cōspiraverāt iudei: ut
si quis eum cōfiteretur esse cristū extra
synagogā fieret. Propterea parentes
eius dixerūt: quia etatem habet: ip̄m
interrogate. Vocaverūt ergo rursum
hominē qui fuerat cecus: et dixerūt ei.
Da gloriā deo. Nos scimus quia hic
homo peccator est. Dixit ergo eis ille.
Si peccator est nescio: unū scio: quia
cecus cū essem modo video. Dixerunt
ergo illi. Quid fecit tibi? Quomō ape-
ruit tibi oculos? Respondit eis. Dixi
vobis iam: ⁊ audistis. Quid iterū vul-
tis audire? Numquid et vos vultis di-
scipli eius fieri? Maledixerūt ergo ei: ⁊
dixerūt. Tu discipulus illius sis: nos
aūt moysi discipuli sumus. Nos sci-
mus quia moysi locutus est deꝰ: hūc
autem nescimus unde sit. Respondit
ille homo: et dixit eis. In hoc enim

mirabile est q̄a vos nescitis unde sit:
et aperuit meos oculos. Scimus aūt
quia peccatores deus non audit: sed
si quis dei cultor est ⁊ volūtatem eius
facit: hunc exaudit. A seculo non est
auditū: quia quis aperuit oculos ce-
ci nati. Nisi esset hic a deo: non pote-
rat facere quicq̄. Respōderūt: ⁊ dixerūt
ei. In peccatis natus es totus: ⁊ tu do-
ces nos? Et eiecerūt eum foras. Audi-
vit ihesus quia eiecerūt eum foras: et
cum invenisset eum dixit ei. Tu credis
in filiū dei? Respōdit ille ⁊ dixit. Quis
est dn̄e ut credā in eum? Et dixit ei ihe-
sus. Et vidisti eum: et q̄ loquitur tecū
ipse est. At ille ait. Credo dn̄e. Et pci-
dens adoravit eum. Et dixit ei ihesus.
In iudiciū ego in hūc mūdum veni:
ut qui non vident videāt: et qui vidēt
ceci fiant. Et audierūt quidā ex phari-
seis qui cū ipo erant: ⁊ dixerūt ei. Nun-
quid et nos ceci sumus? Dixit eis
ihesus. Si ceci essetis non haberetis
peccatum. Nunc vero dicitis quia vi-
dem⁹: peccatum vestrum manet. X

Amen amen dico vobis: qui non
intrat p hostiū in ovile sed ascē-
dit aliūde: ille fur est ⁊ latro. Qui aūt
intrat per hostiū: pastor est oviū. Hu-
ic hostiarius aperit: ⁊ oves vocem e-
ius audiūt. Et ꝓprias oves vocat no-
minatim: ⁊ educit eas. Et cum ꝓprias
oves emiserit ante eas vadit: ⁊ oves
illū sequūtur: quia sciūt vocem eius.
Alienū aūt non sequūtur: sed fugiūt
ab eo: quia non noverunt vocem alie-
noꝝ. Hoc ꝓverbiū dixit eis ihesus. Il-
li aūt non cognoverūt quid loquere-
tur eis. Dixit ergo eis iterū ihesus. Amē
amē dico vobis: quia ego sum hostiū
oviū. Omnes q̄tq̄t venerūt fures sunt
et latrones: sed nō audierūt eos oves.
Ego sū hostiū. Per me si quis introie-
rit salvabitur: ⁊ ingredietur ⁊ egredie-
tur: ⁊ pascua inveniet. Fur nō venit:
nisi ut furetur ⁊ mactet ⁊ pdat. Ego ve-
ni ut vitam habeāt: et abundantius
habeāt. Ego sum pastor bonus. Bo-
nus pastor animā suā dat p ovibus
suis. Mercennari⁹ aūt ⁊ q̄ non est pa-
stor cui⁹ non sunt oves ꝓprie: videt lu-
pum venientē ⁊ dimittit oves ⁊ fugit: ⁊
lupus rapit: ⁊ dispgit oves. Mercēna-
rius aūt fugit quia mercennari⁹ est: ⁊
non ptinet ad eum de ovibus. Ego
sum pastor bon⁹: ⁊ cognosco meas:
et cognoscūt me mee. Sicut novit me
pater: et ego agnosco patrē: et animā
meā pono p ovibꝫ meis. Et alias o-
ves habeo que nō sūt ex hoc ovili: ⁊ il-
las oportet me adducere ⁊ vocem meā
audient: et fiet unū ovile et un⁹ pastor.
Propterea me pater diligit: quia ego
pono animā meā: ut iterū sumā eam.
Nemo tollit eam a me: sed ego pono
eam a meipō. Potestatem habeo po-
nendi eam: ⁊ potestatem habeo iterū
sumendi eam. Hoc mandatū accepi
a patre meo. Dissensio iterū facta est
inter iudeos: ꝓpter sermones hos. Di-
cebāt aūt multi ex ipis. Demoniū ha-
bet ⁊ insanit. Quid eum auditis? Alij
dicebant. Hec verba non sunt demo-
niū habentis. Nunquid demonium
potest cecorum oculos aperire? Facta
sunt autē encenia in iherosolimis: et
hyems erat. Et ambulabat ihesus in
templo in porticu salomonis. Circū-
dederūt ergo eum iudei: et dicebant ei.
Quousq̄ animam nostram tollis?
Si tu es cristus: dic nobis palam. Re-
spondit eis ihesus. Loquor vobis: et
non creditis. Opera q̄ ego facio ī noīe
patris mei: hec testimoniū ꝑhibent de

me. Sed vos non creditis: quia non
estis ex ovibus meis. Oves mee vocē
meam audiūt: ⁊ ego cognosco eas: et
sequūtur me. Et ego vitam eternā do
eis: ⁊ non peribūt in eternū: ⁊ nō rapi-
et eas quisq̄ de manu mea. Pater me-
us q̄d dedit michi maius omnibus ē:
et nemo potest rapere de manu patris
mei. Ego ⁊ pater unū sumus. Sustu-
lerūt lapides iudei: ut lapidarent eū.
Respōdit eis ihesus. Multa bona o-
pera ostendi vobis ex patre meo. Pro-
pter q̄d eoꝝ op⁹ me lapidatis? Respō-
derūt ei iudei. De bono opere non la-
pidamus te: sed de blasphemia: ⁊ q̄a
tu homo cum sis: facis teipm̄ deū. Re-
spondit eis ihesus. Nōne scriptū ē in
lege vestra quia ego dixi dij estis? Si
illos dixit deos ad quos sermo dei fa-
ctus est: ⁊ non potest solvi scriptura:
quē pater sanctificavit et misit in mū-
dum vos dicitis quia blasphemas
quia dixi filius dei sum? Si nō facio
opera patris mei: nolite credere michi.
Si aūt facio: ⁊ si michi nō vultis cre-
dere operibus credite: ut cognoscatis
et credatis: quia in me est pater: ⁊ ego
in patre. Querebāt ergo eū apphende-
re: ⁊ exivit de manibus eoꝝ. Et abijt
iterū trās iordanem in eum locū ubi e-
rat iohānes baptizās pmū: ⁊ mās it il-
lic. Et multi venerūt ad eū et dicebāt: q̄a
iohānes q̄dē signū fecit nullū. Omnia
aūt quecūq̄ dixit iohānes de hoc vera
erant: et multi crediderūt in eum. XI

Erat autē quidā languens laza-
rus a bethania: de castello ma-
rie ⁊ marthe sororū eius. Maria aūt
erat que unxit dn̄m unguento: ⁊ exter-
sit pedes eius capillis suis: cui⁹ frater
lazarus infirmabat̄. Miserūt ergo so-
rores eius ad eum dicētes. Domine:
ecce quē amas infirmatur. Audiens
aūt ihesus: dixit eis. Infirmitas hec
non est ad mortem: sed p gloria dei:
ut glorificetur fili⁹ dei per eam. Dilige-
bat aūt ihesus martham: ⁊ sororem
eius mariā ⁊ lazarū. Ut ergo audivit
quia infirmabatur: tunc quidē mān sit
in eodem loco duobus diebus. Dein-
de post hec dicit discipulis suis. Eam⁹
in iudeā iterū. Dicūt ei discipli. Rabbi
nunc querebāt te iudei lapidare: ⁊ iterū
vadis illuc? Respōdit ihesus. Nōne
duodecim sūt hore diei? Si quis ābu-
laverit in die non offendit: q̄a lucem
hui⁹ mūdi videt. Si aūt ambulave-
rit in nocte offendit: quia lux non est
in eo. Hec ait: ⁊ post hec dicit eis. La-
zarus amicus noster dormit: sed va-
do ut a somno exsuscitem eū. Dixerūt
ergo discipli eius. Dn̄e: si dormit sal-
vus erit. Dixerat aūt ihesus de morte
eius: illi aūt putaverūt quia de dormi-
tione somni diceret. Tunc ergo ihesus
dixit eis manifeste. Lazarus mortuus
est: et gaudeo ꝓpter vos ut credatis:
quoniā non eram ibi. Sed eam⁹ ad
eum. Dixit ergo thomas qui dicitur
didimus ad cōdiscipulos. Eamus et
nos: et moriamur cū eo. Venit itaq̄
ihesus: et invenit eum quatuor dies
iam in monumēto habentem. Erat
aūt bethania iuxta iherosolimā quasi
stadijs quindecim. Multi aūt ex iude-
is venerant ad martham ⁊ mariā: ut
cōsolarent̄ eas de fratre suo. Martha
ergo ut audivit q̄a ihesus venit occur-
rit illi: maria aūt domi sedebat. Dixit
ergo martha ad ihesū. Dn̄e: si fuisses
hic frater meus non fuisset mortuus.
Sed ⁊ nunc scio: q̄a quecūq̄ poposce-
ris a deo dabit tibi de⁹. Dicit illi ihesus.
Resurget frater tuus. Dicit ei martha.

Scio quia resurget · ĩ resurrectione in
nouissimo die. Dixit ei ihesus. Ego sũ
resurrectio ⁊ vita. Qui credit in me etiã
si mortuus fuerit viuet: ⁊ omnis qui
viuit ⁊ credit in me: non morietur in
eternũ. Credis hoc? Ait illi. Utiq; dñe.
Ego credidi quia tu es cristus filiꝰ dei:
qui in hunc mũdum venisti. Et cum
hec dixisset: abijt ⁊ vocauit mariam
sororem suã silẽtio dicens. Magister
adest: et vocat te. Illa ut audiuit sur-
git cito: ⁊ venit ad eum. Nondũ enim
venerat ihesus in castellũ: sed erat ad-
huc in illo loco ubi occurrat ei mar-
tha. Iudei ergo qui erant cum ea ĩ do-
mo ⁊ consolabãtur eam cũ vidissent
mariam quia cito surrexit et exijt: se-
cuti sunt eam dicẽtes. Quia vadit ad
monumentũ ut ploret ibi. Maria er-
go cum venisset ubi erat ihesus: vidẽs
eum cecidit ad pedes eiꝰ ⁊ dixit ei. Do-
mine · si fuisses hic non esset mortuus
frater meus. Ihesus ergo ut vidit eã
plorantem et iudeos qui venerant cũ
ea plorantes infremuit spiritu: ⁊ turba-
uit seipm̃ ⁊ dixit. Ubi posuistis eum?
Dicunt ei. Dñe: veni ⁊ vide. Et lacri-
matus est ihesus. Dixerũt ergo iudei.
Ecce quomõ amabat eum. Quidam
aũt ex ipis dixerũt. Non poterat hic
qui aperuit oculos ceci nati facere: ut
hic nõ moreret? Ihesus ergo rursum
fremens in semetipso venit ad monu-
mentũ. Erat aũt spelunca · ⁊ lapis sup-
positus erat ei. Ait ihesus. Tollite la-
pidem. Dicit ei martha soror eiꝰ · qui
mortuus fuerat dñe iam fetet: qua-
driduanus enim est. Dicit ei ihesus.
Nõne dixi tibi: quoniã si credideris
videbis gloriã dei? Tulerũt ergo lapi-
dem. Ihesus aũt eleuans sursum ocu-
lis dixit. Pater gratias ago tibi qm̃
audisti me. Ego aũt sciebã quia semp
me audis: sed ꝓpter ppłm q̃ circũstat di-
xi: ut credant quia tu me misisti. Hec
cum dixisset: voce magna clamauit.
Lazare veni foras. Et statim ꝓdijt q̃
fuerat mortuus ligatus manus et pe-
des institis: ⁊ facies illius sudario e-
rat ligata. Dixit eis ihesus. Soluite
eum: ⁊ sinite abire. Multi ergo ex iude-
is qui venerãt ad mariã et martham
et viderant que fecit ihesus: credide-
runt in eum. Quidã autẽ ex ipis abie-
runt ad phariseos: ⁊ dixerunt eis que
fecit ihesus. Collegerũt ergo põtifices
et pharisei conciliũ ⁊ dicebant. Quid
facimus: quia hic homo multa signa
facit? Si dimittimus eum sic: om̃es
credent in eum. Et venient romani: et
tollent locum nostrũ ⁊ gentem. Unus
aũt ex ipis cayphas nomine: cũ esset
pontifex anni illius dixit eis. Vos ne-
scitis quicq̃ nec cogitatis: quia expe-
dit vobis ut unus moriat̃ homo ꝓ
ppło: ⁊ non tota gens pereat. Hoc au-
tem a semetipo non dixit: sed cum esset
pontifex anni illius ꝓphetauit: q̃a ihe-
sus moriturꝰ erat ꝓ gente. Et nõ tan-
tum ꝓ gente: sed ut filios dei qui erãt
dispsi congregaret in unũ. Ab illo er-
go die cogitauerunt ut interficerent eũ.
Ihesus ergo iam non ĩ palam ãbula-
bat apud iudeos: sed abijt in regionẽ
iuxta desertum in ciuitatem que dicit̃
effrem: ⁊ ibi morabatur cum discipulis
suis. Proximum autem erat pascha
iudeoꝝ · ⁊ ascenderũt multi iherosoli-
mam de regione ante pascha: ut san-
ctificarent seipos. Querebant ergo ihe-
sum: ⁊ colloquebantur ad inuicem in
templo stantes. Quid putatis quia
non venit ad diem festum istum? De-
derant autem pontifices et pharisei

mandatum: ut si quis cognouerit u-
bi sit indicet: ut apprehendãt eũ. XII
Ihesus ergo ante sex dies pasche venit
bethaniam ubi lazarus fuerat mortu-
us: quẽ suscitauit ihesus. Fecerũt aũt
ei cenã ibi et martha ministrabat: la-
zarus vero unus erat ex discũbẽtibus
cum eo. Maria ergo accepit librã un-
guenti nardi pistici p̃ciosi ⁊ unxit pedes
ihesu: ⁊ extersit pedes eiꝰ capillis suis:
et domꝰ impleta est ex odore unguẽti.
Dixit ergo unus ex discipulis eius iu-
das scariothis qui erat eum traditurꝰ.
Quare hoc unguentũ non venijt tre-
centis denarijs: ⁊ datum est egenis?
Dixit aũt hoc nõ quia de egenis pti-
nebat ad eum: sed quia fur erat: et lo-
culos habẽs ea que mittebantur por-
tabat. Dixit ergo ihesus. Sine illã:
ut ĩ diẽ sepulture mee fuet illud. Pau-
peres enim semp habetis vobiscũ: me
aũt nõ semp habetis. Cognouit ergo
turba multa ex iudeis quia illic est: ⁊
venerunt non ꝓpter ihesum tantũ: sed
ut lazarũ viderẽt quẽ suscitauit a mor-
tuis. Cogitauerũt aũt principes sacer-
dotũ ut ⁊ lazarũ interficerent: q̃a multi
propter illũ abibant ex iudeis: ⁊ crede-
bant in ihesum. In crastinũ autẽ tur-
ba multa que venerat ad diem festũ
cum audissent quia venit ihesus ihe-
rosolimã acceperũt ramos palmaꝝ:
et ꝓcesserũt obuiam ei et clamabant:
osanna · benedictus qui venit in nõie
dñi rex israhel. Et inuenit ihesus asel-
lum: ⁊ sedit sup eum sicut scriptum est.
Noli timere filia syon: ecce rex tuus ve-
nit sedens sup pullũ asine. Hec nõ co-
gnouerũt discipli eiꝰ p̃mũ: sed quãdo
glorificatus est ihesus tunc recordati
sunt quia hec erant scripta de eo: ⁊ hec
fecerunt ei. Testimoniũ ergo ꝑhibebat
turba que erat cum eo quãdo lazarũ
vocauit de monumento: ⁊ suscitauit
eum a mortuis. Propterea ⁊ obuiam
venit ei turba: quia audierũt eũ fecisse
hoc signũ. Pharisei ergo dixerunt ad
semetipos. Videtis quia nichil ꝓfici-
mus? Ecce mũdus totus post eũ abijt.
Erãt aũt quidã gentiles ex hijs q̃ ascẽ-
derãt ut adorarẽt in die festo. Hij ergo
accesserunt ad philippũ qui erat a beth-
sayda galilee: ⁊ rogabant eum dicẽtes.
Domine: volumꝰ ihesum videre. Ve-
nit philippus: et dicit ãdree. Andreas
rursum ⁊ philippus dixerũt ihesu. Ihe-
sus aũt respõdit eis dicens. Venit ho-
ra ut clarificetur filiꝰ hominis. Amẽ
amen dico vobis: nisi granũ frumẽti
cadens in terram mortuũ fuerit: ipm̃
solum manet. Si aũt mortuũ fuerit:
multum fructũ affert. Qui amat ani-
mam suã: ꝑdet eam. Et qui odit ani-
mam suã in hoc mũdo: in vitã eternã
custodit eã. Si quis michi ministrat:
me sequatur. Et ubi sum ego: illic et
minister meus erit. Si quis michi mi-
nistrauerit: honorificabit eum pater
meus. Nunc anima mea turbata est.
Et quid dicã? Pater saluifica me ex
hac hora. Sed ꝓpterea veni in horam
hãc. Pater clarifica nomẽ tuũ. Venit
ergo vox de celo dicens. Clarificaui: ⁊
iterũ clarificabo. Turba ergo que sta-
bat et audierat dicebat tonitruũ esse fa-
ctum. Alij aũt dicebãt. Angelus ei lo-
cutus est. Respõdit ihesus: ⁊ dixit. Nõ
propt̃ me hec vox venit: sed ꝓpter vos.
Nunc iudiciũ est mũdi. Nũc princeps
huiꝰ mũdi eicietur foras. Et ego si ex-
altatus fuero a terra: omnia traham
ad meipm̃ hoc aũt dicebat: significãs
qua morte esset moriturus. Respõdit
ei turba. Nos audiuimus ex lege · q̃a

cristus manet in eternũ. Et quomodo
tu dicis oportet exaltari filiũ hoīs? Et
quis ē iste filius hominis? Dixit ergo
eis ihesus. Adhuc modicũ lumē in
vobis est. Ambulate dum lucem habe-
tis: ut non tenebre vos cōprehendāt.
Et qui ambulat ī tenebris: nescit quo
vadit. Dum lucem habetis credite in
lucem: ut filii lucis sitis. Hec locutꝰ est
ihesus: et abiit ⁊ abscōdit se ab eis. Cũ
aũt tanta signa fecisset coram eis nō
credebāt in eum: ut sermo ysaie imple-
retur quē dixit. Dñe quis credidit au-
ditui nr̄o: et brachiũ dñi cui reuelatũ
est? Propterea non poterāt credere: q̄a
iterũ dixit ysaias. Excecauit oculos eo-
rum ⁊ indurauit cor eorũ: ut non vi-
deant oculis ⁊ intelligāt corde et con-
uertantur ⁊ sanem eos. Hec dixit ysai-
as quādo vidit gloriā eius: ⁊ locutꝰ
est de eo. Verũtamē et ex principibus
multi crediderũt in eum: sed ꝓpter pha-
riseos nō cōfitebantur: ut de synago-
ga nō eicerentur. Dilexerũt enim glo-
riam hominũ magis q̄ gloriam dei.
Ihesus aũt clamauit ⁊ dixit. Qui cre-
dit in me: nō credit in me· sed in eum
qui misit me. Et qui videt me: videt
eum qui misit me. Ego lux in mundũ
veni: ut oīs qui credit in me in tene-
bris non maneat. Et si quis audierit
verba mea ⁊ non custodierit: ego non
iudico eũ. Non enim veni ut iudicem
mũdũ: sed ut saluificem mundũ. Qui
spernit me et non accipit verba mea:
habet q̄ iudicet eum. Sermo quē locu-
tus sum: ille iudicabit eum in nouissi-
mo die. Quia ego ex meip̄o nō sũ lo-
cutus: sed q̄ misit me pater ipse michi
mandatũ dedit: quid dicam et quid
loquar. Et scio: quia mādatũ eiꝰ vita
eterna est. Que ergo ego loquor: sicut
dixit michi pater sic loquor. xiii

Ante diem festũ pasche sciens ihe-
sus q̄a venit hora eiꝰ ut trāseat
ex hoc mũdo ad patrem: cũ dilexisset
suos qui erant in mũdo: in finem di-
lexit eos. Et cena facta cum dyabolus
iam misisset in cor ut traderet eum iu-
das simonis scariothis: sciens quia
omnia dedit ei pater in manus et q̄a
a deo exiuit et ad deum vadit: surgit
a cena ⁊ ponit vestimenta sua: et cũ ac-
cepisset lintheum p̄cinxit se. Deinde mi-
sit aquā ī peluim: ⁊ cepit lauare pedes
discipulorũ: ⁊ extergere lintheo quo erat
p̄cinctus. Venit ergo ad simonem pe-
trum. Et dicit ei petrus. Dñe tu michi
lauas pedes? Respondit ihesus: ⁊ di-
xit ei. Quod ego facio tu nescis modo:
scies aũt postea. Dicit ei petrus. Non
lauabis michi pedes in eternũ. Respō-
dit ei ihesus. Si non lauero te: nō ha-
bebis partem mecũ. Dicit ei simon pe-
trus. Domine: nō tantũ pedes meos:
sed ⁊ manus et caput. Dicit ei ihesus.
Qui lotus est nō indiget nisi ut pedes
lauet: sed est mũdus totꝰ. Et vos mũ-
di estis: sed non omnes. Sciebat enī
quisnam esset qui traderet eum. Pro-
pterea dixit: non estis mũdi omnes.
Postq̄ ergo lauit pedes eorũ accepit
vestimenta sua: et cum recubuisset iterũ
dixit eis. Scitis quid fecerim vobis?
Vos vocatis me magister ⁊ domine:
et bene dicitis. Sum etenim. Si ergo
ego laui pedes vestros dominꝰ ⁊ ma-
gister: ⁊ vos debetis alter alteriꝰ laua-
re pedes. Exemplũ enim dedi vobis:
ut quēadmodũ ego feci vobis ita et
vos faciatis. Amen amē dico vobis:
nō est seruus maior domino suo: neq̄
apostolus maior est eo qui misit illũ.
Si hec scitis: beati eritis si feceritis ea.
Non de omnibus vobis dico. Ego
scio quos elegerim. Sed ut adimple-
atur scriptura: qui mādūcat mecũ pa-
nem leuabit contra me calcaneũ suũ.
Amodo dico vobis priusq̄ fiat: ut
cũ factũ fuerit credatis quia ego sum.
Amen amen dico vobis: qui accipit
si quem misero me accipit. Qui autem
me accipit: accipit eum qui me misit.
Cum hec dixisset ihesus turbatus est
spiritu: ⁊ p̄testatus est ⁊ dixit. Amen
amen dico vobis: quia unus ex vobis
tradet me. Aspiciebāt ergo ad inuicē
discipuli: hesitātes de quo diceret. Erat
ergo recumbens unus ex discipulis e-
ius in sinu ihesu: quem diligebat ihe-
sus. Innuit ergo huic simon petrus:
et dixit ei. Quis est de quo dicit? Ita-
q̄ cum recubuisset ille supra pectꝰ ihe-
su: dicit ei. Dñe quis est? Respōdit ihe-
sus. Ille est: cui ego intinctũ panē por-
rexero. Et cum intinxisset panē: dedit
iude simonis scariothis. Et post bu-
cellā introiuit in eum sathanas. Et di-
cit ei ihesus. Quod facis fac citiꝰ. Hoc
aũt nemo sciuit discũbentiũ: ad quid
dixerit ei. Quidā enim putabāt quia
loculos habebat iudas q̄ dixisset ei
ihesus· eme ea que opus sunt nobis
ad diem festũ: aut egenis ut aliquid
daret. Cũ ergo accepisset ille buccellā:
exiuit cōtinuo. Erat aũt nox. Cũ ergo
exisset dixit ihesus. Nunc clarificatus
est filius hominis: ⁊ deus clarificatꝰ
est in eo. Si deus clarificatꝰ est in eo:
et deus clarificabit eum in semetip̄o: et
continuo clarificabit eum. Filioli: ad-
huc modicũ vobiscum sum. Queretis
me: et sicut dixi iudeis quo ego vado
vos non potestis venire. Et vobis di-
co modo. Mādatũ nouũ do vobis: ut
diligatis inuicē sicut dilexi vos: ut et
vos diligatis inuicē. In hoc cognoscēt
omnes quia discipuli estis mei: si dile-
ctionē habueritis ad inuicem. Dicit
ei simon petrus. Dñe quo vadis? Re-
spondit ihesus. Quo ego vado non
potes me modo sequi: sequeris autē
postea. Dicit ei petrus. Quare nō pos-
sũ te sequi modo? Aīam meā ꝓ te po-
nam. Respōdit ei ihesus aīam tuā ꝓ
me pones? Amē amē dico tibi: nō cāta-
bit gallꝰ donec ter me neges. xiiii

Et ait discipulis suis. Non turbetur
cor vestrũ. Creditis in deũ: et in
me credite. In domo patris mei man-
siones multe sunt. Si quo minus: di-
xissem vobis quia vado parare vobis
locum. Et si abiero ⁊ p̄parauero vobis
locum: iterũ venio ⁊ accipiam vos ad
meip̄m: ut ubi sum ego ⁊ vos sitis. Et
quo ego vado scitis: ⁊ viam scitis. Di-
cit ei thomas. Dñe: nescimus quo va-
dis. Et quomō possumꝰ viam scire?
Dicit ei ihesus. Ego sum via· ⁊ veritas·
et vita. Nemo venit ad patrem nisi ꝑ
me. Si cognouissetis me: et patrē me-
um utiq̄ cognouissetis. Et amodo
cognoscetis eũ: ⁊ vidistis eum. Dicit ei
philippus. Dñe: ostende nobis patrē et
sufficit nobis. Dicit ei ihesus. Tanto
tp̄e vobiscũ sũ et nō cognouistis me?
Philippe: qui videt me videt ⁊ patrem.
Quomō tu dicis ostende nobis patrē?
Non credis quia ego in patre: ⁊ pater
in me est? Verba que ego loquor vo-
bis· a meip̄o non loquor. Pater aũt
in me manens: ip̄e facit opera. Non
creditis quia ego in patre: ⁊ pater ī me
est? Alioquin ꝓpter opera ip̄a credite.
Amen amen dico vobis: qui credit in
me opera que ego facio ⁊ ip̄e faciet: et
maiora horũ faciet. Quia ego ad pa-
trem vado: ⁊ q̄dcūq̄ pecieritis patrem

in nomine meo hec faciã: ut glorificet̃
pater in filio. Si quid petieritis me ĩ
nomine meo hec faciam. Si diligitis
me: mandata mea seruate. Et ego ro-
gabo patrem et aliũ paraclitũ dabit
vobis ut maneat vobiscũ ĩ eternũ spi-
ritũ veritatis: quẽ mundꝰ nõ potest ac-
cipere: quia non videt eũ nec scit eum.
Vos aũt cognoscitis eum: q̃a apud
vos manebit: ⁊ in vobis erit. Non
relinquã vos orphanos: veniam ad
vos. Adhuc modicũ: ⁊ mũdus me iã
non videt. Vos aũt videbitis me: q̃a
ego viuo et vos viuetis. In illo die
vos cognoscetis quia ego sum ĩ patre
meo: ⁊ vos in me: ⁊ ego ĩ vobis. Qui
habet mãdata mea ⁊ seruat ea: ille est
qui diligit me. Qui aũt diligit me: di-
ligetur a patre meo. Et ego diligam
eum: et manifestabo ei meipm̃. Dicit
ei iudas: nõ ille scariothis. Domine
quid factũ est q̃a manifestaturꝰ es no-
bis teipm̃: et non mũdo? Respondit
ihesus: et dixit ei. Si quis diligit me
sermonẽ meũ seruabit: et pater meꝰ di-
liget eum: ⁊ ad eum veniemus: ⁊ man-
sionẽ apud eum faciemꝰ. Qui non di-
ligit me: sermones meos non seruat.
Et s̃monẽ quẽ audistis non est meꝰ:
sed eiꝰ qui misit me patris. Hec locu-
tus sum vobis: apud vos manens.
Paraclitus aũt spiritus sanctus quẽ
mittet pater in nomine meo ille vos
docebit omĩa: ⁊ suggeret vobis omĩa
quecunq; dixero vobis. Pacem relin-
quo vobis: pacem meam do vobis.
Non quomõ mũdus dat: ego do vo-
bis. Non turbetur cor vestrũ: neq; for-
midet. Audistis quia ego dixi vobis:
vado ⁊ venio ad vos. Si diligeretis
me. gauderetis utiq; quia vado ad
patrem: quia pater maior me est. Et

nunc dixi vobis priusq̃ fiat: ut cum
factũ fuerit credatis. Iam non multa
loquar vobiscũ. Venit enim prĩceps
mũdi huiꝰ: et in me non habet quicq̃.
Sed ut cognoscat mũdus q̃a diligo
patrẽ: et sicut mãdatũ dedit michi pater
sic facio. Surgite: eamꝰ hinc. XV

Ego sum vitis vera: ⁊ pater meus
agricola est. Omnẽ palmitem
in me non ferentem fructũ tollet eum:
et omnẽ qui fert fructũ purgabit eum:
ut fructũ plus afferat. Iam vos mũdi
estis: ꝓpter sermonẽ quẽ locutus sum
vobis. Manete ĩ me: ⁊ ego in vobis.
Sicut palmes nõ potest ferre fructũ a se-
metipõ nisi mãserit in vite: sic nec vos
nisi in me mãseritis. Ego sum vitis:
vos palmites. Qui manet in me et
ego in eo hic fert fructũ multũ: quia si-
ne me nichil potestis facere. Si quis
in me non manserit mittetur foras si-
cut palmes ⁊ arescet: ⁊ colligent eum
et in ignem mittent ⁊ ardet. Si man-
seritis in me ⁊ verba mea in vobis mã-
serint: q̃dcunq; volueritis petetis: ⁊ fi-
et vobis. In hoc clarificatus est pater
meus. ut fructũ plurimũ afferatis: et
efficiamini mei discipli. Sicut dilexit
me pater: ⁊ ego dilexi vos. Manete in
dilectione mea. Si p̃cepta mea serua-
veritis manebitis in dilectione mea:
sicut ⁊ ego patris mei p̃cepta seruaui:
et maneo ĩ eiꝰ dilectione. Hec locutꝰ sũ
vobis: ut gaudiũ meũ sit in vobis: et
gaudiũ vestrũ impleatur. Hoc est pre-
ceptũ meũ: ut diligatis inuicẽ sicut di-
lexi vos. Maiorẽ hac dilectionẽ nemo
habet: q̃ ut animã suã ponat quis ꝓ
amicis suis. Vos amici mei estis: si fe-
ceritis que ego p̃cipio vobis. Iam nõ
dicam vos seruos: quia seruus nescit
quid faciat dñs eius. Vos autẽ dixi

amicos: q̃a omĩa quecũq; audiui a
patre meo nota feci vobis. Nõ vos me
elegistis sed ego elegi vos: ⁊ posui vos
ut eatis ⁊ fructũ afferatis: ⁊ fructus ve-
ster maneat: ut q̃dcũq; pecieritis patrẽ
in nomine meo det vobis. Hec mãdo
vobis: ut diligatis inuicem. Si mun-
dus vos odit: scitote quia me priorẽ
vobis odio habuit. Si de mundo fu-
issetis: mundus q̃d suũ erat diligeret.
Quia vero de mũdo nõ estis. sed ego
elegi vos de mũdo: ꝓpterea odit vos
mũdus. Memẽtote s̃monis mei: quẽ
ego dixi vobis. Nõ est seruus maior
dño suo. Si me ꝑsecuti sunt et vos ꝑ-
sequent̃. Si sermonẽ meũ seruauerũt:
et vr̃m seruabũt. Sed hec omĩa facient
vobis ꝓpter nomẽ meũ: quia nesciũt
eum qui misit me. Si non venissem
et locutus fuissem eis: peccatũ non ha-
berent. Nunc aũt excusationẽ non ha-
bent de peccato suo. Qui me odit: et
patrẽ meũ odit. Si opera nõ fecissem
in eis que nemo alius fecit: peccatum
non haberent. Nunc autem et viderũt
et oderũt: ⁊ me ⁊ patrẽ meũ. Sed ut ad-
impleat̃ s̃mo q̇ in lege eoꝝ scriptus ẽ:
quia odio habuerũt me gratis. Cum
aũt venerit paraclitus quẽ ego mittã
vobis a patre spiritũ veritatis q̇ a pa-
tre ꝓcedit: ille testimoniũ ꝑhibebit de
me. Et vos testimonium ꝑhibebitis:
quia ab inicio mecum estis. XVI

Hec locutꝰ sum vobis: ut nõ scan-
dalizemini. Absq; synagogis
facient vos. Sed venit hora: ut omĩs
qui interficit vos arbitretur obsequiũ
se prestare deo. Et hec facient vobis:
quia nõ nouerũt patrẽ neq; me. Sed
hec locutꝰ sũ vobis: ut cũ venerit hora
eoꝝ. reminiscamini: q̃a ego dixi vobis.
Hec autem vobis ab inicio nõ dixi:
quia vobiscũ eram. Et nunc vado ad
eum qui misit me: ⁊ nemo ex vobis in-
terrogat me quo vadis. Sed quia hec
locutus sum vobis: tristicia implebit
cor vestrũ. Sed ego veritatem dico vo-
bis: expedit vobis ut et ego vadã. Si
enim non abiero: paraclitus non ve-
niet ad vos. Si aũt abiero: mittã eũ
ad vos. Et cũ venerit: ille arguet mũ-
dum de peccato et de iusticia et de iu-
dicio. De peccato quidẽ: q̃a nõ credide-
rũt ĩ me. De iusticia vero: q̃a ad patrẽ
vado: ⁊ iã nõ videbitis me. De iudicio
aũt: quia princeps mũdi huiꝰ iã iudi-
catus est. Adhuc multa habeo vobis
dicere: sed non potestis portare modo.
Cum aũt venerit ille spiritꝰ veritatis:
docebit vos omnẽ veritatem. Non e-
nim loquetur a semetipõ: sed quecũq;
audiet loquetur: ⁊ q̃ ventura sunt an-
nũciabit vobis. Ille me clarificabit:
q̃a de meo accipiet: ⁊ annũciabit vo-
bis. Omĩa quecũq; habet pater mea
sũt. Propterea dixi q̃a de meo accipiet:
et annũciabit vobis. Modicũ ⁊ iam
nõ videbitis me. ⁊ iterũ modicũ ⁊ vide-
bitis me: quia vado ad patrem. Dixe-
runt ergo ex discipulis eius ad inuicẽ.
Quid est hoc q̃d dicit nobis modicũ
et nõ videbitis me. et iterũ modicũ et
videbitis me ⁊ quia vado ad patrẽ?
Dicebãt ergo. Quid est hoc q̃d dicit
modicũ? Nescimꝰ quid loquitur. Co-
gnouit aũt ihesus quia volebant eũ
interrogare: et dixit eis. De hoc queri-
tis inter vos quia dixi modicũ ⁊ non
videbitis me: ⁊ iterũ modicũ et videbi-
tis me. Amen amẽ dico vobis: quia
plorabitis ⁊ flebitis vos: mũdus au-
tem gaudebit. Vos aũt contristabimi-
ni: sed tristicia vestra vertetur in gau-
diũ. Mulier cũ parit tristiciã habet: q̃a

uenit hora eiꝰ. Cū aūt pepererit puerū iam non meminit pressure ꝓpter gaudiū: quia natus est homo in mundū. Et vos igitur nunc quidē tristiciam habetis. Iterū aūt videbo vos ⁊ gaudebit cor vestrū: et gaudiū vestrū nemo tollet a vobis. Et in illo die me non interrogabitis quicq̄. Amen amē dico vobis: si quid pecieritis patrem in nomine meo dabit vobis. Usq; modo nō petistis quicq̄ in nomine meo. Petite et accipietis: ut gaudiū vestrū sit plenū. Hec in ꝓuerbijs locutꝰ sum vobis. Venit hora: cum iam non in prouerbijs loquar vobis: sed palam de patre annunciabo vobis. In illo die in nomine meo petetis. Et nō dico vobis: quia ego rogabo patrem de vobis. Ipse enim pater amat vos q̄a vos me amastis: ⁊ credidistis q̄a ego a deo exivi. Exivi a patre ⁊ veni in mūdum: iterū relinquo mūdum: ⁊ vado ad patrem. Dicunt ei discipuli eiꝰ. Ecce nunc palam loqueris: et ꝓuerbium nullū dicis. Nunc scimus quia scis omnia: ⁊ non opus est tibi ut q̄s te interroget. In hoc credimꝰ: quia a deo existi. Respondit eis ihesus. Modo creditis? Ecce venit hora: ⁊ iam venit ut dispgamini unusquisq; in ꝓpria: ⁊ me solū relinquatis. Et non sum solus: quia pater mecū est. Hec locutꝰ sum vobis: ut in me pacem habeatis. In mundo pressuram habebitis: sed confidite: ego vici mūdum. xvii

Hec locutus est ihesus: ⁊ sublevatis oculis in celū dixit. Pater venit hora: clarifica filiū tuū: ut filiꝰ tuꝰ clarificet te. Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis: ut omne q̄d dedisti ei det eis vitam eternā. Hec est aūt vita eterna: ut cognoscant te solū deū verū: et quē misisti ihesum cristū. Ego te clarificavi super terrā: opus consumavi: quod dedisti michi ut faciam. Et nūc clarifica me tu pater apud temetipm̄: claritate quā habui priusq̄ mūdꝰ fieret apud te. Manifestavi nomē tuū hominibꝫ: q̄s dedisti michi de mūdo. Tui erant: ⁊ michi eos dedisti: et sermonem meū servaverunt. Nūc cognoverunt: quia omnia que dedisti michi abs te sūt. Quia verba q̄ dedisti michi dedi eis: ⁊ ipsi acceperūt ⁊ cognoverūt vere quia a te exivi: ⁊ crediderūt q̄a tu me misisti. Ego pro eis rogo. Nō pro mūdo rogo: sed ꝓ hijs q̄s dedisti michi: quia tui sunt. Et mea omnia tua sunt: ⁊ tua mea sunt: ⁊ clarificatꝰ sum in eis. Etiā non sum in mūdo: et hij in mūdo sunt: ⁊ ego ad te venio. Pater sancte: serva eos in nomine tuo quos dedisti michi: ut sint unū sicut et nos. Cum essem cum eis: ego servabā eos in nomine tuo. Quos dedisti michi ego custodivi: ⁊ nemo ex eis periit nisi filius ꝑditionis: ut scriptura impleatur. Nūc aūt ad te venio: ⁊ hec loquor in mūdo: ut habeāt gaudiū meū impletum in semetip̄is. Ego dedi eis sermonem tuū: ⁊ mūdus eos odio habuit: quia nō sunt de mūdo sicut et ego nō sum de mūdo. Non rogo ut tollas eos de mūdo: sed ut serves eos a malo. De mūdo nō sunt: sicut ⁊ ego non sū de mūdo. Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus veritas est. Sicut tu me misisti in mūdum: ita ⁊ ego misi eos in mundū. Et pro eis ego sanctifico meip̄m: ut sint ⁊ ip̄i sanctificati in veritate. Non pro eis aūt rogo tantū: sed et pro eis qui credituri sunt per verbū eorū in me: ut omnes unū sint sicut tu pater in me ⁊ ego in te: ut ⁊ ip̄i ĩ nobis unū sint: ut credat mūdus quia tu me misisti. Et ego claritatem quā tu dedisti michi dedi eis: ut sint unū sicut et nos unū sumus. Ego ĩ eis ⁊ tu in me: ut sint cōsūmati in unū: et cognoscat mūdus quia tu me misisti: et dilexisti eos sicut ⁊ me dilexisti. Pater: q̄s dedisti michi volo ut ubi sū ego ⁊ illi sint mecū: ut videant claritatem meā quā dedisti michi: quia dilexisti me ante constitutionē mūdi. Pater iuste: mūdus te non cognovit. Ego autē te cognovi: et hij cognoverūt quia tu me misisti. Et notum feci eis nomē tuū ⁊ notum faciā: ut dilectio qua dilexisti me ĩ ip̄is sit: ⁊ ego in ipsis. xviii

Hec cum dixisset ihesus: egressus est cum discipulis suis trās torrentem cedron ubi erat ortꝰ: in quem introivit ip̄e ⁊ discipuli eius. Sciebat aūt ⁊ iudas qui tradebat eum locum: quia frequenter ihesus cōvenerat illuc cum discipulis suis. Iudas ergo cum accepisset cohortem ⁊ a pontificibus et phariseis ministros: venit illuc cū laternis ⁊ facibus ⁊ armis. Ihesus itaq; sciens omnia que ventura erant super eū: processit ⁊ dixit eis. Quē queritis? Respōderūt ei. Ihesum nazarenū. Dicit eis ihesus. Ego sum. Stabat autē et iudas qui tradebat eum cū ip̄is. Ut ergo dixit eis ego sum: abierūt retrorsum: ⁊ ceciderūt in terram. Iterū ergo interrogavit eos. Quem queritis? Illi aūt dixerūt. Ihesum nazarenū. Respōdit ihesus. Dixi vobis: quia ego sum. Si ergo me queritis: sinite hos abire. Ut impleretur sermo quē dixit: quia q̄s dedisti michi nō ꝑdidi ex eis quemq̄. Simon ergo petrꝰ habens gladiū eduxit eū: ⁊ percussit pontificis servū: et abscidit eius auriculam dexterā. Erat aūt nomen servo malchus. Dicit ergo ihesus petro. Mitte gladiū tuū in vaginā. Calicē quē dedit michi pater: nō bibā illū? Cohors aūt ⁊ tribunus et ministri iudeorū cōprehenderūt ihesum: et ligaverūt eū ⁊ adduxerūt eum ad annā p̄mū. Erat enī socer caiphe: qui erat pōtifex anni illius. Erat aūt caiphas qui consiliū dederat iudeis: quia expedit unū hominē mori pro ꝑplo. Sequebatur aūt ihesum simon petrus: ⁊ alius discipulus. Discipulus aūt ille erat notus pōtifici: ⁊ introivit cum ihesu in atriū pontificis. Petrus aūt stabat ad ostiū foris. Exivit ergo discipulus alius qui erat notus pontifici: ⁊ dixit ostiarie: et introduxit petrum. Dicit ergo petro ancilla ostiaria. Nūquid ⁊ tu ex discip̄lis es hoīs istius? Dicit ille. Non sum. Stabāt autē servi et ministri ad prunas quia frigus erat: ⁊ calefaciebant se. Erat autem cum eis ⁊ petrus: stans ⁊ calefaciens se. Pontifex ergo interrogavit ihesum de discip̄lis suis: ⁊ de doctrina eius. Respondit ei ihesus. Ego palam locutus sum mūdo. Ego semꝑ docui in synagoga et in templo quo om̄es iudei conveniūt: ⁊ in occulto locutus sum nichil. Quid me interrogas? Interroga eos qui audierūt: quid locutꝰ sum ip̄is. Ecce hij sciunt: que dixerim ego. Hec aūt cū dixisset: unus assistēs ministrorū dedit alapam ihesu dicēs. Sic respōdes pontifici? Respondit ei ihesus. Si male locutus sum: testimoniū ꝑhibe de malo. Si aūt bene: quid me cedis? Et misit eum annas ligatū ad caypham pontificem. Erat autem simon petrus stās: ⁊ calefaciens se. Dixerūt ergo ei. Nūquid ⁊ tu ex discip̄lis eius es? Negavit ille ⁊ dixit. Nō sum.

Dixit unus ex servis põtificis: cogna-
tus eius cuius abscidit petrus auricu-
lam. Nõne ego te vidi in orto cū illo.
Iterum ergo negavit petrus: et statim
gallus cãtavit. Adducūt ergo ihesū
ad cayphan in ꝑtoriū. Erat aūt ma-
ne. Et ipi non introierūt in ꝑtoriū ut
non contaminarētur: sed ut mãduca-
rent pascha. Exivit ergo pilat⁹ ad eos
foras ⁊ dixit. Quã accusationē affer-
tis adversus hominē hunc? Respon-
derūt: ⁊ dixerūt ei. Si non esset hic ma-
lefactor: non tibi tradidissemus eum.
Dixit ergo eis pilatus. Accipite eum
vos: ⁊ secūdū legem vestrã iudicate eū.
Dixerūt ergo ei iudei. Nobis nõ licet
interficere quemq̃. Ut sermo ihesu im-
pleretur quē dixit: significãs qua mor-
te esset moritur⁹. Introivit ergo iterū
in ꝑtoriū pilatus: ⁊ vocavit ihesum:
et dixit ei. Tu es rex iudeoꝝ? Respon-
dit ihesus. A temetipo hoc dicis: an
alij dixerūt tibi de me? Respondit pi-
latus. Numquid ego iude⁹ sum? Gens
tua et pontifices tradiderunt te michi.
Quid fecisti? Respõdit ihesus. Regnū
meū non est de hoc mūdo. Si ex hoc
mūdo esset regnū meū: ministri mei
utiq; decertarent ut nõ traderer iudeis.
Nunc aūt regnū meū nõ est hinc. Di-
xit itaq; ei pilat⁹. Ergo rex es tu? Re-
spõdit ihesus. Tu dicis: q̃a rex sū ego.
Ego in hoc natus sum: ⁊ ad hoc veni
in mūdum: ut testimoniū ꝑhibeã ve-
ritati. Omnis qui est ex veritate audit
vocem meã. Dicit ei pilatus. Quid est
veritas? Et cū hoc dixisset: iterū exivit ad
iudeos: ⁊ dicit eis. Ego nullã invenio
ĩ eo causã. Est aūt cõsuetudo vobis:
ut unū dimittã vobis in pascha. Vul-
tis ergo dimittam vobis regem iude-
oꝝ? Clamaverūt ergo rursum omnes

dicentes. Non hunc: sed barraban.
Erat autem barrabas latro. xix

Tunc ergo apphendit pilatus ihe-
sum: et flagellavit. Et milites
plectentes coronã de spinis imposue-
runt capiti ei⁹: et veste purpurea circū-
dederūt eum. Et veniebãt ad eum: et
dicebãt. Ave rex iudeoꝝ. Et dabant
ei alapas. Exivit iterū pilatus foras:
et dicit eis. Ecce adduco vobis eum
foras: ut cognoscatis quia nullam
invenio in eo causam. Exivit ergo ihe-
sus portans spineã coronã: ⁊ purpu-
reum vestimentū. Et dicit eis. Ecce ho-
mo. Cū ergo vidissent eū põtifices et mi-
nistri: clamabãt dicētes. Crucifige: cru-
cifige eū. Dicit eis pilatus. Accipite
eum vos: ⁊ crucifigite. Ego enim non
invenio in eo causam. Respõderūt ei
iudei. Nos legem habemus: et scd̃m
legem debet mori: quia filiū dei se fecit.
Cum ergo audisset pilatus hunc ser-
monē: magis timuit. Et ingressus est
in ꝑtoriū iterū: et dicit ad ihesum. Un-
de es tu? Ihesus aūt respõsum non
dedit ei. Dicit ergo ei pilatus. Michi
non loqueris? Nescis quia potestatē
habeo crucifigere te: ⁊ potestatē habeo
dimittere te? Respõdit ihesus non ha-
beres potestatem adversum me ullã:
nisi tibi datū esset desuꝑ. Propterea
qui me tradidit tibi maius peccatum
habet. Et exinde querebat pilatus di-
mittere eū. Iudei aūt clamabãt dicētes.
Si hunc dimittis: non es amic⁹ cesa-
ris. Omĩs enim qui se regem facit con-
tradicit cesari. Pilat⁹ aūt cū audisset
hos sermones adduxit foras ihesum:
et sedit pro tribunali in loco qui dicit̄
lythostratos: hebraice autē gabatha.
Erat autē parasceue pasche: hora q̃si
sexta: ⁊ dicit iudeis. Ecce rex vester. Illi

aūt clamabãt. Tolle tolle: crucifige eū.
Dicit eis pilatus. Regem vestrū cru-
cifigam? Respõderūt pontifices. Nõ
habem⁹ regem: nisi cesarem. Tūc ergo
tradidit eis illū: ut crucifigeret̄. Susce-
perūt aūt ihesum: ⁊ eduxerūt. Et baiu-
lans sibi crucem exivit in eum qui dici-
tur calvarie locū: hebraice golgotha.
Ubi crucifixerūt eum: ⁊ cum eo alios
duos hinc ⁊ hinc: mediū aūt ihesum.
Scripsit aūt ⁊ titulū pilatus: ⁊ posuit
suꝑ crucē. Erat aūt scriptū: ihesus na-
zarenus rex iudeoꝝ. Hunc ergo titulū
multi iudeoꝝ legerūt: quia ꝓpe civita-
tem erat loc⁹ ubi crucifixus ē ihesus. Et
erat scriptū hebraice grece ⁊ latine. Di-
cebãt ergo pilato põtifices iudeoꝝ. No-
li scribere rex iudeoꝝ: sed q̃a ipse dixit:
rex sum iudeoꝝ. Respõdit pilat⁹. Qđ
scripsi scripsi. Milites ergo cum crucifi-
xissent eū acceperūt vestimenta eius: ⁊
fecerūt quatuor partes: unicuiq; mili-
ti partem: ⁊ tunicam. Erat aūt tunica
incõsutilis: desuꝑ cõtexta per totū. Di-
xerūt ergo ad invicem. Non scindam⁹
eam: sed sortiamur de illa cui⁹ sit. Ut
scriptura impleretur dicens. Partiti
sunt vestimenta mea sibi: et in vestem
meam miserūt sortem. Et milites qui-
dem hec fecerūt. Stabãt aūt iuxta cru-
cem ihesu mater eius: et soror matris
eius maria cleophe ⁊ maria magda-
lene. Cum vidisset ergo ihesus matrē
et discipulū stantem quē diligebat: di-
cit matri sue. Mulier: ecce filius tuus.
Deinde dicit discipło. Ecce mater tua.
Et ex illa hora accepit eam discipłs ĩ
sua. Postea sciens ihesus quia omĩa
consūmata sūt: ut consūmaretur scri-
ptura dicit. Sitio. Vas ergo erat po-
sitū aceto plenū. Illi aūt plenã aceto
spõgiã ysopo circūponētes: obtulerūt

ori eius. Cum ergo accepisset ihesus
acetū dixit. Cõsummatū est. Et incli-
nato capite tradidit spiritū. Iudei er-
go quoniã parasceue erat ut nõ rema-
nerent in cruce corpora sabbato: erat
enim magn⁹ dies ille sabbati: rogave-
runt pilatum ut frangerent̄ eoꝝ crura
et tollerent̄. Venerunt ergo milites: ⁊
primi quidem fregerūt crura: et alteri⁹
qui crucifixus est cum eo. Ad ihesum
aūt cum venissent: ut viderunt eum iã
mortuū non fregerunt eius crura: sed
unus militū lancea latus eius aperu-
it: ⁊ continuo exivit sanguis ⁊ aqua.
Et qui vidit testimoniū ꝑhibuit: ⁊ ve-
rum est testimoniū eius. Et ille scit q̃a
vera dicit: ut ⁊ vos credatis. Facta sūt
enī hec: ut scriptura impleretur. Os
nõ cõminuetis ex eo. Et iterū alia scri-
ptura dicit. Videbūt in quē transfixe-
runt. Post hec aūt rogavit pilatum
ioseph ab arimathia eo q̄ esset disci-
pulus ihesu: occultus aūt ꝓpter metū
iudeoꝝ: ut tolleret corpus ihesu. Et per-
misit pilatus. Venit ergo: et tulit cor-
pus ihesu. Venit aūt ⁊ nycodemus q̄
venerat ad ihesum nocte ꝑmū: ferens
mixturam mirre et aloes quasi libras
centū. Acceperūt ergo corpus ihesu: et
ligaverūt eū lintheis cū aromatibus
sicut mos est iudeis sepelire. Erat aūt
in loco ubi crucifixus est ortus: ⁊ ĩ orto
monumentū novū in quo nondum
quisq̃ positus erat. Ibi ergo ꝓpter pa-
rasceven iudeorū: quia iuxta erat mo-
numentū posuerūt ihesum. xx

Una aūt sabbati maria magdale-
ne venit mane cum adhuc tene-
bre essent ad monumentū: ⁊ vidit la-
pidem sublatū a monumento. Cucur-
rit ergo ⁊ venit ad simonē petrū: ⁊ ad
aliū discipulū quē amabat ihesus: et

dicit illis. Tulerūt dominū de monu-
mento: ⁊ nescimꝰ ubi posuerūt eū. Exiit
ergo petrus et ille alius discipulus: et
venerūt ad monumētū. Currebāt au-
tem duo simul: ⁊ ille alius discipulus
p̄cucurrit citiꝰ petro: et venit primꝰ ad
monumentū. Et cum se inclinasset vi-
dit posita linteamina: nō tamē intro-
iuit. Venit ergo simō petrꝰ sequēs eū:
⁊ introiuit ī monumētū. Et vidit linthe-
amina posita: ⁊ sudariū quod fuerat
sup caput eius nō cū linteaminibꝰ
positum: sed separatū involutū ī unū
locū. Tunc ergo introiuit ⁊ ille discipu-
lus qui venerat primus ad monumē-
tum: ⁊ vidit ⁊ credidit. Nondū enim
sciebant scripturā: quia oportuit eum
a mortuis resurgere. Abierūt ergo iterū
discipuli ad semetipsos. Maria autē
stabat ad monumentū foris plorās.
Dum ergo fleret: inclinavit se et p̄spe-
xit in monumentū. Et vidit duos an-
gelos in albis sedentes: unū ad caput
et unū ad pedes: ubi positū erat corpꝰ
ihesu. Dicūt ei illi. Mulier qd ploras?
Dicit eis. Quia tulerūt dominū meū:
et nescio ubi posuerūt eum. Hec cū di-
xisset cōversa est retrorsum: ⁊ vidit ihe-
sum stantem: ⁊ nō sciebat q̄a ihesus est.
Dicit ei ihesus. Mulier quid ploras?
Quē queris? Illa existimās quia or-
tulanus esset: dicit ei. Domine: si tu su-
stulisti eum dicito michi ubi posuisti
eum: ⁊ ego eum tollā. Dicit ei ihesus.
Maria. Cōversa illa dicit ei. Rabbo-
ni: qd dicitur magister. Dicit ei ihesus.
Noli me tangere. Nondū enī ascendi
ad patrem meū. Vade aūt ad fratres
meos: et dic eis. Ascendo ad patrem
meū ⁊ patrem vestrū: deū meū ⁊ deum
vestrū. Venit maria magdalene an-
nunciās discipulis q̄a vidi dominū:

et hec dixit michi. Cum ergo sero esset
die illo una sabbatorū et fores essent
clause ubi erāt discipli cōgregati p̄pter
metū iudeorū: venit ihesus et stetit in
medio: ⁊ dixit eis. Pax vobis. Et cum
hec dixisset: ostendit eis manus et la-
tus. Gavisi sunt ergo discipli: viso do-
mino. Dixit ergo eis iterū. Pax vobis.
Sicut misit me pater: ⁊ ego mitto vos.
Hec cū dixisset insufflavit: et dicit eis.
Accipite spiritū sanctū. Quorū remiseri-
tis peccata remittunē eis: ⁊ quorū reti-
nueritis retenta sunt. Thomas autē
unus ex duodecim qui dicitur didimꝰ
non erat cum eis quādo venit ihesus.
Dixerūt ergo ei alii discipli. Vidimus
dominū. Ille aūt dixit eis. Nisi videro
in manibus eiꝰ fixurā clavorū. et mit-
tam digitū meū in locū clavorū: ⁊ mit-
tam manū meā in latus eius: nō cre-
dam. Et post dies octo iterū erāt disci-
puli eiꝰ intus: ⁊ thomas cū eis. Venit
ihesus ianuis clausis: ⁊ stetit ī medio
et dixit eis. Pax vobis. Deinde dicit
thome. Infer digitū tuū huc ⁊ vide ma-
nus meas: ⁊ affer manū tuā et mitte
in latꝰ meū: ⁊ noli esse incredulus sed
fidelis. Respōdit thomas ⁊ dixit. Do-
minꝰ meus: et deꝰ meꝰ. Dicit ei ihesus.
Quia vidisti me thoma credidisti: be-
ati qui nō viderūt et crediderūt. Multa
quidē et alia signa fecit ihesus in con-
spectu discipulorū suorū: que non sunt
scripta in libro hoc. Hec aūt scripta sūt
ut credatis q̄a ihesus ē filiꝰ dei: et ut cre-
dētes vitā habeatis ī noīe eius. XXI

Postea manifestavit se iterū ihesus
ad mare tyberiadis. Manifesta-
vit aūt sic. Erant simul simon petrus
et thomas q̄ dicit didimꝰ ⁊ nathana-
el q̄ erat a chana galilee: et filii zebedei:
et alii ex discipulis eiꝰ duo. Dicit eis

simon petrus. Vado piscari. Dicūt ei.
Venimus ⁊ nos tecum. Et exierunt et
ascenderūt in navi: et illa nocte nichil
prendiderūt. Mane aūt iam facto ste-
tit ihesus in litore: nō tamē cognove-
runt discipuli quia ihesus est. Dicit
ergo eis ihesus. Pueri: nūquid pulmē-
tariū habetis? Responderūt ei. Non.
Dicit eis. Mittite in dexterā navigii
rete: ⁊ invenietis. Miserūt ergo: ⁊ iam
non valebāt illud trahere pre multitu-
dine pisciū. Dicit ergo discipulus ille
quē diligebat ihesus petro. Dominꝰ
est. Simon petrus cum audisset quia
dominꝰ est. tunica succinxit se: erat enī
nudus: et misit se in mare. Alii autē
discipuli navigio venerūt. Nō enim
longe erant a terra: sed quasi cubitis
ducentis trahentes rete pisciū. Ut ergo
descenderūt in terram viderūt prunas
positas: ⁊ piscem superpositū et panē.
Dicit eis ihesus. Afferte de piscibus
quos prendidistis nunc. Ascendit si-
mon petrus ⁊ traxit rete in terram: ple-
num magnis piscibus centūquinqua-
ginta tribus. Et cum tanti essent: nō
est scissum rete. Dicit ei ihesus. Venite
prandete. Et nemo audebat discūben-
tiū interrogare eum tu quis es: sciētes
quia dn̄s est. Et venit ihesus ⁊ accepit
panem ⁊ dat eis: ⁊ piscē similiter. Hoc
iam tercio manifestatus est ihesus di-
scipulis suis: cum resurrexisset a mor-
tuis. Cum ergo prandidisset: dixit si-
moni petro ihesus. Simon iohānis
diligis me plus his? Dicit ei. Etiam
dn̄e tu scis: q̄a amo te. Dicit ei. Pasce
agnos meos. Dicit ei iterū. Simon io-
hannis diligis me? Ait illi. Etiā dn̄e
tu scis: q̄a amo te. Dicit ei iterū. Pasce
agnos meos. Dicit ei tercio. Simon
iohannis amas me? Contristatꝰ est

petrus quia dixit ei tercio amas me: ⁊
dicit ei. Domine tu omnia nosti: tu
scis quia amo te. Dicit ei. Pasce oves
meas. Amen amen dico tibi: cū esses
iunior cingebas te: ⁊ ambulabas ubi
volebas. Cum aūt senueris extendes
manꝰ tuas: ⁊ alius te cinget: et ducet
quo tu non vis. Hoc aūt dixit: signi-
ficās qua morte clarificaturꝰ esset deū.
Et cum hoc dixisset: dicit ei. Sequere
me. Conversus petrus vidit illū disci-
pulū quē diligebat ihesus sequentem:
qui ⁊ recubuit in cena sup pectus eius
et dixit: dn̄e quis est qui tradet te. Hūc
ergo cum vidisset petrus: dicit ihesu.
Domine: hic aūt quid? Dicit ei ihesus.
Sic eum volo manere: donec veniam.
Quid ad te? Tu me sequere. Exiit ergo
sermo iste inter fratres: q̄a discipls ille
non moritur. Et non dixit ei ihesus
non moritur: sed sic eū volo manere
donec veniam: quid ad te. Hic ē disci-
pulus ille q̄ testimoniū p̄hibet de his:
⁊ scripsit hec. Et scimꝰ: q̄a verū ē testimo-
niū eiꝰ. Sunt aūt et alia multa q̄ fecit
ihesus: que si scribanē per singula nec
ipm arbitror mūdū capere posse eos
q̄ scribēdi sūt libros. Explic̄ ewangliu
scdm iohem. Incipit prefacio in omēs
eplas sci pauli apli ad romanos.

Primū querit: quare post
evangelia q̄ supplementū
legis sūt. ⁊ in quibus no-
bis exempla ⁊ p̄cepta vivē-
di plenissime digesta sunt: voluerit a-
postolus has eplas ad singulas ec-
clesias destinare. Hac aūt causa factū
videtur: ut scilicet inicia nascentis ec-
clesie novis causis existentibus preve-
niret: ⁊ ut p̄sentia atq; orientia reseca-
ret vicia: ⁊ post futuras excluderet que-
stiones: exemplo p̄phetarū. qui post

editam legem moysi in qua oīa dei
mandata legebantur: nichilominus
tamen doctrina sua rediuiua semper
ꝓpsi cōpressere peccata: ⁊ ꝓpter exemplū
viuendi libros ad nostrā etiā memo-
riam transmiserūt. Deinde queritur:
cur non amplius ꝙ̄ decem epistolas
ad ecclesias scripserit. Decem sunt enī
cum ea que dicitur ad hebreos: nam
relique quatuor ad discipulos specia-
liter sunt porrecte. Ut ostenderet nouū
non discrepare a veteri testamento. et
se contra legem non facere moysi: ad
numerū primorū decalogi mandatoꝝ
suas ep̄las destinauit: ⁊ q̄ ille p̄ceptis
a pharaone instituit liberatos: totidē
epistolis a dyaboli ⁊ ydolatrie seruitu-
te edocet acquisitos. Nam ⁊ duas ta-
bulas lapideas. duoꝝ testamentorū
figurā habuisse. viri eruditissimi tra-
diderūt. Epistolā sane que ad hebreos
scribitur quidam pauli non esse affir-
mant. eo ꝙ non sit eius nomine titu-
lata. ⁊ ꝓpter sermonis stiliq; distātiā:
sed ut barnabe iuxta tertullianū aut
luce iuxta quosdam: vel certe clemētis
discipuli apostoloꝝ et episcopi roma-
ne ecclesie post ap̄los ordinati. Qui-
bus respōdendū est: si ꝓpterea pauli nō
erit quia eius non habet nomē: ergo
nec alicuiꝰ erit: quia nullius nomine
titulatur. Quod si incōueniēs absur-
dumq; est: ipsius magis esse credenda
est que tāto doctrine sue fulget eloquio.
Sed quoniā apud hebreoꝝ ecclesias
quasi destructor legis falsa suspitione
habebatur: voluit tacito nomine de
figuris legis. et veritate cristi reddere
rationē: ne odiū nominis. fronte p̄la-
ti. vtilitatem excluderet lectionis. Nō
est sane mirū si eloquentior videatur
in proprio. id est hebreo ꝗ̄ i peregrino

id est in greco: quo cetere epistole sunt
scripte sermone. Mouet etiā quosdā
quare romanoꝝ epistola ī primo sit
posita: cum eam nō primo scriptam
ratio manifestet. Nā hanc se ꝓficiscē-
tem iherosolimam scripsisse testatur:
cum corinthios et alios iam ante ut
ministeriū qđ secū portaturꝰ erat colli-
gerent litteris adhortatꝰ sit. Sed inde
intelligi quidā volunt ita omnes epi-
stolas ordinatas. ut prima poneretur
quāuis posterior fuerit destinata: ut
per singulas epistolas gradibus ad
perfectiora veniretur. Romanoꝝ nāq;
pleriq; tam rudes erant. ut non intel-
ligerent dei se gratia. ⁊ nō suis meritis
esse saluatos: ⁊ ob hoc duo inter se ꝓpli
conflictarēt. Idcirco illos indigere asserit
confirmari: vicia gentilitatis priora com-
memorans. Corinthijs autē iā dicit
scientie gratiā esse concessam: et non
tam omnes increpat: ꝙ̄ cur peccātes
non increpauerūt reprehendit sicut ait.
Auditur inter vos fornicatio. Et iterū.
Congregatis vobis cum meo spiritu:
tradere huiusmodi sathane. In scđa
vero laudātur: ⁊ ut magis ac magis
proficiant cōmonentur. Galathe vero
iam nullius criminis arguūtur: nisi
hoc tantū. ꝙ callidissimis pseudo a-
postolis crediderūt. Ephesij sane nul-
la reprehensione sed multa laude sunt
digni: quia fidē apostolicā seruauerūt.
Philipenses etiā multomagis collau-
dantur: qui nec audire quidē falsos
ap̄los voluerūt. Thessalonicenses ni-
chilominꝰ in duabus epistolis omni
laude ꝓsequitur: eo ꝙ non solū fidem
inconcussam seruauerūt veritatis: sed etiā
in persecutione ciuiū fuerint constantes
inuenti. Colosenses autē tales erant:
ut cum ab ap̄lo visi corporaliter non

fuissent: hac laude digni haberentur.
Et si corpore inquit absens sum: sed
spiritu vobiscū sum gaudens. ⁊ vidēs
ordinem vestrū. De hebreis vero quid
dicendū est. quoꝝ thessalonicenses q̇
plurimū laudati sunt. imitatores fa-
cti esse dicūtur? Sicut ipse ait. Et vos
fratres imitatores facti estis ecclesiarū
dei. que sunt in iudea: eadē enim passi
estis ⁊ vos a contribulibꝫ vestris: que
et illi a iudeis. Apud ipos quoq; he-
breos eadem cōmemorat dicens. Nā
et vinctis compassi estis: ⁊ rapinā bo-
noꝝ vestroꝝ cum gaudio suscepistis:
cognoscentes vos habere meliorem ⁊
manentē substantiā. Explicit prologꝰ
generalis omnis ep̄las. Incipit prolo-
gus specialis in ep̄lam ad romanos.

ROmani sūt qui ex iudeis
et gentibus crediderūt. Hij
superba cōtentione volebāt
se alterutrū superponere. Nā
iudei dicebāt. Nos sumus ꝓpplus dei.
quos ab inicio dilexit ⁊ fouit: nos cir-
cūcisi ex genere abrahā. sācta descendi-
mus ex stirpe: et notus retro apud iu-
deam tantū deꝰ. Nos de egipto signis
dei ⁊ virtutibus liberati mare sicco per-
transiuimꝰ pede: cum inimicos nr̄os
grauissimi fluctus inuoluerēt. Nobis
pluit manna dn̄s in deserto: ⁊ quasi
filijs suis celeste pabulū ministrauit.
Nos die noctuq; in calumna nubis
ignisq; p̄cessit: ut nobis in inuio iter
ostenderet. Atq; ut cetera eiꝰ circa nos
immensa beneficia taceamꝰ: nos soli
digni fuimꝰ dei legem accipere. ⁊ vocē
dei loquentis audire: eiusq; cognosce-
re voluntatem. In qua lege nobis p̄-
missus est cristus: ad quos etiā ipse
se venisse testatus est dicens. non veni
nisi ad oues que perierāt domus isrl̄.

cum vos canes potius ꝙ̄ homines
appellauerit. Equumne ergo est ut ydo-
la hodie deserentes. quibus ab inicio
deseruistis. nobis cōparemini: ⁊ non
potius in proselitorū locum ex legis au-
ctoritate ⁊ consuetudine deputemini?
Et hoc ipm̄ non merebamini: nisi q̄a
larga semp̄ dei clementia voluit vos
ad nostrā imitationē admittere. Gen-
tes etiā econtrario respōdebāt. Quan-
to enī maiora erga vos dei beneficia
narrraueritis: tanto maioris vos cri-
minis reos esse monstrabitis. Semp̄
enim hijs omnibus extitistis ingrati.
Nam ipsis pedibus quibus aridum
mare transistis. ludebatis āte ydola
q̄ fecistis: et ipo ore quo paulo āte ob
necem aduersarioꝝ dn̄o cātaueratis:
simulacra vobis fieri poposcistis: illis
oculis quibus venerando deū ī nube
vel igne conspicere solebatis: simula-
cra intuebamini. Māna quoq; vobis
fastidio fuit: et semp̄ in deserto cōtra
dn̄m murmurastis: ad egiptū unde
vos manu valida eiecerat redire cupi-
entes. Quid plura? Ita patres vestri
crebra ꝓuocatione dn̄m irritauerunt.
ut oīēs ī heremo morerentur: nec plus
ex senioribus eoꝝ ꝙ̄ duo homines ter-
ram repromissionis intrarent. Sed
quid antiqua replicamꝰ: cum etiam
si illa minime fecissetis. de hoc solo
nemo vos dignos venia iudicaret. ꝙ
dn̄m cristū ꝓphetaꝝ semp̄ vobis voci-
bus repromissum nō solum suscipere
noluistis sed etiā morte pessima pere-
mistis? Quem ut nos cognouimus
statim credidimus: cum nobis de eo
āntea nō fuerit p̄dicatū. Unde ꝓbatur:
ꝙ ydolis seruiuimꝰ. non obstinationi
mentis. sed ignorantie deputandum.
Qui enī cognitū ilico sequimur: olim

vtiqꝫ sequeremur si antea cognouisse-
mus. Sic autē vos de generis nobili-
tate iactatis: quasi nō morū imitatō
magis q̄ carnalis natiuitas filios
vos faciat esse sanctorū. Deniqꝫ esau
ꝛ ysmahel cū de stirpe sint abrahe: mini-
me tamen in filios reputant̄. Hijs ta-
liter altercantibꝫ apostolus se mediū
interponens: ita partiū dirimit questi-
ones ut neutrū eoꝝ sua iusticia salutē
meruisse cōfirmet: ambos vero ꝑplos
et scienter ꝛ grauiter deliquisse: iudeos
quia per p̄uaricationē legis deū inhono-
rauerint: gentes vero quia cū cognitū de
creatura creatorem ut deū debuerit ve-
nerari: gloriā eius in manufacta mu-
tauerint simulacra: vtrosqꝫ etiā simili-
ter veniā cōsecutos. equales esse vera-
cissima ratione demonstrat: p̄sertim
cum in eadē lege p̄dictum ꝛ iudeos et
gentes ad cristi fidem vocandos esse
ostendet. Quamobrem vicissim eos
humilians: ad pacem et concordi-
am cohortatur. Explicit prologus
generalis. Incipit prologus tercius.

ROmani sūt partis ytalie.
Hij p̄uenti sunt a falsis
apostolis: ꝛ sub nomine
dn̄i nostri ihesu cristi in le-
gem ꝛ prophetas erant inducti. Hos re-
uocat apostolus ad verā ꝛ euāgelicā fidē
scribēs eis a corintho. Explicit prologus. Inci-
pit epistola beati pauli apostoli ad romanos. i.

PAulus seruus ihesu
cristi. vocatus apostolus
segregatus in euan-
geliū dei. qd ante pro-
miserat per prophetas
suos in scripturis san-
ctis de filio suo. qui factus est ei ex semi-
ne dauid secundum carnē: qui p̄destinatus
est filius dei in virtute secundum spiritum
sanctificationis ex resurrectione mor-
tuoꝝ ihesu cristi dn̄i nr̄i: ꝑ quē accepi-
mus graciā et apostulatū ad obediē-
dum fidei in omnibꝫ gētibus pro no-
mine eius: in quibꝫ estis ꝛ vos vocati
ihesu cristi: omnibus qui sunt rome
dilectis dei vocatis sanctis. Gratia vo-
bis ꝛ pax a deo patre ꝛ dn̄o nr̄o ihesu
cristo. Primū quidē gracias ago deo
meo per ihesū cristū pro om̄ibꝫ vobis:
quia fides vr̄a annūciatur in vniuer-
so mūdo. Testis enim michi est deus
cui seruio in spiritu meo in euangelio
filij eius: quia sine intermissione memori-
am vestri facio semꝑ in oracionibus
meis: obsecrans si quo modo tandē
aliquando ꝓsperū iter habeā in volū-
tate dei veniendi ad vos. Desidero eñi
videre vos: ut aliquid impertiar vo-
bis gracie spiritualis ad confirmādos
vos: id est simul consolari in vobis
per eam que inuicem est fidem vestrā
atqꝫ meam. Nolo aūt vos ignorare
fratres: q̄a sepe ꝓposui venire ad vos
et ꝓhibitꝰ sum vsqꝫ adhuc: ut aliquē
fructū habeā in vobis sicut ꝛ in ceteris
gentibus. Grecis ac barbaris sapienti-
bus ꝛ insipientibꝫ debitor sum: itaqꝫ
qd in me ꝓmptū ē et vobis qui rome
estis euangelizare. Nō enim erubesco
euangeliū. Virtus eñi dei est in salutē
omni credenti: iudeo primū et greco.
Iusticia enim dei ī eo reuelatur ex fide
in fidem: sicut scriptū est. Iustꝰ autem
ex fide viuit. Reuelatur enim ira dei de
celo sup omnē impietatē et iniusticiā
hominū: eoꝝ qui veritatē dei ī iniusti-
cia detinēt: q̄a qd notū ē dei manifestū
est ī illis. Deus eñi illis reuelauit. In-
uisibilia eñi ipsiꝰ a creatura mūdi per
ea q̄ facta sūt intellecta cōspiciunt̄: sem-
piterna quoqꝫ eius virtꝰ et diuinitas:

ita ut sint inexcusabiles. Quia cū co-
gnouissent deū non sicut deū glorifica-
runt aut gr̄as egerūt: sed euanuerūt
in cogitationibꝫ suis: ꝛ obscuratū est
insipiens cor eoꝝ. Dicētes enim se esse
sapientes: stulti facti sunt. Et mutaue-
runt gloriā incorruptibilis dei in si-
militudinem ymaginis corruptibilis
hominis: ꝛ volucrū ꝛ quadrupedū et
serpentiū. Propter qd tradidit illos
deus in desiderio cordis eoꝝ in immū-
diciā: ut contumelijs afficiāt corpora
sua in semetipsis. Qui cōmutauerunt
veritatem dei in mendaciū: ꝛ coluerūt
et seruierūt creature potius q̄ creatori:
qui est benedictus in secula amē. Pro-
pterea tradidit illos deꝰ in passiones
ignominie. Nam femine eoꝝ immu-
tauerūt naturalē vsum: in eum vsum
qui est contra naturā. Similiter autē
et masculi relicto naturali vsu femine
exarserūt in desiderijs suis in inuicē:
masculi in masculos turpitudinē ope-
rantes: et mercedē quā oportuit erro-
ris sui ī semetipsis recipientes. Et sicut
non ꝓbauerūt deū habere in noticia:
tradidit illos deus in reprobū sensū.
ut faciāt ea que nō cōueniūt: repletos
om̄i iniquitate. malicia. fornicatione.
auaricia. nequicia. plenos inuidia. ho-
micidijs. contencōne. dolo. malignitate.
susurrones. detractores. deo odibiles:
contumeliosos. supbos. elatos. inuētores
maloꝝ. parentibus non obedientes:
insipiētes. incōpositos. sine affectione.
absqꝫ federe: sine misericordia. Qui cū
iusticiam dei cognouissent. non intelle-
xerunt quoniam qui talia agunt di-
gni sunt morte: non solū qui ea faci-
unt: sed etiā q̄ cōsentiūt facientibꝫ. II

Propter qd inexcusabilis es o ho-
mo om̄is qui iudicas. In quo
enim iudicas alterū: teipm̄ condēnas.
Eadem enim agis que iudicas. Sci-
mus enī: quoniā iudiciū dei ē secdm̄
veritatem ī eos qui talia agūt. Existi-
mas aūt hoc o homo q̄ iudicas eos q̄
talia agunt et facis ea: quia tu effugi-
es iudicium dei? An diuicias bonita-
tis eius ꝛ paciencie et longanimitatis
cōtemnis? Ignoras quoniā benigni-
tas dei ad penitenciā te adducit? Se-
cundū aūt duriciā tuā et impenitens
cor thezaurisas tibi iram in die ire et
reuelacōnis iusti iudicij dei: qui reddet
vnicuiqꝫ secdm̄ opera eius. Hijs quidē
qui secdm̄ pacienciā boni operis: glo-
riā ꝛ honorem et īcorruptionē queren-
tibus vitam eternā. Hijs aūt qui sunt
ex contencione ꝛ qui nō acquiescūt veri-
tati. credunt aūt iniquitati: ira. ꝛ indi-
gnacio. tribulacio. ꝛ āgustia in omnē
animā hominis operantis malū: iu-
dei p̄mū ꝛ greci. Gloria aūt ꝛ honor
et pax omni operāti bonū: iudeo pri-
mum ꝛ greco. Non enim est acceptio
ꝑsonaꝝ apud deū. Quicūqꝫ enim sine
lege peccauerūt. sine lege peribūt: ꝛ qui-
cunqꝫ in lege peccauerūt: ꝑ legem iudi-
cabūtur. Non enim auditores legis
iusti sunt apud deū: sed factores legis
iustificabūtur. Cum enim gentes que
legem non habent naturaliter ea que
legis sunt faciūt: eiusmodi legem nō
habentes ipi sibi sunt lex: q̄ ostendūt
opus legis scriptū in cordibus suis:
testimonium reddente illis consciētia
ipsoꝝ et inter se inuicē cogitacionū
accusanciū aut etiā defendenciū: ī die
cum iudicabit deus occulta hominū
secūdū euangeliū meū ꝑ ihesum cristū.
Si autē tu iudeus cognominaris et
requiescis in lege. et gloriaris in deo.
et nosti voluntatem eius. et probas

utiliora instructus p legem: cõfidis te
ipm esse ducem cecorũ: lumen eoꝝ qui
in tenebris sunt: eruditorẽ insipientiũ:
magistrũ infantiũ: habentem formã
sciencie ꝫ veritatis in lege: qui ergo ali-
um doces teipm non doces. Qui pdi-
cas nõ furandũ furaris: qui dicis nõ
mechandũ mecharis. Qui abomina-
ris ydola: sacrilegiũ facis. Qui in lege
gloriaris: per puaricationẽ legis deũ
inhonoras. Nomẽ enim dei per vos
blasphematur inter gẽtes: sicut scriptũ
est. Circũcisio quidem pdest si legem ob-
serves: si aũt puaricator legis sis: cir-
cũcisio tua pputiũ facta est. Si igitur
pputiũ iusticias legis custodiat: nõne
pputiũ illius in circũcisionem reputa-
bitur? Et iudicabit id qđ ex natura ẽ
preputiũ legem cõsummans te: qui
per litteram et circumcisionem preva-
ricator legis es. Nõ enim qui in ma-
nifesto iudeus est neqꝫ qui in mani-
festo in carne est circũcisio: sed qui in
abscondito iudeus est et circumcisio
cordis in spiritu nõ littera: cuius laus
non ex hominibus sed ex deo est. iii

Quid ergo amplius iudeo est: aut
q̃ utilitas circũcisionis? Mul-
tum per omnẽ modũ. Primũ quidẽ:
q̃a credita sũt illis eloquia dei. Quid
enim si quidã illorũ nõ crediderunt?
Nũquid incredulitas illoꝝ fidem dei
euacuauit? Absit. Est aũt deus verax:
omnis autẽ homo mendax sicut scri-
ptum est: ut iustificeris in sermonibus
tuis ꝫ vincas cum iudicaris. Si aũt
iniquitas nostra iusticiã dei cõmẽdat:
quid dicemus? Nũquid iniquus est
deus: qui infert iram? Secũdũ homi-
nem dico. Absit. Alioquin quomodo
iudicabit deus hunc mundũ? Si enĩ
veritas dei i meo mẽdacio abundauit
in gloriã ipsius: quid adhuc et ego
tanq̃ peccator iudicor ꝫ nõ sicut blas-
phemamur: et sicut aiunt quidã nos
dicere: faciamus mala ut veniãt bona?
Quoꝝ damnatio iusta ẽ. Quid ergo?
Precellimus eos? Nequaq̃. Causati e-
nim sumus iudeos et grecos omnes
sub peccato esse: sicut scriptũ est. Quia
non est iustus quisq̃: non ẽ intelligẽs:
non est requirens deũ. Omnes declina-
uerũt simul inutiles facti sunt: non est
qui faciat bonum nõ est usqꝫ ad unũ.
Sepulcrum patens est guttur eorum:
linguis suis dolose agebant: venenũ
aspidum sub labijs eorũ. Quorũ os
maledictione ꝫ amaritudine plenum
est: veloces pedes eorum ad effunden-
dum sanguinẽ. Contritio ꝫ infelicitas
in vijs eoꝝ: et viam pacis nõ cogno-
uerũt: non est timor dei ante oculos e-
orũ. Scimus aũt: quoniã quecunqꝫ
lex loquitur hijs qui in lege sũt loqui-
tur? Ut omne os obstruatur ꝫ subdi-
tus fiat omnis mundus deo: quia ex
operibꝫ legis nõ iustificabitur omnis ca-
ro corã illo. Per legem enĩ cognitio pec-
cati. Nũc aũt iusticia dei sine lege ma-
nifestata est: testificata a lege ꝫ pphetis.
Iusticia autẽ dei per fidem ihesu cristi:
in omnes ꝫ sup omnes qui credũt in
eum. Non enim est distinctio. Omnes
enim peccauerunt: et egent gloria dei.
Iustificati gratis p graciã ipsius p re-
demptionẽ que ẽ in cristo ihesu: quẽ pro-
posuit deus ppiciatorem per fidem i san-
guine ipsius ad ostensionẽ iusticie sue
propter remissionẽ precedenciũ delictoꝝ
in sustentatione dei ad ostensionẽ iu-
sticie eius in hoc tempore: ut sit ipse
iustus et iustificans eũ q ex fide est ihe-
su cristi. Ubi est ergo gloriatio tua? Ex-
clusa est. Per quã legẽ? Factoꝝ? Nõ.
Sed per legem fidei. Arbitramur enĩ
iustificari hominẽ p fidem: sine operi-
bus legis. An iudeoꝝ deus tantum?
Nonne et gentiũ? Immo et gentiũ.
Quoniãquidẽ unus est deus qui iusti-
ficat circumcisionẽ ex fide: et pputiũ per
fidem. Legem ergo destruimus p fidem?
Absit. Sed legem statuimus. iiii

Quid ergo dicemus inuenisse abra-
ham patrẽ nostrũ scdm carnẽ?
Si enim abraham ex operibꝫ iustifi-
catus est: habet gloriã: sed non apud
deum. Quid enim scriptura dicit? Cre-
didit abraham deo: ꝫ reputatũ est illi
ad iusticiã. Ei aũt qui operatur: mer-
ces non imputatur scdm graciã: sed
secundũ debitũ. Ei vero qui nõ opera-
tur: credenti aũt in eum qui iustificat
impiũ reputatur fides eius ad iustici-
am secundũ ppositũ gratie dei: sicut ꝫ
dauid dicit beatitudinẽ hominis cui
deus accepto fert iusticiã sine operibꝫ.
Beati quoꝝ remisse sunt iniquitates:
et quoꝝ tecta sunt peccata. Beatus vir
cui non imputabit dñs peccatũ. Bea-
titudo ergo hec in circumcisione ma-
net: an etiã in pputio? Dicimus enĩ: q̃a
reputata est abrahe fides ad iusticiã.
Quomõ ergo reputata est? In circũci-
sione: an i pputio. Nõ i circũcisione:
sed i pputio. Et signũ accepit circũcisi-
onis signaculũ iusticie fidei q̃ est i ppuci-
o: ut sit pater omniũ credentiũ p prepu-
ciũ: ut reputetur ꝫ illis ad iusticiã. Et
sit pater circũcisionis: non hijs tantũ
qui sunt ex circũcisione: sed ꝫ hijs qui
sectantur vestigia fidei que est i prepu-
cio patris nostri abrahe. Nõ enĩ p le-
gem pmissio abrahe aut semini eius
ut heres esset mũdi: sed p iusticiã fidei.
Si enim qui ex lege heredes sunt: exina-
nita ẽ fides: abolita ẽ pmissio. Lex enĩ
iram operatur. Ubi enim non est lex:
nec puaricatio ideo ex fide: ut secundũ
graciã firma sit pmissio omni semini.
Non enim qui ex lege est solũ: sed ꝫ ei
qui ex fide est abrahe qui est pater o-
mniũ nostrũ: sicut scriptum est. Quia
patrem multarũ gentiũ posui te ante
deũ cui credidisti: qui viuificat mortu-
os: ꝫ vocat ea que non sunt tanq̃ ea
que sunt. Qui contra spem in spem cre-
didit: ut fieret pater multaꝝ gentium:
secundũ qđ dictũ est ei. Sic erit semen
tuũ: sicut stelle celi ꝫ arena maris. Et
non infirmatus est in fide: nec consi-
derauit corpus suũ emortuũ: cum iã
fere centũ esset ãnoꝝ: ꝫ emortuã uuluã
sare. In repromissione etiã dei nõ he-
sitauit diffidentia: sed confortatus est
fide dans gloriã deo: plenissime sciẽs
quia quecunqꝫ pmisit deus potẽs est
et facere. Ideo et reputatũ est illi ad iu-
sticiã. Non est aũt scriptũ tantũ pp̃ter
ipsum quia reputatũ est illi ad iustici-
am: sed et pp̃ter nos quibus reputabi-
tur credentibꝫ in eũ qui suscitauit ihe-
sum cristũ dñm nrm a mortuis: q tra-
ditus est pp̃ter delicta nr̃a: ꝫ resurrexit
propter iustificationem nr̃am. v

Iustificati ergo ex fide pacem habeamus
ad deum p dñm nrm ihesum cristum:
per quẽ habemus accessum per fidem in
graciã istam: in qua stamus ꝫ gloria-
mur in spe glorie filiorũ dei. Nõ solũ
aũt: sed ꝫ gloriamur i tribulationibꝫ:
scientes qđ tribulatio patientiã opera-
tur: patientia aũt pbationẽ: pbatio
vero spem. Spes aũt non confundit:
quia caritas dei diffusa est in cordibꝫ
nostris: per spiritũ sanctũ qui datus ẽ
nobis. Ut quid enim cristus cũ adhuc
infirmi essemus secũdũ tempus p impijs
mortuus est? Vix enim pro iusto quis

moritur. Nam ꝓ bono forsitan quis
audeat mori. Cōmendat aūt caritatē
suam deus in nobis: quoniam cum
adhuc peccatores essemus secundum
tempus cristus ꝓ nobis mortuus est.
Multo igitur magis nunc iustificati
in sanguine ipsius salui erimꝰ ab ira
per ipsum. Si enim cum inimici esse-
mus reconciliati sumus deo ꝑ mor-
tem filij eius: multo magis recōcilia-
ti salui erimus in vita ipsius. Nō so-
lum aūt: sed ⁊ gloriamur in deo per
dūm nostrū ihesum cristū: ꝑ quē nūc
recōciliationē accepimus. Propterea
sicut ꝑ unū hominē peccatū in hunc
mūdum intrauit ⁊ per peccatū mors:
et ita ī omēs homines mors ptrāsijt:i
quo omnes peccauerūt. Usq; ad legē
enim peccatū erat in mūdo. Peccatū
aūt non imputabatᷣ cum lex nō esset:
sed regnauit mors ab adam usq; ad
moysen. etiā in eos qui non peccaue-
runt ī similitudinē ꝑuaricatōis ade:
qui est forma futuri. Sed non sicut de-
lictū: ita ⁊ donū. Si enim unīꝰ delicto
multi mortui sunt: multo magis gra-
tia dei et donū in gratia unīꝰ hominis
ihesu cristi in plures abundauit. Et
nō sicut ꝑ unū peccatū: ita et donum.
Nam iudiciū ex uno in condemnatio-
nem: gratia aūt ex multis delictis in
iustificationē. Si enim unius delicto
mors regnauit ꝑ unū: multo magis
abundantiā gratie et donationis et
iusticie accipientes in vita regnabunt
per unū ihesum cristum. Igitur sicut
per unīꝰ delictū in omnes homines ī
cōdemnationē: sic ⁊ per unīꝰ iusticiā
in omnes homines in iustificationē
vite. Sicut enim per inobedientiam
unius hominis peccatores constituti
sunt multi: ita et ꝑ unīꝰ obeditionem
iusti constituentur multi. Lex aūt sub-
intrauit: ut abundaret delictū. Ubi au-
tem abundauit delictū: supabundauit
gratia: ut sicut regnauit peccatū ī mor-
tem: ita ⁊ gratia regnet ꝑ iusticiā ī vitā
eternā: ꝑ ihesū cristū dūm nrm. VI.

Quid ergo dicemꝰ? Manebimus
in peccato: ut gratia abundet?
Absit. Si enim mortui sumꝰ peccato:
quomō adhuc viuemꝰ in illo? An i-
gnoratis fratres: quia quicunq; bapti-
zati sumꝰ in cristo ihesu ī morte ipsiꝰ
baptizati sumꝰ? Consepulti enī sumꝰ
cū illo ꝑ baptismū in mortem: ut quo-
modo cristus surrexit a mortuis per
gloriā patris: ita et nos in nouitate
vite ambulemꝰ. Si enim cōplantati
facti sumus similitudini mortis eiꝰ:
simul et resurrectionis erimꝰ. Hoc scië-
tes: quia vetus homo noster simul cru-
cifixus ē ut destruatur corpus peccati:
ut ultra non seruiamꝰ peccato. Qui e-
nim mortuus est: iustificatus est a pec-
cato. Si aūt mortui sumus cū cristo
credimꝰ quia simul etiā viuemus cum
cristo: scientes q cristus resurgens
a mortuis iam non moritur: mors
illi ultra nō dñabitur. Quod enī mor-
tuus est peccato: mortuꝰ est semel: qd
autem viuit viuit deo. Ita ⁊ vos existi-
mate vos mortuos quidē esse peccato:
viuentes aūt deo in cristo ihesu. Nō
ergo regnet peccatū in vestro mortali
corpore: ut obediatis concupiscentijs
eius. Sed neq; exhibeatis membra ve-
stra arma iniquitatis peccato: sed ex-
hibete vos deo tanq; ex mortuis viuē-
tes: ⁊ membra vestra arma iusticie deo.
Peccatū enim vobis nō dñabitᷣ. Nō
enī sub lege estis: sed sub gratia. Quid
ergo? Peccabimꝰ: quoniam non su-
mus sb lege sed sub gr̄a? Absit. An

nescitis quoniā cui exhibetis vos ser-
vos ad obediendū: serui estis eius cui
obeditis: siue peccati ad mortem siue
obeditionis ad iusticiā? Gratias aūt
deo q fuistis serui peccati: obedistis aūt
ex corde ī eā formā doctrine ī q̄ traditi
estis. Liberati aūt a peccato: serui facti e-
stis iusticie. Humanū dico: ꝓpter in-
firmitatē carnis vrē. Sicut enī exhibu-
istis mēbra vrā seruire immūdicie ⁊ ini-
quitati ad iniquitatē: ita nūc exhibete
membra vestra seruire iusticie in sancti-
ficatōnem. Cum enim serui essetis pec-
cati: liberi fuistis iusticie. Quē ergo fru-
ctum habuistis tunc in illis: in quibꝫ
nūc erubescitis? Nā finis illoꝝ mors
est. Nunc vero liberati a peccato: serui
aūt facti deo: habetis fructū vestrū in
sanctificationē: finē vero vitā eternā.
Stipēdia enī peccati mors: gratia aūt
dei vita etna ī xp̄o ihesu dño nro. VII.

An ignoratis fratres scientibꝫ enī
legem loquor: quia lex in homi-
ne dñatur quāto tēpore viuit? Nā q̄
sub viro est mulier: viuente viro alli-
gata est legi. Si aūt mortuꝰ fuerit vir
eius: soluta est a lege viri. Igitur viuē-
te viro vocabitur adultera si fuerit cū
alio viro: si aūt mortuus fuerit vir e-
ius: liberata est a lege viri: ut non sit
adultera si fuerit cum alio viro. Itaq;
fratres mei ⁊ vos mortificati estis legi
per corpus cristi: ut sitis alterīꝰ qui ex
mortuis resurrexit: ut fructificetis deo.
Cum enim essemꝰ in carne: passiones
peccatoꝝ que per legem erāt operabā-
tur in membris nostris: ut fructificarēt
morti. Nūc aūt soluti sumꝰ a lege mor-
tis in qua detinebamur: ita ut seruia-
mus in nouitate spiritꝰ ⁊ non in vetu-
state litere. Quid ergo dicemus? Lex
peccatū est? Absit. Sed peccatum nō
cognoui: nisi ꝑ legem. Nā ꝯcupiscen-
tiā nesciebam: nisi lex diceret. Nō con-
cupisces. Occasione aūt accepta: pecca-
tum per mandatū operatū est in me
omnē concupiscentiā. Sine lege enim
peccatū mortuū erat. Ego aūt viuebā
sine lege aliquādo. Sed cum venisset
mandatū: peccatū reuixit. Ego autem
mortuꝰ sum: ⁊ inuentū est michi man-
datū qd erat ad vitā: hoc est ad mortē.
Nā peccatū occasione accepta ꝑ man-
datū seduxit me: ⁊ ꝑ illud occidit. Ita
q; lex quidē sancta: ⁊ mandatū sctū
et iustū et bonū. Quod ergo bonū est
michi factū est mors? Absit. Sed pec-
catū ut appareat peccatū ꝑ bonū ope-
ratū est michi mortem: ut fiat supra
modū peccans peccatū per mandatū.
Scimꝰ enim: q̄a lex spiritualis ē. Ego
aūt carnalis sum: venūdatus sub pec-
cato. Quod enim operor nō intelligo.
Nō enim qd volo bonū hoc ago: sed
quod odio malū illud facio. Si autē
quod nolo illud facio: consentio legi
quoniā bona est. Nūc aūt iā nō ego
operor illud sed qd habitat in me pec-
catū. Scio enim: quia nō habitat in
me hoc est in carne mea bonū. Nam
velle adiacet michi: ꝑficere aūt bonū
non inuenio. Non enim qd volo bo-
num hoc facio: sed qd nolo malū hoc
ago. Si autem qd nolo facio illud:
iam non ego operor illud: sed qd ha-
bitat in me peccatū. Inuenio igitᷣ legē
volenti michi facere bonū: quoniam
michi malū adiacet. Condelector enī
legi dei scdm interiorē hominē. Video
aūt aliā legē ī mēbris meis repugnā-
tem legi mētis mee: ⁊ captiuātē me in
lege peccati q̄ est ī mēbris meis. Infelix
ego homo: qs me liberabit de corpore
mortis huiꝰ? Gratia dei: per ihesū xp̄m

dñm nr̄m. Igit̄ egoipe mēte ſuio legi
dei: carne autem legi peccati. **viij**
Nichil ergo nunc damnaõnis eſt
hijs qui ſunt in criſto iheſu: qui
non ſcd̄m carnē ambulāt. Lex eni ſpi-
ritus vite in criſto iheſu: liberauit me
a lege peccati et mortis. Nam qđ im-
poſſibile erat legi in quo infirmabat̄
ꝑ carnē: deus filiū ſuū mittens in ſimi-
litudinē carnis peccati: et de peccato
dampnauit peccatū in carne: ut iuſtifi-
catio legis impleretur in nobis: qui
non ſcd̄m carnē ambulamꝰ-ſed ſcd̄m
ſpiritū. Qui eni ſcd̄m carnē ſūt-q̄ car-
nis ſūt ſapiūt: q̄ vero ſcd̄m ſpiritū ſūt-
q̄ ſunt ſpiritus ſentiūt. Nā prudentia
carnis mors eſt: prudentia aūt ſpiri-
tus vita ⁊ pax. Quoniā ſapientia car-
nis inimica eſt deo. Legi enim dei nō
eſt ſubiecta: nec eni poteſt. Qui aūt in
carne ſunt: deo placere non poſſunt.
Vos autē in carne nō eſtis ſed ī ſpiri-
tu: ſi tamē ſpiritus dei habitat ī vobis.
Si quis aūt ſpiritū criſti non habet:
hic nō eſt eiꝰ. Si aūt criſtus ī vobis ē:
corpus quidē mortuū eſt ꝓpter peccatū:
ſpiritus vero viuit ꝓpter iuſtificationē.
Qđ ſi ſpiritꝰ eiꝰ qui ſuſcitauit iheſum
a mortuis habitat in vobis: q̄ ſuſcita-
uit iheſum criſtū a mortuis viuifica-
bit et mortalia corpora veſtra: ꝓpter
inhabitantē ſpiritū eiꝰ in vobis. Ergo
fratres debitores ſumꝰ: nō carni ut ſe-
cundū carnē viuamꝰ. Si enim ſcd̄m
carnē vixeritis-moriemini: ſi aūt ſpiri-
tu facta carnis mortificaueritis-viue-
tis. Quicūq; enim ſpiritu dei aguntur:
hij ſunt filij dei. Nō eni accepiſtis ſpi-
ritū ſeruitutis iterū in timore: ſed acce-
piſtis ſpiritū adoptionis filiorū dei: in
quo clamamꝰ abba pater. Ipſe enim
ſpiritꝰ teſtimoniū reddit ſpiritui nr̄o:
q ſumꝰ filij dei. Si aūt filij-⁊ heredes:
heredes quidē dei-coheredes aūt criſti:
ſi tamē compatimur ut et conglori-
ficemur. Exiſtimo eni: q nō ſunt cō-
digne paſſiones huiꝰ temporis ad fu-
turā gloriā-q̄ reuelabit̄ in nobis. Nā
expectatio creature reuelationē filiorū
dei expectat. Vanitati enim creatura
ſubiecta eſt nō volens: ſed ꝓpter eū qui
ſubiecit eam in ſpe: quia ⁊ ipſa creatu-
ra liberabit̄ a ſeruitute corruptionis
in libertatē glorie filiorū dei. Scimus
enim: q omnis creatura ingemiſcit et
parturit uſq; adhuc-nō ſolū aūt illa:
ſed et nos ipi primitias ſpiritꝰ haben-
tes-⁊ ipi intra nos gemimꝰ adoptio-
nem filiorū dei: expectātes redemptionē
corporis noſtri. Spe enim ſalui fa-
cti ſumꝰ. Spes aūt que videtur nō eſt
ſpes. Nā qđ videt quis qđ ſperat? Si
aūt quod nō videmꝰ ſperamꝰ: ꝑ paciē-
tiā expectamꝰ. Similiter aūt et ſpiritꝰ
adiuuat infirmitatē noſtrā. Nā qđ o-
remꝰ ſicut oportet neſcimꝰ: ſed ipſe ſpi-
ritus poſtulat ꝓ nobis gemitibꝫ ine-
narrabilibꝫ. Qui aūt ſcrutatur corda-
ſcit quid deſideret ſpiritꝰ: q̄a ſcd̄m deū
poſtulat ꝓ ſanctis. Scimꝰ aūt quoniā
diligentibꝫ deū-omnia cooperant̄ in
bonū: hijs q̄ ſcd̄m ꝓpoſitū vocati ſunt
ſancti. Nā quos p̄ſciuit et p̄deſtinauit
cōformes fieri ymaginis filij ſui: ut ſit
ipſe p̄mogenitꝰ ī multis fratribꝫ. Quos
aūt p̄deſtinauit hos ⁊ vocauit: et q̄s
vocauit hos ⁊ iuſtificauit. Quos au-
tem iuſtificauit: illos et glorificauit.
Quid ergo dicemꝰ ad hec? Si deus ꝓ
nobis: quis cōtra nos? Qui etiā ꝓprio
filio nō pepercit: ſed ꝓ nobis omnibus
tradidit illū. Quomō nō etiā cū illo
omnia nobis donauit? Quis accuſa-
bit aduſus electos dei? Deꝰ q̄ iuſtificat.
Quis eſt qui cōdempnet? Xp̄us iheſus
qui mortuus eſt ymmo qui et reſurre-
xit: qui eſt ad dexterā dei: qui etiā inter-
pellat ꝓ nobis. Quis ergo nos ſepa-
rabit a caritate criſti? Tribulatio an
anguſtia an fames an nuditas an
periculū: an pſecutio an gladius? Si-
cut ſcriptū eſt. Quia ꝓpter te mortifica-
mur tota die: eſtimati ſumꝰ ſicut oueſ
occiſionis. Sed in hijs omnibus ſu-
peramꝰ: propter eum qui dilexit nos.
Certus ſum enim: quia neq; mors
neq; vita neq; angeli neq; principatꝰ
neq; virtutes neq; inſtantia neq; futu-
ra neq; fortitudo neq; altitudo neq;
profundū neq; creatura alia poterit
nos ſeparare a caritate dei: que eſt in
criſto iheſu domino noſtro. **ix**
Veritatem dico in criſto iheſu-nō
mentior-teſtimoniū michi phi-
bente cōſcientia mea in ſpiritu ſancto:
quoniā triſticia michi eſt magna: et
cōtinuus dolor cordi meo. Optabā
eni ego ipſe anathema eſſe a criſto pro
fratribꝫ meis qui ſunt cognati mei ſe-
cundū carnē qui ſunt iſrahelite: quorū
adoptio eſt filiorū ⁊ gloria et teſtamē-
tum ⁊ legiſlatio ⁊ obſequiū et ꝓmiſſa:
quorū patres ex quibꝫ criſtus ſecūdum
carnē-qui eſt ſup omnia deꝰ benedictꝰ
in ſecula amē. Nō aūt q exciderit ver-
bum dei. Non enim omēs qui iſrahel
hij ſunt iſrahelite-neq; qui ſemē ſunt
abrahe omēs filij. Sed in yſaac vo-
cabitur tibi ſemen: id eſt non qui filij
carnis hij filij dei: ſed qui filij ſunt pro-
miſſionis-eſtimant̄ in ſemine. Pro-
miſſionis enim verbū hoc eſt. Scd̄m
hoc tempꝰ veniā: ⁊ erit ſare filiꝰ. Non
ſolū aūt illa: ſed ⁊ rebecca ex uno con-
cubitu habēs yſaac patris noſtri. Cū
enim nōdū nati fuiſſent aut aliquid
boni egiſſent aut mali: ut ſecūdū ele-
ctionē ꝓpoſitū dei maneret-nō ex ope-
ribus ſed ex vocante dictū eſt ei: quia
maior ſeruiet minori ſicut ſcriptū eſt.
Iacob dilexi: eſau autem odio habui.
Quid ergo dicemꝰ? Nūquid iniq̄tas
apud deū? Abſit. Moyſi enim dicit.
Miſerebor cui miſertus ſum: ⁊ miſeri-
cordiā p̄ſtabo cui miſerebor. Igitur
non volentis neq; currentis ſed miſe-
rentis eſt dei. Dicit enim ſcriptura pha-
raoni. Quia ī hoc ipm̄ excitaui te ut o-
ſtendā in te virtutem meā: ⁊ ut annū-
cietur nomē tuū in vniuerſa terra. Er-
go cui vult miſeretur: ⁊ quē vult indu-
rat. Dicis itaq; michi. Quid adhuc
queritur? Voluntati eius quis reſiſtit?
O homo: tu quis es-qui reſpōdeas
deo? Nūquid dicit figmentū ei qui ſe
finxit: qđ me feciſti ſic? An nō habet
poteſtatem figulus luti ex eadē maſſa
facere aliud quidē vas ī honorē: aliud
vero in cōtumeliā? Qđ ſi deus volens
oſtendere iram-⁊ notā facere potentiā
ſuā ſuſtinuit in multa patientia vaſa
ire apta in interitū: ut oſtenderet diui-
tias glorie ſue in vaſa miſericordie q̄
p̄parauit in gloriā? Quos ⁊ vocauit
nos: nō ſolū ex iudeis ſed etiā ex gen-
tibꝫ: ſicut in oſee dicit. Vocabo non
plebem meā-plebē meā: ⁊ non dilectā
dilectā-⁊ nō miſericordiā cōſecutā mi-
ſericordiā cōſecutā. Et erit: in loco ubi
dictū eſt eis nō plebs mea vos: ibi vo-
cabūtur filij dei viui. Yſaias autem
clamat ꝓ iſrahel. Si fuerit numerus
filiorū iſrahel tanq̄ arena maris: reli-
quie ſalue fient. Verbū eni cōſūmans
et abbreuiās in equitate: q̄a verbū bre-
uiatū faciet dn̄s ſup terrā. Et ſicut p̄di-
xit yſaias niſi dominꝰ ſabaoth reliquiſ-
ſet nobis ſemen ſicut ʒodoma et facti

essemus: et sicut gomorra similes fuissemus. Quid ergo dicemus? Quod gentes que non sectabantur iusticiam apprehenderunt iusticiam: iusticiam autem que ex fide est. Israhel vero sectando legem iusticie: in legem iusticie non pervenit. Quare? quia non ex fide: sed quasi ex operibus. Offenderunt enim in lapidem offensionis: sicut scriptum est. Ecce pono in syon lapidem offensionis et petram scandali: et omnis qui credit in eum non confundetur. X

Fratres: voluntas quidem cordis mei et obsecratio ad deum fit pro illis in salutem. Testimonium enim perhibeo illis quod emulationem quidem dei habent: sed non secundum scientiam. Ignorantes enim iusticiam dei et suam querentes statuere: iusticie dei non sunt subiecti. Finis enim legis cristus: ad iusticiam omni credenti. Moyses enim scripsit: quoniam iusticiam que ex lege est qui fecerit homo: vivet in ea. Que autem ex fide est iusticia sic dicit. Ne dixeris in corde tuo: quis ascendet in celum: id est cristum deducere: aut quis descendet in abyssum: hoc est cristum a mortuis revocare. Sed quid dicit scriptura? Prope est verbum in ore tuo et in corde tuo. Hoc est verbum fidei quod predicamus: quia si confitearis in ore tuo dominum ihesum: et in corde tuo credideris quod deus illum suscitavit a mortuis: salvus eris. Corde enim creditur ad iusticiam: ore autem confessio fit ad salutem. Dicit enim scriptura. Omnis qui credit in illum non confundetur. Non enim est distinctio iudei et greci. Nam idem dominus omnium: dives in omnes qui invocant illum. Omnis enim quicunque invocaverit nomen domini: salvus erit. Quomodo ergo invocabunt in quem non crediderunt? Aut quomodo credent ei: quem non audierunt? Quomodo autem audient: sine predicante? Quomodo vero predicabunt: nisi mittantur? Sicut scriptum est. Quam speciosi pedes evangelizantium pacem: evangelizantium bona. Sed non omnes obediunt evangelio. Ysaias enim dicit. Domine: quis credidit auditui nostro? Ergo fides ex auditu: auditus autem per verbum cristi. Sed dico. Numquid non audierunt? Et quidem in omnem terram exivit sonus eorum: et in fines orbis terre verba eorum. Sed dico. Numquid israhel non cognovit? Primus moyses dicit. Ego ad emulationem vos adducam non in gentem in gentem insipientem: in iram vos mittam. Ysaias autem audet et dicit. Inventus sum a non querentibus me: palam apparui hiis qui me non interrogabant. Ad israhel autem dicit. Tota die expandi manus meas ad populum non credentem: sed contradicentem michi. XI

Dico ergo. Numquid deus repulit populum suum? Absit. Nam et ego israhelita sum ex semine abraham de tribu beniamin. Non repulit deus plebem suam quam prescivit. An nescitis in helya quid dicit scriptura: quemadmodum interpellat deum adversum israhel? Domine prophetas tuos occiderunt: altaria tua suffoderunt: et ego relictus sum solus: et querunt animam meam. Sed quid dicit illi divinum responsum? Reliqui michi septem milia virorum: qui non curvaverunt genua ante baal. Sic ergo et in hoc tempore: reliquie secundum electionem gratie salve facte sunt. Si autem gratia: iam non ex operibus. Alioquin gratia iam non est gratia. Quid ergo? Quod querebat israhel hoc non est consecutus: electio autem consecuta est: ceteri vero excecati sunt sicut scriptum est. Dedit illis deus spiritum compunctionis: oculos ut non videant et aures ut non audiant: usque in hodiernum diem. Et david dicit. Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum: et in captionem et in scandalum et in retributionem illis. Obscurentur oculi eorum ne videant: et dorsum eorum semper incurva. Dico ergo. Numquid sic offenderunt ut caderent? Absit. Sed illorum delicto salus gentibus: ut illos emulentur. Quod si delictum eorum divitie sunt mundi: et diminutio eorum divitie gentium: quanto magis plenitudo eorum? Vobis enim dico gentibus. Quamdiu quidem ego sum gentium apostolus ministerium meum honorificabo: si quo modo ad emulandum provocem carnem meam: et salvos faciam aliquos ex illis. Si enim amissio eorum reconciliatio est mundi: que assumptio nisi vita ex mortuis? Quod si delibatio sancta est: et massa. Et si radix sancta: et rami. Quod si aliqui ex ramis fracti sunt: tu autem cum oleaster esses insertus es in illis: et socius radicis et pinguedinis olive factus es: noli gloriari adversus ramos. Quod si gloriaris: non tu radicem portas: sed radix te. Dicis ergo. Fracti sunt rami: ut ego inserar. Bene. Propter incredulitatem fracti sunt. Tu autem fide stas. Noli altum sapere sed time. Si enim deus naturalibus ramis non pepercit: ne forte nec tibi parcat. Vide ergo bonitatem et severitatem dei. In eos quidem qui ceciderunt severitatem: in te autem bonitatem dei: si permanseris in bonitate. Alioquin et tu excideris. Sed et illi si non permanserint in incredulitate inserentur. Potens est enim deus iterum inserere illos. Nam et si tu ex naturali excisus es oleastro et contra naturam insertus es in bonam olivam: quanto magis hii qui secundum naturam inserentur sue olive? Nolo enim vos ignorare fratres misterium hoc: ut non sitis vobisipsis sapientes: quia cecitas ex parte contingit in israhel donec plenitudo gentium intraret: et sic omnis israhel salvus fieret sicut scriptum

est. Veniet ex syon: qui eripiat et avertat impietatem ab iacob. Et hoc illis a me testamentum: cum abstulero peccata eorum. Secundum evangelium quidem inimici propter vos: secundum electionem autem carissimi propter patres. Sine penitentia enim sunt dona et vocatio dei. Sicut enim aliquando et vos non credidistis deo nunc autem misericordiam consecuti estis propter incredulitatem illorum: ita et isti nunc non crediderunt in vestram misericordiam: ut et ipsi misericordiam consequantur. Conclusit enim deus omnia in incredulitate: ut omnium misereatur. O altitudo divitiarum sapientie et sciencie dei: quam incomprehensibilia sunt iudicia eius: et investigabiles vie eius. Quis enim cognovit sensum domini: aut quis consiliarius eius fuit? Aut quis prior dedit illi: et retribuetur ei? Quoniam ex ipso et per ipsum et in ipso sunt omnia: ipsi gloria in secula seculorum amen. XII

Obsecro itaque vos fratres per misericordiam dei: ut exhibeatis corpora vestra hostiam viventem: sanctam: deo placentem: rationabile obsequium vestrum. Et nolite conformari huic seculo: sed reformamini in novitate sensus vestri: ut probetis que sit voluntas dei bona: et beneplacens: et perfecta. Dico enim per gratiam que data est michi: omnibus qui sunt inter vos: non plus sapere quam oportet sapere: sed sapere ad sobrietatem: et unicuique sicut deus divisit mensuram fidei. Sicut enim in uno corpore multa membra habemus: omnia autem membra non eundem actum habent: ita multi unum corpus sumus in cristo: singuli autem alter alterius membra: habentes donationes secundum gratiam que data est nobis differentes. Sive prophetiam: secundum rationem fidei. Sive ministerium: in ministrando.

Siue qui docet: in doctrina. Qui exhor-
tatur in exhortādo. Qui tribuit: ī sim-
plicitate. Qui preest: in sollicitudine.
Qui miseretur: in hilaritate. Dilectio:
sine simulacōne. Odiētes malū: adherē-
tes bono. Caritatem fraternitatis in-
uicem diligentes: honore inuicem ꝑue-
niētes. Sollicitudine nō pigri: spiritu
feruētes: dn̄o seruiētes. Spe gaudētes:
ī tribulacōne patiētes: oratione instā-
tes. Necessitatibꝫ sāctoꝝ ꝯmunicātes:
hospitalitatē sectātes. Bn̄dicite ꝑsequē-
tibꝫ vos. Benedicite: et nolite maledi-
cere. Gaudere cū gaudētibus: flere cū
flentibꝫ. Idipm̄ inuicem sentiētes. Nō
alta sapientes: sed humilibus ꝯsenti-
entes. Nolite esse prudētes apud vos-
metipos. Nulli malū ꝓ malo redden-
tes: ꝓuidentes bona non tantū corā
deo: sed etiā corā om̄ibus hominibꝫ.
Si fieri potest qđ ex vobis est: cū omni-
bus hominibus pacem habētes. Nō
vosmetipos defendentes carissimi: sed
date locū ire. Scriptū est enim. Michi
vindictam: et ego retribuam dicit do-
minus. Sed si esurierit inimicꝰ tuus
ciba illum: si sitit: potū da illi. Hoc e-
nim faciens: carbones ignis ꝯgeres
super caput eius. Noli vinci a ma-
lo: sed vince in bono malum. xiii

Omnis anima potestatibꝫ subli-
mioribus subdita sit. Non est e-
nim potestas nisi a deo. Que aūt sunt
a deo: ordinata sunt. Itaqꝫ qui resistit
potestati: dei ordinacōni resistit. Qui
aūt resistūt: ipi sibi dampnacōnem ac-
quirūt. Nā principes nō sunt timori
boni operis sed mali. Uis aūt non
timere potestatem? Bonū fac: ⁊ habe-
bis laudem ex illa. Dei enim minister
est: tibi in bonū. Si aūt malū feceris:
time. Nō enī sine causa gladiū portat.

Dei enim minister est: vindex in iram
ei qui malū agit. Ideoqꝫ necessitate sub-
diti estote: nō solū ꝓpter iram: sed etiā
propter ꝯsciētiā. Ideo enim et tribu-
ta prestatis. Ministri enim dei sunt: in
hoc ipm̄ seruientes. Reddite ergo om̄i-
bus debita. Cui tributū tributū: cui ve-
ctigal vectigal: cui timorem timorem:
cui honorē honorem. Nemini quicqꝫ
debeatis: nisi ut inuicē diligatis. Qui
enim diligit ꝓximū: legem adimple-
uit. Nā nō adulterabis. non occides.
nō furaberis. non falsum testimoniū
dices. non ꝯcupisces: ⁊ si qđ est aliud
mandatū in hoc verbo instauratᷣ: di-
liges ꝓximū tuū sicut teipm̄. Dilectio
proximi malū nō operatᷣ. Plenitudo
ergo legis est dilectio. Et hoc scientes
tempus: quia hora est iam nos de so-
mno surgere. Nūc enim ꝓpior est nr̄a
salus: qꝫ cū credidimꝰ. Nox ꝑcessit: di-
es aūt appropinquit. Abiciamꝰ ergo
opera tenebraꝝ ⁊ induamur arma lu-
cis: sicut in die honeste ābulemꝰ. Nō
in comessacōnibus ⁊ ebrietatibus. nō
in cubilibꝫ ⁊ impudiciciis. nō in ꝯten-
cione et emulacione: sed induimini
dominū ihesum cristum: et carnis cu-
ram ne feceritis in desideriis. xiiii

Infirmū aūt ī fide assumite: nō in disce-
ptacōnibꝫ cogitacōnū. Alius enī cre-
dit mādūcare se om̄ia. Qui aūt infir-
mus est: olus mādūcet. Is qui mādu-
cat. nō mādūcātem nō spernat: ⁊ qui
nō mādūcat: mādūcātem nō iudicet.
Deus enim illū assumpsit. Tu quis
es qui iudicas alienū seruū? Dn̄o suo
stat aut cadit. Stabit aūt. Potens est
enim deꝰ statuere illū. Nā alius iudi-
cat diem inter diem: alīꝰ aūt iudicat
om̄nē diem. Unusquisqꝫ in suo sensu
abundet. Qui sapit diem: dn̄o sapit:

et qui mādūcat. dn̄o mādūcat. Gra-
tias enim agit deo. Et qui nō mādu-
cat. dn̄o nō mādūcat: ⁊ gratias agit
deo. Nemo enim nr̄m sibi viuit: ⁊ ne-
mo sibi moritur. Siue enim viuimꝰ.
dn̄o viuimꝰ: siue morimur. dn̄o mo-
rimᷣ. Siue ergo viuimꝰ siue morimᷣ:
dn̄i sumus. In hoc enim xp̄us mor-
tuus est ⁊ resurrexit: ut ⁊ viuoꝝ ⁊ mor-
tuoꝝ dn̄etur. Tu aūt quid iudicas fra-
trem tuū: aut tu q̄re spernis fratrē tuū?
Om̄es enim stabimus ante tribunal
dei. Scriptū est enim. Uiuo ego dicit
dn̄s: quoniā michi flectetur omne ge-
nu: ⁊ omnis lingua ꝯfitebitᷣ deo. Ita-
qꝫ vnusquisqꝫ nostrū ꝓ se rationē red-
det deo. Nō ergo amplīꝰ inuicem iu-
dicemꝰ. Sed hoc iudicate magis: ne
ponatis offendiculū fratri vel scādalū.
Scio ⁊ ꝯfido in dn̄o ihesu: q̄a nichil
ꝯmune ꝑ ipm̄. nisi ei qui existimat qđ
ꝯmune esse: illi ꝯmune est. Si enim
propter cibū frater tuus contristatur:
iam nō scd̄m caritatē ambulas. No-
li cibo tuo illū ꝑdere: ꝓ quo xp̄s mor-
tuus est. Nō ergo blasphemetur bonū
nostrū. Nō est enī regnū dei esca et po-
tus: sed iusticia ⁊ pax ⁊ gaudiū ī spiri-
tu sancto. Qui enim in hoc seruit xp̄o
placet deo: ⁊ ꝓbatus est hominibus.
Itaqꝫ que pacis sunt sectemur: et que
edificacōnis sunt in inuicem custodi-
amus. Noli ꝓpter escam destruere opꝰ
dei. Om̄ia quidē sunt mūda: sed ma-
lū est homini qui ꝑ offendiculū man-
ducat. Bonū ē nō mādūcare carnē ⁊
nō bibere vinū: neqꝫ ī quo frater tuꝰ of-
fendit aut scādalizatᷣ aut infirmatᷣ. Tu
quidē habes penes temetipm̄: habe co-
rā deo. Beatꝰ q̄ nō iudicat semetipm̄
ī eo qđ ꝓbat. Qui aūt discernit: si mādu-
cauerit dāpnatꝰ ē: q̄a nō ex fide. Omne

aūt qđ nō est ex fide peccatū est. xv

Debemꝰ aūt nos firmiores inbe-
cillitates infirmoꝝ sustinere: et
non nobis placere. Unusquisqꝫ vr̄m
proximo suo placeat in bonū: ad edi-
ficationē. Etenim xp̄us nō sibi placu-
it: sed sicut scriptū est: improperia im-
properanciū tibi ceciderūt sup me. Que-
cunqꝫ enim scripta sunt ad nostrā do-
ctrinā scripta sunt: ut ꝑ patientiā ⁊ ꝯ-
solationē scripturaꝝ spem habeamus.
Deus aūt patientie ⁊ solacii det vobis
idipm̄ sapere in alterutrū scd̄m ihesū
xp̄m: ut vnanimes vno ore honorifi-
cetis deum et patrem domini nostri
ihesu xp̄i. Propter quod suscipite in-
uicem sicut et xp̄us suscepit vos in ho-
norem dei. Dico enī xp̄m ihesum mi-
nistrū fuisse circūcisionis ꝓpter verita-
tem dei ad ꝯfirmandas ꝓmissiones
patrū: gentes aūt super misericordia
honorare deū: sicut scriptum est. Pro-
pterea ꝯfitebor tibi in gentibus dn̄e:
et nomini tuo cantabo. Et iterum di-
cit. Letamini gētes cū plebe eiꝰ. Et iterū.
laudate omnes gentes dn̄m: et ma-
gnificate eū om̄es ꝓpli. Et rursus ysa-
ias ait. Erit radix iesse: et qui exsurget
regere gētes. ī eum gētes sperabūt. Deꝰ
aūt spei repleat vos omni gaudio et
pace in credendo: ut abūdetis in spe ⁊
virtute spiritꝰ sancti. Certus sū aūt fra-
tres mei ⁊ egoipe de vobis: quoniā et
ipi pleni estis dilectione. repleti omni
sciencia: ita ut possitis alterutrū mo-
nere. Audaciꝰ aūt scripsi vobis fratres
ex parte. tanqꝫ in memoriā vos redu-
cens: propter graciā que data est mi-
chi a deo ut sim minister xp̄i ihesu in
gentibus sanctificās euangeliū dei: ut
fiat oblacio gentiū accepta et sanctifi-
cata in spiritu sancto. Habeo igitur

gloriā in xp̄o ihesu ad deū. Nō enim
audeo aliquid loqui eoꝝ que ꝑ me nō
efficit xp̄us ī obedientiā gentiū: verbo
et factis in virtute signoꝝ et ꝓdigioꝝ
in virtute spiritus sancti: ita ut ab ihe-
rusalē ꝑ circuitū usq3 ad illiricū reple-
verim euāgeliū xp̄i. Sic aūt p̄dicavi
evangeliū hoc · non ubi nominatus
est xp̄us ne super alienū fundamen-
tum edificarē: sed sicut scriptū ē quib3
nō ē annūciatū de eo videbūt: ⁊ q̇ non
audierūt de eo intelligent. ꝓpter quod
et impediebar plurimū venire ad vos.
Nūc vero ulteriꝰ locū non habens in
hiis regionibus: cupiditatem aūt ha-
bens veniendi ad vos ex multis iam
p̄cedentibus ānis: cū in hyspaniā ꝓfi-
cisci cepero · spero ꝙ p̄teriens videam
vos · ⁊ a vobis deducar illuc · si vobis
p̄mū ex parte fruitꝰ fuero. Nūc igitur
proficiscar ī iherusalē ministrare san-
ctis. Probaverūt enim macedonia et
achaia collationē aliquā facere ī pau-
peres sanctoꝝ q̇ sunt in iherusalē. Pla-
cuit enī eis: et debitores sunt eoꝝ. Nā
si spiritualiū eoꝝ participes facti sunt
gentiles: debent et in carnalib3 mini-
strare eis. Hoc igiẗ cū cōsūmavero et
assignavero eis fructū hunc: per vos
proficiscar in hyspaniā. Scio autem:
qm̄ veniēs ad vos ī abūdantia bene-
dictionis xp̄i veniā. Obsecro ergo vos
fr̄es ꝑ dn̄m nr̄m ihesū xp̄m ⁊ ꝑ carita-
tem sācti spiritꝰ ut adiuvetis me ī ora-
tōnib3 ad deū · ut liberer ab infidelib3
q̇ sunt ī iudea: ⁊ obsequij mei oblatio
accepta fiat in iherlm sāctis: ut veniā
ad vos ī gaudio ꝑ volūtatē dei ut re-
frigerer vobiscū. Deꝰ autem pacis sit
cum omnibus vobis amen. XVI

C ommēdo aūt vobis phebē soro-
rē nr̄am q̄ ē ī ministerio ecclesie
que ē cenchris ut eā suscipiatis ī dn̄o
digne sāctis: et assistatis ei ī q̊cūq3 ne-
gocio vr̄i indiguerit. Etenī ipa q̊3 assti-
tit multis: ⁊ michi ip̄i. Salutate priscā
⁊ aquilā adiutores meos ī xp̄o ihesu:
q̇ ꝑ aīa mea suas cervices supposuerūt:
quib3 nō solꝰ ego ḡrias ago sed et cū-
cte ecclesie gētiū: ⁊ domesticā ecclesiā eoꝝ.
Salutate ephenetū dilectū michi: q̇ est
p̄mitiꝰ asye ī xp̄o ihesu. Salutate ma-
riā q̄ m̄ltū laboravit ī vobis. Saluta-
te andronicū ⁊ iuliam cognatos ⁊ cō-
captivos meos q̇ sūt nobiles ī aplis:
q̇ et āte me fuerūt ī xp̄o. Salutate āpli-
atū dilectissimū michi ī dn̄o. Saluta-
te urbanū adiutorē nr̄m ī xp̄o ihesu: et
stachin dilectum meū. Salutate appel-
len ꝓbum in cristo. Salutate eos qui
sūt ex aristoboli domo. Salutate hero-
dionē cognatū meū. Salutate eos q̇
sūt ex narcissi domo: q̇ sūt ī dn̄o. Sa-
lutate triphenā ⁊ triphosā: q̄ laborāt
ī dn̄o. Salutate ꝑsidam carissimā: q̄
m̄ltū laboravit ī dn̄o. Salutate rufū
electū ī dn̄o: ⁊ matrē eiꝰ ⁊ meā. Saluta-
te asincretū flegontā hermen patrobam
herman: ⁊ q̇ cū eis sunt fr̄es. Salutate
philologū ⁊ iuliam nereū et sororē eiꝰ
⁊ olimpiadem: ⁊ oēs q̇ cū eis sūt san-
ctos. Salutate invicē ī osculo sancto.
Salutāt vos oēs ecclesie xp̄i. Rogo
aūt vos fr̄es ut obſuetis eos q̇ dissensio-
nes ⁊ offendicla p̄ter doctrinā quā vos
didicistis faciunt: ⁊ declinate ab illis.
Huiusmodi enī xp̄o dn̄o nr̄o nō servi-
unt sed suo ventri: ⁊ ꝑ dulces s̄mones ⁊
benedictōnes seducūt corda innocētū.
Vr̄a enī obediētia in oīm loco divul-
gata ē. Gaudeo igiẗ ī vobis: sed volo
vos sapiētes esse ī bono: et simplices
in malo. Deꝰ aūt pacis cōterat satha-
nan sub pedib3 vr̄is velociter. Gratia

dn̄i nostri ihesu xp̄i vobiscū. Salutat
vos thimotheꝰ adiutor meꝰ: ⁊ lucius
et iason ⁊ sosipater cognati mei. Sa-
luto vos ego tercius: q̇ scripsi episto-
lam in dn̄o. Salutat vos gaius ho-
spes meus: ⁊ universe eccl̄ie. Salutat
vos erastꝰ archariꝰ civitatis: et quar-
tus frater. Gratia dn̄i nostri ihesu xp̄i
cū oīb3 vobis amen. Ei aūt qui po-
tens est vos ꝯfirmare iuxta euāgeliū
meū ⁊ p̄dicationē ihesu xp̄i: scd̄m reve-
lationē misterij temporib3 eternis ta-
citi qd̄ nūc patefactū est per scripturas
prophetarū scd̄m p̄ceptū eterni dei ad
obeditionē fidei ī cūctis gentib3 cogni-
ti soli sapienti deo ꝑ ihesū xp̄m: cui ho-
nor et gloria in secula seculorū amen.

Explicit epl̄a ad romanos. Incipit
prologus in epl̄am ad Corinthios

C Orinthij sunt achaici: et
hij similiter ab ap̄lo audi-
erūt verbū veritatis: ⁊ sub-
versi sunt multipharie a
falsis ap̄lis. Quidam a philosophie
verbosa eloquentia: alij secta legis iu-
daice inducti sunt. Hos revocat apo-
stolus ad verā fidem et euangelicam
sapientiam: scribēs eis ab epheso per
thimotheum. Explicit ꝓlogus. Inci-
pit epl̄a ad Corinthios prima. I

P Aulus vocatꝰ apo-
stolus ihesu xp̄i per
volūtatē dei et sostē-
nes frater ecclesie dei
que ē corinthi: san-
ctificatis ī xp̄o ihesu
vocatis sanctis: cū oīb3 qui invo-
cant nomē dn̄i nr̄i ihesu xp̄i in omni
loco ipoꝝ ⁊ nr̄o. Gratia vobis et pax
a deo patre nr̄o: et dn̄o ihesu xp̄o. Gra-
tias ago deo meo semꝑ ꝓ vobis ī gra-
cia dei q̄ data est vobis in xp̄o ihesu:
q̄a in oīb3 divites facti estis in illo
in oīm verbo et in oīm sciencia: sicut
testimoniū xp̄i ꝯfirmatū ē in vobis ut
nichil vobis desit in nulla gratia: ex-
spectātib3 revelatōnē dn̄i nr̄i ihesu xp̄i:
qui et ꝯfirmabit vos usq3 in finē sine
crimine: in die adventꝰ dn̄i nr̄i ihesu
xp̄i. Fidelis deꝰ: ꝑ quē vocati estis in
societatem filij eiꝰ ihesu xp̄i dn̄i nostri.
Obsecro aūt vos fratres ꝑ nomē dn̄i
nr̄i ihesu xp̄i: ut idip̄m dicatis oēs:
et nō sint ī vobis scismata. Sitis aūt
ꝑfecti in eodē sensu: et in eadē sciencia.
Significatū est enim michi de vobis
fr̄es mei ab hijs qui sūt cloes: q̄a ꝯten-
tiones sunt inter vos. Hoc aūt dico: qd̄
unusquisq3 vr̄m dicit. Ego quidē sum
pauli: ego aūt appollo · ego vero cephe:
ego aūt xp̄i. Divisus est xp̄s? Nūqd̄
paulus crucifixꝰ ē ꝓ vobis: aut ī noīe
pauli baptizati estis? Gratias ago
deo meo ꝙ neminē vr̄m baptizavi · ni-
si crispum et gaiū: ne quis dicat ꝙ in
noīe meo baptizati estis. Baptizavi
aūt ⁊ stephane domū: ceterū nescio si quē
aliū vr̄m baptizaverim. Nō enim mi-
sit me xp̄s baptizare sed euangelizare:
nō ī sapiētia verbi: ut nō evacuet crux
xp̄i. Verbū enim crucis ꝑeuntib3 quidē
stulticia ē: hijs aūt qui salvi fiūt id est
nobis virtꝰ dei ē. Scriptū ē enī. Perdā
sapiētiā sapientiū: et prudētiā prudē-
tiū reprobabo. Ubi sapiēs ubi scriba:
ubi inquisitor huiꝰ seculi? Nōne stul-
tam fecit deꝰ sapiētiā huiꝰ mūdi? Nā
quia in dei sapiētia non cognovit mū-
dus ꝑ sapiētiā deū: placuit deo ꝑ stul-
ticiā p̄dicatōnis salvos facere credētes.
Quoniā ⁊ iudei signa petūt: ⁊ greci sa-
piētiam querūt. Nos aūt p̄dicamus
xp̄m crucifixū: iudeis quidē scādalū · gē-
tib3 aūt stulticiā: ip̄is autem vocatis

iudeis atq; grecis · cristū dei virtutem
et dei sapiētiā. Quia qđ stultū ē dei: sa-
pientiꝰ est hominibꝫ: ⁊ qđ infirmū est
dei: fortiꝰ ē hominibꝫ. Videte enim vo-
cationē vestrā fr̄es: q̄a nō multi sapien-
tes sc̄dm carnē nō multi potētes non
multi nobiles: sed q̄ stulta sunt mūdi e-
legit deꝰ ut cōfundat sapientes: ⁊ infir-
ma mūdi elegit deꝰ ut ꝯfundat fortia:
⁊ ignobilia mūdi ⁊ cōtēptibilia elegit
deꝰ et ea q̄ nō sūt · ut ea que sūt destrue-
ret: ut nō glorief̄ om̄is caro ī ꝯspectu
eiꝰ. Ex ipō aūt vos estis ī xp̄o ihesu: q̄
factꝰ ē nobis sapiētia ⁊ iusticia et sācti-
ficatō ⁊ redēptio: ut quēadmodū scri-
ptū ē: q̄ gloriat̄ ī dn̄o glorietur. II

Et ego cū venissem ad vos fratres:
veni nō in sublimitate sermonis
aut sapiētie · annūciās vobis testimo-
niū xp̄i. Nō enī iudicaui me scire ali-
quid inter vos nisi ihesū xp̄m: et hunc
crucifixū. Et ego ī infirmitate ⁊ timore
⁊ tremore multo fui apud vos: et sermo
meꝰ et p̄dicatio mea nō ī ꝑsuasibilibꝫ
humane sapiētie verbis: sed ī ostensio-
ne spiritꝰ et virtutis: ut fides vr̄a nō
sit ī sapiētia hominū sed in virtute dei.
Sapientiā aūt loquimr̄ inter ꝑfectos.
Sapiētiā vero nō huiꝰ seculi neq; prīci-
pū huiꝰ seculi q̄ destruūtur: sed loquim̄
dei sapiētiā ī misterio q̄ abscondita ē:
quā p̄destinauit deꝰ ante secula ī glo-
riā nostrā quā nemo principū huiꝰ se-
culi cognouit. Si enim cognouissent:
nūquā dn̄m glorie crucifixissent. Si-
cut scriptū est: qđ oculus nō vidit nec
auris audiuit nec in cor hoīs ascen-
dit: q̄ p̄parauit deꝰ hijs q̄ diligūt illū.
Nobis aūt reuelauit deꝰ ꝑ spiritū suū.
Spiritꝰ enī om̄ia scrutat̄: etiā ꝓfunda
dei. Quis enī scit hominū q̄ sūt hoīs:
nisi spiritꝰ hoīs q̄ in ipō ē? Ita et que
dei sūt nemo cognouit nisi spiritus dei.
Nos aūt nō spiritū huiꝰ mūdi accepi-
mus sed spiritū q̄ ex deo est: ut sciamꝰ
q̄ a deo donata sūt nobis: q̄ ⁊ loquim̄
nō in doctis humane sapiētie verbis:
sed in doctrina spiritus: spiritualibꝫ
spiritualia ꝯparātes. Animalis aūt
homo nō ꝑcipit ea que sunt spiritus
dei. Stulticia enim est illi: ⁊ nō potest
itelligere: q̄a spiritualiter examinatur.
Spiritualis aūt iudicat om̄ia: ⁊ ipē a
nemine iudicat̄: sicut scriptū est. Quis
enī cognouit sensū dn̄i: aut q̄s instru-
xit eū? Nos aūt sensū xp̄i habemꝰ. III

Et ego fr̄es nō potui vobis loqui
q̄si spiritualibꝫ: sed q̄si carnalibꝫ.
Tāquā paruulꝰ ī xp̄o lac vobis potū
dedi nō escā. Nōdū enī poteratis: sed
nec nūc quidē potestis. Adhuc enī car-
nales estis. Cū enī fuerit inter vos zeluſ
et ꝯtentō: nōne carnales estis ⁊ sc̄dm
hominē ābulatis? Cū enī q̄s dicat e-
go quidē sū pauli · aliꝰ aūt ego appol-
lo: nōne hoīes estis? Quid igit̄ est ap-
pollo? Quid vero paulꝰ? Ministri eiꝰ
cui credidistis. Et unicuiq; sicut dn̄s
dedit. Ego plātaui appollo rigauit:
sed deꝰ incremētū dedit. Itaq; neq; q̄ plā-
tat ē aliq̄d neq; q̄ rigat: sed q̄ incremētū
dat deꝰ. Qui plātat aūt ⁊ q̄ rigat unū
sūt. Unusquisq; aūt ꝓpriā mercedē ac-
cipiet sc̄dm suū laborē. Dei enī sumus
adiutores. Dei agricultura estis: dei edi-
ficatio estis. Sc̄dm gr̄iā dei q̄ data ē mi-
chi ut sapiēs architectꝰ fundamētū po-
sui: aliꝰ aūt superedificat. Unusquisq;
aūt videat quomō superedificet. Funda-
mētū enim aliud nemo potest ponere
p̄ter id qđ positū ē: qđ ē xp̄s ihesus. Si
q̄s aūt superedificat supra fundamētū
hoc aurū argentū lapides p̄ciosos li-
gna fenū stipulā: uniuscuiusq; opus
manifestū erit. Dies enim dn̄i declara-
bit: q̄a ī igne reuelabit̄: ⁊ uniuscuiusq;
opus q̄le sit ignis ꝓbabit. Si cuiꝰ o-
pus māserit qđ superedificauit: mercedē
accipiet. Si cuiꝰ opꝰ arserit detrimētū
patiet̄: ipē aūt saluus erit: sic tamē q̄si
ꝑ ignē. Nescitis q̄a tēplū dei estis: ⁊ spi-
ritꝰ dei habitat ī vobis? Si q̄s autem
tēplū dei violauerit: disꝑdet illū deus.
Tēplū enī dei sāctū ē: qđ estis vos. Ne-
mo se seducat. Si q̄s videt̄ inter vos sa-
piēs esse ī hoc seclō: stultꝰ fiat ut sit sa-
piēs. Sapiētia enī huiꝰ mūdi stulticia
est apud deū. Scriptū est enī. Cōprehē-
dam sapientes in astucia eorꝫ. Et iterū.
Deꝰ nouit cogitatōnes sapiētiū: qm̄
vane sūt. Nemo itaq; glorietur in ho-
minibꝫ. Om̄ia enī vr̄a sūt: siue paulꝰ
siue appollo siue cephas siue mundꝰ
siue vita siue mors siue p̄sentia siue fu-
tura. Omnia enim vestra sunt: vos
autem cristi: xp̄us autem dei. IIII

Sic nos existimet homo ut mini-
stros xp̄i: et dispēsatores misteri-
orꝫ dei. Hic iā querit̄ inter dispēsatores:
ut fidelis q̄s inueniat̄. Michi aūt ꝓ mi-
nimo ē ut a vobis iudicer: aut ab hu-
mano die. Sed neq; meip̄m iudico.
Nichil enī michi ꝯsciꝰ sum: sed nō in
hoc iustificatꝰ sum. Qui aūt iudicat
me · dn̄s ē. Itaq; nolite āte tempꝰ iudi-
care: quoadusq; veniat dn̄s qui ⁊ illu-
minabit abscōdita tenebrarꝫ et mani-
festabit ꝯsilia cordiū: ⁊ tunc laus erit
unicuiq; a deo. Hec aūt fr̄es trāsfigura-
ui ī me ⁊ appollo ꝓpter vos: ut ī vobis
discatis ne supra quā scriptū est unꝰ
aduūsus alterꝫ infletur ꝓ alio. Quis e-
nim te discernit? Quid aūt habes qđ
nō accepisti? Si aūt accepisti: qđ glo-
riaris q̄si nō acceperis? Iam saturati
estis: iā diuites facti estis. Sine nobis
regnatis. Et utinā regnetis: ut ⁊ nos
vobiscū regnemꝰ. Puto enī q̄ deꝰ nos
ap̄los nouissimos ostendit tāq̄ mor-
ti destinatos: q̄a spectaculm̄ facti sumꝰ
mūdo ⁊ āgelis et hominibꝫ. Nos stul-
ti ꝓpter xp̄m: vos aūt prudētes ī xp̄o.
Nos infirmi: vos autē fortes. Vos
nobiles: nos aūt ignobiles. Usq; in
hāc horā ⁊ esurimꝰ ⁊ sitimꝰ ⁊ nudi su-
mus: ⁊ colaphis cedimur ⁊ instabiles
sumꝰ: ⁊ laboramꝰ operātes manibꝫ no-
stris. Maledicim̄: et bn̄dicimꝰ. Perse-
cutōnē patim̄: et sustinemꝰ. Blasphe-
mam̄: ⁊ obsecramꝰ. Tāq̄ purgamēta
huiꝰ mūdi: facti sumꝰ om̄iū peripsima
usq; adhuc. Nō ut ꝯfundā vos hec scri-
bo: sed ut filios meos carissimos mo-
neo. Nā si decē milia pedagogorꝫ habe-
atis in xp̄o: sed nō multos p̄res. Nā in
xp̄o ihesu ꝑ euangeliū ego vos genui.
Rogo ergo vos: imitatores mei esto-
te. Ideo misi ad vos thimotheū q̄ ē fi-
liꝰ meꝰ carissimꝰ ⁊ fidelis ī dn̄o: q̄ vos
cōmonefaciat vias meas q̄ sūt in xp̄o
ihesu: sicut ubiq; ī om̄i ecclesia doceo.
Tāq̄ nō venturꝰ sim ad vos: sicut infla-
ti sūt quidā. Veniā aūt ad vos cito si
dn̄s voluerit: ⁊ cognoscā nō sermonē e-
orū q̄ inflati sūt: sed virtutē. Nō enī ī
sermone ē regnū dei: sed ī virtute. Quid
vultis? In virga veniā ad vos · an in
caritate ⁊ spiritu māsuetudinis? V ·

Omnino audit̄ inter vos fornica-
tio: ⁊ talis fornicatio q̄lis nec in-
ter gētes: ita ut uxorē p̄ris sui aliq̄s ha-
beat. Et vos inflati estis: ⁊ nō magis
luctū habuistis: ut tollat̄ de medio ve-
strū q̄ hoc opꝰ fecit. Ego quidē absens
corpore · p̄sens aūt spiritu: iā iudicaui
ut p̄sens eū q̄ sic operatꝰ ē in noīe dn̄i
nr̄i ihesu xp̄i cōgregatis vobis et meo
spiritu cū virtute domini ihesu tradere

huiuſmodi ſathane ī īteritū car-
nis:ut ſpiritꝰ ſaluus ſit in die dñi nr̄i
ihesu xp̄i. Nō ē bona gloriatō vr̄a. Ne-
ſcitis q̄a modicū fermentū totā maſſā
corrūpit? Expurgate vetꝰ fermētū: ut
ſitis noua cōſpeſſio ſicut eſtis azimi.
Etenī paſcha nr̄m īmolatꝰ ē xp̄s. Ita-
q; epulemꝰ: nō ī fermēto veteri neq; ī fer-
mēto malicie ⁊ nequicie: ſed ī azimis
ſinceritatis ⁊ veritatis. Scripſi vobis
ī ep̄la:ne cōmiſceamini fornicariꝭ. Nō
utiq; fornicariis huiꝰ mūdi aut aua-
ris aut rapacibȝ aut ydolis ſeruiētibȝ: a-
lioquī debueratis de hoc mūdo exiiſſe.
Nūc autē ſcripſi vobis non cōmiſceri.
Si is q̄ frater noīatᷓ īter vos et ē forni-
cator aut auarꝰ aut ydolis ſeruiens aut
maledicꝰ aut ebrioſus aut rapax: cū
huiuſmodi nec cibū ſumere. Quid e-
nim michi de hiis q̄ foris ſūt iudica-
re? Nōne de hiis q̄ intꝰ ſūt vos iudi-
catis? Nā eos q̄ foris ſūt deus iudica-
bit. Auferte malū ex vobiſipis. VI

Audet aliquis veſtrum habens
negocium aduerſus alterū iudi-
cari apud iniq̄s: ⁊ nō apud ſanctos.
An neſcitis·q̄m ſācti de hoc mūdo iu-
dicabūt? Et ſi ī vobis iudicabitᷓ mun-
dus:indigni eſtis q̄ de minimis iudi-
cetis? Neſcitis q̄m angelos iudicabi-
mus? Quātomagis ſecularia? Secla-
ria igitᷓ iudicia ſi habueritis:cōtēptibi-
les q̄ ſūt ī eccleſia illos cōſtituite ad iu-
dicādū. Ad verecūdiā vr̄am dico. Sic
nō ē īter vos ſapiēs quiſq̄: q̄ poſſit iu-
dicare īter fratrē ſuū: ſed frater cū fratre
iudicio cōtēdit: ⁊ hoc apud īfideles. Iā
quidē oīnino delictū ē ī vobis: q̄ iudi-
cia habetis īter vos. Quare nō magis
iniuriā accipitis? Quare non magis
fraudē patimini? Sed vos iniuriā facitꝭ
et fraudatis: ⁊ hoc fratribȝ. An neſcitis

q̄a iniqui regnū dei nō poſſidebūt? No-
lite errare:neq; fornicarii neq; ydolis ſer-
uiētes·neq; adulteri·neq; molles:neq;
maſculoꝝ cōcubitores·neq; fures·neq;
auari·neq; ebrioſi·neq; maledici·ne-
q; rapaces regnū dei poſſidebūt. Et hec
q̄dē fuiſtis:ſed abluti eſtis·ſed ſāctifica-
ti eſtis·ſed iuſtificati eſtis: in noīe dñi
nr̄i ihesu xp̄i et ī ſpiritu dei nr̄i. Oīa
michi licēt: ſed nō oīa expediūt. Oīa
michi licēt: ſed ego ſub nulliꝰ redigar
poteſtate. Eſca vētri ⁊ vēter eſcis: deus
aūt et hūc ⁊ hāc deſtruet. Corpꝰ aūt nō
fornicatōni ſed dño: ⁊ dñs corpori. De-
us vero ⁊ dñm ſuſcitauit: et nos ſuſci-
tabit ꝑ virtutē ſuā. Neſcitis q̄m corpo-
ra vr̄a mēbra ſūt xp̄i? Tollēs ergo mē-
bra xp̄i: faciā mēbra meretricis? Ab-
ſit. An neſcitis: q̄m q̄ adheret meretri-
ci unū corpꝰ efficitᷓ? Erūt enī inq̄t duo
ī carne una. Qui aūt adheret dño: unꝰ
ſpiritꝰ ē. Fugite fornicatōnē. Oīne enī
peccatū q̄dcūq; fecerit homo extra corpꝰ
ē: q̄ aūt fornicatᷓ·ī corpꝰ ſuū peccat. An
neſcitis q̄m mēbra vr̄a tēplū ē ſpiritꝰ
ſācti q̄ ī vobis ē quē habetis a deo: ⁊ nō
eſtis vr̄i? Empti enī eſtiꝭ p̄cio magno:
glorificate et portate deum in corpore
vr̄o. VII

De quibȝ aūt ſcripſiſ-
tis michi: bonum eſt homini
mulierē nō tāgere. Propter fornicatio-
nem aūt uniuſquiſq; ſuā vxorē habeat:
⁊ vnaqueq; ſuū virū habeat. Vxori vir
debitū reddat: ſilr̄ autē et vxor viro.
Mulier ſui corporis poteſtatem nō habet
ſed vir: ſilr̄ aūt ⁊ vir ſui corporis po-
teſtatē nō habet ſed mulier. Nolite frau-
dare inuicem niſi forte ex conſenſu ad
tempus ut vacetis oratōni: ⁊ iterū reu-
ertimini ī idipm̄: ne tēptet vos ſathanaſ
propter incōtinētiā vr̄am. Hoc aūt di-
co ſcd̄m indulgētiā: nō ſcd̄m imperiū.

Volo aūt oīnes vos hoīes eſſe ſicut
meipm̄. Sed uniuſquiſq; ꝓpriū donū
habet ex deo: aliꝰ quidē ſic: aliꝰ vero ſic.
Dico aūt nō nuptis ⁊ viduis: bonū ē
illis ſi ſic ꝑmāſerit ſicut et ego. Qd̄ ſi
nō ſe cōtinēt·nubāt. Meliꝰ ē enī nubere
q̄ uri. Hiis aūt q̄ mr̄imonio iūcti ſūt
p̄cipio non ego ſed dñs: vxorē a viro
nō diſcedere. Qd̄ ſi diſceſſerit·manere
īnuptā: aut viro ſuo reconciliari. Et
vir vxorē nō dimittat. Nā ceteris ego
dico nō dñs. Si q̄s frater vxorē habet
infidelē·⁊ hec cōſentit habitare cū illo: nō
dimittat illā. Et ſi qua mulier habet vi-
rū infidelē ⁊ hic cōſentit habitare cū illa:
nō dimittat viꝝ. Sāctificatꝰ ē enī vir
infidelis ꝑ mulierē fidelē: ⁊ ſāctificata ē
mulier infidelis ꝑ viꝝ fidelē. Alioquī filii
vr̄i immūdi eſſent: nūc aūt ſācti ſūt.
Qd̄ ſi infidelis diſcedit·diſcedat. Nō e-
nim ſeruituti ſbiectꝰ ē frater aut ſoror ī
eiuſmodi. In pace aūt vocauit vos
deꝰ. Vnde enī ſcis mulier ſi viꝝ ſaluū fa-
cies? Aut unde ſcis vir ſi mulierē ſaluā
facies? Niſi unicuiq; ſicut diuiſit dñs.
Vnū quēq; ſicut vocauit deꝰ ita ābu-
let: ⁊ ſicut ī oīnibȝ eccleſiis doceo. Circū-
ciſus aliq̄s vocatꝰ ē: nō adducat ꝑpu-
ciū. In ꝑpucio aliq̄s vocatꝰ ē: nō circū-
cidatᷓ. Circūciſio nichil eſt·⁊ ꝑpuciū ni-
chil ē: ſed obſeruatō mādatoꝝ dei. Vnuſ-
q̄ſq; ī q̄ vocatōne vocatꝰ ē ī ea ꝑmane-
at. Seruus vocatꝰ es: nō ſit tibi cure.
Sed et ſi potes fieri liber: magis vtere.
Qui enī ī dño vocatꝰ ē ſeruus: liberꝰ ē
dñi. Silr̄ q̄ liber vocatꝰ ē: ſeruꝰ ē xp̄i.
Precio ēpti eſtis: nolite fieri ſerui hoīm.
Vnuſq̄ſq; ergo ī quo vocatꝰ ē frater: ī
hoc ꝑmaneat apud deū. De virginibȝ
aūt p̄ceptū dñi nō habeo: cōſiliū aūt do
tāq; miſericordiā cōſecutꝰ a deo: ut ſim
fidelis. Exiſtimo enī hoc bonū eſſe ꝓpter

inſtātē neceſſitatē: q̄m bonū ē homini
ſic eſſe. Alligatꝰ es vxori: noli q̄rere ſo-
lutōnē. Solutꝰ es ab vxore: noli q̄rere
vxorē. Si aūt acceperis vxorē nō pec-
caſti: ⁊ ſi nupſerit virgo non peccauit.
Tribulatōnem tamē carnis habebūt
huiuſmodi. Ego autem vobis parco.
Hoc itaq; dico fratres. Tēpꝰ breue eſt.
Reliquū ē: ut ⁊ q̄ habēt vxores·tāq; nō
habētes ſint: ⁊ q̄ flent·tāq; nō flētes: et
q̄ gaudēt·tāq; nō gaudētes: et q̄ emūt·
tāq; nō poſſidētes: ⁊ q̄ utunᷓ hoc mūdo·
tāq; nō utātᷓ. Preterit enī figura huiꝰ
mūdi. Volo aūt vos ſine ſollicitudi-
ne eſſe. Qui ſine vxore eſt·ſollicitꝰ eſt q̄
dñi ſūt: quomō placeat deo. Qui au-
tem cū vxore ē·ſollicitꝰ ē que ſūt mūdi·
quomō placeat vxori: ⁊ diuiſus ē. Et
mulier īnupta ⁊ virgo cogitat que dñi
ſūt: ut ſit ſancta corpore ⁊ ſpiritu. Que
aūt nupta ē cogitat q̄ ſūt mūdi: quo-
mō placeat viro. Porro hoc ad vtili-
tatē vr̄am dico·nō ut laq̄um vobis in-
iciā: ſed ad id qd̄ honeſtū ē·⁊ qd̄ facul-
tatē p̄beat: ſine impedimēto dñm obſe-
crandi. Si q̄s aūt turpē ſe videri exiſti-
mat ſup virginē ſua: q̄ ſit ſupadulta
et ita oportet fieri: qd̄ vult faciat. Nō
peccat ſi nubat. Nā q̄ ſtatuit in corde
ſuo firmꝰ nō habens neceſſitatē·pote-
ſtatē aūt habēs ſue voluntatis: ⁊ hoc iu-
dicauit ī corde ſuo ſeruare virginē ſuā:
bene facit. Igitᷓ et q̄ mr̄imonio iūgit
virginē ſuā bene facit: ⁊ q̄ non iūgit·
meliꝰ facit. Mulier alligata ē legi: quā-
to tp̄e vir eiꝰ viuit. Qd̄ ſi dormierit vir
eiꝰ: liberata eſt. Cui aūt vult nubat: tan-
tum ī dño. Beatior aūt erit: ſi ſic ꝑmā-
ſerit ſcd̄m meū cōſiliū. Puto aūt: q̄ ⁊ e-
go ſpiritum dei habeam. VIII

De hiis aūt q̄ ydolis imolanᷓ ſci-
mus: q̄a oīnes ſciētiā habemꝰ.

Scientia inflat: caritas vero edificat. Si q̄s aūt se existimat scire aliq̄d: nōdū cognouit quēadmodū oporteat eū scire. Si q̄s aūt diligit deū: hic cognitꝰ ē ab eo. De escis aūt q̄ ydolis imolant̄: scimꝰ q̄a nichil ē ydolū in mūdo: ⁊ ꝙ nullus deꝰ nisi unꝰ. Nā ⁊ si sūt q̄ dicantur dij siue in celo siue ī terra: siquidē sūt dij multi ⁊ dn̄i multi: nobis tamē unus deꝰ pater ex quo oīa et nos ī illo: ⁊ unꝰ dn̄s ihesus xp̄s ꝑ quē oīa: ⁊ nos ꝑ ip̄m. Sed nō in omībȝ est sciētia. Quidā aūt cū sciētia usq; nūc ydoli: q̄si ydolotitū mānducāt: et cōsciētia ip̄oꝝ cū sit infirma polluit̄. Esca aūt nos nō cōmēdat deo. Neq; enī si manducauerimꝰ abūdabimꝰ: neq; si non māducauerimꝰ deficiemꝰ. Videte autem: ne forte hec licētia vr̄a offendiculum fiat infirmis. Si enī q̄s viderit eū q̄ habet sciētiā ī ydoleo recūbentē: nōne cōsciētia eiꝰ cū sit infirma edificabit̄ ad māducandū ydolotita? Et peribit infirmꝰ ī tua cōsciētia frater: ꝓpter quē xp̄s mortuꝰ est. Sic aūt peccātes ī fratres ⁊ ꝑcutiētes cōsciētiā eoꝝ infirmā: ī xp̄m peccatis. Quapropt̄ si esca scādalizat fratrē meū: nō māducabo carnē ī eternū: ne fratrē meū scādalizē. ix

Non sum liber? Nō sum ap̄lus? Nonne xp̄m ihesū dn̄m nr̄m vidi? Nōne opꝰ meū vos estis in dn̄o? Et si alijs nō sū ap̄lus: sed tamē vobis sū. Nā signaculū apostolatꝰ mei vos estis ī dn̄o. Mea defensio apud eos q̄ me interrogāt hec ē. Nūq̄d nō habemꝰ potestatē māducādi ⁊ bibēdi? Nūq̄d nō habemꝰ potestatē mulierē sororē circūducendi: sicut ⁊ ceteri ap̄li ⁊ fr̄es dn̄i et cephas? Aut ego solus aut barnabas nō habemꝰ potestatē hoc operādi? Quis militat suis stipēdijs unq̄? Quis plātauit vineā: ⁊ de fructu eius nō edit? Quis pascit gregē: ⁊ de lacte gregis nō māducat? Nūq̄d sc̄dm hominē hec dico? An ⁊ lex nō hec dicit? Scriptū ē enī ī lege moysi. Nō alligabis os bovi triturāti. Nūq̄d de bobȝ cura ē deo? An ꝓpter nos utiq; dicit? Nā ꝓpter nos scripta sūt: q̄m debet in spe q̄ arat arare: ⁊ q̄ triturat ī spe fructus ꝑcipiēdi. Si nos vobis spiritualia seminauimꝰ: magnū ē si nos carnalia vr̄a metamꝰ? Si alij potestatis vr̄e participes sunt: q̄re nō potiꝰ nos? Sed nō usi sumꝰ hac potestate. Sed oīa sustinemꝰ: ne q̄d offendiculū demus euāgelio xp̄i. Nescitis q̄m q̄ ī sacrario operant̄: q̄ de sacrario sūt edūt? Et q̄ altario deseruiūt cū altario participāt: ita ⁊ dn̄s ordinauit hijs q̄ euāgeliū ānūciāt: de euāgelio viuere. Ego aūt nullo hoꝝ usus sū. Nō aūt scripsi hec: ut ita fiāt ī me. Bonū ē enī michi magis mori: quā ut gloriā meā q̄s euacuet. Nā etsi euāgelizauero: nō ē michi gloria. Necessitas enī michi incūbit. Ve enī michi ē: si nō euāgelizauero. Si enī volēs hec ago mercedē habeo: si aūt inuitꝰ: dispēsatio michi credita ē. Que ē ergo merces mea? Ut euāgeliū p̄dicās: sine sūptu ponā euāgeliū: ut nō abutar potestate mea ī euāgelio. Nā cū liber essem ex oībȝ: omniū me seruū feci: ut plures lucrifacerē. Et factꝰ sū iudeis tāq̄ iudeꝰ: ut iudeos lucrarer. Hijs q̄ sub lege sūt: q̄si sub lege essem cū ip̄e nō essem sub lege: ut eos q̄ sub lege erāt lucrifacerē. Hijs q̄ sine lege erant tāq̄ sine lege essē: cū sine lege dei nō essem: sed ī lege essem xp̄i: ut lucrifacerē eos q̄ sine lege erāt. Factꝰ sū infirmis infirmꝰ: ut infirmos lucrifacerem. Omībȝ oīa factꝰ sū: ut oīes facerē saluos. Omīa autē facio ꝓpter euāgeliū: ut particeps eiꝰ efficiar. Nescitis ꝙ hij q̄ ī stadio currūt omēs q̄dē currūt: sed unꝰ accipit brauiū? Sic currite: ut cōprehendatis. Omīs aūt q̄ ī agone contendit ab omībȝ se abstinet: et illi q̄dē ut corruptibilē coronā accipiāt: nos aūt īcorruptā. Ego igit̄ sic curro nō q̄si in incertū: sic pugno nō q̄si aerē verberās. Sed castigo corpus meū: et in seruitutem redigo: ne forte cum alijs p̄dicauerim: ipse reprobus efficiar. x

Nolo enī vos ignorare fr̄es: q̄m patres nr̄i omēs sub nube fuerūt ⁊ omēs mare trāsierūt: ⁊ omēs ī moyse baptizati sūt ī nube et ī mari. Et oēs eandē escā spiritalē māducauerūt: et omēs eundē potū spiritalē biberūt. Bibebāt aūt de spiritali cōsequēte eos petra: petra aūt erat xp̄s. Sed nō ī pluribus eoꝝ bn̄placitū est deo. Nā ꝓstrati sūt ī deserto. Hec aūt ī figura facta sūt nr̄i: ut non simꝰ cōcupiscētes maloꝝ: sicut ⁊ illi cōcupierūt. Neq; ydolatre efficiamini sicut q̄dā ex ip̄is: quēadmodū scriptū ē. Sedit p̄pl̄s māducare et bibere: ⁊ surrexerūt ludere. Neq; fornicemur sicut q̄dā ex ip̄is fornicati sūt: ⁊ ceciderūt una die viginti tria milia. Neq; temptemus xp̄m sicut q̄dā eoꝝ tēptauerūt: et a serpētibȝ perierūt. Neq; murmuraueritis sicut q̄dā eoꝝ murmurauerūt: et perierūt ab exterminatore. Hec aūt omnia ī figura cōtingebāt illis: scripta sūt aūt ad correptionē nr̄am: ī q̄s fines seculoꝝ deuenerūt. Itaq; q̄ se existimat stare: videat ne cadat. Temptatio vos nō apprehendat nisi humana. Fidelis aūt deꝰ est: q̄ nō patiet̄ vos tēptari supra id q̄d potestis: sed faciet cū tēptatione etiam ꝓuentū: ut possitis sustinere. Propter q̄d carissimi michi: fugite ab ydoloꝝ cultura. Ut prudētibȝ loquor: vosip̄i iudicate q̄d dico. Calix benedictionis cui bn̄dicimꝰ: nōne cōmunicatio sanguinis xp̄i ē? Et panis quē frangimus: nōne participatio corporis dn̄i ē? Quoniā unꝰ panis et unū corpꝰ multi sumꝰ: omēs q̄ de uno pane participamus. Videte isr̄l sc̄dm carnē. Nōne q̄ edūt hostias: participes sūt altaris? Quid ergo? Dico ꝙ ydolis imolatū sit aliq̄d: aut ꝙ ydolū sit aliq̄d? Sed q̄ imolāt gētes: demonijs imolāt: et nō deo. Nolo aūt vos socios fieri demonioꝝ. Quia nō potestis calicē dn̄i bibere: ⁊ calicē demonioꝝ: nō potestis mēse dn̄i participes esse: ⁊ mēse demonioꝝ. An emulamur dn̄m? Nūq̄d fortiores illo sumꝰ? Omīa michi licēt: sed nō oīa expediūt. Omīa michi licēt: sed nō oīa edificāt. Nemo q̄d suū ē q̄rat: sed q̄d alteriꝰ. Omne q̄d ī macello venit māducate: nichil īterrogātes ꝓpter cōsciētiā. Dn̄i ē terra: ⁊ plenitudo eiꝰ. Si q̄s vocat vos infideliū et vultis ire: omne q̄d vobis apponit̄ manducate: nichil īterrogātes ꝓpter cōsciētiā. Si q̄s aūt dixerit hoc imolatū ē ydolis: nolite māducare ꝓpter illū q̄ indicauit: ⁊ ꝓpter cōsciētiā. Cōsciētiā aūt dico: nō tuā: sed alteriꝰ. Ut q̄d enī libertas mea iudicat̄ ab aliena cōsciētia? Si ego cū grā participo: q̄d blasphemor ꝓ eo ꝙ grās ago? Siue ergo māducatis siue bibitis: uel aliud q̄d facitis: oīa ī gloriā dei facite. Sine offensione estote iudeis ⁊ gētibȝ ⁊ ecclesie dei: sicut et ego ꝑ oīa omībȝ placeo: non querens q̄d michi utile ē: sed quod multis ut salui fiant. xi

Imitatores mei estote: sicut ⁊ ego xp̄i. Laudo autē vos fr̄es ꝙ ꝑ omnia mei memores estis: et sicut tradidi vobis p̄cepta mea tenetis. Volo autem vos

scire: q͡p omnis viri caput xp̄s ē: caput
aūt mulieris vir. Caput vero xp̄i deus.
Omnis vir orās aut ꝓphetās velato ca-
pite: deturpat caput suū. Omnis autem
mulier orās aut ꝓphetās nō velato ca-
pite: deturpat caput suū. Unū enī est:
ac si decaluet̄. Nā si nō velat̄ mulier: tō-
deat̄. Si vero turpe ⁊ mulieri tōderi aut
decaluari: velet caput suū. Vir quidē nō
debet velare caput suū: qm̄ ymago et
gloria dei ē: mulier aūt gl'ia viri ē. Nō
enī vir ex muliere ē: sed mulier ex viro. Et-
enī nō ē creat⁹ vir ꝓpter mulierē: sed muli-
er ꝓpter virū. Ideo debet mulier velamen
habere supra caput suū: ⁊ ꝓpter āgelos.
Verūtamē neq; vir sine muliere: neq;
mulier sine viro ī dn̄o. Nā sicut mulier
de viro: ita ⁊ vir ꝑ mulierē. Omnia autē
ex deo. Vosip̄i iudicate: decet mulierem
nō velatā orare deū? Nec ip̄a natura
docet vos. Qd̄ vir quidē si comā nutriat
ignominia ē illi: mulier vero si comā
nutriat gloria ē illi: qm̄ capilli ꝓ vela-
mine ei dati sūt. Si quis aūt videt̄ cōtenti-
osus esse: nos talē ɔsuetudinē nō ha-
bem⁹: neq; ecclia dei. Hoc aūt p̄cipio:
nō laudās q͡p nō ī meli⁹ sed ī deterius
ɔvenitis. Primū quidē ɔvenientibꝫ vobis
ī ecclesiam audio scissuras esse īter vos:
et ex parte credo. Nā oportet hereses es-
se: ut ⁊ q̄ ꝓbati sūt manifesti fiāt ī vo-
bis. Convenientibꝫ ergo vobis ī unū: iā
nō ē dn̄icā cenā māducare. Unusquisq;
enī suā cenā p̄sumit ad māducandū.
Et ali⁹ quidē esurit: ali⁹ aūt ebri⁹ ē. Nū-
quid domos nō habetis ad māducādū
⁊ bibēdū? Aut ecclesiam dei ɔtemnitis:
⁊ ɔfunditis eos q̄ nō habēt? Quid dicā
vobis? laudo vos: in hoc nō laudo.
Ego enī accepi a dn̄o qd̄ ⁊ tradidi vo-
bis: qm̄ dn̄s ihesus ī qua nocte trade-
bat̄ accepit panē: ⁊ gr̄as agēs fregit
et dixit. Accipite ⁊ māducate. Hoc est
corp⁹ meū: qd̄ ꝓ vobis tradet̄. Hoc fa-
cite ī meā ɔmemoracionē. Similiter ⁊ ca-
licem: postq̄ cenavit dicens. Hic calix
novū testamētū ē ī meo sāguine. Hoc
facite quotienscūq; bibetis: ī meā cōme-
moracionē. Quotienscūq; enī māduca-
bitis panē hūc ⁊ calicē bibetis: mortē
dn̄i annūciabitis donec veniat. Itaq;
quicūq; māducaverit panē et biberit
calicē dn̄i indigne: re⁹ erit corporis et
sanguinis dn̄i. Probet aūt seip̄m ho-
mo: ⁊ sic de pane illo edat: ⁊ de calice bi-
bat. Qui enī māducat ⁊ bibit indigne
iudiciū sibi manducat et bibit: nō di-
iudicās corp⁹ dn̄i. Ideo īter vos multi
infirmi ⁊ imbecilles: ⁊ dormiunt multi.
Qd̄ si nosmetip̄os diiudicarem⁹: nō
utiq; iudicaremur. Dū iudicamur aūt:
a dn̄o corripimur: ut nō cū hoc mūdo da-
mnemur. Itaq; fr̄es mei cū ɔvenitis ad
māducādū: īvicē expectate. Si quis esu-
rit domi manducet ut non in iudiciū
conveniatis. Cetera autem cū venero
De spūalibꝫ aūt disponā. xii
Nolo vos ignorare fr̄es. Scitis
aūt qm̄ cum gētes essetis: ad simulacra
muta ꝓut ducebamini euntes. Ideo no-
tū vobis facio: q͡p nemo ī spiritu dei lo-
quēs dicit anathema ihesu. Et nemo
potest dicere dn̄s ihesus: nisi in spiritu
sācto. Divisiones vero gr̄arū sūt: idē
aūt spūs. Et divisiones ministracionū
sūt: idē aūt dn̄s. Et divisiones operacio-
nū sūt: idē vero de⁹ q̄ operat̄ omnia ī omni-
bus. Unicuiq; aūt dat̄ manifestacio spi-
rit⁹: ad utilitatē. Alii quidē ꝑ spiritū dat̄
sermo sapiētie: alii aūt sermo sciētie secūdū
eundē spiritū. Alteri fides ī eodē spiritu:
alii gr̄a sanitatū ī uno spiritu. Alii o-
peracio virtutū. alii ꝓphetia. alii discre-
tio spirituū: alii genera linguarū: alii
interp̄tacio sermonū. Hec autem omnia
operat̄ unus atq; idē spirit⁹: dividēs
singlis ꝓut vult. Sicut enī corp⁹ unū
est. ⁊ mēbra habet multa: omnia aūt mē-
bra corporis cū sint multa unū tamē cor-
pus sūt: ita ⁊ xp̄s. Etenī ī uno spiritu
oēs nos ī unū corp⁹ baptizati sum⁹.
sive iudei sive gētiles sive servi sive libe-
ri: ⁊ omnes uno spiritu potati sumus.
Nā et corp⁹ nō ē unū mēbrū sed multa.
Si dixerit pes. qm̄ nō sū man⁹. nō sū
de corpore: nō ideo nō ē de corpore? Et
si dixerit auris. qm̄ nō sū oculus. non
sū de corpore: nō ideo nō ē de corpore?
Si totū corp⁹ oculus: ubi audit⁹? Si
totū audit⁹? Ubi odorat⁹? Nūc autē
posuit de⁹ mēbra: unūquodq; eorū ī cor-
pore sicut voluit. Qd̄ si esset omnia unū
mēbrū: ubi corp⁹? Nūc aūt multa quidē
mēbra: unū aūt corp⁹. Nō potest aūt
dicere oculus manui. opera tua nō indi-
geo: aut iterū caput pedibꝫ: nō estis mi-
chi necessarii. Sed multomagis q̄ vidē-
tur mēbra corporis infirmiora esse: ne-
cessariora sūt. Et q̄ putam⁹ ignobili-
ora mēbra esse corporis: hiis honorē
abundātiorē circūdam⁹. Et q̄ inhone-
sta sūt nr̄a: abundātiorē honestatem
habēt. Honesta aūt nr̄a nulli⁹ egent.
Sed de⁹ tēperavit corp⁹. ei cui deerat.
abundātiorē tribuēdo honorē: ut nō
sit scisma ī corpore: sed ī idip̄m ꝓ invi-
cem sollicita sūt mēbra. Et si qd̄ patit̄
unū mēbrū. ɔpatiunt̄ omnia mēbra: si-
ve gloriat̄ unū mēbrū: ɔgaudēt omnia
mēbra. Vos aūt estis corp⁹ xp̄i: ⁊ mē-
bra de mēbro. Et quosdā quidē posuit
de⁹ ī ecclia. p̄mū ap̄los. scd̄o ꝓphetas.
tercio doctores: deinde virtutes. exinde
gr̄as curacionū: opitulaciones guber-
naciones. genera linguarū: interp̄taciones
sermonū. Nūquid omnes ap̄li? Nūquid
omnes ꝓphete? Nūquid omnes doctores?
Nūquid omnes virtutes? Nūquid omnes
gr̄am habēt curacionū? Nūquid oēs
linguis loquuntur? Nūquid omnes
interp̄tantur? Emulamini autem ca-
rismata meliora. Et adhuc excellenti-
orem viam vobis demonstro. xiii
Si linguis hominū loq̄r ⁊ āgelorū:
caritatē aūt nō habeā: fact⁹ sum
velut es sonās aut cimbalū tinniens.
Et si habuero ꝓphetiā. ⁊ noverim misteri-
a oīa et omnē sciētiā ⁊ habuero omnē
fidē ita ut mōtes trāsferā. caritatē aūt
nō habuero: nichil sum. Et si distribu-
ero ī cibos pauperū omnes facultates
meas. ⁊ si tradidero corp⁹ meū ita ut
ardeā: caritatē aūt nō habuero: nichil
michi p̄dest. Caritas paciēs est: beni-
gna est. Caritas nō emulat̄. nō agit
p̄peram: nō inflat̄. nō ē ābiciosa: nō q̄rit
q̄ sua sūt. Nō irritat̄. nō cogitat malū:
nō gaudet sup iniquitate: cōgaudet
aūt veritati. Omnia suffert. oīa credit.
omnia sperat: omnia sustinet. Caritas
nūq̄ excidit. Sive ꝓphetie evacuabū-
tur: sive lingue cessabūt: sive sciētia de-
struet̄. Ex parte enī cognoscim⁹: ⁊ ex par-
te ꝓphetam⁹. Cū aūt venerit qd̄ p̄fectū
est: evacuabit̄ qd̄ ex parte est. Cū essem
parvul⁹ loquebar ut parvul⁹: sapiebā
ut parvul⁹: cogitabā ut parvul⁹. Quā-
do aūt fact⁹ sum vir: evacuavi q̄ erāt
parvuli. Videm⁹ nūc ꝑ speculū ī enigma-
te: tūc aūt facie ad faciē. Nūc cogno-
sco ex parte: tūc aūt cognoscā: sicut et
cognit⁹ sū. Nūc aūt manēt fides spes
caritas tria hec. Maior aūt horū ē cari-
Sectamini caritatē: tas. xiiii
emulamini spūalia: magis aūt
ut ꝓphetis. Qui enī loquit̄ lingua: nō
hominibꝫ loquit̄. sed deo. Nemo enī
audit. Spirit⁹ autem loquit̄ misteria.

Nā q̄ ꝓphetat: hominibꝫ loquit̄ ad e-
dificationē ⁊ exhortationē et ↄsolatio-
nē. Qui loquit̄ lingua semetipm̄ edifi-
cat: q̄ aūt ꝓphetat ecclesiā dei edificat.
Volo aūt oēs vos loqui linguis: ma-
gis aūt ꝓphetare. Nā maior ē q̄ ꝓphe-
tat q̄ q̄ loquit̄ linguis: nisi forte interp̄te-
tur: ut ecclesia edificationem accipiat.
Nūc aūt fr̄es. si venero ad vos linguis
loquēs. qd̄ vobis ꝓdero: nisi vobis lo-
quar aut ī revelatione. aut in sciētia.
aut in ꝓphetia. aut ī doctrina? Tamē
q̄ sine aīa sūt vocē dātia. sive tybia si-
ve cythara: nisi distinctionē sonituū
dederint quomō sciet̄ id qd̄ canit̄ aut
qd̄ cytharizat̄? Etenī si incertā vocē det
tuba. q̄s parabit se ad bellū? Ita ⁊ vos
ꝑ linguā nisi manifestū ſmonē dederitis:
quomō sciet̄ id qd̄ dicit̄? Eritis enī in
aera loquētes. Tā multa utputa genera
linguaꝝ sūt ī hoc mūdo: ⁊ nichil sine vo-
ce ē. Si ergo nesciero virtutē vocis ero
ei cui loqr̄ barbarus: ⁊ q̄ loquit̄ michi
barbarus. Sic et vos qm̄ emulatores e-
stis spirituū ad edificationē ecclie: que-
rite ut abūdetis. Et ideo q̄ loquit̄ lin-
gua: oret ut interp̄tet̄. Nā si orē lingua
spiritus meus orat: mēs aūt mea sine fru-
ctu ē. Quid ergo ē? Orabo spiritu: ora-
bo ⁊ mēte. Psallā spiritu: psallā ⁊ mē-
te. Ceterū si bn̄dixeris spiritu: q̄s supplet
locū ydiote? Quomō dicet amen sup
tuā bn̄dictionē? Quoniā q̄d dicas ne-
scit. Nā tu q̄dē bene gr̄as agis: sed al-
ter nō edificat̄. Gratias ago deo q̄ o-
mniū vr̄m lingua loquor. Sed ī ecclia
volo quinq; verba sensu meo loqui. ut
et alios instruā: q̄ decē milia verboꝝ ī
lingua. Fr̄es: nolite pueri effici sensibꝫ
sed malicia parvuli estote: sensibꝫ aūt
pfecti estote. In lege enī scriptū ē. Qm̄ ī
alijs linguis ⁊ labijs alijs loqr̄ ꝑplo
huic: et nec sic exaudient me dicit dn̄s.
Itaq; lingue ī signū sūt nō fidelibꝫ. sed
infidelibꝫ: ꝓphetie aūt nō infidelibꝫ. sed
fidelibꝫ. Si ergo ↄveniat univ̄sa ecclia
in unū ⁊ oēs linguis loquāt̄: intrent
aūt ydiote aut infideles. nōne dicēt q̄d
insanitis? Si aūt omēs ꝓphetēt: intret
aūt q̄s infidelis vel ydiota ↄvincit̄ ab
omībꝫ: diūdicat̄ ab omnibus. Occulta
cordis eius manifestata sūt: ⁊ ita cadēs
in faciē adorabit deū: ꝓnūciās q̄ vere
deus in vobis sit. Quid ergo ē fr̄es? Cū
ↄvenitis. unusquisq; vr̄m psalmū ha-
bet. doctrinā habet. apocalipsim ha-
bet: linguā habet: interp̄tationē ha-
bet: omīa ad edificationē fiāt. Sive
lingua q̄s loquit̄. scd̄m duos. aut ut
multū tres. ⁊ ꝑ partes: et unus interp̄tetur.
Si aūt nō fuerit interpres taceat in ec-
clesia: sibi aūt loquat̄ ⁊ deo. Prophe-
te aūt duo aut tres dicāt: ⁊ ceteri diiu-
dicēt. Qd̄ si alij revelatū fuerit sedenti:
prior taceat. Potestis enī oēs ꝑ singu-
los ꝓphetare: ut omēs discāt: et omēs
exhortent̄. Et spiritus prophetarū ꝓphe-
tis subiectus est. Nō enī dissensionis ē deus
sed pacis: sicut ⁊ in omībꝫ ecclijs san-
ctorū doceo. Mulieres in ecclesijs taceāt.
Nō enī p̄mittit̄ eis loqui sed subditas
esse: sicut et lex dicit. Si q̄d aūt volūt
discere: domi viros suos interrogēt. Tur-
pe ē enī mulieri loqui in ecclia. An a vo-
bis verbū dei ꝓcessit: aut in vos solos
ꝑvenit? Si q̄s videt̄ propheta esse. aut
spūalis: cognoscat q̄ scribo vobis: q̄a
dn̄i sūt mādata. Si q̄s aūt ignorat: i-
gnorabitur. Itaq; fratres emulamini
prophetare: et loqui linguis nolite
prohibere. Omnia aūt honeste ⁊ secun-
dum ordinem fiant in vobis. XV

Notū aūt vobis facio fr̄es evāge-
liū qd̄ p̄dicavi vobis. quod et
accepistis. ī quo ⁊ statis. ꝑ qd̄ ⁊ salva-
mini: q̄ ratōne p̄dicaverī vobis si tene-
tis: nisi frustra credidistis. Tradidi enī
vobis ī p̄mis qd̄ ⁊ accepi: quoniā xp̄s
mortuus ē ꝓ peccatis nr̄is scd̄m scriptu-
ras: ⁊ q̄a sepultus ē ⁊ q̄a resurrexit tcia
die scd̄m scripturas: ⁊ q̄a visus ē cephe: ⁊
post hoc undeci. Deinde visus ē plusq;
quīgētis fr̄ibꝫ simul: ex quibꝫ multi ma-
nent usq; adhuc: q̄dā aūt dormierūt.
Deinde visus ē iacobo: deinde aplis o-
mnibꝫ. Novissime aūt omīū. tāq; ab-
ortivo visus ē ⁊ michi. Ego enī sū mi-
nimus aplorū: q̄ nō sū dignus vocari
aplus: qm̄ ꝑsecutus sū ecclīam dei. Gra-
tia aūt dei sū id qd̄ sū: ⁊ gr̄a eius in me
vacua nō fuit: sed abūdātius illis omī-
bus laboravi. Nō ego aūt: sed gr̄a
dei mecū. Sive enī ego sive illi: sic p̄di-
cavimus: ⁊ sic credidistis. Si aūt xp̄s p̄-
dicat̄ q̄ resurrexit a mortuis: quomō
q̄dā dicūt ī vobis. qm̄ resurrectio mor-
tuoꝝ nō ē? Si aūt resurrectio mortuoꝝ
nō ē: neq; xp̄s resurrexit. Si aūt xp̄us
nō resurrexit: inanis ē p̄dicatio nr̄a: ina-
nis ē ⁊ fides vr̄a. Invenimur aūt et falsi
testes dei: qm̄ testimoniū diximus adūsus
deū q̄ suscitavit xp̄m quē nō suscitavit:
si mortui nō resurgūt. Nā si mortui
nō resurgūt: neq; xp̄s resurrexit. Qd̄ si
xp̄s nō resurrexit: vana ē fides vr̄a. Ad-
huc enī estis ī p̄ccis vr̄is. Ergo et q̄ dor-
mierūt ī xp̄o perierūt. Si ī hac vita tā-
tum ī xp̄o sperātes sumus: miserabilio-
res sumus omībꝫ hominibꝫ. Nūc autē
xp̄s resurrexit a mortuis p̄mitie dormi-
entiū: qm̄ q̄dē ꝑ hoīem mors: ⁊ ꝑ hoīem
resurrectio mortuoꝝ. Et sicut ī adam o-
mnes moriunt̄: ita ⁊ ī xp̄o omēs vivi-
ficabunt̄. Unusquisq; aūt ī suo ordi-
ne: p̄mitie xp̄s. Deinde hij q̄ sūt xp̄i: q̄ ī
adventū eius crediderūt. Deinde finis: cū
tradiderit regnū deo ⁊ p̄ri: cū evacuave-
rit omnē p̄ncipatū ⁊ potestatē ⁊ virtutē.
Oportet aūt illū regnare: donec ponat
oēs inimicos sub pedibꝫ eius. Novissi-
me aūt inimica destruet̄ mors. Omīa
enī subiecit sub pedibꝫ eius. Cū aūt di-
cat omīa subiecta sūt ei: sine dubio pre-
ter eū q̄ subiecit ei omīa. Cū aūt subie-
cta fuerint illi omīa: tūc ⁊ ip̄e filius sub-
iectus erit illi q̄ subiecit sibi omīa: ut sit
deus oīa ī omībꝫ. Alioquī q̄d facient q̄
baptizāt̄ ꝓ mortuis? Si omnino mor-
tui nō resurgūt: ut q̄d ⁊ baptizant̄ pro
illis? Ut q̄d et nos periclitamur omī ho-
ra? Quotidie morior ꝓpter vr̄am glo-
riā fr̄es: quā habeo ī xp̄o ihesu dn̄o nr̄o.
Si scd̄m hoīem ad bestias pugnavi
ephesi: q̄d michi ꝓdest si mortui nō re-
surgūt? Mādūcemus ⁊ bibamus: cras
enī moriemur. Nolite seduci. Corrūpūt
mores bonos colloq̄a mala. Evigila-
te iusti: ⁊ nolite peccare. Ignorātiā enī
dei q̄dā habēt. Ad reverētiā vobis lo-
quor. Sed dicit aliq̄s. Quomō resur-
gunt mortui? Quali aūt corpore veni-
ent? Insipiēs tu qd̄ seminas nō vivifi-
cat̄: nisi p̄us moriat̄. Et q̄d seminas?
Nō corpus qd̄ futurū ē seminas: sed nu-
dum granū: utputa tritici. aut alicuius ce-
teroꝝ. Deus aūt dat illi corpus sicut vult:
⁊ unicuiq; seminū ꝓpriū corpus. Nō
oīs caro eadē caro: sed alia hoīm alia
pecoꝝ alia caro aūt volucrū: alia autē
piscīū. Et corpora celestia: ⁊ corpora ter-
restria. Sed alia q̄dē celestiū gloria: a-
lia aūt terrestriū. Alia claritas solis:
alia claritas lune: ⁊ alia claritas stel-
laꝝ. Stella enī a stella differt ī clarita-
te: sic ⁊ resurrectio mortuoꝝ. Semina-
tur ī corruptione: surget ī incorruptione
seminat̄ in ignobilitate: surget in glo-
ria. Seminat̄ ī infirmitate: surget in

uirtute. Seminat corpus animale:
surget corpus spiritale. Si est corpus
animale est et spiritale: sicut scriptum
est. Factus est primus homo adam
in animā uiuētem: nouissim⁹ adā in
spiritum uiuificātem. Sed non prius
quod spiritale ē: sed quod animale:
deinde quod spiritale. Prim⁹ homo
de terra terrenus: secūdus homo de ce-
lo celestis. Qualis terrenus tales ⁊ ter-
reni: et qualis celestis: tales et celestes.
Igit̄ sicut portauimus ymaginem ter-
reni: portem⁹ ⁊ ymaginē celestis. Hoc
aūt dico fr̄es: q̄a caro ⁊ sāguis regnū
dei possidere nō possūt: neq; corruptio
in corruptelā possidebit. Ecce misteriū
vobis dico. Om̄es q̄dē resurgem⁹: sed
nō oēs īmutabim̄. In momēto ī ictu
oculi: ī nouissima tuba. Canet enī tuba:
et mortui resurgēt īcorrupti: ⁊ nos im-
mutabim̄. Oportet enī corruptibile hoc
induere incorruptōnē: ⁊ mortale hoc
induere īmortalitatē. Cū aūt mortale
hoc induerit īmortalitatē: tūc fiet s̄mo
q̄ script⁹ ē. Absorta ē mors ī victoria.
Ubi ē mors victoria tua? Ubi ē mors
stimul⁹ tu⁹? Stimul⁹ aūt mortis pec-
catū est: virt⁹ vero peccati lex. Deo aūt
grās: q̄ dedit nobis victoriā p dn̄m
nr̄m ihesū xp̄m. Itaq; fr̄es mei dilecti
stabiles estote ⁊ īmobiles: abūdātes
in omni ope dn̄i semp: sciētes q labor
vester non est inanis in dn̄o. XVI.

De collectis aūt q̄ fiūt ī sanctos: si-
cut ordinaui ecclijs galatie: ita
⁊ vos facite p unā sabbati. Unusq̄sq;
vr̄m apud se reponat recōdēs q̄d ei be-
ne placuerit: ut nō cū venero tūc colle-
cte fiāt. Cū aūt p̄sens fuero: q̄s p̄baue-
ritis p ep̄las hos mittā p̄ferre gratiā
vr̄am ī ihr̄lm. Qd̄ si dignū fuerit ut e-
go eā: mecū ibūt. Ueniā aūt ad vos:
cū macedoniā p̄trāsiero. Nā macedo-
niā p̄trāsibo. Apud vos aūt forsitan
manebo uel etiā hyemabo: ut vos me
deducat̄ q̄cūq; iero. Nolo enī vos mo-
do ī trāsitu videre. Spero enī me aliq̄n-
tulū t̄poris manere apud vos: si dn̄s
p̄miserit. Permanebo aūt ephesi usq;
ad penthecosten. Ostiū enī michi ap̄-
tū ē magnū ⁊ euidēs: ⁊ adūsarij multi.
Si aūt venerit thimothe⁹: videte ut si-
ne timore sit apud vos. Op⁹ enī dn̄i
operat̄ sicut ⁊ ego. Ne q̄s ergo illū sp̄-
nat. Deducite aūt illū ī pace: ut veniat
ad me. Expecto enī illū cū fr̄ib;. De a-
pollo aūt fr̄e vobis notum facio: q̄m
multū rogaui eū ut veniret ad vos cū
fr̄ib;: ⁊ utiq; nō fuit volūtas ei⁹ ut nūc
veniret. Ueniet aūt: cū ei vacuū fuerit.
Vigilate state ī fide: viriliter agite ⁊ cō-
fortamini: oīa vr̄a ī caritate fiāt. Ob-
secro aūt vos fr̄es: nostis domū stepha-
ne et fortunati q̄m sūt p̄mitie achaye:
⁊ in ministeriū sanctorū ordinauerūt se-
ip̄os: ut ⁊ vos s̄bditi sitis eiusmodi: ⁊
omni cooperāti ⁊ laboranti. Gaudeo
aūt in p̄sentia stephane et fortunati et
achayci: quoniā id q̄d vobis deerat
ip̄i suppleuerūt. Refecerunt enim ⁊ meū
spiritum ⁊ vestrum. Cognoscite ergo
qui eiusmodi sunt. Salutant vos o-
mnes ecclesie asye. Salutant vos in
domino multum aquila et priscilla
cum domestica sua ecclesia: apud q̄s
et hospitor. Salutant vos omnes
fratres. Salutate inuicem: in osculo
sancto. Salutatio mea: manu pau-
li. Si quis non amat dominū no-
strum ihesum cristum: sit anathema
maranatha. Gratia domini nostri
ihesu cristi vobiscum. Caritas mea cū
omnibus vobis in cristo ihesu amen.
Explicit ep̄la p̄ma ad Corinthios.

Incipit prolog⁹ in sc̄dam ep̄lam ad corinthios

Post actam penitentiam
a corinthijs penitentiam
cōsolatoriā scribit eis epi-
stolam apostol⁹ a troade
per titū: et collaudās eos hortat̄ ad
meliora: contristatos quidē eos sed emē-
datos ostendens. Explic̄ prologus
Incipit ep̄la sc̄da ad corinthios. I.

Paulus apostolus
cristi ihesu per volū-
tatem dei et thimo-
teus frater: ecclesie
dei que est corinthi
cū om̄ib; sanctis q̄
sunt in uniūsa achaia. Gratia vobis
et pax a deo patre nostro ⁊ dn̄o ihesu
cristo. Benedict⁹ deus et pater dn̄i nr̄i
ihesu cristi pater misericordiaɀ ⁊ deus
totius consolationis: qui cōsolat̄ nos
in omni tribulatione nostra: ut possi-
mus et ipsi consolari eos qui in om̄i
pressura sunt per exhortationē qua ex-
hortamur et ip̄i a deo: quoniā sicut ha-
bundant passiones cristi in nobis ita
et per cristū habūdat consolatio nostra.
Siue autē tribulamur pro vr̄a exhor-
tatione et salute: siue cōsolamur pro
vestra consolatione: siue exhortamur
pro vr̄a exhortatione ⁊ salute: que op̄e-
ratur tollerātiā earūdem passionum
quas et nos patimur: ut spes nostra
firma sit pro vobis: scientes quoni-
am sicut socij passionū estis: sic eritis
⁊ cōsolationis. Nō enī volum⁹ igno-
rare vos fratres de tribulatione nr̄a
que facta est ī asia: quoniā supra mo-
dū grauati sum⁹ supra virtutē: ita ut
tederet nos etiā viuere. Sed ip̄i in no-
bismetip̄sis respōsum mortis habui-
mus: ut nō sim⁹ fidentes in nobis sed
in deo q̄ suscitat mortuos: qui de tātis
periculis nos eripuit et eruit: in quem
speram⁹ quoniā et adhuc eripiet ad-
iuuātib; et vobis in oratiōe pro no-
bis: ut ex multaɀ personis facieɀ eius
que in nobis est donationis per multos
gratie agant̄ pro nobis. Nam glori-
a nostra hec est testimoniū cōscientie
nostre: q in simplicitate cordis et sin-
ceritate dei et non in sapiētia carnali
sed in gratia dei cōuersati sum⁹ in hoc
mūdo: habundantius autē ad vos.
Nō enī alia scribimus vobis q̄ȝ que
legistis et cognouistis. Spero autem
q usq; ī finē cognoscetis: sicut ⁊ cogno-
uistis nos ex parte: q̄a gloria vestra
sum⁹ sicut et vos nostra ī die dn̄i nr̄i
ihesu cristi. Et hac confidētia volui pri-
us venire ad vos ut secūdam gratiā
haberetis: et per vos transirē in mace-
doniam et iterū a macedonia venirē
ad vos et a vobis deduci in iudeam.
Cū ergo hoc voluissem: nūquid leui-
tate usus sum. Aut que cogito sc̄dm
carnē cogito ut sit apud me est et nō?
Fideles autē deus quia sermo noster
qui fuit apud vos: nō est in illo ē ⁊ nō
sed est in illo est. Dei enī fili⁹ ihesus cri-
stus qui in vobis per nos p̄dicat⁹ est
per me ⁊ siluanū ⁊ thimotheū nō fuit
in illo est et nō: sed est ī illo fuit. Quot-
quot enī promissiones dei sunt ī illo ē.
Ideo et per ip̄m amen deo ad gloriā
nr̄am. Qui aūt confirmat nos vobiscū
ī cristo: ⁊ q̄ unxit nos de⁹: et qui signa-
uit nos et dedit pign⁹ spirit⁹ in cordi-
bus nr̄is. Ego aūt testē deū inuoco in
animā meam q parcens vobis non
veni ultra corinthum: non quia do-
minamur fidei vestre sed adiutores su-
mus gaudij vestri: nā fide statis. II

Statui aūt hoc ip̄sum apud me:
ne iterum in tristicia venirē ad

vos. Si enī ego cōtristo vos et quis ē
qui me letificet nisi q̄ cōtristat̄ ex me?
Et hoc ipm̄ scripsi vobis ut nō cū ve-
nero tristiciā sup tristiciā habeā: de qui-
bus oportuerat me gaudere: cōfidēs in o-
mnibus vobis quia meū gaudium
omnium vrm̄ ē. Nā ex multa tribula-
tione et angustia cordis scripsi vobis
per multas lacrimas non ut cōtriste-
mini: sed ut sciatis quā caritatē habe-
am abūdātius ī vobis. Si quis au-
tem cōtristauit me: nō me cōtristauit:
sed ex parte: ut non onerē oīes vos.
Sufficit illi qui eiusmodi ē obiurga-
tio hec que fit a pluribz: ita ut ecōtra-
rio magis donetis et cōsolemini: ne forte
abundantiori tristitia absorbeat̄ qui
eiusmodi est. Propter qd̄ obsecro vos:
ut cōfirmetis in illū caritatē. Ideo enī
et scripsi vobis ut cognoscā experimen-
tum vrm̄: an in oībz obediētes sitis.
Cui autē aliquid donastis: ⁊ ego. Nā
et ego quod donaui: si quid donaui
propter vos in psona cristi: ut nō cir-
cūueniamur a sathana. Non enī igno-
ramꝰ cogitationes eius. Cū venissem
autē troadē ppter euāgeliū cristi: ⁊ osti-
um michi apertū esset in dño: nō habui
requiē spiritui meo: eo q non inuene-
rim tytū fratrē meū: sed valefaciens
eis profectus sū ī macedoniā. Deo au-
tem gratias qui semp triumphat nos
in cristo ihesu: ⁊ odorē noticie sue ma-
nifestat p nos in omi loco: quia cristi
bonus odor sumus deo in hiis q̄ sal-
ui fiunt: ⁊ in hiis qui pereūt. Aliis qui-
dem odor mortis in mortem: aliis
autem odor vite in vitam. Et ad hec
quis tam ydoneus? Non enim su-
mus sicut plurimi adulterantes ver-
bum dei: sed ex sinceritate sicut ex deo
coram deo in cristo loquimur.

incipimꝰ iterū nosmetipsos cōmenda-
re? aut nunquid egemꝰ sicut quidam
commendaticiis epistolis ad vos aut
ex vobis? Epistola nrā vos estis scri-
pta in cordibz nrīs: que scitur ⁊ legit̄
ab omnibus hominibus manifestati:
qm̄ epistola estis cristi ministrata a
nobis ⁊ scripta nō atramēto: sed spi-
ritu dei viui: nō ī tabulis lapideis: sed
in tabulis cordibz carnalibus. Fiduci-
am aūt talem habemus p cristū ad de-
um: non q sufficiētes simus cogitare
aliquid a nobis q̄si ex nobis: sed suffi-
ciētia nrā ex deo ē: qui ⁊ ydoneos nos
fecit ministros noui testamenti non
littera sed spiritu. Littera enī occidit:
spiritus autē viuificat. Quod si mini-
stratio mortis litteris deformata ī la-
pidibz fuit in gloria: ita ut nō possent
intendere filii israhel in faciem moysi
propter glām vultus eius que euacu-
atur: quomodo nō magis ministrati-
o spiritꝰ erit in glā? Nā si ministratō
dānatōnis glā ē: multo magis abun-
dat ministeriū iusticie in glā. Nā nec
glificatū ē quod claruit in hac parte:
propter excellentem glām. Si enī qd̄
euacuat̄ per glām ē: multo magis qd̄
manet: ī glā ē. Habētes igit̄ talē spm̄
multa fiducia utimur. Et nō sicut mo-
yses ponebat velamen sup faciē suā:
ut nō intenderent filii isrl̄ in faciē eius
qd̄ euacuat̄ sed obtusi sūt sensus eorū:
usq; in hodiernū enim diē idipm̄ vela-
men in lectione veteris testamēti ma-
net nō reuelatū: quoniā in cristo eua-
cuat̄: sed usq; in hodiernū diē cum legi-
tur moyses velamen positū ē super cor
eorū. Cū aūt conuersus fuerit ad deū
auferetur velamen. Dñs aūt spiritus
est. Ubi aūt spiritus dñi ibi libertas.
Nos vero oēs reuelata facie glām

domini speculātes in eādē ymaginē
transformamur a claritate in clarita-
tem: tanq̄ a domini spiritu. IIII
Ideo habētes hāc ministrationē iuxta
qd̄ misericordiā cōsecuti sumꝰ nō defi-
cimꝰ: sed abdicamꝰ occulta dedecoris:
non ambulātes in astutia neq; adul-
terantes verbū dei: sed in manifestati-
one veritatis cōmēdantes nosmetipsos
ad omnē cōscienciā hominū corā deo.
Quod si etiā opertū est euangeliū no-
strū in hiis qui pereūt est opertū: in qui-
bus deus huiꝰ seculi excecauit mentes
infideliū: ut nō fulgeat illuminatio eu-
angelii glorie cristi: qui est ymago dei.
Non enī nosmetipsos predicamꝰ sed
ihesum cristū dñm nostrū. Nos autē
seruos vros per ihesum: quoniā deus
qui dixit de tenebris lucē splendescere:
illuxit in cordibz nrīs ad illuminatio-
nem sciētie claritatis in facie ihesu cri-
sti. Habemꝰ aūt thesaurū istū ī vasis
fictilibz: ut sublimitas sit virtutis dei:
et nō ex nobis. In omnibz tribulatio-
nē patimur: sed nō angustiamur. A-
poriant̄: sed nō destituimur. Persecuti-
onē patimur: sed nō derelinquimur.
Deiicimur: sed nō perimꝰ. Semp mor-
tificationē ihesu in corpore nrō circū-
ferentes: ut et vita ihesu manifestetur
in corporibz nostris. Semp enī nos
qui viuimꝰ in mortē tradimur ppter
ihesum: ut et vita ihesu manifestetur
in carne nrā mortali. Ergo mors in
nobis operat̄: vita aūt in vobis. Ha-
bentes aūt eundē spiritū fidei sicut scri-
ptū est credidi ppter qd̄ locutꝰ sum: et
nos credimꝰ: propter qd̄ ⁊ loquimur:
scientes quoq; q̄ suscitauit ihesum et
nos cū ihesu suscitabit: et cōstituet vo-
biscū. Omnia enī propter vos: ut gra-
tia abundās per multos in gratiarū

actione abundet in gloriam dei. Pro-
pter qd̄ nō deficimꝰ: sed licet is qui fo-
ris est noster homo corrūpatur: tamē
is qui intus est renouat̄ de die in diē.
Id enī qd̄ in presenti est momētaneū
et leue tribulatōnis nrē: supra modū
in sublimitate eternū glorie pondus
operatur in nobis: nō ꝯtemplātibus
nobis que videntur sed que non vidē-
tur. Que enī vident̄ temporalia sunt:
que aūt non vident̄ eterna sunt. V
Scimus enim: quoniā si terrestris
domus nostra huiꝰ habitatio-
nis dissoluatur: q edificationē ex deo
habeamꝰ domū nō manufactā eternā
in celis. Nā et in hoc ingemiscimꝰ ha-
bitationē nostrā que de celo est super-
indui cupientes: si tamē vestiti et non
nudi inueniamur. Nā ⁊ qui sumꝰ in
hoc tabernaculo ingemiscimꝰ grauati:
eo qd̄ nolumꝰ expoliari: sed supuesti-
ri: ut absorbeat̄ qd̄ mortale est a vita.
Qui aūt efficit nos in hoc ipm̄ deus:
qui dedit nobis pignus spiritus. Au-
dentes igit̄ semper ⁊ scientes: quoniā
dum sumꝰ in corpore peregrinamur
a dño. Per fidem enī ambulamus: ⁊
nō per speciē. Audemꝰ aūt et bonam
voluntatem habemus magis peregri-
nari a corpore et p̄sentes esse ad dñm:
et ideo cōtendimꝰ siue absentes siue p̄-
sentes placere illi. Oēs enī nos ma-
nifestari oportet ante tribunal cristi:
ut referat unusquisq; ppria corporis
prout gessit siue bonū siue malū. Sci-
entes ergo timorē dñi hominibz sua-
demꝰ: deo aūt manifesti sumꝰ. Spero
aūt et in ꝯsciētiis vrīs manifestos nos
esse. Nō iterū cōmendamꝰ nos vobis:
sed occasionē damꝰ vobis gloriādi p
vobis: ut habeatis ad eos qui in facie
gloriant̄ et nō in corde. Siue enī mēte

ẽcedimꝰ deo : siue sobrij sumꝰ vobis.
Caritas enī cristi urget nos:estimātes
hoc: quoniā si unus pro oībꝫ mor-
tuus est ergo omnes mortui sunt. Et
pro oībꝫ mortuꝰ est cristꝰ : ut et qui
viuūt iam nō sibi viuāt : sed ei qui ꝓ
ipsis mortuus est et resurrexit. Itaq;
nos ex hoc neminē nouimꝰ secūdum
carnē. Et si cognouimꝰ secūdm carnē cri-
stū: sed nūc iam non nouimꝰ. Si qua
ergo ĩ cristo noua creatura est : vetera
transierūt: ecce facta sunt oīa noua.
Omnia aūt ex deo qui nos recōcilia-
uit sibi per cristū : et dedit nobis mini-
sterium recōciliationis. Quoniāquidē
deus erat in cristo mūdū recōcilians
sibi: non reputās illis delicta ipoꝝ : et
posuit in nobis verbū recōciliationis.
Pro cristo ergo legatione fungimur
tāq; deo exhortāte per nos: obsecramꝰ
pro cristo: recōciliamini deo. Eū q̄ nō
nouerat peccatū ꝓ nobis peccatū fecit:
ut nos efficeremꝰ iusticia dei ĩ ipō. VI

Adiuuātes autē : exhortamur ne
in vacuū graciam dei recipiatis.
Ait enī. Tempore accepto exaudiui te:
et in die salutis adiuui te. Ecce nunc
tempus acceptabile: ecce nunc dies sa-
lutis. Nemini dantes ullā offensionē:
ut nō vituperetur ministeriū nostrum.
Sed in oībꝫ exhibeamꝰ nosmetipōs
sicut dei ministros in multa paciētia:
in tribulationibꝫ in necessitatibꝫ ĩ an-
gustijs in plagis in carceribꝫ in sedi-
cionibus in laboribꝫ in vigilijs in ie-
iunijs in castitate in sciētia in longa-
nimitate in suauitate: in spiritu sācto.
In caritate nō ficta: in verbo veritatis:
in virtute dei. Per arma iusticie: a de-
xtris et a sinistris. Per gloriā et igno-
bilitatem: per infamiā et bonā famā.
Ut seductores ⁊ veraces: sicut q̄ ignoti
et cogniti. Quasi moriētes et ecce viui-
mus : ut castigati et non mortificati.
Quasi tristes semꝑ aūt gaudentes: si-
cut egentes multos aūt locupletātes :
tanq̄ nichil habentes et oīa possi-
dentes. Os nostrū patet ad vos o co-
rinthij: cor nostrū dilatatū est. Nō an-
gustiamini ĩ nobis. Angustiamini
aūt in visceribus vrīs. Eandē aūt ha-
bentes remuneratonē : tanq̄ filijs di-
co: dilatamini et vos. Nolite iugum
ducere cū infidelibus. Que enī partici-
patio iusticie cū iniquitate: aut que so-
cietas luci ad tenebras? Que aūt con-
uentio cristi ad belial? Aut que pars
fideli cū infideli? Qui autē consensus
templo dei cū ydolis? Vos enim estis
templū dei viui sicut dicit deus : quoni-
am inhabitabo in illis et inambula-
bo: et ero illoꝝ deus et ipi erunt michi
ꝑplus. Propter quod exite de medio e-
oꝝ ⁊ separamini dicit dn̄s: ⁊ immūdū
ne tetigeritis : et ego recipiā vos ⁊ ero
vobis ĩ patrē: ⁊ vos eritis michi ĩ filios
et filias dicit dn̄s omnipotēs. VII

Has ergo habētes promissiones
carissimi mūdemꝰ nos ab omni
inquinamēto carnis et spiritꝰ : perfici-
entes sanctificationē in timore dei. Ca-
pite nos. Neminē lesimꝰ: neminē cor-
rupimꝰ: neminē circūuenimꝰ. Non ad
cōdempnationē vestrā dico. Predixi-
mꝰ enim q̄ ĩ cordibus nrīs estis ad com-
moriendū et ad conuiuendū. Multa
michi fiducia est apud vos: multa mi-
chi gloriatio pro vobis. Repletꝰ sum
consolatione: supabundo gaudio in
omni tribulatione nostra. Nam ⁊ cū
venissemꝰ in macedoniā: nullā requiē
habuit caro nostra: sed omnem tribula-
tionē passi sumus. Foris pugne: intꝰ
timores. Sed qui consolatur humiles:
consolatꝰ est nos deus in aduētu titi.
Non solū aūt in aduētu eius: sed etiā
in cōsolatione qua cōsolatꝰ est in vo-
bis: referēs nobis vrm desideriū vrm
fletū vrām emulationē pro me: ita ut
magis gauderē. Quoniā ⁊ si cōtrista-
ui vos in epistola: nō me penitet. Et si
peniteret vidēs q̄ epistola illa et si ad
horā vos cōtristauit : nūc gaudeo: nō
quia cōtristati estis : sed quia cōtrista-
ti estis ad penitentiā. Cōtristati enim
estis secūdm deū : ut in nullo detrimētū
patiamini ex nobis. Que enī secūdm deū
tristicia est penitentiā in salutē stabilē
operatur: seculi autē tristicia mortē ope-
ratur. Ecce enī hoc ipsum secūdm deū cō-
tristari vos quātā in vobis operatur
sollicitudinē: sed defensionē : sed indi-
gnationē: sed timorē: sed desideriū: sed
emulationē: sed vindictā. In oībus
exhibuistis vos incontaminatos esse
negotio. Igitur ⁊ si scripsi vobis non
propter eū qui fecit iniuriā nec ꝓpter
eū qui passus est: sed ad manifestādā
sollicitudinē nostrā quā habemꝰ pro
vobis corā deo. Ideo cōsolati sumus.
In consolatione aūt nrā abundanti-
us magis gauisi sumꝰ sup gaudio ti-
ti: quia refectus est spiritꝰ eius ab omni-
bus vobis. Et si quid apud illū de vo-
bis gloriatꝰ sum: nō sum cōfusus: sed
sicut oīa vobis in veritate locuti su-
mus: ita et gloriatio nostra que fuit
ad titū veritas facta ē. Et viscera eius
abundātiꝰ in vobis sunt: reminiscen-
tis omniū vrm obediētiā quomō cū
timore ⁊ tremore excepistis illū. Gau-
deo: q̄ ĩ oībꝫ cōfido ĩ vobis. VIII

Notam aūt facimus vobis fratres
graciā dei q̄ data est in ecclesijs
macedonie: et q̄ in multo experimēto
tribulationis abūdātia gaudij ipoꝝ
et altissima paupertas eoꝝ abundauit
in diuitias simplicitatis eoꝝ. Quia se-
cundū virtutē testimoniū illis reddo:
et supra virtutem volūtarij fuerūt : cū
multa exhortatione obsecrantes nos
graciā ⁊ cōmunicationē ministerij qđ
fit in sanctos. Et nō sicut sperauimꝰ:
sed semetipsos dederūt primū dn̄o: de-
inde nobis per volūtatem dei : ita ut
rogaremus titū ut queadmodū cepit
ita et perficiat in vobis etiā graciā istā.
Sed sicut in omnibꝫ abundatis fide
et sermone et sciencia et omni sollicitu-
dine insup ⁊ caritate vrā ĩ nos: ut et ĩ
hac gracia abundetis. Non quasi im-
perās dico: sed per alioꝝ sollicitudinē
etiā vrē caritatis ingeniū bonū com-
probās. Scitis enī graciā dn̄i nostri
ihesu cristi: quoniā propter vos egenꝰ
factus est cū esset diues: ut illiꝰ inopia
vos diuites essetis. Et consiliū in hoc
do. Hoc enī vobis utile est : q̄ nō solū
facere: sed et velle cepistis ab anno pri-
ore. Nūc vero et facto perficite : ut quē-
admodū promptꝰ est animꝰ volūtatis:
ita sit ⁊ perficiēdi ex eo qđ habetis. Si
enī volūtas prompta est: secūdū id qđ
habet accepta est: nō secūdm id qđ non
habet. Nō enī ut alijs sit remissio: vo-
bis aūt tribulatio: sed ex equalitate in
presenti tp̄e vestra abundātia illoꝝ in-
opiā suppleat : ut et illoꝝ abundātia
vestre inopie sit supplementum : ut fiat
equalitas sicut scriptū est. Qui multū
habuit nō abundauit : et qui modicū
nō minorauit. Gratias aūt ago deo
qui dedit eandē sollicitudinē pro vo-
bis in corde titi: quoniā exhortationē
quidē suscepit: sed cū sollicitior esset sua
volūtate profectus ē ad vos. Misimꝰ
etiā cū illo fratrem nrm : cuiꝰ laus est
in euangelio per oēs ecclesias. Nō

solũ aũt: sed ꝛ ordinatꝰ est ab ecclesijs
comes peregrinationis nr̃e i hãc grãm
que ministrat a nobis ad dñi gloriã
et destinatã volũtatẽ nr̃am devitãtes
hoc: ne quis nos vituperet in hac ple-
nitudine q̄ ministrat a nobis in dñi
gloriã. Providemꝰ enĩ bona: nõ solũ
corã deo: sed etiã corã hominibꝫ. Mi-
simus aũt cũ illis et fratrẽ nr̃m quem
probavimꝰ in multis sepe sollicitum
esse: nũc aũt multo sollicitiorẽ: cõfidẽ-
tia multa in vos sive pro tito qui est
socius meus et in vobis adiutor: sive
fr̃es nostri apostoli ecclesiarũ glorie
cristi. Ostensionẽ ergo que est caritatꝭ
vr̃e et nr̃e glorie pro vobis: in illos
ostendite in facie ecclesiarũ. Nam de
ministerio qđ fit in sanctos: ex abun-
danti est michi scribere vobis. ix

Scio enĩ promptũ animũ vr̃m pro
quo de vobis glorior apud ma-
cedones: quoniã et achaia parata ẽ
ab anno p̄terito: et vr̃a emulatio pro-
vocavit plurimos. Misimꝰ autẽ fra-
tres: ut ne qđ gloriamr de vobis eva-
cuetur in hac parte: ut quẽadmodũ
dixi parati sitis: ne cũ venerint macedo-
nes mecũ et invenerint vos impara-
tos erubescamꝰ nos: ut nõ dicamus
vos i hac substãtia. Necessariũ ergo ex-
istimavi rogare fratres ut p̄veniãt ad
vos: et preparẽt repromissam benedi-
ctionẽ hãc paratã esse: sic quasi bene-
dictionẽ: nõ quasi avariciã. Hoc aũt
dico. Qui parce seminat parce ꝛ metet:
et qui seminat in benedictionibꝫ de be-
nedictionibꝫ et metet. Unusquisq; pro-
ut destinavit in corde suo: nõ ex tristi-
cia aut ex necessitate. Hilarẽ enĩ datorẽ
diligit deus. Potẽs est autem deus o-
mnem graciã abundare facere in vo-
bis: ut i omĩbꝫ semp omnẽ sufficiẽciã
habẽtes abundantis in omne opus
bonum: sicut scriptum est. Dispersit
dedit pauperibꝫ: iusticia eius manet
in seculũ seculi. Qui aũt amministrat
semen seminãti: et panẽ ad mãducan-
dũ prestabit. Et multiplicabit semen
vestrũ et augebit incrementa frugũ iu-
sticie vr̃e: ut in omnibus locupletati
abundetis in omnẽ simplicitatem: q̄
operatur per nos graciarꝫ actionẽ deo.
Quoniã ministeriũ huiꝰ officij nõ so-
lum supplet ea que desunt sanctis: sed
etiã abũdat per multas graciarꝫ actio-
nes in dño per probationẽ ministerij
huius: glorificãtes deũ in obedientia
confessionis vr̃e in euangelio cristi et
simplicitate cõmunicationis vr̃e i illos
et in omnes: et in ipsorũ obsecratione
pro vobis: desiderantiũ vos ꝓpter emi-
nentẽ graciã dei in vobis. Gracias a-
go deo sup inenarrabili dono eiꝰ. x

Ipse aũt ego paulꝰ obsecro vos per mã-
suetudinẽ et modestiã cristi: q̄ in facie
quidẽ humilis sum inter vos: absens
aũt cõfido in vobis. Rogo autẽ vos
ne presens audeã per eã ꝯfidentiã qua
existimor audere in quosdã: qui arbi-
trantur nos tãq; scdm carnẽ ambule-
mus. In carne enĩ ambulãtes: nõ se-
cundũ carnẽ militamꝰ. Nã arma mi-
licie nr̃e nõ carnalia: sed potentia deo
ad destructionẽ munitionũ. ꝯsilia de-
struentes. et omnẽ altitudinẽ extollen-
tem se adversus scientiã dei: ꝛ in capti-
vitatem redigentes omnẽ intellectũ in
obsequiũ cristi: et in promptu habentes
ulcisci omnẽ inobedientiã: cum imple-
ta fuerit vestra obediencia. Que scdm
faciem sunt videte. Si quis ꝯfidit sibi
cristi se esse: hoc cogitet iterũ apud se:
quia sicut ipse cristi est. ita et nos. Nã
et si amplius aliquid gloriatus fuero

de potestate nr̃a quã dedit nobis dñs i
edificationẽ ꝛ nõ i destructionẽ vr̃am:
nõ erubescã. Ut aũt nõ existimer tãq;
terrere vos per epistolas: quoniã qui-
dẽ epistole inquiũt graves sunt et for-
tes: presentia aũt corporis infirma et
s̃mo ꝯtẽptibilis: hoc cogitet q̄ eiusmo-
di est: quia quales sumus verbo per
epistolas absentes: tales et p̄sentes in
facto. Nõ enĩ audemꝰ inserere aut cõ-
parare nos quibusdã qui seipsos cõ-
mendãt: sed ipsi in nobis nosmetipsos
metiẽtes: et cõparãtes nosmetipsos no-
bis. Nos aũt nõ i immẽsum gloriabi-
mur: sed scdm mẽsurã regule qua mẽ-
sus ẽ nobis deꝰ mẽsurã ꝑtingendi usq;
ad vos. Nõ enĩ quasi nõ pertingẽtes
ad vos superextendimꝰ nos. Usq; ad
vos enĩ ꝑvenimꝰ in euãgelio cristi: nõ
i immẽsum gloriantes i alienis labo-
ribus. Spem aũt habẽtes crescentis
fidei vr̃e. in vobis magnificari scdm
regulã nr̃am in abundãtia: etiã i illa
que ultra vos sunt euangelizare: nõ
in aliena regula in hijs que p̄parata
sũt gloriari. Qui aũt gloriat in dño
glorietr. Nõ enĩ q̄ seipm cõmẽdat ille
probatꝰ ẽ: sed quẽ deꝰ cõmẽdat. xi

Utinã sustineretis modicũ qđ insi-
piẽtie mee: sed et supportate me.
Emulor enĩ vos dei emulatione: despõ-
di enĩ vos uni viro virginẽ castã exhi-
bere cristo. Timeo aũt ne sicut serpens
evam seduxit astucia sua: ita corrũpã-
tur sensus vr̃i ꝛ excidãt a simplicitate
que est in cristo. Nã si is qui venit ali-
um cristũ p̄dicat quẽ nõ p̄dicavimꝰ:
aut aliũ spiritũ accipitis quẽ nõ acce-
pistis aut aliud euãgeliũ qđ nõ recepi-
stis: recte pateremini. Existimo enĩ ni-
chil me minꝰ fecisse a magnis aposto-
lis. Et si imperitꝰ s̃mone: sed nõ sciẽcia.
In omĩbꝫ aũt manifestꝰ sum vobis.
Aut nũqđ peccatũ feci meipm humili-
ans: ut vos exaltemini? Quoniã gra-
tis euãgeliũ dei euãgelizavi vobis: ali-
as ecclias expoliavi accipiẽs stipẽdi-
a ad ministeriũ vr̃m: et cũ essem apud
vos ꝛ egerẽ nulli onerosus fui. Nã qđ
michi deerat suppleverũt fr̃es q̄ venerũt
a macedonia: et i omĩbꝫ sine onere me
vobis servavi: et servabo. Est veritas
cristi in me: quoniã hec gloriatio nõ
infringetur i me in regionibꝫ achaie.
Quare? Quia nõ diligo vos? Deus
scit. Quod aũt facio. ꝛ faciã: ut ampu-
tem occasionẽ eorꝫ. qui volũt occasio-
nẽ: ut in quo gloriãtur inveniãtur si-
cut et nos. Nã eiusmodi pseudo apo-
stoli sunt operarij subdoli: trãsfigurã-
tes se in apostolos cristi. Et nõ mirũ.
Ipse enĩ sathanas trãsfigurat se in an-
gelũ lucis. Nõ est ergo magnũ: si mi-
nistri eius trãsfigurentr velut ministri
iusticie: quorꝫ finis erit secundũ opera
ipsorꝫ. Iterũ dico: ne quis me putet in-
sipientẽ. Alioquin velut insipientem
accipite me: ut et ego modicũ qđ glo-
rier. Quod loquor nõ loquor scdm de-
um sed quasi i insipientia: in hac sub-
stantia glorie. Quoniã multi gloriã-
tur scdm carnẽ: et ego gloriabor. Libẽ-
ter enim suffertis insipiẽtes: cũ sitis ipsi
sapiẽtes. Sustinetis enĩ si q̄s vos i ser-
vitutẽ redigit: si quis devorat. si quis
accipit. si quis extollitur: si quis in fa-
ciem vos cedit. Scdm ignobilitatẽ di-
co: quasi nos infirmi fuerimꝰ in hac
parte. In quo quis audet: in insipien-
tia dico: audeo et ego. Hebrei sunt: et
ego. Israhelite sũt: et ego. Semẽ abra-
he sunt: et ego. Ministri cristi sunt: et
ego. Ut minus sapiẽs dico: plus ego.
In laboribꝫ plurimis in carceribus

abundātius:in plagis supra modū:
in mortibꝫ frequēter. A iudeis quīqui-
es quadragenas una minus accepi.
Ter virgis cesus sum: semel lapidatꝰ
sum:ter naufragium feci. Nocte ⁊ die
in profundū maris fui. In itineribus
sepe:periculis fluminū·periculis latro-
nū·periculis ex genere·periculis ex gen-
tibꝫ·periclis in ciuitate·periclis in soli-
tudine·periculis in mari:periculis in
falsis fratribꝫ. In labore ⁊ erumna:in
vigilijs multis. In fame ⁊ siti:in ieiu-
nijs multis. In frigore et nuditate:pre-
ter illa que extrinsecus sunt:instantia
mea quotidiana·sollicitudo omniū
ecclīarꝫ. Quis infirmat̄:⁊ ego nō infir-
mor? Quis scādalizat̄:⁊ ego nō uror?
Si gloriari oportet:que infirmitatis
mee sunt gloriabor. Deus ⁊ pater do-
mini nr̄i ihesu cristi scit qui est benedi-
ctus in secula ꝙ nō mētior. Damasci
ꝑpositus gentis arethe regis custodie-
bat ciuitatē damascenorꝫ ut me cōpre-
hēderet:⁊ per fenestrā in sporta dimissꝰ
sū ꝑ murū:et sic effugi manꝰ eiꝰ. XII

Si gloriari oportet: non expedit
quidē. Veniā aūt ad visiones
et reuelationes dn̄i. Scio hominē in
cristo ante ānos quatuordecim siue ī
corpore siue extra corpꝰ nescio deꝰ scit:
raptū huiusmodi usqꝫ ad terciū celū.
Et scio huiusmodi hominē siue in cor-
pore siue extra corpꝰ nescio deꝰ scit:quō
raptꝰ est in paradisum:et audiuit ar-
chana verba que nō licet homini lo-
qui. Pro huiusmodi gloriabor: pro
me aūt nichil nisi ī infirmitatibꝫ meis.
Nā et si voluero gloriari: nō ero insi-
piēs. Veritatē enī dicā. Parco aūt:ne
quis me existimet supra id qd̄ videt in
me:aut audit aliqd̄ ex me: Et ne ma-
gnitudo reuelationū extollat me:datꝰ
est michi stimulus carnis mee angelꝰ
sathane ut me colaphizet. Propter
qd̄ ter dn̄m rogaui ut discederet a me:
⁊ dixit michi. Sufficit tibi gratia mea.
Nam virtꝰ ī infirmitate ꝑficitur. Libē-
ter igitur gloriabor in infirmitatibus
meis: ut inhabitet in me virtus cristi.
Propter qd̄ placeo michi in infirmita-
tibus meis: in contumelijs in necessitati-
bus in persecutionibꝫ:in angustijs ꝓ
cristo. Cū enī infirmor tūc potēs sum.
Factꝰ sum insipiēs: vos me coegistis.
Ego enī a vobis debui cōmēdari. Ni-
chil enī minꝰ feci ab hijs q̄ sunt supra
modū apostoli. Tam et si nichil sum:
signa tamē apostolatꝰ mei facta sunt
super vos in omni paciencia signis et
prodigijs et virtutibꝫ. Quid ē enī qd̄
minꝰ habuistis pre ceteris ecclesijs:ni-
si ꝙ egoipse nō grauaui vos? Dona-
te michi hanc iniuriā. Ecce tercio hoc
paratꝰ sum venire ad vos:et non ero
grauis vobis. Nō enī quero que vr̄a
sunt:sed vos. Nec enī debēt filij parē-
tibus thesaurizare:sed parentes filijs.
Ego aūt libentissime impendā ⁊ super-
impendar ipse pro animabꝫ vr̄is: li-
cet plus vos diligens minus diligar.
Sed esto. Ego vos nō grauaui: sed
cū essem astutꝰ dolo vos cepi. Nūquid
per aliquē eorꝫ quos misi ad vos cir-
cūueni vos? Rogaui titum:et misi cum
illo fratrē. Nūquid titus vos circūue-
nit? Nōne eodē spiritu ābulauimꝰ?
Nōne eisdē vestigijs? Olim putatis
ꝙ excusemus nos apud vos? Coram
deo in cristo loquimur. Omnia enim
karissimi propter edificationē vestrā.
Timeo enī ne forte cū venero·non qua-
les volo inueniā vos:⁊ ego inueniar
a vobis qualē nō vultis:ne forte con-
tentiones emulatiōnes animositates

dissensiones detractiones susurratio-
nes inflationes seditiones sint inter
vos. Ne iterū cū venero humiliet me
deus apud vos:⁊ lugeā multos ex hijs
qui ante peccauerūt et nō egerūt peni-
tentiā sup immūdicia et fornicatione
et impudicicia quā gesserunt. XIII

Ecce tercio hoc venio ad vos. In
ore duorꝫ vel trium testiū stabit
omne verbū. Predixi enī et predico ut
presens vobis ⁊ nūc absens hijs qui
ante peccauerūt ⁊ ceteris omībꝫ:qm̄ si
venero iterꝫ nō parcā. An experimētū
queritis eiꝰ qui in me loquit̄ cristus?
Qui in vobis non infirmatur sed po-
tens est in vobis. Nam ⁊ si crucifixus
est ex infirmitate: sed viuit ex virtute
dei. Nam et nos infirmi sumus in il-
lo: sed viuimus cum eo ex virtute dei
in vobis. Vosmetipsos temptate: si
estis in fide ipsi vos probate. An nō
cognoscitis vosmetipsos:quia cristus
ihesus in vobis est? Nisi forte repro-
bi estis. Spero autem quod cognosce-
tis:quia nos non sumus reprobi. O-
ramus autem deum ut nichil mali fa-
ciatis non ut nos probati appareamꝰ
sed ut vos quod bonum est faciatis.
Nos aūt ut reprobi simus. Non enī
possumꝰ aliquid aduersus veritatem:
sed pro veritate. Gaudemꝰ enī quoniā
nos infirmi sumꝰ: vos aūt potentes
estis. Hoc et oramꝰ:vestrā cōsumatio-
nem. Ideo hec absens scribo:ut nō pre-
sens durius agā scd̄m potestatē quā
dn̄s dedit michi in edificationē et nō
in destructionē. De cetero fratres gau-
dete:perfecti estote:exhortamini·idipm̄
sapite. Pacē habete: et deus pacis et
dilectionis erit vobiscū. Salutate in-
uicem in osculo sancto. Salutāt vos
omēs sancti. Gratia dn̄i nostri ihesu
cristi·et caritas dei·⁊ cōmunicatio san-
cti spiritꝰ sit cū omībꝫ vobis amē. Ex-
plicit epl̄a scd̄a ad corinthios· Incip
prologꝰ in epl̄am ad galathas·

Galathe sunt greci. Hij ver-
bū veritatis primū ab a-
postolo acceperūt:sed post
discessū eiꝰ tēptati sūt a fal-
sis apl̄is:ut ī legē ⁊ circūcisionē ne ver-
terent. Hos apl̄us reuocat ad fidē veri-
tatis:scribēs eis ab ephesio. Explicit
plogus· Incip epl̄a ad galathas·I·

Paulus apostolus
nō ab hominibꝫ ne-
qꝫ per hominē sed ꝑ
ihesum cristū et deū
patrē qui suscitauit
eū a mortuis:et qui
mecū sunt omnes fratres:ecclesijs ga-
lathie. Gratia vobis ⁊ pax a deo patre
nr̄o et dn̄o ihesu cristo:qui dedit semet-
ipm̄ pro peccatis nr̄is ut eriperet nos
de presenti seculo neqꝫ scd̄m volūtatē
dei et pr̄is nr̄i:cui est gloria in secula se-
culorꝫ amen. Miror ꝙ sic tā cito trans-
feremini ab eo qui vos vocauit ī gra-
tiā cristi in aliud euangeliū qd̄ nō est
aliud:nisi sint aliqui qui vos contur-
bāt: et volūt cōuertere euangeliū cristi.
Sed licet nos aut angelus de celo eu-
angelizet vobis preterqꝫ quod euāge-
lizauimꝰ vobis:anathema sit. Sicut
predixim ꝰ ⁊ nūc iterū dico: si quis vo-
bis euangelizauerit preter id quod ac-
cepistis:anathema sit. Modo enī ho-
minibꝫ suadeo·an deo? An quero ho-
minibꝫ placere? Si adhuc hominibꝫ
placerē:cristi seruꝰ nō essem. Notū enī
vobis facio fratres euangeliū qd̄ euā-
gelizatū est a me:quia nō est scd̄m ho-
minē. Neqꝫ enī ego ab homine accepi
illud neqꝫ didici:sed per reuelationem

ihesu cristi. Audistis enī cōuersationē
meā aliquādo in iudaismo · quoniā
supra modū psequebar ecclesiā dei:
et expugnabā illā: et pficiebā in iuda=
ismo supra multos coetaneos meos
in genere meo: abundantiꝰ emulator
existens paternaꝝ meaꝝ traditionum.
Cū autē placuit ei qui me segregauit
de utero mrīs mee et uocauit per gra=
tiā suā ut reuelaret filiū suū in me ut
euangelizarē illū in gentibꝫ: cōtinuo
non acquieui carni et sanguini. Neqꝫ
veni iherosolimā ad antecessores me=
os apostolos: sed abij ī arabiā: et ite=
rū reuersus sū damascū. Deinde post
annos tres veni iherosolimā videre
petrū: et māsi apud eū diebꝫ quindecī.
Aliū aūt aplōꝝ vidi neminē: nisi ia=
cobū fratrem dnī. Que aūt scribo vo=
bis: ecce corā deo quia nō mētior. De=
inde veni in partes syrie et cilicie. Erā
aūt ignotꝰ facie · ecclesijs iudee: q̄ erāt
in cristo. Tātū aūt auditū habebant:
quoniā qui psequebatur nos aliquā=
do nūc euāgelizat fidē quā aliquādo
expugnabat: et ī me clarificabāt deū.

II

Deinde post ānos quatuor=
decim iterū ascendi iherosolimā
cū barnaba: assumpto et tito. Ascen=
di aūt scdm reuelationē: et cōtuli cum
illis euāgeliū qd predico in gentibus.
Seorsum aūt hijs qui videbanť ali=
quid esse: ne forte in vacuū currerē aut
cucurrissem. Sed neqꝫ titus qui mecū
erat · cū esset gētilis cōpulsus est circū=
cidi: sed ppter subintroductos falsos
fratres qui subintroierūt explorare li=
bertatē nrām quā habemꝰ ī cristo ihe=
su: ut nos in seruitutē redigerēt. Quibꝫ
neqꝫ ad horā cessimꝰ subiectioni: ut ve=
ritas euāgelij permaneat apud vos.
Ab hijs aūt qui videbātur esse aliqd:
q̄les aliquādo fuerit nichil mea interest.
Deus enī personā hominis non acci=
pit. Michi enī qui videbanť esse aliqd
nichil cōtulerūt. Sed econtra cū vidis=
sent ꝙ creditū est michi euāgeliū pputij
sicut et petro circūcisionis: qui enī op=
ratꝰ est petro in apostolatū circūcisio=
nis · operatꝰ est et michi inter gentes:
et cū cognouissent gratiā que data est
michi · iacobus ⁊ cephas ⁊ iohannes
qui videbanť colūne esse dextras dede=
rūt michi ⁊ barnabe societatis: ut nos
in gentes ipi aūt in circūcisionē: tātū
ut pauperū memores essemꝰ. Quod
etiam sollicitꝰ fui hoc ipm facere. Cum
aūt venisset petrꝰ antiochiam ī faci=
em ei restiti: quia reprehensibilis erat.
Prius enī quā venirent quidā ab ia=
cobo cū gentibꝫ edebat. Cū autē venis=
sent · subtrahebat ⁊ segregabat se timēs
eos qui ex circūcisione erāt. Et simula=
tioni eiꝰ cōsenserūt ceteri iudei: ita ut et
barnabas duceretť ab eis ī illā simula=
tionē. Sed cū vidissem ꝙ nō recte am=
bularent ad veritatem euangelij: dixi
cephe corā omībꝫ. Si tu cū iudeus sis
gentiliter viuis et nō iudaice: quomō
gētes cogis iudaizare? Nos natura
iudei et nō ex gentibꝫ peccatores: scien=
tes aūt ꝙ nō iustificatur homo ex o=
peribus legis · nisi per fidē ihesu cristi:
et nos in cristo ihesu credimꝰ · ut iustifi=
cemur ex fide cristi ⁊ nō ex operibꝫ legis.
Propter qd ex operibus legis nō iusti=
ficabiť omīs caro. Qd si querentes iu=
stificari in cristo inuenti sumus et ipsi
peccatores: nūquid cristus peccati mi=
nister est? Absit. Si enim que destruxi
iterū hec reedifico: preuaricatorem me
cōstituo. Ego enī per legem legi mortu=
us sum ut deo viuā: cristo confixus sū
cruci. Viuo autem iam nō ego: viuit

vero in me cristus. Qd aūt nūc viuo ī
carne · in fide viuo filij dei: qui dilexit
me et tradidit semetipm pro me. Nō
abicio gratiā dei. Si enī per legē iusti=
cia: ergo gratis cristꝰ mortuꝰ ē.

III

O insensati galathe: quis vos fa=
scinauit non obedire veritati?
Ante quorū oculos ihesus cristꝰ pro=
scriptꝰ est: ⁊ in vobis crucifixꝰ. Hoc so=
lū a vobis volo discere. Ex operibꝫ le=
gis spiritū accepistis: an ex auditu fi=
dei? Sic stulti estis: ut cū spiritu cepe=
ritis: nūc carne cōsumamini. Tāta pas=
si estis sine causa: si tamen sine causa.
Qui ergo tribuit vobis spiritū et ope=
ratť virtutes in vobis: ex operibꝫ legis:
an ex auditu fidei? Sicut scriptum est:
abrahā credidit deo et reputatū ē illi
ad iusticiā. Cognoscite ergo: q̄a q̄ ex fi=
de sunt: hij sūt filij abrahe. Prouidēs
aūt scriptura quia ex fide iustificat gē=
tes deus: pnunciauit abrahe quia be=
nedicenť in te omēs gentes. Igiť qui
ex fide sunt: benedicētur cū fideli abra=
ham. Quicūqꝫ enī ex operibꝫ legis sūt:
sub maledicto sunt. Scriptū est enim.
Maledictꝰ omīs qui nō permāserit ī
omībꝫ que scripta sunt in libro legis:
ut faciat ea. Quoniā aūt ī lege nemo
iustificatur apud deū · manifestū ē: q̄a
iustꝰ ex fide viuit. Lex aūt nō est ex fide:
sed qui fecerit ea viuet in illis. Cristus
nos redemit de maledicto legis factꝰ
pro nobis maledictū: quia scriptū est
maledictꝰ omīs qui pendet in ligno:
ut in gentibꝫ benedictio abrahe fieret
in cristo ihesu · ut pollicitationē spiritꝰ
accipiamꝰ per fidē. Fratres scdm ho=
minē dico: tamē hominis cōfirmatū
testamentū nemo spernit aut superordi=
nat. Abrahe dicte sunt pmissiones:
et semini eiꝰ. Nō dicit et seminibꝫ q̄si
in multis sed quasi in uno: et semini
tuo qui est cristus. Hoc aūt dico testa=
mentū cōfirmatū a deo: que post qua=
dringentos et triginta ānos facta est
lex: nō in irritū facit ad euacuandam
promissionē. Nā si ex lege hereditas:
iam nō ex pmissione. Abrahe aūt p
repromissionē donauit deus. Quid
igitur lex? Propter trāsgressionē posi=
ta ē: donec veniret semē cui pmiserat:
ordinata per angelos in manu medi=
atoris. Mediator aūt uniꝰ nō est: deꝰ
aūt vnꝰ est. Lex ergo adūsus pmissa
dei? Absit. Si enī data est lex que pos=
set viuificare: vere ex lege esset iusticia.
Sed ꝯclusit scriptura omīa sub pecca=
to: ut promissio ex fide ihesu cristi da=
retur credētibus. Prius aūt q̄ꝫ veniret
fides sub lege custodiebamur: cōclusi
in eā fidem que reuelāda erat. Itaqꝫ lex
pedagogꝰ noster fuit in cristo: ut ex fi=
de iustificemur. At ubi venit fides: iā
nō sumꝰ sub pedagogo. Omēs enī fi=
lij dei estis: per fidē que ē in cristo ihu.
Quicūqꝫ enī ī cristo baptizati estis: cri=
stū induistis. Nō est iudeus neqꝫ gre=
cus: nō est seruꝰ neqꝫ liber: nō ē mascu=
lus neqꝫ femina. Omnes enim vos
unum estis in cristo ihesu. Si autem
vos cristi: ergo abrahe semen estis se=
cundū promissionē heredes.

IIII

Dico aūt. Quāto ꝑe heres paruu=
lus est nichil differt a seruo · cū sit
dn̄s omīū: sed sub tutoribꝫ et actoribꝫ
est usqꝫ ad pfinitū tēpus a patre. Ita ⁊
nos cū essemus paruuli: sub elemētis
mūdi huiꝰ eramꝰ seruiētes. At ubi ve=
nit plenitudo tēporis misit deus filiū
suū factū ex muliere factū sub lege: ut e=
os qui sub lege erāt redimeret: ut ado=
ptionē filioꝝ reciperemꝰ. Quoniā aūt
estis filij dei: misit deus spiritū filij sui

in corda vestra clamantē abba pater.
Itaq; iam non est seruus-sed fili⁹. Qd̄
si fili⁹: et heres ꝑ deū. Sed tunc quidē
ignorantes deum: hijs qui natura
non sunt dij seruiebatis. Nūc autem
cū cognoueritis deū ymmo cogniti si-
tis a deo: quomō cōuertimini iterū ad
infirma et egena elementa quibus de-
nuo seruire vultis? Dies obseruatis ⁊
menses et tempora et annos. Timeo
vos: ne forte sine causa laborauerī in
vobis. Estote sicut ego: quia ⁊ ego si-
cut vos. Fratres obsecro vos: nichil
me lesistis. Scitis aūt quia ꝑ infirmi-
tatē carnis euangelizaui vobis iam
pridē: ⁊ tēptationē vestrā ī carne mea
nō spreuistis neq; respuistis: sed sicut
angelū dei excepistis me-sicut cristum
ihesum. Ubi ē ergo beatitudo vestra?
Testimoniū enī ꝑhibeo vobis: quia si
fieri posset oculos vestros eruissetis: ⁊
dedissetis michi. Ergo inimic⁹ vobis
factus sum verū dicens vobis? Emu-
lant vos non bene: sed excludere vos
volūt: ut illos emulemini. Bonū aūt
emulamini in bono semꝑ: ⁊ non tan-
tum cū p̄sens sum apud vos. Filioli
mei quos iterū parturio: donec forme-
tur cristus in vobis. Vellē aūt esse a-
put vos modo ⁊ mutare vocem meā:
quoniā cōfundor in vobis. Dicite mi-
chi: qui sub lege vultis esse. Legē non
legistis? Scriptū est enī quoniā abra-
ham duos filios habuit: unū de an-
cilla: ⁊ unū de libera. Sed is q̄ de ācil-
la secūdū carnē natus est: qui aūt de
libera ꝑ repromissionē. Que sunt per
allegoriā dicta. Hec enī sūt duo testa-
menta. Unū quidē in monte syna in
seruitutem generās: q̄ est agar. Syna
enim mōs est ī arabia qui cōiunctus
est ei-que nūc est iherusalē: et seruit cū

filijs suis. Illa aūt que sursū ē ihrlm
libera est: q̄ est mater nostra. Scriptū
est enī. Letare sterilis que nō paris: rū-
pe ⁊ clama que nō parturis: q̄a multi
filij deserte magis-q̄ eius que habet
virum. Nos autē fratres scd̄m ysaac
promissionis filij sum⁹. Sed quomō
tunc is q̄ secūdū carnē nat⁹ fuerat ꝑse-
quebat̄ eū qui secūdū spiritū: ita ⁊ nūc.
Sed quid dicit scriptura? Eice āncillā
et filiū eius. Non enī heres erit filius
ancille: cum filio libere. Itaq; fratres
non sum⁹ ancille filij sed libere: qua
libertate cristus nos liberauit. V

State: ⁊ nolite iterū iugo seruitutis
cōtineri. Ecce ego paulus dico
vobis: quoniā si circūcidamini crist⁹
vobis nichil ꝓderit. Testificor aūt rur-
sus omī homini circūcidēti se: qm̄ debi-
tor ē uniūse legis faciēde. Euacuati estis
a cristo. Qui in lege iustificamini: a
gracia excidistis. Nos enī spiritu ex fi-
de spem iusticie expectam⁹. Nā ī cristo
ihesu neq; circūcisio aliqd̄ valet neq;
p̄puciū: sed fides que ꝑ caritatē opera-
tur. Currebatis bene. Quis vos impe-
diuit veritati nō obedire? Nemini cō-
senseritis. Persuasio hec nō est ex eo q̄
vocauit vos. Modicū fermentū totā
massam corrūpit. Ego cōfido ī vobis
ī dn̄o q̄ nichil aliud sapietis. Qui au-
tem conturbat vos: portabit iudiciū
quicūq; est ille. Ego aūt fratres si circū-
cisionē adhuc p̄dico: quid adhuc ꝑse-
cutionē patior? Ergo euacuatū ē scā-
dalum crucis. Utinā ⁊ abscidātur q̄
vos cōturbāt. Vos enim in libertatē
vocati estis fratres: tantū ne libertatē
in occasionē detis carnis: sed ꝑ carita-
tem spirit⁹ seruire inuicem. Omnis enī
lex in uno sermone impletur: diliges
proximū tuū sicut teipm̄. Qd̄ si inuicē

mordetis et comeditis: videte ne ab
inuicē cōsumamini. Dico aūt ī cristo.
Spiritu ambulate: ⁊ desideria carnis
non ꝑficietis. Caro enim concupiscit
aduersus spiritū: spirit⁹ aūt adūsus
carnē. Hec enim sibi inuicem aduersā-
tur: ut non quecūq; vultis illa facia-
tis. Qd̄ si spiritu ducimini: non estis
sub lege. Manifesta sunt autē opera
carnis: que sunt fornicatio-inmūdi-
cia-impudicicia-luxuria-ydoloꝝ serui-
tus-veneficia-inimicicie-cōtētiones-e-
mulationes-ire-rixe-dissensiones-se-
cte-inuidie-homicidia-ebrietates-
comessationes-⁊ hijs similia: q̄ p̄dico
vobis sicut p̄dixi: quoniā qui talia
agunt regnū dei nō consequent̄. Fru-
ctus aūt spiritus est caritas-gaudiū-
pax-paciencia-benignitas-bonitas-
longanimitas-māsuetudo-fides-mo-
destia-continēcia-castitas. Aduersus
huiusmodi non est lex. Qui autem
sunt cristi: carnem suā crucifixerunt
cum vicijs et concupiscentijs. VI

Si viuim⁹ spiritu: spiritu ⁊ ambu-
lem⁹. Non efficiamur inanis glo-
rie cupidi: inuicem ꝓuocātes: inuicem
inuidentes. Fratres: ⁊ si p̄occupat⁹ fu-
erit homo ī aliquo delicto-vos q̄ spiri-
tuales estis huiusmodi instruite ī spi-
ritu lenitatis: considerās teipm̄ ne ⁊ tu
tempteris. Alter alteri⁹ onera portate:
⁊ sic adimplebitis legē cristi. Nā si q̄s
existimat se aliquid esse cū nichil sit:
ipse se seducit. Opus autem suū ꝓbet
unusquisq;: ⁊ sic in semetipō tātū glo-
riā habebit: ⁊ nō ī altero. Unusquisq;
enim onus suū portabit. Cōmunicet
aūt hijs qui cathezizat̄ verbo: ei qui
se cathezizat in omnibz bonis. Noli-
te errare. De⁹ nō irridetur. Que enim
seminauerit homo: hec et metet. Qm̄

qui seminat in carne sua-de carne et
metet ⁊ corruptionē: qui aūt seminat
in spiritu: de spiritu metet vitā eternā.
Bonū autē facientes nō deficiamus:
tempore enim suo metem⁹ nō deficien-
tes. Ergo dum tempus habem⁹ ope-
remur bonū ad om̄es: maxime autē
ad domesticos fidei. Videte qualibz
litteris scripsi vobis mea manu. Quī-
cunq; enim volūt placere in carne hij
cogunt vos circūcidi: tantū ut crucis
cristi ꝑsecutionē nō patiant̄. Neq; enī
qui circūcidūtur legem custodiūt: sed
volūt vos circūcidi ut in carne vestra
gloriātur. Michi aūt absit gloriari
nisi in cruce dn̄i nostri ihesu cristi: per
quē michi mūdus crucifixus est: ⁊ ego
mūdo. In cristo enim ihesu neq; circū-
cisio aliquid valet neq; p̄puciū: sed no-
ua creatura. Et quicunq; hāc regulā
secuti fuerint: pax sup illos ⁊ misericor-
dia ⁊ sup israhel dei. De cetero nemo
michi molestus sit. Ego enī stigmata
dn̄i ihesu ī corpore meo porto. Gracia
dn̄i nr̄i ihesu cristi cum spiritu vr̄o fr̄es
amen. Explic̄ ep̄la ad galathas. Inci-
pit argumētū in ep̄lam ad ephesios.

Ephesij sunt asyani. Hij
accepto verbo veritatis ꝑ-
stiterūt ī fide. Hos collau-
dat ap̄lus scribēs eis a ro-
ma de carcere ꝑ tichicū dyaconē. Explic̄
argumētū. Incip̄ ep̄la ad ephesios. I

Paulus ap̄lus cristi
ihesu ꝑ volūtatē dei
omnibz sanctis qui
sūt ephesi: et fidelibz
in cristo ihesu. Gra-
cia vobis et pax a
deo patre nostro: et dn̄o ihesu cristo.
Benedict⁹ de⁹ et pater dn̄i nostri ihesu
cristi q̄ benedixit nos ī omī benedictione

spirituali in celestibꝫ in cristo: sicut ele-
git nos in ipō ante mūdi ↄstitutōnē:
ut essemꝰ sācti ⁊ immaculati ī cōspectu
eiꝰ in caritate. Qui p̄destinauit nos ī
adoptōnē filioꝝ ꝑ ihesū cristū in ipm
scdm ꝓpositū volūtatis sue in laudē
glorie ḡre sue: ī q̄ gratificauit nos in
dilecto filio suo: ī quo habemꝰ redēpti-
onē ꝑ sanguinē eius remissionē pecca-
toꝝ scdm diuitias gracie eiꝰ q̄ supabū-
dauit in nobis in om̄i sapiēcia ⁊ pru-
dencia: ut notū faceret nobis sacramē-
tum volūtatis sue scdm beneplacitū eiꝰ
qđ ꝓposuit in eo in dispensatōne pleni-
tudinis tēporū instaurare om̄ia ī cri-
sto q̄ ī celis ⁊ q̄ ī terra sūt ī xp̄o. In quo
etiā nos sorte vocati sumꝰ: p̄destinati
scdm ꝓpositū eiꝰ q̄ operatᷣ om̄ia scdm
cōsiliū volūtatis sue: ut simꝰ ī laudē
glorie eiꝰ nos qui ātē sperauimꝰ ī cri-
sto. In quo ⁊ vos cū audissetis verbū
veritatis euāgeliū salutis vr̄e: in quo
et credētes signati estis spiritu ꝓmissi-
onis sancto: q̄ ē pignꝰ hereditatis nr̄e
in redēptionē acquisitionis in laudē
glorie ipsius. Propterea et ego audi-
ens fidē vestrā q̄ est in cristo ihesu ⁊ di-
lectionē in om̄es sanctos: nō cesso gra-
tias agēs ꝑ vobis memoriā vr̄i faci-
ens in oratōnibꝫ meis: ut deꝰ dn̄i nr̄i
ihesu cristi pater glorie det vobis spi-
ritū sapiēcie et reuelationis in agnitō-
nem eiꝰ illuminatos oculos cordis ve-
stri: ut sciatis q̄ sit spes vocatōnis eiꝰ
et q̄ diuicie glorie hereditatis eiꝰ ī san-
ctis: ⁊ q̄ sit supeminēs magnitudo vir-
tutis eiꝰ in nos qui credimꝰ scdm ope-
ratonē potētie virtutis quā operatꝰ
est ī cristo: suscitans illū a mortuis. et
cōstituēs ad dexterā suā in celestibus
supra omnē principatū ⁊ potestatē et
virtutē ⁊ dn̄ationē. ⁊ om̄e nomen qđ

nominatᷣ nō solū ī hoc seculo sed etiā
in futuro: ⁊ om̄ia subiecit sub pedibꝫ
eiꝰ. Et ipm dedit caput supra omnē
ecclesiā q̄ ē corpꝰ ipsiꝰ: et plenitudo eiꝰ:
qui omnia in om̄ibꝫ adimpletur. II

Et vos cū essetis mortui delictis ⁊
peccatis vr̄is in quibꝫ aliquādo
āmbulastis scdm sclm mūdi huiꝰ. scdm
pricipē potestatis aeris huiꝰ. spiritꝰ q̄
nūc operatᷣ in filios diffidētie: ī quibꝫ
et nos omnes aliquādo cōuersati su-
mus in desiderijs carnis nr̄e faciētes
volūtatē carnis ⁊ cogitationū: et era-
mus natura filij ire sicut et ceteri. Deꝰ
aūt qui diues est in misericordia ꝓpter
nimiā caritatē suā qua dilexit nos: ⁊
cū essemꝰ mortui peccatis ↄuiuificauit
nos cristo. cuiꝰ gracia estis saluati: et
cōresuscitauit et cōsedere fecit in celesti-
bus in cristo ihesu: ut ostenderet in se-
culis supuenientibꝫ abundantes diui-
tias gratie sue in bonitate sup nos in
cristo ihesu. Gracia enī estis saluati ꝑ
fidē: ⁊ hoc ex vobis. Dei enī donū est:
nō ex operibus: ut ne quis glorietur.
Ipsiꝰ enim sumꝰ factura: creati ī cristo
ihesu in operibꝫ bonis: que p̄parauit
deꝰ ut in illis ambulemꝰ. Propter qđ
memores estote q̄ aliquādo vos era-
tis gētes ī carne q̄ dicebamini p̄puciū
ab ea q̄ dicitᷣ circūcisio in carne manu-
facta: q̄ eratis illo in tp̄e sine cristo alie-
nati a ↄuersatōne israhel: et hospites
testamētorū ꝓmissionis spem nō ha-
bentes. ⁊ sine deo ī hoc mūdo. Nunc
autē in cristo ihesu vos q̄ aliquādo e-
ratis lōge facti estis ꝓpe: in sanguine
cristi. Ipse enī est pax nr̄a q̄ fecit vtraq̄
vnū: ⁊ mediū parietē macerie soluēs
inimicicias in carne sua: legem mādato-
rū decretis euacuās ut duos condat
in semetipm in vnū nouū hominem

faciēs pacē: ut recōciliet āmbos in vno
corpore deo ꝑ crucē interficiēs inimici-
cias ī semetipo: ⁊ veniēs euāgelizauit
pacē vobis q̄ lōge fuistis. ⁊ pacē hijs
qui ꝓpe: qm̄ ꝑ ipm habemꝰ accessum
āmbo in vno spiritu ad patrē. Ergo iā
nō estis hospites et aduene sed estis ci-
ues sanctoꝝ ⁊ domestici dei: supedifica-
ti sup fundamentū aploꝝ ⁊ ꝓphetarū
ipō sūmo āgulari lapide xp̄o ihesu: ī q̄
om̄is edificatō cōstructa crescit ī tēplū
sanctū ī dn̄o. In quo ⁊ vos coedificami-
ni ī habitaculm dei: ī spiritu sancto. III

Huiꝰ rei gratia ego paulus vin-
ctus xp̄i ihesu ꝓ vobis gentibꝫ:
si tamē audistis dispensatōnē gratie
dei q̄ data est michi in vobis: qm̄ secū-
dum reuelatōnē notū michi factū ē sa-
cramētū sicut supra scripsi ī breui ꝓut
potestis legētes intelligere prudentiā
meā ī misterio xp̄i: qđ alijs generatio-
nibꝫ nō est agnitū filijs hominū. sicu-
ti nūc reuelatū est sanctis aplis eius ⁊
prophetis in spiritu: esse gētes cohere-
des ⁊ ↄcorporales ⁊ ↄparticipes ꝓmissio-
nis ī xp̄o ihesu ꝑ euāgeliū cuiꝰ factꝰ sū
ego minister scdm donū gratie dei q̄
data est michi scdm operatōnē virtu-
tis eiꝰ. Michi enī omniū sanctorū mi-
nimo data est gratia hec: ī gentibꝫ eu-
āgelizare inuestigabiles diuitias xp̄i:
et illuminare om̄es q̄ sit dispēsatō sa-
cramēti abscōditi a seculis ī deo qui o-
mnia creauit: ut innotescat pricipibꝫ
et potestatibꝫ in celestibꝫ ꝑ ecclesiā mul-
tiformis sapiētia dei. scdm p̄finitionē
seculoꝝ quā fecit ī xp̄o ihesu dn̄o nr̄o:
in quo habemꝰ fiduciā et accessum in
cōfidētia ꝑ fidē eiꝰ. Propter qđ peto
ne deficiatis ī tribulationibꝫ meis ꝓ
vobis: q̄ est gloria vr̄a. Huiꝰ rei ḡra
flecto genua mea ad patrē dn̄i nostri

ihesu xp̄i ex quo omnis paternitas in
celis ⁊ in terra nominatᷣ: ut det vobis
secūdū diuitias glorie sue virtutē. cor-
roborari ꝑ spiritū eius ī interiori hoīe
xp̄m habitare ꝑ fidē ī cordibꝫ vestris:
in caritate radicati ⁊ fundati: ut possi-
tis cōp̄hēdere cū om̄ibꝫ sanctis q̄ sit lati-
tudo ⁊ lōgitudo ⁊ sublimitas ⁊ ꝓfūdū.
Scire etiā supeminētē sciētie caritatē
xp̄i: ut impleamini ī omnē plenitudi-
nem dei. Ei aūt q̄ potēs ē om̄ia facere
supabundātē quā petimꝰ aut intelli-
gimꝰ scdm virtutē q̄ operatᷣ in nobis:
ipi gloria ī ecclesia et ī xp̄o ihesu ī om̄es
generatōnes seculi scloꝝ amē. IIII

Obsecro itaq̄ vos ego vinctus in
dn̄o: ut digne āmbuletis vocatio-
ne qua vocati estis cū omni humilita-
te et māsuetudine cū patiētia: suppor-
tantes inuicē ī caritate: solliciti suare
vnitatē spiritꝰ in vinculo pacis. Vnū
corpꝰ. vnꝰ spiritꝰ: sicut ⁊ vocati estis
in vna spe vocatōnis vr̄e. Vnꝰ dn̄s:
vna fides: vnū baptisma. Vnus deꝰ
et pater omniū: q̄ sup om̄es ⁊ ꝑ om̄ia:
et ī om̄ibꝫ nobis. Vnicuiq̄ aūt nr̄m
data est gracia scdm mensurā donatō-
nis xp̄i. Propter qđ dicit. Ascendēs ī
altū captiuā duxit captiuitatē: dedit
dona hominibus. Qđ aūt ascendit:
quid ē nisi q̄a et descendit p̄mū ī inferi-
ores partes terre? Qui descendit: ipe
est ⁊ q̄ ascendit sup om̄es celos: ut ad-
impleret om̄ia. Et ipe dedit quosdā
quidē aplos. quosdā aūt ꝓphetas. a-
lios vero euāgelistas alios aūt pasto-
res et doctores ad ↄsūmationē sanctoꝝ
in opus ministerij ī edificatōnē corpo-
ris xp̄i: donec occurramꝰ om̄es ī vni-
tatē fidei ⁊ agnitōnis filij dei. in virū
ꝑfectū ī mensurā etatis plenitudinis
xp̄i: ut iā nō simꝰ paruuli fluctuantes

et circūferamꝛ omī vento doctrine ī nequicia hominū in astucia ad circūuētionē erroris. Veritatē aūt facientes ī caritate crescam⁹ in illo ꝑ omīa q̄ est caput xp̄us: ex quo totū corp⁹ ꝯpactū et cōnexū ꝑ omnē iūcturā sūministrationis scd̄m operationē ī mensurā uniuscuiusq; mēbri augmētū corporis facit: ī edificatōnē sui ī caritate. Hoc igitur dico ꝛ testificor ī dn̄o: ut iā nō ambuletis sicut et gētes ābulāt ī vanitate sensus sui tenebris obscuratū habētes intellectū: alienati a vita dei ꝑ ignorātiā q̄ est in illis ꝑpter cecitatē cordis ip̄oꝝ: q̄ desperātes semetip̄os tradiderunt impudicicie · ī operatōnē inmūdicie omīs · ī auariciā. Vos aūt non ita didicistis xp̄m: si tamē illū audistis ꝛ ī ip̄o edocti estis sicut ē veritas in ihesu: deponere vos scd̄m pristinā cōversatōnē veterē hominē q̄ corrūpitur scd̄m desideria erroris. Renouamini aūt spiritu mētis vr̄e: ꝛ induite nouū hominē q̄ scd̄m deū creatus est ī iusticia ꝛ sc̄titate veritatis. Propter qd̄ deponētes mēdaciū loquimini veritatē unusquisq; cū p̄ximo suo: qm̄ sum⁹ invicē mēbra. Irascimini: ꝛ nolite peccare. Sol nō occidat sup iracūdiā vestram. Nolite locū dare dyabolo. Qui furabaꝛ iā nō furetꝛ: magis aūt laboret operādo manibꝫ suis qd̄ bonū est: ut habeat unde tribuat necessitatē paciēti. Omīs sermo malus ex ore vestro nō ꝑcedat: sed si quis bon⁹ ad edificatiōnē fidei: ut det gratiā audiētibꝫ. Et nolite ꝯtristare spiritū sanctū dei: ī quo signati estis ī die redēptionis. Omīs amaritudo et ira et indignatio et clamor ꝛ blasphemia tollaꝛ a vobis: cū omī malicia. Estote aūt invicē benigni: misericordes donātes invicem: sicut ꝛ de⁹ in xp̄o donauit vobis. V

Estote ergo imitatores dei sicut filij carissimi: ꝛ ābulate ī dilectione sicut ꝛ xp̄us dilexit nos: ꝛ tradidit semetip̄m ꝑ nobis oblatōnē et hostiā deo ī odorē suauitatis. Fornicatō autem et omīs inmūdicia aut avaricia nec nōietur in vobis · sicut decet sanctos: aut turpitudo aut stultiloquiū aut scurrilitas q̄ ad rem nō ꝑtinet: sed magis gratiaꝝ actio. Hoc eni scitote intelligētes: qꝫ omnis fornicator aut inmūdus aut avarus qd̄ est ydoloꝝ servit⁹ nō habet hereditatē ī regno xp̄i ꝛ dei. Nemo vos seducat inanibꝫ verbis: ꝑpter hec eni venit ira dei ī filios diffidētie. Nolite ergo effici participes eoꝝ. Eratis eni aliquādo tenebre: nūc aūt lux ī dn̄o: ut filij lucis ambulate. Fruct⁹ eni lucis ē ī omī bonitate et iusticia ꝛ veritate. Probātes quid sit beneplacitū deo: ꝛ nolite ꝯmunicare operibꝫ infructuosis tenebraꝝ: magis autem redarguite. Que eni in occulto fiūt ab ip̄is: turpe est ꝛ dicere. Omīa autē q̄ arguūtur a lumine manifestantur. Omē eni qd̄ manifestaꝛ lumē ē. Propter qd̄ dicit. Surge q̄ dormis ꝛ exsurge a mortuis: et illuminabit te xp̄us. Videte itaq; fr̄es quomō caute ambuletis: nō q̄si insipiētes sed ut sapiētes: redimētes tēp⁹ qm̄ dies mali sūt. Propterea nolite fieri imprudētes: sed intelligētes q̄ sit volūtas dei. Et nolite inebriari vino ī quo ē luxuria: sed implemini spiritu sc̄to loquētes vobisnetip̄is ī psalmis ymnis ꝛ cāticis spiritalibꝫ cātantes ꝛ psallētes in cordibꝫ vestris dn̄o: gratias agētes semꝑ ꝑ omībus in nōie dn̄i nr̄i ihesu xp̄i deo ꝛ patri. Subiecti invicē: in timore xp̄i. Mulieres viris suis subdite sīt sicut dn̄o:

quoniā vir caput est mulieris sicut xp̄us caput est ecclesie: ip̄e salvator corporis ei⁹. Sed sicut ecclesia subiecta est xp̄o: ita et mulieres viris suis ī omībꝫ. Viri diligite uxores vr̄as sicut et xp̄us dilexit ecclesiā: ꝛ seip̄m tradidit ꝑ ea ut illā sc̄tificaret mūdās eā lavacro aque ī verbo vite: ut exhiberet ipse sibi gloriosam ecclesiā nō habētē maculā aut rugā aut aliq̄d huiusmodi: sed ut sit sc̄ta ꝛ īmaculata. Ita ꝛ viri debēt diligere uxores suas: ut corpora sua. Qui suā uxorē diligit: seip̄m diligit. Nemo eni unq̄ carnē suā odio habuit: sed nutrit ꝛ fovet eā sicut ꝛ xp̄s ecclesiā: q̄a mēbra sum⁹ corporis ei⁹ de carne ei⁹ ꝛ de ossibꝫ ei⁹. Propꝛ hoc relinquet homo patrē ꝛ matrē suā: ꝛ adherebit uxori sue: ꝛ erūt duo in carne una. Sacramētū hoc magnū ē. Ego aūt dico: in xp̄o ꝛ ī ecclesia. Verūtamē ꝛ vos singli unusquisq; uxorē suā sicut seip̄m diligat: uxor aūt timeat virū suū. VI ·

Filij obedite parētibꝫ vr̄is ī dn̄o. Hoc eni iustū est. Honora patrē tuū ꝛ matrē tuā: qd̄ est mādatū p̄mū in p̄missione: ut bene sit tibi ꝛ sis longevus sup terrā. Et patres nolite ad iracundiā ꝑuocare filios vr̄os: sed educate illos ī disciplina et correptōne dn̄i. Servi obedite dn̄is carnalibꝫ cū timore et tremore · in simplicitate cordis vr̄i sicut xp̄o: nō ad oculū servientes q̄si hominibꝫ placeatis: sed ut servi xp̄i faciētes volūtatē dei: ex animo cū bona volūtate servientes sicut dn̄o ꝛ nō hominibꝫ: sciētes qm̄ unusquisq; qd̄cunq; fecerit bonū hoc recipiet a dn̄o sive servus sive liber. Et vos dn̄i eadē facite illis remittētes minas: scientes q̄a ꝛ illoꝝ et vester dn̄s est ī celis: ꝛ psonaꝝ acceptō nō ē apud deū. De cetero fratres ꝯfortamini ī dn̄o: ꝛ in potētia virtutis eius. Induite vos armaturā dei ut possitis stare adūsus insidias dyaboli: qm̄ nō est nobis colluctatio adūsus carnē ꝛ sanguinē sed adūsus p̄ncipes ꝛ potestates: adūsus mundi rectores tenebraꝝ haꝝ · ꝯtra spiritalia nequicie ī celestibꝫ. Propterea accipite armaturā dei ut possitis resistere ī die malo: et ī omībꝫ ꝑfecti stare. State ergo succincti lūbos vr̄os in veritate: et induti loricā iusticie: ꝛ calciati pedes in p̄paratōnē euāgelij pacis. In omībus sumētes scutū fidei ī quo possitis omīa tela nequissimi ignea extinguere: ꝛ galeā salutis assumite · ꝛ gladiū spiritus qd̄ ē verbū dei: ꝑ omnē oratōnē ꝛ obsecrationē orātes omī tp̄e ī spiritu ꝛ ī ip̄o vigilātes ī omī instātia et obsecratōne ꝑ omībus sanctis ꝛ ꝑ me: ut detur michi sermo in apertione oris mei cum fiducia notum facere misteriū euangelij ꝑ quo legatōne fungor in cathena: ita ut in ip̄o audeā ꝑut oportet me loqui. Ut aūt et vos sciatis q̄ circa me sūt qd̄ agā: omīa vobis nota faciet tichic⁹ carissim⁹ frater et fidelis minister ī dn̄o: quē misi ad vos ī hoc ip̄m ut cognoscatis q̄ circa nos sunt: ꝛ ꝯsoletꝛ corda vr̄a pax fratribus et caritas cū fide a deo p̄re nr̄o: ꝛ dn̄o ihesu xp̄o. Gratia cū omībꝫ q̄ diligūt dn̄m nr̄m ihm̄ xp̄m ī corruptōne amē.

Explicꝛ ep̄la ad ephesios. Incipit argumētū ī ep̄lam ad philipēses.

Philipenses sunt macedones. Hij accepto verbo veritatis ꝑstiterunt in fide: nec receperūt falsos ap̄los. Hos collaudat ap̄lus: scribēs eis a roma de carcere ꝑ epafroditū. Explicꝛ argumētū. Incip̄ ep̄la ad philipēses. I.

PAulus ⁊ thimothe-
us servi ihesu cristi:
omnibus sanctis in
xp̄o ihesu qui sunt
philippis cū episcopis
et dyaconibꝫ. Gra-
cia vobis ⁊ pax a deo patre nostro: et
dn̄o ihesu xp̄o. Gratias ago deo meo
in omni memoria vestri semꝑ ī cūctis
oracōnibus meis ꝓ omnibus vobis
cū gaudio deꝑcationē faciens suꝑ cō-
municacōnē vestrā in euāgelio xp̄i a
ꝑmo die usqꝫ nūc: confidēs hoc ip̄m
quia qui cepit in vobis opus bonū
ꝑficiet usqꝫ ī diē xp̄i ihesu. Sicut est mi-
chi iustū hoc sentire ꝓ omnibus vobis:
eo ꝙ habeā vos in corde ⁊ in vinclis
meis ⁊ in defensione ⁊ ꝯfirmacōne eu-
angelij: socios gaudij mei omēs vos
esse. Testis enim michi est deꝰ quomō
cupiā omnes vos in visceribus ihesu
xp̄i. Et hoc oro: ut caritas vestra ma-
gis ac magis abundet in omni scien-
cia et in omī sensu: ut ꝓbetis pociora
ut sitis sinceres et sine offensa in diem
xp̄i: repleti fructu iusticie ꝑ ihesum xp̄m
in laudem ⁊ gloriā dei. Scire aūt vo-
lo vos fratres: quia que circa me sūt
magis ad ꝓfectū venerūt euāgelij: ita
ut vincla mea manifesta fierēt in xp̄o · ī
omi ꝑtorio ⁊ in ceteris omībꝫ: ut plu-
res e fratribus in dn̄o · cōfidētes ī vincu-
lis meis · abundācius auderent sine
timore verbū dei loqui. Quidā quidē
et ꝓpter inuidiā ⁊ cōtencionem: quidā
aūt et ꝓpter bonā volūtatem xp̄m ꝑdi-
cant. Quidā ex caritate: scientes quo-
niā in defensione euangelij positꝰ sū.
Quidā aūt ex cōtencione xp̄m annūci-
ant nō sincere: existimātes pressuram
se suscitare vinculis meis. Quid enī?
Dū omī modo sive ꝑ occasionē sive
per veritatē xp̄us annūcietur: ⁊ in hoc
gaudeo: sed ⁊ gaudebo. Scio enī quia
hoc michi ꝓveniet ad salutem · per ve-
stram oracionē ⁊ subministracionē spi-
ritꝰ ihesu xp̄i · scd̄m expectacionē ⁊ spē
meā quia in nullo cōfundar: sed in o-
mni fiducia sicut semꝑ et nūc magni-
ficabit xp̄us in corpore meo: sive per
vitā sive ꝑ mortē. Michi enim vivere
xp̄us est: ⁊ mori lucrū. Qd̄ si vivere in
carne · hic michi fructus operis est: et
quid eligam ignoro: coartor autem
e duobus desideriū habēs. Dissolui
et esse cū xp̄o multomagis meliꝰ: ꝑma-
nere aūt in carne · necessariū ꝓpter vos.
Et hoc cōfidens scio q̄a manebo et ꝑ-
manebo omnibus vobis ad ꝓfectū ve-
strum ⁊ gaudiū fidei: ut gratulacō ve-
stra abundet in xp̄o ihesu ī me: ꝑ meū
adventū iterū ad vos. Tātū digne eu-
angelio xp̄i ꝯversamini: ut sive cū ve-
nero et videro vos · sive absens audiā
de vobis: quia statis in uno spiritu · u-
nanimes · collaborātes fidei euāgelij:
et in nullo terreamini ab adūsarijs q̄
est illis causa ꝑdicōnis: vobis aūt sa-
lutis. Et hoc a deo. Quia vobis dona-
tum est ꝓ xp̄o · nō solū ut in eū credatis
sed ut etiam pro illo paciamini: idem
certamen habentes quale et vidistis
in me: et nunc audistis de me. II

SI qua ergo cōsolacō ī cristo · si qd̄
solatiū caritatis · si qua societas
spiritus · si qua viscera miseracionis:
implete gaudiū meū · ut idem sapiatis:
eandem caritatem habentes: unani-
mes · idipm̄ sentientes. Nichil ꝑ conte-
cionē neqꝫ ꝑ inanē gloriā: sed in hu-
militate superiores sibi invicem arbi-
trantes: non que sua sunt singuli cō-
siderantes · sed ea que aliorū. Hoc enī
sentite in vobis: quod ⁊ in cristo ihesu.
Qui cū in forma dei esset non rapinā
arbitratꝰ ē esse se equalē deo: sed semet-
ip̄m exinanivit formā servi accipiens
in similitudinē hominū factus: et ha-
bitu inventꝰ ut homo humiliavit se-
metip̄m factꝰ obediēs usqꝫ ad mortē:
mortem aūt crucis. Propter qd̄ et deꝰ
exaltavit illū · ⁊ donavit illi nomē qd̄
est suꝑ omē nomē: ut in noīe ihesu o-
mne genu flectat celestiū terrestriū et in-
fernoꝝ: ⁊ omīs lingua confiteat quia
dn̄s ihesus xp̄s in gloria est dei p̄ris.
Itaqꝫ carissimi mei sicut semꝑ obedi-
stis: nō in ꝑsencia mei tantū sed mul-
tomagis nūc in absencia mea: cū me-
tu et tremore vestrā salutem operami-
ni. Deus est enī q̄ operat in vobis et
velle ⁊ ꝑficere ꝓ bona volūtate. Omīa
aūt facite sine murmuracōnibꝫ et hesi-
tacōnibꝫ: ut sitis sine querela ⁊ simpli-
ces filij dei sine reꝑhensione in medio
nationis prave et ꝑverse: inter q̄s lu-
cetis sicut luminaria in mūdo verbū
vite ꝯtinētes ad gloriā meā ī die xp̄i:
q̄a nō in vacuū cucurri neqꝫ in vacuū
laboravi: sed ⁊ si immolor supra sacri-
ficiū ⁊ obsequiū fidei vr̄e: gaudeo ⁊ cō-
gratulor omnibus vobis. Idipm̄ aūt
et vos gaudete: ⁊ ꝯgratulamini michi.
Spero autē in dn̄o ihesu thimotheū
me cito mittere ad vos: ut ⁊ ego bono
animo sim cognitis q̄ circa vos sunt.
Neminē enī habeo tam unanimē: qui
sincera affectione ꝓ vobis sollicitꝰ sit.
Omēs enī q̄ sua sunt querūt: nō q̄ sūt
ihesu cristi. Experimētū aūt eiꝰ cogno-
scite: q̄a sicut patri filꝰ mecū servivit in
euangelio. Hūc igit̄ spero me mittere
ad vos: mox ut videro q̄ circa me sūt.
Cōfido aūt ī dn̄o: qm̄ et ip̄e veniā ad
vos cito. Necessarium aūt existimavi
epafroditū fratrem ⁊ cooperatorem et
cōmilitonē meū · vr̄m aūt apl̄m · et mi-
nistrum necessitatis mee · mittere ad
vos: quoniā quidē omnes vos deside-
rabat: ⁊ mestꝰ erat ꝓpterea ꝙ ⁊ audiera-
tis illū infirmatū. Nā ⁊ infirmatus ē
usqꝫ ad mortem: sed deꝰ misertꝰ est eiꝰ.
Nō solū aūt eiꝰ: verum etiā et mei: ne
tristiciā super tristiciā haberem. Festi-
nantiꝰ ergo misi illū: ut viso eo iterū
gaudeatis: ⁊ ego sine tristicia sim. Ex-
cipite itaqꝫ illū cū omī gaudio ī dn̄o:
et eiusmodi cū honore habetote: qm̄
propter opꝰ xp̄i usqꝫ ad mortē accessit ·
tradens aīam suā · ut impleret id qd̄ ex
vobis deerat erga meū obsequiū. III

DE cetero fratres mei gaudete ī do-
mino. Eadē vobis scribere michi
quidē nō pigrū: vobis aūt necessariū.
Videte canes: videte malos operari-
os: videte concisionē. Nos enī sumꝰ
circūcisio q̄ spiritu servimꝰ deo: ⁊ glori-
amur ī xp̄o ihesu ⁊ nō in carne fiduci-
am habētes: quāqꝫ et ego habeā cōfi-
denciā in carne. Si quis alius videt̄
confidere in carne: ego magis · circūci-
sus octava die ex genere israhel de tri-
bu beniamin: hebreus ex hebreis secū-
dum legem phariseus: scd̄m emulaci-
onē ꝑsequēs ecclesiā dei: scd̄m iusticiā
que ī lege ē ꝯversatꝰ sine querela. Sed
q̄ michi fuerūt lucra: hec arbitratꝰ sum
propter xp̄m detrimēta. Verūtamē ex-
istimo omnia detrimentū esse ꝓpter e-
minentē sciēciā ihesu xp̄i dn̄i mei: ꝓpter
quē omnia detrimentū feci ⁊ arbitror
ut stercora ut xp̄m lucrifaciā: ut et in-
veniar in illo nō habens meā iustici-
am que ex lege est: sed illā que ex fide ē
xp̄i · que ex deo est iusticia in fide ad co-
gnoscendū illū · ⁊ virtutem resurrectio-
nis eius · ⁊ societatem passionū illius ·
configuratꝰ morti eius: si quomodo

occurrā ad resurrectionē que ē ex mor-
tuis: nō q̄ iam acceperim aut iā ꝑfect⁹
sim. Sequor aūt: si cōphendā ī quo
et cōphensus sum a xp̄o ihesu. Fra-
tres: ego me non arbitror ꝯprehēdisse.
Vnū aūt: que quidē retro sunt oblivi-
scens ad ea vero q̄ sunt priora extendēs
meip̄m: ad destinatū ꝑsequor· ad bra-
viū superne vocatōnis dei in xp̄o ihesu.
Quicūq; ergo ꝑfecti sumus hoc sen-
tiam⁹: et si quid aliud sapitis: et hoc
vobis deus revelauit. Verūtamen ad
quod ꝑvenimus ut idem sapiamus:
et in eadem ꝑmaneam⁹ regula. Imi-
tatores mei estote fratres: et observate
eos qui ita ambulāt sicut habetis for-
mam nostrā. Multi enim ambulant
q̄s sepe dicebā vobis: nūc aūt ⁊ flens
dico inimicos crucis xp̄i: quorū finis
interitus: quoꝝ deus venter est: et glo-
ria in confusione ipsoꝝ qui terrena sa-
piunt. Nostra aūt conversatō in celis
est. Unde etiam salvatorem expecta-
mus dominū nostrū ihesum cristum:
qui reformabit corpus humilitatis
nostre configuratum corpori clarita-
tis sue: secundum operationem qua
etiā possit subicere sibi omnia. IIII
Itaq; fratres mei carissimi et desideran-
tissimi: gaudiū meū ⁊ corona mea: sic
state ī dn̄o carissimi. Euchodiā rogo
⁊ sinthicen dep̄cor ī idip̄m sapere ī do-
mino. Etiā rogo ⁊ te germane cōpar:
adiuva illas que mecū laboraverūt
in evangelio cum clemēte et ceteris ad-
iutoribus meis: quoꝝ nomina sunt
in libro vite. Gaudete in dn̄o semꝑ: i-
terum dico gaudete. Modestia vestra
nota sit omnibus hominibꝫ. Domin⁹
enim ꝓpe est. Nichil solliciti sitis: sed ī
omni oratione et obsecratōne cū gra-
tiaꝝ actione petitiones vr̄e innotescāt
apud deū. Et pax dei que exuperat o-
mnē sensum: custodiat corda vestra
et intelligentias vestras in xp̄o ihesu.
De cetero fratres quecūq; sunt vera·
quecūq; pudica· quecūq; iusta· que-
cūq; sancta· quecūq; amabilia· que-
cūq; bone fame: si qua virt⁹· si qua
laus discipline· hec cogitate: q̄ ⁊ didi-
cistis· et accepistis· et audistis· et vidi-
stis in me. Hec agite: ⁊ deus pacis erit
vobiscū. Gavisus sum aūt ī domino
vehementer quoniā tandē aliquādo
refloruistis ꝓ me sentire sicut et senie-
batis. Occupati aūt eratis. Non quasi
propter penuriā dico. Ego enim didi-
ci in quibus sum sufficiens esse. Scio
⁊ humiliari: scio ⁊ abūdare. Vbiq; et
in omnibꝫ institut⁹ sum: ⁊ saturari et e-
surire et abundari et penuriam pati.
Omnia possum: in eo qui me ꝯfortat.
Verūtamen bene fecistis: ꝯmunican-
tes tribulationi mee. Scitis aūt et vos
philipenses q̄ in principio evangelij
quādo ꝑfect⁹ sum a macedonia· nul-
la michi ecclesia ꝯmunicavit in ratio-
ne dati ⁊ accepti· nisi vos soli: quia et
thessalonicā semel ⁊ bis ī usum michi
misistis. Nō q̄a quero datū: sed requi-
ro fructū abūdātē ī ratōne vr̄a. Habeo
aūt omnia: ⁊ abundo. Repletus sum
acceptis ab epafrodito: que misistis ī
odorem suavitatis hostiā acceptam
placentem deo. Deus autem meus im-
pleat omne desideriū vestrū secūdum
divitias suas in gloria in xp̄o ihesu.
Deo aūt et patri nostro gloria: in se-
cula seculorū amen. Salutate omnē
sanctum in xp̄o ihesu. Salutant vos
qui mecum sunt fratres. Salutant
vos omnes sancti: maxime autem
qui de cesaris domo sunt. Gratia do-
mini nr̄i ihesu xp̄i cū spiritu vr̄o amē.

Explic̄ ep̄la ad philipēses. Incipit
argumentū in ep̄la ad Colosenses

Colosenses· ⁊ hij sicut ⁊ la-
odicenses sunt asiani: et
ipi ꝑventi erant a pseudo
ap̄lis. Nec ad hos acces-
sit ip̄e ap̄lus: sed ⁊ hos ꝑ ep̄lam recor-
rigit. Audierāt enī verbū ab archippo:
qui et ministerium in eos accepit. Er-
go apostolus iam ligatus scribit eis
ab epheso per tychicum dyaconem et
onesimū acolitum. Explic̄ argumē-
tū· Incipit ep̄la ad Colosenses· I·

Paulus ap̄lus ihesu
xp̄i ꝑ voluntatem dei·
et thimothe⁹ frater:
hijs qui sūt colossis·
sanctis et fidelibus
fratribꝫ in xp̄o ihesu.
Gratia vobis et pax a deo patre nr̄o.
Gratias agimus deo ⁊ patri dn̄i nr̄i
ihesu xp̄i semꝑ ꝓ vobis orātes: audi-
entes fidē vestram in xp̄o ihesu ⁊ dile-
ctionē quā habetis in sanctos om̄es
propter spem que reposita est vobis ī
celis: quā audistis in verbo veritatis
evangelij: qđ ꝑvenit ad vos sicut ⁊ in
universo mūdo ē: ⁊ fructificat ⁊ crescit
sicut in vobis ex ea die qua audistis
et cognovistis gratiā dei in veritate:
sicut didicistis ab epafra carissimo cō-
servo nr̄o: q̄ ē fidelis ꝓ vobis minister
xp̄i ihesu. Qui etiā manifestavit nobis
dilectionē vestrā in spiritu. Ideo ⁊ nos
ex qua die audivim⁹ nō cessam⁹ pro
vobis orantes: ⁊ postulantes ut im-
pleamini agnitione volūtatis eius ī
om̄i sapientia ⁊ intellectu spiritali: ut
ambuletis digne deo ꝑ om̄ia placen-
tes: in om̄i opere bono fructificantes
et crescentes in scientia dei: in omni
virtute confortati secundum potentiā
claritatis eius in omni pacientia et
longanimitate: cum gaudio gratias
agētes deo patri: q̄ dignos nos fecit ī
partem sortis sanctoꝝ in lumine. Qui
eripuit nos de potestate tenebrarū: et
trāstulit in regnū filij dilectionis sue:
in quo habem⁹ redemptionē et remis-
sionē peccatoꝝ. Qui est ymago dei in-
visibilis· ꝑmogenit⁹ omnis creature:
quoniā in ip̄o condita sunt universa
in celis ⁊ in terra visibilia ⁊ invisibilia.
Sive throni sive dn̄ationes sive prin-
cipatus sive potestates: omnia ꝑ ip̄m
et in ip̄o creata sunt. Et ip̄e est ante o-
mnes: et omnia in ip̄o constant. Et
ip̄e est caput corporis ecclesie qui est
principiū primogenit⁹ ex mortuis: ut
sit in om̄ibꝫ ip̄e ꝑmatū tenens. Quia
in ip̄o complacuit omnē plenitudinē
inhabitare: ⁊ ꝑ eū reconciliari om̄ia
in ip̄o: pacificans ꝑ sanguinē crucis
eius sive que in terris sive que in celis
sunt. Et vos cum essetis aliquādo ali-
enati ⁊ inimici sensu· in operibꝫ malis:
nūc aūt recōciliavit in corpore carnis
ei⁹ ꝑ mortē· exhibere vos sanctos ⁊ im-
maculatos ⁊ irreprehensibiles corā ip̄o:
si tamē ꝑmanetis in fide fundati ⁊ sta-
biles et immobiles a spe evāgelij qđ
audistis: qđ p̄dicatū ē ī univ̄sa creatu-
ra q̄ sub celo ē: cui⁹ fact⁹ sū ego paul⁹
minister: q̄ nūc gaudeo ī passionibꝫ ꝓ
vobis: ⁊ adimplebo ea q̄ desunt passi-
onū xp̄i ī carne mea ꝓ corpore ei⁹ qđ
ē ecclesia. Cui⁹ fact⁹ sum ego minister
scd̄m dispensationē dei q̄ data ē michi
in vobis: ut impleā verbū dei· misteriū
qđ absconditū fuit a seculis et genera-
tionibꝫ: nūc aūt manifestū est sanctis
ei⁹ quibus voluit de⁹ notas facere di-
vitias glorie sacramēti hui⁹ ī gētibus:
q̄ ē xp̄s ī vobis spes glorie· quē nos

annũciam⁹: corripiẽtes omnẽ hoĩem
et docentes in omĩ sapientia: ut exhi-
beam⁹ omnẽ hoĩem pfectũ in xp̄o ihe-
su: ĩ quo et laboro certãdo scd̄m opera-
tõnẽ ei⁹ quã operat̃ ĩ me ĩ virtute. II

Nolo eñi vos scire qualẽ sollicitu-
dinẽ habeã p vobis et pro hijs
qui sunt laodicie: et quicũq; nõ viderũt
faciẽ meã in carne: ut consolentur corda
ipoꝝ instructi in caritate et in omnes
divitias plenitudinis intellect⁹ ĩ agni-
tione misterij dei pr̃is xp̄i ihesu: ĩ quo
sunt omnes thesauri sapientie et scien-
tie absc̃oditi. Hoc aũt dico: ut nemo
vos decipiat in sublimitate sermonũ.
Nã et si corpore absens sum: sed spiri-
tu vobiscũ sum gaudẽs et vidẽs ordinẽ
vestrũ: et firmamentũ ei⁹ que in xp̄o est
fidei vestre. Sicut ergo accepistis ihesũ
xp̄m dñm nostrũ in ip̄o ambulate: ra-
dicati et superedificati in ip̄o: et cõfirma-
ti in fide sicut et didicistis: abũdantes
in illo in gr̃aꝝ actione. Videte ne q̃s
vos decipiat p philosophiã et inanẽ
fallaciã: scd̄m traditionẽ hominũ: se-
cũdũ elementa mũdi: et nõ scd̄m xp̄m.
Quia in ip̄o inhabitat omĩs plenitu-
do divinitatis corporaliter: et estis in
illo repleti q̃ est caput omĩs principat⁹
et potestatis. In quo et circumcisi estis
circũcisione nõ manufacta ĩ expolia-
tõne corporis carnis: sed ĩ circũcisione
xp̄i consepulti ei in baptismo: in quo
et resurrexistis per fidem operationis
dei qui suscitavit illũ a mortuis. Et
vos cũ mortui essetis in delictis et p̄pu-
tio carnis vestre cõvivificavit cũ illo
donans vobis omnia delicta: delens
quod adversus nos erat cyrographũ
decreti q̃d erat contrariũ nobis. Et ip̄m
tulit de medio affigens illud cruci: et
expolians principatus et potestates
traduxit cõfidenter: palã triumphãs
illos ĩ semetip̄o. Nemo ergo vos iudi-
cet in cibo aut in potu aut ĩ parte diei
festi aut neomenie aut sabbatoꝝ q̃ sũt
umbra futuroꝝ: corp⁹ aũt xp̄i. Nemo
vos seducat volens in humilitate et
religione angeloꝝ que non vidit am-
bulãs frustra inflat⁹ sensu carnis sue:
et nõ tenens caput ex quo totũ corpus
p nex⁹ et cõiunctiones sũministratũ et
cõstructũ crescit ĩ augmẽtũ dei. Si mor-
tui estis cũ xp̄o ab elemẽtis hui⁹ mun-
di: q̃d adhuc tanq̃ viventes in mũdo
decernitis? Ne tetigeritis: neq; gusta-
veritis: neq; cõtrectaveritis: que sunt o-
mnia in interitu ip̄o usu scd̄m p̃cepta
et doctrinas hominũ: que sunt ratio-
nem quidem habentia sapientie in su-
perstitione et humilitate et nõ ad par-
cendum corpori: non in honore ali-
quo ad saturitatem carnis. III

Igit̃ si conresurrexistis cũ xp̄o q̃ sursũ sunt
querite: ubi xp̄s est in dextera dei sedens:
que sursũ sũt sapite: nõ que sup terrã.
Mortui enim estis et vita vr̃a abscon-
dita est cũ xp̄o in deo: cũ aũt xp̄s appa-
ruerit vita vr̃a: tũc et vos apparebitis
cũ ip̄o in gloria. Mortificate ergo mẽ-
bra vr̃a que sũt sup terrã: fornicationẽ:
immũdiciã: libidinẽ: concupiscentiã ma-
lã: et avariciã: q̃ est simulacroꝝ servit⁹:
propter que venit ira dei sup filios in-
credulitatis: in quibꝫ ambulastis ali-
quãdo cũ viveritis in illis. Nũc autẽ
deponite et vos omĩa: irã indignati-
onẽ maliciã blasphemiã turpẽ sermo-
nem de ore vr̃o. Nolite mẽtiri invicẽ:
expoliãtes vos veterẽ hoĩem cũ actibꝫ
suis et induentes novũ eũ q̃ renovat̃
in agnitionẽ scd̄m ymaginẽ ei⁹ q̃ crea-
vit eũ: ubi nõ est gentilis et iude⁹: circũ-
cisio et p̄puciũ: barbar⁹ et scita: servus
et liber: sed omnia et in omnibus xp̄s.
Induite vos ergo sicut electi dei sancti
et dilecti viscera misericordie: benigni-
tatem: humilitatem: modestiam: pati-
entiam: supportãtes invicem et donan-
tes vobismetip̄is si quis adversus a-
liquẽ habet querelam: sicut et domin⁹
donavit vobis ita et vos. Super o-
mnia aũt hec caritatem habete q̃d est
vinculũ pfectionis: et pax xp̄i exultet
in cordibus vestris: in qua et vocati
estis ĩ uno corpore: et grati estote. Ver-
bum xp̄i habitet in vobis abũdãter:
in omni sapientia docentes et cõmo-
nentes vosmetip̄os psalmis ymnis et
canticis spiritalibꝫ in gratia cantãtes
in cordibus vestris deo. Omẽ q̃dcũq;
facitis in verbo aut in opere: omnia
in noĩe dñi nostri ihesu xp̄i: gratias
agentes deo et patri p ip̄m. Mulieres
subdite estote viris: sicut oportet ĩ do-
mino. Viri diligite uxores vestras: et
nolite amari esse ad illas. Filij obedi-
te parentibus per omnia: hoc enim
placitum est in dño. Pr̃es nolite ad
iracũdiam provocare filios vestros:
ut non pusillo animo fiant. Servi
obedite p omĩa dñis carnalibus: nõ
ad oculũ servientes quasi hominibus
placentes: sed in simplicitate cordis ti-
mentes deũ. Q̃dcumq; facitis: ex ani-
mo operamini: sicut dño et non homi-
nibus: scientes q̃ a domino accipietis
retributionẽ hereditatis. Dño xp̄o ser-
vite. Qui enim iniuriam facit recipiet
id quod inique gessit: et non est per-
sonarum acceptõ apud deũ. IIII.

Domini quod iustum est et equũ
servis prestate: scientes q̃ et vos
dñm habetis in celo. Oratõni instate
vigilãtes in ea ĩ gr̃iarũ actione: oran-
tes simul et pro nobis: ut de⁹ aperiat
nobis ostium sermonis ad loquẽdũ
misteriũ xp̄i: propter quod etiam vin-
ctus sum: ut manifestem illud ita ut o-
portet me loqui. In sapientia ãbula-
te ad eos q̃ foris sunt: temp⁹ redimen-
tes. Sermo vester semp in gr̃ia sale sit
condit⁹: ut sciatis quomõ oporteat vos
unicuiq; respõdere. Que circa me sunt
omĩa vobis nota faciet tychic⁹ carissi-
mus frater et fidelis minister et conservu⁹
in dño: quẽ misi ad vos ad hoc ip̄m
ut cognoscat q̃ circa vos sũt: et consolet̃
corda vr̃a cũ onesimo carissimo et fideli
fratre q̃ ex vobis ẽ: q̃ omĩa q̃ hic agũ-
tur nota facient vobis. Salutat vos
aristarc⁹ cõcaptiv⁹ me⁹: et marc⁹ conso-
brin⁹ barnabe: de quo accepistis mã-
data. Si venerit ad vos: suscipite illũ.
Et ihesus q̃ dicit̃ iustus: qui sũt ex cir-
cũcisione. Hij soli sunt adiutores mei
in regno dei: qui michi fuerunt solatõ.
Salutat vos epafras qui ex vobis est
servus xp̄i ihesu: semper sollicitus pro
vobis in oratõnibus: ut stetis perfecti
et pleni in omni voluntate dei. Testi-
monium enim illi perhibeo: q̃ habet
multũ laborem pro vobis et pro hijs
qui sunt laodicie et q̃ ierapoli. Salu-
tat vos lucas medicus carissimus: et
demas. Salutate fratres qui sunt la-
odicie et nympham: et q̃ in domo eius
est ecclesiam. Et cum lecta fuerit apud
vos epistola hec: facite ut et in laodi-
censium ecclesia legatur: et eam que la-
odicensium est vobis legatur. Et dici-
te archippo. Vide ministeriũ q̃d acce-
pisti in dño: ut illud impleas. Salu-
tatõ mea: manu pauli. Memores esto-
te vincloꝝ meoꝝ. Gratia dñi ihesu vo-
biscũ amẽ. Explic̃ ep̄la ad Colosenses

Incipit argumentū in epistolam ad thessalonicenses primā.

Thessalonicenses sūt ma-
cedones: qui accepto ver-
bo veritatis persisterūt in
fide: etiā in persecutione civium suorū.
Preterea nec receperūt falsos aposto-
los: nec ea q̄ a falsis apl̄is dicebātur.
Hos collaudat apl̄us scribēs eis ab
athenis: per tychicū dyaconū et onesi-
mū acolitū. Explicit argumentū. Incipit
Epl̄a prima ad thessalonicenses. I.

Paulus et silvanus
et thimotheus: eccle-
sie thessalonicensiū
in deo patre nostro
et dn̄o ihesu cristo:
gratia vobis et pax.
Gratias agim⁹ deo semp pro omni-
bus vobis memoriā vestri faciētes in
oratōnibȝ nr̄is sine intermissione: me-
mores operis fidei vr̄e et laboris. et
caritatis. et sustinētie spei dn̄i nr̄i ihesu
cristi: ante deū et prem nr̄m. Scientes
fratres dilecti a deo electionē vr̄am: quia
euāgeliū nr̄m nō fuit ad vos in sermo-
ne tātum sed et in virtute et in spiritu
sancto et in plenitudine multa: sicut sci-
tis quales fuerim⁹ i vobis ꝓpter vos.
Et vos imitatores nr̄i facti estis et do-
mini: excipiētes verbū in tribulatione
multa cū gaudio spirit⁹ sancti: ita ut fa-
cti sitis forma om̄ibȝ credētibȝ in mace-
donia et in achaia. A vobis eni diffa-
mat⁹ est sermo dn̄i nō solū in macedo-
nia et in achaia: sed et in omni loco fi-
des vr̄a q̄ ē ad deū ꝓfecta est: ita ut nō
sit nobis necesse quicq̄ꝫ loqui. Ipi eni
de nobis annūciāt qualē introitū ha-
buerim⁹ ad vos: et quomō cōversi estis
ad deū a simulacris servire deo vivo et
vero: et expectare filium eius de celis
quem suscitavit ex mortuis ihesum:
quia eripuit nos ab ira ventura. II

Nam ipi scitis fratres introitū no-
strū ad vos. quia nō inanis fu-
it: sed ante passi multa: et cōtumeliis
affecti sicut scitis in philippis: fiduciā
habuim⁹ in deo nr̄o loqui ad vos eu-
angeliū dei in multa sollicitudine. Ex-
hortacio eni nr̄a nō de errore neqȝ de
immūdicia neqȝ in dolo: sed sicut pro-
bati sum⁹ a deo ut crederet̄ nobis euā-
geliū ita loquimur: nō quasi homini-
bus placentes. sed deo qui probat cor-
da nr̄a. Neqȝ eni aliquādo fuim⁹ in
sermone adulacōnis sicut scitis: neqȝ
in occasione avaricie deus testis est:
nec querētes ab hominibȝ gloriā neqȝ
a vobis neqȝ ab aliis cū possem⁹ vo-
bis oneri esse ut cristi apl̄i. Sed facti su-
mus parvuli in medio vr̄m tāq̄ꝫ si nu-
trix foveat filios suos: ita desiderātes
vos cupide. volebam⁹ tradere vobis
nō solū evangeliū dei sed etiā animas
nr̄as: quoniā carissimi nobis facti e-
stis. Memores enim facti estis fratres
laboris nostri et fatigationis: nocte
et die operātes. ne quē vestrū gravare-
mus: predicavim⁹ in vobis euāgeliū
dei. Vos testes estis et deus: q̄ꝫ sancte
et iuste et sine querela vobis qui credi-
distis fuim⁹ sicut scitis: qualiter unū-
quēqȝ vestrū sicut pater filios suos de-
precātes vos et cōsolātes: testificati su-
mus ut ambularetis digne deo qui
vocavit vos in suū regnū et gloriam.
Ideo et nos gratias agim⁹ deo sine
intermissione: quoniā cū accepissetis
a nobis verbū audit⁹ dei accepistis il-
lud nō ut verbū hominū sed sicut est
vere verbū dei: qui operat̄ in vobis q̄
credidistis. Vos eni imitatores facti
estis fratres ecclesiarū dei que sunt in

iudea in cristo ihesu:quia eadem passi
estis ⁊ vos a cōtribulibus vestris sicut
et ipsi a iudeis:q̄ ⁊ dn̄m occiderūt ihesū
et ꝓphetas et nos ꝑsecuti sunt: ⁊ deo
nō placent ⁊ omnibus hominibus ad-
versant̄:prohibentes nos gentibus
loqui ut salve fiāt:ut impleāt peccata
sua semper. Prevenit ira dei sup illos
usq; in finē. Nos aūt fratres desolati
a vobis ad tempus ore ⁊ aspectu non
corde:abundātius festinavimus faciē
vestrā videre cum multo desiderio:q̄m
noluimus venire ad vos. Ego quidē
paulus ⁊ semel et iterū:sed impedivit
nos sathanas. Que ē eni nr̄a spes aut
gaudiū aut corona glīe? Nōne vos
āte dn̄m nr̄m ihesū cristū i adventu eiꝰ?
Vos eni estis glā nr̄a ⁊ gaudiū. iii

Propter qd̄ nō sustinētes āplius:
placuit nobis remanere athenis
solis: ⁊ misimus thimotheū fratrem
nostrū ⁊ ministrū dei i evangelio cristi
ad cōfirmandos vos ⁊ exhortandos
pro fide vestra:ut nemo moveat̄ in tri-
bulationibus istis. Ipsi eni scitis:qꝛ in
hoc positi sumus. Nā ⁊ cū apud vos
essemus ꝑdicebamus vobis passuros
vos tribulationes:sicut et factū est ⁊ sci-
tis. Propterea ⁊ ego ampliꝰ nō susti-
nēs misi ad cognoscendā fidē vr̄am:
ne forte temptaverit vos is q̄ temptat:et
inanis fiat labor noster. Nūc autem
veniēte thimotheo ad nos a vobis et
ānunciāte nobis fidē ⁊ caritatem ve-
strā: ⁊ quia memoriā nostri habetis
bonā:sēper desiderātes nos videre sicut
et nos quoq; vos:ideo cōsolati sumꝰ
fratres in vobis in omī necessitate et
tribulatione nr̄a p fidē vestrā: quoni-
am nūc vivimus:si vos statis i dn̄o.
Quā eni gratiaꝝ actionē possumꝰ deo
retribuere pro vobis i omni gaudio
quo gaudemꝰ propter vos ante deū
nr̄m:nocte ac die abundātius orātes
ut videamꝰ faciē vr̄am ⁊ cōpleamꝰ ea
que desunt fidei vr̄e? Ipse aūt deꝰ ⁊ pater
noster ⁊ dn̄s ihesus cristꝰ dirigat viā
nr̄am ad vos. Vos aūt dn̄s multipli-
cet:⁊ abundare faciat caritatē vr̄am i
invicē ⁊ i omnes:quēadmodū ⁊ nos i
vobis ad cōfirmāda corda vr̄a sine que-
rela i sanctitate āte deum ⁊ patrem no-
strum in adventu dn̄i nostri ihesu cri-
sti cum omnibus sāctis eiꝰ amen. iiii

De cetero ergo fratres rogamꝰ vos
et obsecramꝰ i dn̄o ihesu:ut quē-
admodū accepistis a nobis quomo-
do oporteat vos ambulare et placere
deo sicut ⁊ ambuletis:ut abūdetis ma-
gis. Scitis eni q̄ precepta dederi vobis
per dn̄m ihesū. Hec ē aūt volūtas dei
sanctificatō vr̄a ut abstineatis vos a
fornicatione:ut sciat unusq̄sq; vestrū
vas suū possidere i sāctificatione ⁊ ho-
nore:nō i passione desiderij sicut ⁊ gen-
tes q̄ ignorāt deū. Et ne q̄s supgredi-
atur neq; circūveniat in negocio frēm
suū:q̄m vindex ē dn̄s de hijs omnibus
sicut ꝑdiximꝰ vobis ⁊ testificati sumꝰ.
Nō eni vocavit nos deꝰ i immūdiciā:
sed in sāctificationē. Itaq; qui hec sp̄-
nit nō hoīem spernit sed deū:q̄ etiā de-
dit spiritū suū sāctum i nobis. De ca-
ritate aūt fraternitatis non necesse ha-
bemꝰ scribere vobis. Ipsi enim vos a
deo didicistis:ut diligatis invicē. Et-
enim illud facitis i omnes fratres:in u-
niūsa macedonia. Rogamꝰ aūt vos
fratres ut abūdetis magis:⁊ operā de-
tis ut quieti sitis ⁊ ut vr̄m negociū a-
gatis:ut operemini manibꝫ vr̄is sicut
precepimꝰ vobis:⁊ ut honeste ambu-
letis ad eos q̄ foris sunt ⁊ nulliꝰ aliq̄d
desideretis. Nolumꝰ aūt vos ignorare
fratres de dormiētibus:ut nō contriste-
mini sicut et ceteri qui spem nō habent.
Si eni credimus qꝛ ihesus mortuus ē
et resurrexit:ita ⁊ deus eos q̄ dormierūt
per ihesum adducet cū eo. Hoc eni vo-
bis dicimus in verbo dn̄i: quia nos
qui vivimus q̄ residui sumus:i advē-
tu dn̄i nō ꝑveniemꝰ eos q̄ dormierūt.
Quoniā ipse dn̄s in iussu ⁊ in voce ar-
changeli ⁊ in tuba dei descendet de celo:
et mortui qui in cristo sunt resurgent
primi. Deinde nos q̄ vivimus q̄ relin-
quimur simul rapiemur cū illis i nu-
bibus obviam cristo in aera:⁊ sic sem-
per cum domino erimus. Itaq; conso-
lamini invicem in verbis istis. v.

De temporibus aūt ⁊ momentis
fratres nō indigetis ut scribamꝰ
vobis. Ipsi eni diligēter scitis:q̄a dies
dn̄i sicut fur i nocte ita veniet. Cū eni
dixerint pax ⁊ securitas:tūc repentinꝰ
eis superveniet interitꝰ sicut dolor i ute-
ro habentis:⁊ nō effugient. Vos aūt
fratres nō estis in tenebris: ut vos di-
es ille tanq̄ fur cōprehendat. Omnes
eni vos filij lucis estis:⁊ filij diei. Nō
estis noctis neq; tenebraꝝ. Igit̄ non
dormiamus sicut ⁊ ceteri:sed vigilemꝰ
et sobrij simus. Qui eni dormiūt no-
cte dormiūt:⁊ qui ebrij sūt nocte ebrij
sūt. Nos aūt q̄ diei sumus sobrij si-
mus:induti loricā fidei ⁊ caritatis et
galeā spem salutis:q̄m nō posuit nos
deus in irā sed in acquisitionē salutis
per dn̄m nr̄m ihesū cristū qui mortuꝰ ē
pro nobis: ut sive vigilemꝰ sive dor-
miamus:simul cū illo vivamꝰ. Pro-
pter qd̄ cōsolamini invicem ⁊ edificate
alterutrū:sicut ⁊ facitis. Rogamꝰ aūt
vos frēs ut noveritis eos q̄ laborant
inter vos ⁊ ꝑsunt vobis i dn̄o ⁊ mo-
nent vos:ut habeatis illos abūdātiꝰ
in caritate ꝓpter opus illoꝝ:⁊ pacē ha-
bete cū eis. Rogamꝰ aūt vos fratres:
corripite inquietos:cōsolamini pusil-
lanimes:suscipite infirmos: patiētes
estote ad omnes. Videte ne quis malū
pro malo alicui reddat: sed semꝑ qd̄
bonū est sectamini i invicē ⁊ in omnes.
Semper gaudete:sine intermissione o-
rate:i omnibus gratias agite. Hec est
eni volūtas dei in cristo ihesu:i omnibꝫ
vobis. Spiritū nolite extinguere:pro-
phetias nolite spernere. Omnia autem
probate:qd̄ bonū est tenete:ab omni
specie mala abstinete vos. Ipse aūt deꝰ
pacis sanctificet vos ꝑ omnia: ut inte-
ger spiritus vester et aīa ⁊ corpus sine
querela in adventu domini nr̄i ihesu
cristi servet̄. Fidelis ē qui vocavit vos:
qui etiā faciet. Fratres: orate pro no-
bis. Salutate fratres omnes: in osculo
sancto. Adiuro vos ꝑ dn̄m:ut legat̄
epistola hec omnibus sanctis fratribus.
Gratia dn̄i nr̄i ihesu cristi vobiscū a-
men. Explic̄ epl̄a pma ad thessaloīc̄
Incip̄ argumentum in epl̄am secūdam

Ad thessalonicenses secūdā
scribit ep̄lam apl̄us:⁊ no-
tū facit eis de tēporibꝫ no-
vissimis et de adversarij
deiectione. Scribit hanc epistolam
ab athenis per titum dyaconem et
onesimum acolitum. Explic̄ arḡ
Incip̄ epl̄a secūda ad thessaloīc̄. i.

Paulus ⁊ silvanus
⁊ thimotheꝰ:ecclesie
thessalonicensiū in
deo patre nr̄o ⁊ dn̄o
ihesu cristo:gratia
vobis et pax a deo
patre nr̄o ⁊ dn̄o ihesu cristo. Gratias
agere debemus semper deo pro vobis
fratres ita ut dignū ē: q̄m supcrescit

fides vrã et abundat caritas uniuscu-
iusq; vrm in invicē: ita ut et nos ipsi
in vobis gloriem̄ in ecclesijs dei p pa-
tiētia vrã ⁊ fide et in omībus psecutō-
nibus vestris ⁊ tribulacionibus q̄s su-
stinetis in exemplū iusti iudicij dei: ut
digni habeamini ī regno dei pro quo
et patimini: si tamen iustū est apud de-
um retribuere retributionē hijs q̄ vos
tribulāt: ⁊ vobis q̄ tribulamini requi-
em nobiscū in revelatione dn̄i ihesu de
celo cum āgelis virtutis eius ī flamma
ignis dantis vindictā hijs qui nō no-
verunt deū et q̄ nō obediūt euangelio
dn̄i nr̄i ihesu cristi. Qui penas dabunt
in interitu eternas a facie dn̄i ⁊ a glīa
virtutis eius: cū venerit glorificari in
sanctis suis ⁊ āmirabilis fieri in omni-
bus q̄ crediderūt: quia creditū ē testimo-
nium nr̄m sup nos ī die illo. In quo
etiā oram⁹ semp pro vobis ut digne-
tur vos vocatōne sua deus: ⁊ impleat
omnē voluntatem bonitatis sue ⁊ op⁹
fidei ī virtute: ut clarificet̄ nomen dn̄i
nr̄i ihesu cristi ī vobis: ⁊ vos ī illo: secū-
dū grām dei nr̄i ⁊ dn̄i ihesu cristi. II

Rogamus aūt vos fratres p ad-
ventū dn̄i nostri ihesu cristi ⁊ nr̄e
congregationis ī ipm̄: ut nō cito mo-
veamini a vr̄o sensu neq; terreamini
neq; p spiritum neq; per sermonē neq;
per epistolā tanq̄ per nos missam: q̄si
instet dies dn̄i. Ne quis vos seducat
ullo modo. Quoniā nisi venerit discel-
sio primū: ⁊ revelat⁹ fuerit homo pecca-
ti filius pdicionis q̄ adversatur et ex-
tollitur supra omē qd̄ dicitur de⁹ aut
quod colit̄: ita ut ī templo dei sedeat
ostendēs se tanq̄ sit deus. Nō retinetis
q̄ cum adhuc essem apud vos hec di-
cebam vobis? Et nūc quid detineat
scitis: ut reveletur in suo tempore. Nam

misterium iā operat̄ iniquitatis: tan-
tum ut qui tenet nūc teneat: donec de
medio fiat. Et tunc revelabit̄ ille ini-
quus quē dn̄s ihesus interficiet spiri-
tu oris sui: ⁊ destruet illustratione ad-
vent⁹ sui. eum cuius ē advent⁹ scd̄m
operationē sathane ī omni virtute et
signis ⁊ prodigijs mendacibz et in o-
mni seductōne iniquitatis hijs qui pe-
reunt: eo q̄ caritatē veritatis non rece-
perunt ut salui fierēt. Ideo mittet illis
deus operationē erroris ut credāt men-
dacio: ut iudicētur omēs q̄ non credi-
derunt veritati: sed consenserūt iniqui-
tati. Nos aūt debem⁹ gratias agere
deo semp pro vobis fratres dilecti a de-
o: q̄ elegerit nos deus primitias in salu-
tem in sanctificatione spirit⁹ ⁊ in fide
veritatis: in quā ⁊ vocavit vos per eu-
angeliū nostrū ī acquisitione glorie
dn̄i nostri ihesu cristi. Itaq; fratres sta-
te: ⁊ tenete traditiones q̄s didicistis:
sive per sermonē sive per epistolā nr̄am.
Ipe aūt dn̄s noster ihesus crist⁹ et de⁹
et pater noster qui dilexit nos ⁊ dedit
consolationē eternā ⁊ spem bonā ī gra-
tia exhortet̄ corda vestra: ⁊ confirmet
in omni opere ⁊ sermone bono. III

De cetero fratres orate pro nobis
ut sermo dei currat ⁊ clarificetur
sicut ⁊ apud vos: ⁊ ut liberemur ab im-
portunis ⁊ malis hominibz. Nō enim
omniū est fides. Fidelis aūt dn̄s ē qui
confirmabit vos: ⁊ custodiet a malo.
Confidim⁹ aūt de vobis fratres ī do-
mino: q̄m que p̄cipim⁹ ⁊ facitis: et fa-
cietis. Dn̄s aūt dirigat corda vestra ī
caritate dei: ⁊ paciencia cristi. Denun-
ciamus aūt vobis fratres ī noīe dn̄i
nr̄i ihesu cristi: ut subtrahatis vos ab
omni fratre ambulante inordinate: et
nō scd̄m traditionem quā acceperūt

a nobis. Ipi enim scitis quēadmodū
oporteat imitari nos: q̄m nō inquieti
fuimus inter vos neq; gratis panem
māducavim⁹ ab aliquo: sed ī labore
et in fatigatione nocte ⁊ die operātes:
ne quē vestrū gravarem⁹. Non quasi
nō habuerim⁹ potestatē: sed ut nosmet-
ipos formā darem⁹ vobis ad imitan-
dum nos. Nā ⁊ cū essem⁹ apud vos
hoc denūciabamus vobis: q̄m si quis
non vult operari: nec māducet. Audi-
vim⁹ enī inter vos quosdā ābulātes
inquiete nichil operātes: sed curiose a-
gentes. Hijs aūt q̄ eiusmodi sūt denū-
ciam⁹ ⁊ obsecram⁹ in dn̄o ihesu cristo
ut cū silētio operātes: suū panē mādu-
cent. Vos aūt fr̄es nolite deficere bene-
facientes. Quod si q̄s nō obedit verbo
nr̄o p epl̄am hūc notate: ⁊ nō comisce-
amini cū illo ut confundat̄. Et nolite q̄si
inimicū existimare: sed corripite ut fra-
trem. Ipe aūt de⁹ pacis det vobis pa-
cem sempiternā ī omī loco. Dn̄s cū omī-
bz vobis. Salutacō mea manu pau-
li: qd̄ ē signum in omī epl̄a. Ita scribo.
Gratia dn̄i nr̄i ihesu cristi cū omībz vo-
bis amen. Explic̄ epl̄a scd̄a ad thes-
salonicē̄s. Incipit argumentū in epi-
stolam primam ad thimotheum.

Thimotheū instruit et docet
de ordinatōne episcopat⁹
et dyaconij: ⁊ oīs ecclesiasti-
ce discipline: scribēs ei a la-
odicia p tichicū dyaconē. Explic̄ ar-
gumentum. Incipit epl̄a ad thimo-
theum primus. Ca-
pitulū .I.

Paulus apostolus ihesu cri-
sti secundū imperiū
dei salvatoris nr̄i ⁊
cristi ihesu spei nr̄e:
thimotheo dilecto fi-

lio in fide: gratia ⁊ misericordia ⁊ pax
a deo patre et cristo ihesu domino nr̄o.
Sicut rogavi te ut remaneres ephesi cū
irem in macedoniā: ut denūciares qui-
busdam ne aliter docerent: neq; inten-
derent fabulis ⁊ genealogijs intermi-
natis: q̄ questiones prestant magis
q̄ edificationē dei que ē in fide. Finis
aūt precepti est caritas: de corde puro
et consciencia bona: et fide nō ficta. A qui-
bus quidā aberrātes conversi sunt in va-
niloquiū: volentes esse legis doctores
non intelligentes neq; q̄ loquunt̄: ne-
q; de quibz affirmāt. Scim⁹ aūt quia
bona est lex si quis ea legitime utatur:
sciens hoc quia lex iusto nō est posita
sed iniustis et non subditis: impijs ⁊
peccatoribus sceleratis ⁊ cōtaminatis
patricidis ⁊ matricidis homicidis for-
nicarijs masculoꝝ concubitoribz plagi-
arijs mēdacibz et piuris: ⁊ si qd̄ aliud
sane doctrine adūsat̄: q̄ ē scd̄m euāge-
lium glorie beati dei quod creditū est
michi. Gratias ago ei q̄ me confortavit
in cristo ihesu dn̄o nr̄o: quia fidelē me
existimavit ponēs ī ministerio. Qui
prius blasphemus fui ⁊ psecutor ⁊ con-
tumeliosus: sed misericordiam dei cōsecut⁹
sum q̄a ignorās feci in incredulitate.
Supabūdavit aūt gratia dn̄i nostri
cum fide et dilectione q̄ est in cristo ihe-
su. Fidelis sermo ⁊ omī acceptione di-
gnus: quia cristus ihesus venit ī hūc
mundū peccatores salvos facere: quo-
rum primus ego sum. Sed ideo mise-
ricordiā consecutus sum: ut ī me pmo
ostenderet crist⁹ ihesus omēm pacienciā
ad informationem eoꝝ q̄ credituri sūt
illi in vitam eternā. Regi aūt seculorū
immortali invisibili soli deo honor et
gloria: in secula seculorū amen. Hoc
preceptū cōmendo tibi fili thimothee

secundum precedentes in te propheti-
as:ut milites in illis bonā miliciam
habens fidem ⁊ bonam conscientiam.
Quā quidam repellentes circa fidem
naufragauerūt: ex quibus ē hymene-
us et alexander quos tradidi satha-
ne:ut discant non blasphemare. ij

Obsecro igit̄ primum omniū fieri
obsecrationes orationes postula-
tiones graciarū actiones pro omnibus
hominibꝫ: pro regibꝫ ⁊ omnibus qui ī
sublimitate sūt: ut quietā ⁊ trāquillā
vitam agam⁹ ī omī pietate et castita-
te. Hoc enī bonū est ⁊ acceptū corā sal-
uatore nr̄o deo: q̄ omēs homines vult
saluos fieri: ⁊ ad agnitionē veritatis
venire. Unus enī deus unus ⁊ media-
tor dei ⁊ hominū homo cristus ihesus:
qui dedit redēptionē semetipm̄ pro o-
mnibꝫ. Cuius testimoniū temporibus
suis cōfirmatū ē: ī quo positus sū ego
p̄dicator ⁊ apl̄us. Veritatē dico non
mentior: doctor gentiū in fide ⁊ veritate.
Volo ergo viros orare in omī loco:
leuantes puras man⁹ sine ira ⁊ discep-
tatione. Similiter ⁊ mulieres ī habitu
ornato-cū verecundia ⁊ sobrietate or-
nantes se: ⁊ nō in tortis crinibus aut
auro aut margaritis uel veste preci-
osa: sed qđ decet mulieres: promittētes
pietatē p opera bona. Mulier ī silentio
discat cū omī subiectione. Docere au-
tem mulieri nō permitto neqꝫ dn̄ari in vi-
rū: sed esse ī silētio. Adam enī p̄m⁹ for-
mat⁹ ē deinde eua: ⁊ adā nō ē seduct⁹:
mulier aūt seducta in p̄uaricatōne fuit.
Saluabitur autem p filiorū generati-
onem: si p̄manserit in fide et dilectio-
ne ⁊ sāctificatione cū sobrietate. iij

Fidelis sermo. Si q̄s episcopatum
desiderat: bonum opus desiderat.
Oportet ergo episcopū irreprehensibilē
esse-vni⁹ vxoris virū: sobriū-ornatū-
prudētem-pudicū-hospitalē-doctorem-
nō vinolentū-nō percussorem-sed mo-
destum: nō litigiosum-nō cupidū: sed
sui domui bene p̄positū: filios habentē
subditos cū omni castitate. Si q̄s au-
tem domui sue p̄esse nescit: quomodo
ecclesie dei diligenciā habebit? Non ne-
ophitū-ne in sup̄biā elatus ī iudiciū
incidat dyaboli. Oportet aūt illū et te-
stimoniū habere bonū ab hijs q̄ foris
sunt: ut nō in opprobriū incidat et in
laqueū dyaboli. Dyaconos similiter
pudicos-non bilingues-non multo
vino deditos: nō turpe lucrū sectātes:
habentes misteriū fidei ī cōsciencia pu-
ra. Et hij aūt p̄bētur primū: ⁊ sic mi-
nistrent nullū crimen habētes. Mulie-
res similiter pudicas: nō detrahentes:
sobrias-fideles ī omnibus. Dyacones
sint vnius vxoris viri: q̄ filijs suis be-
ne presint ⁊ suis domibꝫ. Qui enim be-
ne ministrauerint-gradū bonū sibi
acquirent: ⁊ multā fiduciā in fide que
est in cristo ihesu. Hec tibi scribo fili thi-
mothee: sperans me ad te venire cito.
Si aūt tardauero: ut scias quomodo
oporteat te in domo dei conuersari que ē
ecclesia dei viui: columna ⁊ firmamen-
tum veritatis. Et manifeste magnū ē
pietatis sacramentum qđ manifesta-
tum est in carne-iustificatum est in
spiritu: apparuit angelis predicatum
est gentibus: creditum est in mun-
do-assumptum est in gloria. iiij

Spiritus aūt manifeste dicit-q̄a
in nouissimis temporibꝫ disce-
dent quidā a fide: attendentes spiri-
tibus erroris ⁊ doctrinis demoniorū in
ypocrisi-loquentiū mendaciū ⁊ caute-
riatam habentiū suā conscientiā: pro-
hibentiū nubere: abstinere a cibis quos

deus creauit ad p̄cipiendū cū graciarū
actione fidelibꝫ: ⁊ hijs q̄ cognouerunt
veritatē. Quia oīs creatura dei bona: et
nichil reiciendū qđ cū graciarū actōne
p̄cipitur. Sanctificat̄ enī per verbū dei
et orationē. Hec proponens fratribꝫ-
bonus eris minister cristi ihesu: enutri-
tus verbis fidei ⁊ bone doctrine quā
assecutus es. Ineptas aūt ⁊ aniles fa-
bulas deuita. Exerce aūt teipm̄ ad pi-
etatē. Nā corporalis exercitatō ad mo-
dicū utilis ē. Pietas aūt ad omnia v-
tilis ē: promissionē habens vite-que
nūc est et future. Fidelis sermo: ⁊ omī
acceptione dignus. In hoc enī labo-
ramus ⁊ maledicim̄ quia speramus
in deū viuū: q̄ est saluator omniū ho-
minū: maxime fideliū. Precipe hec et
doce. Nemo adolescētiā tuā contemnat:
sed exemplū esto fideliū-ī verbo-in con-
uersatione-in caritate-ī fide-in castita-
te. Dū venio attende lectōni exhortati-
oni doctrine. Noli negligere graciam
que in te ē: que data ē tibi per propheti-
am cū impositione manuū p̄sbiterij.
Hec meditare: ī hijs esto: ut profectus
tu⁹ manifest⁹ sit omībꝫ. Attēde enī tibi
⁊ doctrine: insta ī ill'. Hoc enī faciēs ⁊
teipm̄ saluū facies: ⁊ eos q̄ te audiūt.

Seniorē ne increpaueris: sed v
obsecra ut patrē. Iuuenes ut fra-
tres: anus ut m̄res: iuuēclas ut soro-
res ī omī castitate. Viduas honora:
que vere vidue sūt. Si qua aūt vidua
filios aut nepotes habet: discat pri-
mum domū suā regere ⁊ mutuā vicē
reddere parentibus. Hoc enī acceptum
est corā deo. Que aūt vere vidua est et
desolata speret in deū: ⁊ instet obsecra-
tionibꝫ ⁊ orationibꝫ nocte ⁊ die. Nā
que in delitijs ē: viuens mortua ē. Et
hoc p̄cipe: ut irrep̄hensibiles sint. Si
quis aūt suorū ⁊ maxime domesticorū
curam nō habet-fidem negauit: ⁊ ē in-
fideli deterior. Vidua eligatur nō mi-
nus sexaginta annorū-que fuerit vni⁹
viri vxor: in operibus bonis testimoni-
um habens: si filios educauit-si hospi-
tio recepit si sanctorū pedes lauit: si tri-
bulationē pacientibus subministrauit:
si omne opus bonū subsecuta ē. Ado-
lescentiores aūt viduas deuita. Cum
enim luxuriate fuerit in cristo nubere
volūt: habentes dampnationē: q̄a pri-
mā fidem irritā fecerūt. Simul autē ⁊
ociose discunt circuire domos: nō so-
lum ociose sed ⁊ verbose ⁊ curiose: lo-
quētes q̄ nō oportet. Volo aūt iunio-
res nubere-filios procreare matres fa-
milias esse: nullā occasionem dare ad-
uersario maledicti gratia. Iam enim
quedā conuerse sunt retro sathanan. Si
q̄s fidelis habet viduas subministret
illis ut non grauetur ecclīa: ut hijs q̄
vere vidue sūt sufficiat. Qui bene pre-
sunt presbiteri duplici honore digni
habeātur: maxime q̄ laborāt in verbo
⁊ doctrina. Dicit enim scriptura. Non
infrenabis os boui triturāti. Et dign⁹
est operarius mercede sua. Aduersus
presbiterū accusationē noli recipere: ni-
si sub duobꝫ aut tribus testibus. Pec-
cātes corā omnibus argue: ut ⁊ ceteri
timorē habeāt. Testor corā deo et cristo
ihesu ⁊ electis āgelis-ut hec custodias
sine p̄iudicio: nichil faciēs alterā par-
tem declinando. Manus cito nemini
imposueris: neqꝫ communicaueris pecca-
tis alienis. Teipm̄ castū custodi. No-
li adhuc aquā bibere: sed modico vi-
no utere propter stomachū tuū et fre-
quentes tuas infirmitates. Quorun-
dam hominū peccata manifesta sunt
p̄cedencia ad iudiciū: quosdā autem

subsecuntur. Similiter et facta bona
manifesta sunt: et que aliter se ha-
bent abscondi non possunt. vj
Quicũꝫ sũt sub iugo serui dñ̃os
suos oĩ̃ honore dignos arbi-
trẽtur: ne nomẽ dñ̃i ⁊ doctrina blasphe-
metur. Qui aũt fideles habent dñ̃os
nõ ꝯtẽnãt quia frẽs sũt: sed magis
seruiãt q̄ꝛ fideles sũt ⁊ dilecti: q̄ꝛ bene-
ficij participes sunt. Hec doce: ⁊ exhortare.
Si q̄s aliter docet. ⁊ nõ acquiescit sa-
nis sermonibꝫ dñ̃i nr̃i ihesu cristi. et ei
que scd̃m pietatẽ ẽ doctrine: superbus
nichil sciens sed languẽs circa questi-
ones ⁊ pugnas verboꝝ: ex quibꝫ oriũ-
tur inuidie ꝯtentiones blasphemie su-
spitiones male. ꝯflictationes hominũ
mente corruptorũ ⁊ q̄ veritate priuati
sũt: existimãtiũ questũ esse pietatẽ. Est
aũt questꝰ magnus: pietas cum suf-
ficientia. Nichil enĩ intulimꝰ in hunc
mũdũ: haut dubiũ q̄ꝛ nec auferre q̄d
possumꝰ. Habẽtes aũt alimẽta et q̄bꝰ
tegamur: hijs ꝯtenti simꝰ. Nã q̄ volunt
diuites fieri. incidũt ĩ tẽptationẽ ⁊ ĩ la-
queũ dyaboli ⁊ desideria m̃lta inutilia
et nociua: q̄ mergũt homines ĩ interitũ
et ꝑditionẽ. Radix enĩ oĩm maloꝝ est
cupiditas: quã q̄dã appetentes errrave-
rũt a fide: ⁊ inseruerũt se doloribꝫ m̃ltis.
Tu aũt o homo dei hec fuge. Sectare ve-
ro iusticiã. pietatẽ. fidẽ. caritatẽ. patien-
tiã. mansuetudinem. Certa bonũ certa-
mẽ: apprehẽde vitã eternã: ĩ qua vocatꝰ
es ⁊ ꝯfessus bonã ꝯfessionẽ corã m̃ltis
testibꝫ. Precipio tibi corã deo q̄ viuifi-
cat oĩa ⁊ cristo ihesu q̄ testimoniũ red-
didit sub põcio pylato bonam ꝯfessio-
nem: ut serues mãdatũ sine macula ir-
reprehensibile usq̄ ĩ aduentũ dñ̃i nostri
ihesu cristi: quẽ suis tẽporibꝫ ostendet
beatꝰ ⁊ solus potẽs rex regũ ⁊ dominꝰ
dñ̃antiũ: q̄ solus habet immortalita-
tem ⁊ lucẽ inhabitat inaccessibilẽ: quẽ
nullꝰ hoĩm vidit sed nec videre potest:
cui honor ⁊ imperiũ sempiternũ amen.
Diuitibꝫ huiꝰ seculi p̃cipe nõ sublime
sapere: neq̄ sperare in incerto diuitiarũ
sed ĩ deo viuo q̄ p̃stat nobis oĩa abũde
ad fruendũ: bene agere: diuites fieri ĩ bo-
nis operibꝫ: facile tribuere. ꝯmunicare:
thesaurizare sibi fũdamentũ bonũ in
futurũ: ut apprehendãt veram vitã. O thi-
mothee depositũ custodi: deuitãs ꝓpha-
nas vocũ nouitates et oppositiones
falsi noĩs sciẽtie: quã quidã ꝓmittẽtes
circa fidem exciderũt. Gratia tecũ amẽ.
Explic̃ ep̃la p̃ma ad thimotheum.
Incipit argumentũ in ep̃lam scd̃am
Item thimotheo scribit de exhortatiõe
martirij ⁊ oĩs regule veritatis: ⁊ q̄d
futurũ sit tẽporibꝫ nouissimis. ⁊ de sua
passione: scribẽs a roma. Explic̃ argu-
mentũ. Incip̃ ep̃la ij ad thimotheũ. j.
Paulus apostolꝰ
ihesu cristi ꝑ volũta-
tem dei scd̃m ꝓmissi-
onem vite q̄ ẽ in cri-
sto ihesu. thimotheo
carissimo filio: gra-
tia ⁊ misericordia ⁊ pax a deo patre nr̃o et
cristo ihesu dño nr̃o. Gratias ago de-
o meo cui seruio a progenitoribꝫ meis
in ꝯscientia pura: q̄ sine intermissione
habeam tui memoriã in oratiõibus
meis nocte ac die desiderans te videre
memor lacrimaꝝ tuaꝝ ut gaudio im-
plear. Recordationẽ accipiẽs eiꝰ fidei
que ẽ in te non ficta q̄ et habitauit pri-
mũ in auia tua loide ⁊ m̃re tua euni-
ce. Certus sũ aũt q̄ et in te. ꝓpter quã
causam ammoneo te ut resuscites grati-
am dei q̄ est in te per impositionẽ ma-
nuũ meaꝝ. Nõ enim dedit nobis deꝰ

spiritũ timoris sed virtutis et dilectio-
nis ⁊ sobrietatis. Noli itaq̄ erubescere
testimonium domini nostri neq̄ me
vinctũ eius: sed collabora euangelio
scd̃m virtutẽ dei. q̄ nos liberauit ⁊ vo-
cauit vocatione sua sancta: nõ scd̃m o-
pera nostra sed scd̃m ꝓpositum suũ et
gratiã. que data ẽ nobis ĩ cristo ihesu
ãte tẽpora secularia. Manifestata ẽ au-
tẽ nũc ꝑ illuminatiõnẽ saluatoris nr̃i
ihesu cristi: qui destruxit quidẽ mortẽ.
illuminauit aũt vitã et incorruptio-
nem ꝑ euangeliũ: in quo positꝰ sum
ego p̃dicator et apostolus et magister
gẽtiũ. Ob quã causam etiã hec patior:
sed nõ ꝯfundor. Scio enĩ cui credidi:
et certus sum quia potẽs est depositũ
meũ seruare ĩ illũ diem. Formam habe
sanoꝝ verboꝝ q̄ a me audisti in fide et
in dilectiõne in cristo ihesu. Bonũ depo-
situm custodi ꝑ spiritũ sanctũ qui ha-
bitat in nobis. Scis enĩ hoc q̄ auersi
sunt a me omnes q̄ in asia sũt: ex q̄bꝫ
est phigelus et hermogenes. Det mise-
ricordiã dñ̃s onesifori domui: q̄ꝛ sepe
me refrigerauit ⁊ cathenam meã non
erubuit: sed cũ romam venisset sollici-
te me quesiuit ⁊ inuenit. Det illi dñ̃s in-
uenire misericordiã a deo ĩ illa die. Et quã-
ta ephesi ministrauit michi tu melius
nosti. ij
Tu ergo fili mi confor-
tare ĩ gratia q̄ est in cristo ihesu:
et que audisti a me ꝑ multos testes hec
commenda fidelibꝫ hominibꝫ qui ydo-
nei erũt ⁊ alios docere. Labora sicut bo-
nus miles cristi ihesu. Nemo militãs
deo. implicat se negocijs secularibus:
ut ei placeat cui se probauit. Nã et q̄
certat in agone non coronabitur nisi
legitime certauerit. Laborantẽ agrico-
lam oportet primũ de fructibꝫ accipere.
Intellige que dico: dabit enĩ tibi dñ̃s
in oĩbꝫ intellectũ. Memor esto dñ̃m
ihesum cristũ resurrexisse a mortuis ex
semine dauid scd̃m euangeliũ meũ in
quo laboro usq̄ ad vincula q̄si male
operans: sed verbum dei nõ ẽ alliga-
tum. Ideo oĩa sustineo ꝓpter electos: ut
et ip̃i salutẽ ꝯsequãtur q̄ est in cristo
ihesu cũ gloria celesti. Fidelis sermo. Nã
si ꝯmortui sumꝰ. ⁊ conuiuemꝰ: si su-
stinebimꝰ ⁊ ꝯregnabimus: si negaue-
rimus ⁊ ille negabit nos: si non credi-
mus ille fidelis permanet: negare se-
ip̃m nõ potest. Hec autem commone
testificãs corã deo. Noli contendere ver-
bis: ad nichil enim utile ẽ nisi ad sub-
uersionem audientiũ. Sollicite aũt
cura teip̃m. probabilẽ exhibere deo: op-
erariũ incõfusibilẽ. recte tractãtẽ verbũ
veritatis. Prophana aũt et inanilo-
quia deuita. Multũ enĩ ꝓficiũt ad im-
pietatẽ: et sermo eoꝝ ut cãcer serpit. Ex
quibꝫ est hymeneus ⁊ philetus: q̄ a ve-
ritate exciderũt dicẽtes resurrectionem
esse iam factã: ⁊ subuerterũt quorũdã
fidem. Sed firmũ fũdamẽtũ dei stat: ha-
bens signaculũ hoc. Cognouit domi-
nus q̄ sũt eius: ⁊ discedat ab iniq̄tate
oĩs qui inuocat nomẽ dñ̃i. In ma-
gna aũt domo nõ solum sũt vasa au-
rea ⁊ argentea. sed ⁊ lignea ⁊ fictilia: ⁊
quedã quidẽ in honorẽ: quedã aũt in
cõtumeliam. Si q̄s ergo emũdauerit
se ab istis. erit vas ĩ honorẽ sanctifica-
tum: et utile dño ad oẽ opus bonũ
paratũ. Iuuenilia aũt desideria fuge:
sectare vero iusticiã fidem spem ⁊ cari-
tatẽ ⁊ pacem cũ hijs qui inuocant do-
minũ de corde puro. Stultas autẽ et
sine disciplina questiones deuita: sciẽs
q̄ꝛ generant lites. Seruũ aũt dñ̃i nõ
oportet litigare: sed mansuetũ esse ad
omnes. docibilẽ. patiẽtẽ cũ modestia

corripientē eos q̄ resistunt veritati: ne-
quādo deus det illis penitentiam ad
cognoscendam veritatem · et resipi-
scāt a dyaboli laqueis: a quo captivi
tenentur ad ipsius voluntatem. iij
Hoc autē scito quia in novissimis
diebus · instabūt tēpora pericu-
losa: et erūt homines seipos amantes ·
cupidi · elati · superbi · blasphemi parenti-
bus nō obediētes · ingrati · scelesti · sine
affectione sine pace · criminatores · in-
continētes · inmites · sine benignitate
proditores · protervi · tumidi et volu-
ptatum amatores · magis q̄ dei: ha-
bentes speciem quidē pietatis · virtutem
autē eius abnegantes. Et hos devita.
Ex hijs enī sunt q̄ penetrant domos
et captivas ducunt mulierculas hone-
ratas peccatis · que ducuntur varijs
desiderijs: semp discentes · et nunq̄ ad
scientiā veritatis pervenientes. Quēad-
modū autē iamnes et mambres resti-
terunt moysi · ita et hij resistunt verita-
ti: homines corrupti mēte · reprobi cir-
ca fidem: sed ultra nō proficient. Insi-
pientia enim eorū manifesta erit omni-
bus: sicut et illorū fuit. Tu autē assecu-
tus es meam doctrinā · institutionem ·
propositū · fidem longanimitatem di-
lectionē patientiā persecutiones passio-
nes: qualia michi facta sunt antiochi-
e yconio listris · quales persecutiones
sustinui: et ex omnibus eripuit me dn̄s.
Et omnes qui pie volunt vivere in cri-
sto ihesu persecutionē patient̄. Mali autē
homines et seductores proficient in
peius: errantes et in errorem mittentes.
Tu vero permane in hijs que didicisti ·
et credita sunt tibi: sciens a quo didice-
ris · et q̄a ab infantia sacras litteras
nosti · que te possunt instruere ad salu-
tem per fidem que ē in cristo ihesu. Omnis
scriptura divinitus inspirata · utilis ē
ad docendū · ad arguendū · ad corripien-
dū · ad erudiendū in iusticia: ut perfect⁹ sit
homo dei ad omne op⁹ bonū instructus.
Testificor corā deo et ihesu cri- iiij
sto q̄ iudicatur⁹ ē vivos et mor-
tuos · et adventū ipsius et regnū eius:
predica verbū insta oportune impor-
tune · argue · obsecra · increpa in omni
patientia et doctrina. Erit enim tēpus
cum sanam doctrinā nō sustinebunt:
sed ad sua desideria coacervabunt sibi
magistros pruriētes auribus: et a veri-
tate quidē auditū avertent · ad fabulas
autē convertentur. Tu vero vigila · in omni-
bus labora: opus fac evangeliste · mi-
nisteriū tuum imple · sobri⁹ esto. Ego
enī iam delibor: et tempus resolutionis
mee instat. Bonū certamen certavi:
cursum consummavi: fidem servavi. In
reliquo reposita ē michi corona iusti-
cie: quā reddet michi dn̄s in illa die iu-
stus iudex. Nō solum autē michi: sed et
hijs qui diligūt adventū ei⁹. Festina
ad me venire cito. Demas enī me reli-
quit diligens hoc seculum et abijt thessa-
lonicam · crescens in galaciā · titus in
dalmaciam: lucas ē mecū solus. Mar-
cum assume et adduc tecū: est enim mi-
chi utilis in ministerio. Thiciciū autē
misi ephesum. Penulā quā reliqui tro-
ade apud carpū veniēs affer tecum et
libros: maxime autē membranas. Al-
lexāder erari⁹ multa mala michi osten-
dit: reddet illi dn̄s secūdum opera ei⁹: quē
et tu devita. Valde enim restitit verbis
nostris. In prima mea defensione ne-
mo michi affuit · sed omnes me dereli-
querūt: nō illis reputet̄. Dn̄s autē mi-
chi astitit et confortavit me ut per me pre-
dicatio impleat̄: et audiāt omnes gentes
et liberat⁹ sum de ore leonis. Liberavit

me dn̄s ab omni opere malo · et salvū
faciet in regnū suū celeste: cui gl̄a in se-
cula seculorū amen. Saluta priscillā
et aquilam: et onesifori domū. Erast⁹
remansit corinthi: trophimū autē reli-
qui infirmū mileti. Festina ante hye-
mem venire. Salutant te eubolus et
pudens et linus et claudia: et fratres
omnes. Dn̄s ihesus cristus cum spiri-
tu tuo. Gratia vobiscū amen. Expli-
cit ep̄la ad thimothei secūda. Incipit ar-
gumentum in ep̄lam ad Thytum.
Thytum cōmonet facit et in-
struit de cōstitutione presbi-
terij et de spirituali conver-
satione et hereticis vitan-
dis: q̄ in tradicionibus iudaicis credūt: scri-
bens ei a nycopoli. Explicit argumē-
tum. Incipit epistola ad Thytum. j
Paulus servus dei apo-
stolus autē ihesu cri-
sti secundū fidem ele-
ctorum dei et agnitio-
nem veritatis · que
secundū pietatē est in
spem vite eterne: quā promisit qui nō
mentitur deus ante tempora secularia ·
manifestavit autē tēporibus suis verbū
suū in predicatione · que credita ē michi
secūdum preceptum salvatoris nostri dei:
thyto dilecto filio secūdum communē fidē
gratia et pax a deo patre et cristo ihesu
salvatore nostro. Huius rei gratia reli-
qui te crete ut ea que desunt corrigas:
et cōstituas per civitates presbiteros sicut
et ego disposui tibi si quis sine crimi-
ne unius uxoris vir: filios habens fi-
deles non in accusatione luxurie aut
nō subditos. Oportet enī episcopū si-
ne crimine esse sicut dei dispensatorem:
non superbum nō iracundū non vino-
lentum nō percussorem · nō turpis lucri
cupidū: sed hospitalē benignū · sobriū ·
iustum · sanctum · cōtinentē · amplecten-
tem eū qui secūdum doctrinā ē fidelem ser-
monē: ut potēs sit exhortari in doctrina
sana · et eos qui contradicunt arguere.
Sunt enī multi etiā inobedientes · vani-
loqui et seductores · maxime qui de cir-
cumcisione sunt quos oportet redar-
gui: qui universas domos subvertūt ·
docentes q̄ nō oportet turpis lucri gra-
tia. Dixit quidā ex illis proprius ipsorū
propheta. Cretenses semp mendaces
male bestie ventris pigri. Testimoniū
hoc verum est. Quā ob causam incre-
pa illos dure ut sani sint in fide: non
intendētes iudaicis fabulis et mādatis
hominū aversātiū se a veritate. Omnia
munda mundis: coinquinatis autē et
infidelibus · nichil ē mūdū: sed inquinate
sunt eorum et mens et consciētia. Con-
fitentur se nosse deum factis autē negāt:
cum sint abominati et incredibiles et
ad omne opus bonum reprobi. ij
Tu autē loquere que decent sanā
doctrinā. Senes ut sobrij sint:
pudici · prudētes · sani in fide: in dilecti-
one in paciētia. Anus similiter in habitu
sancto: nō criminatrices · non multo
vino servientes: bene docentes ut pruden-
tiam doceāt. Adolescentulas · ut viros
suos ament: filios suos diligāt: pru-
dentes · castas · sobrias dom⁹ curā ha-
bētes: benignas · subditas viris suis:
ut non blasphemetur verbū dei. Iuve-
nes similiter hortare ut sobrij sint. In
omnibus teipsum prebe exemplū bonorū
operū: in doctrina · in integritate · in gra-
vitate. Verbū sanū irreprehensibile: ut
is qui ex adverso ē vereatur: nichil ha-
bens malū dicere de nobis. Servos
dominis suis subditos esse in omnibus pla-
centes: nō contradicentes · nō fraudātes ·

sed in omnibꝫ fidem bonā ostendentes:
ut doctrinam salvatoris nr̄i dei ornēt
in omnibus. Apparuit enim gracia dei
et salvatoris nostri omnibus homi-
nibus erudiens nos: ut abnegantes
impietatem et secularia desideria · so-
brie et iuste et pie vivamus in hoc se-
culo: expectantes beatam spem et ad-
ventum glorie magni dei et salvato-
ris nr̄i ihesu cristi: qui dedit semetipm̄
pro nobis ut nos redimeret ab om̄i
iniq̄tate: ⁊ mūdaret sibi populū acce-
ptabilem sectatorem bonorum operū.
Hec loquere ⁊ exhortare: ⁊ argue cum
om̄i imperio. Nemo te cōtēnat. III

Ammone illos principibus ⁊ po-
testatibus subditos esse: dicto o-
bedire: ad om̄e opꝰ bonū paratos esse:
neminē blasphemare · non litigiosos
esse · sed modestos: omnē ostendentes
mãsuetudinē ad om̄es hoĩes. Eramꝰ
enĩ aliquādo ⁊ nos insipiētes incredu-
li errātes serviētes desiderijs ⁊ volupta-
tibꝫ varijs: ĩ malicia ⁊ invidia agētes:
odibiles · odiētes invicē. Cū autē beni-
gnitas ⁊ humanitas apparuit salva-
toris nr̄i dei nō ex operibus iusticie q̄
fecimus nos sed sc̄dm suā misc̄diam
salvos nos fecit ꝑ lavacrū regenerati-
onis et renovatōnis spiritꝰ sc̄ī quē
effudit in nos abunde ꝑ ihesum cristū
salvatorē nostrū: ut iustificati gratia
ipsius heredes simus sc̄dm spem vite e-
terne. Fidelis s̄mo ē. Et de hijs volo te
cōfirmare: ut curent bonis operibꝫ pre-
esse q̄ credūt deo. Hec sūt bona et utilia
hominibus. Stultas aūt questiones
et genealogias et cōtēciones ⁊ pugnas
legis devita. Sūt enĩ inutiles et vane.
Hereticū hominem post unā et sc̄dam
correptionē devita: sciēs quia subūsus
est qui eiusmodi est: ⁊ delinquit cū sit
proprio iudicio cōdemnatus. Cū mise-
ro ad te arteman aut tychicū: festina
ad me venire nicopolim. Ibi enĩ statui
hyemare. Zenam legisperitū ⁊ apol-
lo sollicite p̄mitte: ut nichil illis desit.
Discāt aūt et nr̄i bonis operibus pre-
esse ad usus necessarios: ut nō sint in-
fructuosi. Salutāt te qui mecū sunt o-
mnes. Saluta eos q̄ nos amāt ĩ fide.
Gratia dei cum om̄ibus vobis amē.

Explicit ep̄la ad tytū. Incipit ar-
gumentū in ep̄lam ad philemonē.

Philemoni familiares lit-
teras facit ꝓ onesimo ser-
vo eius: scribens ei ab ur-
be roma de carcere per su-
pradictum onesimum. Explic̄ ar-
gum̄t. Incip̄ ep̄la ad philemonē. I.

Paulus vinctus cri-
sti ihesu ⁊ thimothe-
us frater: philemo-
ni dilecto adiutori
nr̄o · ⁊ appie sorori
carissime ⁊ archippo
commilitoni nr̄o: et ecclesie que ĩ domo
tua est. Gratia vobis et pax a deo pa-
tre nr̄o: et dn̄o ihesu cristo. Gratias a-
go deo meo semꝑ memoriā tui faciēs
in oratōnibus meis audiens carita-
tem tuā ⁊ fidem quā habes in dn̄o ihe-
su ⁊ in om̄es sanctos: ut cōmunicatio
fidei tue evidēs fiat ĩ agnitione om̄is
operis boni in cristo ihesu. Gaudiū enĩ
magnū habui ⁊ cōsolatōnē in caritate
tua: q̄a viscera sc̄orꝫ requieverunt ꝑ
te frater. Propter quod multā fiduci-
am habens in cristo ihesu imperandi
tibi quod ad rem ꝑtinet: ꝓpter carita-
tem magis obsecro cū sis talis ut pau-
lus senex nūc aūt ⁊ vinctꝰ ihesu cristi:
obsecro te ꝓ meo filio quē genui ĩ vin-
culis onesimo q̄ tibi aliquādo inutilis

fuit: nūc aūt et michi ⁊ tibi utilis: quē
remisi tibi. Tu aūt illū ut mea viscera
suscipe. Quē ego volueram mecū detine-
re: ut pro te michi ministraret ĩ vincu-
lis evangelij. Sine cōsilio aūt tuo ni-
chil volui facere: uti ne velut ex necessi-
tate bonū tuū esset · sed voluntariū. For-
sitan enĩ ideo discessit ad horā a te · ut
eternū illū reciperes: iam nō ut servum
sed pro servo carissimū frēm: maxime
michi. Quāto aūt magis tibi: et ĩ car-
ne et ĩ dn̄o? Si ergo habes me sociū:
suscipe illū sicut me. Si autē aliq̄d no-
cuit tibi aut debet: hoc michi imputa.
Ego paulus scripsi mea manu. Ego
reddam: ut non dicā tibi q̄ ⁊ teipm̄ mi-
chi debes. Ita frater ego te fruar in do-
mino: refice viscera mea ĩ cristo. Con-
fidens in obediētia tua scripsi tibi: sciēs
q̄m et sup id q̄d dico facies. Simul et
para michi hospiciū: nā spero ꝑ oratio-
nes v̄ras donari me vobis. Salutat
te epafras concaptivus meꝰ in cristo ihe-
su: marcꝰ aristarchus demas ⁊ lucas
adiutores mei. Gratia dn̄i nr̄i ihesu
cristi cū spiritu vestro amen. Explicit
ep̄la ad philemonem. Incipit ar-
gumentū in ep̄lam ad hebreos.

In primis dicendū est cur ap̄lus pau-
lus ĩ hac ep̄la scribendo nō servaverit
morem suū: ut vel vocabulū nominis
sui vel ordinis describeret dignitatem.
Hec causa est q̄ ad eos scribēs q̄ ex cir-
cumcisione crediderant q̄si gentiū apo-
stolus ⁊ nō hebreorꝫ: sciens quoqꝫ eorꝫ
supbiam · suāqꝫ humilitatē ip̄e demō-
strās meritū officij sui noluit āteferre.
Nā simili modo etiā iohānes ap̄lus
propter humilitatē in ep̄la sua nomē
suū eadē ratōne nō p̄tulit. Hanc ergo
ep̄lam fertur apostolꝰ ad hebreos con-
scriptā hebraica lingua misisse: cuius
sensum ⁊ ordinē retinens lucas evan-
gelista post excessum apostoli pauli
greco sermone cōposuit. Explic̄ arḡ.
Incipit epistola ad hebreos. I.

Multiphariē multisqꝫ
modis olim deus
loquēs patribus in
prophetis: novissi-
me diebꝫ istis locu-
tus ē nobis in filio
quē cōstituit heredem universorꝫ: ꝑ quē
fecit et secla. Qui cū sit splendor glorie
et figura substātie eius · portansqꝫ om̄ia
verbo virtutis sue purgatōnē pecca-
torū faciēs: sedet ad dexterā maiesta-
tis in excelsis tanto melior angelis ef-
fectus: quanto differētius pre illis no-
men hereditavit. Cui enĩ dixit aliquā-
do angelorꝫ filius meus es tu ego ho-
die genui te? Et rursum. Ego ero illi ĩ
patrem: ⁊ ip̄e erit michi in filiū. Et cū
iterum introducit p̄mogenitū in orbē
terre dicit. Et adorent eum omnes an-
geli dei. Et ad angelos quidem dicit.
Qui facit āgelos suos spiritus: et mi-
nistros suos flammā ignis. Ad filiū
autem. Thronus tuus deꝰ in seculum
seculi: virga equitatis virga regni tui.
Dilexisti iusticiā et odisti iniq̄tatem:
propterea unxit te deus deus tuus o-
leo exultationis pre participibꝫ tuis.
Et tu in principio dn̄e terrā fundasti:
et opera manuū tuarum sunt celi. Ipsi
peribunt tu autē ꝑmanebis: ⁊ omnes
ut vestimentū veterascent. Et velut a-
mictum mutabis eos ⁊ mutabūtur:
tu autem idem ip̄e es: ⁊ anni tui non
deficient. Ad quē aūt angelorum di-
xit aliquādo sede a dextris meis: quo-
adusqꝫ ponā inimicos tuos scabellū
pedū tuorꝫ? Nōne om̄es sūt amministra-
torij spiritꝰ: ĩ ministeriū missi propter

eos q̄ hereditatē capiūt salutis? II

Propterea abundantius oportet obſuare nos ea q̄ audiuimus: ne forte pefluam⁹. Si enī qui p angelos dictus ē ſermo factus eſt firmus. ꝛ ōnis puaricatio et inobediētia accepit iuſtā mercedis retributionē: quomodo nos effugiem⁹ ſi tantā neglexerimus ſalutē? Que cū initiū accepiſſet enarrari p dñm: ab eis q̄ audierūt in nos ꝯfirmata ē: ꝯteſtāte deo ſignis ꝛ portentis ꝛ varijs virtutibꝫ ꝛ ſpiritus ſancti diſtributionibꝫ ſcđm ſuā volūtatē. Non enim angelis ſubiecit de⁹ orbē terre futurū: de quo loquimr. Teſtatus eſt aūt in quodā loco q̄s dicēs. Quid eſt homo q͛ memor es eius: aut filius hominis quoniā viſitas eū? Minuiſti eum paulo minus ab angelis: glīa et honore coronaſti eum: et ꝯſtituiſti eū ſuper opera manuū tuaꝝ. Omnia ſubieciſti ſub pedibus eius. In eo enī q͛ omnia ei ſubiecit: nichil dimiſit nō ſubiectū ei. Nunc aūt necdū videmus ōnia ſubiecta ei. Eum aūt q̄ modico q̄ꝫ āgeli minoratus ē videm⁹ ihesum: propter paſſionē mortis glīa ꝛ honore coronatū: ut gratia dei pro omnibus guſtaret mortē. Decebat enī eum propter quē ōnia ꝛ p quē omnia: q̄ multos filios in gloriā adduxerat: auctorem ſalutis eoꝝ per paſſionē ꝯſūmare. Qui enim ſāctificat et q̄ ſanctificātur: ex uno omnes. Propter quā cauſam non ꝯfunditur fratres eos vocare dicens. Nūciabo nomē tuū fratribꝫ meis: in medio eccleſie laudabo te. Et iterum. Ego ero fidens ī eū. Et iterū. Ecce ego et pueri mei: quos dedit michi deus. Quia ergo pueri cōmunicauerūt carni et ſanguini: ꝛ ipē ſimiliter participauit eiſdem: ut p mortem deſtrueret eum qui habebat mortis imperiū id ē dyabolū: et liberaret eos qui timore mortis p totam vitā obnoxij erāt ſuituti. Nuſq̄ꝫ enim angelos apphendit: ſed ſemen abrahe apphendit. Unde debuit p omnia fratribꝫ ſimilari: ut miſericors fieret et fidelis pontifex ad deū: ut repropiciaret delicta pplī. In eo enī in quo paſſus ē ipē ꝛ temptat⁹: potēs ē ꝛ eis q̄ temptantr auxiliari. III

Unde frēs ſācti vocatōnis celeſtis participes: ꝯſiderate apłm ꝛ pōtificem ꝯfeſſionis noſtre ihesum: q̄ fidelis ē ei qui fecit illum: ſicut et moyſes in omni domo eius. Amplioris enī glorie iſte pre moyſe dign⁹ ē habitus: quāto ampliorē honorē habet dom⁹ qui fabricauit illā. Oīs namq̄ꝫ domus fabricatur ab aliquo. Qui autē ōnia creauit deus. Et moyſes quidē fidelis erat in tota domo e⁹ tanq̄ꝫ famulus in teſtimoniū eoꝝ que dicenda erant: criſtus vero tanq̄ꝫ filius ī domo ſua. Que domus ſumus nos: ſi fiduciam ꝛ gloriam ſpei uſq̄ꝫ ad finem firmā teneam⁹. Quapropter ſicut dicit ſpiritus ſanctus hodie ſi vocē audieritis nolite obdurare corda vr̄a: ſicut ī exacerbatione ſcđm diem temptationis in deſerto. Ubi temptauerunt me patres veſtri: probauerūt ꝛ viderūt opera mea quadraginta annis. Propter qđ infenſus fui generatōni huic: et dixi ſemp errant corde. Ipſi aūt nō cognouerūt vias meas: quibus iuraui in ira mea ſi introibunt in requiem meā. Uidete fratres: ne forte ſit in aliquo vrm̄ cor malū incredulitatis diſcedendi a deo viuo. Sed adhortamini voſmetipſos p ſinglos dies donec hodie cognominatr ut nō obduretur q̄s ex vobis fallacia pctī. Participes enim criſti effecti ſumus: ſi tamen inicium ſubſtāte e⁹ uſq̄ꝫ ad finē firmum retineamus: dū dicitr hodie ſi vocem e⁹ audieritis nolite obdurare corda veſtra quēadmodū in illa exacerbatōne. Quidā enī audientes exacerbauerūt: ſed nō uniuerſi q̄ profecti ſunt ab egipto p moyſen. Quibꝫ autē infenſ⁹ eſt quadraginta ānis? Nōne illis qui peccauerunt: quorū cadauera pſtrata ſunt in deſerto? Quibus aūt iurauit non introire in requiē ipſius: niſi illis qui increduli fuerūt? Et videmus quia non potuerunt introire in requiem ipſius propter incredulitatem. IIII

Timeamus ergo: ne forte relicta pollicitatione introeūdi ī requiē eius: exiſtimetr aliquis ex nobis deeſſe. Etenī et nobis nūciatū eſt quēadmodum et illis: ſed non profuit illis ſermo audit⁹ nō admixtus fidei ex hijs que audierūt. Ingredīemur enī in requiem q̄ credidimus: quēadmodū dixit. Sicut iuraui in ira mea: ſi introibunt in requiē meā. Et quidē operibꝫ ab inſtitutione mūdi pfectis: dixit enī quodā loco de die ſeptima ſic. Et requieuit deus die ſeptima ab ōnibus operibus ſuis. Et ī iſto rurſum. Si introibūt in requiē meā. Quoniā ergo ſupeſt introire quoſdā in illam: ꝛ hij quibus priorībus ānūciatum ē nō introierunt propter incredulitatē: iterū terminat diē quendā hodie in dauid dicendo poſt tātū tēporis ſicut ſupra dictū eſt: hodie ſi vocē eius audieritis nolite obdurare corda vr̄a. Nam ſi eis ihesus requiē pſtiteſſet: nunq̄ꝫ de alia loqueretur poſt hac die. Itaq̄ꝫ relinquitur ſabbatiſmus pplō dei. Qui enī ingreſſus eſt in requiem e⁹: etiam ipē requieuit ab operibus ſuis ſicut et a ſuis deus. Feſtinemus ergo ingredi in illā requiem: ut ne in idipm̄ quis incidat incredulitatis exemplū. Uiuus ē enim ſermo dei ꝛ efficax ꝛ penetrabilior omni gladio ancipiti: ꝛ pertingens uſq̄ꝫ ad diuiſionē anime ac ſpiritus: compagū quoq̄ꝫ ac medullarū: ꝛ diſcretor cogitationū ꝛ intentionū cordis. Et nō eſt ulla creatura inuiſibilis in ꝯſpectu e⁹: ōnia aūt nuda et aperta ſunt oculis eius: ad quē nobis ſermo. Habentes ergo pōtificem magnū qui penetrauit celos ihesum filiū dei: teneamus ſpei nr̄e ꝯfeſſionem. Non enī habemus pōtificem q̄ non poſſit compati infirmitatibus nr̄is: temptatum aūt p omnia pro ſimilitudine abſq̄ꝫ pctō. Adeam⁹ ergo cū fiducia ad thronū gratie e⁹: ut miſerīā ꝯſequamr: et graciā inueniam⁹ in auxilio oportuno.

Omnis namq̄ꝫ pontifex ex V hominibꝫ aſſumpt⁹ pro hominibus ꝯſtituitur in hijs que ſunt ad deum: ut offerat dona ꝛ ſacrificia pro peccatis. Qui ꝯdolere poſſit hijs qui ignorāt et errāt: qm̄ et ipē circumdatus ē infirmitate: et pterea debet quemadmodū ꝛ p pplō: ita etiā et p ſemetipo offerre pro peccatis. Nec quiſq̄ꝫ ſumit ſibi honorem: ſed q̄ vocatr a deo tanq̄ꝫ aaron. Sic ꝛ criſtus nō ſemetipm̄ clarificauit ut pōtifex fieret: ſed qui locutus ē ad eum. Filius meus es tu: ego hodie genui te. Quēadmodū ꝛ ī alio loco dicit. Tu es ſacerdos in eternum: ſcđm ordinē melchiſedech. Qui in diebus carnis ſue p̄ces ſupplicationeſq̄ꝫ ad eū qui poſſet illū ſaluū facere a morte: cū clamore valido ꝛ lacrimis: offerens: exauditus eſt pro ſua reuerentia. Et quidem cū eſſet filius dei didicit ex hijs q̄ paſſus ē obedientiā: et ꝯſūmat⁹

factus est omnibus obtemperātibȝ sibi
causa salutis eterne: appellatus a deo
pōtifex iuxta ordinē melchisedech. De
quo nobis grandis sermo ⁊ interpre-
tabilis ad dicendū: quoniā imbecilles
facti estis ad audiendū. Etenī cū debe-
retis magistri esse propter temp⁹: rur-
sum indigetis ut vos doceamini que
sint elemēta exordij sermonū dei: et fa-
cti estis quibȝ lacte opus sit nō solido
cibo. Omnis enī qui lactis ē particeps:
expers ē sermonis iusticie. Paruulus
enim ē. Perfectorū aūt ē solidus cibȝ:
eoꝝ q̄ pro ipa cōsuetudine exercitatos
habēt sensꝰ ad discretionē boni ac mali.

Quapropt̄ intermittētes in- VI
choatōnis cristi smonē ad pfecti-
onem feramur: nō rursū iacientes fun-
damentū penitētie ab operibus mortu-
is et fidei ad deū · baptismatū doctri-
ne · impositionis quoq; manuū · ac re-
surrectionis mortuorū: ⁊ iudicij eterni.
Et hec faciemꝰ: si quidē permiserit deus.
Impossibile enim ē eos qui semel sūt
illuminati · gustauerūt etiā donū ce-
leste · et participes facti sunt spiritꝰ san-
cti: gustauerūt nichilominus bonum
dei verbū · virtutesq; seculi venturi · ⁊ pro-
lapsi sūt: rursus renouari ad penitēti-
am: rursum crucifigētes sibimetipsis
filiū dei: et ostentui habētes. Terra enī
sepe venientem super se bibens ymbrem
et germinās herbā oportunā illis a
quibus colit̄ accipit benedictionē a de-
o: proferens aūt spinas ac tribulos
reproba est et maledicto proxima: cu-
ius cōsummatō in cōbustionē. Con-
fidimus aūt de vobis dilectissimi me-
liora et viciniora saluti: tam et si ita
loquimur. Nō enī iniustus deus ut
obliuiscat̄ operis vrī ⁊ dilectōnis quā
ostendistis ī noīe ipiꝰ: q̄ ministrastis

sanctis et ministratis. Cupimus aūt
vnūquenq; vestrū eandē ostentare sol-
licitudinem ad expletionē spei usq; in
finem ut non segnes efficiamini: verū
imitatores eorū qui fide et patientia
hereditabunt promissiones abrahe
nanq; promittēs deus · qm̄ neminem
habuit p quē iuraret maiorē: iurauit
per semetipm̄ dicens · nisi benedicēs be-
nedicam tibi et mltiplicans multipli-
cabo te: ⁊ sic lōganimiter ferens ade-
ptus est repromissionē. Homines enī
per maiorē sui iurāt: et oīs cōtrouersie
eoꝝ finis ad cōfirmatōnē · ē iuramētū.
In quo abūdātius volens deꝰ osten-
dere pollicitationis heredibus immo-
bilitatē cōsilij sui · interposuit iusiuran-
dum: ut p duas res immobiles qui-
bus impossibile est mentiri deū · fortis-
simū solatiū habeamꝰ qui cōfugimꝰ
ad tenendā ꝓpositam spem: quā sicut
anchorā habemꝰ anime tutam ac fir-
mam et incedentem usq; ad interiora
velaminis: ubi p̄cursor p nobis intro-
ijt ihesus secundum ordinem melchi-
sedech · pontifex factꝰ in eternum. VII

Hic enim melchisedech rex salem
sacerdos dei sūmi qui obuiauit
abrahe regresso a cede regū: et benedi-
xit ei: cui et decimas omnium diuisit
abrahā: primū quidē qui interptatur
rex iusticie · deinde aūt et rex salem qd̄
est rex pacis: sine patre · sine mre · sine
genealogia · neq; iniciū dierū neq; finē
vite habens: assimilatus aūt filio dei
manet sacerdos in ꝑpetuū. Intuemini
aūt quātus sit hic: cui et deciās dedit
de precipuis abrahā patriarcha. Et
quidē de filijs leui sacerdotiū accipien-
tes · mandatū habēt decimas sumere
a ꝑplo scd̄m legem id ē a fratribus suis:
quanq̄ et ipi exierint de lūbis abrahe.

cuius aūt generatio nō annumerat̄
in eis · decimas sumpsit ab abraham:
et hunc qui habebat repromissiones
benedixit. Sine vlla aūt cōtradictione:
qd̄ minus est a meliore benedicit̄. Et
hic quidē decimas morientes homines
accipiūt: ibi aūt cōtestatur quia viuit.
Et ut ita dictū sit p abraham: et leui: q̄
decimas accepit decimatꝰ est. Adhuc
enī in lumbis patris erat: quādo obui-
auit ei melchisedech. Si ergo cōsūma-
tio p sacerdotiū leuiticū erat · ꝑplus enī
sub ipo legem accepit: quid adhuc ne-
cessariū fuit scd̄m ordinē melchisedech
aliū surgere sacerdotē ⁊ nō scd̄m ordi-
nem aaron dici? Trāslato enī sacerdo-
tio: necesse est ut et legis translatō fiat.
In quo enī hec dicunt̄ de alia tribu ē:
de qua nullus altario p̄sto fuit. Ma-
nifestum ē enī q̄ ex iuda ortus sit dn̄s
noster: in qua tribu nichil de sacerdoti-
bus moyses locutꝰ ē. Et ā plꝰ adhuc
manifestū ē · si secundū similitudinem
melchisedech exsurgat alius sacerdos
qui nō scd̄m legē mādati carnalis fa-
ctus est: sed scd̄m virtutē vite insolubi-
lis. Contestat̄ enim: quoniā tu es sa-
cerdos in eternū scd̄m ordinē melchise-
dech. Reprobatio quidē p̄cedētis māda-
ti propter infirmitatē eius et inutilita-
tem. Nichil enī ad pfectum adduxit
lex. Introductio vero melioris spei per
quā proximamꝰ ad deū: ⁊ quantū est ·
nō sine iureiurando. Alij quidē sine
iureiurādo sacerdotes facti sunt: hic
aūt cū iureiurādo p eum qui dixit ad
illū. Iurauit dn̄s et nō penitebit eum:
tu es sacerdos in eternū. In tantū me-
lioris testamēti spōsor factus ē ihesus.
Et alij quidē plures facti sunt sacerdo-
tes idcirco q̄ morte ꝓhiberent̄ perma-
nere: hic aūt eo q̄ maneat in eternum

sempiternū habet sacerdotiū. Unde et
saluare in ꝑpetuū potest accedens p se-
metipm̄ ad deū: semp viuens ad inter-
pellandū pro nobis. Talis enī decebat
ut nobis esset pontifex: sanctus · inno-
cens · impollutꝰ · segregatꝰ a peccatori-
bus · ⁊ excelsior celis factus. Qui non
habet necessitatē quotidie quemadmo-
dum sacerdotes prius p suis delictis
hostias offerre: deinde pro ꝑpli. Hoc
enī fecit semel se offerendo. Lex enim ho-
mines constituit sacerdotes infirmita-
tem habētes: sermo aūt iurisiurādi q̄
post legē ē · filiū in eternū pfectū. VIII ·

Capitulū aūt sup ea que dicūtur.
Talem habemꝰ pōtificem: q̄ con-
sedit in dextera sedis magnitudinis
in celis sanctoꝝ minister · ⁊ tabernaculi
veri: qd̄ fixit deus ⁊ nō homo. Omnis
enim pōtifex ad offerendū munera et
hostias cōstituit̄. Unde necesse est ⁊ hūc
habere aliqd̄ qd̄ offerat. Si ergo esset
sup terram: nec esset sacerdos cū essent
qui offerrent scd̄m legem munera qui
exemplari ⁊ umbre deseruiūt celestiū: si-
cut respōsum ē moysi cū cōsummaret
tabernaclm̄. Vide inquit omnia facito
scd̄m exemplar: qd̄ tibi ostensum est
in mōte. Nūc aūt melius sortitus est
ministeriū quāto ⁊ melioris testamē-
ti mediator est: qd̄ in melioribȝ repro-
missionibus sanctitū est. Nā si illud
prius culpa vacasset: nō utiq; secūdi
locus inqreret̄. Vituperās enim eos di-
cit. Ecce dies venient dicit dn̄s: ⁊ cōsum-
mabo super domum israhel et super
domū iuda testamentū nouū: non se-
cundū testamentū qd̄ feci prībus eorū
in die qua apphendi manū eorū ut e-
ducerem illos de terra egipti: qm̄ ipi
nō permāserūt in testamento meo: et e-
go neglexi eos dicit dn̄s. Quia hoc est

testamentū quod disponā domui isrł
post dies illos dicit dn̄s · dādo leges
meas i mente eo⁊ ⁊ i corde eo⁊ supscri-
bam eas: et ero eis in deū: et ipi erūt mi-
chi in p̄plm. Et nō docebit unusquisq;
proximū suū et unusquisq; fr̄em suū
dicēs cognosce dn̄m: qm̄ om̄es scient
me a minore usq; ad maiorem: quia
propicius ero iniq̄tatibus eo⁊ · ⁊ pecca-
torū eo⁊ iā non memorabor. Dicendo
aūt nouū: veterauit p̄us. Qd aūt an-
tiquat̄ ⁊ senescit: p̄pe interitū ē. IX

Habuit quidē ⁊ prius iustificatio-
nes culture: ⁊ sanctū seclare. Ta-
bernaclm̄ enī factum ē primū · in quo
erant candelabra ⁊ mensa et p̄positio
panū quod dicit̄ sancta: post velamē-
tum aūt · sc̄dm tabernaclm̄ qd dicitur
sancta sancto⁊: aureū habēs thuribulū
et archam testamēti circūtectā ex omni
parte auro: in qua urna aurea habēs
manna · et virga aaron que fronduē-
rat · et tabule testamenti: sup̄q; eā che-
rubin glie obumbrāntia p̄piciatoriū: de
quibus non ē modo dicendū p̄ singła.
Hijs vero ita cōpositis · in p̄ori quidē
tabernaclo semp̄ introibāt sacerdotes
sacrificio⁊ officia cōsummātes: i sc̄do
aūt semel i āno solus pōtifex non sine
sāguine quē offerret p̄ sua ⁊ p̄pli igno-
rantia: hoc significāte spiritu sancto ·
nōdū p̄palatā esse sācto⁊ viā adhuc
priore tabernaclo habēte statū. Que
parabola ē tēporis instātis: iuxta quā
munera ⁊ hostie offerūtur q̄ nō possūt
iuxta cōsciētiā p̄fectū facere seruientē:
solūmodo in cibis et i potibꝫ ⁊ in vari-
js baptismatibꝫ ⁊ iusticijs carnis: us-
q; ad tempus correctionis impositis.
Cristus aūt assistens pōtifex futuro⁊
bono⁊ p̄ amplius ⁊ p̄fectius taberna-
clm̄ nō manufactū id est non huius
creationis: neq; per sanguinē hircorū
aut vitulorū sed p̄ p̄priū sanguinē in-
troiuit semel i sancta: eterna redēptōne
inuēta. Si enī sanguis hirco⁊ ⁊ thau-
rorum ⁊ cinis vitule aspersus inq̄na-
tos sanctificat ad emūdationē carnis:
quāto magis sanguis cristi q̄ per spiri-
tum sanctū semetip̄m obtulit imma-
culatū deo emūdauit cōsciētiā nr̄am
ab operibus mortuis ad seruiendū de-
o viuenti. Et ideo noui testamenti me-
diator est: ut morte intercedēte i redem-
ptionem ea⁊ p̄uaricationū · que erāt
sub priori testamento: repromissionē
accipiāt q̄ vocati sunt eterne heredita-
tis. Ubi enī testamentū: mors necesse
est intercedat testatoris. Testamentū
enī i mortuis cōfirmatū est. Alioquin
nōdum valet: dū viuit q̄ testatus est.
Unde nec primū quidē sine sanguine
dedicatū est. Lecto enim om̄i mādato
legis a moyse vniūso p̄plo: accipiens
sanguinē vitulo⁊ ⁊ hirco⁊ cū aqua ⁊
lana coccinea et ysopo: ip̄m quoq; li-
brū et om̄em p̄plm aspersit dicēs. Hic
sanguis testamenti: qd mandauit ad
vos deus. Etiā tabernaclm̄ ⁊ omnia
vasa ministerij sāguine similiter asp-
sit. Et om̄ia pene in sanguine sc̄dm le-
gem mūdantur: ⁊ sine sanguinis effu-
sione nō fit remissio. Necesse est ergo
exemplaria quidē celestiū hijs mūda-
ri: ipa autē celestia melioribus hosti-
js q̄ istis. Non enim in manufacta
sancta ihesus introijt exemplaria vero-
rum: sed in ip̄m celū: ut appareat nūc
vultui dei p̄ nobis. Neq; ut sepe offe-
rat semetip̄m: quemadmodū ponti-
fex intrat in sancta p̄ singlos ānos in
sanguine alieno. Alioquin oportebat
eū frequenter pati ab origine mundi.
Nunc aūt semel in consummatione
seculorū · ad destitutionē peccati per ho-
stiam suā apparuit. Et quēadmodū
statutū est hominibꝫ semel mori · post
hoc aūt iudiciū: sic et cristus semel ob-
latus est ad multorū exhaurienda pec-
cata: sc̄do sine peccato apparebit om̄i-
bus expectantibꝫ se in salutem. X

Umbrā enī habens lex futuro⁊ bo-
norū non ip̄am ymaginē rerū:
per singulos annos eisdem ipis hosti-
js quas offerūt indesinēter · nūq̄ p̄-
test accedētes p̄fectos facere. Alioquin
cessassent offerri: ideo q̄ nullā haberēt
ultra cōsciētiā peccati cultores semel
mūdati. Sed in ipis commemoratio
peccatorū p̄ singłos ānos fit. Impossi-
bile enī est sanguine thauro⁊ et hirco-
rum auferri peccata. Ideo ingrediens
mundū dicit. Hostiā ⁊ oblationē no-
luisti: corpus aūt aptasti michi. Olo-
caustomata et pro peccato nō tibi pla-
cuerunt. Tūc dixi. Ecce venio. In capi-
te libri scriptum ē de me: ut faciā deus
volūtatem tuā. Superius dicēs · quia
hostias ⁊ oblationes ⁊ olocaustoma-
ta et p̄ peccato noluisti · nec placita sūt
tibi que sc̄dm legem offerunt̄ · tūc dixi
ecce venio · ut faciā de⁹ volūtatem tuā:
aufert primum ut sequēs statuat. In
qua volūtate sanctificati sum⁹: per ob-
lationē corporis cristi ihesu semel. Et o-
mnis quidē sacerdos p̄sto ē quotidie
ministrās: ⁊ easdē sepe offerens hostias
que non possunt auferre peccata. Hic
aūt unā p̄ peccatis offerens hostiam
in sempiternū sedet i dextra dei: de cete-
ro expectās donec ponant̄ inimici ei⁹
scabellū pedū ei⁹. Una enī oblatione
cōsummauit in sempiternū sanctifica-
tos. Contestat̄ aūt nos ⁊ spiritus san-
ctus. Postq̄ enī dixit. Hoc aūt testa-
mentū qd testabor ad illos post dies
illos dicit dn̄s dādo leges meas i cor-
dibꝫ eo⁊ et i mētibꝫ eo⁊ supscribā eas:
et peccato⁊ ⁊ iniq̄tatū eo⁊ iā nō recor-
dabor āplius. Ubi aūt ho⁊ remissio:
iam non ē oblatio p̄ peccato. Haben-
tes itaq; fr̄es fiduciā · i introitu sancto-
rum i sāguine cristi quā iniciauit no-
bis viā nouā ⁊ viuētem · p̄ velamē id
est carnē suā: ⁊ sacerdotē magnū super
domū dei: accedam⁹ cū vero corde in
plenitudine fidei aspsi corda a consci-
entia mala: et abluti corp⁹ aqua mū-
da: teneam⁹ spei nr̄e cōfessionē indecli-
nabilē. Fidelis enī est q̄ repromisit. Et
cōsideremus inuicē in p̄uocationē ca-
ritatis ⁊ bonorū operū: nō deserentes
collectionē nr̄am sicut consuetudinis
est quibusdā sed cōsolantes: et tanto
magis quāto videritis appropinquan-
tem diē. Volūtarie enī peccantibꝫ no-
bis post acceptā noticiā veritatis iā
nō relinquit̄ pro peccatis hostia: terri-
bilis aūt quedā expectatio iudicij et i-
gnis emulatio: q̄ cōsumptura ē aduer-
sarios. Irritā q̄s faciēs legem moysi
sine ulla miseratione duobꝫ uel tribus
testibus morit̄: quanto magis puta-
tis deteriora mereri supplicia qui filiū
dei cōculcauerit · ⁊ sanguinē testamenti
pollutū duxerit · in quo sanctificat⁹ ē ·
et spiritui gratie cōtumeliam fecerit?
Scim⁹ enī qui dixit. Michi vindictā:
ego retribuam. Et iterū. Quia iudica-
bit dn̄s p̄plm suū. Horrendū ē incidere
in man⁹ dei viuētis. Rememoramini
aūt pristinos dies i q̄bus illuminati
magnū certamen sustinuistis passio-
num: ⁊ i altero q̄dē obprobrijs ⁊ tribu-
lationibꝫ spectaclm̄ facti: i altero autē
socij taliter cōuersantiū effecti. Nam ⁊
vinctis cōpassi estis: ⁊ rapinam bono-
rum vestro⁊ cum gaudio suscepistis:

cognoscentes vos habere meliorem et
manentem substantiā. Nolite itaq; a-
mittere cōfidētiā vestram: q̄ magnā habet
remuneracionē. Patientia enī vobis
necessaria ē: ut volūtatem dei facientes
reportetis promissionē. Adhuc enim
modicū aliquātulūq; q̄ venturus est
veniet ⁊ nō tardabit: iustus aūt meus
ex fide viuit. Quod si subtraxerit se: nō
placebit anime mee. Nos aūt non si-
mus subtractionis filij ī ꝑditionē: sed
fidei in acquisitionem anime. XI

Est aūt fides sperādaꝝ substātia
rerū argumentū nō apparentiū.
In hac enī testimoniū consecuti sunt
senes. Fide intelligim⁹ aptata esse se-
cula verbo dei: ut ex inuisibilibꝫ visibi-
lia fierent. Fide plurimā hostiā abel
q̄ʒ caym obtulit deo: ꝑ quā testimoniū
cōsecut⁹ ē esse iust⁹: testimoniū ꝑhibēte
muneribꝫ ei⁹ deo: ⁊ per illā defūctus ad-
huc loquit̄. Fide enoch trāslat⁹ ē ne vi-
deret mortē: ⁊ nō inueniebat̄: q̄a trans-
tulit illū dn̄s. Ante trāslationem enī
testimoniū habuit placuisse deo. Sine
fide autem impossibile est placere deo.
Credere enī oportet accedentē ad deū
quia est: ⁊ inquirētibꝫ se remunerator
sit. Fide noe responso accepto de hijs
que adhuc non videbant̄ metuens a-
ptauit archam ī salutem domus sue:
per quā damnauit mundū: ⁊ iusticie
que per fidē est heres est institut⁹. Fide
qui vocat̄ abrahā obediuit in locum
exire quē acceptur⁹ erat ī hereditatem:
et exijt nesciens quo iret. Fide demora-
tus est ī terra repromissionis tanq̄ʒ ī a-
liena: ī casulis habitando cum ysaac
et iacob coheredibus repromissionis
eiusdem. Expectabat enī fundamenta
habētem ciuitatem: cui⁹ artifex et cōdi-
tor de⁹. Fide ⁊ ipa sara sterilis virtutē
in cōceptione seminis accepit: etiā pre-
ter tēpus etatis: quoniā fidelē credi-
dit esse eum q̄ repromiserat. Propter qđ
et ab uno orti sūt: ⁊ hoc emortuo tan-
q̄ʒ sidera celi ī multitudinē: ⁊ sicut are-
na que est ad oram maris innume-
rabilis. Iuxta fidē defuncti sunt om̄es
isti nō acceptis repromissionibus: sed
a longe eas aspicientes ⁊ salutantes:
et cōfitētes quia peregrini et hospites
sunt sup terrā. Qui enī hoc dicunt: si-
gnificāt se patriā inquirere. Et si qui-
dem ipsius meminissent de qua exierūt:
habebāt utiq; temp⁹ reuertendi. Nūc
aūt meliorē appetūt: id ē celestem. Ideo
nō confundit̄ deus vocari de⁹ eorū.
Parauit enī illis ciuitatem. Fide ob-
tulit abrahā ysaac cū temptaret̄: ⁊ uni-
genitū offerebat ī quo susceperat repro-
missiones: ad quē dictū ē: q̄a ī ysaac
vocabit̄ tibi semen: arbitrans quia et
a mortuis suscitare potens ē de⁹. Unde
eum ⁊ ī parabolā accepit. Fide et de
futuris benedixit ysaac iacob et esau.
Fide iacob moriens singlos filiorū
ioseph benedixit: et adorauit fastigiū
virge eius. Fide ioseph moriens de
profectione filioꝝ israhel memoratus
est: ⁊ de ossibus suis mādauit. Fide
moyses natus occultat⁹ ē mensibus
tribus a parentibus suis eo q̄ vidissent
elegantem infantem: ⁊ nō timuerūt re-
gis edictū. Fide moyses grandis fa-
ctus negauit se esse filiū filie pharao-
nis: magis eligēs affligi cū ꝑplo dei: q̄ʒ
temporalis peccati habere iocūditatem:
maiores diuitias estimās thesauro
egiptiorū improperiū cristi. Aspiciebat
enī in remuneracionē. Fide reliquit e-
giptū: nō verit⁹ animositatem regis.
Inuisibilem enī tanq̄ʒ vidēs sustinuit.
Fide celebrauit pascha ⁊ sanguinis
effusionē: ne qui vastabat primitiua
tangeret eos. Fide transierunt mare
rubrū tanq̄ʒ ꝑ aridam terram: quod
experti egiptij deuorati sūt. Fide muri
iherico corruerūt circuitu dierū septē.
Fide raab meretrix non perijt cum in-
credulis: excipiens exploratores cū pa-
ce. Et quid adhuc dicam? Deficiet
enī me tempus enarrantē de gedeon
barach samson iepte dauid samuhel
et prophetis: qui per fidem vicerunt re-
gna: operati sunt iusticiā: adepti sunt
repromissiones. Obturauerūt ora le-
onum: extinxerūt impetū ignis. Effu-
garunt aciem gladij: cōualuerūt de in-
firmitate: fortes facti sunt in bello. Ca-
stra verterūt exterorū: acceperūt mulieres
de resurrectione mortuos suos. Alij
aūt distenti sunt non suscipientes re-
dēptionē: ut meliorē inuenirent resur-
rectionē. Alij vero ludibria et verbera
experti insup ⁊ vincla et carceres: lapi-
dati sunt secti sunt temptati sunt: ī oc-
cisione gladij mortui sūt. Circuierūt
in melotis in pellibꝫ caprinis: egētes
angustiati afflicti: quibꝫ dignus nō
erat mundus: ī sollicitudinibꝫ erran-
tes in montibus et speluncis et in
cauernis terre. Et hij om̄es testimoni-
o fidei probati nō acceperūt repromis-
sionē: deo ꝓ nobis meli⁹ aliqđ ꝓuidē-
te: ut nō sine nobis cōsūmarent̄. XII

Ideoq; et nos tantā habentes imposi-
tam nubem testiū: deponentes omne
pondus ⁊ circūstans nos peccatū per
pacientiā curramus ad propositū no-
bis certamen: aspicientes in auctorem
fidei ⁊ cōsummatorem ihesum: q̄ pro-
posito sibi gaudio sustinuit crucem:
confusione contempta atq; in dextera
sedis dei sedet. Recogitate enī eum qui
talem sustinuit a peccatoribꝫ adūsum
semetipm̄ contradictionem: ut ne fati-
gemini a nimis vr̄is deficiētes. Non-
dum enī usq; ad sanguinē restitistis
aduersus peccatū repugnantes: ⁊ obli-
ti estis consolationis que vobis tan-
q̄ʒ filijs loquit̄ dicens. Fili mi noli ne-
gligere disciplinā domini: neq; fatige-
ris dum ab eo argueris. Quē enim di-
ligit dominus castigat: flagellat aūt
om̄em filiū quē recipit. In disciplina
perseuerate. Tanq̄ʒ filijs vobis offert
se deus. Quis enim filius quem non
corripit pater? Qđ si extra disciplinā
estis cuius participes facti sunt om̄es:
ergo adulteri ⁊ non filij estis. Deinde
patres quidem carnis nostre erudito-
res habuim⁹: et reuerebam̄ eos. Non
multomagis obtemperabimus patri
spirituū et viuemus? Et illi quidem ī
tempore paucoꝝ dierum scd̄m volun-
tatem suā erudiebāt nos: hic aūt ad
id qđ utile est in recipiendo sanctificati-
onem eius. Omnis aūt disciplina in
p̄senti quidem videtur nō esse gaudij:
sed meroris: postea aūt fructum paca-
tissimū exercitatis per eā reddet iusticie.
Propter qđ remissas man⁹ et soluta
genua erigite: ⁊ gressus rectos facite ꝑ-
dibus vestris: ut nō claudicans quis
erret: magis aūt sanetur. Pacem se-
quimini cum om̄ibus ⁊ sāctimoniā:
sine qua nemo videbit deū. Contem-
plātes ne quis desit gratie dei: ne qua
radix amaritudinis sursū germinās
impediat: ⁊ ꝑ illā inquinent̄ multi. Ne
quis fornicator aut prophanus ut e-
sau: qui ꝓpter unam escā vendidit pri-
mitiua sua. Scitote enī quoniā et po-
stea cupiēs hereditare benedictionem
reprobatus est. Non enim inuenit pe-
nitencie locū: quāq̄ʒ cū lacrimis inqui-
sisset eam. Non enim accessistis ad

tractabilē ⁊ accessibilē ignē et turbinē
et caliginē et procellā et tube sonū et
vocē verboꝝ: quā q̄ audierūt excusaue-
runt se ne eis fieret verbū. Non enim
portabāt qđ dicebat̄: ⁊ si bestia tetige-
rit montem lapidabit̄. Et ita terribile
erat qđ videbat̄. Moyses dixit. Exter-
ritus sum et tremebūdus. Sed accessi-
stis ad syon montē ⁊ ciuitatem dei vi-
uentis ihrlm celestē. et multorū miliū
āgeloꝝ frequētiā. ⁊ ecclam p̄mitiuoꝝ
qui ꝯscripti sunt ī celis: ⁊ iudicē omniū
deū et spiritus iustoꝝ p̄fectorū. ⁊ testa-
menti noui mediatorē ihesum: ⁊ san-
guinis aspsionē. melius loquētem q̄
abel. Videte ne recusetis loquētem. Si
eni illi nō effugerūt recusātes eū q̄ sup
terrā loquebat̄. multomagis nos q̄ de
celis loquētem nobis auertim⁹: cuius
vox mouit terram tūc: nūc aūt repro-
mittit dicens. Adhuc semel: ⁊ ego mo-
uebo nō solū terrā sed ⁊ celū. Qđ aūt
adhuc semel dicit: declarat mobiliū
trāslacionē tanq̄ factoꝝ: ut maneant
ea q̄ sūt imobilia. Itaq̄ regnū immo-
bile suscipiētes habemus grām: p quā
seruiam⁹ placētes deo cū metu et reueren-
tia. Etenī de⁹ noster ignis ꝯsumens ē.

Caritas fraternitatis mane- XIII
at ī nobis: ⁊ hospitalitatē nolite
obliuisci. Per hāc enī placuerūt quidā
angelis hospicio receptis. Mementote
vinctoꝝ tanq̄ simul vincti: ⁊ laboran-
tiū tanq̄ ⁊ ipi ī corpore morātes. Ho-
norabile conubiū ī omībꝫ: ⁊ thorus
immaculat⁹. Fornicatores enī ⁊ adul-
teros iudicabit deus. Sint mores sine
auaricia: contenti p̄sentibꝫ. Ipe enī di-
xit. Non te deseram neq̄ derelinq̄: ita
ut confidēter dicamus. Dñs michi ad-
iutor ē: nō timebo qđ faciat michi ho-
mo. Mementote p̄positoꝝ vestrorū qui

vobis locuti sūt verbū dei: quorū intu-
entes exitū ꝯuersacionis. imitamini fi-
dem. Ihesus crist⁹ heri et hodie: ipe et in
secula. Doctrinis varijs et peregrinis
nolite abduci. Optimū est enī gracia
stabilire cor: nō escis q̄ nō profuerunt
ambulantibꝫ ī eis. Habem⁹ altare: de
quo edere nō habēt potestatē q̄ taberna-
culo deseruiūt. Quorū enī aīalū infert̄
sanguis p peccato ī sancta p pōtificē:
horum corpora cremant̄ extra castra.
Propter qđ ⁊ ihesus ut sanctificaret p
suū sanguinē p̄plm extra portā passus
est. Exeamus igit̄ ad eū extra castra:
improperiū ei⁹ portantes. Nō enim
habem⁹ hic manētem ciuitatē: sed futu-
ram inquirim⁹. Per ipm ergo offera-
mus hostiā laudis semp deo: id est fru-
ctū labioꝝ ꝯfitētiū nomini ei⁹. Benefi-
ciētie aūt ⁊ ꝯmunionis nolite obliui-
sci. Talibꝫ enī hostijs p̄meret̄ de⁹. Obedi-
te p̄positis vr̄is: ⁊ subiacete eis. Ipi enī
puigilāt q̄si racionē p aīabꝫ vr̄is red-
dituri: ut cū gaudio hoc faciāt: ⁊ non
gemētes. Hoc enī nō expedit vobis. O-
rate p nobis. Cōfidim⁹ enī q̄a bonā
ꝯsciētiā habem⁹: ī omībꝫ bene volētes
ꝯuersari. Ampli⁹ aūt dep̄cor vos hoc fa-
cere: quo celeri⁹ restituar vob. De⁹ aūt
pacis q̄ eduxit de mortuis pastorē ma-
gnū ouium ī sāguine testamēti eterni
dñm nr̄m ihm xp̄m. aptet vos ī omī
bono ut faciatis ei⁹ volūtatē: faciēs ī
vobis qđ placeat se p ihm xp̄m: cui ē
glā ī secła secloꝝ amē. Rogo aūt vos
fr̄es: ut sufferatis v̄bū solacij. Etenī p
paucis scripsi vobis. Cognoscite fr̄em
nr̄m timotheū dimissū: cū quo si celeri⁹
venerit videbo vos. Salutate omēs p̄po-
sitos vr̄os: ⁊ omēs sanctos. Salutant
vos de ytalia fr̄es. Gracia cū omnibus
vobis amē. Expl' ep̄la ad hebreos.

Incipit prefacio bti ieronimi presbi-
teri in librum actuum apostolorum.

Canit psalmista: ambula-
bunt de virtutibꝫ in vir-
tutes. Post apostoli pau-
li epistolas dudum vno
vobis volumine translatas. domni-
on et rogatiane carissimi. actus a-
postolorū compellitis ut transferam
in latinū: quē librū nulli dubiū est a
luca anthioceno arte medico. q̄ postea
inseruiens paulo apostolo cristi fact⁹
est discipul⁹ fuisse editū. Ceruices pre-
mit imposita sepi⁹ oneris magnitudo:
quia studia inuidorū reprehensione
digna putant ea que scribimus. Illo-
rum nunq̄ odio et detractione. iu-
uante cristo meum silebit eloquium.

Lucas igit̄ anthiocensis. natione si-
rus. cuius laus ī euangelio canit̄. a-
pud antiochiā medicine artis egregi-
us. ⁊ apostoloꝝ cristi discipulus fuit:
postea usq̄ ad confessionē paulū secu-
tus apostolū. sine crimine ī virginita-
te p̄manēs. deo maluit seruire. Qui o-
ctogita ⁊ quatuor ānos etatis agēs ī
bithinia obijt plenus spiritu sancto:
quo instigāte ī achaie partibꝫ euange-
lium scribēs. grecis fidelibꝫ incarnaci-
onem dñi fideli narracione ostendit:
eundēq̄ ex stirpe dauid descendisse mon-
strauit. Cui nō immerito scribendorū
actuū apostolicoꝝ potestas ī ministe-
rio datur: ut deo in deū pleno. et filio
pdicōnis extincto. oracione ab aposto-
lis facta. sorte dominice electionis nu-
merus compleret̄: sicq̄ paulū cōsum-
macionē apostolicis actibus daret.
q̄diu cōtra stimulū calcitrantē dn̄s e-
legisset. Quod legentibꝫ et requirētibꝫ
deū breui volui ostendere sermone:
q̄ prolixius aliquid fastidientibus

prodidisse: sciēs q̄ operantē agricolā
oportet de suis fructibus edere. Quem
ita diuina subsecuta ē gracia: ut non
solum corporibꝫ sed etiā animabus
eius proficeret medicina. Explic̄ pre-
facio. Incip̄ liber actuū aplorū. I.

Primū quidē sermo-
nem feci de omībus
o theophile q̄ cepit
ihesus facere et doce-
re: usq̄ ī diem qua
precipiēs apostolis
p spiritū sanctū quos elegit assumptus
est. Quibꝫ et prebuit seipm viuū post
passionē suā ī multis argumentis. p
dies quadragita apparens eis: ⁊ lo-
quens de regno dei. Et ꝯuescēs prece-
pit eis iherosolimis ne discederent. sed
expectarent p̄missionē patris quā au-
distis inquit p os meū: quia iohānes
quidem baptizauit aqua: vos autem
baptizabimini spiritu sancto nō post
multos hos dies. Igitur q̄ conuene-
rant interrogabāt eum dicētes. Dñe:
si in tēpore hoc restitues regnū isrl̄?
Dixit aūt eis. Non ē vr̄m nosse tēpo-
ra uel momenta que pater posuit ī sua
potestate: sed accipietis virtutem super-
uenientis spiritus sancti ī vos: ⁊ eritis
michi testes in ihrlm et in omni iudea
et samaria. ⁊ usq̄ ad ultimū terre. Et
cum hec dixisset: videntibus illis eleua-
tus ē: ⁊ nubes suscepit eū ab oculis eorū.
Cumq̄ intuerent̄ in celū eūtem illū: ecce
duo viri astiterūt iuxta illos ī vestibus
albis: qui ⁊ dixerūt. Viri galilei quid
statis aspiciētes in celū? Hic ihesus q̄
assumptus est a vobis ī celū: sic veni-
et quēadmodū vidistis eum euntem ī
celum. Tunc reuersi sūt iherosolimā a
monte qui vocat̄ oliueti qui ē iuxta
ihrusalē: sabbati habens iter. Et cum

introiſſent in cenaculū·aſcenderūt ubi
manebat petrus ⁊ iohannes ⁊ iacobꝰ
et andreas philippus ⁊ thomas bar-
tholomeꝰ ⁊ matheus:iacobus alphei
et ſymon zelotes ⁊ iudas iacobi. Hij
omēs erāt pſeuerātes unanimiter in
oratione cū mulieribȝ ⁊ maria matre
iheſu:⁊ fratribȝ eiꝰ. In diebȝ illis exſur-
gens petrꝰ in medio fratrū dixit. Erat
aūt turba hominū ſimul fere centum
uiginti. Uiri fratres: oportet impleri
ſcripturā quā pdixit ſpiritus ſanctus
per os dauid de iuda qui fuit dux eorū
qui comphenderūt iheſum ꝗ cōnume-
ratus erat ī nobis:⁊ ſortitus ē ſortem
miniſterij huius. Et hic quidē poſſedit
agrum de mercede iniq̄tatis:⁊ ſuſpen-
ſus crepuit medius:⁊ diffuſa ſūt oīa
uiſcera eius. Et notū factū eſt omnibȝ
habitantibus ihrlm:ita ut appellaret̄
ager ille lingua eoꝝ acheldemach·hoc
eſt ager ſanguinis. Scriptū ē enim in
libro pſalmoꝝ. Fiat cōmoratio eorū
deſerta:⁊ non ſit ꝗ inhabitet ī ea. Et e-
piſcopatū eius accipiat alter. Oportet
ergo ex hijs viris ꝗ nobiſcū ſunt con-
gregati in omī tempore quo intrauit
et exiuit inter nos dn̄s iheſus incipiēs
a baptiſmate iohannis·uſq; in diem
qua aſſumptus ē a nobis: teſtē reſur-
rectionis eiꝰ nobiſcū fieri unū ex iſtis.
Et ſtatuerūt duos: ioſeph qui vocat̄
barſabas·qui cognominatꝰ ē iuſtus:
et mathiam. Et orātes dixerūt. Tu do-
mine qui corda noſti omniū:oſtende
quē elegeris ex hijs duobȝ unū accipe-
re locū miniſterij huiꝰ et apſtatus: de
quo puaricatꝰ ē iudas ut abiret in lo-
cū ſuū. Et dederūt ſortes eis. Et cecidit
ſors ſup mathiā:⁊ ānumeratꝰ ē cū un-
decim apoſtolis.

Capitulum II

Et dū cōplerent̄ dies penthecoſtes: erant omnes
pariter in eodē loco. Et factus eſt repen-
te de celo ſonus·tanꝗ aduenientis ſpi-
ritus vehementis:⁊ repleuit totam do-
mū ubi erant ſedētes. Et apparuerunt
illis diſpertite lingue tanꝗ ignis: ſe-
ditq; ſupra ſinglos eoꝝ. Et repleti ſūt
omēs ſpiritu ſācto:⁊ ceperūt loqui va-
rijs linguis pro ut ſpiritꝰ ſanctꝰ dabat
eloqui illis. Erant aūt in iheruſalem
habitātes iudei uiri religioſi: ex omni
natione que ſub celo ē. Facta aūt hac
voce conuenit mltitudo:⁊ mente con-
fuſa eſt:quoniā audiebat unuſquiſq;
lingua ſua illos loquētes. Stupebāt
aūt omēs:⁊ mirabant̄ dicentes. Non-
ne ecce omēs iſti qui loquunt̄ galilei
ſunt? Et quomodo nos audiuimus
unuſquiſq; linguā nr̄am ī qua nati
ſumus? Parthi ⁊ medi ⁊ elamite·et
qui habitant meſopotamiā·iudeam·
et capadociā·ponthum·⁊ aſyam·fri-
giam·⁊ pamphiliā·egiptū et partes
libie·que eſt circa cyrenen·⁊ aduene
romani: iudei quoq; ⁊ proſeliti cretes
et arabes:audiuimꝰ eos loquētes no-
ſtris linguis magnalia dei. Stupebāt
aūt omnes:⁊ mirabant̄ ad inuicē di-
centes. Quid nā vult hoc eſſe? Alij
aūt irridentes dicebāt:quia muſto ple-
ni ſunt iſti. Stans aūt petrus cū un-
decim leuauit vocem ſuā:⁊ locutus ē
eis. Uiri iudei ⁊ qui habitatis ihrlm
uniuerſum hoc vobis notū ſit:⁊ auri-
bus pcipite verba mea. Nō eni ſicut
vos eſtimatis hij ebrij ſunt:cū ſit ho-
ra diei tercia. Sed hoc ē quod dictum
eſt p pphetā iohel. Et erit ī nouiſſimis
diebus dicit dn̄s effundam de ſpiritu
meo ſup omnem carnē. Et propheta-
bunt filij vrī ⁊ filie vrē:⁊ iuuenes vrī
viſiones videbunt:⁊ ſeniores veſtri ſo-
mnia ſomniabūt. Et quidem ſuper

ſeruos meos et ancillas meas in die-
bus illis effundā de ſpiritu meo ⁊ pro-
phetabūt:⁊ dabo prodigia ī celo ſurſū
et ſigna in terra deorſum: ſanguinē et
ignem ⁊ vaporē fumi. Sol ɔuertetur
in tenebras ⁊ luna ī ſanguinē: anteꝗ
veniat dies dn̄i magnꝰ ⁊ manifeſtꝰ. Et
omīs quicūq; inuocauerit nomen do-
mini ſaluꝰ erit. Uiri iſrahelite·audite
verba hec. Iheſum nazarenum virum
approbatū a deo in vobis virtutibus
et prodigijs ⁊ ſignis que fecit deus p
illū in medio veſtri ſicut ſcitis: hunc
definito conſilio et pſciencia dei tradi-
tum p manus iniquoꝝ·affigentes in-
teremiſtis. Quē deus ſuſcitauit ſolutis
doloribȝ inferni:iuxta qd̄ impoſſibile
erat teneri illū ab eo. Dauid eni dicit
in eum. Prouidebā dn̄m in conſpectu
meo ſemp:quoniā a dextris eſt michi
ne commouear. Propter hoc letatum
eſt cor meū ⁊ exultauit lingua mea: in-
ſup ⁊ caro mea requieſcet in ſpe. Quo-
niam non derelinques animā meā in
inferno:nec dabis ſanctū tuū videre cor-
ruptionē. Notas michi feciſti vias vi-
te:replebis me iocūditate cū facie tua.
Uiri fratres: liceat audenter dicere ad
vos de patriarcha dauid qm̄ defunctus
eſt·⁊ ſepultus ē: ⁊ ſepulcrū eiꝰ ē apud
nos uſq; in hodiernū diē. Propheta
igit̄ cum eſſet ⁊ ſciret qr̄ iureiurando
iuraſſet illi deus de fructu lumbi eius ſe-
dere ſup ſedē eius:prouidēs locutus eſt
de reſurrectione criſti:quia neq; dereli-
ctus eſt in inferno·neq; caro eiꝰ vidit
corruptionē. Hūc iheſum reſuſcitauit
deus:cuius omnes nos teſtes ſumus.
Dextera igit̄ dei exaltatꝰ·⁊ promiſſio-
ne ſpiritus ſācti accepta a patre:effudit
hoc donū quod vos videtis ⁊ auditis.
Non enim dauid aſcendit ī celū. Dicit
aūt ipſe. Dixit dn̄s domino meo ſede
a dextris meis:donec ponā inimicos
tuos ſcabellū pedum tuoꝝ. Certiſſime
ſciat ergo omīs domus iſrahel:quia ⁊
dn̄m eū et criſtū fecit deus hūc iheſum
quē vos crucifixiſtis. Hijs aūt audi-
tis compūcti ſunt corde: ⁊ dixerūt ad
petrū ⁊ ad reliquos apoſtolos. Quid
faciemus viri fratres? Petrus aūt ad
illos: penitenciā inquit agite·⁊ bapti-
zetur unuſquiſq; vrm̄ in nomine ihe-
ſu criſti in remiſſionē peccatoꝝ veſtroꝝ:
et accipietis donū ſpiritus ſancti. Vo-
bis eni eſt repromiſſio ⁊ filijs veſtris:
et omnibȝ qui longe ſunt quoſcunq;
aduocauerit dn̄s deus noſter. Alijs
etiā verbis plurimis teſtificatus eſt:et
exhortabat̄ eos dicens. Saluamini
a generatione iſta praua. Qui ergo re-
ceperunt ſermonē eius baptizati ſunt:
et appoſite ſunt in die illa anime circi-
ter tria milia. Erant aūt pſeuerantes
in doctrina apoſtoloꝝ:⁊ communicatio-
ne fractionis panis·⁊ orationibȝ. Fie-
bat aūt omī anime timor. Multa q̄q;
prodigia ⁊ ſigna p apoſtolos in ihe-
ruſalem fiebāt:⁊ metus erat magnus
in uniuerſis. Omnes etiā qui credebāt
erant pariter:⁊ habebāt omīa commu-
nia. Poſſeſſiones ⁊ ſubſtātias vende-
bant: ⁊ diuidebāt illa omnibȝ prout
cuiq; opus erat. Quotidie quoq; per-
durātes unanimiter ī tēplo et frāgen-
tes circa domos panē·ſumebant cibū
cū exultatione et ſimplicitate cordis:
collaudātes deū ⁊ habentes gratiā ad
omnē plebē. Dn̄s aūt augebat qui
ſalui fierēt quotidie ī idipſum.

III

Petrꝰ aūt ⁊ iohannes aſcendebāt
in templū:ad horam orationis
nonā. Et quidā vir qui erat claudus
ex utero matris ſue baiulabatur:quē

ponebāt quotidie ad portam templi
que dicitur speciosa: ut peteret elemosi-
nam ab introeūtibus in templū. Is cū
vidisset petrū ⁊ iohannē incipiētes in-
troire in templū: rogabat ut elemosi-
nam acciperet. Intuēs aūt in eū petrus
cum iohāne dixit. Respice in nos. At
ille intendebat ī eos: sperans se aliqd
accepturū ab eis. Petrus aūt dixit. Ar-
gentū ⁊ aurū nō est michi: quod autē
habeo hoc tibi do. In nomine ihesu cri-
sti nazareni surge ⁊ ambula. Et appre-
hensa manu eius dextera alleuauit eū:
et protinꝰ consolidate sūt bases eius
et plante. Et exiliens stetit ⁊ ābulabat:
⁊ intrauit cum illis in templū: ambu-
lans ⁊ exiliens ⁊ laudās deū. Et vidit
oīs ppłus eū ambulantē: ⁊ laudan-
tem deū. Cognoscebāt aūt illū: qꝫ ipse
erat qui ad elemosinā sedebat ad spe-
ciosam portam templi. Et impleti sūt
stupore ⁊ extasi: in eo qꝫ contigerat illi.
Cum tenerent aūt petrū ⁊ iohannem:
cucurrit oīs ppłus ad eos ad porti-
cum q̄ appellatͬ salomonis stupentes.
Videns aūt petrus: respōdit ad ppłm.
Viri israhelite quid miramini in hoc:
aut nos quid intuemini: qͣsi nr̄a vir-
tute aut pietate fecerimꝰ hūc ambula-
re? Deus abrahā ⁊ deus ysaac ⁊ deꝰ
iacob deus prm̄ nostroꝝ glorificauit
filiū suū ihesum: quē vos quidē tradi-
distis ⁊ negastis ante faciē pilati iu-
dicante illo dimitti. Vos aūt sanctū
et iustū negastis: ⁊ petistis virum ho-
micidam donari vobis: auctorē vero
vite interfecistis. Quē deus suscitauit
a mortuis: cuius nos testes sumꝰ: ⁊ in
fide nominis eiꝰ hūc quē vos videtis ⁊
nostis cōfirmauit nomen eiꝰ: ⁊ fides q̄
per eum est dedit integrā sanitatem istā
in cōspectu omniū vr̄m. Et nūc fratres

scio quia ꝑ ignorantiā fecistis: sicut ⁊
principes vestri. Deus aūt q̄ prenuncia-
uit ꝑ os omniū ꝓphetarū pati cristum
suū: sic impleuit. Penitemini igitur ⁊
cōuertimini ut deleātur peccata vestra:
ut cū venerint tempora refrigerij a con-
spectu dn̄i ⁊ miserit eū qui p̄dicatus est
vobis ihesum cristū: quē oportet quidē
celū recipere usqꝫ ī tēpora restitucōnis
omniū que locutꝰ est deꝰ ꝑ os sanctoꝝ
suoꝝ a seculo prophetaꝝ. Moyses qui-
dem dixit. Quoniā ꝓphetā suscitabit
vobis dn̄s deꝰ vester de fratribꝫ vr̄is:
tanqͣ̄ meipm̄ audietis iuxta oīa que-
cunqꝫ locutꝰ fuerit vobis. Erit autē:
oīs anima q̄ nō audierit prophetā
illū exterminabitͬ de plebe. Et omnes
prophete a samuhel ⁊ deinceps q̄ locu-
ti sunt ānunciauerūt dies istos. Vos
estis filij prophetaꝝ ⁊ testamēti: quod
disposuit deus ad patres nr̄os dicens
ad abrahā. Et ī semine tuo benedicen-
tur oīes familie ter̄e. Vobis p̄mū deꝰ
suscitās filiū suū misit eū benedicētē vo-
bis: ut cōuertat se vnusqͥsqꝫ a neq̄cia sua.

L oquentibꝫ autē illis ad IIII
ppłm̄: superuenerūt sacerdotes et
magistratus templi ⁊ saducei: dolētes
qꝫ docerent populū ⁊ annūciarent in
ihesum resurrectionem ex mortuis: et
iniecerunt in eos manus: ⁊ posuerūt
eos ī custodia in crastinū. Erat autē
iam vespera. Multi aūt eorū q̄ audi-
erant verbū crediderunt: et factus ē nu-
merus eoꝝ quinqꝫ milia. Factū est aūt
in crastinū ut cōgregarentͬ principes e-
orum ⁊ seniores ⁊ scribe in iherusalem:
⁊ ānas princeps sacerdotū ⁊ cayphas
⁊ iohānes ⁊ alexander ⁊ quotqͦt erāt
de genere sacerdotali. Et statuētes eos
in medio interrogabāt. In qua virtu-
te aut ī quo nomine fecistis hoc vos?

Tunc repletus spiritu sancto petrꝰ di-
xit ad eos. Principes ppłi ⁊ seniores:
si nos hodie iudicamͬ in benefacto ho-
minis infirmi in quo iste saluꝰ factus
est: notū sit oībꝫ vobis ⁊ oīi plebi
israhel: qͣ in nomine dn̄i nostri ihesu
cristi nazareni quem vos crucifixistis
quē deus suscitauit a mortuis: in hoc
iste astat corā vobis sanus. Hic ē la-
pis q̄ reprobatꝰ ē a vobis edificātibꝫ:
qui factus ē in caput anguli: ⁊ nō est
in alio aliquo salus. Nec enī aliud
nomē ē sub celo datū hominibꝫ: ī quo
oporteat nos saluos fieri. Videntes
aūt petri cōstantiā ⁊ iohannis: comper-
to qꝫ homines essent sine litteris ⁊ ydi-
ote āmirabantͬ: ⁊ cognoscebāt eos qm̄
cū ihesu fuerāt. Hominē quoqꝫ viden-
tes stantē cum eis q̄ curatꝰ fuerat: ni-
chil poterāt cōtradicere. Iusserunt aūt
eos foras extra cōciliū secedere: ⁊ cōfere-
bāt ad inuicē dicentes. Quid facienꝰ
hominibꝫ istis? Quoniamquidem no-
tum signū factū ē ꝑ eos omnibꝫ habi-
tātibꝫ ihrlm̄. Manifestū ē: ⁊ nō possu-
mus negare. Sed ne amplius diuul-
getur ī ppłm: cōminemur eis ne ultra
loquantͬ in noīe hoc ulli hominū. Et
vocantes eos: denūciauerūt ne omni-
no loquerentͬ neqꝫ docerent ī nomine
ihesu. Petrus vero ⁊ iohannes respon-
dentes dixerunt ad eos. Si iustū est in
conspectu dei vos potius audire q̄ꝫ de-
um: iudicate. Nō enī possumus que
vidimus ⁊ audiuimꝰ nō loqui. At il-
li cōminantes dimiserūt eos: nō inue-
nientes quomodo punirent eos ꝓpter
ppłm: quia oīes clarificabāt id qd̄ fa-
ctum erat ī eo qꝫ acciderat. Annoꝝ enī
erat ampliꝰ quadraginta homo: ī quo
factum fuerat signum istud sanitatis.
Dimissi autem venerunt ad suos: et

ānūciauerunt eis quāta ad eos prin-
cipes sacerdotum ⁊ seniores dixissent.
Qui cū audissēt: vnanimitͬ leuauerūt
vocē ad deū ⁊ dixerūt. Dn̄e tu q̄ fecisti
celū et terrā mare ⁊ omnia que in eis
sunt: qui spiritu sancto ꝑ os pr̄is nr̄i
dauid pueri tui dixisti quare fremue-
runt gentes ⁊ ppłi meditati sūt inania:
astiterūt reges ter̄e ⁊ principes cōuene-
runt in vnū aduersus dn̄m et aduersus
cristū eius: cōuenerūt enim vere in ciui-
tate ista aduersus sanctū puerū tuū ihe-
sum quē vnxisti herodes et pontiꝰ py-
latus cū gentibꝫ ⁊ ppłis israhel: facere
que manus tua ⁊ cōsilium tuū decreue-
runt fieri. Et nūc dn̄e respice ī minas
eorū: ⁊ da seruis tuis cū omni fiducia
loqui verbū tuum in eo qꝫ manū tuā
extendas ad sanitates ⁊ signa et pro-
digia fieri ꝑ nomen sancti filij tui ihe-
su. Et cum orassent motus ē locus in
quo erāt cōgregati: ⁊ repleti sūt oīes
spiritu sancto: ⁊ loquebātur v̄bum dei
cū fiducia. Multitudinis aūt credenti-
um erat cor vnum ⁊ anima vna: nec
quisqͣ̄ eorū que possidebat aliquid su-
um esse dicebat: sed erant illis oīa com-
munia. Et virtute magna reddebāt
apl̄i testimoniū resurrectionis ihesu
cristi dn̄i nr̄i: ⁊ gratia magna erat in
omnibꝫ illis. Neqꝫ enī quisqͣ̄ egens e-
rat inter illos. Quotqͦt enī possessores
agroꝝ aut domoꝝ erant: vendentes af-
ferebāt precia eoꝝ que vēdebāt: ⁊ pone-
bāt ante pedes aploꝝ. Diuidebatͬ aūt
singulis pro ut cuiqꝫ opus erat. Io-
seph autem qui cognominatus ē bar-
nabas ab apostolis: qd̄ est interpreta-
tum filius consolationis: leuites: cy-
prius genere cum haberet agrum ven-
didit eum: et attulit precium et posu-
it ante pedes apostolorum. V

Vir aūt quidā nomine ananias
cū saphira vxore sua vendidit
agrum: ⁊ fraudauit de p̄cio agri ɔscia
vxore sua: et afferens partē quandā:
ad pedes apostoloꝝ posuit. Dixit aūt
petrꝰ ad ananiam. Anania cur tem-
ptauit sathanas cor tuū mentiri te spi-
ritui sancto: ⁊ fraudare de p̄cio agri?
Nōne manens tibi manebat: ⁊ venun-
datū in tua erat potestate? Quare po-
suisti in corde tuo hāc rem? Non es
mentitus hominibꝫ sed deo. Audiens
aūt ananias hec v̄ba: cecidit ⁊ expira-
uit. Et factus ē timor magnus super
omēs qui audierūt. Surgentes autē
iuuenes amouerūt eum: ⁊ efferentes se-
pelierunt. Factū est aūt quasi horarū
triū spaciū: ⁊ vxor ipiꝰ nesciens qḋ
factum fuerat introiuit. Dixit autē ei
petrus. Dic michi: si tanti agrū vendi-
distis. At illa dixit. Etiā tanti. Petrꝰ
aūt ad eā. Quid vtiq; cōuenit vobis
temptare spiritū dn̄i? Ecce pedes eorū
qui sepelierūt virum tuū ad ostium: ⁊
efferent te. Confestim cecidit āte pedes
eiꝰ: ⁊ expirauit. Intrātes aūt iuuenes
inuenerūt illam mortuā: ⁊ extulerunt
et sepelierūt ad virū suū. Et factus est
timor magnus ĩ vniūsa ecclesia: et in
omēs qui audierūt hec. Per manus
aūt apostoloꝝ fiebāt signa et ꝓdigia
multa in plebe. Et erāt vnanimiter o-
mnes in portico salomonis. Ceterorū
aūt nemo audebat coniūgere se illis:
sed magnificabat eos ꝑplus. Magis
autē augebatᷣ credenciū in dn̄o multi-
tudo viroꝝ ac mulierū: ita vt ĩ plateas
eicerent infirmos ⁊ ponerent ĩ lectulis
ac grabatis vt veniente petro saltem
vmbra illius obumbraret quenq; il-
lorū ⁊ liberarentᷣ omēs ab infirmitati-
bus suis. Cōcurrebat aūt ⁊ multitudo

vicinaꝝ ciuitatum ihrl'm: afferentes e-
gros et vexatos a spiritibꝫ immūdis:
qui curabantᷣ omēs. Exurgens autē
princeps sacerdotū ⁊ omēs qui cū illo
erant que est heresis saduceorū repleti
sunt zelo: ⁊ iniecerūt manus ĩ aposto-
los: ⁊ posuerūt eos in custodia publi-
ca. Angelus aūt dn̄i ꝑ noctē aperiens
ianuas carceris ⁊ educens eos dixit.
Ite: ⁊ stantes loquimini ĩ templo ple-
bi omīa verba vite huius. Qui cū au-
dissent intrauerūt diluculo ĩ templū:
et docebāt. Adueniens aūt princeps
sacerdotū ⁊ qui cum eo erāt cōuocaue-
runt conciliū: ⁊ omēs seniores filiorū
israhel: ⁊ miserunt ad carcerem vt ad-
ducerentᷣ. Cum aūt venissent ministri
et aperto carcere nō inuenissent illos:
reuersi nunciauerunt dicentes. Carce-
rem quidē inuenimꝰ clausum cū omī
diligencia: ⁊ custodes stantes ante ia-
nuas: aperiētes aūt neminē intus in-
uenimus. Vt aūt audierūt hos ser-
mones magistratꝰ templi ⁊ principes sa-
cerdotū: ambigebāt de illis quidnam
fieret. Adueniens aūt quidā nūciauit
eis: quia ecce viri quos posuistis ĩ car-
cerem sunt in templo stantes: ⁊ docen-
tes ꝑplm. Tunc abijt magistratꝰ cum
ministris: ⁊ adduxit illos sine vi. Ti-
mebant enī ꝑplm ne lapidarentᷣ. Et cū
adduxissent illos: statuerunt ĩ cōcilio.
Et interrogauit eos princeps sacerdo-
tum dicens. Precipiēdo precipimus
vobis ne doceretis ĩ nomine isto: et
ecce replestis ihrl'm doctrina vr̄a: ⁊ vul-
tis inducere sup̱ nos sanguinē homi-
nis istius. Respōdens aūt petrus et a-
postoli dixerūt. Obedire oportet deo ma-
gis q̄ꝫ hominibꝫ. Deꝰ patrū nr̄oꝝ susci-
tauit ihesū: quē vos interemistis sus-
pendentes in ligno. Hunc principē deꝰ

et saluatorē exaltauit dextera sua ad
dandā penitentiā israhel ⁊ remissionē
peccatoꝝ: ⁊ nos sumus testes hoꝝ ver-
borū: ⁊ spiritus sanctus quē dedit deꝰ
omībus obediētibꝫ sibi. Hec cum au-
dissent dissecabantᷣ: ⁊ cogitabāt inter-
ficere illos. Surgens aūt quidam in
cōcilio phariseus nomine gamaliel
legis doctor honorabilis vniuerse ple-
bi: iussit foras ad breue homines fieri.
Dixitq; ad illos. Viri israhelite atten-
dite vobis sup̱ hominibꝫ istis: quid a-
cturi sitis. Ante hos enī dies extitit theo-
das dicens se esse aliquē: cui consensit
numerus viroꝝ circiter q̄dringentoꝝ:
qui occisus est et omēs qui credebant
ei dissipati sunt: ⁊ redacti ad nichilū.
Post hūc extitit iudas galileus in die-
bus professionis: ⁊ auertit ꝑplm post
se. Et omnes quotq̄t ɔsenserunt ei dis-
persi sunt: ⁊ ipse perijt. Et nūc itaq; di-
co vobis: discedite ab hominibꝫ istis.
et sinite illos. Quoniā si est ex homini-
bus ɔsiliū hoc aut opus: dissoluetur:
si vero ex deo ē nō poteritis dissoluere:
ne forte et deo repugnare videamini.
Cōsenserūt aūt illi: ⁊ ɔuocātes aposto-
los cesis denūciauerunt ne omīno lo-
querentᷣ in nomine ihesu: ⁊ dimiserūt
eos. Et illi quidē ibāt gaudentes a con-
spectu concilij: qm̄ digni habiti sūt pro
nomine ihesu ɔtumeliā pati. Omī aūt
die nō cessabāt ĩ tēplo ⁊ circa domos
docētes: ⁊ euāgelizātes cristū ihm̄. VI
In diebꝫ aūt illis crescente numero di-
scipuloꝝ factū est murmur grecoꝝ ad-
uersus hebreos: eo q꞉ despicerentᷣ in mi-
nisterio quotidiano vidue eoꝝ. Con-
uocantes aūt duodecim multitudinē
discipuloꝝ dixerūt. Nō est equū nos
derelinquere verbū dei: ⁊ ministrare men-
sis. Considerate ergo fratres viros ex

vobis boni testimonij septem plenos
spiritu et sapiētia: quos ɔstituamus
super hoc opus. Nos vero orationi et
ministerio verbi instantes erimus. Et
placuit sermo coram omni multitudi-
ne. Et elegerūt stephanū virū plenum
fide et spiritu sancto: ⁊ philippū ⁊ pro-
corum ⁊ nycanorem et thimonē ⁊ par-
menam ⁊ nicolaū aduenā anthioce-
num. Hos statuerūt ante conspectum
apostolorū: ⁊ orantes imposuerūt eis
manꝰ. Et verbū dn̄i crescebat: ⁊ multipli-
cabatᷣ numerꝰ discipuloꝝ ĩ ihrl'm valde.
Multa etiā turba sacerdotū obediebat
fidei. Stephanus aūt plenꝰ gratia et
fortitudine faciebat prodigia ⁊ signa
magna ĩ ꝑplo. Surrexerūt aūt quidā
de synagoga q̄ appellabatᷣ libertinoꝝ
et cyrenensiū ⁊ alexandrinoꝝ: et eoꝝ q̄
erant a cilicia et asia disputātes cum
stephano: ⁊ nō poterāt resistere sapiētie
et spiritui q̄ loquebatᷣ: ꝓpter qḋ redar-
guerentᷣ ab eo cum omni fiducia. Tūc
summiserūt viros q̄ dicerēt se audisse
eum dicentē verba blasphemie in moy-
sen et deū. Commouerunt itaq; plebē
et seniores ⁊ scribas: ⁊ cōcurrentes ra-
puerunt eū ⁊ adduxerūt ĩ ɔciliū: ⁊ sta-
tuerūt falsos testes q̄ dicerent. Homo
iste nō cessat loqui verba adūsus locū
sanctū ⁊ legem. Audiuimꝰ enī eum di-
centem: qm̄ ihesus nazarenus hic de-
struet locū istum: ⁊ mutabit traditio-
nes: q̄s tradidit nobis moyses. Et in-
tuentes eum omnes qui sedebant in
concilio: viderunt faciem eius tanq̄ꝫ
faciē āgeli. Dixit aūt priceps sacerdo-
tū: si hec ita se haberēt. Qui ait. VII
Viri fratres ⁊ patres audite. Deus
glorie apparuit prī nr̄o abrahe
cum esset ĩ mesopotamia priusq̄ꝫ mo-
raretur ĩ carran: ⁊ dixit ad illū. Exi de

terra tua et de cognatione tua: et veni
in terrā quā monstrauero tibi. Tunc
exijt de terra chaldeoꝝ: ⁊ habitauit in
charran. Et inde postq̄ mortuus ē pa-
ter eius transtulit illū in terrā istam: ī
qua nūc vos habitatis. Et non dedit
illi hereditatē in ea nec passum pedis:
sed repromisit dare illi eam ī possessio-
nem ⁊ semini eiꝰ post ipm̄: cū non ha-
beret filiū. Locutꝰ ē autē deus: quia erit
semen eius accola ī terra aliena: ⁊ ser-
uituti eos subicient ⁊ male tractabunt
eos annis quadringentis: ⁊ gentem
cui seruierint iudicabo ego dicit dn̄s.
Et post hec exibunt: ⁊ deseruient michi
in loco isto. Et dedit illi testamentum
circumcisionis: ⁊ sic genuit ysaac ⁊ cir-
cūcidit eū die octauo: ⁊ ysaac iacob: et
iacob duodecī patriarchas. Et patriar-
che emulātes ioseph vendiderūt ī egi-
ptū: et erat deꝰ cū eo. Et eripuit eū ex o-
mnibꝫ tribulationibꝫ eiꝰ: ⁊ dedit ei graciā
et sapiētiā ī cōspectu pharaonis regis
egiptioꝝ: ⁊ constituit eum ppositum sup
egiptū ⁊ sup omnē domū suā. Venit
autē fames ī vniūsam egiptū ⁊ chana-
an ⁊ tribulatio magna: ⁊ nō inuenie-
bant cibos pr̄es nostri. Cū audisset
autē iacob esse frumentū ī egipto: misit
patres nr̄os primum: ⁊ in scd̄o cognitꝰ
est ioseph a fratribꝫ suis: ⁊ manifesta-
tum ē pharaoni genus eius. Mittens
autē ioseph accersiuit iacob prēm suū:
et omnē cognationē suā ī animabus
septuagintaquinq;. Et descendit iacob
in egiptū: ⁊ defunctꝰ ē ipse ⁊ patres no-
stri. Et translati sunt in sichem: et posi-
ti sunt in sepulcro qd̄ emit abraham
precio argenti a filijs emor filij sichem.
Cū autē appropinqret tempꝰ promissio-
nis quā confessus erat deꝰ abrahe: creuit
ppłus et multiplicatus est in egipto:

quoadusq; surrexit alius rex ī egipto
qui nō sciebat ioseph. Hic circūueniēs
genus nostrū afflixit patres nostros:
ut exponerent infantes suos ne viuifi-
carentur. Eodē tpe natꝰ ē moyses: ⁊ fuit
gratus deo: q̄ nutritꝰ ē tribus mensibꝫ
in domo patris sui. Exposito autē illo
sustulit eū filia pharaonis: ⁊ nutriuit
eum sibi in filiū. Et eruditꝰ est moyses
omī sapiētia egiptioꝝ: ⁊ erat potens ī
verbis ⁊ ī opibꝫ suis. Cū autē imple-
retur ei q̄draginta ānoꝝ tempꝰ: ascen-
dit ī cor eius ut visitaret fratres suos
filios isrl̄. Et cū vidisset quendā iniuri-
am patientē vindicauit illū: ⁊ fecit vlti-
onem ei q̄ iniuriā sustinebat percusso e-
giptio. Existimabat autem intelligere
fratres: quoniā deus per manū ipsius
daret salutē illis. At illi nō intellexerūt.
Sequenti vero die apparuit illis litigā-
tibus: ⁊ reconciliabat eos ī pace dicens.
Viri: fratres estis. Vt quid nocetis al-
terutrū? Qui autē iniuriā faciebat pro-
ximo: repulit eū dicens. Quis te cōsti-
tuit principē ⁊ iudicē sup nos? Num-
qd interficere me tu vis: quēadmodū
interfecisti heri egiptiū? Fugit autē mo-
yses in verbo isto: ⁊ factus ē aduena ī
terra madian: vbi generauit filios du-
os. Et expletis annis quadraginta:
apparuit illi ī deserto mōns syna an-
gelꝰ ī igne flamme rubi. Moyses autē
videns āmiratꝰ ē visum. Et accedente
illo ut cōsideraret: facta ē ad eum vox
dn̄i dicēs. Ego sum deꝰ patrū tuorū:
deus abraham: deꝰ ysaac: ⁊ deꝰ iacob.
Tremefactꝰ autē moyses: non audebat
cōsiderare. Dixit autē illi deꝰ. Solue cal-
ciamentū pedum tuoꝝ. Locus enim in
quo stas terra sancta ē. Videns vidi
afflictionē ppli mei qui ē in egipto: et
gemitū eorū audiui: ⁊ descendi liberare

eos. Et nunc: veni mittā te ī egiptum.
Hūc moysen quē negauerūt dicentes
quis te cōstituit principē ⁊ iudicē: hūc
deus principem ⁊ redēptorem misit cū
manu angeli qui apparuit illi in rubo.
Hic eduxit illos faciens prodigia ⁊ si-
gna ī terra egipti ⁊ in rubro mari: et ī
deserto ānis quadraginta. Hic ē moy-
ses qui dixit filijs isrl̄. Prophetā susci-
tabit vobis deꝰ de fratribꝫ vr̄is: tanq̄
meipm̄ audietis. Hic ē qui fuit ī eccle-
sia in solitudine cū angelo qui loque-
batur ei in mōte syna ⁊ cum patribus
vr̄is: qui accepit verba vite dare nobis.
Cui noluerūt obedire pr̄es nostri: sed
repulerunt ⁊ auersi sunt cordibꝫ suis ī
egiptū: dicentes ad aaron. Fac nobis
deos qui precedāt nos. Moysi enim hu-
ic q̄ eduxit nos de terra egipti: nescimꝰ
quid factum sit ei. Et vitulum fecerūt
in diebus illis: et obtulerunt hosti-
am simulacro: ⁊ letabantur in operi-
bus manuum suaꝝ. Conuertit autē de-
us: ⁊ tradidit eos seruire milicie celi: si-
cut scriptū est in libro pphetarū. Num-
quid victimas aut hostias obtulistis
michi ānis quadraginta in deserto do-
mus isrl̄? Et suscepistis tabernaculū
moloch ⁊ sidus dei vestri rempham: fi-
guras q̄s fecistis adorare eas: ⁊ transfe-
ram vos trās babilonē. Tabernaculū
testimonij fuit cū pr̄ibus nostris in de-
serto sicut disposuit illis deꝰ loquens
ad moysen: ut faceret illud scd̄m for-
mam quā viderat. Quod ⁊ induxerūt
suscipiētes patres nostri cū ihesu in pos-
sessionē gentiū: quas expulit deꝰ a fa-
cie patrū nostroꝝ usq; in diebꝫ dauid.
Qui inuenit graciā ante deū: ⁊ petijt
ut inueniret tabernaclm̄ deo iacob. Sa-
lomon autē edificauit illi domū. Sed
non excelsꝰ ī manufactis habitat: sicut

per pphetā dicit. Celum michi sedes
est: terra autē scabellū pedum meorum.
Quā domū edificabitis michi dicit do-
minꝰ: aut quis locꝰ requietionis mee
est? Nōne manꝰ mea fecit hec omīa?
Dura ceruice ⁊ incircumcisi cordibus
et auribus: vos semper spiritui sancto
restitistis: sicut pr̄es vestri ⁊ vos. Quē
prophetaꝝ non sunt psecuti patres ve-
stri? Et occiderūt eos q̄ pnūciabant de
aduētu iusti: cuiꝰ vos nūc proditores
et homicide fuistis: qui accepistis legē
in dispositione āgeloꝝ et non custodi-
stis. Audientes autē hec dissecabātur
cordibus suis: ⁊ stridebant dētibus in
eum. Cū autē esset plenꝰ spiritu sancto:
intendēs in celū vidit gloriā dei ⁊ ihe-
sum stantem a dextris dei. Et ait. Ecce
video celos apertos: ⁊ filium hominis
stantē a dextris virtutis dei. Exclamā-
tes autē voce magna continuerūt aures
suas: ⁊ impetū fecerūt vnanimiter ī eū.
Et eiciētes eū extra ciuitatē lapidabāt:
et testes deposuerūt vestimenta sua se-
cus pedes adolescentis: q̄ vocabatur sau-
lus. Et lapidabāt stephanū inuocan-
tem ⁊ dicentē. Dn̄e ihesu suscipe spiritū
meū. Positꝰ autē genibus: clamauit
voce magna dicēs. Dn̄e: ne statuas
illis hoc peccm̄. Et cū hoc dixisset: obdor-
miuit.

VIII

Paulꝰ autē erat consen-
tiens neci eiꝰ. Facta ē autē in illa
die psecutio magna in ecclesia q̄ erat
iherosolimis: ⁊ omēs dispersi sūt per re-
giones iudee ⁊ samarie preter apłos.
Curauerūt autē stephanū viri timora-
ti: ⁊ fecerunt planctū magnū sup eum.
Saulus autē deuastabat ecclesiā: p do-
mos intrans ⁊ trahēs viros ac muli-
eres: tradebat ī custodiā. Igit q̄ disper-
si erant pertransibāt euāgelizātes vbū
dei. Philippꝰ autē descendēs in ciuitatē

samarie p̄dicabat illis cristū. Intende-
bant autē turbe hiis que a philippo
dicebantur unanimiter audiētes: ⁊ vi-
dentes signa q̄ faciebat. Multi enī eoꝝ
qui habebāt spirit⁹ immūdos: clamā-
tes voce magna exiebāt. Multi autem
paralitici ⁊ claudi curati sūt. Factū est
ergo gaudiū magnum ī illa civitate.
Vir aūt quidā nomine symon q̄ āte
fuerat ī civitate magus seducēs gentē
samarie dicens se esse aliquē magnū:
cui auscultabāt oēs a minimo usq;
ad maximū dicentes: hic ē virtus dei
que vocatur magna. Attendebāt aūt
eum: ꝓpter q̄ multo tēpore magicis
suis dementasset eos. Cū vero credidis-
sent philippo euāgelizāti de regno dei:
in nomine ihesu cristi baptizabātur vi-
ri ac mulieres. Tunc symon ⁊ ipse credi-
dit: et cum baptizatus esset adherebat
philippo. Vidēs etiam signa ⁊ virtu-
tes maximas fieri: stupens ammiraba-
tur. Cū aūt audissent apostoli q̄ erāt
in iherosolimis q̄a recepisset samaria
verbū dei: miserūt ad eos petrū ⁊ iohan-
nem. Qui cū venissent oraverunt pro
ipsis: ut acciperēt spiritū sanctū. Nōdū
enī in quenq; illoꝝ supvenerat: sed ba-
ptizati tantū erāt ī nomine dñi ihesu.
Tunc imponebāt man⁹ super illos: et
accipiebant spiritū sanctū. Cū vidisset
autē symon q̄a per impositionē man⁹
apostoloꝝ daretur spirit⁹ sanct⁹: obtu-
lit eis pecuniam dicens. Date ⁊ michi
hanc potestatem: ut cuicūq; imposuero
manus accipiat spiritū sanctū. Petr⁹
aūt dixit ad eum. Pecunia tua tecum
sit ī pdicionē: qm̄ donū dei existimasti
pecunia possideri. Nō est enī tibi pars
neq; sors in sermone isto. Cor enī tuū
non ē rectum coram deo. Penitēciā
itaq; age ab hac nequicia tua: ⁊ roga
deū si forte remittatur tibi hec cogitatio
cordis tui. In felle enī amaritudinis
⁊ obligatione iniquitatis video te esse.
Respondens aūt symon dixit. Preca-
mini vos pro me ad dñm: ut nichil
veniat sup me horū q̄ dixistis. Et illi
quidem testificati ⁊ locuti verbū dñi re-
dibant iherosolimā: ⁊ multis regio-
nib; samaritanoꝝ euāgelizabāt. An-
gelus aūt dñi locut⁹ ē ad philippum
dicēs. Surge: ⁊ vade ɔtra meridianū
ad viā q̄ descendit ab ihrlm in gazā:
hec ē deserta. Et surgens abiit. Et ecce
vir ethiops eunuchus potēs candacis
regine ethiopū: qui erat sup oēs ga-
zas ei⁹ venerat adorare in iherusalem:
et revertebatur sedēs supra currū suum
legensq; ysaiam ꝓphetam. Dixit autē
spiritus philippo. Accede: ⁊ adiunge
te ad currū istū. Accurrēs aūt philip-
pus: audivit eū legentē ysaiā prophe-
tam et dixit. Putasne intelligis que
legis? Qui ait. Et quomodo possum:
si nō aliquis ostenderit michi? Roga-
vitq; philippū ut ascenderet: et sederet
secum. Loc⁹ aūt scripture quā legebat
erat hic. Tanq; ovis ad occisionē du-
ctus est: ⁊ sicut agnus corā tondēte se
sine voce: sic nō aperuit os suū. In hu-
militate iudiciū ei⁹ sublatū est. Gene-
rationē ei⁹ quis enarrabit? Quoniā
tolletur de terra vita ei⁹. Respōdens autē
eunuchus philippo dixit. Obsecro te:
de quo propheta dicit hoc? De se an de
alio aliquo? Aperiens aūt philipp⁹
os suū: et incipiens a scriptura ista:
euāgelizavit illi ihesum. Et dū irent p
viam: venerunt ad quandā aquā. Et
ait eunuchus. Ecce aqua. Quis pro-
hibet me baptizari? Dixit aūt philipp⁹.
Si credis ex toto corde licet. Et respon-
dens ait. Credo filiū dei esse ihesum

cristū. Et iussit stare currum. Et descen-
derunt uterq; in aquā philippus ⁊ eu-
nuchus: ⁊ baptizavit eū. Cū aūt ascen-
disset de aqua spirit⁹ dñi rapuit phi-
lippum: ⁊ ampli⁹ nō vidit eū eunuch⁹.
Ibat aūt p viam suā gaudens. Phi-
lippus aūt inventus ē in azoto: ⁊ per-
transiens evangelizabat civitatibus
cūctis donec veniret cesaream. IX

Saulus autē adhuc spirans mi-
narum ⁊ cedis ī discipulos dñi
accessit ad principē sacerdotū: et petiit
ab eo epistolas ī damascū ad synago-
gas: ut si quos invenisset huius vie
viros ac mulieres: vinctos pduceret ī
ihrlm. Et cū iter faceret: ɔtigit ut ap-
propinquaret damasco. Et subito cir-
cumfulsit eum lux de celo: ⁊ cadens in
terrā audivit vocē dicentē sibi. Saule
saule: quid me psequeris? Qui dixit.
Quis es dñe? Et ille. Ego sū ihesus:
quē tu psequeris. Durū est tibi contra
stimulū calcitrare. Et tremēs ac stupēs
dixit. Dñe: quid me vis facere? Et do-
minus ad eū. Surge ⁊ ingredere civi-
tatē: ⁊ ibi dicetur tibi qd te oporteat
facere. Viri autē illi q̄ comitabantur
cū eo stabāt stupefacti: audiētes quidē
vocem: neminē aūt videntes. Surrexit
aūt saulus de terra: apertisq; oculis ni-
chil videbat. Ad manus aūt illū tra-
hentes: introduxerūt damascū. Et erat
ibi tribus dieb; nō videns: ⁊ nō man-
ducavit neq; bibit. Erat aūt quidam
discipulus damasci nomine ananias.
Et dixit ad illū in visu dñs. Anania.
At ille ait. Ecce ego dñe. Et dominus
ad eum. Surge ⁊ vade in vicū qui vo-
catur rectus: ⁊ quere in domo iude sau-
lum nomine tharsensem. Ecce enim o-
rat. Et vidit virū ananiā nomine in-
troeuntem: ⁊ imponentē sibi manus
ut visum recipiat. Respōdit aūt ana-
nias. Dñe audivi a multis de viro hoc:
quāta mala fecerit sanctis tuis in ihe-
rusalē. Et hic habet potestatē a princi-
pib; sacerdotū: alligandi omnes qui
invocāt nomen tuū. Dixit aūt ad eū
dñs. Vade: quoniā vas electionis est
michi iste: ut portet nomen meū corā
gentib; et regib; ⁊ filiis israhel. Ego
enī ostendā illi: quāta oporteat eū pro
nomine meo pati. Et abiit ananias
et introivit in domū: ⁊ imponens ei
man⁹ dixit. Saule frater: dñs misit
me ihesus: q̄ apparuit tibi in via qua
veniebas: ut videas ⁊ implearis spiri-
tu sancto. Et ɔfestim ceciderūt ab ocu-
lis ei⁹ tanq; squame: ⁊ visum recepit.
Et surgens baptizat⁹ est: ⁊ cū accepis-
set cibum ɔfortatus ē. Fuit autē cū di-
scipulis q̄ erāt damasci p dies aliquot.
Et ɔtinuo ingressus ī synagogas pre-
dicabat ihesum: qm̄ hic ē fili⁹ dei. Stu-
pebant aūt oēs qui eū audiebant: ⁊
dicebāt. Nōne hic est q̄ expugnabat ī
ihrlm eos q̄ invocabāt nomen istud?
Et huc ad hoc venit: ut vinctos illos
duceret ad principes sacerdotum. Sau-
lus aūt multo magis ɔvalescebat ⁊ ɔ-
fundebat iudeos q̄ habitabāt damasci:
affirmans qm̄ hic est cristus. Cū aūt
implerentur dies multi: ɔsilium fece-
rūt ī unū iudei ut eū interficerent. No-
te aūt facte sunt saulo insidie eoꝝ. Cu-
stodiebāt aūt ⁊ portas die ac nocte: ut
eū interficerēt. Accipiētes aūt discipuli
eius nocte per murū dimiserunt eum:
summittētes ī sporta. Cum aūt venis-
set in ihrlm temptabat se iūgere disci-
pulis: ⁊ oēs timebāt eū: nō credētes
q̄ esset discipulus. Barnabas aūt ap-
prehensum illū duxit ad apostolos: ⁊ nar-
ravit illis quomodo in via vidisset

dñm et q̄ꝛ locutꝰ est ei: ⁊ quomodo in
damasco fiducialiter egerit ī nomine
ihesu. Et erat cū illis intrans et exiens
in ihrlm: fiducialiter agens ī nomine
dñi. Loquebat̄ quoqꝫ gentibꝫ ⁊ dispu-
tabat cū grecis: illi aūt querebant occi-
dere eum. Quod cum cognouissent
fratres deduxerūt eum cesaream: et di-
miserūt tharsum. Ecclesia quidem per
totam iudeā et galileā et samariā ha-
bebat pacem: ⁊ edificabat̄ ambulans
in timore dñi: et cōsolatōne sancti spi-
ritus replebat̄. Factum ē aūt petrū dū
pertransiret vniūsos: deuenire ad sanctos
qui habitabāt lidde. Inuenit autē ibi
hominē quendā nomine eneā: ab ānis
octo iacentē in grabbato: qui erat pa-
raliticus. Et ait illi petrus. Enea: sanet
te dñs ihesus cristus. Surge: ⁊ sterne
tibi. Et cōtinuo surrexit. Et viderūt illū
oēs qui habitabāt lidde ⁊ sarone: q̄
cōuersi sunt ad dñm. In ioppe aūt fuit
quedā discipula nomine thabita: que
interpretata dicit̄ dorcas. Hec erat ple-
na operibus bonis ⁊ elemosinis quas
faciebat. Factū est aūt in diebus illis:
ut infirmata moreret̄. Quā cū lauis-
sent: posuerūt eam in cenaculo. Cum
aūt prope esset lidda ab ioppe: discipli
audiētes quia petrꝰ esset in ea duos vi-
ros miserunt ad eū: rogātes: ne pigri-
teris venire usqꝫ ad nos. Exsurgens
aūt petrꝰ: venit cū illis. Et cū aduenis-
set duxerunt illū in cenaculum: ⁊ circūste-
terūt illū oēs vidue flentes: et osten-
dētes ei tunicas et vestes quas faciebat
illis dorcas. Eiectis aūt oībꝫ foras:
petrus ponēs genua orauit: ⁊ cōuersus
ad corpus dixit. Thabita surge. At il-
la aperuit oculos: ⁊ viso petro resedit.
Dans aūt illi manū erexit eā: et cum
vocasset sanctos ⁊ viduas assignauit

eam viuam. Notum autem factum
est per vniuersam ioppen: ⁊ crediderunt
multi in domino. Factum est aūt ut
dies multos moraretur in ioppe apud
symonem quendam coriarium.

Vir aūt quidam erat ī cesarea no-
mine cornelius centurio cohor-
tis que dicit̄ ytalica: religiosus ac ti-
mens deum cum omni domo sua: fa-
ciens elemosinas multas plebi: et de-
precans deū semp. Is vidit ī visu ma-
nifeste quasi ī hora nona diei angelū
dei introeuntē ad se: ⁊ dicentē sibi. Cor-
neli. At ille intuēs eū: timore correptꝰ
dixit. Quis es domine? Dixit aūt illi.
Orationes tue ⁊ elemosine tue ascen-
derunt in memoriā in conspectu dñi.
Et nūc mitte viros ī ioppen: ⁊ accersi
symonē quendā qui cognominat̄ pe-
trus. Hic hospitat̄ apud symonē quen-
dam coriariū: cuius ē domꝰ iuxta ma-
re. Hic dicet tibi: quid te oporteat face-
re. Et cū discessisset angelus q̄ loque-
batur illi: vocauit duos domesticos
suos ⁊ militem timentē dñm ex hijs q̄
illi parebāt. Quibꝫ cū narrasset oīa:
misit illos in ioppen. Postera autem
die iter illis facientibꝫ ⁊ appropinquan-
tibus ciuitati: ascendit petrus ī superio-
ra ut oraret circa horā sextam. Et cū
esuriret voluit gustare: parantibꝫ autē
illis cecidit super eum mentis excessus.
Et vidit celum apertū: ⁊ descendēs vas
quoddā velut lintheū magnū quatu-
or initijs summitti de celo in terrā: in
quo erāt oīa q̄drupedia ⁊ serpētia ter-
re: ⁊ volatilia celi. Et facta ē vox ad eū.
Surge petre: occide ⁊ manduca. Ait
aūt petrꝰ. Absit dñe: quia nunq̄ mā-
ducaui oē cōmune et immūdū. Et
vox iterū secūdo ad eū. Que deꝰ purifica-
uit: tu cōmune ne dixeris. Hoc autem

factū est per ter. Et statim receptum est
vas in celū. Et dū intra se hesitaret pe-
trus quidnā esset visio quā vidisset:
ecce viri q̄ missi erant a cornelio inqui-
rentes domū symonis: astiterūt ad ia-
nuam. Et cū vocassent: interrogabāt
si symon q̄ cognominat̄ petrꝰ illic ha-
beret hospitiū. Petro autē cogitante
de visione: dixit spiritus ei. Ecce viri
tres querūt te. Surge itaqꝫ ⁊ descende:
et vade cū eis nichil dubitans: quia
ego misi illos. Descendēs autē petrus
ad viros dixit. Ecce ego sū quē queri-
tis. Que causa est, propter quā venistis?
Qui dixerunt. Cornelius centurio vir
iustus ⁊ timens deū et testimoniū ha-
bens ab vniūsa gente iudeoꝝ: respon-
sum accepit ab āgelo sancto accersiri
te in domū suam: ⁊ audire verba abs
te. Introducēs ergo eos recepit hospi-
cio. Sequenti aūt die surgens: profectꝰ
est cū illis: ⁊ quidā ex fratribꝫ ab iop-
pe comitati sunt cū eo. Altera aūt die
introiuit cesaream: corneliꝰ vero expe-
ctabat illos: cōuocatis cognatis suis
et necessarijs amicis. Et factum ē cum
introisset petrus: obuius venit ei corne-
lius: et procidēs ad pedes eiꝰ adorauit.
Petrus vero eleuauit eū dicens. Sur-
ge: ⁊ ego ipse homo sum. Et loquens
cum illo intrauit: ⁊ inuenit multos q̄
cōuenerāt: dixitqꝫ ad illos. Vos scitis
quomodo abominatū sit viro iudeo
cōiungi aut accedere ad alienigenam.
Sed michi ostendit deꝰ neminē com-
munē aut immūdū dicere hominem:
propter qd̄ sine dubitatione veni ac-
cersitus. Interrogo ergo: quā ob causā
accersistis me. Et cornelius ait. A nudi-
usquartana die usqꝫ ad hanc horam
orans eram hora nona ī domo mea:
et ecce vir stetit ante me ī veste cādida:

et ait. Corneli exaudita est oratō tua:
et elemosine tue cōmemorate sunt ī cō-
spectu dei: mitte ergo ī ioppen ⁊ accersi sy-
monē q̄ cognominat̄ petrꝰ: hic hospi-
tatur ī domo symonis coriarij iuxta
mare. Cōfestim ergo misi ad te: ⁊ tu be-
nefecisti veniendo. Nunc ergo omnes
nos in cōspectu tuo assumus: audire
oīa quecūqꝫ tibi p̄cepta sunt a dño.
Aperiens aūt petrus os suū dixit. In
veritate comperi q̄a non ē personarum
acceptor deꝰ: sed in omni gente q̄ timet
eum ⁊ operatur iusticiā: acceptus ē illi.
Verbū misit deus filijs isrl': annūciās
pacem p ihesum cristū: hic ē omniū do-
minus. Vos scitis quod factū ē verbū
per vniūsam iudeā. Incipiēs enī a ga-
lilea post baptismū qd̄ p̄dicauit iohan-
nes ihesum a nazareth quomodo vn-
xit eum deus spiritu sancto ⁊ virtute:
qui pertransijt benefaciendo ⁊ sanando
oēs oppressos a dyabolo: quoniā
deus erat cū illo. Et nos testes sumus
omniū que fecit in regione iudeorū et
ihrlm: quē occiderūt suspendētes in li-
gno. Hūc deus suscitauit tercia die et
dedit eum manifestū fieri: nō omni po-
pulo sed testibꝫ p̄ordinatis a deo: no-
bis q̄ manducauimꝰ ⁊ bibimꝰ cum il-
lo postq̄ resurrexit a mortuis. Et pre-
cepit nobis p̄dicare pplo ⁊ testificari:
quia ipē ē qui cōstitutus ē a deo iudex
viuorū ⁊ mortuoꝝ. Huic oēs prophe-
te testimoniū phibent remissionē pec-
catorum accipere p nomen eiꝰ: omnes
qui credūt in eū. Adhuc loquēte petro
verba hec: cecidit spiritꝰ sanctus super
omnes qui audiebāt verbū. Et obstu-
puerūt ex circūcisione fideles q̄ venerāt
cum petro: quia ⁊ ī nationes gratia
spiritꝰ sancti effusa ē. Audiebant eī
illos loquētes linguis: ⁊ magnificātes

deum. Tūc respōdit petrus. Nunquid
aquā quis prohibere potest ut nō ba-
ptizent̄ hij q̄ spiritū sanctū acceperūt
sicut ⁊ nos? Et iussit eos baptizari in
nōie dn̄i ihesu cristi. Tūc rogauerunt
eū: ut maneret apud eos aliq̄t diebus.
xj
Audierūt aūt apl̄i ⁊ fratres q̄
erant in iudea: qm̄ ⁊ gentes rece-
perunt verbū dei. Cū aūt ascendisset
petrus ierosolimā: disceptabāt aduer-
sus illū q̄ erāt ex circumcisione dicētes.
Quare introisti ad viros p̄puciū ha-
bentes: ⁊ mādūcasti cū illis? Incipiēs
aūt petrus: exponebat illis ordinē di-
cens. Ego eram ī ciuitate ioppe orās:
et vidi in excessu mētis mee visionē: de-
scendens vas quoddā velut linteum
magnū quatuor inicijs summitti de
celo: ⁊ venit usq; ad me. In qd̄ intuēs
considerabā: ⁊ vidi quadrupedia terre
et bestias ⁊ reptilia ⁊ volatilia celi. Au-
diui aūt et vocē dicentē michi. Surge
petre occide ⁊ manduca. Dixi autem.
Nequaq̄ dn̄e: q̄a cōmune aut immū-
dum nunq̄ introiuit ī os meū. Rn̄dit
aūt vox scd̄o de celo. Que deus mūda-
uit: tu ne cōmune dixeris. Hoc autē fa-
ctum est p ter: ⁊ recepta sunt oīa rursū
in celū. Et ecce viri tres cōfestim astite-
runt in domo in qua eram: missi a ce-
sarea ad me. Dixit aūt spiritus michi:
ut irem cū illis nichil hesitans. Vene-
runt aūt mecum ⁊ sex fratres isti: ⁊ in-
gressi sumus ī domū viri. Narrauit
autem nobis quomodo vidisset āge-
lum ī domo sua stantem: ⁊ dicentē sibi.
Mitte ī ioppen ⁊ accersi symonem q̄ co-
gnominat̄ petrus: q̄ loquet̄ tibi verba
in quib; saluus eris tu ⁊ uniūsa domus
tua. Cū aūt cepissem loqui: cecidit spi-
ritus sanctus sup eos: sicut ⁊ in nos i
inicio. Recordatus sū aūt verbi dn̄i: sicut
dicebat. Iohannes quidē baptizauit
aqua: vos aūt baptizabimini spiritu
sancto. Si ergo eandē gratiā dedit illi
deus sicut ⁊ nobis q̄ credidimus ī dn̄m
ihesum cristū: ego q̄s erā q̄ possem pro-
hibere deū? His auditis tacuerunt: et
glorificauerūt deum dicentes. Ergo ⁊
gentib; penitentiā dedit deus ad vitā. Et
illi quidē q̄ dispsi fuerāt a tribulatōne
que facta fuerat sub stephano pambu-
lauerunt usq; fenicem ⁊ cyprū ⁊ antio-
chiam: nemini loquētes verbū nisi so-
lis iudeis. Erāt aūt quidā ex eis viri cy-
prij ⁊ cyrenei q̄ cū introissent antiochi-
am loquebātur ⁊ ad grecos: annunci-
antes dn̄m ihesum. Et erat manus dn̄i
cum eis: multusq; numerus credentiū cō-
uersus ē ad dn̄m. Peruenit aūt sermo
ad aures ecclesie q̄ erat iherosolimis
sup istis: ⁊ miserūt barnaban usq; ad
antiochiā. Qui cū puenisset ⁊ vidisset
gratiā dei gauisus est: ⁊ hortabatur o-
mnes in p̄posito cordis pmanere in do-
mino: quia erat vir bonus et plenus
spiritu sancto et fide: ⁊ apposita ē mul-
ta turba dn̄o. Profectus ē aūt tharsum
ut quereret saulū: quē cū inuenisset pro-
duxit āntiochiā. Et annū totū cōuersati
sunt ibi ī ecclia: ⁊ docuerūt turbā multā:
ita ut cognominarent̄ primū antio-
chie discipuli cristiani. In his aūt di-
ebus supuenerūt ab iherosolimis p̄phe-
te antiochiā: ⁊ surgēs unus ex eis no-
mine agabus significabat per spiritū fa-
mem magnā futurā ī uniūso orbe ter-
rarum: q̄ facta ē sub claudio. Discipli
aūt pro ut q̄s habebat p̄posuerunt in
ministeriū mittere habitantibus in iu-
dea fratrib;: qd̄ ⁊ fecerūt mittentes ad
seniores p manus barnabe ⁊ sauli. xij
Eodem autem tp̄e misit herodes rex
manus: ut affligeret quosdam
de ecclesia. Occidit aūt iacobū fratrem
iohānis gladio: vidēs aūt q̄a placeret
iudeis apposuit apph̄endere et petrum.
Erāt aūt dies azimoꝝ. Quē cū appre-
hendisset misit in carcerem: tradensq;
quatuor quaternionib; militū ad cu-
stodiendū eum: volens post pascha
producere eū ppl̄o. Et petrus quidē serua-
batur in carcere: oratio aūt fiebat sine
intermissione ab ecclesia ad deū pro
eo. Cū aūt producturus eū esset herodes:
in ip̄a nocte erat petrus dormiens inter
duos milites vinctus cathenis duab;:
et custodes ante ostium custodiebant
carcerem. Et ecce āgelus dn̄i astitit: ⁊
lumē refulsit ī habitaculo: pcussoq; la-
tere petri excitauit eū dicens. Surge ve-
lociter. Et ceciderūt cathene de manib;
eius. Dixit aūt āgelus ad eū. Precin-
gere: et calcia te caligas tuas. Et fecit
sic. Et dixit illi. Circunda tibi vestimen-
tum tuū: ⁊ sequere me. Et exiens seque-
batur eū: ⁊ nesciebat quia verū est quod
fiebat p angelū. Existimabat aūt se vi-
sum videre. Transeūtes aūt primā ⁊ se-
cundā custodiā venerūt ad portā fer-
ream q̄ ducit ad ciuitatē: que ultro a-
perta ē eis. Et exeūtes processerūt vicū
unū: ⁊ continuo discessit angelus ab
eo. Et petrus ad se reuersus dixit. Nūc
scio vere quia misit dn̄s angelū suū: ⁊
eripuit me de manu herodis et de o-
mni expectatione plebis iudeoꝝ. Con-
sideransq; venit ad domū marie mr̄is
iohannis q̄ cognominatus ē marcus:
ubi erāt multi cōgregati ⁊ orātes. Pul-
sante aūt eo ad ostium ianue proces-
sit puella ad videndum nomine rode.
Et ut cognouit vocē petri pre gaudio
nō aperuit ianuā: sed introcurrēs nūci-
auit stare petrum āte ianuā. At illi di-
xerunt ad eam. Insanis. Illa autem
affirmabat sic se habere. Illi aūt dice-
bant. Angelus eius ē. Petrus aūt perseue-
rabat pulsans. Cū aūt aperuissent o-
stium: viderunt eū ⁊ obstupuerūt. An-
nuens aūt eis manu ut tacerent: nar-
rauit quomodo dn̄s eduxisset eum de
carcere. Dixitq;. Nūciate iacobo et fra-
trib; hec. Et egressus abijt ī aliū locū.
Facta aūt die erat nō parua turbatio
inter milites: quidnā factū esset de pe-
tro. Herodes aūt cū requisisset eū ⁊ nō
inuenisset: inquisitione facta de custo-
dibus iussit eos duci: descendensq; a iu-
dea in cesareā: ibi cōmoratus est. Erat
aūt iratus tyrijs ⁊ sydonijs. At illi u-
nanimes venerūt ad eū: ⁊ psuaso bla-
sto qui erat sup cubiculū regis postula-
bant pacem: eo q̄ alerentur regiones e-
orum ab illo. Statuto aūt die herodes
vestitus veste regia sedit p tribunali:
et cōcionabatur ad eos. Populus aūt
acclamabat dei voces: ⁊ nō hominis.
Confestim aūt pcussit eū angelus dn̄i
eo q̄ nō dedisset honorem deo: ⁊ cōsum-
ptus a vermibus expirauit. Verbū
aūt dn̄i crescebat ⁊ multiplicabat̄. Bar-
nabas aūt ⁊ saulus reuersi sunt ab ihe-
rosolimis expleto ministerio: assūpto
iohāne q̄ cognoīatus est marcus. xiij
Erant aūt in ecclesia q̄ erat antio-
chie prophete ⁊ doctores: ī q̄bus
barnabas ⁊ symon q̄ vocabat̄ niger
et lucius cyrenensis ⁊ manahen q̄ erat
herodis tetrarche collactaneus: ⁊ saulus.
Ministrātibus aūt illis dn̄o ⁊ ieiunā-
tibus: dixit illis spiritus sanctus. Segre-
gate michi saulū ⁊ barnabā in opus
ad qd̄ assumpsi eos. Tūc ieiunantes
et orantes imponentesq; eis manus:
dimiserūt illos. Et ipi quidem missi a
spiritu sancto abierūt seleuciā: et inde
nauigauerūt cyprū. Et cum venissent

salaminā: pdicabāt verbū dei in syna
gogis iudeoꝝ. Habebant aūt ⁊ iohan-
nem ī ministerio. Et cū pambulassent
uniūsam insulā usq; paphum: inue-
nerūt quendā virum magum pseudo
prophetā iudeū cui nomē erat bariehu:
q̄ erat cū procōsule sergio paulo viro
prudente. Hic accersitis barnaba ⁊ pau-
lo: desiderabat audire verbū dei. Resi-
stebat aūt illis elymas magus: sic eni
interpretatur nomen eiꝰ: querens auerte-
re proconsulem a fide. Saulus aūt q̄
et paulus: repletꝰ spiritu sācto intuēs
in eū dixit. O plene omī dolo et omī
fallacia fili dyaboli · inimice oīs iusti-
cie: non desinis subuertere vias dn̄i re-
ctas? Et nūc ecce manus dn̄i sup te: ⁊
eris cecus non vidēs solē usq; ad tem-
pus. Et ɔfestim cecidit ī eū caligo et te-
nebre: ⁊ circuiens querebat q̄ ei manū
daret. Tūc procōsul cū vidisset factum
credidit: ammirans sup doctrina dn̄i.
Et cū a papho nauigassent paulus et
qui cū eo erāt: venerūt pergen pamphi-
lie. Iohānes aūt discedēs ab eis · reuer-
sus ē iherosolimā. Illi vero ptranseun-
tes pergen venerūt antiochiā ⁊ psidie:
et ingressi synagogam die sabbatorū
sederūt. Post lectionē aūt legis et pro-
phetarū: miserūt principes synagoge
ad eos dicentes. Viri fratres: si quis
est in vobis sermo exhortationis ad
plebem dicite. Surgēs aūt paulus · et
manu silenciū indicens ait. Viri isra-
helite ⁊ qui timetis deū audite. Deus
plebis isrl' elegit prēs nr̄os et plebē ex-
altauit cū essent incole ī terra egipti: et
ī brachio excelso eduxit eos ex ea: et per
quadragita ānoꝝ tempꝰ mores eorū
sustinuit ī deserto. Et destruēs gentes
septē in terra chanaan sorte distribuit
eis terrā eoꝝ quasi post quadrigentos

et quinquagita annos: ⁊ post hec de-
dit iudices usq; ad samuel ꝓphetam.
Et exinde postulauerūt regē: ⁊ dedit il-
lis saul filium cis · virū de tribu benia-
min · ānis quadragita. Et amoto il-
lo suscitauit illis dauid regem: cui testi-
moniū phibens dixit. Inueni dauid
filiū iesse virū scd̄m cor meū: qui faciet
om̄es volūtates meas. Huiꝰ deus ex
semine scd̄m promissionē eduxit isrl'
saluatorē ihesum: pdicante iohanne
ante faciē aduētus eiꝰ baptismū peni-
tentie om̄i ꝓplo isrl'. Cū impleret autē
cursum suū dicebat. Quem me arbi-
tramini esse nō sū ego: sed ecce venit post
me: cuiꝰ non sū dignus calciamenta
pedū soluere. Viri frēs · filij generis a-
braham ⁊ q̄ in vobis timent deū: vo-
bis verbum salutis huius missum est.
Qui eni habitabāt ihrl'm ⁊ principes
eius hūc ignorātes ⁊ voces ꝓphetarū
que p om̄e sabbatū legunt̄: iudicantes
impleuerunt. Et nullā causā mortis
inuenientes ī eo: petierunt a pilato ut in-
terficerent eū. Cumq; ɔsummassent oīa
que de eo scripta erant: deponentes eū
de ligno posuerunt eū in monumēto.
Deus aūt suscitauit eū a mortuis ter-
tia die: q̄ visus est p dies m̄ltos hijs q̄
simul ascenderāt cū eo de galilea ī ihe-
rusalē: qui usq; nūc sunt testes eiꝰ ad
plebē. Et nos vobis ānūciamꝰ eam
q̄ ad prēs nr̄os repromissio facta est:
qm̄ hanc deus adimpleuit filijs vestris
resuscitās ihesum sicut ⁊ in psalmo se-
cundo scriptū est. Filius meꝰ es tu: ego
hodie genui te. Quod aūt suscitauit
eum a mortuis amplius iam non re-
uersurum in corruptionem: ita dixit.
Quia dabo vobis sancta dauid fide-
lia. Ideoq; ⁊ alias dicit. Non dabis
sāctū tuū videre corruptionē. Dauid

eni ī sua generatione cū āministrasset
voluntati dei: dormiuit et appositus ē
ad prēs suos: et vidit corruptionem.
Quē vero deus suscitauit nō vidit cor-
ruptionē. Notū igit̄ sit vobis viri fra-
tres: quia p hunc vobis remissio pec-
catoꝝ annūciatur ab omnibus: q̄bus
nō potuistis in lege moysi iustificari.
In hoc om̄is qui credit iustificat̄. Vide-
te ergo ne superueniat vobis qd̄ dictū ē
in prophetis. Videte cōtemptores et
āmiramini ⁊ dispdimini: q̄a opus o-
peror ego ī diebus vr̄is: opus qd̄ nō
creditis si q̄s enarrauerit vobis. Exeū-
tibus aūt illis: rogabāt ut sequēti sab-
bato loquerent̄ sibi verba hec. Cumq;
dimissa esset synagoga · secuti sūt mul-
ti iudeoꝝ et colentiū deū aduenaꝝ pau-
lum et barnabam: q̄ loquētes suadebāt
eis ut pmanerēt ī gratia dei. Sequēti
vero sabbato pene uniūsa ciuitas con-
uenit · audire verbū dei. Vidētes autē
turbas iudei repleti sunt zelo: ⁊ contra-
dicebāt hijs que a paulo dicebant̄ blas-
phemantes. Tūc cōstanter paulus et
barnabas dixerūt. Vobis oportebat
primū loqui verbū dei: sed quoniā re-
pellitis illud ⁊ indignos vos iudica-
stis eterne vite: ecce conuertim̄ ad gen-
tes. Sic enim nobis precepit dominꝰ.
Posui te in lucē gentiū ut sis in salu-
tem usq; ad extremū terre. Audientes
aūt gentes gauise sūt: ⁊ glorificabāt
verbū domini: ⁊ crediderūt quotq̄t erāt
preordinati ad vitā eternā. Dissemi-
nabatur aūt verbum dn̄i p uniūsam
regionē. Iudei aūt ɔcitauerunt mulie-
res religiosas ⁊ honestas et p̄mos ci-
uitatis: ⁊ excitauerūt psecutionē ī pau-
lum ⁊ barnabam: ⁊ eiecerunt eos de fi-
nibus suis. At illi excusso puluere pe-
dum ī eos venerūt yconiū. Discipli q̄q;

replebantur gaudio et spiritu sancto.

XIIII

Factū ē aūt ī yconio ut si-
mul introirent synagogam iu-
deorū ⁊ loquerent̄: ita ut crederet iude-
orū ⁊ grecorū copiosa m̄titudo. Qui
vero increduli fuerunt iudei: suscitaue-
runt et ad iracundiā cōcitauerunt a-
nimas gentiū aduersus fratres. Mul-
to igit̄ tēpore demorati sūt fiducialit̄
agentes in dn̄o: testimoniū phibente
verbo gratie sue: dante signa ⁊ prodi-
gia fieri p manus eoꝝ. Diuisa ē autē
multitudo ciuitatis: ⁊ quidā quidem
erant cū iudeis: quidā vero cum apl'is.
Cum aūt factꝰ esset impetus gentiliū
et iudeorū cū principibus suis ut ɔtu-
melijs afficerent ⁊ lapidarent eos: in-
telligentes confugerūt ad ciuitates ly-
caonie lystram ⁊ derben ⁊ uniuersam
in circuitu regionē: ⁊ ibi euāgelizātes
erant. Et quidā vir lystris infirmꝰ pe-
dibus sedebat claudus ex vtero m̄ris
sue: qui nūquā ambulauerat. Hic au-
diuit paulū loquētem. Qui intuitꝰ eū
et videns q̄a fidem haberet ut saluꝰ fie-
ret: dixit magna voce. Surge sup pe-
des tuos rectus. Et exiliuit: ⁊ ambula-
bat. Turbe aūt cū vidissent qd̄ fecerat
paulꝰ: leuauerūt vocem suā lycaonice
dicentes. Dij similes facti hominibus
descenderunt ad nos. Et vocabāt bar-
nabam iouem: paulū vero mercuriū:
qm̄ ipe erat dux verbi. Sacerdos quo-
q; iouis q̄ erat āte ciuitatem tauros
⁊ coronas ante ianuas afferens cum
ꝓplis: volebat sacrificare. Quod ubi
audierūt apl'i barnabas ⁊ paulꝰ con-
scissis tunicis suis exilierūt in turbas:
clamantes ⁊ dicentes. Viri: quid hec
facitis? Et nos mortales sumꝰ simi-
les vobis homines · annūciantes vo-
bis ab hys vanis conūti ad deū viuū:

qui fecit celū et terrā et mare ⁊ oīa que
in eis sunt: qui ī p̄teritis generatōnibꝫ
dimisit oēs gentes ingredi vias su-
as. Et quidē nō sine testimonio semet-
ipm̄ reliquit benefaciens: de celo dans
pluuias ⁊ tēpora fructifera: implens
cibo et leticia corda eoꝝ. Et hoc dicen-
tes vix sedauerūt turbas: ne sibi immo-
larent. Superuenerūt aūt quidā ab an-
tiochia ⁊ yconio iudei: ⁊ p̄suasis tur-
bis lapidātes paulū traxerūt extra ci-
uitatem: estimātes eū mortuū esse. Cir-
cundantibus aūt eū discipulis surgens
intrauit ī ciuitatē: ⁊ postera die profe-
ctus ē cum barnaba ī derben. Cūq3 eu-
angelizassent ciuitati illi ⁊ docuissent
multos: reuersi sūt lystram et yconium
et antiochiā ↄfirmātes aīas discipulo-
rum: exortantesq3 ut p̄manerēt ī fide:
et qm̄ p multas tribulaciones oportet
nos intrare ī regnū dei. Et cū cōstituis-
sent illis p singlās ecclesias p̄sbiteros
et orassent cū ieiunatōnibus: cōmen-
dauerūt eos dn̄o ī quē crediderūt. Trās-
euntesq3 p̄sidiam venerūt ī pamphiliā:
et loquētes verbū dn̄i in pergen descen-
derunt in ytaliam et inde nauigaue-
runt antiochiam: unde erant traditi
gratie dei in opus qd̄ cōpleuerūt. Cū
aūt venissent ⁊ cōgregassent ecclesiam:
retulerūt quanta fecisset deꝰ cum illis:
et quia aperuisset gentibus ostium fi-
dei. Morati sunt autem tempus non
modicum cum discipulis. XV

Et quidā descendētes de iudea do-
cebant fratres: qa nisi circūcida-
mini scd̄m morem moysi nō potestis
saluari. Facta ergo seditione non mi-
nima paulo ⁊ barnabe adūsus illos:
statuerūt ut ascenderēt paulus et bar-
nabas et quidā aliī ex aliis ad apl̄os
et p̄sbiteros ī ihrlm̄: sup hac questione.

Illi ergo deducti ab ecclia p̄transibant
phenicem et samariā narrātes cōuersa-
tionē gentiū: ⁊ faciebāt gaudium ma-
gnū oībus fratribus. Cū aūt venis-
sent ierosolimā suscepti sūt ab ecclia
et ab apl̄is ⁊ senioribus: ānūciantes
quāta deꝰ fecisset cū illis. Surrexerunt
aūt quidā de heresi phariseorū q̄ credi-
derūt dicentes: qa oportet circūcidi eos:
precipere quoq3 seruare legē moysi. Cō-
uenerūtq3 apl̄i ⁊ seniores uidere de ver-
bo hoc. Cū aūt magna ↄquisitio fie-
ret: surgens petrus dixit ad eos. Viri
fratres: vos scitis qm̄ ab antiquis di-
ebus ī nobis elegit deus p os meū au-
dire gentes verbū euangelii et credere.
Et q̄ nouit corda deꝰ: testimoniū p̄hi-
buit dans illis spiritū sanctum sicut
et nobis: ⁊ nichil discreuit inter nos ⁊
illos: fide purificās corda eoꝝ. Nunc
ergo qd̄ temptatis deū: imponere iugū
sup ceruices discipl̄oꝝ: qd̄ neq3 nos ne-
q3 p̄res nr̄i portare potuimus? Sed
p graciā dn̄i ihū credimꝰ saluari quē-
admodū ⁊ illi. Tacuit aūt oīs multitu-
do: ⁊ audiebāt barnabā ⁊ paulū nar-
rantes quanta deꝰ fecisset signa ⁊ pro-
digia in gētibus p eos. Et postq3 ta-
cuerūt: respōdit iacobus dicens. Viri
fratres audite me. Symon narrauit
quēadmodū p̄mū deus visitauit su-
mere ex gentibus p̄p̄lm nomini suo: ⁊
huic concordant verba p̄phetaꝝ: sicut
scriptū ē. Post hec reuertar et reedifica-
bo tabernaculū dauid qd̄ decidit ⁊ diru-
ta eius reedificabo: ⁊ erigam illud: ut
requirāt ceteri hoīm dn̄m ⁊ omnes
gentes super quas inuocatū ē nomen
meū dicit dn̄s faciens hec. Notū a se-
culo ē dn̄o opus suū. Propter quod
ergo iudico nō inquietari eos q̄ ex gen-
tibus ↄuertunt̄ ad deū: sed scribere ad

eos ut abstineant se a contaminatio-
nibꝫ simulacroꝝ: et fornicatōne: et suf-
focatis et sāguine. Moyses eni a tem-
poribus āntiquis habet in singulis ci-
uitatibus q̄ eū p̄dicent in synagogis:
ubi per oīne sabbatū legit̄. Tūc placuit
apl̄is et senioribus cum oīni ecclia eli-
gere viros ex eis ⁊ mittere anthiochiā
cum paulo ⁊ barnaba: iudam q̄ cogno-
minabat̄ barsabas ⁊ sylā viros p̄mos
ī fr̄ibꝫ: scribētes p manꝰ eoꝝ. Apl̄i et se-
niores fr̄es: hiis q̄ sūt āthiochie ⁊ sirie
⁊ cilicie fr̄ibꝫ ex gentibꝫ salutē. Qm̄ au-
diuimꝰ qa qdā ex nobis exeūtes turba-
uerunt vos v̄bis: euertētes aīas vr̄as:
quibus nō mādauimꝰ: placuit nobis
collectis in unū eligere viros ⁊ mittere
ad vos cū carissimis nostris barnaba
et paulo: hoīnibus q̄ tradiderunt ani-
mas suas pro noīe dn̄i nostri ihesu
cristi. Misimus ergo iudā et sylam: q̄
et ipi vobis verbis referent eadē. Visū
est eni spiritui sancto et nobis: nichil
ultra imponere vobis oneris q̄3 hec ne-
cessaria: ut abstineatis vos ab immo-
latis simulacroꝝ: ⁊ sanguine: suffoca-
to: et fornicatione: a quibꝫ custodiētes
vos bene agetis. Valete. Illi ergo di-
missi descenderūt antiochiā: ⁊ cōgrega-
ta multitudine tradiderūt ep̄lam. Quā
cū legissent: gauisi sūt sup cōsolatōne.
Iudas aūt et sylas ⁊ ipi cū essent pro-
phete verbo plurimo cōsolati sunt fra-
tres: ⁊ confirmauerūt. Facto aūt ibi a-
liquāto tēpore: dimissi sunt cū pace a
fratribus ad eos q̄ miserāt illos. Vi-
sum ē aūt syle ibi remanere: iudas aūt
solus abiit ihrlm. Paulus aūt ⁊ bar-
nabas demorabātur antiochie: docen-
tes et euāgelizantes cū aliis pluribꝰ
verbū dn̄i. Post aliquot aūt dies di-
xit ad barnabā paulus. Reuertentes

visitemꝰ fratres p uniūsas ciuitates ī
quibus p̄dicauimꝰ v̄bū dn̄i: quomo-
do se habeant. Barnabas aūt volebat
secū assumere ⁊ iohānē: qui cognomi-
nabat̄ marcus. Paulus aūt rogabat
eū: ut qui discessisset ab eis de pamphi-
lia et nō isset cū eis: in opus nō deberet
recipi. Facta est aūt dissensio: ita ut
discederent ab inuicē: ⁊ barnabas qui-
dem assūpto marco nauigaret cyprū.
Paulus aūt electo syla profectꝰ ē: tra-
ditus gracie dei a fratribus. Perām-
bulabat aūt syriam et ciliciā ↄfirmās
ecclesiam precipiens custodire prece-
pta apostolorum et seniorū. Peruenit
autem in derben et lystram. XVI

Et ecce discipulus quidā erat ibi
noīe thimotheus: filius mulie-
ris vidue fidelis: p̄re gentili. Huic te-
stimoniū bonū reddebāt qui ī lystris
erāt et yconio fratres. Hūc voluit pau-
lus secū p̄ficisci: ⁊ assumēs circūcidit
eum p̄pter iudeos qui erant ī illis locis.
Sciebāt eni oēs: q̄ pater eiꝰ erat gēti-
lis. Cū aūt p̄trāsirēt ciuitates: trade-
bāt eis custodire dogmata q̄ erāt decre-
ta ab apl̄is et senioribus q̄ erāt ihero-
solimis. Et ecclesie quidē ↄfirmabant̄
fide: ⁊ abundabant numero cottidie.
Trāseuntes aūt frigiam et galacie re-
gionē: vetati sūt a spiritu sancto loqui
verbū dei in asia. Cū venissent aūt in
misiam tēptabant ire in bithiniam:
et nō p̄misit eos spiritꝰ ihesu. Cū aūt
p̄transissent misiam descenderūt troa-
dem: et visio p noctem paulo ostensa
est. Vir macedo quidā erat stans: et
dep̄cans eū et dicens. Trāsiens ī mace-
doniam adiuua nos. Ut aūt visum
vidit: statim quesiuimꝰ p̄ficisci ī ma-
cedoniā: certi facti q̄ vocasset nos deꝰ
euangelizare eis. Nauigantes aūt a

troade recto cursu venimꝰ samotraciā:
⁊ sequēti die neapolim: ⁊ inde philippis:
que ē prima partis macedonie civitas
colonia. Eramꝰ aūt ī hac urbe diebꝫ
aliquot cōferentes. Die aūt sabbatoꝝ
egressi sumꝰ foras portā iuxta flumen
ubi videbat̄ oratio esse et sedentes lo-
quebam̄ mulieribꝫ q̄ cōvenerāt ⁊ que-
dam mulier nomine lidia purpuraria
civitatis thiathirenoꝝ colēs deū audi-
vit: cuiꝰ dn̄s aperuit cor intendere hiis
que dicebātur a paulo. Cū aūt baptiza-
ta esset et domꝰ eius: deprecata ē dicens.
Si iudicastis me fidelē dn̄o esse: intro-
ite in domū meā et manete. Et coegit
nos. Factū ē aūt euntibus nobis ad
oratōnē puellā quandā habentē spiri-
tum phitonem obviare nobis: q̄ que-
stum magnū p̄stabat dn̄is suis divi-
nando. Hec subsecuta paulum et nos:
clamabat dicens. Isti hoīes servi dei
excelsi sunt: q̄ annunciant vobis viam
salutis. Hoc aūt faciebat multis diebꝫ.
Dolens aūt paulus ⁊ cōversus spiri-
tui dixit. Precipio tibi in noīe ihesu cri-
sti exire ab ea. Et exiit eadē hora. Vi-
dentes aūt dn̄i eiꝰ q̄a exivit spes questꝰ
eoꝝ: apprehendētes paulū et silam p̄du-
xerunt in forū ad pricipes: ⁊ offerentes
eos magistratibꝫ dixerūt. Hii homines
conturbāt civitatē nr̄am cū sint iudei:
et annūciant morē quē nō licet nobis
suscipere neqꝫ facere cū simꝰ romani.
Et cucurrit plebs adūsꝰ eos: et magistra-
tus scissis tunicis eoꝝ iusserūt eos vir-
gis cedi. Et cū multas plagas eis im-
posuissent miserūt eos ī carcerē: p̄cipi-
entes custodi ut diligēter custodiret e-
os. Qui cū tale p̄ceptū accepisset misit
eos in interiorē carcerē: ⁊ pedes eorū
strinxit ligno. Media aūt nocte pau-
lus et silas adorantes laudabāt deū:

et audiebāt eos q̄ ī custodia erāt. Su-
bito vero terre motꝰ factus est magnꝰ:
ita ut moverent̄ fundamēta carceris.
Et statim aperta sunt oīa ostia: et
univ̄sorū vincula soluta sūt. Experge-
factus aūt custos carceris et vidēs ia-
nuas apertas carceris evaginato gla-
dio volebat se interficere: estimans fu-
gisse vinctos. Clamavit aūt paulus
voce magna dicēs. Nichil feceris tibi
mali. Universi enī hic sumꝰ. Petitoqꝫ
lumine introgressus ē: ⁊ tremefactus
procidit paulo et syle ad pedes: ⁊ pro-
ducens eos foras ait. Domini: quid
me oportet facere ut salvus fiam? At
illi dixerunt. Crede in dn̄m ihesum: et
salvus eris tu et domus tua. Et locu-
ti sūt ei verbū dn̄i: cū oīibꝫ qui erant
in domo eiꝰ. Et tollēs eos in illa hora
noctis lavit plagas eoꝝ: ⁊ baptizatꝰ
est ipē ⁊ oīs domꝰ eiꝰ cōtinuo. Cūqꝫ
p̄duxisset eos in domū suā apposuit
eis mēsam: ⁊ letatus ē cū omni domo
sua credēs deo. Et cū dies factus esset
miserunt magistratꝰ lictores dicentes.
Dimitte homines illos. Nūciavit au-
tem custos carceris verba hec paulo: q̄a
miserūt magistratꝰ ut dimittamini. Nunc
igit̄ exeūtes ite ī pace. Paulꝰ aūt dixit
eis. Cesos nos publice indēnatos ho-
mines romanos miserūt in carcerē: ⁊
nūc occulte nos eiciūt? Nō ita: sed ve-
niant et ipi nos eiciāt. Nūciaverūt aūt
magistratibꝫ lictores v̄ba hec. Timuerunt
qꝫ audito q̄ romani essent: ⁊ venientes de-
p̄cati sūt eos: ⁊ educētes rogabāt ut e-
grederent̄ de urbe. Exeūtes aūt de carcere
introierūt ad lidiā: et visis fratribus
cōsolati sūt eos: ⁊ p̄fecti sunt. XVII

Cum aūt p̄ambulassent amphi-
polim et appolloniā venerūt thes-
salonicā: ubi erat synagoga iudeorū.

scd̄m cōsuetudinē aūt paulꝰ introivit
ad eos: ⁊ p̄ sabbata tria disserebat eis
de scripturis adaperiēs et insinuans
quia xp̄m oportuit pati et resurgere
a mortuis: ⁊ q̄a hic est ihesus xp̄s
quē ego annūcio vobis. Et quidā ex
eis crediderunt: ⁊ adiūcti sūt paulo et
syle et de colētibꝫ gētilibus multitudo
magna: ⁊ mulieres nobiles non pauce.
Zelantes aūt iudei assumētesqꝫ de vul-
go viros quosdā malos et turba fa-
cta cōcitaverūt civitatē: ⁊ assistentes do-
mui iasonis querebāt eos producere
ī p̄p̄lm. Et cū nō īvenissent eos: trahebāt
iasonem ⁊ quosdā frēs ad pricipes ci-
vitatis clamātes: qm̄ hii q̄ urbē cōci-
tāt et huc venerūt q̄s suscepit iason: ⁊
hii oēs contra decreta cesaris faciūt
regē aliū dicentes esse ihesum. Cōcita-
verūt aūt plebem et pricipes civitatis
audiētes hec: ⁊ accepta satisfactione a
iasone ⁊ a ceteris dimiserunt eos. Fra-
tres vero cōfestim p̄ noctem dimiserunt
paulū ⁊ silam ī beroam. Qui cū venis-
sent: in synagogam iudeoꝝ introierūt.
Hii aūt erāt nobiliores eoꝝ q̄ sūt thes-
salonice: q̄ susceperunt verbū cū omni
aviditate: quotidie scrutantes scriptu-
ras si hec ita se haberēt. Et multi q̄dem
crediderūt ex eis: et mulierū gentiliū ho-
nestaꝝ: et viri nō pauci. Cū aūt cogno-
vissent ī thessalonica iudei q̄a et beroe
predicatū ē a paulo verbū dei: venerūt
et illuc cōmovētes ⁊ turbātes multitu-
dinē. Statimqꝫ tūc paulū dimiserunt
fratres: ut iret usqꝫ ad mare. Silas
aūt ⁊ thimotheus remāserūt ibi. Qui
aūt deducebāt paulū p̄duxerūt eū usqꝫ
ad athenas: ⁊ accepto mandato ab eo
ad silam ⁊ thimotheū ut q̄ celeriter ve-
nirent ad illum: profecti sūt. Paulus
aūt cū athenis eos expectaret incitabat̄

spiritus eius ī ip̄o: vidēs ydolatrie de-
ditam civitatē. Disputabat igit̄ in sy-
nagoga cū iudeis ⁊ colētibus: ⁊ ī foro
p̄ oēs dies ad eos q̄ audierāt. Qui-
dam aūt epicurei ⁊ stoici philosophi
disserebāt cū eo: ⁊ quidā dicebāt. Quid
vult seminiverbius hic dicere? Alii
vero: novorū demonioꝝ videt̄ annun-
ciator esse: q̄a ihesum ⁊ resurrectionem
annūciabat eis. Et app̄hensū eum ad
ariopagū duxerunt dicētes. Possumꝰ
scire que ē hec nova q̄ a te dicit̄ doctri-
na? Nova enī quedā infers auribus
nr̄is. Volumꝰ ergo scire quidnam ve-
lint hec esse. Athenienses aūt omnes ⁊
advene hospites ad nichil aliud vaca-
bant: nisi aut dicere aut audire aliq̄d
novi. Stans aūt paulus ī medio ari-
opagi ait. Viri athenienses p̄ omnia
quasi sup̄sticiosos vos video. Prete-
riens enim et vidēs simulacra vestra:
inveni et arā ī qua scriptū erat. Igno-
to deo. Quod ergo ignorātes colitis:
hoc ego annūcio vobis. Deus q̄ fecit
mundū et oīa q̄ in eo sunt: hic celi
et terre cū sit deus: nō manufactis tem-
plis inhabitat: nec manibꝫ humanis
colitur indigēs aliquo: cū ipē det oīi-
bus vitā ⁊ inspiratōnem et omnia: fe-
citqꝫ ex uno oē genꝰ hominū inhabi-
tare sup̄ univ̄sam faciē terre: definiens
statuta tēpora ⁊ terminos habitatio-
nis eorū: querere deū: si forte attractent
eū aut inveniāt: quāvis nō longe sit
ab unoquoqꝫ nr̄m. In ip̄o enim vivi-
mus et movemur ⁊ sumꝰ: sicut et qui-
dam vr̄orū poetarū dixerūt. Ipiꝰ enim
et genꝰ sumꝰ. Genꝰ ergo cū simus dei:
nō debemus estimare auro et argēto
aut lapidi: sculpture artis ⁊ cogitatō-
nis hominis divinum esse simile. Et
tēpora quidē huiꝰ ignorātie despiciēs

de⁹ · nūc annūciat hominibꝫ ut omēs
ubiqꝫ penitenciā agant: eo ꝙ statuit
diem ī quo iudicaturꝰ ē orbem in equi-
tate in viro ī quo statuit · fidē prebens
omnibus: suscitās eū a mortuis. Cum
audissent aūt resurrectionē mortuoꝝ:
quidā quidē irridebāt: quidā vero di-
xerunt. Audiemꝰ te de hoc iterū. Sic
paulus exivit de medio eoꝝ. Quidam
vero viri adherentes ei crediderunt: in
q̄bus et dionisius ariopagita et muli-
er noīe damaris: ⁊ alij cū eis. xviij

Post hec egressus ab athenis ve-
nit corinthū: ⁊ inveniens quendam
iudeum noīe aquilā ponticū genere
qui nup venerat ab ytalia et priscillā
uxorem eiꝰ eo ꝙ precepisset claudiꝰ dis-
cedere omnes iudeos a roma accessit
ad eos: ⁊ q̄a eiusdem erat artis mane-
bat apud eos ⁊ operabat̄. Erant autē
scenofactorie artis. Et disputabat in
synagoga p omē sabbatū interponēs
nomen dñi ihesu suadebatqꝫ iudeis et
grecis. Cū venisset aūt de macedonia
sylas et thimotheus: instabat vbo pau-
lus testificans iudeis esse cristū ihesum.
Cōtradicētibus aūt eis et blasphemā-
tibus: excutiēs vestimēta sua dixit ad
eos. Sanguis vester sup caput vestrū.
Mūdus ego ex hoc ad gētes vadam.
Et migrās inde · intravit in domū cu-
iusdam noīe tyti iusti colētis deū: cuiꝰ
domus erat cōiuncta synagoge. Cri-
spus autē archisynagogus credidit
dño cū omni domo sua: ⁊ multi corin-
thiorū audiētes credebāt ⁊ baptizabā-
tur. Dixit aūt dñs nocte p visionem
paulo. Noli timere: sed loquere ⁊ ne ta-
ceas. Propter q̄d ego sum tecum: ⁊ ne-
mo apponet̄ tibi ut noceat te: quoniā
ppl's ē michi multus ī hac civitate. Se-
dit aūt ibi annū ⁊ sex menses: docens

apud eos vbū dei. Gallione aūt pro-
cōsule achaie insurrexerūt uno aīo iu-
dei in paulū: ⁊ adduxerūt eū ad tribu-
nal dicētes: q̄a cōtra legem hic psua-
det hominibꝫ colere deū. Incipiēte au-
tem paulo aperire os: dixit gallio ad
iudeos. Si q̄dē esset iniquū aliq̄d aut
facinus pessimū o viri iudei rcte vos su-
stinerem: si vero questiones sūt de vbo
et nominibꝫ legis vrē: vos ipi videritis.
Iudex ego horū nolo esse. Et mina-
vit eos a tribunali. Apphendētes aūt
omēs sosthenem pricipē synagoge per-
cutiebāt eum āte tribunal: ⁊ nichil eoꝝ
gallioni cure erat. Paulus vero cum
adhuc sustinuisset dies multos: fratri-
bus valefaciens navigavit siriā ⁊ cū
eo priscilla et aquila: q̄ sibi totonderat
in cencris caput. Habebat eni votū.
Devenitqꝫ ephesum: ⁊ illos ibi reliquit.
Ipē vero ingressus synagogā dispu-
tabat cū iudeis. Rogantibus autē eis
ut āpliori tēpore maneret nō ɔsensit:
sed valefaciēs ⁊ dicēs iterū revertar ad
vos deo volēte: pfectꝰ ē ab ephesō. Et
descendēs cesareā ascendit et salutavit
ecclesiā: ⁊ descendit antiochiam. Et fa-
cto ibi aliquāto tēpore profectus ē · pe-
rambulās ex ordine galaciā regionē
et frigiam: ɔfirmās omēs discipulos.
Iudeꝰ aūt quidā apollo noīe alexan-
drinus natone vir eloquēs devenit e-
phesum: potēs in scripturis. Hic erat e-
doctus viā dñi: ⁊ fervens spiritu loque-
batur ⁊ docebat diligēter ea q̄ sūt ihesu:
sciens tantū baptisma iohannis. Hic
ergo cepit fiducialiter agere ī synago-
gā. Quē cū audissent priscilla ⁊ aqui-
la assumpserūt eū: ⁊ diligencius expo-
suerūt ei viam dñi. Cum aūt vellet ire
achaiam: exhortati fres scripserūt disci-
plis ut susciperent eū. Qui cū venisset:

cōtulit multū hijs q̄ crediderūt. Vehe-
menter eni iudeos revincebat: publice o-
stendēs per scripturas esse cristū ihesum.

Factum ē aūt cū apollo xix
esset corinthi: ut paulꝰ peragratis
superioribꝫ partibus veniret ephesū: ⁊
inveniret quosdā discipulos. Dixitqꝫ
ad eos. Si spiritū sanctū accepistis cre-
dentes? At illi dixerunt ad eū. Sed ne-
qꝫ si spiritus sanctꝰ est audivimꝰ. Ille
vero ait. In quo ergo baptizati estis?
Qui dixerunt. In iohānis baptismate.
Dixit aūt paulus. Iohānes baptiza-
vit baptismo penitētie ppłm dicens in
eo q̄ venturus esset post ipm ut crederēt:
hoc ē in ihesum. Hijs auditis: baptiza-
ti sunt in noīe dñi ihesu. Et cū impo-
suisset illis manus paulus: venit spiri-
tus sanctꝰ sup eos ⁊ loquebantur lin-
guis: ⁊ pphetabāt. Erant aūt omnes
fere viri duodeci. Introgressus aūt sy-
nagogā cū fiducia loquebat̄ per tres
menses: disputās et suadēs de regno
dei. Cum aūt quidā indurarent̄ et nō
crederēt maledicētes viam dñi coram
multitudine: discedens ab eis segrega-
vit discipulos: quotidie disputās in
scola tyranni cuiusdā. Hoc aūt factū
est p biennium: ita ut q̄ habitabāt in
asia audirēt verbū dñi iudei atqꝫ gen-
tiles. Virtutesqꝫ nō quaslibet faciebat
deꝰ p manū pauli: ita ut etiā sup lan-
guidos deferrent̄ a corpore eiꝰ sudaria
et semicincia ⁊ recedebāt ab eis lāguo-
res: ⁊ spiritus neqꝫ egrediebātur. Tem-
ptaverūt aūt quidā et de circūeuntibꝫ
iudeis exorcistis invocare sup eos qui
habebāt spiritus malos nomen dñi
ihesu cristi dicentes. Adiuro vos p ihe-
sum quē paulus p̄dicat. Erāt aūt cu-
iusdā sceue iudei pricipis sacerdotū se-
ptem filij: qui hoc faciebāt. Respōdens

aūt spiritus neqꝫ dixit eis. Ihesum no-
vi: et paulū scio. Vos aūt q̄ estis? Et
insiliēs homo ī eos in quo erat demo-
nium pessimū et dñatus amborū · in-
valuit ɔtra eos: ita ut nudi ⁊ vulnera-
ti effugerent de domo illa. Hoc aūt no-
tum factū ē omnibus iudeis atqꝫ genti-
libꝫ q̄ habitabāt ephesi: et cecidit timor
sup omēs illos: et magnificabat̄ no-
men dñi ihesu. Multiqꝫ credētiū venie-
bant cōfitentes ⁊ ānūciantes actus su-
os. Multi aūt ex eis qui fuerāt curio-
sa sectati cōtulerūt libros ⁊ cōbusserūt
omēs corā omnibus: ⁊ cōputatis pre-
cijs illoꝝ invenerunt pecuniā denario-
rum quinquaginta miliū. Ita fortiter
crescebat verbū dei ⁊ cōfirmabat̄. Hijs
aūt expletis pposuit paulus ī spiritu
transita macedonia et achaia ire ihe-
rosolimā dicēs: quoniā postqꝫ fuero
ibi: oportet me et romam videre. Mit-
tens aūt in macedoniā duos ex mini-
strātibus sibi thimotheū et erastū: ipē
remāsit ad tempus ī asia. Facta ē aūt
illo tpe turbatio nō minima de via do-
mini. Demetrius eni quidam noīe ar-
gentarius faciēs edes argenteas dya-
ne p̄stabat artificibus nō modicum
questū: q̄s ɔvocās ⁊ eos qui eiusmo-
di erāt opifices dixit. Viri scitis q̄a de
hoc artificio ē nobis acq̄sitio: et vide-
tis et auditis q̄a nō solū ephesi sed pe-
ne totius asie paulꝰ hic suadēs aver-
tit multā turbā dicēs: q̄m nō sunt dij
qui manibus fiūt. Non solū autem
hec periclitabit̄ nobis pars ī redargu-
tionem venire: sed et magne dyane tem-
plū in nichilū reputabit̄: et destrui in-
cipiet maiestas eiꝰ quā tota ⁊ orbis a-
sia colit. Hijs auditis repleti sunt ira:
et exclamaverūt dicentes. Magna dy-
ana ephesiorū. Et impleta est civitas

cōfusione: et impetū fecerunt uno ani-
mo ī theatrū rapto gaio ⁊ aristarcho
macedonibꝫ comitibꝫ pauli. Paulo
aūt volēte intrare ī ꝑplm nō ꝑmiserūt
discipuli. Quidā aūt et de asie princi-
pibus q̄ erāt amici eꝰ miserūt ad eū:
rogātes ne se daret ī theatrū. Alij aūt
aliud clamabāt. Erat enī ecclesia con-
fusa: ⁊ plures nesciebant qua ex causa
cōuenissent. De turba aūt detraxerūt
alexandrū: ꝓpellētibus eū iudeis. Ale-
xander aūt manu silēcio postulato:
volebat ratonē reddere ꝓplo. Quē ut
cognouerūt iudeum esse: vox facta est
una omīū q̄si p horas duas claman-
tium. Magna dyana ephesiorꝫ. Et cū
sedasset scriba turbas dixit. Viri ephe-
sij: q̄s enī est hoīm q̄ nesciat ephesiorꝫ
ciuitatē cultricē esse magne dyane io-
uisq̄ꝫ prolis? Cū ergo hijs contradici
nō possit: oportet vos sedatos esse: et
nichil temere agere. Adduxistis enim
homines istos: neqꝫ sacrilegos neqꝫ
blasphemātes deā vr̄am. Qđ si deme-
trius et q̄ cum eo sūt artifices habent
aduersus aliquē causā: conuentus fo-
renses agūtur ⁊ procōsules sunt: accu-
sent inuicē. Si qđ aūt alterꝰ rei queri-
tis: ī legitima ecclesia poterit absolui.
Nā et periclitamur argui seditionis
hodierne: cū nullus obnoxius sit de
quo possimꝰ reddere ratonē cōcursꝰ istiꝰ.
Et cū hec dixisset dimisit ecclīā. XX

Postq̄ꝫ aūt cessauit tumultꝰ: voca-
tis paulus discipulis ⁊ exhortatus
eos valedixit: et profectꝰ ē ut iret ī ma-
cedoniā. Cū aūt perambulasset partes il-
las et exhortatus eos fuisset multo ser-
mone venit ad greciam: ubi cū fecisset
mēses tres facte sūt illi insidie a iudeis
nauigaturo in syriā: habuitq̄ꝫ cōsiliū
ut reuerteretur p macedoniā. comitatus
est aūt eū sosipater pirri beroensis: thes-
salonicensiū vero aristarchus et secūdus
et gaius derbeus et thimotheus: asiā-
vero tichicus ⁊ trophimus. Hij cū pre-
cessissent sustinuerūt nos troade: nos
vero nauigauimus post dies azimo-
rum a philippis ⁊ venimꝰ ad eos tro-
adem in diebꝫ quinq̄ꝫ: ubi demorati su-
mus diebꝫ septē. Vna aūt sabbati cū
conuenissemus ad frangendū panē pau-
lus disputabat cū eis ꝓfecturꝰ in crasti-
num: protraxitq̄ꝫ sermonē usq̄ꝫ in me-
diam noctē. Erant aūt lampades co-
piose in cenaculo: ubi eramꝰ cōgregati.
Sedēs aūt quidā adolescēs nomine
euthicꝰ sup fenestrā: cum mergeretur so-
mno graui disputāte diu paulo ductꝰ
somno cecidit de tercio cenaculo deorsū:
et sublatus est mortuꝰ. Ad quem cū
descendisset paulus incubuit sup eū: ⁊
complexus dixit. Nolite turbari. Ani-
ma enim ip̄iꝰ in ip̄o est. Ascendēs autē
frāgensq̄ꝫ panem ⁊ gustās: satisq̄ꝫ al-
locutꝰ est usq̄ꝫ in lucē: ⁊ sic ꝓfectus est.
Adduxerūt aūt puerū viuentē: ⁊ cōso-
lati sunt non minime. Nos autem
ascendētes nauigauimꝰ in asson: inde
suscepturi paulū. Sic enim disposue-
rat: ip̄e p terrā iter facturꝰ. Cū aūt cō-
uenissemus in asson: assumpto eo veni-
mus mitilenem. Et inde nauigantes
sequēti die venimus cōtra chium: ⁊ ali-
a die applicuimꝰ samū: et sequenti die
venimꝰ miletū. Proposuerat enim pau-
lus trāsnauigare ephesū: ne qua mo-
ra illi fieret in asia. Festinabat enim
si possibile sibi esset: ut diē penthecosten
faceret iherosolimis. A mileto autem
mittēs ephesū vocauit maiores natu
ecclie: q̄ cū venissent ad eū ⁊ simul essēt:
dixit eis. Vos scitis a prima die qua
ingressus sū in asiā q̄liter vobiscū per
omne tempus fuerim seruiens dn̄o cū
omni humilitate ⁊ lacrimis ⁊ tēptati-
onibus q̄ michi acciderūt ex insidijs
iudeorꝫ: quomodo nichil subtraxerim
vobis utiliū · quominus ānūciarem
vobis et docerē vos publice et per do-
mos: testificās iudeis atq̄ꝫ gentilibus
in deū penitētiam et fidē in dn̄m nr̄m
ihesum cristū. Et nūc ecce alligatꝰ ego
spiritu vado in ihrl'm q̄ in ea vētura
sint michi ignorās: nisi q̄ spiritꝰ san-
ctus p om̄es ciuitates michi protesta-
tur dicēs: q̄m vincula et tribulatōnes
iherosolimis me manent. Sed nichil
horū vereor: nec facio aīam meā p̄cio-
siorem q̄ꝫ me: dūmodo cōsūmem cur-
sum meū et ministeriū verbi qđ accepi
a dn̄o ihesu testificari euāgeliū gratie
dei. Et nūc ecce ego scio q̄a amplius
nō videbitis faciē meā: vos om̄es per
quos trāsiui p̄dicans regnū dei. Qua-
propter cōtestor vos hodierna die: q̄a
mūdus sū a sanguine omniū. Non
enī subterfugi quominus ānunciarē
om̄e consiliū dei vobis. Attendite vo-
bis et uniūso gregi: ī quo vos spiritꝰ
sanctus posuit episcopos regere eccle-
siam dei: quā acquisiuit sāguine suo.
Ego scio q̄m intrabunt post discessio-
nem meā lupi rapaces ī vos: nō par-
centes gregi. Et ex vobis ip̄is exsurgēt
viri loquētes ꝑuersa: ut abducant di-
scipulos post se. Propter qđ vigilate
memoria retinētes: q̄m p triennium no-
cte et die nō cessaui cum lacrimis mo-
nens unūquemq̄ꝫ vr̄m. Et nūc cōmen-
do vos deo ⁊ verbo gratie ip̄ius: q̄ po-
tēs ē edificare ⁊ dare hereditatē in san-
ctificatis om̄ibus. Argentū ⁊ aurum
aut vestē nulliꝰ cōcupiui sicut ip̄i scitis:
q̄m ad ea q̄ michi opus erāt et hijs q̄
mecū sunt ministrauerūt manus iste.
Om̄ia ostendi vobis: q̄m sic laboran-
tes oportet suscipere infirmos · ac me-
minisse verbi dn̄i ihesu: quoniā ip̄e di-
xit. Beatius ē magis dare q̄ꝫ accipere.
Et cū hec dixisset: positis genibꝫ suis
orauit cū om̄ibus illis. Magnꝰ autē
fletus factꝰ est omniū: ⁊ procumbentes
sup collū pauli osculabātur eū: dolen-
tes maxime in verbo qđ dixerat quo-
niā amplius faciem eiꝰ nō essent visu-
ri. Et deducebāt eū ad nauē. XXI

Cum aūt factū esset ut nauigare-
mus abstracti ab eis: recto cur-
su venimꝰ choum · ⁊ sequēti die rodū:
et inde pateram. Et cū inuenissemꝰ na-
uem trāsfretantē ī phenicē: ascendentes
nauigauimꝰ. Cū apparuissemꝰ autē
cypro relinquētes eā ad sinistrā naui-
gauimus ī syriā: et venimꝰ tyrum. Ibi
enim nauis expositura erat onus. In-
uentis aūt discipulis mansimꝰ ibi die-
bus septem. Qui paulo dicebāt p spiri-
tum: ne ascenderet iherosolimā. Et ex-
pletis diebꝫ profecti ibamus · deducen-
tibꝫ nos omnibꝫ cum vxoribꝫ ⁊ filijs
usq̄ꝫ foras ciuitatem: ⁊ positis genibꝫ
in litore orauimꝰ. Et cū valefecissemꝰ
inuicem ascendimꝰ nauē: illi aūt redi-
erunt ī sua. Nos vero nauigatōne ex-
plicita a tyro descendimꝰ ptolomaidā:
et salutatis fratribꝫ mānsimꝰ die una
apud illos. Alia aūt die profecti veni-
mus cesareā. Et intrātes in domū phi-
lippi euāgeliste q̄ erat unus de septem:
mānsimꝰ apud eū. Huic aūt erāt qua-
tuor filie virgines ꝓphetātes. Et cū mo-
rarentur p dies aliq̄t: superuenit q̄dam
vir a iudea ꝓpheta noīe agabus. Is
cū venisset ad nos tulit zonā pauli: et
alligans sibi pedes ⁊ manꝰ dixit. Hec
dicit spiritꝰ sanctus. Virū cuiꝰ ē zona
hec sic alligabūt ī ihrusalē iudei: et

tradent in manus gentiū. Quod cum
audissemus rogabamꝰ nos · ⁊ qui lo-
ci illius erant: ne ascenderet iherosoli-
mam. Tūc respōdit paulus et dixit.
Quid facitis flentes et affligentes cor
meum? Ego aūt nō solum alligari:
sed et mori in iherusalē paratus sum
propter nomen dñi ihesu. Et cū ei sua-
dere non possemus: quieuimꝰ dicētes.
Domini volūtas fiat. Post dies au-
tem istos ꝑparati ascendebamꝰ in ihe-
rusalē. Venerūt aūt q̄dā ex discipulis
a cesarea nobiscū: adducētes secum
apud quē hospitaremur iasonē quen-
dam cypriū antiquū discipulum. Et
cum venissemꝰ iherosolimā: libenter ex-
ceperunt nos fratres. Sequēti aūt die
introibat paulus nobiscū ad iacobū:
omnesq; collecti sunt seniores. Quos
cū salutasset: narrabat ꝑ singula que
deus fecisset ī gentibus per ministeriū
illius. At illi cū audissent magnifica-
bant deū: dixeruntq; ei. Vides frater
quot milia sūt ī iudeis qui crediderūt:
et omēs emulatores sunt legis. Audi-
erunt aūt de te: q̄a discessionē doceas
a moyse eorū qui ꝑ gentes sūt iudeoꝝ:
dicens nō debere eos circūcidere filios
suos: neq; scd̄m cōsuetudinē ingredi.
Quid ergo est? Utiq; oportet conuenire
multitudinē. Audient enī te supuenis-
se. Hoc ergo fac qd̄ tibi dicimus. Sūt
nobis viri quatuor votum habentes
sup se. His assumptis sanctifica te cū
illis: et impende ī illis ut radant capi-
ta: et sciant omēs · quia que de te audi-
erunt falsa sūt · sed ambulās ⁊ ipe cu-
stodiēs legē. De his aūt q̄ crediderūt
ex gentibus nos scripsimꝰ iudicātes:
ut abstineant se ab ydolis immolato
et sanguine et suffocato et fornicatio-
ne. Tūc paulꝰ assumptis viris postera

die purificatus cum illis intrauit in
templū: annūcians expletionē dierū
purificationis donec offerretur pro
unoquoq; eoꝝ oblatio. Cū autem se-
ptem dies ɔsūmarent: hij qui de asia
erant iudei cū vidissent eum ī templo
concitauerūt omnē populū: ⁊ iniece-
runt ei manus clamantes. Viri ysra-
helite adiuuate. Hic ē homo q̄ aduer-
sus populū et legem ⁊ locū hūc omēs
ubiq; docens: insup et gentiles indu-
xit in templum: et violauit sanctū lo-
cum istū. Viderant enī trophimū ephe-
sium ī ciuitate cum ipo: quem estima-
uerūt quoniā in templū introduxisset
paulꝰ. Commotaq; est ciuitas tota: et
facta est concursio ppl̄i. Et apprehenden-
tes paulū trahebāt eum extra templū:
et statim clause sunt ianue. Querenti-
bus aūt eum occidere: nunciatum est
tribuno cohortis · q̄a tota cōfunditur
iherusalem. Qui statim assumptis mi-
litibꝫ ⁊ centurionibꝫ decurrit ad illos:
qui cum vidissent tribunū et milites:
cessauerūt percutere paulū. Tūc acce-
dens tribunꝰ apprehendit eū ⁊ iussit eū alliga-
ri cathenis duabꝫ: ⁊ interrogabat quis
esset: ⁊ quid fecisset. Alij aūt aliud cla-
mabāt ī turba. Et cū non posset certū
cognoscere ꝑ tumultu: iussit duci eum
in castra. Et cū venisset ad gradꝰ: con-
tigit ut portaret̄ a militibꝫ ꝑpter vim
ppl̄i. Sequebat̄ enī multitudo ppl̄i cla-
mās · tolle eū. Et cū cepisset induci in
castra paulꝰ: dicit tribuno. Si licet mi-
chi loqui aliquid ad te? Qui dixit ei.
Grece nosti? Nōne tu es egiptiꝰ qui
ante hos dies tumultū ɔcitasti: ⁊ edu-
xisti in desertū quatuor milia virorū si-
cariorū? Et dixit ad eū paulꝰ. Ego ho-
mo sum quidē iudeus a tharso cilicie:
nō ignote ciuitatis municeps. Rogo

autem te: permitte michi loqui ad po-
pulum. Et cum ille permisisset: paulus
stans in gradibus annuit manu ad
plebem: ⁊ magno silentio facto allocu-
tus est lingua hebrea dicens. xxij

Viri fratres et patres: audite quā
ad vos nūc reddo rationē. Cū
audissent aūt quia hebrea lingua lo-
queretur ad illos: magis prestiterunt si-
lentium. Et dixit. Ego sū vir iudeus
natus tharso cilicie: nutritus aūt in
ista ciuitate secus pedes gamaliel · eru-
ditus iuxta veritatē paterne legis: e-
mulator legis sicut et vos omēs estis
hodie: q̄ hāc viam ꝑsecutus sum usq;
ad mortem · alligans ⁊ tradens in cu-
stodias viros ac mulieres · sicut prin-
ceps sacerdotū michi testimoniū red-
dit et omēs maiores natu: a quibus
et epl̄as accipiēs ad fr̄es damascū per-
gebam ut adducerem inde vinctos in
iherusalē ut punirent̄. Factū est autē
eunte me et appropinquāte damasco
media die subito de celo circumfulsit
me lux copiosa: et decidens in terram
audiui vocem dicentem michi. Sau-
le saule: quid me ꝑsequeris? Ego aūt
respōdi. Quis es dñe? Dixitq; ad me.
Ego sum ihesus nazarenꝰ: quē tu ꝑse-
queris. Et qui mecū erant lumen q̄dē
viderūt: vocem aūt non audierūt eiꝰ
qui loquebat̄ mecū. Et dixi. Quid fa-
ciā dñe? Dñs aūt dixit ad me. Sur-
gens vade damascū: ⁊ ibi tibi dicetur
de omībus q̄ te oporteat facere. Et cū
nō viderem ꝑ claritate luminis illius:
ad manū deductꝰ a comitibus · veni
damascū. Ananias aūt quidam vir
scd̄m legem testimoniū habēs ab omī-
bus cohabitantibꝫ iudeis: veniens ad
me et stans dixit michi. Saule frater
respice. Et ego eadem hora respexi ī eū.

At ille dixit. Deus patrū nostrorū pre-
ordinauit te ut cognosceres volunta-
tem eius: ut videres iustū ⁊ audires vo-
cem ex ore eius: quia eris testis illius
ad omēs homines eorū que vidisti et
audisti. Et nunc q̄d moraris? Exsur-
ge et baptisare: ⁊ ablue peccata tua in-
uocato nomine ipius. Factū est aūt
reuertenti michi in ihr̄lm et oranti in
templo: fieri me ī stupore mētis: et vi-
dere illū dicentem michi. Festina ⁊ exi
velociter ex ihr̄lm: quoniā nō recipiēt
testimoniū tuū de me. Et ego dixi. Do-
mine: ipi sciunt quia ego eram cōclu-
dens ī carcerem: ⁊ cedens ꝑ synagogas
eos q̄ credebant in te. Et cū funderetur
sanguis stephani testis tui ego stabā
et ɔsentiebā: ⁊ custodiebā vestimēta in-
terficientiū illū. Et dixit ad me. Vade:
qm̄ ego ī nationes lōge mittā te. Au-
diebāt aūt eū usq; ad hoc verbū: et le-
uauerūt vocem suā dicentes. Tolle de
terra huiusmodi. Non enī fas ē eum
viuere. Vociferātibus aūt eis ⁊ proi-
cientibꝫ vestimenta sua ⁊ puluerem ia-
ctantibus in aerem: iussit tribunus in-
duci eū in castra ⁊ flagellis cedi et tor-
queri eū: ut sciret propt̄ quā causā sic
acclamarent ei. Et cū astrinxisset eum
loris: dixit astanti sibi centurioni pau-
lus. Si hominem romanū ⁊ indāna-
tum licet vobis flagellare? Quo au-
dito centurio accessit ad tribunum: et
nūciauit ei dicens. Quid acturus es?
Hic enim homo ciuis romanꝰ est. Ac-
cedens aūt tribunus dixit illi. Dic mi-
chi si tu romanꝰ es. At ille dixit. Etiā.
Et respondit tribunꝰ. Ego multa sum-
ma ciuitatem hāc consecutus sum. Et
paulus ait. Ego aūt ⁊ natus sū. Pro-
tinus ergo discesserūt ab illo qui eum
torturi erāt. Tribunus quoq; timuit

postq; rescivit quia civis romanus
esset: et q̄a alligasset eū. Postera autē
die volens scire diligenti⁹ qua ex cau-
sa accusaretur a iudeis solvit eū: ⁊ ius-
sit sacerdotes cōvenire ⁊ omne cōciliū: ⁊ p-
ducēs paulū statuit int̄ illos. xxiii

Intendēs aūt in concilium paulus ait.
Viri fratres: ego omni cōsciencia bona
cōversatus sum āte deū usq; in hodier-
num diem. Princeps aūt sacerdotū a-
nanias p̄cepit astantib; sibi percutere
os eius. Tūc paul⁹ dixit ad eū. Percu-
tiet te de⁹ paries dealbate. Et tu sedens
iudicas me scdm legem: ⁊ cōtra legem
iubes me pcuti? Et q̄ astabāt dixerūt.
Summū sacerdotē dei maledicis? Di-
xit aūt paulus. Nesciebā fratres: q̄a
princeps ē sacerdotū. Scriptum ē enī.
Principē ppli tui nō maledices. Sci-
ens aūt paulus q̄a una pars esset sa-
duceoꝝ ⁊ altera phariseoꝝ: exclamavit
in cōcilio. Viri fratres: ego phariseus
sum: fili⁹ phariseorū. De spe ⁊ de resur-
rectione mortuorū ego iudicor. Et cū
hec dixisset: facta ē dissensio inter pha-
riseos ⁊ saduceos: ⁊ soluta ē multitudo.
Saducei aūt dicūt non esse resurrecti-
onem mortuoꝝ: neq; angelū neq; spi-
ritum: pharisei aūt utraq; confitentur.
Factus ē autē clamor magnus: et ex-
surgētes quidā phariseorū: pugnabāt
dicentes. Nichil mali invenim⁹ in ho-
mine isto. Quid si spirit⁹ locutus est
ei aut angelus? Et cū magna dissen-
sio facta esset: timens tribun⁹ ne discer-
peretur paulus ab ipis: iussit milites
descendere et rapere eū de medio eorū:
ac deducere eū in castra. Sequēti aūt
nocte assistens ei dn̄s ait. Cōstās esto.
Sicut enī testificatus es de me in ihe-
rusalē: sic te oportet ⁊ rome testificari.
Facta aūt die collegerunt se quidam

ex iudeis: ⁊ devoverūt se dicentes neq;
mādúcaturos neq; bibituros: donec
occiderent paulū. Erant aūt plus quā
quadraginta viri q̄ hāc coniurationē
fecerāt: qui accesserūt ad principes sa-
cerdotū ⁊ seniores: ⁊ dixerūt. Devotio-
ne devovim⁹ nos nichil gustaturos:
donec occidam⁹ paulū. Nunc ergo
vos notum facite tribuno cū cōsilio:
ut producat illū ad vos tanq; aliq̄d
certius cogniturí de eo. Nos vero pri-
usq; appropiet parati sumus interfice-
re illū. Quod cū audisset fili⁹ sororis
pauli insidias: venit ⁊ intravit in ca-
stra: nūciavitq; paulo. Vocās autem
paulus ad se unū ex centurionib; ait.
Adolescētē hūc adduc ad tribunū. Ha-
bet enī aliq̄d indicare illi. Et ille q̄dē
assumēs eum: duxit ad tribunū ⁊ ait.
Vinctus paul⁹ rogavit me hūc ado-
lescentem pducere ad te: habētem ali-
quid loqui tibi. Apprehēdens aūt tri-
bun⁹ manū illi⁹ secessit cū eo seorsum:
et interrogavit illū. Quid ē qd̄ habes
indicare michi? Ille aūt dixit. Iudeis
cōvenit rogare te ut crastina die pdu-
cas paulū in conciliū: quasi aliquid
certius inquisituri sint de illo: tu vero
ne credideris illis. Insidiantᷣ enim ei
ex eis viri āplius q̄ quadraginta: q̄
se devoverūt nō manducare neq; bibe-
re donec interficiāt eū: ⁊ nūc parati sūt
expectātes promissum tuū. Tribunus
igitᷣ dimisit adolescentē: precipiens ne
cui loqueretᷣ: q̄m hec nota sibi fecisset.
Et vocatis duobus cēturionibus di-
xit illis. Parate milites ducentos ut
eant usq; cesareā: ⁊ equites septuagin-
ta ⁊ lancearios ducentos a tercia ho-
ra noctis: ⁊ iumēta p̄parate. Ut impo-
nentes paulū: salvū pducerent ad fe-
licem presidem. Timuit enim ne forte

raperent eū iudei et occiderent: et ipse
postea calumniā sustineret. Scribens
ei epistolā: continētem hec. Claudi⁹ li-
sias: optimo p̄sidi felici salutem. Vi-
rum hūc cōprehēsum a iudeis et inci-
pientem interfici ab eis: superveniēs cū
exercitu eripui cognito quia romanus
est: volensq; scire causam quā obicie-
bant illi: deduxi eum in conciliū eorū.
Quē inveni accusari de questionibus
legis ipsorū: nichil vero dignū morte
aut vinculis habentē crimen. Et cum
michi pdatum esset de insidijs quas
paraverāt illi: misi eum ad te: denunci-
ans ⁊ accusatorib; ut dicant apud te.
Vale. Milites vero scdm preceptum
sibi assumentes paulū duxerunt p no-
ctem in antipatridem: ⁊ postera die di-
missis equitibus ut cū eo irent: reversi
sunt ad castra. Qui cū venissent cesare-
am ⁊ tradidissent epistolam presidi: sta-
tuerunt ante illū et paulū. Cū legisset
aūt et interrogasset de qua provincia
esset: ⁊ cognoscens q̄a de cilicia: audi-
am te inq̄t cū accusatores tui venerīt.
Iussitq; i p̄torio herodis custodiri eū.

Post quinq; autē dies xxiiii
descendit princeps sacerdotum
ananias cū seniorib; quibusdā et ter-
tullo quodā oratore: q̄ adierunt presi-
dem adūsus paulū. Et citato paulo:
cepit accusare tertullus dicens. Cū in
multa pace agamus p te ⁊ multa cor-
rigantᷣ per tuā providenciā: semp ⁊ ubi-
q; suscipim⁹ optime felix cū omni gra-
tiarum actione. Ne diutius autem te
protrahā: oro breviter ut audias nos
pro tua clemētia. Invenim⁹ hunc ho-
minem pestiferū ⁊ cōcitantem seditionē
omnibus iudeis i universo orbe: ⁊ auc-
torem seditionis secte nazarenoꝝ: q̄ etiā
templū violare conatus est: quem et

app̄hensum volvim⁹ scdm legem no-
stram iudicare. Superveniens aūt tri-
bunus lisias cum vi magna eripuit
eū de manib; nr̄is iubēs accusatores
eius ad te venire: a quo poteris ipe iu-
dicans de omibus istis cognoscere:
de quib; nos accusam⁹ eū. Adiecerūt
aūt et iudei: dicētes hec ita se habere.
Respōdens aūt paulus: annuente sibi
preside dicere. Ex multis ānis te esse
iudicē genti huic sciens: bono animo
pro me satisfaciā. Potes enī cogno-
scere quia nō plus sunt michi dies q̄
duodecim ex quo ascendi adorare i ihe-
rusalem: ⁊ neq; i templo invenerūt me
cū aliquo disputātem aut cōcursum
facientem turbe neq; in synagogis neq;
in civitate: neq; probare possunt tibi
de quibus nūc me accusant. Confite-
or aūt hoc tibi q scdm sectam quā di-
cunt heresim sic deservio patri ⁊ deo me-
o: credēs omnibus q̄ in lege et pphetis
scripta sunt: spem habens in deū quā
et hij ipi expectāt: resurrectionē futurā
iustoꝝ et iniquoꝝ. In hoc ⁊ ipe studio
sine offendiculo cōscientiā habere ad de-
um: ⁊ ad homines semp. Post ānos
aūt plures elemosinas facturus i gen-
tem meā veni: ⁊ oblationes ⁊ vota: in
quib; invenerūt me purificatū in tem-
plo: nō cum turba neq; cū tumultu. Et
app̄henderūt me: clamantes ⁊ dicentes.
Tolle inimicū nostrū. Quidā autē ex
asya iudei q̄s oportebat apud te presto
esse et accusare si quid haberent adver-
sum me: aut hij ipi dicant si quid in-
venerūt i me iniq̄tatis cū stem in con-
cilio: nisi de una hac solūmodo voce
qua clamavi inter eos stans: q̄m de
resurrectione mortuoꝝ ego iudicor ho-
die a vobis. Distulit aūt illos felix:
certissime sciens de via hac dicēs. Cū

tribunus lysias descenderit audiā vos.
Iussitq; centurioni custodire eū et ha-
bere requiē: nec quēq; de suis ꝓhibere
ministrare ei. Post aliq̄t autem dies
veniens felix cū drusilla uxore sua que
erat iudea vocauit paulū: et audiuit
ab eo fidem que est in cristū ihesum. Di-
sputante aūt illo de iusticia et castita-
te et de iudicio futuro: tremefactꝰ felix
respōdit. Quod nūc attinet vade: tem-
pore aūt oportuno accersiam te: simul
et sperans ꝙ pecunia ei daret᷑ a paulo:
propter quod et frequēter accersiēs eū
loquebat᷑ cū eo. Biennio aūt expleto:
accepit successorē felix porciū festū. Vo-
lens autem gratiā prestare iudeis fe-
lix: reliquit paulū vinctum. XV

Festus ergo cū venisset in prouin-
ciam: post triduū ascendit ihero-
solimam a cesarea. Adieruntq; eum
principes sacerdotū et primi iudeorū
adūsus paulū: ⁊ rogabāt eū postulan-
tes gratiā adūsus eū ut iuberet ꝑduci
eum in ihrlm: insidias tendentes ut
interficerēt eum in via. Festus autē re-
spōdit seruari quidē paulū in cesarea:
se aūt maturius profecturū. Qui ergo
in vobis ait potentes sunt descendētes
simul: si qd̄ est in viro crimē accusent
eum. Demoratus aūt inter eos dies
nō amplꝰ q̄ꝫ octo aut decem descendit
cesareā: ⁊ altera die sedit pro tribuna-
li: et iussit paulū adduci. Qui cū ꝑdu-
ctus esset circūsteterūt eū q̄ ab ierosoli-
ma descenderāt iudei multas ⁊ graues
causas obiciētes quas nō poterant
probare: paulo ratonē reddēte: q̄m
neq; in legē iudeoꝝ. neq; in templum.
neq; ī cesarē quicquid peccaui. Festus
aūt volens gratiā prestare iudeis: re-
spōdēs paulo dixit. Vis iherosolimā
ascendere: ⁊ ibi de hijs iudicari apud
me? Dixit aūt paulus. Ad tribunal
cesaris sto: ibi me oportet iudicari. Iu-
deis nō nocui: sicut tu meliꝰ nosti. Si
enī nocui aut dignū morte aliq̄d feci:
non recuso mori. Si vero nichil ē eoꝝ
que hij accusant me: nemo potest me
illis donare. Cesarem appello. Tunc
festꝰ cū cōsilio locutꝰ respōdit. Cesarē
appellasti: ad cesarem ibis. Et cū dies
aliquot transacti essent: agrippa rex ⁊
bernice descenderūt cesareā ad salutan-
dum festū. Et cū dies plures ibi mo-
rarent᷑: festus regi indicauit de paulo
dicens. Vir quidā ē derelictus a felice
vinctus: de quo cū essem iherosolimis
adierūt me pricipes sacerdotū ⁊ senio-
res iudeorum: postulantes aduersus
illū damnationē. Ad quos respondi:
quia nō ē romanis cōsuetudo donare
aliquē hominē priusq̄ꝫ is q̄ accusatur
ꝑsentes habeat accusatores: locūq; de-
fendendi accipiat ad abluēda crimina
que ei obiciunt᷑. Cū ergo huc cōuenis-
sent: sine ulla dilatione in sequēti die
sedens pro tribunali iussi adduci virū.
De quo cū stetissēt accusatores nullā
causam deferebāt de q̄bus ego suspica-
bar malū: questiones vero quasdam
de sua supsticione habebāt aduersus
eum: ⁊ de quodā ihesu defuncto quē af-
firmabat paulus viuere. Hesitās aūt
ego de huiusmodi questione: dicebā
si vellet ire iherosolimā: ⁊ ibi iudicari
de istis. Paulo aūt appellante ut ser-
uaretur ad augusti cognitionē: iussi ser-
uari eū donec mittā eū ad cesarē. Agrip-
pa aūt dixit ad festū. Volebā et ipse
hominē audire. Cras inquit audies
eū. Altera aūt die cū venisset agrippa
et bernice cū multa ambitione ⁊ introis-
sent in auditoriū cū tribunis et viris
principalibus ciuitatis: iubente festo
adductus est paulus. Et dixit festus.
Agrippa rex et oēs qui simul adestis
nobiscū viri: videtis hūc hominē de
quo omnis multitudo iudeoꝝ interpel-
lauit me iherosolimis petētes ⁊ accla-
mantes: nō oportere eū viuere āplius.
Ego vero comperi nichil dignū mor-
te eum āmisisse. Ipso autē hoc appel-
lāte: ad augustū iudicaui mittere. De
quo quid certū scribā dño non habeo:
propter qd̄ perduxi eū ad vos et maxi-
me ad te rex agrippa: ut interrogatio-
ne facta habeam quid scribam. Sine
ratōne enī michi videt᷑ mittere vinctū:
et causas eiꝰ nō significare. XVI

Agrippa vero ad paulū ait. Per-
mittitur tibi loqui ꝓ temetipso.
Tūc paulꝰ extenta manu cepit rationē
reddere. De omībus quibus accusor
a iudeis rex agrippa estimo me beatū
apud te. cū sim defensurus me hodie:
maxime te sciente omīa que apud iu-
deos sunt ꝯsuetudines ⁊ questiones:
propter qd̄ obsecro patienter me audi-
as. Et quidem vitam meā a iuuentute
que ab inicio fuit in gēte mea in ihero-
solimis nouerūt oēs iudei: prescien-
tes me ab inicio si velint testimoniū
ꝑhibere q̄m scd̄m certissimā sectam no-
stre religionis vixi phariseus. Et nūc
in spe q̄ ad pr̄es nostros repromissio-
nis facta ē a deo. sto iudicio subiectꝰ:
in qua duodecim tribus nr̄e nocte et
die deseruiētes sperāt deuenire. De qua
spe accusor a iudeis rex. Quid incredibi-
le iudicat᷑ apud vos si deꝰ mortuos
suscitat? Et ego quidē estimaueram me
aduersus nomen ihesu nazareni debe-
re multa contraria agere: quod et feci
iherosolimis. Et multos sanctoꝝ ego
in carceribus inclusi a pricipibꝫ sacer-
dotū potestate accepta: ⁊ cū occiderent᷑
detuli sententiam. Et ꝑ omēs synago-
gas frequenter puniens eos. compelle-
bam blasphemare: ⁊ āplius insaniēs
in eos. persequebar usq; in exteras ci-
uitates. In quibus dum irem dama-
scum. cū potestate et ꝑmissu pricipū
sacerdotū: die media in via vidi rex
de celo supra splendorē solis circum-
fulsisse me lumen. ⁊ eos q̄ mecū simul
erant omesq; nos cū decidissemꝰ ī terrā
audiui vocē loquentē michi hebraica
lingua. Saule saule quid me ꝑseque-
ris? Durū ē tibi contra stimulū calci-
trare. Ego aūt dixi. Quis es domine?
Dñs aūt dixit. Ego sum ihesus: quē
tu ꝑsequeris. Sed exsurge: ⁊ sta supra
pedes tuos. Ad hoc enī apparui tibi.
ut cōstituam te ministrū ⁊ testem eorū
que vidisti ⁊ eoꝝ quibꝫ apparebo tibi:
eripiens te de ꝑplis et gentibꝫ in quas
nūc ego mitto te. aperire oculos eoꝝ ut
cōuertant᷑ a tenebris ad lucē. ⁊ de po-
testate sathane ad deū: ut accipiant
remissionē peccatoꝝ et sortē inter sāctos
per fidem q̄ est in me. Unde rex agrippa
non fui incredulus celesti visioni: sed
hijs qui sunt damasci primū et ihero-
solimis ⁊ ī omnē regionē iudee. ⁊ gen-
tibus ānunciabā. ut penitentiā agerēt.
et ꝯuerterent᷑ ad deū: digna penitentie
opera facientes. Hac ex causa me iudei
cū essem ī tēplo ꝯprehensū temptabant
interficere. Auxilio aūt adiutus dei
usq; ī hodiernū diē sto testificās mino-
ri atq; maiori: nichil extra dicens q̄ꝫ
que prophete locuti sunt futura esse et
moyses: si passibilis cristus. si ꝑmus
ex resurrectione mortuoꝝ lumē ānun-
ciaturus ē ꝑplo et gentibꝫ. Hec loquen-
te eo ⁊ rationē reddente: festus magna
voce dixit. Insanis paule. Multe te
littere ad insaniam ꝯuertūt. Et paulꝰ:

non insania inquit optime feste: sed
veritatis et sobrietatis verba loquor.
Scit enī de hijs rex: ad quē ⁊ constan-
ter loquor. Latere enī eum nichil horū
arbitror. Neq; enī in angulo quicq;
horū gestū est. Credis rex agrippa pro-
phetis? Scio quia credis. Agrippa autē
ad paulū. In modico suades me cri-
stianū fieri. Et paulus. Opto apud
deū et ī modico et in magno: nō tan-
tum te. sed etiā omēs q̄ audiūt hodie
fieri tales qualis et ego sum: exceptis
vinclis hijs. Et exsurrexit rex et preses
et bernice ⁊ q̄ assidebāt eis. Et cū secessis-
sent. loquebanť ad inuicē dicentes:
quia nichil morte aut vincloꝝ dignū
quid fecit homo iste. Agrippa autē fe-
sto dixit. Dimitti poterat homo hic:
si non appellasset cesarem. xxvij

Ut autē iudicatū est nauigare eū
in ytaliam ⁊ tradi paulū cū reli-
quis custodijs centurioni noīe iulio
cohortis auguste: ascendētes nauem
adrumetinam incipiētem nauigare.
circa asie loca sustulimꝰ: pseuerāte no-
biscū aristarcho macedone thessaloni-
cense. Sequēti aūt die venimus sydonē.
Humane aūt tractās iulius paulum
pmisit ad amicos ire: ⁊ curā sui agere.
Et inde cū sustulissemꝰ subnauigaui-
mus cyprū: propterea q̄ essent venti
contrarij. Et pelagus cilicie ⁊ pamphi-
lie nauigātes venimꝰ listram que est
licie: et ibi inueniens centurio nauem
alexandrinā nauigantē in ytaliam:
trāsposuit nos in eā. Et cū multis di-
ebus tarde nauigaremꝰ et vix deuenis-
semus contra gnydū: prohibēte nos ven-
to adnauigauimꝰ crete iuxta salmo-
nem. Et vix iuxta nauigātes venimus
in locū quendā q̄ vocať boniportus:
cui iuxta erat ciuitas thalassa. Multo
aūt tpe peracto et cū iam non esset tuta
nauigatio eo q̄ et ieiuniū iā pteriisset:
cōsolabať eos paulus dicēs eis. Viri:
video qm̄ cū iniuria ⁊ multo damno
nō solū oneris et nauis: sed etiā aīaꝝ
nrāꝝ incipit nauigatio. Centurio aūt
gubernatori ⁊ nauclero magis crede-
bat: q̄ hijs que a paulo dicebantur.
Et cū aptꝰ portus nō esset ad hyeman-
dum: plurimi statuerūt ɔsilium naui-
gare inde si quo modo possent deueni-
entes phenicen hyemare portū crete re-
spiciētem ad affricū ⁊ ad chorū. Aspi-
rante aūt austro estimātes propositū
se tenere: cū sustulissent de ason. lege-
bant cretā. Non post multum autem
misit se contra ipam ventus typhonicus:
qui vocať euroaquilo. Cūq; arrepta
esset nauis: ⁊ nō posset conari in ven-
tum: data naue flatibꝫ ferebamur. In
insulā aūt quandā decurrētes que vo-
catur cauda: potuimꝰ vix obtinere sca-
pham. Qua sublata adiutorijs ute-
banť accingētes nauem: timentes ne
in syrtim inciderēt: summisso uase sic
ferebanť. Ualida aūt nobis tēpestate
iactatis. sequenti die iactū fecerūt: ⁊ ter-
tia die suis manibꝫ armamēta nauis
proiecerūt. Neq; aūt sole neq; syderi-
bus apparētibꝫ p plures dies ⁊ tempe-
state nō exigua imminēte: iā ablata
erat spes omis salutis nrē. Et cū mul-
ta ieiunatio fuisset: tūc stās paulꝰ in
medio eoꝝ dixit. Oportuerat quidē o
viri audito me non egredi a creta: lu-
criq; facere iniuriā hāc ⁊ iacturā. Et
nūc suadeo vobis bono animo esse.
Amissio enī nullius aīe erit ex nobis:
pterq; nauis. Astitit enim michi hac
nocte āgelus dei cuiꝰ sum ego ⁊ cui de-
seruio. dicēs. Ne timeas paule: cesari
te oportet assistere. Et ecce donauit tibi
deus omēs qui nauigāt tecū. Propter
quod bono aīo estote viri. Credo enī
deo: quia sic erit quemadmodū dictū
est michi. In insulā aūt quandā opor-
tet nos deuenire. Sed postea q̄ quar-
tadecima nox superuenit: nauigātibꝫ
nobis in adria circa mediā noctē su-
spicabanť naute apparere sibi aliquā
regionē. Qui et summittentes bolidem.
inuenerūt passus viginti: et pusillum
inde separati inuenerūt passus quin-
decim. Timentes aūt ne ī aspera loca
incideremus: de puppi mittētes ancho-
ras quatuor optabāt diē fieri. Nautis
vero querentibꝫ fugere de naui: cū mi-
sissent scapham in mare sub optentu
quasi inciperēt a prora anchoras ex-
tendere: dixit paulus centurioni et mi-
litibus. Nisi hij ī naui manserit: vos
salui fieri nō potestis. Tūc absciderunt
milites funes scaphe: et passi sunt eam
excidere. Et cū lux inciperet fieri: roga-
bat paulus omēs sumere cibū dicēs.
Quartadecima die hodie expectātes
ieiuni permanetis: nichil accipientes.
Propter qd̄ rogo vos accipere cibū p
salute vrā: quia nullius vrm capillꝰ
de capite peribit. Et cū hec dixisset: su-
mens panē gratias egit deo ī cōspectu
omniū: et cū fregisset cepit māducare.
Animequiores aūt facti omēs: et ipi
assumpserūt cibū. Eramꝰ aūt uniuer-
se aīe in naui ducente septuagintasex.
Et satiati cibo alleuiabāt nauē: iactan-
tes triticū in mare. Cū aūt dies factꝰ
esset terrā nō agnoscebāt: sinum vero
quendā cōsiderabāt habētem litus: ī
quē cogitabāt si possent eicere nauem.
Et cū anchoras sustulissent ɔmittebāt
se mari. simul laxantes iūcturas gu-
bernaculorū: ⁊ leuato artemone secūdū
aure flatū tendebant ad litus. Et cum
incidissemus in locū bithalassum im-
pegerūt nauē: et prora quidē fixa ma-
nebat immobilis: puppis vero solue-
bať a vi maris. Militū aūt consiliū
fuit ut custodias occiderent. ne quis
cū enatasset effugeret: centurio aūt vo-
lens seruare paulū prohibuit fieri. Ius-
sitq; eos qui possent natare mittere se
primos ⁊ euadere ⁊ ad terrā exire: ⁊ ce-
teros alios ī tabulis ferebāt: quosdā
sup ea q̄ de naui erāt. Et sic factū ē: ut
omēs aīe euaderēt ad trā. xxviij

Et cū euasissemꝰ: tūc cognouimꝰ
quia mitilene insula vocabatur.
Barbari vero pstabāt nō modicā hu-
manitatem nobis. Accensa enī pira
reficiebāt nos omēs: propter ymbrem
qui imminebat ⁊ frigus. Cū ɔgregas-
set aūt paulus sarmētorū aliquantā
multitudinē et imposuisset sup ignem:
vipera a calore cū processisset inuasit
manū eius. Ut vero viderūt barbari
pēdentem bestiā de manu eiꝰ: ad inui-
cem dicebāt. Utiq; homicida ē homo
hic: qui cū euasit de mari ultio non
sinit eū viuere. Et ille quidē excutiens
bestiā in ignē. nichil mali passus est.
At illi existimabāt eū in tumorē ɔuer-
tendū: et subito casurū et mori. Diu
aūt illis sperātibꝫ et videntibus nichil
mali in eo fieri: cōuertentes se. dicebāt
eū esse deū. In locis aūt illis erāt pre-
dia principis insule noīe publij: qui
nos suscipiēs. triduo benigne exhibu-
it. Contigit aūt patrem publij febribꝫ
et dissinteria vexatū iacere. Ad quem
paulus intrauit: ⁊ cū orasset et impo-
suisset ei manus saluauit eū. Quo fa-
cto: omēs q̄ in insula habebāt infirmi-
tates accedebāt ⁊ curabanť. Qui etiā
multis honoribꝫ nos honorauerūt:
et nauigātibꝫ imposuerūt q̄ necessaria

erant. Post menses aūt tres nauiga-
uimus ī naui alexādrina q̄ in insula
hyemauerat: cui erat insigne castoꝝ.
Et cū uenissemus siracusam: mansim⁹
ibi triduo. Inde circūlegentes deueni-
mus regium: ⁊ post unū diem flante
austro scḋa die uenimus putheolos.
ubi inuētis frīb; rogati sumus mane-
re apud eos dies septē: ⁊ sic uenimus
romam. Et inde cū audissent fratres
occurrerunt nobis usq; ad appij forū
et tribus tabernis. Quos cū uidisset
paulus: gratias agens deo accepit
fiduciā. Cū autē uenissemus romam
ꝑmissum est paulo ꝑmanere sibimet:
cum custodiente se milite. Post terciū
autē diē conuocauit p̄mos iudeorū.
Cumq; uenissent dicebat eis. Ego uiri
fratres nichil aduersus legem faciens
aut morem paternū: uinctus ab ihero-
solimis tradit⁹ sum ī man⁹ romano-
rum: q̄ cū interrogationē de me habu-
issent uoluerūt me dimittere: eo q̄ nul-
la esset causa mortis in me. Cōtradi-
centib; aūt iudeis coactus sū appellare
cesarem: nō quasi gentē meā habens
aliquid accusare. Propter hāc igitur
causam rogaui uos uidere ⁊ alloqui.
Propter spem enī israhel cathena hac
circumdatus sum. At illi dixerūt ad eū.
Nos neq; litteras accepimus de te a
iudea: neq; adueniēs aliq̄s fratrū nū-
ciauit aut locutus ē quid de te malū.
Rogamus aūt a te audire que sentis.
Nam de secta hac notū est nobis: q̄a
ubiq; ei cōtradicit̄. Cū cōstituissent aūt
illi diē uenerūt ad eū in hospitiū pluri-
mi. quib; exponebat testificans regnū
dei suadensq; eis de ihesu ex lege moy-
si et prophetis a mane usq; ad uesperā.
Et quidā credebāt hijs que dicebant̄:
quidā uero nō credebāt. Cumq; inuicem
non essent cōsentientes: discedebant
dicente paulo unū verbū. Quia bene
spiritus sanct⁹ locutus est per ysaiam
prophetā ad patres nr̄os dicens. Va-
de ad ꝑplm istū et dic. Aure audietis
et nō intelligetis: ⁊ videntes videbitis
et non perspicietis. Incrassatum ē cor
ꝑpli huius ⁊ aurib; grauiter audierūt
et oculos suos cōpresserūt: ne forte vi-
deant oculis ⁊ aurib; audiāt et corde
intelligāt: ⁊ conūtant se et sanem eos.
Notū ergo sit vobis: qm̄ gentib; mis-
sum est hoc salutare dei: et ipsi audiēt.
Et cū hec dixisset: exierunt ab eo iudei
multam habētes inter se questionem.
Mansit aūt biennio toto in suo cōdu-
ctu: et suscipiebat om̄es q̄ ingrediebā-
tur ad eū: p̄dicans regnū dei ⁊ docens
que sunt de dn̄o ihesu cristo cū omni
fiducia sine prohibitione. Explicit lib
Actuū aplorum. Incipit prologus
In epistolas Canonicas.

NOn ita ē ordo apud grecos
qui integre sapiūt fidēq;
rectā sectant̄ epl̄arū septē
q̄ canonice nuncupant̄. Si-
cut ī latinis codicib; inuenit̄: ut quia
petrus est p̄mus ī ordine apostolorū
prime sūt etiā ei⁹ epistole ī ordine cete-
rarum. Sed sicut euangelistas dudū
ad veritatis lineā correxim⁹: ita has
proprio ordini deo iuuāte reddimus.
Est enī una earū prima iacobi: due p-
tri: tres iohannis: ⁊ iude una. Que si
sic ut ab eis digeste sunt ita quoq; ab
interpretib; fideliter ī latinū verterētur
eloquiū: nec ambiguitatē legentibus
facerent: nec sermonū sese varietas im-
pugnaret: illo p̄cipue loco ubi de uni-
tate trinitatis in prima iohānis epl̄a
positū legim⁹. In qua etiā ab infideli-
bus trāslatorib; multū erratum esse a
fidei veritate compperim⁹: triū tantum-
modo vocabula hoc ē aque sāguinis
et spirit⁹ ī ipa sua editione ponētibus:
et patris verbiq; ac spirit⁹ testimoniū
omittentib;. In quo maxime et fides
katholica roborat̄: et patris et filij et
spiritus sācti una diuinitatis substā-
tia comprobat̄. In ceteris vero eplis
quātum a nostra aliorū distet editio: le-
ctoris prudentie derelinquo. Sed tu
virgo cristi eustochium dū a me impē-
sius scripture veritatē inquiris meam
q̄dammodo senectutē inuidorū dentib;
corrodendā exponis: q̄ me falsarium
corruptoremq; sanctarū ꝓnūciant scri-
pturarū. Sed ego ī tali opere nec emu-
lorū meorū inuidētiā pertimesco: nec san-
cte scripture veritatē poscētibus denega-
bo. Explicit prologus. Incipit argumē-
tū in ep̄lam canonicā bī iacobi apl̄i.

IAcobus apl̄us sanctū instruit clerum
de cultura celestiū p̄ceptorū et regula
katholice obseruātie: ⁊ de inuicte pa-
ciētie maiestate: et de reuelatione pluri-
morum: ⁊ de mendacio magistrorū.
Explicit arg̃. Incipit epistola Ca-
nonica beati Jacobi apl̄i. Capitu. I.

IAcobus dei et dn̄i nostri ihesu cristi
seruus: duodecim tribubus que sunt ī
dispersione salutē. Omne gaudium
existimate fratres mei cū ī temptatio-
nes varias incideritis: scientes q̄ pro-
batio fidei vestre paciētiā operat̄. Pa-
ciētia aūt op⁹ ꝑfectū habeat: ut sitis per-
fecti et integri ī nullo deficiētes. Si q̄s
aūt vr̄m indiget sapientia postulet a
deo q̄ dat om̄ibus affluenter et non
improperat: ⁊ dabit̄ ei. Postulet autē
in fide: nichil hesitās. Qui enī hesitat
similis ē fluctui maris: q̄ a vento mo-
uetur et circūfert̄. Nō ergo estimet ho-
mo ille q̄ accipiat aliquid a domino.

Vir duplex animo incōstans ē in o-
mnibus vijs suis. Glorietur aūt frater
humilis in exaltatione sua: diues au-
tem ī humilitate sua: qm̄ sicut flos fe-
ni transibit. Exortus ē enī sol cū ardo-
re et arefecit fenū: et flos eius decidit:
et decor vultus ei⁹ deperijt. Ita ⁊ diues
in itineribus suis marcescet. Beatus
vir qui suffert temptationē: quoniā
cū probatus fuerit accipiet coronā vi-
te: quā repromisit de⁹ diligentibus se.
Nemo cū temptatur dicat: qm̄ a deo
temptat̄. Deus enī intemptator malo-
rum ē. Ipse aūt neminē tēptat. Vnus-
quisq; vero temptat̄ a concupiscentia
sua: abstractus ⁊ illectus. Deinde con-
cupiscētia cū conceperit parit peccatū:
peccatū vero cū consūmatū fuerit gene-
rat mortē. Nolite itaq; errare fratres
mei dilectissimi. Omne datū optimū
et omne donū ꝑfectū desursū ē descen-
dens a patre luminū: apud quē non ē
trāsmutatio: nec vicissitudinis obum-
bratio. Volūtarie enī genuit nos ver-
bo veritatis: ut simus initiū aliqd̄ cre-
ature ei⁹. Scitis fratres mei dilectissi-
mi. Sit aūt om̄is homo velox ad au-
diendū: tardus aūt ad loquendū: et
tardus ad irā. Ira enī viri iusticiā dei
non operat̄. Propter qd̄ abicientes o-
mnē immūdiciā ⁊ abūdātiā malicie:
in mansuetudine suscipite insitū verbū:
quod potest saluare aīas vr̄as. Esto-
te autē factores verbi ⁊ nō auditores
tantū fallentes vosmetipos: q̄a si quis
auditor est verbi ⁊ nō factor: hic compa-
rabit̄ viro cōsideranti vultū natiuita-
tis sui ī speculo. Cōsiderauit enī se et
abijt: ⁊ statim oblitus ē qualis fuerit.
Qui aūt ꝑspexerit in lege ꝑfecte liberta-
tis ⁊ permanserit nō auditor obliuio-
sus fact⁹ sed factor operis: hic beatus

in facto suo erit. Si quis aūt putat se religiosū esse nō refrenans linguā suam sed seducēs cor suū: huiꝰ vana est religio. Religio mūda et immaculata apud deū et prēm hec est: visitare pupillos et viduas in tribulatōne eoꝝ: et immaculatū se custodire ab hoc seculo.

II

Fratres mei: nolite ī psonaꝝ acceptione habere fidē domini nostri ihesu cristi glīe. Etenī si introierit in cōventū vrm vir·aureū annulū habens ī veste candida: introierit aūt et pauper ī sordido habitu: et intendatis in eū qui indutus est veste preclara et dixeritis tu sede hic·bene: pauperi aūt dicatis tu sta illic·aut sede sub scabello pedū meorū: nōne iudicatis apud vosmetipōs et facti estis iudices cogitationū iniquaꝝ? Audite fratres dilectissimi. Nōne deus elegit pauperes in hoc mūdo divites in fide ⁊ heredes regni: qd̄ repromisit deꝰ diligentibus se? Vos aūt exhonorastis pauperem. Nōne divites p potentiā opprimunt vos·et ipi attrahūt vos ad iudicia? Nōne et ipi blasphemāt bonū nomē quod invocatū est sup vos? Si tamē legē pficitis regalem scdm̄ scripturas diliges proximū tuū sicut teipm·benefacis: si aūt psonas accipitis peccatū operamini: redarguti a lege qsi transgressores. Quicūqz aūt totam legē servaverit: offendat aūt ī uno: factus est omniū reus. Qui enī dixit nō mechaberis: dixit et nō occides. Quod si nō mechaberis·occides aūt: factꝰ es transgressor legis. Sic loquimini ⁊ sic facite: sicut p legē libertatis incipiētes iudicari. Iudiciū enī sine misericordia illi: qui nō facit misericordiam. Superexaltat autē misericordia iudiciū. Quid pderit fratres mei si fidē quis dicat se habere: opera aūt non habeat? Numquid poterit fides salvare eū? Si aūt frater et soror nudi sint et indigeāt victu quotidiano: dicat autē aliquis ex vobis illis·ite in pace·calefacimini ⁊ saturamini·nō dederitis aūt eis que necessaria sūt corpori: qd̄ proderit vobis? Sic et fides si non habeat opera: mortua ē in semetipā. Sed dicit aliquis. Tu fidem habes: et ego opera habeo. Ostende michi fidē tuā sine operibꝫ: ⁊ ego ostendam tibi ex operibꝫ fidē meā. Tu credis quoniā unus ē deꝰ: benefacis. Et demones credūt: ⁊ cōtremiscūt. Vis aūt scire o homo inanis: qm̄ fides sine operibꝫ ociosa ē? Abrahā pater noster nōne ex operibꝫ iustificatus ē·offerēs ysaac filiū suū sup altare? Vides qm̄ fides cooperabat̄ operibꝫ illius: ⁊ ex operibꝫ fides consūmata ē? Et suppleta ē scriptura dicēs. Credidit abrahā deo: et reputatū est illi ad iusticiā: et amicus dei appellatus ē. Videtis qm̄ ex operibꝫ iustificat̄ homo: ⁊ nō ex fide tantū? Similiter et raab meretrix: nōne ex operibꝫ iustificata est suscipiens nūcios·⁊ alia via eiciēs? Sicut enim corpus sine spiritu mortuum est ita et fides sine operibus mortua est.

III

Nolite plures magistri fieri fratres mei: scientes quoniā magis iudiciū sumitis. In multis enim offendimus omēs. Si qs in verbo nō offendit: hic pfectus ē vir. Potest etiā freno circūducere totū corpꝰ. Si aūt equis frena ī ora mittimꝰ ad cōsentiendum nobis: omē corpꝰ illoꝝ circūferimus. Et ecce naves cū magne sint et a ventis validis mineant̄: circūferunt̄ aūt a modico gubernaclō ubi impetꝰ dirigentis voluerit. Ita ⁊ lingua modicū quidē membrū ē: ⁊ magna exaltat. Ecce quātus ignis q̄ȝ magnā silvam incendit. Et ligua ignis ē: universitas iniquitatis. Lingua cōstituitur ī membris nrīs que maculat totū corpus: ⁊ inflāmat rotam nativitatis nostre inflāmata a gehenna. Omīs enī natura bestiaꝝ et volucrū et serpentium etiā ⁊ ceteroꝝ domant̄ et domita sunt a natura humana: linguā aūt nullꝰ hominū domare potest. Inquietum malum: plena veneno mortifero. In ipā benedicimꝰ deū et patrē: ⁊ in ipsa maledicimꝰ hoīes q̄ ad ymaginē et similitudinem dei facti sunt. Ex ipō ore procedit benedictio et maledictio. Nō oportet fratres mei hec ita fieri. Numquid fons de eodē foramine emanat dulcem et amaram aquā? Nūquid potest fratres mei ficus uvas facere: aut vitis ficus? Sic neqꝫ salsa dulcē potest facere aquā. Quis sapiēs ⁊ disciplinatus inter vos? Ostendat ex bona cōversatione operationē suam in mansuetudine sapiētie. Quod si zelū amarū habetis·⁊ cōtentiones sint in cordibꝫ vrīs: nolite gloriari et mendaces esse adūsus veritatē. Non est enim ista sapiētia desursum descendēs a prē luminū: sed terrena animalis·dyabolica. Ubi enī zelus et contentio: ibi inconstantia et omē opus pravū. Que aūt desursum ē sapiētia: pmū quidē pudica ē deinde pacifica·modesta suadibilis·bonis cōsentiēs plena misericordie et fructibus bonis: iudicans sine simulatione. Fructus aūt iusticie ī pace seminat̄: facientibꝫ pacem.

IIII

Unde bella et lites ī vobis? Nonne ex cōcupiscētijs vrīs: q̄ militāt in membris vrīs? Cōcupiscitis et nō habetis: occiditis et zelatis: ⁊ non potestis adipisci. Litigatis ⁊ belligeratis: et nō habetis propter quod nō postulatis. Petitis ⁊ nō accipitis: eo q̄ male petatis: ut in concupiscētijs vestris insumatis. Adulteri: nescitis qa amicicia huius mūdi inimica dei? Quicunqꝫ ergo voluerit amicus esse seculi huius: inimicus dei cōstituit̄. An putatis qa inaniter scriptura dicat: ad invidiā cōcupiscit spiritꝰ q̄ habitat in vobis? Maiorē aūt dat graciā. Propter qd̄ dicit. Deus superbis resistit: humilibꝫ aūt dat graciā. Subditi ergo estote deo: resistite aūt dyabolo: et fugiet a vobis. Appropiate deo: et appropinquabit vobis. Emundate manus peccatores: ⁊ purificate corda duplices animo. Miseri estote et lugete et plorate: risus vester ī luctū cōvertat̄: ⁊ gaudiū ī merorē. Humiliamini in conspectu dn̄i: et exaltabit vos. Nolite detrahere alterutrū fr̄es mei. Qui detrahit frī aut q̄ iudicat fratrē suū: detrahit legi et iudicat legē. Si aūt iudicas legē: nō es factor legis sed iudex. Unus ē enī legislator et iudex: qui potest perdere et liberare. Tu aūt quis es qui iudicas proximū tuū? Ecce nunc q̄ dicitis hodie aut crastino ibimus in illā civitatē: ⁊ facie mꝰ ibi q̄dē annū et mercabimur ⁊ lucrū faciemus: q̄ ignoratis quid erit ī crastino. Que est enī vita vrā? Vapor ē ad modicū parens: et deinceps exterminabit̄ pro eo ut dicatis: si dn̄s voluerit·⁊ si vixerimus·facie mꝰ hoc aut illud. Nūc autē exultatis ī supbijs vrīs. Omīs exultatio talis maligna ē. Scienti igit̄ bonū facere ⁊ non facienti: peccatū ē illi.

V

Agite nūc divites: plorate ululātes ī miserijs vrīs que advenient vobis. Divicie vrē putrefacte sūt et vestimēta vestra a tineis comesta sunt.

Aurū et argentū vestrū eruginauit: ⁊
erugo eoꝝ in testamentū vobis erit: et
manducabit carnes vr̄as sicut ignis.
Thesaurizastis vobis irā ĩ nouissimis
diebus. Ecce merces operarioꝝ q̄ mes-
suerunt regiones vr̄as que fraudata
est a vobis clamat: et clamor eorū in
aures dn̄i sabaoth introiuit. Epulati
estis sup terrā: et in luxurijs enutristis
corda vestra. In die occisionis addixi-
stis et occidistis iustū: et nō restitit vo-
bis. Patientes igit̄ estote fratres usq;
ad aduentū dn̄i. Ecce agricola exspe-
ctat p̄ciosum fructū terre, patienter ferēs
donec accipiat temporaneū ⁊ serotinū.
Patiētes igit̄ estote ⁊ vos ⁊ ꝯfirmate
corda vr̄a: quoniā aduētus dn̄i appro-
pinquabit. Nolite ingemiscere fratres
in alterutrū: ut nō iudicemini. Ecce iu-
dex ante ianuā assistit. Exemplū acci-
pite fratres laboris ⁊ patiētie ꝓphetas:
qui locuti sunt ĩ noīe dn̄i. Ecce beatifi-
camus eos q̄ sustinuerūt. Sufferentiā
iob audistis: et finē dn̄i vidistis: q̄m
misericors est dn̄s et miserator. Ante
omnia aūt fratres mei nolite iurare:
neq; p celū neq; per terrā neq; aliud q̄d-
cumq; iuramētū. Sit aūt sermo vester
est, ē, non, nō: ut nō sub iudicio decida-
tis. Tristat̄ aūt aliq̄s vr̄m: oret equo
animo et psallat. Infirmat̄ quis in
vobis: inducat p̄sbiteros ecclie ⁊ orēt
sup eū unguētes eū oleo ĩ noīe dn̄i. Et
oratio fidei saluabit infirmū: ⁊ alle-
uabit eū dn̄s: ⁊ si in peccatis sit dimit-
tentur ei. Cōfitemini ergo alterutrum
peccata vr̄a: et orate pro inuicē ut sal-
uemini. Multū enī valet deprecatio iu-
sti assidua. Helias homo erat similis
nobis passibilis: et oratione orauit
ut nō plueret sup terrā: ⁊ nō pluit an-
nos tres ⁊ menses sex. Et rursū orauit:
et celū dedit pluuiā: ⁊ terra dedit fructū
suū. Fratres mei, si quis ex vobis erra-
uerit a veritate ⁊ ꝯuerterit quis eū: scire
debet: quoniā qui ꝯuerti fecerit pecca-
torē ab errore vie sue saluabit animā
eius a morte: ⁊ operit multitudinem
peccatorū.

Explic̄ ep̄la canonica bti
Iacobi ap̄li. Incipit argumēt̄ ĩ ep̄la
canonica bti petri ap̄li primam.

Discipulos saluatoris in-
uicti toto orbe diffusos et
peregrinos in hoc seculo
mōstrat, et p̄terite vite pe-
nitere suadet: ⁊ in nouā vitā proficere
tota cū sollicitudine exhortat̄ symon
petr⁹ filius iohānis prouincie galilee
vico bethsaida frater andree apostoli.

Explic̄ argumēt̄. Incipit ep̄la cano-
nica bti petri ap̄li prima. Cap. I.

Petrus ap̄lus ihesu
cristi, electis aduenis
dispersionis pōthi
galatie capadocie
asie et bithinie secū-
dum prescientiā dei
pris in sanctificationē spirit⁹ in obe-
dientiam et aspersionē sanguinis ihe-
su cristi: gratia vobis ⁊ pax multiplicet̄.
Benedictus deus et pater dn̄i nr̄i ihe-
su cristi q̄ scd̄m misericordiā suā ma-
gnā regenerauit nos ĩ spem viuam p
resurrectionē ihesu cristi ex mortuis in
hereditatē incorruptibilē ⁊ incontami-
natā et immarcessibilē cōseruatam ĩ
celis: in vobis qui ĩ virtute dei custodi-
mini p fidē in salutē, paratā reuelari
in tp̄ore nouissimo. In quo exultabi-
tis: modicū nūc si oportet cōtristari ĩ
varijs temptationib;: ut probatio ve-
stre fidei multo p̄ciosior sit auro q̄d p
ignē probat̄: inueniat̄ in laudē ⁊ glo-
riam et honorē in reuelatione ihesu

cristi: quē cum videritis diligetis. In
quē nūc quoq; non videntes creditis:
credētes aūt exultabitis leticia inenar-
rabili et glorificata: reportātes finem
fidei vestre salutē aīarū vestrarū. De
qua salute exquisierūt atq; scrutati sūt
prophete, qui de futura ĩ vobis gratia
prophetauerūt: scrutātes ĩ q̄d uel qua-
le tempus significaret in eis spirit⁹ cri-
sti, p̄nuncians eas q̄ in cristo sunt pas-
siones ⁊ posteriores glorias: quibus
reuelatū est, q̄a nō sibimetip̄is: vobis
aūt ministrabāt ea que nūc nunciata
sunt vobis, per eos q̄ euangelizauerūt
vobis spiritu sancto misso de celo: in
quē desiderāt angeli ꝓspicere. Propt̄
quod succincti lumbos mentis vestre
sobrij perfecte sperate in eā que offertur
vobis gratiā ĩ reuelationē ihesu cristi:
quasi filij obediētie, non configurati
priorib; ignorātie vr̄e desiderijs: sed
scd̄m eum qui vocauit vos sanctū: ut
et ip̄i in omni cōuersatione sancti sitis
quoniā scriptū ē: sancti eritis quoniā
ego sanctus sum. Et si patrē inuocatis
eum q̄ sine acceptiōne p̄sonaꝝ iudicat
scd̄m uniuscuiusq; opus: in timore in-
colatus vr̄i tp̄ore cōuersamini: scien-
tes q̄ nō corruptibilib; auro vel argē-
to redempti estis de vana vr̄a cōuersa-
tione paterne traditionis: sed p̄cioso
sanguine quasi agni immaculati cri-
sti et incōtaminati: p̄cogniti quidem
ante mūdi cōstitutionē: manifestati
aūt nouissimis tp̄orib; ꝓpter vos q̄
p ip̄m fideles estis in deo: q̄ suscitauit
eū a mortuis, et dedit ei glām: ut fides
vestra et spes esset in deo. Animas ve-
stras castificantes ĩ obedientia carita-
tis, ĩ fraternitatis amore: simplici cor-
de inuicē diligite attentius: renati nō
ex semine corruptibili sed incorruptibili
per verbū dei viui et p̄manentis: quia
oīs caro ut fenū: et oīs gloria ei⁹ tanq̄
flos feni. Exaruit fenū ⁊ flos eius deci-
dit: vbū aūt dn̄i manet ĩ eternū. Hoc
ē aūt vbū q̄d euāgelizatum ē ĩ vobis.

II

Deponētes igit̄ omnē mali-
ciā et omnē dolū et simulationes
et inuidias ⁊ omēs detractiones: sicut
modo geniti infantes rationabiles ⁊
sine dolo lac concupiscite ut in eo cre-
scatis in salutē: si tamē gustastis q̄m
dulcis ē dn̄s. Ad quē accedentes la-
pidem viuū ab hoīb; q̄dē reproba-
tum a deo aūt electū et honorificatū:
et ip̄i tanq̄ lapides viui superedificami-
ni dom⁹ spirituales ĩ sacerdotiū sc̄m:
offerētes spirituales hostias acceptabi-
les deo p ihesum cristū. Propter quod
continet scriptura. Ecce pono in syon
lapidē summū angularem probatū
electum p̄ciosū: ⁊ q̄ crediderit in eū nō
confundetur. Vobis igit̄ honor credē-
tibus: nō credētib; aūt lapis quem re-
probauerūt edificantes hic factus ē in
caput anguli et lapis offensionis et
petra scandali: hijs qui offendūt ver-
bo nec credūt ĩ quo et positi sūt. Vos
aūt genus electū regale sacerdotiū gēs
sancta ꝓplus acquisitionis: ut virtu-
tes ānuncietis ei⁹ qui de tenebris vos
vocauit ĩ ammirabile lumē suū. Qui
aliquādo nō ꝓplus dei nūc aūt ꝓplus
dei: qui nō consecuti miscd̄iam: nunc
aūt miscd̄iam cōsecuti. Karissimi, ob-
secro vos tanq̄ aduenas et peregrinos
abstinere vos a carnalibus desiderijs
que militāt aduersus animā: cōuersati-
onem vr̄am inter gētes habentes bo-
nam: ut ĩ eo q̄ detractāt de vobis tan-
q̄ de malefactoribus: ex bonis operi-
bus vos ꝯsiderātes glorificent deum
ĩ die visitationis. Subiecti igit̄ estote

om͞ni humane creature propter deum.
Siue regi quasi p̃cellenti: siue ducibꝫ
tanq̃ȝ ab eo missis·ad vindictã male-
factoꝝ: laudẽ vero bonoꝝ. Quia sic ẽ
voluntas dei: ut benefaciẽtes obmute-
scere faciatis imprudẽtium hominũ i-
gnorantiã. Quasi liberi: et non quasi
velamen habentes malicie libertatẽ:
sed sicut serui dei. Omnes honorate:
fraternitatẽ diligite. Deũ timete: regẽ
honorificate. Serui subditi estote in
omni timore dñis: nõ tantũ bonis ⁊
modestis: sed etiã discolis. Hec ẽ enim
gratia: si propter dei ↄsciẽtiã sustinet
quis tristiciã patiẽs iniuste. Que enĩ
est gratia: si peccantes ⁊ colaphizati
suffertis? Sed si benefaciẽtes patienter
sustinetis: hec ẽ gratia apud deũ. In
hoc enĩ vocati estis: q̃a et xp̃s passus
ẽ ꝑ vobis·vobis relinquẽs exemplũ:
ut sequamini vestigia eꝰ. Qui pecca-
tum nõ fecit: nec inuentus ẽ dolus in
ore eius. Qui cũ malediceretᷣ nõ male-
dicebat: cũ pateretᷣ nõ cõminabatur.
Tradebat aũt iudicãti se iniuste. Qui
peccata nostra ip̃e pertulit in corpore
suo super lignum: ut peccatis mortui
iusticie viuamus: cuius liuore sanati
estis. Eratis enĩ sicut oues errãtes: sed
conuersi estis nunc ad pastorem et e-
piscopum animarum vestrarũ. III

Similiter et mulieres subdite sint
viris suis ut et si qui nõ credũt
verbo·ꝑ mulierũ cõuersationẽ sine ver-
bo lucrifiãt: considerantes in timore
castã cõuersationẽ vr̃am. Quarũ sit
nõ extrinsecus capillatura aut circũ-
datio auri aut indumẽti vestimẽtorũ
cultus: sed q̃ abscõditꝰ ẽ cordis homo
in incorruptibilitate quieti ⁊ modesti
spiritus: qui ẽ in cõspectu dei locuples.
Sic enĩ aliquãdo et sancte mulieres
sperantes in deo ornabant se subiecti
proprijs viris: sicut sara obediebat a-
brahe dñm eũ vocans: cuiꝰ estis filie
benefaciẽtes·⁊ nõ pertimentes ullã per-
turbationẽ. Viri similiter cohabitãtes
scd̃m scientiã: quasi infirmiori vasculo
muliebri impertientes honorẽ tanq̃ȝ ⁊
coheredibus gratie vite: ut nõ impedi-
antᷣ orationes vr̃e. In fide aũt oĩes
unanimes cõpatiẽtes·fraternitatis a-
matores·misericordes·modesti·humi-
les·non reddentes malũ ꝑ malo·nec
maledictũ pro maledicto: sed econtra-
rio benedicẽtes: q̃a in hoc vocati estis:
ut benedictionẽ hereditate possideatis.
Quis ẽ enĩ qui vult vitã diligere: ⁊ di-
es videre bonos: coherceat linguã suã
a malo: ⁊ labia eꝰ ne loquantᷣ dolũ.
Declinet aũt a malo ⁊ faciat bonũ: in-
q̃rat pacẽ ⁊ sequatᷣ eã: q̃a oculi dñi su-
per iustos: et aures eiꝰ in preces eorũ:
vultus aũt dñi sup faciẽtes mala. Et
q̃s est qui vobis noceat: si boni emula-
tores fueritis? Sed ⁊ si quid patimini
propter iusticiã beati. Timorẽ autem
eoꝝ ne timueritis: et nõ conturbamini.
Dñm aũt xp̃m sanctificate i cordibus
vr̃is: parati semꝑ ad satisfactionem o-
mni poscenti vos rationẽ de ea que in
vobis ẽ spe: sed cum modestia ⁊ timore
cõsciẽtiam habẽtes bonã: ut in eo q̃
detrahũt de vobis ↄfundantᷣ: qui calu-
mniantᷣ vr̃am bonã in xp̃o conuersa-
tionẽ. Melius ẽ enĩ ut benefacientes
si volũtas dei velit pati q̃ȝ malefaciẽtes:
q̃a ⁊ xp̃s semel pro peccatis nostris
mortuus ẽ iustus ꝑ iniustis: ut nos
offerret deo·mortificatos quidẽ carne
viuificatos aũt spiritu. In quo ⁊ his
qui i carcere erãt spiritualiter veniens
predicauit: q̃ increduli fuerãt aliquã-
do expectabãt dei patientiam in diebꝫ
noe cũ fabricaretᷣ archa: in qua pauci
id ẽ octo aĩe salue facte sũt per aquam.
Quod et vos nũc similis forme saluos
facit baptisma: nõ carnis depositio
sordiũ·sed ↄsciẽtie bone interrogatio
in deũ: ꝑ resurrectionẽ ihesu xp̃i a mor-
tuis q̃ est in dextera dei: degluciẽs mor-
tem ut vite eterne heredes efficeremur:
profectus in celum subiectis sibi ange-
lis et potestatibꝫ ⁊ virtutibus. IIII

Christo igitᷣ passo in carne et vos
eadẽ cogitatione armamini: q̃a
qui passus ẽ in carne desijt a peccatis:
ut non iam desiderijs hominũ sed vo-
luntati dei q̃d reliquũ ẽ in carne viuat
temporis. Sufficit enĩ preteritũ tempꝰ
ad voluntatẽ gentiũ cõsummandã
hijs q̃ ambulauerũt in luxurijs in desi-
derijs vinolẽtijs cõmessationibꝫ pota-
tionibꝫ ebrietatibꝫ ⁊ illicitis ydolorũ
cultibꝫ. In quo admirantᷣ nõ cõcurren-
tibus vobis i eandẽ luxurie cõfusionẽ
blasphemãtes: q̃ reddẽt rationẽ ei q̃ pa-
ratus est iudicare viuos et mortuos.
Propter hoc enĩ ⁊ mortuis euangeli-
zatũ est: ut iudicentᷣ quidẽ scd̃m hoĩes
in carne: viuãt aũt scd̃m deũ in spiritu.
Omniũ autẽ finis appropinquabit.
Estote itaq̃ȝ prudẽtes et vigilate i ora-
tionibus: ãte oĩa autẽ mutuã i vobis-
metip̃is caritatẽ cõtinuã habẽtes: q̃a
caritas operit m̃ltitudinẽ peccatorum.
Hospitales inuicẽ: sine murmuratio-
ne. Unusquisq̃ȝ sicut accepit gratiã·i
alterutrũ illã administrãtes: sicut boni
dispensatores m̃ltiformis gratie dei.
Si quis loquitᷣ: q̃si sermones dei. Si
q̃s ministrat: tãq̃ȝ ex virtute quã admi-
nistrat deꝰ: ut i omnibus honorificetur
deꝰ ꝑ ihesum xp̃m cui ẽ gl̃a ⁊ imperiũ
in secl̃a seculoꝝ amen. Carissimi·noli-
te peregrinari i feruore q̃ ad tẽptationẽ
vobis fit·quasi noui aliq̃d vobis cõ-
tingat: sed ↄmunicãtes xp̃i passioni-
bus gaudete: ut et i reuelatõne gl̃e eiꝰ
gaudeatis exultãtes. Si exprobrami-
ni i noĩe xp̃i·beati eritis q̃m q̃d est ho-
noris glorie ⁊ virtutis dei ⁊ qui ẽ eiꝰ
spiritꝰ sup vos requiescet. Nemo aũt
vr̃m patiatᷣ quasi homicida aut fur
aut maledicus: aut alienoꝝ appetitor.
Si aũt ut xp̃ianus·nõ erubescat: glo-
rificet aũt deũ i isto nomine: quoniã
tempus ẽ ut incipiat iudiciũ a domo
dei. Si autẽ primũ a nobis: q̃s finis
eorũ qui nõ credũt dei euãgelio? Et si
iustus quidẽ vix saluabitᷣ: impius et
peccator ubi parebũt? Itaq̃ȝ ⁊ hij qui
patiuntᷣ scd̃m volũtatẽ dei: fideli creato-
ri ↄmendẽt aĩas suas i benefactis. V

Seniores ergo qui in vobis sunt·
obsecro ↄsenior et testis xp̃i pas-
sionũ: qui ⁊ eiꝰ q̃ i futuro ẽ gl̃e reuelan-
da ↄmunicator. Pascite qui in vobis
ẽ gregem dei: prouidẽtes nõ coacte sed
spontanee·scd̃m deũ: neq̃ȝ turpis lucri
gratia·sed volũtarie: neq̃ȝ ut dominã-
tes in cleris sed forma facti gregi ex a-
nimo: ⁊ cũ apparuerit princeps pasto-
rũ percipietis immarcessibilẽ gl̃e coro-
nam. Similiter adolescentes subditi
estote senioribus. Omnes etiam inui-
cem humilitatẽ insinuate: q̃a dñs su-
perbis resistit: humilibus aũt dat gra-
tiam. Humiliamini igitᷣ sub potenti
manu dei ut vos exaltet in tẽpore visi-
tationis: omnẽ sollicitudinẽ vr̃am ꝓ-
icientes in eũ: q̃m ip̃i cura ẽ de vobis.
Sobrij estote et vigilate: q̃a aduersa-
rius vester dyabolus tanq̃ȝ leo rugiẽs
circuit·querẽs quẽ deuoret. Cui resisti-
te fortes in fide: sciẽtes eandẽ passionẽ
ei que in mũdo ẽ vestre fraternitati fieri.
Deus aũt omnis gratie qui vocauit

nos in eternā suā gloriā ī cristo ihesu
modicū passos: ipē pficiet ↄfirmabit
solidabitq;. Ipī glā ⁊ imperiū: in secu-
la seculoꝝ amen. Per siluanū fidelem
fratrem vobis ut arbitror breuiter scri-
psi: obsecrās et cōtestans hāc esse verā
gratiā dei in qua et statis. Salutat
vos ecclesia q̄ est in babilone coelecta:
et marcus filiꝰ meus. Salutate inui-
cem ī osculo sancto. Gratia vobis o-
mnibꝫ qui estis in cristo ihesu amen.

Explicit epīa prima bī petri apli. In
cipit argumentū in eplām secūdam

Symon petrus p fidē huic
mūdo sapiētes mortuos
esse declarat: eisdemq; pi-
etatis quanta sit magni-
tudo luce ipa clarius manifestat. Ex-
plicit argumentū. Incipit epistola
scđa bī petri apli. Capitulū .I.

Symon petrꝰ seruus
et apostolus ihesu
cristi: hijs q̄ coequa-
lem nobiscū sortiti
sunt fidem ī iusticia
dei nostri ⁊ saluato-
ris ihesu cristi. gratia vobis et pax ad-
impleatur ī cognitione dei et cristi ihe-
su dn̄i nostri: quomodo oīa nobis
diuine virtutis sue que ad vitā et pie-
tatem donata sunt p cognitionē eiꝰ q̄
vocauit nos propria gloria et virtu-
te. p quē maxima et p̄ciosa nobis pro-
missa donauit: ut per hoc efficiamini
diuine cōsortes nature. fugiētes eius
que in mūdo ē cōcupiscentie corrup-
cionem. Vos aūt curam omnē subin-
ferentes ministrate in fide vestra vir-
tutem: in virtute aūt scientiā: in scietia
aūt abstinētiam: in abstinentia aūt
pacientiā: in paciencia aūt pietatem: ī
pietate autem amorē fraternitatis: in
amore fraternitatis caritatē. Hec eni
si vobiscū assint et superent: nō vacuos
nec sine fructu vos cōstituēt in domini
nostri ihesu cristi cognitione. Cui eni
nō p̄sto sunt hec: cecus ē ⁊ manu tem-
ptans: obliuionē accipiēs purgatio-
nis veterū suoꝝ delictoꝝ. Quapropter
fratres magis satagite: ut per bona
opera certā vr̄am vocatōnē ⁊ electionē
faciatis. Hec eni facientes nō peccabitis
aliquando. Sic eni abundanter mini-
strabitur vobis introitus in eternū re-
gnū dn̄i nr̄i et saluatoris ihesu cristi.
Propter qđ vos incipiā semp cōmo-
nere de hijs: et quidē scientes ⁊ ↄfirma-
tos in p̄senti veritate. Iustū aūt arbi-
tror. q̄diu sum ī hoc tabernaclo susci-
tare vos ī cōmonitione: certꝰ q̄ velox
est depositio tabernaculi mei: scđm qđ
et dn̄s noster ihesus cristus significa-
uit michi. Dabo aūt operā ⁊ frequen-
ter habere vos post obitū meū: ut hoꝝ
om̄iū memoriā faciatis. Nō eni indo-
ctas fabulas secuti notā fecimꝰ vobis
dn̄i nr̄i ihesu cristi virtutē ⁊ p̄scientiā:
sed speculatores facti illiꝰ magnitudi-
nis. Accipiēs eni a deo p̄re honorem
et gloriā voce delapsa ad eū huiusce-
modi a magnifica gloria: hic est filiꝰ
meus dilectus in quo michi ↄplacui:
ipm̄ audite. Et hāc vocem nos audi-
uimus de celo allatā: cū essemus cum
ipo ī monte sancto. Et habemꝰ firmi-
orem ꝓpheticū sermonē. cui benefacitis
attendentes quasi lucerne lucenti in ca-
liginoso loco donec illucescat et luci-
fer oriat̄ in cordibꝫ vr̄is: hec primū in-
telligentes: q̄ omnis prophetia pro-
pria interpretatione non fit. Non eni
voluntate humana allata ē aliquā-
do prophetia: sed spiritu sancto inspi-
rati locuti sūt sancti dei homines. II

Fuerūt vero et pseudo ꝓphete ī ꝑplo
sicut et in vobis erunt magistri
mendaces: q̄ introducēt sectas perditō-
nis: ⁊ eū q̄ emit eos deū negāt: supdu-
centes sibi celerē pditionē. Et multi se-
quentē eoꝝ luxurias: per quos via veri-
tatis blasphemabit̄: ⁊ ī auaricia fictis
verbis de vobis negociabunt̄. Quibꝫ
iudiciū iam olim nō cessat: et perditio
eoꝝ nō dormitat. Si eni deus āgelis
peccātibꝫ nō pepercit sed rudētibꝫ infer-
ni detractos in tartarū tradidit cruci-
andos ī iudiciū reseruari: et origina-
li mūdo non pepercit. sed octauū noe
iusticie p̄conem custodiuit diluuium
mūdo impiorū inducēs: ⁊ ciuitates
sodomorū et gomorreorū in cinerem
redigēs euersione dampnauit exemplū
eoꝝ q̄ impie acturi sūt ponēs: ⁊ iustū
loth oppressum a nephandorū iniuri-
a ac luxuriosa ↄuersacione eruit. Aspe-
ctu eni et auditu iustus erat: habitās
apud eos q̄ de die in diē aīam iustā
iniquis operibꝫ cruciabāt. Nouit deus
pios de temptatione eripere: iniquos
vero in diē iudicij reseruare cruciādos.
Magis aūt eos q̄ post carnē in concu-
piscentia immūdicie ambulāt. dn̄acio-
nemq; cōtemnūt: audaces. sibi pla-
centes: sectas non metuūt introducere
blasphemātes. Vbi āgeli fortitudine
et virtute cū sint maiores: nō portant
adūsum se execrabile iudiciū. Hij ve-
ro velut irracionabilia pecora natura-
liter ī captionē ⁊ in p̄niciem in hijs q̄ i-
gnorāt blasphemātes ī corruptōne su-
a peribūt: percipiētes mercedē iniusticie
voluptatē: existimantes diei delicias
coinq̄natōnis ⁊ macule. delicijs afflu-
entes ī cōuiuijs suis luxuriātes vobis-
cū: oculos habētes plenos adulterij et
incessabilis delicti: pellicientes animas
instabiles: cor exercitatū auaricia ha-
bētes. maledictōnis filij: derelinquētes
rectā viā errauerunt secuti viā balaā ex
bosor. q̄ mercedē iniq̄tatis amauit: cor-
reptione vero habuit sue vesanie. Sub-
iugale mutū aīal ī hoīs voce loquēs:
prohibuit ꝓphete insipiētiā. Hij sunt
fōtes sine aqua et nebule turbinibus
exagitate: q̄bꝫ caligo tenebraꝝ reserua-
tur. Supbia eni vanitatis loquētes.
pellicēt ī desiderijs carnis luxurie eos
qui paululū effugiūt. qui ī errore ↄuer-
sant̄: libertatē illis ꝓmittentes cū ipsi
serui sint corruptōnis. A quo enim q̄s
superatꝰ ē: huius ⁊ seruus ē. Si enim re-
fugiētes coinquinatōnes mūdi in co-
gnitione dn̄i nr̄i ⁊ saluatoris ihesu cri-
sti. hijs rursus implicati superant̄: fa-
cta sūt eis posteriora deteriora p̄oribꝫ.
Meliꝰ enim erat illis non cognoscere
viā iusticie: q̄ꝫ post agnitionē retrorsū
ↄuerti ab eo qđ illis traditū ē sācto mā-
dato. Cōtigit enim eis illud veri puer-
bij. Canis reuersus ad suum vomi-
tū: ⁊ sus lota in volutabro luti. III

Hanc ecce vobis carissimi secūdam
scribo eplām in quibus vr̄am ex-
cito in ↄmonitionē sincerā mentē: ut
memores sitis eoꝝ q̄ p̄dixi vboꝝ a san-
ctis ꝓphetis ⁊ aploꝝ vr̄oꝝ p̄ceptoꝝ dn̄i
saluatoris. Hoc p̄mū sciētes: q̄ veni-
ent in nouissimis diebꝫ in deceptione
illusores iuxta ꝓprias cōcupiscētias
ābulantes: dicētes. Vbi ē ꝓmissio aut
aduētꝰ eiꝰ? Ex quo enim p̄res dormi-
erūt: oīa sic pseuerāt ab inicio creatu-
re. Latet enim eos hoc volētes: q̄ celi e-
rant p̄us ⁊ terra de aqua et per aquā
ↄsistens dei vbo: p quē ille tūc mūdus
aqua mundatꝰ perijt. Celi aūt q̄ nunc
sūt ⁊ terra eodē verbo repositi sūt igni
reseruati in diē iudicij: et perditionis

impioꝝ hominū. Unū vero hoc non
lateat vos cariſſimi: qꝛ unus dies a-
pud dñm ſicut mille āni: et mille āni
ſicut dies unus. Nō tardat dñs pro-
miſſi: ſed patienter agit propter vos:
nolens aliquos perire ſed omēs ad pe-
nitentiā reuerti. Adueniet aūt dies do-
mini ut fur: ī quo celi magno impetu
tranſient: elementa vero calore ſoluen-
tur. Cū hec igiť oīa diſſoluenda ſint:
quales oportet vos eſſe ī ſcđis 9uerſa-
tionibꝫ et pietatibꝫ exſpectātes ⁊ ꝓperā-
tes in aduētū diei dñi: ꝑ quē celi arden-
tes ſoluenť ⁊ elemēta ignis ardore ta-
beſcēť. Nouos vero celos et nouā ťrā
et ꝓmiſſa ipſius exſpectam⁹: in qbus
iuſticia habitat. Propter qđ cariſſimi
hec exſpectātes · ſatagite immaculati
et inuiolati ei īueniri ī pace: et dñi nři
lōganimitatē ſalutē arbitramini: ſi-
cut ⁊ cariſſim⁹ frater noſter paul⁹ ſecū-
dū datā ſibi ſapiētiā ſcripſit vobis: ſi-
cut ⁊ ī omībꝫ epłis · loquēs ī eis de hiſ:
ī qbꝫ ſūt quedā difficilia intellectu · que
indocti ⁊ inſtabiles deprauāt · ſicut ⁊ ce-
teras ſcripturas · ad ſuā ipoꝝ ꝑdicōnē.
Vos igiť frēs pſciētes cuſtodite ne inſi-
pientiū errore traſducti excidatis a ꝓpria
firmitate: creſcite veꝛo ī gratia ⁊ ī cogni-
tione dñi nři et ſaluatoris iheſu criſti.
Ipi gła et nūc et ī diē eternitatis amē.

Expliat epła bti petri apli ſecunda
Incipit argumentum in epłam ſe-
an iohannis apli primam

R Atione verbi · et ꝙ de⁹ ipſe
ſit caritas manifeſtat: et
ſuſurrones fratrū nec deū
ſcire · nec pios fieri poſſe ·
eo uſqꝫ diſſerat ut eſſe comprobet ho-
micidas: eo ꝙ odiū ſit interfectionis
occaſio. Expliat argumēť · Incipit
epła bti iohis apli ꝑma · I ·

Q Uod fuit ab inicio ·
quod audiuimus ·
quod vidimus ocu-
lis noſtris · qđ pſpexi-
mus · ⁊ manus nře
9trectauerūt de vbo
vite: ⁊ vita manifeſta ē: ⁊ vidim⁹ et te-
ſtamur ⁊ ānūciamus vobis vitā eter-
nam · que erat apud prēm · ⁊ apparuit
nobis. Quod vidim⁹ et audiuimus
annūciam⁹ vobis: ut ⁊ vos ſocietatē
habeatis vobiſcū: ⁊ ſocietas noſtra ſit
cū pře et cū filio ei⁹ iheſu criſto. Et hec
ſcribim⁹ vobis: ut gaudeatis ⁊ gaudi-
um vřm ſit plenū. Et hec ē annūciatio
quā audiuim⁹ ab eo ⁊ annūciamus
vobis: qm̄ deus lux eſt: ⁊ tenebre in eo
nō ſunt ulle. Si dixerim⁹ qm̄ ſocieta-
tem habemus cū eo et in tenebris āmbu-
lam⁹: mentimur · et veritatē nō facim⁹.
Si aūt ī luce āmbulam⁹ ſicut et ipē ē in
luce ſocietatē habem⁹ ad inuicē: ⁊ ſan-
guis iheſu filij ei⁹ mūdat nos ab omī
peccato. Si dixerim⁹ qm̄ peccatū non
habem⁹ ipi nos ſeducim⁹: ⁊ veritas in
nobis nō eſt. Si 9fiteamur peccata
nřa: fidelis ē et iuſtus ut remittat no-
bis peccata nřa: ⁊ emūdet nos ab om-
ni iniquitate. Si dixerim⁹ qm̄ non pecca-
uimus: mendacem facimus eum: ⁊
verbum eius non eſt in nobis. II

F Ilioli mei: hec ſcribo vobis ut nō
peccetis. Sed et ſi quis peccaue-
rit: aduocatū habem⁹ apud prēm ihe-
ſum criſtū iuſtū. Et ipē ē ꝓpiciacio pro
peccatis nřis: nō pro noſtris aūt tan-
tum: ſed etiā ꝑ totius mūdi. Et in hoc
ſcimus qm̄ cognouim⁹ eū: ſi mādata
eius obſeruam⁹. Qui dicit ſe noſſe eū
et mādata eius nō cuſtodit mendax ē
et in hoc veritas nō eſt. Qui aūt ſuat
vbū eius: vere ī hoc caritas dei pfecta

eſt. In hoc ſcimus qm̄ in ipo ſumus.
Qui dicit ſe ī criſto manere: debet ſicut
ille ambłauit · ⁊ ipē āmbulare. Cariſſi-
mi nō mandatū nouū ſcribo vobis:
ſed mādatū vetus quod habuiſtis ab
inicio. Mandatū vetus ē: verbū quod
audiſtis. Iterū mādatū nouū ſcribo
vobis qđ verum ē ⁊ in ipo et ī vobis:
quia tenebre trāſierūt · ⁊ verū lumen iā
lucet. Qui dicit ſe in luce eſſe ⁊ fratrem
ſuum odit: ī tenebris eſt uſqꝫ adhuc.
Qui diligit fratrē ſuū in lumine ma-
net: ⁊ ſcandalū ī eo nō eſt. Qui aūt o-
dit fratrē ſuū in tenebris ē ⁊ ī tenebris
ambulat: ⁊ neſcit quo eat: qꝛ tenebre
obcecauerūt oculos ei⁹. Scribo vobis
filioli: qm̄ remittunť vobis peccata ve-
ſtra ꝓpter nomē ei⁹. Scribo vobis pa-
tres: qm̄ cognouiſtis eū q ab inicio
ē. Scribo vobis adoleſcētes: quoniā
viciſtis malignum. Scribo vobis in-
fantes qꝛ cognouiſtis prēm. Scribo
vobis iuuenes: qm̄ fortes eſtis ⁊ vbū
dei manet in vobis: et viciſtis mali-
gnū. Nolite diligere mūdū: neqꝫ ea q
in mūdo ſūt. Si quis diligit mūdū:
non ē caritas přis in eo. Quoniam
omē qđ eſt ī mūdo cōcupiſcētia carnis
eſt: ⁊ 9cupiſcētia oculoꝝ: ⁊ ſupbia vite
que nō ē ex patre: ſed ex mūdo eſt. Et
mūdus trāſit ⁊ 9cupiſcētia eius. Qui
aūt facit volūtatē dei: manet ī eternū.
Filioli: nouiſſima hora ē. Et ſicut au-
diſtis qꝛ antecriſtus venit: nūc ātecri-
ſti multi facti ſūt. Unde ſcim⁹ qꝛ no-
uiſſima hora ē. Ex nobis prodierūt:
ſed nō erant ex nobis. Nā ſi fuiſſent
ex nobis: pmanſiſſent utiqꝫ nobiſcū.
Sed ut manifeſti ſit: qm̄ nō ſūt omēs
ex nobis. Sed vos unctionē habetis
a ſancto: ⁊ noſtis oīa. Nō ſcripſi vo-
bis quaſi ignorantibꝫ veritatē: ſed qꝛſi

ſciētibꝫ eā: ⁊ qm̄ omē mendaciū ex veri-
tate nō ē. Quis ē mendax: niſi is qui
negat qm̄ iheſus ē criſtus? Hic ē ātecri-
ſtus: q negat prēm ⁊ filiū. Omīs q ne-
gat filiū nec patrē habet: q confitetur
filiū: et prēm habet. Vos qđ audiſtis
ab inicio · ī vobis pmaneat: qꝛ ſi in
vobis pmanſerit qđ audiſtis ab ini-
cio: ⁊ vos in filio ⁊ pře manebitis. Et
hec ē repromiſſio: quā ipē pollicitus
ē nobis vitā eternā. Hec ſcripſi vobis
de hijs q ſeducūt vos. Et vos unctio-
nem quā accepiſtis ab eo maneat in
vobis. Et nō neceſſe habetis ut aliqs
doceat vos: ſed ſicut unctio ei⁹ docet
vos de omībꝫ. Et verū eſt: ⁊ nō ē men-
daciū. Et ſicut docuit vos: manete in
eo. Et nūc filioli manete ī eo: ut cū ap-
paruerit habeam⁹ fiduciā: ⁊ nō 9fun-
damť ab eo in aduētu ei⁹. Si ſcitis qm̄
iuſt⁹ ē: ſcitote quoniam et omīs qui
facit iuſticiam ex ipo natus eſt. III

V Idete qualē caritatē dedit nobis
pater: ut filij dei nominemur et
ſimus. Propter hoc mūdus nō nouit
nos: qꝛ nō nouit eū. Cariſſimi nunc
filij dei ſum⁹: ⁊ nondū apparuit qđ eri-
mus. Scim⁹ qm̄ cū apparuerit ſimi-
les ei erim⁹: qm̄ videbimus eū ſicuti eſt.
Et omīs q habet hāc ſpē in eo: ſancti-
ficat ſe ſicut et ille ſanct⁹ ē. Omīs qui
facit peccatū: ⁊ iniqtatē facit. Et pecca-
tū eſt iniqtas. Et ſcitis qꝛ ille apparu-
it ut peccata tolleret: ⁊ peccatū in eo nō
eſt. Omīs q in eo manet nō peccat. Et
omīs q peccat nō videt eū: nec cogno-
uit eū. Filioli: nemo vos ſeducat. Qui
facit iuſticiā iuſt⁹ ē. Sicut et ille iuſt⁹
eſt. Qui facit peccatū ex dyabolo ē: qm̄
ab inicio dyabolus peccat. In hoc ap-
paruit filius dei: ut diſſoluat opera
dyaboli. Omīs qui natus eſt ex deo

peccatū non facit: qm̄ semen ipius in
eo manet: et nō potest peccare quoniā
ex deo natus ē. In hoc manifesti sunt
filij dei et filij dyaboli. Omnis qui nō
est iustus nō est ex deo: et q̄ nō diligit
fratrē suū. Quoniā hec ānūciatō quā
audistis ab inicio: ut diligam⁹ alter-
utrum. Non sicut cayn q̄ ex maligno
erat: ⁊ occidit fratrē suū. Et ꝑpter quid
occidit eū? Quoniā opa ei⁹ maligna
erāt: fratris aūt eius iusta. Nolite mi-
rari fratres si odit vos mūdus. Nos
scim⁹ quoniā trāslati sum⁹ de morte
ad vitā: qm̄ diligim⁹ fratres. Qui nō
diligit: manet ī morte. Omis q̄ odit
fratrē suū homicida ē. Et scitis quoniā
omis homicida nō habet vitā eternā
in se manētem. In hoc cognouimus
caritatē dei: qm̄ ille animā suam pro
nobis posuit: ⁊ nos debemus pro fra-
tribȝ animas ponere. Qui habuerit
substātiā huius mūdi et viderit fratrē
suū necesse habere ⁊ clauserit viscera su-
a ab eo: quomodo caritas dei manet
in eo? Filioli mei: nō diligam⁹ verbo
neqȝ lingua: sed opere ⁊ veritate. In hoc
cognoscimus qm̄ ex veritate sumus:
et ī cōspectu ei⁹ suadebim⁹ corda nostra.
Quoniā si rephenderit nos cor nr̄m:
maior est deus corde nostro: et nouit
omia. Carissimi si cor nostrū non re-
prehenderit nos fiduciā habemus ad
deū: et quicquid petierim⁹ accipiemus
ab eo qm̄ mandata ei⁹ custodimus: ⁊
ea que sunt placita corā eo facimus.
Et hoc est mandatum eius ut creda-
mus ī nomine filij eius ihesu cristi: et
diligam⁹ alterutrū sicut dedit manda-
tum nobis. Et qui seruat mandata
eius in illo manet: et ipse in eo. Et in
hoc scimus: quoniā manet in nobis
de spiritu quem dedit nobis. IIII

Carissimi: nolite omi spiritui cre-
dere: sed ꝓbate spiritus si ex deo
sint: qm̄ multi pseudo ꝓphete exierunt
in mūdū. In hoc cognoscitē spiritus
dei. Omis spiritus q̄ cōfitetur ihesum
cristū ī carne venisse: ex deo ē. Et omis
spiritus q̄ soluit ihesum: ex deo nō est:
et hic est anticristus de quo audistis
quoniā venit: ⁊ nūc iā ī mūdo ē. Vos
ex deo estis: et vicistis eū: qm̄ maior est
qui in vobis ē: q̄ꝫ qui in mūdo. Ipsi
de mūdo sunt: ideo de mūdo loquūtē:
⁊ mūdus eos audit. Nos ex deo sum⁹.
Qui nouit deū audit nos: q̄ non est
ex deo non audit nos. In hoc cogno-
scimus spiritū veritatis et spiritū erro-
ris. Carissimi diligam⁹ nos inuicē:
quia caritas ex deo est. Et omnis qui
diligit ex deo natus est: et cognoscit
deū. Qui nō diligit non nouit deum:
qm̄ deus caritas est. In hoc apparuit
caritas dei in nobis: qm̄ filiū suū vni-
genitū misit deus ī mūdum: ut viua-
mus ꝑ eū. In hoc ē caritas: nō quasi
nos dilexerimus deū: sed qm̄ ipe prior
dilexit nos: ⁊ misit filium suum ꝓpici-
atione pro peccatis nr̄is. Carissimi: si
deus dilexit nos: et nos debem⁹ alter-
utrum diligere. Deū nemo vidit unq̄.
Si diligam⁹ inuicē de⁹ in nobis ma-
net: ⁊ caritas ei⁹ in nobis pfecta ē. In
hoc cognoscim⁹ qm̄ in eo manemus
et ipe in nobis: quoniā de spiritu san-
cto suo dedit nobis. Et nos vidimus
et testificamur: qm̄ pater misit filium
suū saluatorē mūdi. Quisquis cōfes-
sus fuerit quoniā ihesus est filius dei:
deus in eo manet et ipe ī deo. Et nos
cognouim⁹: ⁊ credidim⁹ caritati quā
habet deus ī nobis. Deus caritas ē:
et qui manet in caritate ī deo manet:
et deus in eo. In hoc pfecta est caritas

nobiscū: ut fiduciā habeam⁹ in die iu-
dicij: q̄a sicut ille ē: ⁊ nos sumus ī hoc
mūdo. Timor nō ē in caritate: sed per-
fecta caritas foras mittit timorē: qm̄
timor penā habet. Qui aūt timet nō
ē pfectus ī caritate. Nos ergo diliga-
mus deū: qm̄ de⁹ prior dilexit nos. Si
q̄s dixerit qm̄ diligo deū ⁊ frēm suū ode-
rit: mēdax ē. Qui enī nō diligit frēm su-
um quē videt: deū quē nō videt quō po-
test diligere? Et hoc mādatū habem⁹ a de-
o: ut q̄ diligit deū: diligat ⁊ frēm suū.
Omis q̄ credit qm̄ ihes⁹ ē crist⁹: V
ex deo nat⁹ ē. Et oīs q̄ diligit eū
q̄ genuit: diligit ⁊ eū q̄ nat⁹ ē ex eo. In
hoc cognoscim⁹ qm̄ diligim⁹ natos
dei: cū deū diligam⁹: ⁊ mādata ei⁹ facia-
mus. Hec ē enī caritas dei ut mādata
eius custodim⁹: ⁊ mādata ei⁹ grauia
nō sūt. Quoniā omē qđ natū ē ex deo
vincit mūdū: et hec ē victoria q̄ vincit
mūdū: fides nr̄a. Quis ē aūt q̄ vincit
mūdū: nisi q̄ credit qm̄ ihesus ē filius
dei? Hic ē q̄ venit ꝑ aquā ⁊ sanguinem
ihesus cristus. Nō in aqua solū: sed in
aqua ⁊ sanguine. Et spiritus ē q̄ testi-
ficatē: qm̄ crist⁹ ē veritas. Quoniā tres
sūt q̄ testimoniū dāt ī celo: pater: verbū:
et spirit⁹ sanctus: ⁊ hij tres unū sunt.
Et tres sūt q̄ testimoniū dāt ī terra: spi-
rit⁹: aq̄: ⁊ sāguis: ⁊ tres unū sūt. Si te-
stimoniū hoīm accipim⁹: testimoniū
dei maius ē. Quoniā hoc ē testimoniū
dei qđ maius ē: qm̄ testificat⁹ ē de filio
suo. Qui credit in filiū dei: habet testi-
moniū dei in se. Qui nō credit filio mē-
dacē facit eū: q̄a nō credit ī testimoniū
qđ testificat⁹ ē deus de filio suo. Et hoc
ē testimoniū: qm̄ vitā eternā dedit no-
bis deus: ⁊ hec vita in filio ei⁹ ē. Qui ha-
bet filiū habet vitā: q̄ nō habet filium
dei: vitā nō habet. Hec scribo vobis:

ut sciatis qm̄ vitā habetis eternā: q̄ cre-
ditis in noīe filij dei. Et hec est fiducia
quā habem⁹ ad deū: q̄a quecūqȝ peti-
erimus scđm volūtatē ei⁹ audit nos.
Et scim⁹ q̄a audit nos: quicquid peti-
erimus. Scimus: qm̄ habem⁹ petitiō-
nes q̄s postulam⁹ ab eo. Qui scit frēm
suū peccare peccatū nō ad mortē: petat
⁊ dabit ei vita peccāti non ad mortem.
Est peccatū ad mortē: nō pro illo dico
ut roget q̄s. Omnis iniq̄tas peccatū
est: ⁊ est peccatū ad mortē. Scimus q̄a
oīs q̄ natus ē ex deo nō peccat: sed ge-
neratō dei cōseruat eū: ⁊ malignus nō
tāget eum. Scim⁹ qm̄ ex deo sumus:
et mūdus totus ī maligno positus ē.
Et scim⁹ qm̄ fili⁹ dei venit ⁊ dedit nobis
sensū: ut cognoscam⁹ verū deū: ⁊ sim⁹
ī vero filio ei⁹. Hic ē verus de⁹: ⁊ vita e-
terna. Filioli: custodite vos a simulacris.
Explicit epistola prima beati iohannis apostoli. Incipit argumentum in epistolam eiusdem secundam.
Vsqȝ a deo ad sanctā femi-
nā scribit ut eandē domi-
nam non dubitet litteris
appellare: eiusdēqȝ filijs te-
stimoniū q̄ ambulēt in veritate pro-
hibeat. Explicit argumentum. Incipit
epistola beati iohannis apostoli secunda. I.
Senior: electe dn̄e et
natis eius quos e-
go diligo in verita-
te: ⁊ non ego solus
sed et omnes qui
cognouerunt veri-
tatem: propter veritatem que perma-
net in vobis: et vobiscum erit in eter-
num. Sit vobiscum gratia misericor-
dia pax a deo patre: ⁊ a cristo ihesu fi-
lio patris in veritate et caritate. Gaui-
sus sū valde quoniā inueni de filijs
tuis ābulātes ī veritate: sicut mādatū

accepimus a pře. Et nūc rogo te dña
non tanq̃ mādatū nouū scribēs tibi:
sed qđ habuim⁹ ab inicio: ut diliga-
mus alterutrū. Et hec ē caritas: ut am-
bulem⁹ sc̄dm mādata ei⁹. Hoc enim ē
mandatū: ut quemadmodū audistis
ab inicio in eo ambletis: qm̄ multi se-
ductores exierūt ī mūdū q̃ nō cōfitent̄
ihesū cristū venisse in carnē. Hic ē sedu-
ctor ꝛ anticristus. Videte vosmetipos
ne perdatis q̃ operati estis: sed ut mer-
cedem plenā accipiatis. Omīs q̃ rece-
dit et nō pmanet ī doctrina cristi: deū
nō habet. Qui pmanet ī doctrina: hic
patrē et filiū habet. Si q̄s venit ad vos
et hāc doctrinā nō affert: nolite recipe-
re eū ī domū: nec ave ei dixeritis. Qui
enī dicit illi ave: cōmunicat opib3 ei⁹
malignis. Plura habēs vobis scribe-
re: nolui p cartā et atramentū. Spero
enī me futurū apud vos: et os ad os
loqui: ut gaudiū vrm plenū sit. Sa-
lutāt te filie sororis tue electe. Explic̄
epl'a sc̄da b̄ti iohannis apli. Inci-
pit argumētū in epl'am eiusdē terciā.

GAiū pietatis causa extol-
lit atq3 ut in ipsa pietate
maneat exhortator: diotre-
pem impietatis et supbie
causa obiurgat: demetrio aūt bonū
testimoniū phibet cum fratribus uni-
versis. Explicit argumentū. Incip̄
epl'a b̄ti iohis apli tercia. I.

SEnior: gaio carissi-
mo: quē ego diligo
in veritate. Carissi-
me: de omībz orati-
onem facio prospe-
re te ingredi et vale-
re: sicut prospere agit aīa tua. Gavis⁹
sum valde venientibz fratribus ꝛ testi-
moniū phibentibus veritati tue: sicut
tu in veritate ambulas. Maiorē horū
nō habeo graciā: q3 ut audiam filios
meos in veritate ambulātes. Carissi-
me: fideliter facis quicqd operaris in
fratres: ꝛ hoc ī peregrinos: q̃ testimoni-
um reddiderūt caritati tue in conspectu
ecclesie: quos benefaciens deducas di-
gne deo. Pro nomine enim ei⁹ pfecti
sunt: nichil accipiētes a gētilibz. Nos
ergo debemus suscipere huiusmodi:
ut cooperatores simus veritatis. Scri-
psissem forsitan ecclesie: sed is q̃ amat
pmatum gerere in eis diotrepes: non
recipit nos. Propť hoc si venero com-
moneā eius opera que facit: v'bis ma-
lignis garriēs in nos. Et quasi nō ei
ista sufficiant: neq3 ip̄e suscipit fr̄es: ꝛ
eos qui suscipiūt phibet: ꝛ de ecclesia
eicit. Carissime noli imitari malum:
sed qđ bonū est. Qui benefacit ex deo
est: qui malefacit nō videt deū. Deme-
trio testimoniū redditř ab omībz ꝛ ab
ip̄a veritate: sed ꝛ nos testimoniū per-
hibemus: ꝛ nosti qm̄ testimoniū nrm
verū ē. Multa habui tibi scribere: sed no-
lui p atramētū et calamū scribere tibi.
Spero aūt protinus te videre: ꝛ os ad
os loquemur. Pax tibi. Salutant te
amici. Saluta amicos per nomē. Ex-
plic̄ epl'a tercia b̄ti iohis apli. Incip̄
argumentū in epl'am b̄ti iude apli.

IUdas apostolus: fratres de corrupto-
ribz vie veritatis ita informat: ut illi-
citum esse discernat de subiugo semel ex-
eos servitutis: denuo operā suā officere
novare scelulibus. Explic̄ argumēt.
Incipit epl'a b̄ti iude apli Cap. I.

IUdas ihesu cristi servus frater autē
iacobi: hijs qui sunt in deo patre dile-
ctis: ꝛ cristo ihesu conservatis et voca-
tis. Misericordia vobis et pax et cari-
tas adimpleatur. Carissimi omnem

sollicitudinem faciēs scribendi vobis
de cōmuni vestra salute necesse habui
scribere vobis: deprecans supercerta-
ri semel tradite sanctis fidei. Subin-
troierunt enim quidam homines qui
olim prescripti sunt in hoc iudicium
impij: domini nostri graciam trans-
ferentes in luxuriam: et solum domi-
natorem et dominum nostrum ihe-
sum cristum negantes. Commonere
autem vos volo scientes semel om-
nia: quoniam ihesus populum de ter-
ra egipti salvans: secundo eos qui
non crediderunt perdidit. Angelos
vero qui non servaverunt suum prin-
cipatum sed dereliquerunt suum do-
micilium: in iudicium magni diei
vinculis eternis sub caligine reserva-
vit. Sicut sodoma et gomorra et
finitime civitates simili modo exfor-
nicate et abeuntes post carnem alte-
ram: facti sunt exemplum: ignis eter-
ni penam sustinentes. Similiter ꝛ hij
quidem carnem maculant: domina-
tionem autem spernunt: maiestatem
autem blasphemant. Cum michael
archangelus cum dyabolo disputās
altercaretur de moysi corpore: non
est ausus iudicium inferre blasphe-
mie: sed dixit. Imperet tibi deus. Hij
autem quecunq3 quidem ignorant
blasphemant: quecunq3 autem natu-
raliter tanq̃ muta animalia norunt:
in hijs corrumpuntur. Ve illis qui
via cayn abierunt: et errore balaam
mercede effusi sunt: et in contradicti-
one chore abierunt. Hij sunt in epu-
lis suis macule convivantes: sine ti-
more: semetipsos pascentes: nubes
sine aqua: que a ventis circumferun-
tur: arbores autumnales: infructu-
ose: bis mortue: eradicate: fluctus feri
maris: despumantes suas confusio-
nes: sydera errantia: quibz procella te-
nebrarū servata ē ī eternū. Prophetavit
autem et de hijs septimus ab adam
enoch dicens. Ecce venit dominus in
sanctis milibus suis facere iudicium
contra omnes: et arguere omnes im-
pios de omnibz operibus impietatis
eorum: quibus impie egerunt: et de o-
mnibus duris que locuti sunt contra
deum peccatores impij. Hij sunt mur-
muratores querelosi secundū deside-
ria sua ambulantes: et os eorum lo-
quitur superbiam: mirantes personas
questus causa. Vos autem carissimi
memores estote verborum que p̄dicta
sunt ab apostolis domini nostri ihe-
su cristi: qui dicebāt vobis quoniam
in novissimis temporibus venient il-
lusores secundū desideria sua ambu-
lātes in impietatibus. Hij sunt qui
segregant semetipsos: animales: spi-
ritum non habentes. Vos autem ca-
rissimi superedificantes vosmetipsos
sanctissime nostre fidei: in spiritu san-
cto orantes: ipsos vos in dilectione
dei servate: expectantes misericordiā
domini nostri ihesu cristi in vitam e-
ternam. Et hos quidem arguite iu-
dicatos: illos vero salvate de igne
rapientes. Alijs autem misereamini
in timore: odientes et eam que car-
nalis est maculatam tunicam. Ei
autem qui potens est vos conserva-
re sine peccato: et constituere ante cō-
spectum glorie sue immaculatos in
exultatione: soli deo salvatori nostro:
per ihesum cristum dominum nostrū
gloria magnificentia imperium ꝛ po-
testas ante omne seculum: et nunc
et in omnia secula seculorum amen.
Explicit epl'a b̄ti Iude apli

Incipit prologus in apocalipsin

Iohannes apostolus et euangelista a cristo electus atq; dilectus · in tanto amore dilectionis uberior habitus ē · ut in cena supra pectus eius recumberet et ad crucem astanti soli matrem propriam commendasset: ut quem nubere volentem ad amplexum virginitatis asciuerat: ipsi ad custodiendā virginem tradidisset. Hic itaq; cum propter verbum dei ⁊ testimonium ihesu cristi in pathmos insulam fuisset exilium · illic ab eodē apocalipsis pre ostensa describit: ut sicut in principio canonis id ē libri geneseos incorruptibile principiū pnotat: ita etiā incorruptibilis finis p virginē in apocalipsi redderet dicentis. Ego sū alpha et omicrō et finis. Hic est iohannes · q̄ sciens supuenisse sibi diem egressionis de corpore conuocatis ī epheso discipulis descendit inde fossum sepulture sue locum: oratoneq; cōpleta reddidit spiritū · tam a dolore mortis fact⁹ extraneus: q̄ a corruptione carnis noscit alien⁹. Cui⁹ tamē scripture dispositō uel libri ordinatō ideo a nobis p singula nō exponit: ut nesciētibz inq̄rendi desiderium collocetur: ⁊ querētibus laboris fructus · et deo magisterij doctrina seruetur. Explic̄ prologus. Incip̄ liber apocalipsis btī iohannis aplī · j ·

Apocalipsis ihesu cristi quā dedit illi de⁹ palam facere seruis suis que oportet fieri cito: et significauit mittēs per āgelū suū seruo suo iohanni q̄ testimoniū perhibuit verbo dei: ⁊ testimoniū ihesu cristi quecūq; vidit. Beat⁹ qui legit ⁊ qui audit verba pphetie huius: et seruat ea que in ea scripta sunt. Tempus enim prope est. Iohannes septē ecclesijs que sunt in asya. Gratia vobis ⁊ pax ab eo qui est ⁊ qui erat ⁊ qui venturus ē: et a septem spiritibus q̄ in cōspectu throni eius sunt: ⁊ a ihesu cristo q̄ est testis fidelis pmogenitus mortuorū et princeps regū terre: qui dilexit nos et lauit nos a peccatis nr̄is in sanguine suo ⁊ fecit nos regnū ⁊ sacerdotes deo ⁊ prī suo: ipi glā et imperium: in secula seculorū amen. Ecce venit cū nubibus: et videbit eū omnis oculus: ⁊ qui eū pupugerunt. Et tūc plāgent se sup eum omnes tribus terre: etiā amē. Ego sum alpha ⁊ o: principiū et finis · dicit dominus deus qui ē ⁊ qui erat ⁊ q̄ venturus est omnipotens. Ego iohannes frater vester ⁊ particeps ī tribulacione ⁊ regno et pacientia in cristo ihesu: fui ī insula q̄ appellatur pathmos propt̄ verbum dei ⁊ testimoniū ihesu. Fui in spiritu in dominica die: ⁊ audiui post me vocem magnam tanq̄ tube dicentis. Quod vides scribe in libro: ⁊ mitte septem ecclesijs epheso et smirne ⁊ pergamo ⁊ thiatire ⁊ sardis ⁊ philadelphie et laodicie. Et cōuersus sum: ut viderem vocem q̄ loquebat̄ mecū. Et cōuersus vidi septem candelabra aurea: ⁊ ī medio septem cādelabroꝝ aureoꝝ similē filio hominis vestitū podere: ⁊ p̄cinctū ad mamillas zona aurea. Caput aūt eius et capilli erāt candidi tanq̄ lana alba: ⁊ tanq̄ nix. Et oculi eius tanq̄ flamma ignis: ⁊ pedes ei⁹ similes auricalco sicut ī camino ardenti. Et vox illius tanq̄ vox aquaꝝ multarum: ⁊ habebat ī dextera sua stellas septem. Et de ore ei⁹ gladius utraq; parte acut⁹ exibat: ⁊ facies ei⁹ sicut sol lucet in virtute sua. Et cū vidissem eū:

cecidi ad pedes eius tanq̄ mortuus. Et posuit dexterā suā sup me dicens. Noli timere. Ego sum p̄mus et novissimus et vivus: et fui mortuus et ecce sū vivēs in secula seculorū: et habeo claves mortis et inferni. Scribe ergo q̄ vidisti et que sunt: et que oportet fieri post hec. Sacramentū septem stellarū quas vidisti in dextera mea et septē candelabra aurea: septē stelle āgeli sūt septē ecclīarū: et candelabra septē-septem ecclesie sunt. ii

Et āgelo ephesi ecclesie scribe. Hec dicit q̄ tenet septē stellas in dextera sua: qui ambulat ī medio septem candelabrorū aureorū. Scio opera tua et laborē et patientiā tuā: et q̄a nō potes sustinere malos. Et temptasti eos q̄ se dicunt apostolus esse et non sunt: et invenisti eos mendaces. Et patiētiam habes: et sustinuisti propt̄ nomē meū: et nō defecisti. Sed habeo advsum te pauca: q̄ caritatē tuā p̄mā reliquisti. Memor esto itaq; unde excideris: et age penitentiā: et prima opera fac. Sin autē: venio tibi et movebo candelabrū tuū de loco suo: nisi penitentiā egeris. Sed hoc habes quia odisti facta nicholaitarum: que et ego odi. Qui habet aurē audiat: q̄d spiritus dicat ecclesijs. Vincenti dabo edere de ligno vite: quod ē in paradiso dei mei. Et angelo smirne ecclesie scribe. Hec dicit p̄mus et novissimus: qui fuit mortuus et vivit. Scio tribulatiōnē tuā et paupertatē tuam: sed dives es et blasphemaris ab hijs qui se dicunt iudeos esse et nō sunt: sed sūt synagoga sathane. Nichil horum timeas que passurus es. Ecce missurus est dyabolus ex vobis in carcerem ut temptemini: et habebitis tribulationem diebꝫ decem. Esto fidelis usq; ad mortem: et dabo coronam vite. Qui habet aurem audiat: quid spiritus dicat ecclesijs. Qui vicerit: non ledet a morte secūda. Et angelo pergami ecclesie scribe. Hec dicit q̄ habet rumpheā utraq; parte acutā. Scio ubi habitas ubi sedes ē sathane: et tenes nomen meū et nō negasti fidē meā. Et ī diebus illis antiphas testis meus fidelis q̄ occisus est apud vos: ubi sathanas habitat. Sed habeo adv̄sus te pauca: q̄a habes illic tenētes doctrinā balaam q̄ docebat balac mittere scandalū corā filijs israhel edere et fornicari: ita habes et tu tenentes doctrinam nicholaitarū. Similiter penitētiam age: si quo minus: veniam tibi cito et pugnabo cū illis in gladio oris mei. Qui habet aurem audiat: q̄d spiritus dicat ecclesijs. Vincenti dabo manna absconditū: et dabo illi calculum candidū et in calculo nomē novū scriptum: q̄d nemo scit nisi qui accipit. Et angelo thiatire ecclīe scribe. Hec dicit filius dei: q̄ habet oculos tanq̄ flammā ignis: et pedes eius similes auricalco. Novi opera tua et fidem et caritatem tuā et ministeriū et patientiā tuā: et opera tua novissima plura priorib;. Sed habeo adv̄sus te pauca q̄a p̄mittis mulierē ihezabel que se dicit p̄phetem docere et seducere servos meos: fornicari et mādūcare de ydolotitis. Et dedi illi tempus ut penitentiā ageret: et nō vult penitere a fornicatione sua. Ecce ego mitto eam in lectū: et q̄ mechantur cū ea in tribulatione maxima erunt: nisi penitentiam ab operib; suis egerint: et filios eius interficiā in mortem: et scient om̄es ecclīe quia ego sū scrutans renes et corda: et dabo unicuiq; vestrū scd'm opera vr̄a. Vobis aūt dico et ceteris quia thiatire estis: quicūq; non habent doctrinā hāc et q̄ nō cognoverūt

altitudinem sathane quēadmodū dicunt: nō mittā sup vos aliud pōdus: tamen id q̄d habetis tenete donec veniam. Et qui vicerit et custodierit usq; in finē opera mea: dabo illi potestatē super gentes et reget eas ī virga ferrea et tanq̄ vas figuli cōfringentur sicut et ego accepi a patre meo: et dabo illi stellam matutinam. Qui habet aurem audiat: quid spiritus dicat ecclesijs. iii

Et angelo ecclīe sardis scribe. Hec dicit qui habet septē spiritus dei: et septem stellas. Scio opera tua: q̄a nomen habes q̄ vivas: et mortuus es. Esto vigilans: et cōfirma cetera q̄ moritura erāt. Nō enī invenio opera tua plena coram deo meo. In mente ergo habe qualiter acceperis et audieris et serva: et penitentiā age. Si ergo nō vigilaveris veniam ad te tanq̄ fur: et nescies qua hora veniā ad te. Sed habes pauca nomina in sardis q̄ nō inquinaverūt vestimēta sua: et ambulabunt mecū ī albis q̄a digni sūt. Qui vicerit sic vestietur vestimētis albis: et nō delebo nomen eius de libro vite: et cōfitebor nomen eius corā p̄re meo et coram āgelis eius. Qui habet aurē audiat: q̄d spiritus dicat ecclesijs. Et angelo philadelphie ecclesie scribe. Hec dicit sanctus et verus qui habet clavē david: q̄ aperit et nemo claudit: claudit et nemo aperit. Scio opera tua. Ecce dedi corā te ostium apertum quod nemo potest claudere: quia modicam: habes virtutem et servasti verbum meū: et non negasti nomē meū. Ecce dabo de synagoga sathane q̄ dicūt se iudeos esse et non sunt: sed mentiunt̄. Ecce faciam illos ut veniant et adorēt ante pedes tuos: et scient q̄a ego dilexi te. Quoniam servasti verbū patientie mee: et ego servabo te ab hora temptatiōnis que ventura ē in orbē univ̄sum temptare habitātes ī terra. Ecce venio cito. Tene q̄d habes: ut nemo accipiat coronā tuam. Qui vicerit faciā illū columnā in templo dei mei: et foras nō egredietur amplius. Et scribā sup eum nomen dei mei et nomen civitatis dei mei nove iherusalē que descendit de celo a deo meo: et nomen meū novū. Qui habet aurem audiat: quid spiritus dicat ecclesijs. Et angelo laodicie ecclesie scribe. Hec dicit amen testis fidelis et verus: qui ē p̄ncipiū creature dei. Scio opera tua: q̄a neq; frigidus es neq; calidus. Utinam frigidus esses aut calidus. Sed quia tepidus es et nec frigidus nec calidus: incipiā te evomere ex ore meo: quia dicis q̄ dives sum et locupletatus et nullius egeo: et nescis q̄a tu es miser et miserabilis: et paup et cecus et nudus. Suadeo tibi emere a me aurū ignitū probatū ut locuples fias: et vestimentis albis induaris ut nō appareat cōfusio nuditatis tue: et collirio inunge oculos tuos ut videas. Ego quos amo: arguo et castigo. Emulare ergo: et penitentiā age. Ecce sto ad ostium et pulso. Si quis audierit vocē meā et aperuerit michi ianuā intrabo ad illū: et cenabo cū illo: et ipse mecū. Qui vicerit dabo ei sedere mecū ī throno meo: sicut et ego vici et sedi cū patre meo in throno eius. Qui habet aurem audiat: quid spiritus dicat ecclesijs. iiii

Post hec vidi: et ecce ostium apertū in celo: et vox p̄ma quā audivi tanq̄ tube loquentis mecum dicens. Ascende huc: et ostendā tibi q̄ oportet fieri cito. Post hec statim fui in spiritu. Et ecce sedes posita erat ī celo: et supra sedē sedens. Et q̄ sedebat similis erat

aspectu lapidis iaspidis et sardinis
et yris erat i circuitu sedis similis visi-
oni smaragdine. Et in circuitu sedis
sedilia vigintiq̄tuor: ⁊ supra thronos
vigintiquatuor seniores sedentes cir-
cumamicti vestimentis albis et in ca-
pitibus eorū corone auree. Et de thro-
no procedunt fulgura ⁊ voces ⁊ toni-
trua: ⁊ septē lampades ardētes ante
thronū qui sūt septē spiritus dei. Et
in aspectu sedis tanq̄ȝ mare vitreū simi-
le cristallo: ⁊ in medio sedis ⁊ in circui-
tu sedis quatuor animalia plena ocu-
lis āte et retro. Et animal primū simi-
le leoni ⁊ scd̄m simile vitulo: ⁊ terciū a-
nimal habens faciē quasi hominis: ⁊
quartū animal simile aquile volanti.
Et quatuor animalia singula eorȝ ha-
bebant alas senas: ⁊ in circuitu et in-
tus plena sunt oculis. Et requiem nō
habebant die ac nocte dicentia sanct⁹
sanctus sāctus dn̄s de⁹ omīpotens:
qui erat ⁊ q̄ est et qui venturus ē. Et cū
darent illa animalia glām ⁊ honorē
et benedictionē sedēti sup thronū viuē-
ti in secula seclorū: procidebāt viginti-
q̄tuor seniores ante sedentē in throno
et adorabāt viuētem in secula seclorȝ:
et mittebāt coronas suas āte thronū
dicentes. Dignus es dn̄e deus noster
accipere glām ⁊ honorem ⁊ virtutem:
quia tu creasti omnia: et propter vo-
lūtatem tuā erant et creata sunt. V

Et vidi in dextera sedentis supra
thronū librū scriptum intus et
foris: signatū sigillis septem. Et vidi
angelū fortem et p̄dicantem voce ma-
gna. Quis ē dignus aperire librum ⁊
soluere signacła ei⁹? Et nemo poterat
neq; in celo neq; in terra neq; subt⁹ ter-
ram aperire librū: neq; respicere illū. Et
ego flebā multū: quoniā nemo dign⁹
inuentus ē aperire librū: nec videre eum.
Et unus de senioribȝ dixit michi. Ne
fleueris. Ecce vicit leo de tribu iuda ra-
dix david aperire librū ⁊ soluere septē
signacła eius. Et vidi: et ecce ī medio
throni ⁊ quatuor animaliū ⁊ ī medio
seniorum agnum stantem tanq̄ȝ occi-
sum habentem cornua septem ⁊ oculos
septem: q̄ sūt septē spirit⁹ dei missi in o-
mnem terrā. Et venit: ⁊ accepit de dexte-
ra sedentis ī throno librū. Et cū aperu-
isset librū quatuor animalia ⁊ vigin-
tiq̄tuor seniores ceciderunt corā agno
habentes singuli cytharas ⁊ fialas au-
reas plenas odoramētorȝ q̄ sunt ora-
tiones sāctorū: ⁊ cantabāt canticū no-
uum dicentes. Dignus es dn̄e accipe-
re librum ⁊ aperire signacła eius: qm̄
occisus es ⁊ redemisti nos deo ī sangui-
ne tuo ex omni tribu ⁊ lingua et p̄plo
et natione: ⁊ fecisti nos deo nostro re-
gnum ⁊ sacerdotes ⁊ regnabim⁹ super
terrā. Et vidi: ⁊ audivi vocē angelorȝ
multorȝ in circuitu throni ⁊ animaliū
et seniorȝ: ⁊ erat numer⁹ eorū milia mi-
lium dicentiū voce magna. Dignus
est agnus q̄ occisus ē accipere virtutē
et divinitatem ⁊ sapientiā: ⁊ fortitudi-
nem et honorem ⁊ gloriā ⁊ benedictio-
nem. Et omnē creaturā que in celo est
et sup terrā et sub terra: ⁊ q̄ sunt ī mari
et q̄ in eo: omnes audivi dicentes seden-
ti in throno et agno. Benedictio et ho-
nor et gloria et potestas in secula secu-
lorū. Et quatuor animalia dicebant
amen. Et vigintiquatuor seniores ce-
ciderunt in facies suas: et adorauerūt
viuentem in secula seculorum. VI

Et vidi cū aperuisset agnus unū
de septem sigillis: et audivi v-
num de quatuor animalibus dicens
tanq̄ȝ vocem tonitrui. Veni et vide.

Et vidi: et ecce equus albus: et qui
sedebat sup illū habebat arcū: ⁊ data
est ei corona: ⁊ exivit vincēs ut vince-
ret. Et cū aperuisset sigillū scd̄m: audi-
vi scd̄m animal dicens. Veni et vide.
Et exivit alius equus rufus: ⁊ q̄ sede-
bat sup illū datū est ei ut sumeret pacē
de terra: ⁊ ut inuicem se interficiant: et
datus est ei gladius magnus. Et cū a-
peruisset sigillū tercium: audivi terciū
animal dicens. Veni ⁊ vide. Et ecce e-
quus niger: ⁊ q̄ sedebat sup illū habe-
bat stateram in manu sua. Et audivi
tanq̄ȝ vocem ī medio quatuor anima-
lium dicentiū. Bilibris tritici denario
uno: ⁊ tres bilibres ordei denario uno:
et vinū ⁊ oleum ne leseris. Et cū aperu-
isset sigillū quartū audivi vocē quar-
ti animalis dicentis. Veni ⁊ vide. Et
ecce equus pallidus: ⁊ q̄ sedebat sup eū
nomen illi mors: ⁊ infernus sequebat̄
eum. Et data ē illi potestas sup quatu-
or partes terre: interficere gladio fame
et morte et bestijs terre. Et cū aperuisset
sigillū quintū: vidi subtus altare ani-
mas interfectorȝ ꝓpter verbū dei: ⁊ pro-
pter testimoniū qd̄ habebāt. Et clama-
bant voce magna dicētes. Usquequo
dn̄e sanct⁹ et verus non iudicas ⁊ nō
vindicas sāguinē nr̄m de hijs q̄ habi-
tant ī terra? Et date sunt illis singule
stole albe: ⁊ dictū est illis ut requiesce-
rent adhuc tēpus modicū: donec com-
pleant̄ conserui eorȝ ⁊ fratres eorū qui
interficiendi sunt sicut ⁊ illi. Et vidi cū
aperuisset sigillū sextū: ⁊ ecce terre mot⁹
magnus fact⁹ est. Et sol factus est ni-
ger tanq̄ȝ saccus cilicin⁹: ⁊ luna tota
facta est sicut sanguis: ⁊ stelle de celo
ceciderūt super terram sicut ficus emittit
grossos suos cū a vento magno mo-
uet̄. Et celū recessit sicut liber involut⁹:
et omnis mons ⁊ insule de locis suis
mote sunt. Et reges terre ⁊ principes
et tribuni et diuites ⁊ fortes et omnis
seruus et liber abscōderūt se ī speluncis
et in petris montiū: ⁊ dicunt montibȝ
et petris cadite sup nos: ⁊ abscondite
nos a facie sedentis sup thronū et ab
ira agni: qm̄ venit dies magnus ire
ipsorum. Et quis poterit stare? VII

Post hec vidi q̄tuor angelos stan-
tes sup quatuor angulos terre:
tenētes quatuor ventus terre ne flarēt
sup terram: neq; sup mare neq; ī ullā
arborem. Et vidi alterū angelū ascen-
dentem ab ortu solis habentē signum
dei vivi: ⁊ clamavit voce magna q̄tu-
or angelis quibus datū est nocere ter-
re ⁊ mari dicens. Nolite nocere terre ⁊
mari neq; arboribus: quoadusq; si-
gnemus servos dei nr̄i in frontibus eo-
rum. Et audivi numerū signatorū:
centūquadragintaq̄tuor milia signa-
ti ex omni tribu filiorȝ isrl̄. Ex tribu iu-
da: duodecim milia signati. Ex tribu
ruben: duodecim milia signati. Ex tri-
bu gad: duodecim milia signati. Ex
tribu aser: duodecim milia signati. Ex
tribu neptalim: duodecī milia signa-
ti. Ex tribu manasse: duodecim milia
signati. Ex tribu symeon: duodecī mi-
lia signati. Ex tribu levi: duodecī mili-
a signati. Ex tribu ysachar: duodecim
milia signati. Ex tribu zabulon: duo-
decim milia signati. Ex tribu ioseph:
duodecim milia signati. Ex tribu ben-
iamin: duodecī milia signati. Post
hec vidi turbā magnā quā dinumera-
re nemo poterat ex omnibus gētibus
et tribubus ⁊ p̄plis ⁊ linguis: stantes
ante thronū ⁊ in cōspectu agni amicti
stolis albis: ⁊ palme ī manibus eorū.
Et clamabant voce magna dicentes.

Salus deo nr̄o: qui sedet sup thronū
et agno. Et om̄es angeli stabant i cir-
cuitu throni ⁊ seniorū ⁊ q̄tuor aīaliū:
et ceciderūt ī conspectu throni in facies
suas: et adorauerūt deū dicentes amē.
Benedictio ⁊ claritas ⁊ sapiēcia ⁊ gra-
ciarū actio: honor ⁊ virtus ⁊ fortitudo
deo nr̄o: ī secula seculorū amen. Et re-
spondit un⁹ de senioribꝫ: ⁊ dixit michi.
Hij qui amicti sūt stolis albis q̄ sunt
et unde venerunt? Et dixi illi. Dn̄e mi
tu scis. Et dixit michi. Hij sunt q̄ vene-
runt de tribulacōne magna: ⁊ lauerūt
stolas suas: ⁊ dealbauerūt eas ī sāgui-
ne agni. Jdeo sūt āte thronū dei: ⁊ seru-
ent ei die ac nocte in tēplo eius: et qui
sedet in throno habitabit super illos.
Nō esurient neqꝫ sitiēt amplius: neqꝫ
cadet super illos sol neqꝫ ullus estus:
qm̄ agnus q̄ in medio throni ē reget
illos: ⁊ deducet illos ad vite fontes a-
quarum: et absterget deus omnem
lacrimam ab oculis eorum. VIII

Et cū aperuisset sigillū septimū: fa-
ctum ē silenciū in celo quasi me-
dia hora. Et vidi septē angelos stātes
in cōspectu dei: ⁊ date sunt illis septem
tube. Et alius angel⁹ venit ⁊ stetit āte
altare habens thuribulū aureū: et da-
ta sunt illi incensa multa: ut daret de o-
racionibꝫ sanctorum om̄i supra altare
aureū qđ ē āte thronū dei. Et ascendit
fumus incensoꝝ de oracōnibꝫ sancto-
rum de manu angeli: corā deo. Et ac-
cepit angel⁹ thuribulū aureū: ⁊ imple-
uit illud de igne altaris ⁊ misit in ter-
ram: ⁊ facta sūt tonitrua ⁊ voces ⁊ ful-
gura et terre motus magnus: ⁊ septē
angeli q̄ habebāt septem tubas ꝑpara-
uerunt se ut tuba canerēt. Et primus
angelus tuba cecinit. Et facta ē grādo
et ignis mixta ī sanguine: ⁊ missū est
in terrā. Et tercia pars terre combusta
est: ⁊ tercia pars arborū cōcremata est:
et om̄e fenū viride combustū est. Et se-
cundus angelus tuba cecinit: et tanq̄
mons magn⁹ igne ardēs missus est
in mare. Et facta ē tercia pars maris
sanguis: ⁊ mortua ē tercia pars creatu-
re eorū que habebāt animas ī mari: ⁊
tercia pars nauiū interijt. Et tercius
angel⁹ tuba cecinit: ⁊ cecidit de celo stel-
la magna ardēs tanq̄ facula. Et ceci-
dit ī terciā partem fluminū ⁊ in fōtes
aquaꝝ: et nomen stelle dicit̄ absinthi-
um. Et facta ē tercia pars aquaꝝ ī ab-
sinthiū: ⁊ multi hominū mortui sūt de
aquis: q̄a amare facte sūt. Et quart⁹
angelus cecinit: ⁊ ꝑcussa ē tercia pars
solis et tercia pars lune ⁊ tercia pars
stellarū: ita ut obscuraret̄ tercia pars
eorum: ⁊ diei nō luceret pars tercia et
noctis similit̄. Et vidi: ⁊ audiui vocem
uni⁹ aquile volantis ꝑ mediū celi: di-
cētis voce magna. Ve ve ve habitan-
tibus ī t̄ra de ceteris vocibꝫ triū āgelo-
rum: qui erant tuba canituri. IX

Et quint⁹ angelus tuba cecinit: ⁊
vidi stellam de celo cecidisse in
terram: ⁊ data est ei clauis putei abissi.
Et aperuit puteum abissi: ⁊ ascendit
fumus putei sicut fum⁹ fornacis ma-
gne: ⁊ obscurat⁹ est sol ⁊ aer de fumo
putei. Et de fumo putei exierūt locuste
in terrā: ⁊ data est illis potestas sicut
habent potestatem scorpiones terre. Et
p̄ceptū est illis ne lederent fenum terre
neqꝫ om̄e viride neqꝫ omnem arborē:
nisi tantū homines q̄ nō habent signū
dei in frōtibꝫ suis. Et dictū est eis ne oc-
ciderent eos: sed ut cruciarent̄ mensibꝫ
quinqꝫ. Et cruciat⁹ eorum ut cruciat⁹
scorpij: cū percutit hominem. Et in di-
ebus illis querent homines mortē ⁊ nō
inuenient eam: et desiderabūt mori: et
fugiet mors ab eis. Et similitudines
locustaꝝ similes equis paratis ad p̄li-
um: et sup capita eaꝝ tanq̄ corone si-
miles auro: ⁊ facies eaꝝ tanq̄ facies
hominū. Et habebāt capillos sicut ca-
pillos mulierū: ⁊ dentes eaꝝ sicut dentes
leonū erāt. Et habebāt loricas sicut lo-
ricas ferreas: ⁊ vox alaꝝ illarū sicut
vox curruū equoꝝ multoꝝ currētiū ī bel-
lū. Et habebāt caudas similes scorpio-
nū: et aculei erāt in caudis eaꝝ: ⁊ pote-
stas eaꝝ nocere hominibꝫ mēsibꝫ quin-
qꝫ. Et habebāt sup se regem angelum
abissi cui nomen hebraice labaddon.
Ve unum abijt: ⁊ ecce veniūt adhuc
duo ve post hec. Et sextus angelus tu-
ba cecinit: ⁊ audiui vocē unā ex quatu-
or cornibus altaris aurei quod est
ante oculos dei: dicētem sexto angelo q̄
habebat tubā. Solue quatuor ange-
los q̄ alligati sūt in flumine magno
eufraten. Et soluti sunt quatuor āgeli
qui parati erāt in horā ⁊ diem ⁊ men-
sem et annū: ut occiderent terciā partē
hominū. Et numer⁹ equestris exercit⁹
vicies milies dena milia: ⁊ audiui nu-
merum eoꝝ: ⁊ ita vidi equos ī visione.
Et qui sedebāt super eos habebant lori-
cas igneas ⁊ iacinctinas et sulphure-
as: ⁊ capita equoꝝ erant tanq̄ capita
leonū: ⁊ de ore eoꝝ procedit ignis ⁊ fu-
mus et sulphur. Et ab hijs tribꝫ pla-
gis occisa est tercia pars hominū: de
igne et de fumo ⁊ sulphure q̄ procede-
bāt ex ore ipsorū. Potestas enī equoꝝ
in ore eoꝝ ē: ⁊ in caudis eoꝝ. Nā cau-
de eoꝝ similes serpētibus habentes ca-
pita: ⁊ in hijs nocent. Et ceteri hoīes
qui nō sunt occisi ī hijs plagis neqꝫ
penitenciā egerūt de operibꝫ manuū
suarum ut non adorarent demonia
et simulacra aurea et argentea et erea
et lapidea et lignea q̄ neqꝫ videre pos-
sunt neqꝫ audire neqꝫ ambulare: et nō
egerūt penitenciā ab homicidijs suis
neqꝫ a veneficijs suis neqꝫ a fornica-
cione sua: neqꝫ a furtis suis. X

Et vidi aliū angelū fortem descen-
dentem de celo amictum nube: et
yris in capite ei⁹. Et facies ei⁹ erat ut
sol: ⁊ pedes ei⁹ tanq̄ colūna ignis. Et
habebat ī manu sua libellū apertū: ⁊ po-
suit pedem suū dextrū supra mare: sini-
strum aūt sup terram: ⁊ clamauit vo-
ce magna quēadmodū cū leo rugit.
Et cū clamasset: locuta sūt septem to-
nitrua voces suas. Et cū locuta fuisset
septem tonitrua voces suas: ⁊ ego scri-
pturus eram. Et audiui vocē de celo
dicētē michi. Signa q̄ locuta sūt septē
tonitrua: ⁊ noli ea scribere. Et angel⁹
quē vidi stantem supra mare ⁊ supra
terrā leuauit manū suam ad celū ⁊ iu-
rauit ꝑ viuētem ī secula seculoꝝ q̄ crea-
uit celum ⁊ ea q̄ in eo sunt et terram et
ea q̄ in ea sunt ⁊ mare et ea que in eo
sunt: q̄a temp⁹ nō erit ampli⁹: sed ī di-
ebus vocis septimi angeli cum ceperit
tuba canere: ꝯsūmabit misteriū dei si-
cut euangelizauit ꝑ seruos suos pro-
phetas. Et audiui vocē de celo iterū
loquētem mecū ⁊ dicentem. Vade: et
accipe librum apertū de manu angeli
stantis supra mare ⁊ sup terram. Et
abij ad āgelum dicens ei ut daret mi-
chi librum: ⁊ dixit michi. Accipe librū
et deuora illum: et faciet amaricari
ventrē tuū: sed ī ore tuo erit dulce tanq̄
mel. Et accepi librum de manu āgeli
et deuoraui illū: et erat in ore meo tanq̄
mel dulce. Et cū deuorassem eū: amari-
cat⁹ ē venter me⁹. Et dixit michi. Opor-
tet te iterū ꝓphetare gentibꝫ ⁊ populis

et linguis et regibus multis. .xi.
Et datus est michi calamus similis
virge: ⁊ dictū est michi. Surge:
et metire templū dei et altare: et adorā-
tes in eo. Atriū vero qđ est foris templū
eice foras et ne metiaris illud: qm̄ da-
tum ē gentibꝫ. Et civitatē sanctā calca-
būt mensibus quadragitaduobꝫ. Et
dabo duobus testibus meis: et ꝓphe-
tabunt diebꝫ milleducentissexaginta
amicti saccis. Hii sūt due olive ⁊ duo
candelabra ī cōspectu dn̄i terre stantes.
Et si quis voluerit eos nocere: ignis
exiet de ore eoꝝ et devorabit inimicos
eorū: ⁊ si quis voluerit eos ledere sic o-
portet eū occidi. Hii habent potestatem
claudēdi celū ne pluat diebꝫ ꝓphetie il-
lorū: ⁊ potestatē habent sup aquas cō-
vertendi eas ī sanguinē: ⁊ ꝑcutere ter-
ram omī plaga quotienscūqꝫ volue-
rint. Et cū finierint testimoniū suū be-
stia q̄ ascendit de abisso faciet adūsꝰ
eos bellum: ⁊ vincet illos: ⁊ occidet eos.
Et corpora eoꝝ iacebūt ī plateis civita-
tis magne q̄ vocatur spiritualiter so-
doma et egiptus: ubi et dn̄s eorū cru-
cifixus ē. Et videbūt de tribubꝫ ⁊ de po-
pulis et linguis ⁊ gentibus corpora e-
orum ꝑ tres dies ⁊ dimidiū: ⁊ corpora
eoꝝ nō sinent poni ī monumētis. Et
inhabitantes terrā gaudebūt sup illos
et iocundabunt: ⁊ munera mittent in-
vicem: qm̄ hii duo prophete cruciave-
runt eos q̄ inhabitabāt sup terrā. Et
post dies tres et dimidiū spiritus vite
a deo intrabit in eos. Et steterūt super
pedes suos: ⁊ timor magnꝰ cecidit sup
eos q̄ viderūt eos. Et audierūt vocem
magnā de celo: dicentē eis. Ascendite
huc. Et ascenderunt in celū in nube: et
viderūt illos inimici eoꝝ. Et ī illa hora
factꝰ ē terre motus magnꝰ: ⁊ decima
pars civitatis cecidit. Et occisi sunt in
terre motu nōīa hominū septē milia:
et reliqui in timorē sūt missi: ⁊ dederūt
gloriā deo celi. Ve scđm abiit: ⁊ ecce
ve terciū veniet cito. Et septimꝰ angelꝰ
tuba cecinit: ⁊ facte sūt voces magne
in celo dicētes. Factū est regnū huius
mūdi dn̄i nr̄i ⁊ xp̄i eius: ⁊ regnabūt
in secula seculoꝝ amen. Et vigintiqua-
tuor seniores q̄ in conspectu dei sedent
in sedibꝫ suis: ceciderūt ī facies suas: et
adoraverūt deū dicentes. Gratias agi-
mus tibi dn̄e deꝰ noster omnipotens:
qui es ⁊ q̄ eras ⁊ qui venturus es: quia
accepisti virtutē tuā magnā et regna-
sti. Et irate sūt gentes: ⁊ advenit ira
tua: et tempꝰ mortuoꝝ iudicari: et red-
dere mercedem servis tuis prophetis
et sanctis et timentibus nomen tu-
um pusillis ⁊ magnis: et exterminan-
di eos qui corruperunt terram. .xii.
Et apertū ē templū dei ī celo: ⁊ visa
est archa testamēti eiꝰ in templo
eius. Et facta sunt fulgura et voces: ⁊
terre motꝰ ⁊ grādo magna. Et signū
magnū apparuit in celo. Mulier ami-
cta sole: et luna sub pedibus eiꝰ: ⁊ in ca-
pite eius corona stellaꝝ duodeci. Et in
utero habens ⁊ clamabat parturiens:
et cruciatꝰ ut pariat. Et visum ē aliud
signū in celo. Et ecce draco magnus
rufus habens capita septē ⁊ cornua de-
cem: ⁊ in capitibꝫ eiꝰ septem dyadema-
ta: et cauda eiꝰ trahebat terciā partem
stellaꝝ celi et misit eas in terrā. Et dra-
co stetit āte mulierē que erat paritura:
ut cū peperisset filiū eius devoraret. Et
peperit filiū masculū: q̄ recturus erat
omnes gentes in virga ferrea. Et ra-
ptus est filius eiꝰ ad deū ⁊ ad thronū
eius: ⁊ mulier fugit in solitudinē ubi
habebat locū paratū a deo: ut ibi pascat

eam diebꝫ mille ducētissexaginta. Et
factum ē preliū magnū in celo. Micha-
hel et angeli eius ꝑliabant̄ cū draco-
ne: et draco pugnabat et angeli eiꝰ et
non valuerūt: neqꝫ locus inventus ē
amplius eoꝝ in celo. Et proiectus est
draco ille magnus: serpēs antiquus:
qui vocabat̄ dyabolus et sathanas:
qui seducit universum orbem: ⁊ ꝓiectus
est in terrā: et angeli eiꝰ cum illo missi
sunt. Et audivi vocē magnā ī celo di-
centē. Nūc facta est salus et virtus et
regnū dei nr̄i et potestas xp̄i eiꝰ: qa
proiectus est accusator fratrū nr̄orū:
qui accusabat illos āte cōspectum dei
nostri die ac nocte. Et ipi vicerunt eū
propter sanguinē agni et ꝓpter verbū
testimonii sui: ⁊ nō dilexerūt animas
suas usqꝫ ad mortē. Propterea leta-
mini celi: ⁊ q̄ habitatis ī eis. Ve terre
et mari: quia descendit dyabolus ad
vos habens irā magnā: sciens q̄ mo-
dicū tēpus habet. Et postq̄ vidit dra-
co q̄ proiectus esset in terrā: ꝑsecutus
est mulierē que peperit masculū. Et da-
te sūt mulieri ale due aquile magne:
ut volaret in desertū ī locū suū: ubi a-
litur ꝑ tempus ⁊ tēpora et dimidium
temporis a facie serpētis. Et misit ser-
pēs ex ore suo post mulierē aquā tāqꝫ
flumen: ut eā faceret trahi a flumine.
Et adiuvit terra mulierē: ⁊ aperuit ter-
ra os suū et absorbuit flumen: quod
misit draco de ore suo. Et iratꝰ ē dra-
co ī mulierē: ⁊ abiit facere preliū cū re-
liquis de semine eiꝰ q̄ custodiūt man-
data dei: ⁊ habēt testimoniū ih̄u xp̄i.
Et stetit sup arenam maris. .xiii.
Et vidi de mari bestiā ascendentē
habentem capita septē ⁊ cornua
decem: ⁊ sup cornua eiꝰ decē dyadema-
ta: ⁊ sup capita eiꝰ nōīa blasphemia.
Et bestia quā vidi similis erat pardo:
et pedes eius sicut pedes ursi: ⁊ os eiꝰ
sicut os leonis. Et dedit illi draco vir-
tutem suā et potestatē magnā. Et vi-
di unū de capitibꝫ suis quasi occisum
in mortem: ⁊ plaga mortis eiꝰ curata
est. Et ammirata est univ̄sa terra post
bestiā. Et adoraverūt draconē qui de-
dit potestatem bestie: ⁊ adoraverūt be-
stiam dicentes. Quis similis bestie: et
quis poterit pugnare cū illa? Et datū
est ei os loquēs magna et blasphemi-
am: ⁊ data ē ei potestas facere menses
quadragitaduos. Et aperuit os suū
in blasphemias ad deū blasphema-
re nomen eiꝰ ⁊ tabernaculū eiꝰ: ⁊ eos q̄
in celo habitant. Et datū est illi bellū
facere cū sanctis: ⁊ vincere eos. Et data
est illi potestas in omnē tribū et ꝑplm
et linguā et gentem: ⁊ adoraverūt eam
omnes qui inhabitabāt terrā: quoꝝ nō
sunt scripta nōīa in libro vite agni q̄
occisus est ab origene mūdi. Si quis
habet aurē audiat. Qui ī captivitatē
duxerit ī captivitatē vadet: q̄ ī gladio
occiderit: oportet eū gladio occidi. Hic
est paciēcia: ⁊ fides sanctoꝝ. Et vidi ali-
am bestiā ascendētem de terra: ⁊ habe-
bat cornua duo similia agni: ⁊ loque-
bat̄ sicut draco. Et potestatē prioris
bestie omnem faciebat in ꝯspectu eiꝰ: et
fecit terrā et habitantes in ea adorare
bestiam primam: cuiꝰ curata ē plaga
mortis. Et fecit signa magna: ut etiā
ignem faceret de celo descendere in ter-
ram in ꝯspectu hominū. Et seducit habitan-
tes in terra propter signa q̄ data sunt
illi facere in ꝯspectu bestie: dicens habi-
tantibꝫ in terra ut faciant ymaginem
bestie que habet plagā gladii ⁊ vixit.
Et datum ē illi ut daret spiritum yma-
gini bestie: ⁊ ut loquat̄ ymago bestie:

et faciet ut quicūq; nō adorauerint y-
maginem bestie occidantur. Et faciet
omēs pusillos et magnos et diuites
et pauperes ⁊ liberos et seruos habere
caracterē in manu dextra aut in frōn-
tibus suis: et ne quis possit emere aut
vendere nisi habeat caracterem nois
bestie: aut nomen aut numerū nomi-
nis eius. Hic sapiētia ē. Qui habet in-
tellectum: computet numerum bestie.
Numerus enim hominis est: et nu-
merus eiꝰ sexcentisexagintasex. xiiij

Et vidi: et ecce agnꝰ stabat supra
montē syon: ⁊ cum eo centūqua-
draginta q̄tuor milia habentes nomē
eius et nomen pr̄is eius scriptū ī fron-
tib; suis. Et audiui vocē de celo tanq̄
vocē aquarū multarū ⁊ tanq̄ vocem
tonitrui magni: ⁊ vocē quā audiui si-
cut cytharedorū cytharizanciū ī cytha-
ris suis. Et cantabāt quasi canticum
nouū ante sedem ⁊ ante quatuor ani-
malia ⁊ seniores: ⁊ nemo poterat dice-
re cāticū nisi illa centūquadraginta-
quatuor milia q̄ empti sūt de terra. Hij
sunt qui cū mulieribus nō sunt coin-
quinati: virgines enī sunt. Hij secunt̄
agnū quocunq; ierit. Hij empti sunt
ex omibus p̄mitie deo et agno: ⁊ in o-
re eorū non ē inuentū mendaciū. Si-
ne macula enī sunt āte thronū dei. Et
vidi alterū angelū volātem p mediū
celum: habentem euangeliū eternū: ut
euāgelizaret sedētibus sup terrā ⁊ sup
omnē gētem ⁊ tribū et linguā ⁊ p̄pl̄m:
dicens magna voce. Timete dn̄m ⁊ da-
te illi honorē: quia venit hora iudicij
eius: ⁊ adorate eū qui fecit celum ⁊ ter-
ram mare ⁊ fontes aquar̄. Et aliꝰ an-
gelus secutus ē dicens. Cecidit cecidit
babilon illa magna: q̄ a vino ire for-
nicationis sue potauit omēs gentes.

Et terciꝰ angelus secutꝰ est illos dicēs
voce magna. Si quis adorauerit be-
stiam et ymaginē eiꝰ ⁊ acceperit cara-
cterem ī frōte sua aut ī manu sua: hic
bibet de vino ire dei qd̄ mixtū ē mero
in calice ire ipsius. Et cruciabit̄ igne ⁊
sulphure ī conspectu āgelor̄ sanctor̄:
et āte ꝯspectū agni. Et fumus tormen-
torum eorū ascendet ī secula seculorū.
Nec habēt requiem die ac nocte q̄ ado-
rauerūt bestiam et ymaginē eius: et si
quis acceperit caracterē nominis eius.
Hic sapiētia sanctorū ē: qui custodiūt
mandata dei et fidem ihesu. Et audiui
vocem de celo dicentē michi. Scribe.
Beati mortui: qui in dn̄o moriuntur.
Amodo iā dicit spiritꝰ: ut requiescāt
a laboribus suis. Opera enī illor̄ secu-
tur illos. Et vidi: et ecce nubem candi-
dam: ⁊ supra nubē sedētem similē fili-
o hominis habentem in capite suo co-
ronam aureā: ⁊ in manu sua falcem
acutā. Et alius āgelus exiuit de tēplo:
clamans voce magna ad sedētem su-
per nubem. Mitte falcē tuam et mete:
quia venit hora ut metat̄: quoniam
aruit messis terre. Et misit qui sedebat
sup nubem falcē suam in terrā: et mes-
suit in terrā. Et alius āgelus exiuit de
templo qd̄ est in celo: habens ⁊ ipse fal-
cem acutam. Et alius angelus exiuit
de altari q̄ habebat potestatem supra
ignem et aquam: ⁊ clamauit voce
magna ad eum q̄ habebat falcem acu-
tam dicens. Mitte falcem tuā acutā
et vindemia botros vinee terre: quoni-
am mature sunt vue eiꝰ. Et misit an-
gelus falcem suā acutam in terram: ⁊
vindemiauit vineā terre: et misit in lacū
ire dei magnū. Et calcatꝰ est lacꝰ extra
ciuitatē: ⁊ exiuit sāguis de lacu usq; ad
frenos equor̄ per stadia mille sexcenta.

Et vidi aliud signum in xv.
celo magnū et mirabile: ange-
los septē habentes plagas septem no-
uissimas: quoniā in illis consūmata
est ira dei. Et vidi tanq̄ mare vitreū
mixtum igne et eos qui vicerunt besti-
am et ymaginē eius ⁊ numerū nomi-
nis eius stantes supra mare vitreum:
habētes cytharas dei et cantātes canti-
cum moysi serui dei ⁊ cāticum agni di-
centes. Magna et mirabilia sūt opera
tua dn̄e deus omipotens: iuste ⁊ vere
sunt vie tue domine rex seculor̄. Quis
nō timebit te domine: ⁊ magnificabit
nomen tuū? Quia solus pius es: quō
omnes gentes venient ⁊ adorabunt
in conspectu tuo: quoniā iudicia tua
manifesta sunt. Et post hec vidi: et ec-
ce apertū est templū tabernaculi testimo-
nij in celo. Et exierunt septē angeli ha-
bentes septē plagas de templo: vestiti
lapide mundo et candido: ⁊ precincti
circa pectora zonis aureis. Et unum
de quatuor animalib; dedit septē an-
gelis septem fialas aureas: plenas i-
racundie dei viuētis in secula seculorū.
Et impletū ē tēplū dei fumo a maiesta-
te dei ⁊ de virtute eiꝰ: ⁊ nemo poterat in-
troire ī tēplū: donec ꝯsūmarent̄ septem
plage septem angelorum. xvi.

Et audiui vocem magnā de tem-
plo dicentem septem āgelis. Ite:
et effundite septem fialas ire dei in ter-
ram. Et abijt p̄mus āgelus ⁊ effudit
fialam suā in terrā: ⁊ factū est vulnus
seuum ⁊ pessimū in homines q̄ habebāt
caracterem bestie: ⁊ in eos q̄ adorauē-
runt bestiā ⁊ ymaginē eiꝰ. Et secūdus
angelus effudit fialam suā in mare:
et factus ē sanguis tanq̄ mortui: et o-
mnis anima viuens mortua ē in ma-
ri. Et tercius effudit fialā suam super
flumina ⁊ super fontes aquar̄: ⁊ factꝰ
est sanguis. Et audiui angelū aqua-
rum dicentem. Iustus es domine q̄ es
et qui eras sanctus qui hoc iudicasti:
quia sanguinē sanctorū ⁊ prophetar̄
effuderūt: et sanguinē eis dedisti bibere.
Digni enim sunt. Et audiui alterū di-
centem. Etiam dn̄e deus omipotens:
vera et iusta iudicia tua. Et quartus
āgelus effudit fialam suā in solem: et
datum est illi estu affligere homines ⁊
igni. Et estuauerunt homines estu ma-
gno: ⁊ blasphemauerunt nomē dei ha-
bentis potestatem super has plagas:
neq; egerūt penitentiā ut darent illi glo-
riam. Et quintus angelus effudit fia-
lam suā sup sedem bestie et factum est
regnū eiꝰ tenebrosū. Et cōmāducaue-
rūt linguas suas p̄ dolore: ⁊ blasphe-
mauerunt deū celi p̄ doloribus ⁊ vulne-
ribus suis: ⁊ non egerūt penitentiam
ex operib; suis. Et sextus angelus effu-
dit fialam suā ī flumen illud magnū
eufraten: ⁊ siccauit aquam eiꝰ ut p̄pa-
raretur via regibus ab ortu solis. Et
vidi de ore draconis ⁊ de ore bestie ⁊
de ore pseudo p̄phete exire spiritꝰ tres
immundos ī modum ranar̄. Sunt
enī spiritus demonior̄ faciētes signa:
et procedūt ad reges totius terre ꝯgre-
gare illos in prelium ad diē magnū
omipotentis dei. Ecce venio sicut fur.
Beatꝰ q̄ vigilat et custodit vestimēta
sua ne nudus ambulet: ⁊ videāt turpi-
tudinem eiꝰ. Et cōgregabit illos in lo-
cum q̄ vocatur hebraice armageddon.
Et septimus angelꝰ effudit fialā suā
in aerem: ⁊ exiuit vox magna de tem-
plo a throno dicens. Factū est. Et fa-
cta sunt fulgura et voces et tonitrua:
et terre motus factꝰ est magnꝰ qualis
nunq̄ fuit ex quo homines fuerūt sup

terrā: talis terre mot⁹ sic magnus. Et
facta est civitas magna ī tres partes:
et civitates gētiū ceciderūt. Et babilon
magna venit ī memoriam ante deū:
dare illi calicem vini indignationis
ire eius. Et omīs insula fugit: ⁊ mon-
tes nō sunt inventi. Et grādo magna
sicut talentū descendit de celo in homi-
nes: ⁊ blasphemaverūt homines deum
propter plagam grandinis: quoniā
magna facta est vehementer. xvii

Et venit unus de septē angelis q̄
habebant septem fialas: ⁊ locu-
tus est mecum dicēs. Veni et ostendā
tibi dampnationē meretricis magne q̄
sedet super aquas multas: cū qua forni-
cati sunt reges terre: ⁊ inebriati sunt q̄
inhabitant terram de vino prostitutio-
nis eius. Et abstulit in spiritu in deser-
tum. Et vidi mulierē sedentem sup bes-
tiam coccineā: plenā nominibus blas-
phemie: habētem capita septem et cor-
nua decem. Et mulier erat circundata
purpura et coccino et inaurata auro
et lapide p̄cioso ⁊ margaritis: habēs
poculum aureum in manu sua plenū
abominatione ⁊ immūdicia fornica-
tionis eius. Et in frōte eius nomē scri-
ptum babilon magna: mater fornica-
tionum et abominationū terre. Et vi-
di mulierem ebriam de sāguine sāctoꝝ:
et de sāguine martirū ihesu. Et mirat⁹
sum cū viderem illā ammiratione ma-
gna. Et dixit michi angelus. Quare
miraris: ego dicā tibi sacramētū muli-
eris et bestie que portat eam: q̄ habet
capita septē ⁊ cornua decē. Bestia quā
vidisti fuit et nō est: et ascensura est de
abisso ⁊ in interitū ibit: ⁊ mirabuntur
inhabitātes terrā quorū nō sūt scripta
nomina in libro vite a constitutione
mundi videntes bestiam que erat ⁊ nō
est. Et hic est sensus: qui habet sapien-
tiam. Septem capita septem montes
sunt supra quos mulier sedet: ⁊ septē
reges. Quinq₃ ceciderunt: unus ē: et ali-
us nōdum venit. Et cū venerit: opor-
tet illum breve tempus manere. Et be-
stia que erat ⁊ nō est ipsa octava est: et
de septem est. Et in interitū vadit. Et
decem cornua que vidisti decem reges
sunt qui regnū nondū acceperunt: sed
potestatem tanq̄ reges una hora ac-
cipient post bestiā. Hij unū consilium
habēt: ⁊ virtutem ⁊ potestatem suā be-
stie tradent. Hij cū agno pugnabunt:
et agnus vincet illos: quoniā domi-
nus dn̄orū est ⁊ rex regum: et qui cū
illo sunt vocati et electi ⁊ fideles. Et di-
xit michi. Aque q̄s vidisti ubi mere-
trix sedet p̄pli sunt ⁊ gentes ⁊ lingue: et
decem cornua q̄ vidisti ī bestia hij odi-
ent fornicariā ⁊ desolatā facient illā ⁊
nudam: ⁊ carnes ei⁹ mādūcabunt et
ipsam igni concremabunt. Deus enim
dedit in corda eorū ut faciāt q̄d placi-
tum ē illi: ut dent regnū suū bestie do-
nec cōsummentur verba dei. Et mulier
quā vidisti est civitas magna: que ha-
bet regnum sup reges terre. xviii

Et post hec vidi aliū angelum de-
scendentem de celo habentem pote-
statem magnā: ⁊ terra illuminata est
a gloria eius. Et clamavit ī fortitudi-
ne dicens. Cecidit cecidit babilon ma-
gna: ⁊ facta ē habitatio demoniorū:
et custodia omīs spirit⁹ immundi et
custodia omnis volucris immunde
et odibilis: q̄a de vino ire fornicatio-
nis eius biberunt omēs gentes. Et re-
ges terre cū illa fornicati sunt: ⁊ merca-
tores terre de virtute deliciaꝝ ei⁹ divi-
tes facti sunt. Et audivi aliā vocem de
celo dicentem. Exite de illa p̄plus me⁹:

et ne participes sitis delictorū eius: et
de plagis eius non accipiatis. Quo-
niam pervenerunt peccata eius usq₃ ad
celum: ⁊ recordatus est dn̄s iniquitatū
eius. Reddite illi sicut et ipsa reddidit
vobis: et duplicate duplicia scd̄m ope-
ra eius. In poculo quo miscuit vobis
miscete illi duplū. Quantū glorifica-
vit se et in deliciis fuit: tantum date il-
li tormentū et luctum: quia ī corde suo
dicit. Sedeo regina: ⁊ vidua nō sum:
et luctum nō videbo. Ideo in una die
venient plage eius mors et luctus et
fames: ⁊ igni cōburetur: quia fortis ē
deus qui iudicabit illā. Et flebunt et
plangent se sup illam reges terre q̄ cū
illa fornicati sunt et ī deliciis vixerunt
cum viderint fumū incendii eius: lon-
ge stantes p̄pter timorem tormentorū
eius dicentes. Ve ve civitas illa ma-
gna babilon: et civitas illa fortis: q̄m
una hora venit iudiciū tuum. Et ne-
gociatores terre flebunt super illam ⁊
lugebūt: q̄m merces eorū nemo emet
amplius: mercem auri et argenti ⁊ la-
pidis p̄ciosi ⁊ margarite ⁊ bissi ⁊ pur-
pure ⁊ serici et coccini: ⁊ omē lignum thy-
num et omīa vasa eboris ⁊ oīa vasa
de lapide precioso ⁊ eramento et ferro
et marmore: ⁊ cynamomū ⁊ amomū
et odoramētorū et unguenti ⁊ thuris
et vini et olei et simile et tritici ⁊ iumē-
torum et oviū ⁊ equorū et redarum ⁊
mancipiorū et animaꝝ hominū. Et
poma tua desiderii anime tue discesse-
runt a te: et omīa pinguia ⁊ preclara
perierunt a te: ⁊ amplius illa iam nō
invenient mercatores hominū. Qui
divites facti sunt ab ea longe stabūt
propter timorē tormentoꝝ eius: flētes
ac lugentes et dicentes. Ve ve civitas
illa magna: que amicta erat bisso et
purpura et cocco, et deaurata ē auro
et lapide p̄cioso et margaritis: quo-
niam una hora destitute sūt tante di-
vitie. Et omīs gubernator et omnes
qui in lacum navigāt et naute et qui
in mari operantur: lōge steterūt: et cla-
maverunt videntes locum incendii eius
dicētes. Que similis civitati huic ma-
gne? Et miserunt pulverē sup capita
sua: et clamaverūt flentes et lugentes
dicentes. Ve ve civitas illa magna: ī
qua divites facti sūt omēs q̄ habebāt
naves in mari de p̄ciis eius: quoniā
una hora desolata est. Exulta super eā
celum et sancti apl̄i et prophete: q̄m iu-
dicavit deus iudiciū vr̄m de illa. Et
sustulit unus angelus fortis lapidē
q̄si molarem magnū: ⁊ misit ī mare
dicens. Hoc impetu mittetur babilon
civitas illa magna: ⁊ ultra iā nō inve-
nietur. Et vox cytharedoꝝ ⁊ musicoꝝ
et tybia canentiū et tuba nō audiet̄ in
te āplius: ⁊ omīs artifex omīsq₃ ars
nō inveniet̄ in te amplius: et vox mo-
le nō audiet̄ in te āplius. Et lux lucer-
ne nō lucebit ī te ampli⁹: et vox spōsi
et sponse nō audiet̄ adhuc in te: quia
mercatores tui erāt principes t̄re: q̄a ī ve-
neficiis tuis erraverūt omēs gētes. Et
ī ea sāguis p̄phetaꝝ ⁊ sāctoꝝ inventus
ē: ⁊ omīū q̄ interfecti sūt ī terra. xix

Post hec audivi q̄si vocē tubarū
multarū in celo dicentiū alleluia.
Laus et gloria et virtus deo nostro
est: q̄a vera et iusta iudicia sunt ei⁹: q̄
iudicavit de meretrice magna: q̄ corru-
pit terrā in prostitutione sua: et vindi-
cavit sanguinē servoꝝ suoꝝ de manib₃
ei⁹. Et iterū dixerunt alleluia. Et fum⁹
eius ascendit in secla seculorū. Et ecide-
rūt seniores vigintiquatuor et q̄tuor ani-
malia et adoraverūt deū sedentem sup

thronū: dicētes amen alla. Et vox de
throno exiuit dicens. Laudē dicite deo
nr̄o om̄es sancti eiꝰ: ⁊ q̄ timetis deū pu-
silli et magni. Et audiui q̄si vocē tube
magne ⁊ sicut vocē aquaꝝ multaꝝ et
sicut vocē tonitruoꝝ magnoꝝ dicētiū
alla: q̄m regnauit dn̄s deus noster o-
mnipotēs. Gaudeamꝰ ⁊ exultemꝰ ⁊ de-
mus gl̄am ei: quia venerūt nuptie a-
gni: ⁊ uxor eiꝰ p̄parauit se. Et datum ē
illi ut cooperiat se bissinū splendēs can-
didū. Bissinū eni͂ iustificatōnes sunt
sanctoꝝ. Et dixit michi. Scribe. Beati
q̄ ad cenā nuptiaꝝ agni vocati sunt.
Et dixit michi. Hec v̄ba dei vera sūt. Et
cecidi ad pedes eiꝰ: ut adorarē eū. Et di-
xit michi. Vide ne feceris. Conseruus
tuꝰ sū: ⁊ fr̄m tuoꝝ habentiū testimoniū
ihesu. Deū adora. Testimoniū eni͂ ihe-
su ē spiritꝰ p̄phetie. Et vidi celū apertū:
et ecce equus albus: ⁊ q̄ sedebat sup eū
vocabat̄ fidelis et verax: et cū iusticia
iudicat ⁊ pugnat. Oculi aūt eiꝰ sicut
flāma ignis: et ī capite eiꝰ dyademata
multa: habēs nomē scriptum q̄d nemo
nouit nisi ip̄e. Et vestitꝰ erat veste asp-
sa sanguine: ⁊ vocabat̄ nomē eiꝰ ver-
bum dei. Et exercitꝰ q̄ sunt ī celo seque-
bant̄ eū ī equis albis: vestiti bissino al-
bo ⁊ mūdo. Et de ore eiꝰ procedebat gla-
dius ex utraq; parte acutꝰ: ut ī ip̄o per-
cutiat gētes. Et ip̄e reget eas in virga
ferrea ⁊ calcat torcl̄ar vini furoris ire
dei om̄ipotētis. Et habet ī vestimēto et
in femore suo scriptū: rex regū et dn̄s
dn̄antiū. Et vidi unū āgelū stātem ī
sole: ⁊ clamauit voce magna dicens
om̄ibꝫ auibꝫ q̄ volāt p mediū celi. Ve-
nite et ꝯgregamini ad cenā magnā:
ut manducetis carnes regū ⁊ carnes
tribunorū et carnes fortiū et carnes e-
quoꝝ et sedētiū ī ip̄is. Et carnes om̄iū

liberoꝝ et seruorū ⁊ pusilloꝝ et magno-
rum. Et vidi bestiā et reges t̄re et exerci-
tus eoꝝ cōgregatos ad faciēdū preliū
cū illo q̄ sedebat ī equo: ⁊ cū exercitu eiꝰ.
Et app̄hensa ē bestia ⁊ cū ea pseudo pro-
phete: et q̄ fecit signa corā ip̄o q̄bus se-
duxit eos q̄ acceperūt caracterē bestie: ⁊
q̄ adorauerūt ymaginē eiꝰ. Viui missi
sunt hij duo ī stagnū ignis ardentis
et sulphuris: ⁊ ceteri occisi sunt in gla-
dio sedentis super equum: qui proce-
dit de ore ipsius: et omnes aues sa-
turate sunt carnibus eorum. XX

Et vidi āgelū descendētem de celo
habētem clauē abissi: et cathenā
magnā in manu sua. Et app̄hendit
draconē serpētem āntiquū q̄ ē dyabolꝰ
et sathanas: ⁊ ligauit eū p ānos mille.
Et misit eū in abissum: et clausit et si-
gnauit sup illū ut nō seducat āplius
gentes: donec ꝯsumentur mille āni. Et
post hoc oportet illū solui modico tp̄e.
Et vidi sedes: et sederūt sup eas: et iudi-
ciū datū ē illis. Et animas decollatoꝝ
propter testimoniū ihu et p̄pter verbū
dei: et q̄ non adorauerunt bestiā neq;
ymaginē eiꝰ nec acceperūt caracterem
eiꝰ in frōtibꝫ aut in manibꝫ suis: et vi-
xerūt et regnauerūt cū cristo mille ānis.
Ceteri mortuoꝝ nō vixerūt donec ꝯsū-
ment̄ mille āni. Hec ē resurrectio p̄ma.
Beatꝰ et sanctꝰ: qui habet partem in re-
surrectione p̄ma. In hijs secūda mors
nō habet potestatem: sed erūt sacerdotes
dei ⁊ cristi: et regnabūt cū illo mille an-
nis. Et cū ꝯsūmati fuerīt mille āni sol-
uet̄ sathanas de carcere suo: et exibit
et seducet gentes que sunt super quatu-
or angulos terre gog et magog: ⁊ con-
gregabit eos in preliū: quoꝝ numerꝰ
est sicut arena maris. Et ascenderunt
sup latitudinē terre: ⁊ circuierūt castra

sanctoꝝ et ciuitatē dilectā. Et descendit
ignis a deo de celo et deuorabit eos: ⁊
dyabolus q̄ seducebat eos missus est
in stagnū ignis ⁊ sulphuris: ubi ⁊ be-
stia et pseudo p̄phete cruciabunt̄ die
ac nocte ī secl̄a seclorꝝ. Et vidi thronū
magnū candidū ⁊ sedētem sup eum: a
cuius aspectu fugit terra et celū: ⁊ locꝰ
nō est inuentus ab eis. Et vidi mortu-
os magnos et pusillos stātes in con-
spectu throni: ⁊ libri aperti sunt: ⁊ aliꝰ
liber apertus ē qui est vite. Et iudicati
sunt mortui ex hijs q̄ scripta erāt in li-
bris: sc̄d̄m op̄a ip̄orū. Et dedit mare
mortuos suos q̄ in eo erant: et mors
et infernus dederunt mortuos suos q̄
in ip̄is erant: ⁊ iudicatū ē de singulis
sc̄d̄m op̄a ip̄oꝝ. Et infernus ⁊ mors
missi sūt ī stagnū ignis. Hec ē mors
secūda. Et q̄ nō ē inuentꝰ ī libro vite scri-
ptꝰ: missꝰ ē in stagnū ignis. XXI

Et vidi celū nouum: ⁊ terram no-
uam. Primū enim celū ⁊ p̄ma
terra abiit: ⁊ mare iam nō est. Et ego
iohannes vidi sanctā ciuitatē ihrl̄m
nouam descendētem de celo: a deo pa-
ratam: sicut sp̄osam ornatā viro suo.
Et audiui vocē magnā de throno di-
centē. Ecce tabernaculū dei cū homini-
bus: ⁊ habitabit cū eis. Et ip̄i p̄plus
eius erunt: ⁊ ip̄e deꝰ cum eis: erit eorū
deus. Et absterget deꝰ omnē lacrimā
ab oculis eoꝝ: ⁊ mors ultra nō erit ne-
q; luctus neq; clamor neq; dolor erit
ultra: que prima abierūt. Et dixit qui
sedebat ī throno. Ecce noua facio oīa.
Et dixit michi. Scribe: quia hec verba
fidelissima sunt et vera. Et dixit michi.
Factum est. Ego sum alpha et o: initi-
um ⁊ finis. Ego sitienti dabo de fonte
aque viue gratis. Qui vicerit posside-
bit hec. Et ero illi deus: ⁊ ille erit michi

filius. Timidis aūt et incredulis et ex-
ecratis ⁊ homicidis ⁊ fornicatoribus
et veneficis et ydolatris ⁊ om̄ibꝫ men-
dacibus: pars illorū erit in stagno
ardenti igne et sulphure: q̄d est mors
sc̄da. Et venit unus de septē angelis
habentibꝫ fialas plenas septē plagis
nouissimis: ⁊ locutus ē mecū dicens.
Veni: et ostendā tibi sponsam uxorē
agni. Et sustulit me in spiritu ī mon-
tem magnū et altū: et ostendit michi
ciuitatem sanctam ihrl̄m descendētem
de celo: habētem claritatem dei. Et lu-
men eius simile lapidi precioso tāq̄
lapidi iaspidi: sicut cristallū. Et habe-
bat murum magnū et altum haben-
tem portas duodecim: ⁊ in portis an-
gelos duodecim: ⁊ nomina inscripta
que sunt nomina duodeci͂ tribuū fili-
orum israhel. Ab oriente porte tres:
et ab aquilone porte tres: ⁊ ab austro
porte tres: et ab occasu porte tres. Et
murus ciuitatis habens fundamēta
duodecim: et in ip̄is duodecim noīa
duodecim apostolorum et agni. Et
qui loquebatur mecū habebat mensu-
ram arūdineam aureā: ut metiretur
ciuitatem et portas eius et murū. Et
ciuitas in quadro posita est: et longi-
tudo eius tanta est quāta et latitudo.
Et mensus est ciuitatem de arundine
aurea per stadia duodecim milia: et
longitudo et altitudo et latitudo eiꝰ
equalia sunt. Et mensus est murus
eius centum quadragintaquatuor cu-
bitorum: mensura hominis que ē an-
geli. Et erat structura muri eius ex la-
pide iaspide: ipsa vero ciuitas aurū
mundum: simile vitro mundo. Et
fundamenta muri ciuitatis omni la-
pide precioso ornata. Et fundamentū
primum iaspis: secundus saphirus.

terciꝰ calcedonius: quartꝰ smaragdꝰ.
quintus sardonix. sextus sardius: se-
ptimus crisolitus. octauus berillus.
nonus thopazius: decimꝰ crisopras-
sus. undecimus iacinctus. duodeci-
mus ametistus. Et duodecim porte:
duodecim margarite sūt ꝑ singulas.
Et singule porte erāt ex singulis mar-
garitis: et platea ciuitatis aurū mun-
dum: tanq̄ vitrū ꝑlucidum. Et tēplū
non vidi in ea. Dominus enī deus o-
mnipotens templū illius ē: et agnus.
Et ciuitas nō eget sole neq̄ luna: ut
luceant in ea. Nam claritas dei illu-
minabit eam: et lucerna eiꝰ est agnus.
Et ambulabūt gentes ī lumine eiꝰ: et
reges terre afferent gl'am suā et hono-
rem ī illam. Et porte eiꝰ nō claudētur
ꝑ noctem. Nox enim nō erit illic et af-
ferent gloriā et honorem gentiū ī illā:
nec intrabit ī ea aliqd̄ coinq̄natū aut
abominationē faciēs ⁊ mēdaciū: nisi
q̄ scripti sūt ī libro vite agni. xxij

Et ostendit michi fluuiū aque vi-
ue splendidum tanq̄ cristallū:
procedētem de sede dei ⁊ agni. In me-
dio platee eiꝰ et ex utraq̄ parte flumi-
nis lignū vite afferēs fructꝰ duodeci:
per menses singulos reddēs fructū suū:
et folia ligni ad sanitatē gentiū. Et o-
mne maledictū nō erit ampliꝰ: sed se-
des dei et agni ī illa erūt: ⁊ serui eiꝰ serui-
ent illi. Et videbūt faciē eiꝰ: ⁊ nomē eiꝰ
in frōtibꝫ eorū. Et nox ultra nō erit: et
nō egebunt lumine lucerne neq̄ lumi-
ne solis q̄m dn̄s deus illuminabit il-
los: ⁊ regnabūt in secla seclorū. Et di-
xit michi. Hec v̄ba fidelissima sūt ⁊ ve-
ra. Et dn̄s deꝰ spirituū ꝓphetaꝝ misit
angelū suū: ostendere seruis suis que o-
portet fieri cito. Et ecce venio velociter.
Beatꝰ q̄ custodit verba prophetie libri
huius. Et ego iohannes q̄ audiui et
vidi hec. Et postq̄ audissem ⁊ vidisse
cecidi ut adorarē ante pedes angeli
qui michi hec ostendebat. Et dixit mi-
chi. Uide ne feceris. Conseruus enī
tuus sum ⁊ fratrū tuorū prophetarū:
et eorū qui seruant verba prophetie li-
bri huius. Deum adora. Et dixit mi-
chi. Ne signaueris verba prophetie li-
bri huiꝰ. Tempꝰ enim ꝓpe est. Qui no-
cet noceat adhuc: ⁊ qui in sordibus ē
sordescat adhuc. Et q̄ iustus ē iustifi-
cetur adhuc: ⁊ sanctꝰ sāctificetur adhuc.
Ecce venio cito: ⁊ merces mea mecū ē:
reddere unicuiq̄ scd̄m opera sua. Ego
sum alpha et o: primꝰ et nouissimus:
principium et finis. Beati q̄ lauant
stolas suas in sanguine agni: ut sit
potestas eorū in ligno vite: ⁊ ꝑ portas
intrent ciuitatem. Foris autem canes
et venefici ⁊ impudici ⁊ homicide ⁊ y-
dolis seruientes: et omnis qui amat
et facit mendacium. Ego ihesus misi
angelum meum testificari vobis hec
in ecclesijs. Ego sum radix et genus
dauid: stella splendida et matutina.
Et spiritus et sponsa dicunt veni. Et
qui audit: dicat veni. Et qui sitit ve-
niat: et qui vult accipiat aquam vi-
te gratis. Contestor enim omni au-
dienti verba prophetie libri huius.
Si quis apposuerit ad hec: apponet
deus super illum plagas scriptas in
libro isto: et si quis diminuerit de
verbis libri prophetie huius: aufe-
ret deus partem eius de libro vite et
de ciuitate sancta: et de hijs que scri-
pta sunt in libro isto. Dicit qui te-
stimonium perhibet istorum. Etiam.
Venio cito amen. Veni domine ihe-
su. Gratia dn̄i nr̄i ihesu cristi cū omni-
bꝫ vobis amē. Explicit apocalipsis.